

उपयुक्त कथा संग्रह.

भाग १ ला.

हे पुस्तक

विद्वान् मंडळीच्या साहाय्याने

नारायण रामचंद्र सोहनी

यांनी

तयार करून

मुंबईत

आपल्या

जगदीश्वर छापरवान्यांत छापिले.

000

आवृत्ति १० वी.

शके १८०९

सन १८८८

(हे पुस्तक सन १८६७ च्या २५व्या आक्टाप्रमाणे

रजिस्टर केले आहे.)

किंमत २ रूपये.

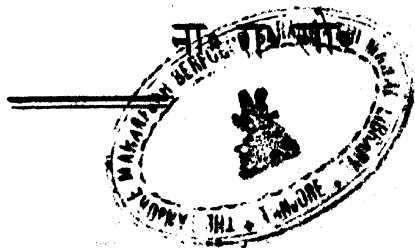
२२/२२

१३३.१

प्रस्तावना.

प्राचीनकाळीं या हिंदुस्थानांत संस्कृतभाषा फार चालत होती, यामुळे धर्मसंबंधी ग्रंथ त्याच भाषेंत झाले आहेत. परंतु उत्तरोत्तर संस्कृतभाषेची अनभिज्ञता होऊन प्राकृत भाषा फारच प्रचारांत आल्याकारणानें सहजच ते ग्रंथ लोकांस समजण्यास कठीण पडतें. यामुळेच त्यांतील कांहीं उपयुक्त ग्रंथांचीं भाषांतरें होऊन त्यांवर आमच्या लोकांची श्रद्धा बसत चालली आहे. आपल्या नेहमीच्या व्यवहारांत अनेक शब्दादि कृत्यें येतात, परंतु तीं सर्व प्राकृत भाषेंत नसल्यामुळे त्यांचा मूळ हेतु द्याय असतो तो बरोबर कळत नाहीं. यास्तव जीं प्राकृत झालेलीं आहेत त्यांतून कांहीं घेऊन व जीं प्राकृत झालेलीं नाहींत तीं शास्त्री यांज कडून प्राकृत ओवीबद्ध करवून त्या सर्वांचा या पुस्तकांत अनुक्रमानें एकत्र संग्रह केला आहे. सर्व विषय एकत्र असल्यानें ग्राहकांस किंमतीकडून स्वल्प पडून ग्रंथ संग्रह करण्यास फार सोईवार पडतें. यांत प्रातःस्मरणादि विषय प्रथम घालून नंतर वर्षारंभापासून अनुक्रमानें येणारे विषय घातले आहेत, तेणेंकरून हें पुस्तक विशेष ग्राह्य होईल अशी आशा आहे.

या पुस्तकाच्या नऊ आवृत्तींच्या प्रती स्वपल्यामुळे आणि बहुत लोकांस पुस्तकांची गरज असल्याकारणानें ही दहावी आवृत्ति छापली आहे.

अनुक्रमणिका:

विषय	पृष्ठ	विषय	पृष्ठ
भूपाव्या	१	गयासर आख्यान	२०३
घातःस्मरण	११	कोजागरीकथा	२०९
व्यंकटेशस्तोत्र	१५	नरकचतुर्दशीकथा	२१४
सूर्यस्तुति	२२	दिपवाळीकथा	२१७
शुलसीआख्यान	२३	बैकुंठचतुर्दशीकथा	२२१
शनिमाहात्म्य	२८	त्रिपुरकथा	२२५
एकादशीमाहात्म्य	४९	दत्तजयंतीकथा	२३१
सत्यनारायणकथा	५८	मकरसंक्रांतिकथा	२३६
नामजयंतीकथा	७१	रघुसप्तमीकथा	२४१
हनुमंतजन्मकथा	९०	शिवरात्रिकथा	२४५
परशुरामजयंतीकथा	९५	होळीकथा	२५७
नृसिंहजयंतीकथा	९८	शिवलीलामृतअध्याय११वा	२६०
बटसावित्रीकथा	१०९	गणपतीचे श्लोक	२७०
नागपंचमीकथा	११६	शिवस्तुति	२७२
मंगलागौरीकथा	११९	पांडुरंगाष्टक	२७४
कृष्णजयंतीकथा	१२८	गोविंदाष्टक	२७५
पिठोरीकथा	१४०	मारुतीस्तोत्र	२७५
हरितालिकाकथा	१४५	भजन	२७६
गणेशचतुर्थीकथा	१५२	आरत्या	२८२
स्यमंतकोपारख्यान	१६३	पल्लीपतनकारिका	२९१
ऋषिपंचमीकथा	१७३	स्वप्नाध्याय	३००
ब्राम्हणद्वादशीकथा	१८२	निद्रारंभीश्लोक	३०४
अचंतचतुर्दशीकथा	१९४		

उप्रयुक्तकथासंग्रह.

भूपाळ्या.

भूपाळी गणपतीची.

श्रीगणेशायनमः ॥ उदाउठाहोसकळिक ॥ वाचेंस्मरावागजमुरव ॥ सिद्धिबुद्धी-
चानायक ॥ सरवदायकभक्तांसी ॥ १॥ आंगीशेंदुराचीउठी ॥ माथांशोभ
तसेकिरीटी ॥ केशरकस्तूरीलह्लाटीं ॥ कंठींइरसाजिरा ॥ २॥ कानींकुंडलां
चीप्रभा ॥ चंद्रसूर्यजेसेनभा ॥ माजीनागबंदशोभा ॥ स्मरतांउभाजवळी-
तो ॥ ३॥ कासेपीतांबराचीधटी ॥ हातींमोदकांचीवाटी ॥ रामानंदस्मरतां
कंठीं ॥ तोसंकटींपावतो ॥ ४॥

भूपाळी गणपतीची.

विद्याधराविनायका ॥ ऋद्धिसिद्धींच्यानायका ॥ वक्राननातूंसरवदायका ॥ -
ध्यायकहृदयींहृदयस्थ ॥ १॥ ध्रु० ॥ हेसच्चिदानंदामूळस्तंभा ॥ अचलासगुण
मूर्तीस्वयंभा ॥ सकळाआदीप्रियप्रारंभा ॥ तुजहेरंबानमोस्तुते ॥ २॥ जय
सिंधुरासीप्रियसिंदूरा ॥ चर्चिततनुभूषितसुंदरा ॥ भक्तिमंदिरांगणामांदारा
॥ मूषकवाहनाजगद्गुरू ॥ ३॥ मंगळमूर्तीमंगळनामा ॥ मंगळकारकमंग
ळधामा ॥ भक्तजनांच्याहृदयारामा ॥ मनविश्रामाविघ्नहरा ॥ ४॥ हेत्रि
पुरांतकत्रिभुवनभूपा ॥ त्रिकाळत्रिदशध्यानअमूपा ॥ त्र्यंबकविनवीत्रि
तापदर्पा ॥ करींकृपाश्रीएकद्विजा ॥ ५॥

भूपाळी गणपतीची.

उठिउठिबालंबोदरा ॥ चौद्याविद्यागुणगंभीरा ॥ हरणकर्ताविघ्नेश्वरा ॥ मो
रेश्वरादीनबंधू ॥ १॥ ध्रु० ॥ तुझेनामघेतांआधीं ॥ सकळहरतीआधीच्या
धी ॥ प्राप्तहोतीऋद्धिसिद्धी ॥ दयानिधीगजानना ॥ २॥ सरळशुंडाअ-
लोलिक ॥ मस्तकींमुकुटतेजाधिक ॥ झळकतसिंदुराचाटिकक ॥ लज्जित
मृगांकपाहूची ॥ ३॥ निर्जरसर्वहीमिळूनिआले ॥ हारीतिष्ठतांभगले ॥ तु
झेस्वरूपचामलें ॥ मनीरंगलेंसर्थाच्या ॥ ४॥ नारदतुंबरगायमकरी ॥ ऋद्धिसि

(२५)

उपयुक्तकथासंग्रह.

बीजोडुनी करीं ॥ त्यांच्या कार्यंतू साह्यकारी ॥ हांउनि इच्छी पुरव्रीसी ॥ ५ ॥
उठाउठासकळलोक ॥ आधीं स्मरागणनयक ॥ प्रपंच अवघीहामायिक ॥
नदिसेसुरवपळएक ॥ ६ ॥ वरुणाय मराजाइंद्र ॥ व्यासशुकतो योगींद्रा ॥ भावें
स्मरती भालचंद्र ॥ तो भोगींद्र पाताळीं ॥ ७ ॥ उठोनी वेगीं एकरदन ॥ देई सकळां-
सी दर्शन ॥ सरवीक रूनि सुरवरगण ॥ जीवनसुतासी आश्वसी ॥ ८ ॥

भूपाली रामाची.

रामसर्वांगीसांचळा ॥ हेमअळंकारपिंचळा ॥ नानारत्नांचीयामाळा ॥ अलंका
शोभती ॥ १ ॥ १० ॥ पिंचळामुगुटकीरीटी ॥ पिंचळेकेशरलह्माटी ॥ पिंचळ्या
कुंडलांचीथाटी ॥ पिंचळ्याकंठींवनमाळा ॥ २ ॥ पिंचळाकासेपीतांबर ॥ पिंच
ळाब्रीदाचातोडर ॥ पिंचळ्याघंटांचागजर ॥ पिंचळ्यावांक्यारुणझुप्पती ॥
॥ ३ ॥ पिंचळेपदकरभूषण ॥ पिंचळेहातींवीरकंकण ॥ पिंचळ्यामुद्रिकांचें
लेणें ॥ पिंचळेकरीशरचाप ॥ ४ ॥ पिंचळामंडपविस्तीर्ण ॥ पिंचळेमध्येसिंहा
सन ॥ रामसीतालक्ष्मण ॥ दासगुणगातसे ॥ ५ ॥

भूपाली रामाची.

उठोनियांप्रातःकाळीं ॥ जपारामनामावळी ॥ स्वयेंध्यातोचंद्रमौळी ॥ शीं
लबाळीसमवेत ॥ १ ॥ ६० ॥ रामयोग्यांचेंमंडण ॥ रामभक्तांचेंभूषण ॥ राम
धर्माचेंरक्षण ॥ संरक्षणदासांचें ॥ २ ॥ रामेंताटिकावधियेली ॥ रामेंशिळा
उद्धारिली ॥ रामेंजानकीजिंकिली ॥ मुक्तकेलीगणिका ॥ ३ ॥ रामेंपाषाणता-
रिले ॥ रामेंदैत्यसंहारिले ॥ रामेंबंधसोडविले ॥ सरवीकेलेसरवर ॥ ४ ॥ रा
मेंरक्षिलेंभक्तांसी ॥ रामेंसोडविलेंदेवांसी ॥ रामभक्तांचेमानसीं ॥ राम-
दासींआनंद ॥ ५ ॥

भूपाली रामाची.

सूर्यवंशीवंशावळी ॥ राजेझालेभूमंडळीं ॥ स्मरात्यांचीनामावळी ॥ उदय-
काळींभानूच्या ॥ १ ॥ १० ॥ सूर्यवंशींमनुजाहला ॥ त्याचाइश्वकूजन्मला
तेथूनिवंशविस्तारला ॥ पृथुजाहलामहीपाळ ॥ २ ॥ उत्तानपादराजाथोर ॥
ध्रुवअढळपदींनिर्धार ॥ धुंधुमारत्याचापुत्र ॥ राजेपवित्ररविवंशीं ॥ ३ ॥

मांधातापुण्यलोक ॥ शिंविज्ञालासत्वाधिक ॥ हरिश्चंद्रबहुधार्मिक ॥ राजेअनेकसत्त्वस्थ ॥ ४ ॥ रुक्मगुदत्याचेवंशीं ॥ व्रतपाळीएकादशी ॥ धर्मागदत्याचेकुशीं ॥ अंबरीषव्रतवंतं ॥ ५ ॥ सगरींकरितांसागरम्हणती ॥ भगीरथेअणिलीभागीरथी ॥ तेथूनिककुस्थउत्पत्ति ॥ रामम्हणतीकाकुस्थ ॥ ६ ॥ दिलीपराजाबहुभला ॥ त्याचापुत्ररघुशोभला ॥ तथापासुनीअजजाहला ॥ जोवर्णिलाऋषिवर्ये ॥ ७ ॥ दशरथवंशींपुत्रचारी ॥ श्रीरामजडजीवांडद्री ॥ पुढेंकुशाचेउदरीं ॥ कलिनाशनऋतुपर्ण ॥ ८ ॥ ऐसेराजेप्रतापकीर्ती ॥ भास्करवंशाचीउत्पत्ती ॥ आणिकहीराजेअसती ॥ नेणोंकितीसुरनर ॥ ९ ॥ सूर्यवंशींचेंभूषण ॥ रामगावाकुळमंडण ॥ महादोषांचेंदंडण ॥ संरक्षणदासाचें ॥ १० ॥

भूपाळी रामाची.

उठोनियांप्रातःकाळीं ॥ मूर्तीचिंतावीसांवळी ॥ शोभेयोगियांचेमेळीं ॥ हृदयकमळींसाजिरी ॥ १ ॥ ध्रु० ॥ रामसर्वांगींसुंदर ॥ कासेशोभेपीतांबर ॥ चरणींब्रीदांचातोडर ॥ करुणाकरभक्तांसी ॥ २ ॥ रामलावण्याचाराशी ॥ रामकेवारीदेवांसी ॥ रामभक्तांचेमानसीं ॥ अहर्निशींशोभतो ॥ ३ ॥ रामपुण्याचेमाहेर ॥ रामतापसांआधार ॥ रामाध्यातोगौरीहर ॥ निरंतरमानसीं ॥ ४ ॥ रामविश्रान्तीचेंस्थळ ॥ रामआनंदकेवळ ॥ रामदाससर्वकाळ ॥ चिंतीवेळऐसाची ॥ ५ ॥

भूपाळी रामाची.

उठाउठाहोहरिजन ॥ वाचेंस्मरारघुनंदन ॥ तेणेंतुटेलभवबंधन ॥ पतीतपावनदीनबंधू ॥ १ ॥ ध्रु० ॥ रामकौसल्यानंदन ॥ रामयोगियांचेंध्यान ॥ रामसकळांचेंजीवन ॥ कीर्तिमहिमानवर्णवे ॥ २ ॥ रामत्रैलोक्याचेंरूप ॥ रामपरब्रह्मस्वरूप ॥ रामनामविअमूप ॥ महाचिद्रूपकेवळहें ॥ ३ ॥ सुंदरशोभेसिंहासन ॥ समीपबंधूलक्ष्मण ॥ वामभागींसीतारत्न ॥ केवळनिधानजनकाचें ॥ ४ ॥ छत्रधस्त्रीउभाभरत ॥ चामरशत्रुघ्नवारित ॥ करजोडूनियांहनुमंत ॥ रुद्रावतारसेवेसी ॥ ५ ॥ ज्याचीसत्तात्रिभुवनी ॥ त्याचागुह्वसिष्ठमुनी ॥ शंकरजपतीराममनीं ॥ तोअभिमानिभक्तांचा ॥ ६ ॥ मारुनिराक्षसआणिंराव

ण ॥ सरस्वीकेलेसरवरगण ॥ करीभक्तांवेंपालन ॥ कृपानिधानरघुवीर
॥७॥ रामनयनीआदीपद्मा ॥ रामनटलास्वरूपेदहा ॥ रामकदापीसोडून
काहा ॥ सत्वरपहारामासी ॥८॥ रामसर्वाहिकालगावा ॥ रामहृदयीहो-
ध्यावा ॥ रामम्हणतांहोयधिसावा ॥ स्मरतजावामानसी ॥९॥ राममंत्रहा
चिसत्य ॥ रामीहोतीअवघेरत ॥ रामनामाचाअंकित ॥ जीवनसुतसाष्टांगीं

॥१०॥

भूपाळी कृष्णाची.

उठोनियांप्रातःकाळींम्हणतीगोपिकाबाळा ॥ आमुचागळाकापुनमगतूजा
ईगोपाळा ॥१॥ ध्रु० ॥ तुझियाविरहानळेंआह्लांसीहोतोउवाळा ॥ वसंतगेलाम
धुरेउद्धवंआलाउन्हाळा ॥२॥ पापीअक्रूरआलाजन्मांतरींचावेरी ॥ शुरळेंघा-
लुनिघेउनिगेलामुचाश्रीहरी ॥३॥ बराकिरेंअक्रूराआपुलाबोलसाधिला ॥
आडामध्येंघालुनिसखयादोरकापिला ॥४॥ धिक्कृधिकृआमुचेजिणेजळीहें
लाजिरवाणे ॥ शेवटगोडनकेलारेसखयागेलारेप्राण ॥५॥ अंधकूपंतूनका-
ठींसंखयादीनोद्वारणा ॥ मध्यनाथशरणागतानीचिंतावारणा ॥६॥

भूपाळी कृष्णाची.

उठिंउठिंबामुरारी ॥ दवडुनीझोंपेच्यालहरी ॥ सूर्यउगवलागगनोदरीं ॥ पू
र्णदिशाफांकल्या ॥१॥ ध्रु० ॥ आलेसरवेवनासिजाया ॥ जागृतहोईयादव
राया ॥ पावनजनांसीकराया ॥ स्वरूपदावीआपुलें ॥२॥ सभाबैसलीआं
गणीं ॥ ऋषीबैसलेतारांगणीं ॥ उमाकांतसकळिकजनीं ॥ भक्तीलागींपात
ले ॥३॥ त्र्यंबकसकळांसीकरजोडी ॥ स्वानंदाचीउभवीगुठी ॥ संतबैसवि
लेप्रौढीं ॥ अतिआवडीदर्शनाची ॥४॥

भूपाळी कृष्णाची.

उठिंउठिंबागोपाळा ॥ माझ्यातान्हयाबाळा ॥ मित्रआलाउदयाचळा ॥ उघ
डींडोळेराजसा ॥१॥ ध्रु० ॥ गाईबाहतीदोहनाला ॥ हारींउभागोपाळमेळा ॥
उशीरहोतोमंथनाला ॥ मुखप्रक्षळावेगेंसी ॥२॥ तुझाबळिरामबंधू ॥ सोडु
निआलाक्षीरसिंधू ॥ तूंकानिजसीदीनबंधू ॥ सोरव्यसिंधूदातारा ॥३॥ दुबळा
मैत्रतोस्फुदामा ॥ धांचुनिआलासेगुणधामा ॥ पोहेभक्षूनित्याच्याश्रमा ॥

उठोनीसत्वरपरिहारीं ॥ ४ ॥ अवघागौपिकांचामेळा ॥ धांवुनिआलारेघन-
नीळा ॥ घालुनिबैसलाकींपाळा ॥ त्रिभुवनडोळांपाहांवेगें ॥ ५ ॥ उठिसत्वर
गेकांहेई ॥ मजला म्हणसीजरितूंआई ॥ स्तनीचापान्हावेगेंपिई ॥ दर्शन
देईसकळांसी ॥ ६ ॥ सकळकाष्ठांचींबाहुलीं ॥ तूंचीइतुक्यांचीमाउली ॥ आ
ह्मींचत्सतूंगाउली ॥ करीसाउलीकूपेची ॥ ७ ॥ बहुतजन्मींतपकेलें ॥ म्हणउ
नितुजलाजरिपाहिलें ॥ दुःखअवघेविसरलें ॥ स्वरवझालेंसकळांसी ॥ ८ ॥
मागतेंतुजलाएकदेवा ॥ कृष्णागोविंदाकेशवा ॥ प्रपंचअवघाहातोडावा
॥ ठावद्यावातुजपाशीं ॥ ९ ॥ ऐकुनिनिजमातेच्यागोष्टी ॥ जागाझालाजग
जेठी ॥ यशोदेच्याकंठींमिठी ॥ वेगेंघालीसप्रेम ॥ १० ॥ बोलेवेगेंसर्वेश्वरू ॥
तूंचीमायमीलेंकरूं ॥ तूंविगायमीवासरूं ॥ कैसाविसरूंतुजलागीं ॥ ११ ॥
लोकम्हणतीमिथ्यागोष्टी ॥ मीजन्मलोंतुझियापोटीं ॥ देईदद्यादुधांचीवा
टी ॥ सत्वरपान्हामजदेई ॥ १२ ॥ ज्याचीसकळलोकींसत्ता ॥ यशोदेसीम्हण
तोमाता ॥ आनंदझालाजीवनसुता ॥ गुणवर्णितांसदुरूचे ॥ १३ ॥

भूपाली घनश्यामाची.

घनश्यामसंदराश्रीधराअरुणोदयझाला ॥ उठिलींकरवनमाळीउदयाच-
ळींमित्रआला ॥ १ ॥ सायंकाळींएकेमेळींदिजगणअवघेवृक्षीं ॥ अरुणो
दयहोतांचिउडालेचरावयापक्षी ॥ अघमर्षणादिकरूनितापसीतपाचरण
दक्षी ॥ प्रभातकाळींउठुनिकापडीतीर्थपंथलक्षी ॥ करूनि सडासंमार्जन
गोपीकुंभघेउनिकुक्षी ॥ यमुनाजळासिजातिमुकुंदादध्योदनभक्षीं ॥
चाल ॥ मुक्ताहोऊंपाहेकमळणीपासूनभ्रमरा ॥ पूर्वदिशेमुखधुतलें
होतसेनाशतिमिरा ॥ उठलींकरगोविंदासांचव्यानंदकुमरा ॥ मुखप्रक्षा
लनकरींअंगिकारींभाकरकाला ॥ उठिलीं ॥ १ ॥ घोरोघरींदीपअखंडत्यां
च्यासरसावुनिवाती ॥ गीतगातीसप्रेमेंगोपीसदनायेतीजाती ॥ प्रवतीं
निगृहकामीरंगमाळाघालूंपाहती ॥ आनंदकंदाप्रभातझालीउठसरली
राती ॥ काठींधारक्षीरपात्रेंघेऊनिधेनुहंवरताती ॥ द्वारींउभेगोपाळहाकां
मारुनितुजलाबाहती ॥ चाल ॥ हेमुक्ताहारकंठींघालिंयारंगमाळा ॥ हा.

(६)

उपयुक्तकथासग्रह.

तींवेत्रकाष्ठबरवेंकांबळाघेईकाळा ॥ ममआत्मजमधुसूदमाहृषाके-
शिजगत्पाळा ॥ लक्षितातिवासरेंहरिधेनुस्तनपानाला ॥ उठिलीं ॥ २ ॥ प्रा-
तः स्नानेकस्तूनिगोपिकाअलंकारनटती ॥ कुंकुमादिचर्चुनीमंथनालांगिं
आरंभिती ॥ प्रेमभरितअंतरांतवदनींनामावळिगाती ॥ अर्घ्यदानदेऊ
नियांद्विजगणदेवार्चनकरिती ॥ नेमनिष्ठवैष्णवतेविष्णुपूजासमर्पिती ॥
स्मार्तशिवाचनशक्तीशाक्तआराधिती ॥ चाल ॥ ऋषिगणआश्रमवासीजे
निरंजनींधाले ॥ अरुणोदयींआपुलालेध्यानींमग्नझाले ॥ पंचपंचउषःकाळीं
रविचक्रनिघांआले ॥ येवढावेळनिजलासि ह्मणुनिहरिसमजेलनंदाला ॥ उ-
ठिलीं ॥ ३ ॥ विद्यार्थीविद्याभ्यासास्तवसादरगुरुपायीं ॥ अध्यापनगुरुकरिती
शिष्यअध्ययनउदयीं ॥ याज्ञिकजनकुंडींआहुतीटाकितातिपाहीं ॥ रविप्रका-
शपडुनियांउजळल्याशुद्धदिशादाही ॥ हेमाझेपाडसेसांवळेउठळुष्णाबाई ॥
सिद्धसर्वंबळरामधेऊनिगोधनेंवनजाई ॥ चाल ॥ मुनिजनमानसहंसागो-
पीमनकमलभृंगा ॥ मुरहरपंकजपाणीपद्मनाभश्रीरंगा ॥ शकटांतकसर्वे-
शाहेहरिप्रतापभृंगा ॥ कोटिअनंगांहूनिआगळेंतेजतवचदनाला ॥ होना
जीबाळनित्यध्यातसेहृदयींनाममाळा ॥ ४ ॥ घनश्यामस्कं ॥

भूपाळी कृष्णाची.

गवळणदसवंतीपैसांगे ॥ आलियाकृष्णाचेनिमार्गे ॥ येणेंयेणेंहीश्रीरंगें
॥ नवनीतचीरिलेंमाझे ॥ १ ॥ ध्रु ॥ तळवेतळहातटेकिन ॥ डाव्यागुडघ्यानें
रांगत ॥ गवळ्याघरींशाईनाथ ॥ तीम्यांदेखिलासय्ये ॥ २ ॥ एकेहातिलो-
ण्याचाकवळू ॥ मुरवमाखिलेंसेअळुमाळू ॥ चुंबनदेतांअतिपरिमळू ॥ नव-
नीताचागसय्ये ॥ ३ ॥ येणेंमाझेकवाडउघडिलें ॥ येणेंमाझेशिकेंतोडि-
लें ॥ दद्यादुधांतेंभक्षिलें ॥ लवंडिलेंतक्रातें ॥ ४ ॥ ऐसेंजरीमीजाणतें ॥ य-
मुनापाण्यानवजातें ॥ धस्तूनिउरबळासीबांधित्यें ॥ शिक्षालावित्येंगोविं-
दा ॥ ५ ॥ ऐसापुराणप्रसिद्धचौर ॥ स्वामीनाम्याचादातार ॥ पंढरपुरीं
धुरिलाअवतार ॥ भक्तपुंडलीकासाठीं ॥ ६ ॥ गवळणदसवंतीपैसांगे ॥
॥ ध्रु ॥ ॥ ध्रु ॥ ॥ ध्रु ॥ ॥ ध्रु ॥ ॥ ध्रु ॥

भूपाळी कृष्णाची.

उठाउठाहोप्रभातझाली ॥ चिंताश्रीविठ्ठलमाउली ॥ दीनजनाचीसाउली ॥
 येईधांचुनिस्मरतांची ॥ ध्रु० ॥ पंढरपुरीजेभीमातटी ॥ संदरमनीहरगोमटी
 ॥ दोन्हीकरठेउनिकटी ॥ भेटीसाठीतिष्ठतसे ॥ १ ॥ किरीटकुंडलेंमंडित ॥
 श्रीमुरवअतिसंदरशोभत ॥ गळांवेजयंतीडोलत ॥ हारभिरघततुळशीचे
 ॥ २ ॥ स्फुरेवमूर्तीसगुणासांचळी ॥ कंठीकौस्तुभएकावळी ॥ केशरीउटीप
 रिमळेआगळी ॥ बुकाभाळींविलसतसे ॥ ३ ॥ पीतांबरकसिलाकटी ॥ अ
 क्षयवीटचरणतळवटी ॥ सकळसौंदर्यस्फुरवाचीपेटी ॥ हृदयसंपुटींआ
 ठवत्ये ॥ ४ ॥ अतिप्रियआवडेजुळसीबुका ॥ तसीचप्रीतिकरीभोळ्याभा
 विकां ॥ नामापदपंकजपादुका ॥ शिरींमस्तकावंदितसे ॥ ५ ॥

भूपाळी विठ्ठलाची.

उठाउठाहोमुरारी ॥ बोलेररघुमाईसंदरी ॥ भक्तगर्जतीमहाद्वारी ॥ त्यांसी
 द्यावंदर्शन ॥ १ ॥ ध्रु० ॥ राउळींजागेझालेहरी ॥ भक्तगर्जतीजयजयकारी ॥
 नारदतुंबरकीर्तनकरी ॥ प्रेमानंदेंडुल्लतसे ॥ २ ॥ सर्वपूजातुळसीपान ॥ घे
 उनिआलेभक्तजन ॥ द्यावंतयांसीदर्शन ॥ विलंबकांहींनकरावा ॥ ३ ॥ ऐ
 साउगवलादिनकर ॥ भक्तगर्जतिजयजयकार ॥ तेथेंगणेशनाथकिंकर
 ॥ हरिचरणांवरलीळतसे ॥ ४ ॥

भूपाळी विठ्ठलाची.

ब्रम्हनिर्गुणनिराकार ॥ विठ्ठलसगुणसंताकार ॥ अवतरलेंचराचर ॥ परब्र-
 ह्मसांचळें ॥ ध्रु० ॥ विठ्ठलसंतांचेंरूपडें ॥ प्रत्यक्षपाहोनेत्रांपुढें ॥ त्यासीनजा
 णतांमूढें ॥ विषयजाळीं गुंतलीं ॥ १ ॥ मुक्ताबाईसकळतनू ॥ दीप्तीसांचळी
 तोभानू ॥ प्रभावळीसरजगजीवनू ॥ अतिलाचण्यशोभतसे ॥ २ ॥ ज्ञा
 नदेवसुरवकमळ ॥ निवृत्तिमुकुटाचाझळाळ ॥ सोपानदेवनिढळ ॥ आ
 दिपुरुष्वरायाचें ॥ ३ ॥ मुकुंदराजतोअवधारी ॥ श्रवणदेवाचेनिधारीं
 ॥ चांगाविसोबारवेचरी ॥ स्वयंप्रकाशझळकतसे ॥ ४ ॥ वडवळसिद्धना
 सापुट ॥ कबीरनामादोन्हीओठ ॥ निव्हातोचीमुद्रलभट ॥ निंबाभदग

(८)

उपयुक्तकथासंग्रहः

जतसे ॥५॥ बाहुदंडचोरवामेळा ॥ बहिरापिसाषक्षस्थळा ॥ जगमित्रकं
ठनाळा ॥ जोगामाळागळ्याची ॥६॥ हृदयानंदयोगीजाण ॥ अच्युता,
सारंगदोन्हीस्तन ॥ हृदयीरेणुकानंदन ॥ नाभीनरसीमेहता ॥७॥ कान्हो
पाठककटिप्रदेश ॥ मूधापीतांबरसुरेश ॥ चरणींआलेरोहिदास ॥ सूरदास
सातवा ॥८॥ नाराम्हादागोंदाविठा ॥ ह्यादेवाच्याक्षुद्रघंटा ॥ जनीवांकीवा
ळेवानतां ॥ तोडरएकाजनार्दना ॥९॥

भूपाळी दशावताराची.

जनम्हणाहोश्रीहरी ॥ प्रातःकाळींस्मरणकरीं ॥ तेणेंतरालभवसागरीं ॥ हा
निर्धारीभरंवसा ॥१॥ ध्रुव ॥ वेदनेलेनिशाचरीं ॥ मत्स्यरूपझालेहरी ॥ कार्यब्र
ह्मयाचेंकरी ॥ शंरवासुरवधोनियां ॥२॥ दैत्यमातलेभूमंडळीं ॥ पृथ्वीनेली
रसातळी ॥ कूर्मरूपेहोवनमाळी ॥ पृष्ठींधरिलीमेदिनी ॥३॥ महिडळमळ-
ळीपाहाडो ॥ देवजाहलेवराहो ॥ मगवधिलेदैत्यदानवो ॥ पृथ्वीदाढेधरू-
भियां ॥४॥ पुत्रपित्यानेंगाजिला ॥ तोनरहरीस्मरताझाला ॥ स्तंभींअवतार
धरिला ॥ भक्तरक्षिलाप्रल्हाद ॥५॥ यागकरिताझालाबळी ॥ इंद्रकांपिन्न-
लाचळचळीं ॥ वामनरूपेहोवनमाळी ॥ घालीपाताळींबळिराजा ॥६॥ रेणु
केउदरींभार्गवझाले ॥ राजेसमस्तसंहारिले ॥ राज्यब्राह्मणां दीधले ॥ सु
रवीकेलेभूदेव ॥७॥ सूर्यवंशींरघुनंदन ॥ वानरसैन्यमेळवून ॥ सागर
पाषाणीबांधुन ॥ संहारिलेंरक्षसां ॥८॥ कारागृहींअवतरले ॥ श्रीकृष्णागो
कुळींवाढिन्नले ॥ कंसचाणूरमर्दिले ॥ राज्यींस्थापिलेंउग्रसेना ॥९॥ बौ
द्धअवतारधरिला ॥ जनहाबहुतकष्टिजाहला ॥ मगकलीसवरदिधला ॥
आपणराहिलानिद्रित ॥१०॥ पुढेंकलंकीहोणार ॥ ऐसाशास्त्रांचानिर्धार ॥
मगफिटेलभवसंदेह ॥ याहीविश्वजनाचा ॥११॥ दशावतारभूपाळी ॥ नि
त्यस्मरतांप्रातःकाळीं ॥ दासम्हणेभूमंडळीं ॥ आग्यवंतगातील ॥१२॥

भूपाळी ज्योतिर्लिंगाची.

नित्यन्यमेतिलिंगेंबारा ॥ प्रातःकाळींस्मरणकरा ॥ कोटिकुळेंहींउद्धरा ॥ भ
वहातरालबापांनो ॥१॥ ध्रुव ॥ वाग्भूतविश्वनाथ ॥ मोक्षदातातोसमर्थ ॥ प्र

विलअंतरीचा अर्थ ॥ सौमनाथसौराटी ॥२॥ ओंकारममलेश्वर ॥ सेतुबं-
 बंधरामेश्वर ॥ भीमाउगमीभीमाशंकर ॥ घृष्णेश्वरवेरुळीं ॥३॥ नागनाथ
 अमृतोदकीं ॥ विश्वजनकेलेसुखीं ॥ परकीचैजनाथम्हणतां मुखीं ॥ सुकृतसां
 चेजन्माचें ॥४॥ श्यंभकहातीर्थराजा ॥ पुरवीलअंतरीचेंकाज ॥ त्याहीतेजामाजी
 तेज ॥ महाकाळउज्जयिनीं ॥५॥ दुजेकैलासभुवन ॥ श्रीशैलमल्लिकार्जुन ॥ वा
 चेस्मरतांधन्यधन्य ॥ अनुपम्यक्षेत्रहे ॥६॥ बदिकेदारउत्तरे ॥ ज्याचेस्मरणेंभ
 वहातरे ॥ ध्यानधरिल्याघृत्तिचुरे ॥ निजनिश्चळदासांसी ॥७॥ नरहरिम्हणेज
 न्मायावे ॥ शुद्धसत्वप्रेमभावे ॥ वाचेहरीगुणगावे ॥ मालोकृपेंसर्वदा ॥८॥

भूपाळी गंगेची.

उठोनियां प्रातः काळीं ॥ वदनीवदाचंद्रमौळी ॥ श्रीविंदुमाधवाजवळी ॥ स्नान
 करांगेचें ॥६॥ भागीरथीचें स्नानकरा ॥ हृदयीं स्मरागंगाधरा ॥ चुकेल
 चौन्याशींचा फेरा ॥ ऐसें माहात्म्यगंगेचें ॥१॥ गंगा आहे स्वर्गावरुती ॥ पाता-
 ळीहे भोगावती ॥ मृत्युलोकीं हे विख्याती ॥ ऐसें माहात्म्यगंगेचें ॥२॥ ब्रम्हावि
 ष्णुसूर्यचंद्र ॥ सीतापतीरामचंद्र ॥ परिवारें सीराजाइंद्र ॥ स्नानकरींगेचें ॥
 ॥३॥ नारददसिभृगौनममुनी ॥ अत्रिस्मंतआणिजयमिनी ॥ ध्रुवदत्तयेती-
 माध्याह्नीं ॥ स्नानकरितींगेचें ॥४॥ मत्स्यकूर्मवरहानरहरी ॥ वामनपरशुरा
 मश्रीहरी ॥ बौद्धकलंकी अवधार्गी ॥ करिती स्नानगंगेचें ॥५॥ दुर्गादिमायासर
 स्वती ॥ सावित्रीलक्ष्मीपार्वती ॥ गंगापूजनआदरेंकस्ती ॥ ऐसें माहात्म्यगंगेचें
 ॥६॥ स्नानदानजपकरी ॥ घडल्याभागीरथीचेतिरीं ॥ त्यावरीश्रीहरीकृपाकरी
 ॥ ऐसें माहात्म्यगंगेचें ॥७॥ गंगाथोरयात्रिभुवनीं ॥ गंगायेईलज्याच्यावदनीं ॥
 तोसुटेलसंसारपासनी ॥ ऐसें माहात्म्यगंगेचें ॥८॥ राधाम्हणेश्रीहरिचला ॥
 काशीक्षेत्रींअघटितलीला ॥ पाहूं पंचगंगेचामेळा ॥ स्नानकरुंगेचें ॥९॥ नी
 रातापीइंद्रायणी ॥ प्रवरासर्वपापहारिणी ॥ चंद्रभागाविठ्ठलचरणीं ॥ स्त
 वनकरुंगेचें ॥१०॥ कृष्णावेष्यातुंगभद्रा ॥ फल्गूकावेरीनमदा ॥ भीमाभा
 मासुरव्यगोदा ॥ स्तवनकरितींगेचें ॥११॥ आलीआषाढीएकादशी ॥ चलजा
 ऊंपंढरीसी ॥ भेटूंविठ्ठलरखुमाईसी ॥ दासविनवीयावाचें ॥१२॥

उपयुक्तकथासंग्रहः भूपाळीगुरूची.

एकाभोळेभाविकजन ॥ नित्यकरागुरुस्मरण ॥ होयदीषांचें दहन ॥ नित्यस्मरणकेलिया ॥ १ ॥ गुरुसेवाघडेज्यासी ॥ काळंबाधीनातयासी ॥ त्याणेंसाधिलें मोक्षासी ॥ गुरुचेंस्मरणकेलिया ॥ २ ॥ गुरुचेंमुक्तींचादाता ॥ गुरुदंहाचालविता ॥ हरेपातकाचीव्यथा ॥ गुरुचेंस्मरणकेलिया ॥ ३ ॥ गुरुज्ञानाचासागरू ॥ गुरुधीटधैर्याचामेरू ॥ नीकानेईलपैलपासू ॥ गुरुचेंस्मरणकेलिया ॥ ४ ॥ गुरुमायेचेंमूळजीव ॥ गुरुमोक्षपदाचाठाव ॥ साध्यहोतीसर्वहिदेव ॥ गुरुचेंस्मरणकेलिया ॥ ५ ॥ जयजयगुरूमायबापा ॥ चुकवींचैन्याशींच्यारवेपा ॥ बोधराजध्यातोस्वरूपा ॥ परब्रह्मीलयलाबुनियां ॥ ६ ॥

भूपाळीकाशीयात्रेची.

उठोनियांप्रातःकाळीं ॥ ध्यानींआणातीरस्थळी ॥ योगीजनांचीसाउली ॥ ध्यातांमुक्तचिहोणेकीं ॥ १ ॥ भक्तिप्रयागज्ञानकाशी ॥ वैराग्यगयाचिदाकाशी ॥ नित्यअनुभवितांमानसीं ॥ कृतार्थताजीवपावे ॥ १ ॥ सत्वरजतमोगुणा ॥ त्रिवेणीहीमुरव्यजाण ॥ शुद्धसत्वतोसंगमपूर्ण ॥ कराप्रयागस्नानहृदयीं ॥ २ ॥ पापवासनाक्षीरकरा ॥ सकामकर्मेपरतींसारा ॥ विकल्याचेंश्वाद्धकरा ॥ घांअहंकारतिळांजुळी ॥ ३ ॥ शुद्धहोउनियांऐशारीतीं ॥ प्रेमेंस्मराआत्ममूर्ती ॥ जेथेंहोयसूक्ष्मस्फूर्ती ॥ स्वरूपआपुलेंतत्पूर्वी ॥ ४ ॥ याचेंनावज्ञानकाशी ॥ आत्माविश्वेश्वरअविनाशी ॥ जोसर्वांतरचित्यकाशी ॥ भावेंस्वात्मैक्यत्वासीकरावें ॥ ५ ॥ गर्जओंविश्वेश्वर ॥ सोहंशब्दाचाव्यापार ॥ हरिहरादिकमंदिरें ॥ तुर्यास्थानीं पहावीं ॥ ६ ॥ पंचकोशींमूलतत्वे ॥ शोधूनपहावींनित्यानित्ये ॥ प्राणमठीबैसुनिभावें ॥ अनुभवसुरषपहावें ॥ ७ ॥ नातरीकरावीतेगया ॥ धरूनिवैराग्यविषया ॥ तेंणेंनिरसेलमूळमाया ॥ करितांश्वाद्धेंषड्रिपुंचीं ॥ ८ ॥ पुढेंविष्णुपदस्वरूपस्थिती ॥ पिंडघावाअहंमती ॥ मोहममतापितरभ्रांती ॥ नाशेमुक्तीसकळांतें ॥ ९ ॥ सहोधहाअक्षयवट ॥ पाचारूनिविवेकभट ॥ श्रवणमननश्चिदिध्यासत्रोखट ॥ कराभोजनरवटपटज्ञानाची ॥ १० ॥ तनमनधमफळसोडूनीद्यावें ॥ गुरुविष्णुपदासेवुनिभावें ॥ क्षमाशांतीमठींयावें ॥ उन्मनिगंगाघेऊनी ॥ ११ ॥ जी

वहोसद्बोधभावदीकरा ॥ घेंऊनज्ञानातेउद्धरा ॥ सत्यसत्यहीयात्राकरा ॥ आत्मज्ञानप्राप्तीची ॥ १२ ॥ नित्यपढेजीहीभूपाळी ॥ पढत्यायात्राफळतळाळीं ॥ देतो श्रीविठ्ठलवनमाळी ॥ संसृतिपाळीचुकेचिबा ॥ १३ ॥ जीवन्युक्तहोतोप्राणी ॥ करितांयात्राहीअनुदिनीं ॥ सदात्मणलोटांगणीं ॥ यात्रेकरूलोकांचे ॥ १४ ॥

भूपाळीश्रीहंससद्गुरूची.

उठींउठींबागुरुनाथा ॥ दासविनवीतत्वता ॥ विवेकरूपींपूर्णप्रभाता ॥ भक्तांदावींभिजमुख ॥ ध्रुव ॥ कनकताटांतआरती ॥ घेऊनिआलीचिच्छक्ती ॥ क्षमादयाआणिशांती ॥ ओंवाळावयापातल्या ॥ १ ॥ शमदमसाधनेंसीप्तले ॥ शिवजीवमुमुक्षुपातले ॥ सात्विकादिसाहाय्यआले ॥ उपेठेलेद्वाराशीं ॥ २ ॥ अहो गुरुराजसतत ॥ तुम्हीअखंडजागृत ॥ परीमुमुक्षुसंकेत ॥ करीस्वज्ञानाअंतीं ॥ ३ ॥ ऐसेवेदबंदीजन ॥ स्तुतीकरितीकरजोडुन ॥ हंसदासासीअनन्य ॥ झालेप्रसन्नगुरुराज ॥ ४ ॥

प्रातःस्मरणाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ प्रातःस्मरामिखलुतत्सवितुर्वरेण्यंरूपं हिमंडलमृचोर्ध्वं तत्तुर्यजृषि ॥ सामानियस्यकिरणाः प्रभवादिहेतुं ब्रह्माहरात्मकमलक्ष्यमर्चिं त्यरूपम् ॥ १ ॥ प्रातर्नमामितरणितनुवाङ्मनोभिर्ब्रह्मैंद्रपूर्वकरैर्नुतमर्चितं च ॥ वृष्टिप्रमोचनविनिग्रहहेतुभूतं त्रैलोक्यपालनपरं त्रिगुणात्मकं च ॥ २ ॥ प्रातर्भजामिसवितारमनंतशक्तिंपापौषशत्रुभयरोगहरंपरंच ॥ तंसर्वलोककलनात्मककालमूर्तिगोकंठबंधनविमोचनमादिदेवम् ॥ ३ ॥ श्लोकत्रयमिदंभानोः प्रातःप्रातःपठेत्तुयः ॥ ससर्वव्याधिनिर्मुक्तः परंसुरवमवाप्नुयात् ॥ ४ ॥ प्रातःस्मरामिगणनाथमनाथबंधुंसिंदूरपूरपरिशोभितगंडयुग्मम् ॥ उदंडविघ्नपरिवंडनचंडदंडमारंडलादिस्करनायकवृंदबंधुम् ॥ १ ॥ प्रातर्नमामिचतुराननबंधमानमिष्टानुकूलमखिलंचवरंददानम् ॥ तंतुंदिलंद्विरसनप्रिययज्ञसूत्रंपुत्रं विलासचतुरं शिवयोः शिवाया ॥ २ ॥ प्रातर्भजाम्यभयदंखलुभक्तश्रीकदाचानलगुणं विभुं वरकुंजरास्यं ॥ अज्ञानकाननविनाशनहृद्यं चाहमुत्साहवर्धनमहंस्कतमीश्वरस्य ॥ ३ ॥ श्लोकत्रयमिदंपुण्यंसदासाभा-

ज्यदायकम् ॥ प्रातरुत्थायसततं यः पठेत्प्रयतः पुमान् ॥४॥ ॥ प्रातःस्मरा
 मिशरदिंदु करोज्ज्वलाभांसद्रत्नवत्सकलकुंडलहारशोभाम् ॥ दिव्यायुधो
 र्जितकनीलसहस्रहस्तारंकीत्यलाभचरणांभवतींपरेशां ॥१॥ प्रातर्नमा-
 मिमहिषास्करचंडमुंडशुंभास्करप्रमुखदैत्यविनाशदक्षाम् ॥ ब्रह्मेन्द्ररुद्रमुनि
 मोहनशीललोलांचंडींसमस्तस्करमूर्तिमनेकरूपाम् ॥२॥ प्रातर्भजामिभ-
 जतापरिवलार्थदात्रींघात्रींसमस्तजगतांदुरितापहंत्रीम् ॥ संसारबंधनविमो-
 चनहेतुभूतांमायांवरसंसमधिगम्यपरस्यविष्णोः ॥३॥ श्लोकत्रयमिदं देव्या
 श्रुडिकायाः पठेन्नरः ॥ सर्वान्कामानवाप्नोतिविष्णुलोकेमहीयते ॥४॥ प्रा-
 तःस्मरामिभवभीतिहरंस्करेशांगंगाधरं वृषभवाहनमंबिकेशम् ॥ स्वद्वान्ग-
 शूलवरदाभयहस्तमीशंसंसाररोगहरमौषधमद्वितीयम् ॥१॥ प्रातर्नमा
 मिगिरिशंगिरिजार्धदेहसर्गस्थितिप्रलयकारणामादिदेवम् ॥ विश्वेश्वरं वि-
 जितविश्वमनोभिरामंसंसाररोगहरमौषधमद्वितीयम् ॥२॥ प्रातर्भजामि
 शिवमेकमनंतमाद्यंवेदांतवेद्यमनघंपुरुषंमहांतम् ॥ नामादिभेदरहितं
 षडभावभून्यंसंसाररोगहरमौषधमद्वितीयम् ॥३॥ प्रातःसमुत्थायशिवं
 धिचिंत्यश्लोकत्रयंचानुदिनंपठति ॥ तेदुःखजालंबहुजन्मसंचितंहित्वाप-
 दंयांतितदेवशंभोः ॥४॥ ॥ प्रातःस्मरामिभवभीतिमहार्तिशांत्यै नाराय-
 णगरुडवाहनमज्जनाभम् ॥ ग्राह्याभिभूतवरवारणमुक्तिहेतुंचक्रायुधंतरु-
 णवारिजपत्रनेत्रम् ॥१॥ प्रातर्नमामिमनसावचसाचमूर्ध्निपादारविद्युगुलं
 परमस्यपुंसः ॥ नारायणस्यनरकार्णवतारणस्यपारायणप्रवणविभ्रपराय-
 णस्य ॥२॥ प्रातर्भजामिभजतामभयंकरंतं प्राक्सर्वजन्मकृतपापभयाप-
 हत्यै ॥ यो ग्राहवक्रपतितांग्रिगजेन्द्रघोरशोकप्रणाशमकरोद्धृतशंखच-
 क्रः ॥३॥ श्लोकत्रयमिदंपुण्यंप्रातःप्रातःपठेत्तुयः ॥ श्लोकत्रयगुरुस्तस्मैद-
 द्यादात्मपदंहरिः ॥४॥ ॥ प्रातःस्मरामिरघुनाथमुखारविंदंमंदस्मितंम-
 धुरभाषिविशालभालम् ॥ कर्णावलंबिचलकुंडलशोभिगंडं कर्णतदीघं
 नयनंनयनाभिरामम् ॥१॥ प्रातर्भजामिरघुनाथकरारविंदरक्षोगणायभ-
 यदंवरदं द्विजेभ्यः ॥ यद्राजसंसदिभिज्यंमहेशचापंसीताक्लरंग्रहणमं

गलमापसद्यः ॥ २ ॥ प्रातर्नमामि रघुनाथपदारविंदं वज्रांकुशादिशतभरेषु
 शतभावहंमे ॥ योगींद्रमानसमधुप्रतसेव्यमानं शापापहंसपदिगौतमधर्म
 पत्न्याः ॥ ३ ॥ प्रातर्वदामिवचसारघुनाथनाभवाग्दीपहारिसकलंशमलं
 निहंति ॥ यत्सार्वतीस्वपतिनासहमोक्षकामाप्नीत्यासहस्रहरिनामसमंजजाप
 ॥ ४ ॥ प्रातःश्रयेऽश्रुतिनुतारं घुनाथमूर्तिनीलांबुदीपलसितेतररत्ननीलाम् ॥ आ
 मुक्तमौक्तिकविशेषविभूषणाढ्यांध्येयांसमस्तमुनिभिर्जनमुक्तिहेतुं ॥ ५ ॥
 यः श्लोकपंचकमिदं प्रयतः पठेत् नित्यं प्रभातसमये पुरुषः प्रबुद्धः ॥ श्री
 रामकिंकरजनेषु स एव मुरव्यो भूत्वा प्रयाति हरिलोकमनन्यलभ्यम् ॥ ६
 ॥ ब्रह्मामुरारिस्त्रिपुरांतकारिर्भानुः शशीभूमिस्तोबुधश्च ॥ गुरुश्च शक्रः
 शनिराहुकैतवः कुर्वंतु सर्वे मम स प्रभातम् ॥ १ ॥ भृगुर्वसिष्ठः क्रतुरंगिराश्च
 मनुः पुलस्त्यः पुलहश्च गौतमः ॥ रैभ्यो मरीचिश्च वनश्च दक्षः कुर्वंतु ॥ २ ॥
 सनत्कुमारः सनकः सनंदनः सनातनोप्यासुरिपिंगलोच ॥ सप्तस्वराः सप्तसप्त
 तलानिकुर्वंतु स ॥ ३ ॥ सप्तार्णवाः सप्तकुलाचलाश्च सप्तर्षयो द्वीपवनाभिसंस ॥
 भूरादिकृत्वाभुवनाभिसप्तकुर्वंतु स ॥ ४ ॥ पृथ्वीसगंधासरसास्तथाऽपः स्पृशी
 च वायुर्ज्वलितंच तेजः ॥ नभः सशब्दं महतासहैव कुर्वंतु स ॥ ५ ॥ पुण्यश्लोको न
 लोराजा पुण्यश्लोको युधिष्ठिरः ॥ पुण्यश्लोका च वैदेही पुण्यश्लोको जनार्द-
 नः ॥ ६ ॥ अहल्याद्रौपदीसीतातारामंदोदरी तथा ॥ पंचकनास्मरे नित्यं म-
 हापातकनाशनम् ॥ ७ ॥ अश्वत्थामाबलिव्यासो हनुमांश्च विभीषणः ॥ कृ-
 पः परशुरामश्च सप्तैते चिरजीविनः ॥ ८ ॥ सप्तैतान्संस्मरे नित्यं मार्कंडेयंत
 थाष्टमम् ॥ जीवेद्वर्षशतं सायमपमृत्युविवर्जितः ॥ ९ ॥ प्रह्लादनारदपराश
 रपुंडरीकव्यासांबरीषशक्रशौनकभीष्मदाल्भ्यान् ॥ रुक्मांगदाजुनव
 सिष्ठविभीषणादीन् पुण्यानिमान् परमभागतान् नमामि ॥ १० ॥ कर्क
 टकस्य नागस्य दमयन्त्यानलस्य च ॥ ऋतुपर्णस्थराजर्षेः कीर्तनं कलिनाश
 नम् ॥ ११ ॥ धर्मो विवर्धतियुधिष्ठिरकीर्तनेन ॥ पापं प्रणश्यति च कोदर-
 कीर्तनेन ॥ शत्रुर्विनश्यति धनं जयकीर्तनेन ॥ माद्रीस्तौ कथयतां न भ-
 वंति रोगाः ॥ १२ ॥ अहोभाग्यं महोभाग्यं नंदगोपव्रजौकसाम् ॥ यन्मि

त्रंपरमानंदपूर्णब्रह्मसनातनम् ॥ १३ ॥ अंयोर्ध्यामथुरामायाकाशीकां
 चीभवंतिका ॥ पुरीद्वारावतीचैवससैतांभोक्षदायिकाः ॥ १४ ॥ अर्जुनः
 फाल्गुनोजिष्णुःकिरीटीश्वेतवाहनः ॥ वीभत्सुर्विजयीकृष्णः सव्यसाची-
 धनंजयः ॥ १५ ॥ उनिष्ठोत्तिष्ठगोविंदउत्तिष्ठगरुडध्वज ॥ उत्तिष्ठकमला-
 कांतत्रैलोक्यमंगलंकुरु ॥ १६ ॥ समुद्रवसनेदेविपर्वतस्तनमंडले ॥ वि-
 ष्णुपत्निनमस्तुभ्यंपादस्पर्शक्षमस्वमे ॥ १७ ॥ पलायध्वंपलायध्वरेरेदा
 नवराक्षसाः ॥ धर्मसंस्थापनार्थायरथासूढोस्वयंहरिः ॥ १८ ॥ काश्यांतु
 भैरवोदेवोसंसारभयनाशनः ॥ बहुजन्मकृतंपापंस्मरणेनविनश्यति ॥
 ॥ १९ ॥ काश्यांतुदक्षिणेभागेकुक्कुटोनामवैद्विजः ॥ तस्यस्मरणमात्रेण
 दुःस्वप्नःस्वरवदोभवेत् ॥ २० ॥ वाराणस्युत्तरेभागेसुमंतुर्नामवैद्विजः ॥ त
 स्यस्मरणमात्रेणनिर्धनोधनवान्भवेत् ॥ २१ ॥ काशिकाशीतिकाशीति
 त्रिवारंयःपठेन्नरः ॥ सोऽपिदेशांतरेवासीकाशीवासफलंलभेत् ॥ २२ ॥
 अंशीवरुणयोर्मध्येपंचक्रोशीमहत्कलम् ॥ अमरामृत्युमिच्छंतिकाक
 थात्वितरेजनाः ॥ २३ ॥ नंदिनीनलिनीसीतामालतीचमलापहा ॥ विष्णु
 पादाब्जसंभूतागंगाप्रिपथगामिनी ॥ २४ ॥ भागीरथीभोगवतीजान्दवी
 त्रिजटेश्वरी ॥ द्वादशैतानिनामानिप्रातःकालेसदापठेत् ॥ २५ ॥ विश्वे
 शंमाधवंधुंडिंदंडपाणिंचभैरवम् ॥ वंदेकाशीगुहांगंगाभवानीमणिक
 णिकाम् ॥ २६ ॥ वाराणसीपुरपतेभजविश्वनाथा ॥ माझाप्रणामतु
 द्विधाचरणासिआतां ॥ मीमागतोंपरमपावनपुण्यभिक्षा ॥ द्यावीम
 लात्वरितशांभविवेददीक्षा ॥ १ ॥ श्रीधुंडिराजगणनायकदंडपाणी ॥
 माझेउदंडअपराधमनांतनाणीं ॥ श्रीभैरवांचुकविरोरवयातनारे ॥ वारा
 णसींतमजठेविंसनातनारे ॥ २ ॥ इत्थंप्रभातेपरमंपवित्रंपठेत्स्मरेद्वाशृणु
 याच्चनित्यम् ॥ दुःस्वप्ननाशस्विहसुप्रभातंपवेच्चनित्यंभगवत्प्रसादात्
 ॥ ३ ॥ करायैवसतेलक्ष्मीःकरमूलेसरस्वती ॥ करमध्येचगोविंदःप्रभाते
 करदर्शनम् ॥ ४ ॥

व्यंकटेशस्तोत्र प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीव्यंकटेशायनमः ॥ ओं नमोजी हेरंबा ॥ सक
 षादीतूं प्रारंभा ॥ आठवूनिनुड्डीस्वरूपशोभा ॥ वंदनभावेकरीतसें ॥ १ ॥
 नमनमाझे हंसवाहनी ॥ वाग्वरदेविलासिनी ॥ ग्रंथवदावयानिरूपिणी ॥
 भावार्थरवाणी जयामाजी ॥ २ ॥ नमनमाझे गुरुवर्या ॥ प्रकाशरूपातूं
 स्वामिया ॥ स्फूर्तीद्यावी ग्रंथवदावया ॥ जेणे श्रौतयांकरववाटे ॥ ३ ॥ न
 मनमाझे संतसज्जनां ॥ आणियोगियां मुनिजनां ॥ सकळश्रौतयांसज्ज
 नां ॥ नमनमाझे साष्टांग ॥ ४ ॥ ग्रंथएकाप्रार्थनाशतक ॥ महादोषांसी
 दाहक ॥ संतोषोनिवैकुंठनायक ॥ मनोरथपूर्णकरील ॥ ५ ॥ जयजया
 जीव्यंकटरमणा ॥ दयासागरापरिपूर्णा ॥ परंज्योती प्रकाशगहना ॥
 करितो प्रार्थनाश्रवणकीजे ॥ ६ ॥ जननीपरीत्वांपाळिलें ॥ पितयापरी-
 सांपाळिलें ॥ सकळसंकटांपासूनिरक्षिलें ॥ पूर्णदीधले प्रेमकरव ॥ ७ ॥
 हें अलोलिकजरीमांभावे ॥ तरीजगहें सृजिलें आघवे ॥ जनकजननीपण
 स्वभावे ॥ सहजआलें आंगासीं ॥ ८ ॥ दीननाथप्रैमासाठीं ॥ भक्तरक्षिलें संक

टीं ॥ प्रेमदीधलें अपूर्वगोष्ठी ॥ भजनासाठीं भक्तीच्या ॥ ९॥ आतां परिसावी
 विज्ञापना ॥ कृपाळुवालक्ष्मीरमणा ॥ मज्जघालोनिगर्भाधाना ॥ अलोलि
 करचनादारविली ॥ १० ॥ तुजनेणतां झालों कष्टी ॥ आतां दृढतुझे पा-
 रीं घातलीमिठी ॥ कृपाळुवाजगजेठी ॥ अपराधपोटीं घालीमाझी ॥ ११ ॥
 माझिया अपराधांच्या राशी ॥ भेदोनि गेल्या गगनासी ॥ दयावंता हृषीके
 शी ॥ आपुल्या ब्रीदासी सत्य करीं ॥ १२ ॥ पुत्राचे सहस्र अपराध ॥ माता का
 यमानीत याचार वेद ॥ तेविंतू कृपाळुगोविंद ॥ मायबाप मजलागीं ॥ १३ ॥ उ
 दंतां माजी काळंगोरें ॥ कायनि वडावे निवडणारें ॥ कुचली या वृक्षाचीं फळे ॥
 मधुरकीठोनी असतील ॥ १४ ॥ आराटीलागीं मृदुता ॥ कोठोनि असेल कृ-
 पावंता ॥ पाषाणासी गुल्मलता ॥ कैशियापरी फुटतील ॥ १५ ॥ आपादमस्त
 कचरी अन्यायी ॥ परीतुझे पदरीं पडलों पाहीं ॥ आतां रक्षण नानाउपायीं ॥
 करणें तुज उचित ॥ १६ ॥ समर्थाचे घरीं चें श्वान ॥ त्यास सर्वही देती मान ॥
 तेंसां तुझा म्हणवितों दीन ॥ हा अपमान कवणाचा ॥ १७ ॥ लक्ष्मीतुझे पायांत
 कीं ॥ आम्ही भिक्षेसि घातली झोळी ॥ येणें तुझी ब्रीदावळी ॥ कैशी राहील गो-
 विंदा ॥ १८ ॥ कुबेरतुझा भांडारी ॥ आम्हा फिरावसी दारीदारीं ॥ यांत पुरुषा
 र्थ मुरारी ॥ कायतुजलापें आला ॥ १९ ॥ द्रौपदीसी वस्त्रें अनंता ॥ देत होलासी
 भाग्यवंता ॥ आम्हालागीं कृपणता ॥ कोठोनि आणिली गोविंदा ॥ २० ॥ मावेची
 करून द्रौपदीसती ॥ अन्ने पुरविलीं नध्यरातीं ॥ ऋषेश्वरांच्या वैसल्यापंक्ती
 ॥ तृप्तकेल्या क्षणमात्रें ॥ २१ ॥ अन्नासाठीं दाहीदिशा ॥ आम्हा फिरविसी
 जगदीश ॥ कृपाळुवापरम पुरुषा ॥ करुणा कैशी तुज नये ॥ २२ ॥ अंगिकारि
 याशिरोमणी ॥ तुज प्रार्थितो मधुरवचनीं ॥ अंगिकार केलिया झणी ॥ म
 ज्ज्हातीचें नसोडावे ॥ २३ ॥ समुद्रे अंगिकारिला वडवानळ ॥ तेणें अंतरीं होत
 से विहळ ॥ ऐसें असांनि सर्वकाळ ॥ अंतरीं सांठविला तयानें ॥ २४ ॥ कूर्मपृ-
 थ्वीचा घेतला भार ॥ तेणें सोडिलाना हीं बडिवार ॥ एवढा ब्रह्मांडगोळधोर
 ॥ त्याच अंगिकारपैकेला ॥ २५ ॥ शंकरें धरिलें हाळाहळा ॥ तेणें नीलवर्ण झा-
 लांगळा ॥ परीत्यागिलें नाही गोपाळा ॥ भक्तवत्सल गोविंदा ॥ २६ ॥ माझ्या

अपराधांच्यापरी ॥ वर्णितांशिणलीवैरवरी ॥ दुष्टपतितदुराचारी ॥ अध-
 माहूनीअधम ॥ २७ ॥ विषयासक्तमंदमतीआळसी ॥ कृपाएकुकुव्यसनीमलि
 नमानसीं ॥ सदासर्षकाळसज्जनांसी ॥ द्रोहकरींसर्वदा ॥ २८ ॥ वचनोक्ती
 नाहींमधुर ॥ अत्यंतजनांसीनिष्ठुर ॥ सकळपामरांमाजीपामर ॥ व्यर्थबडि
 वारजगींवाचे ॥ २९ ॥ कामक्रोधमदमत्सर ॥ देशरीरत्यांचेंबिढार ॥ काम
 कल्पनेसीथार ॥ दृढयेथेंकेलाअसे ॥ ३० ॥ अठराभारवनस्पतींचीलेखणी ॥
 समुद्रभरलामधीकहूनी ॥ माझेअवगुणलिहितांधरणीं ॥ तरीलिहिलेनजा
 ती ॥ ३१ ॥ ऐसापतितमीरवरा ॥ परीतूंपतितपावनशार्ङ्गधरा ॥ तुवांअंगिकारके
 लियागदाधरा ॥ कोणदोषगुणगणील ॥ ३२ ॥ नीचरतलीरायासीं ॥ तिसीको
 णह्मणेलदांसी ॥ लोहलागतांपरिसासी ॥ पूर्वस्थितीमगकेंची ॥ ३३ ॥ गांवीं
 चेहोतेलेडबोहळ ॥ गंगेसिमिळतांगंगाजळ ॥ कागविष्टेचेहोतीपिंपळ ॥ तयां
 सीनिंद्यकोणह्मणो ॥ ३४ ॥ तैसाकुजानीमीअमंगळ ॥ परीतुझाह्मणवितो
 केवळ ॥ कन्यादेऊनियांकुळ ॥ मगकायविचारावें ॥ ३५ ॥ जाणतअसतां
 अपराधीनर ॥ तरीकांकैलाअंगिकार ॥ अंगिकारावरीअद्वेर ॥ समर्थकैला
 नपाहिजे ॥ ३६ ॥ धांवपावरेगोविंदा ॥ हातींघेऊनियांगदा ॥ करींमाझ्याक-
 र्मांचाचेंदा ॥ सच्चिदानंदाश्रीहरी ॥ ३७ ॥ तुझियानामाचीअपरिमितशक्ती
 ॥ तेथेंमाझींपापेकिती ॥ कृपाकुचालक्ष्मीपती ॥ बरवेंचिचींविचारीं ॥ ३८ ॥
 तुझेनामपतितपावन ॥ तुझेनामकलिमलदहन ॥ तुझेनामभवतारण
 ॥ संकटन शननामतुझे ॥ ३९ ॥ आतांप्रार्थनाऐककमलापती ॥ तुझे
 नामींराहोमाझीमती ॥ हेचिमागणेंपुढतांपुढती ॥ परंज्योतीव्यंकटेश
 ॥ ४० ॥ तूंअनंततुझींअनंतनामें ॥ तयांमाजीअतिसुगमें ॥ तींमीअल्प-
 मतीसप्रेमें ॥ स्मरूनिप्रार्थनाकरीतसें ॥ ४१ ॥ श्रीव्यंकटेशावास्तुदेवा ॥
 प्रद्युम्नाअनंताकेशवा ॥ संकर्षणाश्रीधरामाधवा ॥ नारायणाआदिमू-
 र्ती ॥ ४२ ॥ पद्मनाभादामोदरा ॥ प्रकाशगहनापरात्परा ॥ आदिअना
 दिविश्वंभरा ॥ जगदुद्दाराजगदीशा ॥ ४३ ॥ कृष्णाविष्णोहृषीकेशा ॥
 सच्चिदानंदापुरुषोत्तमापरेशा ॥ नृसिंहवामनभार्गवेशा ॥ बौद्धकलंकीनि

जमूर्ती ॥ ४४ ॥ अनाथरक्षकाआदिपुरुषा ॥ पूर्णब्रह्मसंनासन्ननिर्दीषा ॥
 सकळमंगळा मंगळाधीशा ॥ सज्जनजीघनास्तरवमूर्ती ॥ ४५ ॥ गुणाती-
 तागुणज्ञा ॥ निजबोधरूपानिमग्ना ॥ शब्दसात्विकसुज्ञा ॥ गुणप्राज्ञापंरमे
 श्वरा ॥ ४६ ॥ श्रीनिधिश्रीवत्सलांछनधरा ॥ भयकृत्भयनाशनगिरिधरा
 ॥ दुष्टदैत्यसंहारकरा ॥ वीरास्तरवकरातूंक ॥ ४७ ॥ निरिवलनिरंजनानि
 र्विकारा ॥ धिवेकरवाणीवैरागरा ॥ मधुसुरुदैत्यसंहारकरा ॥ अस्तरमर्द-
 नाउग्रमूर्ती ॥ ४८ ॥ शंखचक्रगदाधरा ॥ गरुडवाहनाभक्तप्रियकरा ॥
 गोपीमनरंजनास्तरवकरा ॥ अरबंडितस्वभावे ॥ ४९ ॥ नानानाटकसूत्रधा
 रिभा ॥ जगव्यापकजगवर्या ॥ कृपासमुद्राकरुणालया ॥ मुनिजनध्ये-
 बामूर्ती ॥ ५० ॥ शेषशयनासार्वभौमा ॥ वैकुंठवासियानिरुपमा ॥
 भक्तकैवारियागुणधामा ॥ पावआम्हांयेसमयी ॥ ५१ ॥ ऐशीप्रार्थनाक
 रूनिदेवीदास ॥ अंतरींआठवीश्रीव्यंकटेश ॥ स्मरतांहृदयींप्रगटला
 ईश ॥ त्यास्तरवासीपारनाही ॥ ५२ ॥ हृदयींआविर्भवलीमूर्ती ॥ त्या
 स्वरूपाचीअलोलिकस्थिती ॥ आपलेआपणश्रीपती ॥ वाचेहातींबी
 लचीतसे ॥ ५३ ॥ तेंस्वरूपअत्यंतसुंदर ॥ श्रोतींश्रवणकीजेसादर ॥
 सांचळीतनुसुकुमार ॥ कुंकुमाकारपादपद्मे ॥ ५४ ॥ स्मरेरवंसकळअंगु
 ळिका ॥ नरवेंजैशींचंद्ररेखा ॥ घोटींचसनीळअपूर्वदेखा ॥ इंद्रनीळाचि
 येपरी ॥ ५५ ॥ चरणींवाळेघागरिया ॥ वांकीवरतीगुजरिया ॥ सरळ
 सुंदरपोटरिया ॥ कर्दळिस्तंभाचियेपरी ॥ ५६ ॥ गुडघेमांडियाजानु
 स्थळ ॥ कटितटींकिंकिणीविशाळ ॥ रवालतेंविन्वउत्पत्तीचेंस्थळ ॥ वरी
 झळझळीसोनसळ ॥ ५७ ॥ कटीवरतेनाभिस्थान ॥ जेथोनिब्रह्माझाला
 उत्पन्न ॥ उदरींत्रिवळीशोभेगहन ॥ त्रैलोक्यसंपूर्णजयामाजी ॥ ५८ ॥ वक्ष
 स्थळींशोभेपदक ॥ पाहोनिचंद्रमाअधोमुख ॥ वैजयंतीकरीलरवलरव ॥
 विद्युलतेचियेपरी ॥ ५९ ॥ हृदयींश्रीवत्सलांछन ॥ भूषणमिरवीश्रीभग
 वान ॥ तथावरतेकंठस्थान ॥ जयासीमुनिजनअवलोकिती ॥ ६० ॥ उभ
 यबाहूंदंडसरळ ॥ नरवेंचंद्रापरिसतेजाळ ॥ शोभतीदोन्हीकरकमळ ॥

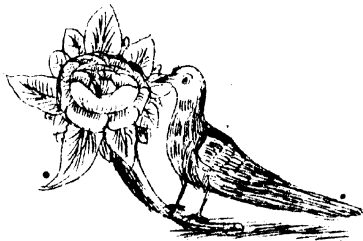
रातोसलात्रियेपरी ॥ ६१ ॥ मणगटीं विराजतीकंकणें ॥ बाहुवटीं बाहुभू
 षणें ॥ कंठीलेडलीं आभरणें ॥ सूर्यकिरणें उगवलीं ॥ ६२ ॥ कंठावरुते
 मुरवकमळ ॥ हनुवटी अत्यंतसुनीळ ॥ मुरवचंद्रमाअतिनिर्मळ ॥ भक्त
 स्नेहाळगोविंद ॥ ६३ ॥ दोहों अधरांमाजीदंतपंक्ती ॥ जिह्वाजेंसीलावण्य
 ज्योती ॥ अधरामृतप्राप्तीचीगती ॥ तेंसरवजाणेलक्ष्मी ॥ ६४ ॥ सरळसुं
 दरनासिक ॥ जेथेंपवनासिझालेंसरव ॥ गंडस्थळीतेजअधिक ॥ लखल-
 खितदोहोंभागीं ॥ ६५ ॥ त्रिभुवनीचेंतेजएकवटलें ॥ बरवेपणसिगेसिआ
 लें ॥ दोहींपातयांनींधरिलें ॥ तेचनेत्रश्रीहरीचे ॥ ६६ ॥ व्यंकटाश्रुकुटिया
 सुनीळा ॥ कर्णद्वयाचीअभिनवलीला ॥ कुंडलांच्याफाकतीकळा ॥ तोसुरव
 सोहळाअलोलिक ॥ ६७ ॥ भाळविशाळसररव ॥ वरतीशोभेकस्तुरीटिळक
 ॥ केशकुरळअलोलिक ॥ मस्तकावरीशोभती ॥ ६८ ॥ मस्तकींमुकुटआणि
 किरीटी ॥ सभोवतीझिळमिळ्यांचीदाटी ॥ त्यावरीमयूरपित्सांचीवंटी ॥ ऐसा
 जगजेठीदेखिला ॥ ६९ ॥ ऐसातुं देवाधिदेव ॥ गुणातीतवासुदेव ॥ माझियां
 भक्तीस्तव ॥ सगुणरूपझालासी ॥ ७० ॥ आतांकस्तुझीपूजा ॥ जगज्जीवना
 अधोक्षजा ॥ आर्षभावार्यहामाझा ॥ तुजअर्पणकेलाअसे ॥ ७१ ॥ करूं-
 निपंचामृतस्नान ॥ श्रद्धअमृतवरीघालून ॥ तुजकरूंमंगळस्नान ॥ पुरुषे-
 सूक्तेंकरूंनियां ॥ ७२ ॥ वस्त्रेंआणियज्ञोपवीत ॥ तुजअर्पणकरूंश्रीत्यर्थ ॥
 गंधाक्षतापुष्पेंबहुत ॥ तुजलागींसमर्पूं ॥ ७३ ॥ धूपदीपनेवेद्य ॥ फलतांबू-
 लदक्षिणाश्रद्ध ॥ वस्त्रेंभूषणेंगोमेद ॥ पद्मरागादिकरूनी ॥ ७४ ॥ भक्तवं
 त्सलागोविंदा ॥ हीपूजाअंगिकारावीपरमानंदा ॥ नमस्कारकरूंनिपादार
 विंदा ॥ मगप्रदक्षिणाआरंभिली ॥ ७५ ॥ ऐसाषोडशोपचारींभगवंत ॥ य
 थाविधिपूजिलाहृदयांत ॥ मगप्रार्थनाआरंभिलीबहुत ॥ वरप्रसादमागाव
 या ॥ ७६ ॥ जयजयाजीश्रुतिशास्त्रांअगम्या ॥ जयजयाजीपरब्रह्मा ॥ जय
 जयाजीहृदयवासियारामा ॥ जगदुद्धाराजगद्रुहू ॥ ७७ ॥ जयजयाजीपं
 कजाक्षा ॥ जयजयाजीकमळाधीशा ॥ जयजयाजीपूर्णपरेशा ॥ अव्य-
 क्तव्यक्तांसरवमूर्ती ॥ ७८ ॥ जयजयाजीभक्तरक्षका ॥ जयजयाजीवैकुंठ

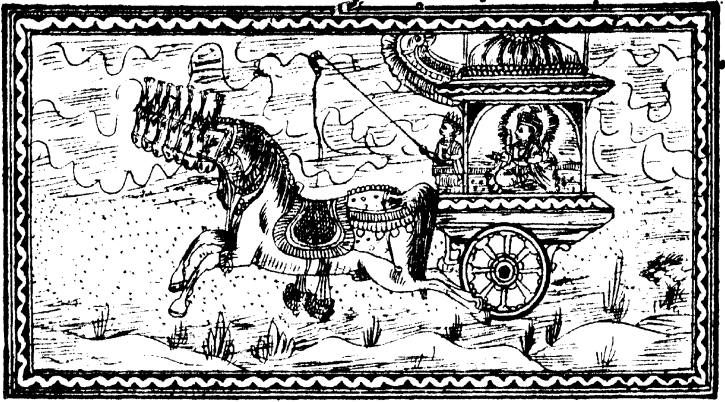
नायका ॥ जयजयाजीजगपाळका ॥ भक्तांसि सरवातूंक ॥ ७९ ॥ जयज
 याजी निरंजना ॥ जयजयाजी परात्परगहना ॥ जयजयाजी शून्यातीत
 निर्गुणा ॥ परिसावी विज्ञापना एकमाझी ॥ ८० ॥ मजलागीं देई ऐसावर ॥
 जेणें घडेल परोपकार ॥ हेचि मागणें साचार ॥ वारंवार प्रार्थितसें ॥ ८१ ॥ हायं
 थजो पठण करी ॥ त्यासी दुःखनसावें संसारीं ॥ पठणमात्रें चराचरीं ॥ विजयी
 करीं जगातें ॥ ८२ ॥ लग्नार्थीयाचें व्हावें लग्न ॥ धनार्थीयासी व्हावें धन ॥ पुत्रा
 र्थीयाचे मनोरथ पूर्ण ॥ पुत्रदेऊनि करावे ॥ ८३ ॥ पुत्रविजयी आणि पंडित ॥
 शतायुषी भाग्यवंत ॥ पितृसेवेसी अत्यंतरत ॥ ज्याचें चित्त सर्वकाळ ॥ ८४ ॥
 उदार आणि सर्वज्ञ ॥ पुत्रदेई भक्तांला गुन ॥ व्याधिष्ठाची पीडा हरण ॥ त
 लाळकी जे गोविंदा ॥ ८५ ॥ क्षय अपस्मार कुष्ठादिरोग ॥ ग्रंथ पठणें सरावा
 भोग ॥ योगाभ्यासियासी योग ॥ पठणमात्रें साधावा ॥ ८६ ॥ दरिद्री व्हावा
 भाग्यवंत ॥ शत्रूंचा व्हावा निःपात ॥ सभावशसमस्त ॥ ग्रंथ पठणें करून
 व्हावी ॥ ८७ ॥ विद्यार्थीयासी विद्या व्हावी ॥ युद्धीं शस्त्रें न लागावीं ॥ पठणें
 जगांत कीर्ती व्हावी ॥ साधुसाधु ह्मणोनियां ॥ ८८ ॥ अंती व्हावें मोक्षसाध
 न ॥ ऐसे प्रार्थनेसी दीजे मन ॥ एवढें मागतों वरदान ॥ कृपानिधे गोविंदा ॥
 ॥ ८९ ॥ प्रसन्नजाहला व्यंकटरमण ॥ देविदासासी दिधलें वरदान ॥ ग्रंथा-
 क्षरीं माझे वचन ॥ यथार्थ जाणनि श्रयेसीं ॥ ९० ॥ ग्रंथीं धरोनि विश्वास ॥ प
 ठणकरील रात्रंदिवस ॥ त्यालागीं मी जगदीश ॥ क्षण एक न विसर्बें ॥ ९१ ॥
 इच्छा करुनि करील पठण ॥ त्याचें सांगतों मी प्रमाण ॥ सर्व कामनेसी साध
 न ॥ पठण एकने मिलें ॥ ९२ ॥ पुत्रार्थीयाणें तीन मास ॥ धनार्थीयाणें एकची
 सदिवस ॥ कन्यार्थीयाणें षणमास ॥ ग्रंथ आदरें वाचावा ॥ ९३ ॥ क्षय अप
 स्मार कुष्ठादिरोग ॥ इत्यादिसाधनें प्रयोग ॥ त्यासी एक मंडळ सांग ॥ पठ
 णें करुनि कार्य सिद्धी ॥ ९४ ॥ हे वाक्य माझे नेमस्त ॥ ऐसे बोलिला श्री भगवं
 त ॥ साचन मानी जयाचें चित्त ॥ त्यासी अधःपात सत्य होय ॥ ९५ ॥ वि-
 श्वास धरील ग्रंथ पठणीं ॥ त्यासी कृपा करील चक्रपाणी ॥ वरदीधला कृपा
 करुनी ॥ अनुभवं कळोये ईल ॥ ९६ ॥ गजेंद्राचिया आकांतासी ॥ कैसा पाव

व्यंकटेशस्तोत्र.

(२१)

लाहृषीकेशी ॥ प्रन्हादाचियाभावार्यसी ॥ स्तंभान्तूनिप्रगटला ॥ ९७ ॥ ब्र
जासाठींगोविंदा ॥ गोवर्धनपरमानंदा ॥ उचलीनियांस्वानंदकंदा ॥ स्फ
रवीकेलंतयेवेळीं ॥ ९८ ॥ यत्साचेपरीभक्तांसी ॥ मोहेंपान्हावेधेनुजेंसी
॥ मातेचास्नेहतुलनेसी ॥ त्याचपरीघडलेसे ॥ ९९ ॥ ऐसातूंमाझादातार ॥ भ
क्तांसिघालिशीकृपेचीपारवर ॥ हाचतुझानिर्धार ॥ अनाथनाथनामतुमें
॥ १०० ॥ श्रीचैतन्यकृपाअलोलिक ॥ संतोषोनिवैकुंठनायक ॥ वरदीध
लाअलोलिक ॥ जेणेंस्फुरवसकळांसी ॥ १ ॥ हाग्रंथलिहितागोविंद ॥ या
वचनीनधरावाभेद ॥ हृदयीवसेपरमानंद ॥ अनुभवसिद्धसकळांसी ॥
॥ २ ॥ याग्रंथाचाइतिहास ॥ भावेंबोलिलाविष्णुदास ॥ आणिकनलागती
सायास ॥ पठणमात्रेंकार्यसिद्धी ॥ ३ ॥ पार्वतीस उपदेशीकैलासनायक ॥
पूर्णानंदप्रेमस्फुरव ॥ त्याचापारनजाणतीब्रह्मादिक ॥ मुनिस्फुरवरवि-
स्मित ॥ ४ ॥ प्रत्यक्षप्रकटेलचनमाळी ॥ त्रैलोक्यधींभजतीत्रिकाळीं ॥ ध्या
तीयोगीआणिचंद्रमौळी ॥ शोषाद्रिपर्वतींउभाअसे ॥ ५ ॥ देवीदासविष्ण
वीश्रोतयांचनुरां ॥ प्रार्थनाशतरूपटणकरा ॥ जावयामोक्षाचियामंदि
रा ॥ कांहींनलागतीसायास ॥ ६ ॥ एकाग्रचित्तींएकांतीं ॥ अनुष्ठानकीजे
मध्यरातीं ॥ वैसोनियांस्वस्थचितीं ॥ प्रत्यक्षमूर्तीप्रगटेल ॥ ७ ॥ तेषेंदेह-
भावासीनुरेठाव ॥ अवघाचतुर्भुजदेव ॥ त्याचेचरणींटेवूनिभाव ॥ वरप्र
सादमागावा ॥ १०८ ॥ ॥ इति श्रीव्यंकटेशस्तोत्रं समाप्तम् ॥ ॥

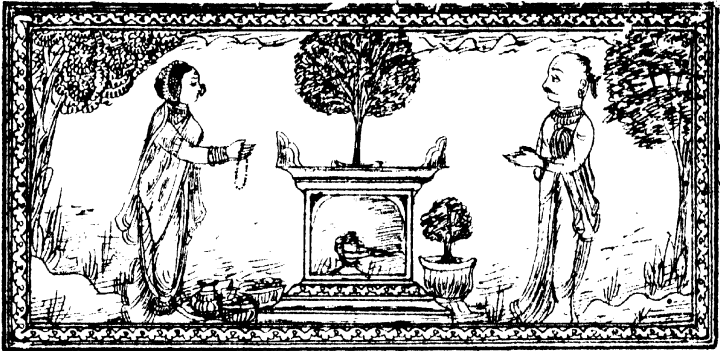
अथसूर्यस्तुतिप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसेवितासूर्यनारायणायनमः ॥ ॥ अथ
 ध्यानम् ॥ ध्येयः सदासवितृमंडलमध्यवर्तीनारायणः सरसिजासनसन्नि
 विष्टः ॥ कैयूरवान्मकरकुंडलवान्किरीटीहारीहिरण्यवपुर्धृतशंखचक्र
 ॥ इति ध्यानम् ॥ जयाचारथाएकचीचक्रपाहीं ॥ नसेभूमिआकाशआधा
 रकांहीं ॥ असेसारथीपांगुळाज्यारथासी ॥ नमस्कारत्यासूर्यनारायणा
 सी ॥ १ ॥ करींपद्ममाथाकिरीटीझळाळी ॥ प्रभाकुंडलांचीदारीरानिराळी
 ॥ पहारशिमज्याचीत्रिलोकांसिकैसी ॥ नमस्कार ॥ २ ॥ सहस्रद्वयेंदोनशे
 आणिदीन ॥ क्रमीयोजनेंजोनिमिष्यार्धतेन ॥ मनाकल्पवेनाजयाच्यात्व
 रेसी ॥ नमस्कार ॥ ३ ॥ विधीवेदकर्मासिआधारकर्ता ॥ स्वधाकारस्वाहादि
 सर्वत्रभोक्ता ॥ असेअन्नदातासमस्तांजनांसी ॥ नमस्कार ॥ ४ ॥ युगेंमंत्र
 कल्यांतज्याचेनिहांती ॥ हरीब्रह्मरुद्रादिज्याबोलिजेती ॥ क्षयांतींमहा-
 काळरूपाप्रकाशा ॥ नम ॥ ५ ॥ शशीतारगोंवोनियांजोग्रहांते ॥ त्वरेंमेरु
 वेढोनियांपूर्वपंथें ॥ भ्रमेजोसदालोकरक्षावयासी ॥ नमस्कार ॥ ६ ॥
 समस्तांकरांमाजितूजाणचर्या ॥ ह्यणोनीचतूंश्रेष्ठत्यानामसूर्यनि ॥ दुजादे
 व्रतोदास्यवीस्वप्रकाशी ॥ नम ॥ ७ ॥ महामोहतोअंधकारासिनाशी ॥ प्र
 भाशुद्धसत्वाचिअज्ञाननाशी ॥ अनाथारूपाजोकरीनित्येशी ॥ नम ॥ ८ ॥

सूर्यस्तुति.

(२३)

कृपाज्यावरीहोयंत्याभास्करासी ॥ नपह्नुंशकेशत्रुत्यालाविरंची ॥ उज्यारा
हनीसिद्धिदोऊनिदासी ॥ नम० ॥ ९ ॥ फुलेंचेदनेपत्रपुष्पेकंस्त्री ॥ पुजावेंब
रेंएकनिष्ठाधरोनी ॥ मनींइच्छिलेंपाविजेतीस्करवासी ॥ नम० ॥ १० ॥ नम
स्कारसाष्टांगबापास्वभावे ॥ करोनीतयाभास्करालागिंध्यावे ॥ दरिट्रेंस
हस्यादिजोक्लेशनाशी ॥ नमस्कारत्यासूर्यनारायणासी ॥ ११ ॥ रवीसूर्य
आदित्यमित्रादिभानू ॥ विवस्वानइत्यादिहीपादरेणू ॥ सदावांछितांपु
ज्यतेशंकरासी ॥ नमस्कारत्यासूर्यनारायणासी ॥ १२ ॥ ॥ इतिवामन
कृतसूर्यस्तुतिःसमाप्ता ॥ ॥ श्रीसूर्यनारायणार्पणमस्तु ॥ ॥ ६३ ॥

तुळसीआरव्यानप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ गणेशगौरीचानंदन ॥ सिद्धिबुद्धींचादातापूर्ण ॥ आ
दिवंदावागजवदन ॥ मंगळमूर्तीमोरया ॥ १ ॥ मगनमूंशारदासुदरी ॥ बै
सोनिहंसावरी ॥ तेषेवळलीमाझीचैखरी ॥ कवित्वालागी ॥ २ ॥ मगनमूंसदुरु
माउली ॥ त्याणेंमजवरकृपाकेली ॥ देहींमाझ्याशीतळझाली ॥ आलेंहृदयीं
ज्ञान ॥ ३ ॥ मगनमूंव्यासादिकजाण ॥ जेचौदाविद्यांचेंनिधान ॥ त्यांसीकेलेंन
मन ॥ दोनीकरजोडुनियां ॥ ४ ॥ व्याससांगेजन्मेजयालागून ॥ कथाऐकापु-
ण्येपावन् ॥ तुळसीदेवीचेंआरव्यान ॥ एकचित्तेंश्रवणकरावे ॥ ५ ॥ तुळसी
वृंदावनजयाचेंघरी ॥ धन्यधन्यतोप्राणीसंसारी ॥ तथाच्यापुण्यानाहीसरी ॥
ऐकराया ॥ ६ ॥ निखजोतुळसीसनमस्कारी ॥ त्यासीदेरघूनियांयंमपळेदूरी ॥ वि

षुदूतआदरकरी ॥ तयाप्राणियात्ता ॥७॥ जेप्राणीतुळसीचीपूजाकरिती ॥
 तुळसीआंगेंघडेश्रीहरीचीभक्ती ॥ हेचार्ताआहेनिश्चिती ॥ असत्यनम्रणा,
 वें ॥८॥ तुळसीदेवीचीमंजरी ॥ चढवितीश्रीकृष्णाचेशिरीं ॥ धन्यधन्यतेचि
 संसारीं ॥ ऐसेंचदेव्यासऋषी ॥९॥ तुळसीपत्रघालितीकर्नीं ॥ त्यांच्यापातका
 चीहोयधुणी ॥ तोमाझाभक्तह्मणेशार्द्धपाणी ॥ मजआवडीतयाची ॥१०॥ तुळ
 सीचंदावनीचीभृत्तिका ॥ जोकपाळींलायीतिळका ॥ तोमाझाभक्तनिका ॥ ह्मणे-
 श्रीकृष्ण ॥११॥ जेतुळसीच्यामाळं ॥ प्राणीघालितीगळं ॥ मीस्वरूपसांबळा ॥ आ
 हेतेथें ॥१२॥ ब्रह्माविष्णूमहेश ॥ तिन्हीदेवयेतीतुळसीस ॥ आवडीतीसावकाश ॥
 तुळसीपूजनें ॥१३॥ नित्यकरीतुळसीपूजन ॥ स्मरणेंसंतोषपावेश्रीकृष्ण ॥ तोचि
 होयसुरवसंपन्न ॥ धन्यधन्यभक्तमाझा ॥१४॥ फुकाचीतुळसीपूजिती ॥ तयांसी
 यमयातनातुटती ॥ बळेंघेऊनजाती ॥ विष्णुदूतवैकुंठीं ॥१५॥ जयासीजाणेंवै-
 कुंठासी ॥ तोवैकुंठआहेतुळसीपासी ॥ मनींविश्वासंतुळसी ॥ पूजनकरावें ॥१६॥
 तुळसीसघालीजोउदक ॥ त्याप्राणियासिकेंचेंदुःख ॥ सदासर्वकाळपावेसुख ॥
 तुळसीपूजनें ॥१७॥ जोकरीतुळसीपूजा ॥ भक्तिभावेंगरुडध्वजा ॥ कृष्णह्मणे
 केवळभक्तमाझा ॥ अतिप्रियहोय ॥१८॥ तुळसीचंदावनजयाचेआंगणीं
 ॥ प्रातःकाळींदर्शनघडेनित्यानीं ॥ त्याच्यापातकाचीहोयधुणी ॥ तोपु-
 ण्यप्राणीजाणावा ॥१९॥ फुकाचेंघालिनीतुळसीसपाणी ॥ यमदूतनगांजि
 तीतयांलागुनी ॥ बळेंविष्णुदूतनेतीवैकुंठभुवनीं ॥ त्याप्राणियांसी ॥२०॥ कुं
 भीपाकपडलावोस ॥ प्राणियांसिनाहीदोष ॥ बळेंनेतीविष्णुदास ॥ यमापास
 नी ॥२१॥ हेतुळसीचेंमहिमान ॥ जियेपासीअक्षयनारायण ॥ सांगतसेजन्मेज
 यालागुन ॥ ऐकराया ॥२२॥ धूपदीपनेवेद्यआरती ॥ जेतुळसीसनित्यकरिती ॥
 त्याप्राणियांपुनरावृत्ती ॥ नाहीकल्यांतीजाणायां ॥२३॥ तुळसीचीकरूनियांमाळ
 ॥ रामनामजपेसदासर्वकाळ ॥ तोदरिद्रीनहोयकेवळ ॥ निश्चयेसी ॥२४॥ जेतु-
 ळसीपासीसारविती ॥ नित्यघृतदीपउजळिती ॥ तयांघरचीनसरेसंपत्ती ॥ तेकेव
 ळभक्तमाझे ॥२५॥ जेतुळसीसविनविती ॥ मनोभावेसेवाकरिती ॥ जबळबेंसोनियां
 प्रार्थिती ॥ तेचप्राणसरवेमाझे ॥२६॥ उद्धवह्मणेशार्द्धधरू ॥ तुळसीपूजनेंउतरेपारू ॥

तुळसी आख्यान.

(२५)

जे तुळसी मन पूजिती पामरू ॥ काय गंती तयाची ॥ २७ ॥ उद्धवासि ह्मणे शार्ङ्ग पाणी ॥ जे
 तुळसीची भिंदा करिती प्राणी ॥ अधोगती त्यां होउनी ॥ फोडे वेडे होतात ॥ २८ ॥ जो प्राणी
 तुळसीचे मोडी आळें ॥ त्या प्राणियाचे तोंड काळें ॥ सदा प्राणी तो तळमळे ॥ भाग्य नाही
 तयासी ॥ २९ ॥ जे प्राणी मोडिती तुळसी वृंदावन ॥ यमसांगे दृतां लागुन ॥ कुंभीपाकीं
 टाकानेऊन ॥ सत्यजाण उद्धवा ॥ ३० ॥ उद्धव ह्मणे श्रीपती ॥ पुरुषांची सांगितली गती ॥
 आतां स्त्रियांची कैसी गती ॥ ती सांगा वीस्वामिया ॥ ३१ ॥ उद्धवासी सांगे नारायण ॥ ही
 कथा एक चित्ते करून ॥ तुळसी देवीचे आख्यान ॥ यथानिगुती ऐकपां ॥ ३२ ॥ ज्याना
 री तुळसी पूजन करिती ॥ सदासी भाग्यवती होती ॥ पुत्रपौत्रसंपत्ती ॥ होय तुळसी पू-
 जनें ॥ ३३ ॥ तुळसीपासींचे तन्यवन मारळी ॥ भक्तांसी सांभाळी चंद्रमौळी ॥ ज्याना
 री भाग्यरूनि प्रातःकाळीं ॥ तुळसी पूजिती ॥ ३४ ॥ ज्यानारी तुळसीची पूजाचुकती ॥
 पुढिले जन्मीसो भाग्यहीन होती ॥ हावृत्तांत सांगे श्रीपती ॥ उद्धवाला गोनियां ॥
 ॥ ३५ ॥ ज्यानारी करिती तुळसी पूजन ॥ नित्य ज्यांसी माझे ध्यान ॥ म्यां ठावके न्युत-
 यां लागुन ॥ वैकुंठासी राहावया ॥ ३६ ॥ वैकुंठवासींची तुळसी ॥ सत्यजाण मृत्युलो-
 कासी ॥ पातकी उद्धवावयासी ॥ म्यां आपिली निश्चयें ॥ ३७ ॥ मृत्युलोकींचे जन अ-
 भिमानी ॥ न अंकरवती तुळसीला गुनी ॥ ह्मणोनिय मकरील जाचणी ॥ त्या प्राणि-
 यांसी ॥ ३८ ॥ तुळसी मंदिर मांहेर ॥ तेथें मी वसें साचार ॥ दुसरानाहीं विचार ॥ सत्य-
 जाण गा उद्धवा ॥ ३९ ॥ तुळसीवनाचे झाड म्हणती ॥ तें झाड न व्हे विष्णुमूर्ती ॥ आपण
 सांगे ऋषीपती ॥ शक्रदेव ॥ ४० ॥ जो प्राणी पूजि नित्य काळीं ॥ मी त्याचा बालक तो मा-
 झीमाउली ॥ तळहाताची साउली ॥ म्यांकेली तयावरी ॥ ४१ ॥ तो तरी माझा आत्मस-
 खा ॥ आणि मी त्याचा पाठि राखा ॥ तो मज होय प्रीति अधिका ॥ तुळसी पूजनें ॥ ४२ ॥
 भावे तुळसी प्रदक्षिणा करिती ॥ ते माझे भक्त सरव्या निश्चिती ॥ उद्धवा ते मज अति प्री-
 तीं आवडती ॥ मी त्यांचा अंकित ॥ ४३ ॥ जो करी तुळसी पूजन ॥ तो माझा चित्तचैतन्य ॥
 उद्धवा मी त्याचा सज्जन ॥ सत्यसत्यजाण गा ॥ ४४ ॥ तुळसीची आणि माझी प्रीती ॥
 जे तुळसी पूजा करिती ॥ चित्रंजीवतयांची संतती ॥ अखंडसो भाग्यतयांसी ॥ ४५ ॥
 तुळसीमी अश्ले ददोन्ही ॥ जे हरिकथा करिती नित्यानी ॥ त्यांच्या चुकतीय मनाच-
 णी ॥ ते होत वैकुंठवासी ॥ ४६ ॥ तुळसीस करिती प्रदक्षिणा ॥ त्यांच्या चुकतीय मया

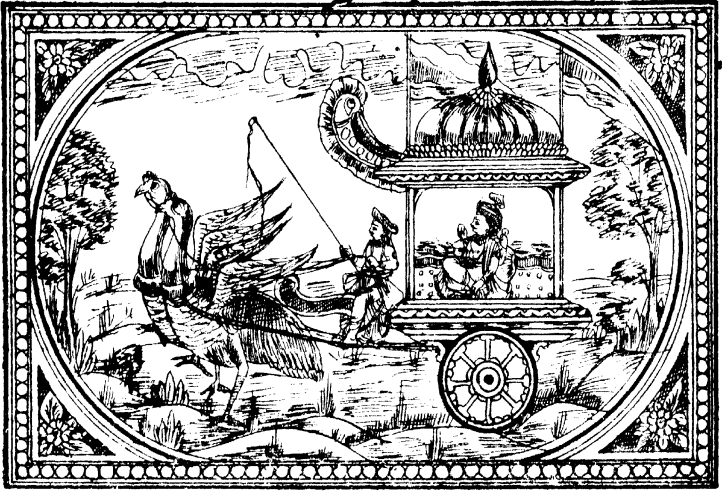
तना ॥ बळेंनेतीवैकुंठभुवना ॥ त्याप्राणियांसीं ॥ ४७ ॥ तुळसीसंघालितीलोटां
गण ॥ तेमाझेप्रेमळभक्तजाण ॥ कृष्णाम्हाणेइचीभक्तीकरून ॥ उद्धरतीप्राणी
॥ ४८ ॥ जेप्राणीतुळसीचेकरितीलग्न ॥ त्यांचेचुकतेजन्ममरण ॥ तेजातीवैकुंठा
लागुन ॥ असत्यनह्मणावे ॥ ४९ ॥ व्याससांगेजन्मेजयाप्रती ॥ जेकरितीतुळसीची
भक्ती ॥ तयांसीनाहींजन्ममरणनिश्चिती ॥ चिरंजीवतेजाणावे ॥ ५० ॥ स्त्रीपुरुष
दोधेंजण ॥ करितीतुळसीपूजाएकचित्तेकरून ॥ त्यांचेफिटेवांझपण ॥ वदेव्या
सकृष्णी ॥ ५१ ॥ जेप्राणीतुळसीसंघालितीदंडवत ॥ तेमाझेभक्तजाणगासत्य
॥ त्यांचेमाझेएकचित्त ॥ ह्मणेहृषीकेश ॥ ५२ ॥ तुळसीसबोलेजीजाण ॥ तोमाझा
वेरीप्रत्यक्षसगण ॥ त्याचेहृदयपायेकरीनचूर्ण ॥ सत्यजाणउद्धवा ॥ ५३ ॥ उणे
जोबोलेतुळसीसा ॥ त्याचामीकरीननिर्वेश ॥ श्रीकृष्णाम्हाणेउद्धवास ॥ असत्यनके
कदाकाळी ॥ ५४ ॥ मजसीबोलतीन्यूनता ॥ त्याचीनाहींमजचिंता ॥ तुळसीसबोल
तीअन्यथा ॥ तेपावतीमहापतन ॥ ५५ ॥ जोकरीलतुळसीचीपूजा ॥ तोप्रीतीचाभ
क्तमाझा ॥ वैकुंठासीजावयादुजा ॥ मार्गनसेजाणपां ॥ ५६ ॥ तुळसीनामउच्चारी
जोनिशिदिनी ॥ तोमाझाभक्तशिरोमणी ॥ त्याचियासत्वाचीरवाणी ॥ उद्धरलीआ
हे ॥ ५७ ॥ जेणेंबोडशोपचारींपूजाकेली ॥ ऐसीह्मणेकृष्णामाउठी ॥ लडिवाळपणें
आत्मबोली ॥ उद्धवाप्रतीबोलतसे ॥ ५८ ॥ उद्धवह्मणेदेवाश्रीपती ॥ दोन्हीकरजो
डूनकरींविनती ॥ बरीत्तागितलीउद्धारगती ॥ पापीयांची ॥ ५९ ॥ तुळसीकथाऐके
कानीं ॥ कृष्णाम्हाणेउद्धवालोगीनी ॥ टावकेलावैकुंठभुवनीं ॥ त्याप्राणियांसी ॥
॥ ६० ॥ फुकाचेंघडेतुळसीपूजना ॥ त्यालागींप्रसन्ननारायण ॥ हेदेवातुझेगुप्तदेणें
॥ ह्मणेउद्धव ॥ ६१ ॥ त्रैलोक्यअसंकीतुळसीजवळी ॥ अख्यायशीसहस्रकृष्णींच्या
मेळीं ॥ साधुसंतांसहितगोपाळीं ॥ तुळसीसन्निध ॥ ६२ ॥ जेतुळसीसनपूजि
ती ॥ अज्ञानअभिमानानमानिती ॥ तेमजनबोळरवती ॥ त्यासीनरकप्राप्ती
जाणपां ॥ ६३ ॥ साक्षात्वैकुंठपाळतयांसी ॥ नाहीलटकीवटवटनेसी ॥ जेनाहीं
ह्मणतीतुळसीसी ॥ तेमजसीनेणती ॥ ६४ ॥ उद्धवातूंमाझाआवडतांभक्त ॥ त्या
हूनविशेषसांगतोवृत्तांत ॥ जोजाणेतुळसीभावार्थ ॥ तोमलाअत्यंतप्रियकर ॥ ६५
मीनिर्गुणनिराकारू ॥ मजकेंचारेआकारू ॥ मीझालोंसाकारू ॥ भक्तांलागीं ॥

तुळसी आख्यान.

(२७)

॥६६॥ मजकेंचें शिरवासूत्रं ॥ मजलानाहीं कुळगोत्रं ॥ मजकेंचें इष्टमित्र ॥ निष्कलं
 कमीअसें ॥६७॥ जैसीदोनप्रहरची साउली ॥ तैसीमाया मजमाजीमाइली ॥ हीरवू
 णमीसांगितली ॥ उद्धवातुज ॥ ६८ ॥ कल्पवृक्षाची छाया ॥ तेथेंमी हीयतृप्तीपा
 वलिया ॥ तैसी भक्तींमाझीमाया ॥ जाणगाचिउद्धवा ॥ ६९ ॥ मजभक्तीनें गोंविलें
 ॥ त्याच्याघरींम्यांदास्यत्वकेलें ॥ धर्माघरींम्यांउच्छिष्टकाढिलें ॥ भक्तीलागींजा
 णपां ॥ ७० ॥ उद्धवमाझाभक्तसखा ॥ आणित्याचामीपाठीराखा ॥ सर्वांठायींने
 टका ॥ धर्मनिंबांधलिया ॥ ७१ ॥ नित्यभक्तीधर्मज्याचेघरीं ॥ तीमाझाजाणसाहा
 करी ॥ मीत्याचाकैवारी ॥ ऐकगाउद्धवा ॥ ७२ ॥ उद्धवकृष्णासीकायह्मणे ॥
 माझीविनंतीस्वामीऐकणें ॥ एकअसेस्वामीसपुसणें ॥ तेंसांगावेदेवां ॥ ७३ ॥
 कवणेंठायींस्वामीचेंठिकाण ॥ तेंसांगाआह्मांलागुन ॥ मीबालकअज्ञान ॥
 सांगिजेस्वामी ॥ ७४ ॥ उद्धवाऐकसावधान ॥ सांगतोमाझेठिकाण ॥ जेणेंहोय
 समाधान ॥ तुझियामनाचें ॥ ७५ ॥ एकभक्तांच्याहृदयकमळीं ॥ दुसरेंठिकाण
 तुळसीजवळी ॥ तिसरेंठिकाणसंतांचेमळीं ॥ सत्यजाणउद्धवा ॥ ७६ ॥ कृष्ण
 मुरवींचीऐकोनिवार्ता ॥ उद्धवेंचरणेंठिविलामाथा ॥ धन्यधन्यगोपीनाथा ॥
 मजसनाथत्वांकलें ॥ ७७ ॥ उद्धवासीसांगेनारायण ॥ संतमाझेचित्तचैतन्य ॥
 माझेकरवदुःखन्यावीण ॥ कोणजाणें ॥ ७८ ॥ संतमाझेगुरुमीसंतांचाचला ॥
 त्याणींमाझेनामाचाविस्तारकेला ॥ नाहीतरीमजला ॥ कोणजाणें ॥ ७९ ॥ वें
 कुंठलीकींचीतुळसी ॥ संतेंआंगिणीमृत्युलोकासी ॥ तुळसीनामसांगेजना
 सी ॥ तेंचनांचड्यालें ॥ ८० ॥ उद्धवासीसांगेनारायण ॥ तरीतूंमाझाभक्तसज्ज
 न ॥ ऐसेंहेंतुळसीचेंआख्यान ॥ विस्तारोनीसांगितलें ॥ ८१ ॥ हीकथाजेकरि
 तीश्रवण ॥ तयांचेंचुकेजन्ममरण ॥ तेजिवंतपाहतीवेंकुंठभुवन ॥ सत्यजा
 णगाउद्धवा ॥ ८२ ॥ उद्धवह्मणेघननीळा ॥ तुझीनकळेमावलीळा ॥ तुळसी
 पूजासांगितलीसकळा ॥ यथानिगुती ॥ ८३ ॥ ह्मणेनामाविष्णुदास ॥ हीक
 थाऐकतीसावकाश ॥ जेणेंहोयपापनाश ॥ नासतीब्रह्महत्या ॥ ८४ ॥ हेंतुळ
 सीचेंआहेआख्यान ॥ रसाळआहेनिरूपण ॥ संतविश्रांतमुनिजन्म ॥ आह
 रेंपरिसिजे ॥ ८५ ॥ ॥ इतिश्रीतुळसीआख्यानंसंपूर्णम् ॥ ॥

उपयुक्तकथासंग्रह.

शनिमाहात्म्य प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ नमो जीगणनायका ॥ एकदंताचरदायका ॥ स्वरूपसुंदराविनायका ॥ करीकृपामजवरी ॥ १ ॥ आतांनमुं ब्रह्मकुमारी ॥ हंसास्त्रवागीश्वरी ॥ वीणाशोभेदक्षिणकर्त्री ॥ विजयपूतीसर्वदा ॥ २ ॥ नमनभाज्ञे गुरुचर्या ॥ सुखमूर्तीकरुणालया ॥ नमूं संतश्रोतयांच्या पायां ॥ अभेदभेदाकरूनी ॥ ३ ॥ आतांनमूं श्रीपांडुरंगा ॥ यावंतुवाकथेचिया प्रसंगा ॥ निरसूनिमाझियाभवभंगा ॥ करीकृपामजवरी ॥ ४ ॥ गुजरातभाषेची कथा ॥ नवयहांची तत्वता ॥ ही ऐकतां एकचित्ता ॥ संकटव्यथानबाधिती ॥ ५ ॥ आतां उज्जयिनीनामनगरीं ॥ राजाविक्रमराज्यकर्त्री ॥ तंथीलचरित्राची परी ॥ एकाचिंतदेऊनियां ॥ ६ ॥ कोणी एके दिवशीं प्रातःकाळीं ॥ बैसली होती सभामंडळी ॥ तेथें महापंडितत्याकाळीं ॥ लहानथोरबैसले ॥ ७ ॥ ऐसी सभाबैसली घनदाटा ॥ तेथें चर्चीनिघाली सभटा ॥ सणती नवयहांतकोणश्रेष्ठ ॥ सांगावंनीटनिचडोनी ॥ ८ ॥ कोणयायहाची कैशी स्थिती ॥ कैशी पूजाकैशी मती ॥ कोणरूपकैशी गती ॥ ऐसेंयथार्थसांगावें ॥ ९ ॥ ऐसें ऐकतांचि उत्तर ॥ पंडितसरसावलेसभार ॥ काढोनि दुस्तकांचासंभार ॥ बोलती ते यथामतीनें ॥ १० ॥ प्रथम एक पंडितबोलिला ॥ रवियहती असेभला ॥ जोलागेत्याच्या उपासनेला ॥ त्यासिग्रहक

शनिमाहात्म्य.

(२९)

दानबाधा ॥१५॥ रवितोसूर्यनारायण ॥ जैभरझालेतत्परायण ॥ त्यांचींविघ्नें
होतीनिगसन ॥ महासामर्थ्यरवीचें ॥१२॥ आधिज्याधिदरिद्र ॥ स्मरणमात्रेचि
होतीदूर ॥ मगउपासनाकरीजोनर ॥ चिंतिलेअर्थसर्वपुरती ॥१३॥ रवीतोमु-
ख्यदेवते ॥ त्यावीणसर्वहीजाणव्यर्थ ॥ नवग्रहआज्ञापाळिन ॥ ऐसाश्रेष्ठरवि
ग्रहहा ॥१४॥ ऐकतारवीचीवार्ता ॥ आणित्याइतरग्रहांचीकथा ॥ तेषोंनिवारेसर्व
व्यथा ॥ ऐसेनवग्रहहीसमर्थ ॥१५॥ परीरवीअसेमहाबळी ॥ सर्वांमाजीआतुर्ब
ळी ॥ प्रत्यक्षदिमतोनेत्रकंमळीं ॥ तोमहासूर्यनारायण ॥१६॥ तंवदुसरापंडितबो
ळत ॥ सोभासीअसेबळअद्भुत ॥ तोमाळीअसेंम्हणवित ॥ वनस्पतीपोषीतसे ॥१७
॥ जयाचेंआराध्यदेवत ॥ शिवसांबकेलासनाथ ॥ त्याच्याभाळींहाविलसतं ॥ ह्मणो
निश्रेष्ठजाणावा ॥१८॥ चंद्रवर्षेअमृतास ॥ तृप्तकरीसर्वदेवांस ॥ निशिराजमहा
रूपस ॥ षोडशकळाजयासी ॥१९॥ तोनगांजीचकोणासी ॥ अतिसौरव्यदातास
र्वासी ॥ सदारसर्वदानिर्मळमानसीं ॥ धन्यजयाचेंपूजन ॥२०॥ मगतिसरापंडित
बोळत ॥ ऐकरायास्तुनिश्चित ॥ मंगळतोमहासमर्थ ॥ कथाऐकतयाची ॥२१॥ मं
गळग्रहमहाक्रूर ॥ जैसीकांतेरवृद्धाचीधार ॥ तयाचानकळपार ॥ सर्वग्रहांमाजी
वरिष्ठपै ॥२२॥ मंगळग्रहसो नार ॥ क्रूरताजयाचीअतिथोर ॥ परीतोपूजकांसीरु
पाकर ॥ मंगळकरीसर्वदा ॥२३॥ जेगर्भधरूनिपूजानकरिती ॥ त्यांवरितोरवचळे
उग्रमूर्ती ॥ विलयाजायसंततीसंपत्ती ॥ शीवटींनशकरीजीवित्वाचा ॥२४॥ तो
चिपूजकांसीसदाप्रसन्न ॥ सर्वअर्थकरीपावन ॥ सर्वदुःखनिरसून ॥ अंतर्बाह्य
संरक्षी ॥२५॥ तंवबोलेचवथापंडित ॥ बुधअसेमहाबळवंत ॥ बुधाचाप्रताप
अद्भुत ॥ सर्वग्रहांमाजी ॥२६॥ बुधजातीचाअसेवाणी ॥ नवग्रहांतशिरोमणी ॥
विघ्नेनाशतीतयाच्यापूजनीं ॥ सर्वानंदप्राप्तकरी ॥२७॥ बुधज्यावरीकृपाकरी ॥ उ
क्ष्मीवंतत्यासिकरी ॥ ऐसातोमहापरोपकारी ॥ बुधग्रहजाणिजे ॥२८॥ बुधग्रहआ-
हेज्यस्सनीट ॥ सर्वमार्गसुचर्तासुभट ॥ कोणत्याकार्यासहीनूट ॥ तोनपाडीकल्यांती
॥२९॥ बुधाचीबुद्धिभारी ॥ कोणासीनिष्ठुरतातोनकरी ॥ संसारचिंताहरी ॥ प्राणि
मात्रांची ॥३०॥ मगबोलेपांचवापंडित ॥ गुरूचेंसामर्थ्यअसेअद्भुत ॥ गुरुतीश्रेष्ठसर्वां
त ॥ इंद्रादिदेवंप्रमस्तां ॥३१॥ गुरुज्ञानाचानकळपार ॥ भाविकांसितोरुकरुणाकर ॥ क

र्मअकर्मचाकरीचूर ॥ भवभयव्यथेसी ॥ ३२ ॥ दुःखआणिदरिद्ररोग ॥ स्मरणमा
 त्रेंहोचभंग ॥ नवग्रहांतमहायोग्य ॥ ऐसाजाणिजे ॥ ३३ ॥ गुरुजातीचाअसेब्राह्म
 ण ॥ सर्वातश्रेष्ठअसेवर्णा ॥ सर्वदेवकरितीमान्य ॥ गुरुवचनासी ॥ ३४ ॥ गुरुअसेज्ञान
 चापुरा ॥ त्याच्यासाम्यासिनसेदुसरा ॥ त्यापुढेनसेचीथारा ॥ कल्पनेचाकदाही ॥
 ॥ ३५ ॥ म्हणोनिकरितांगुरुसेवा ॥ मगग्रहांचाकोणकेया ॥ गुरुसर्वभावेभजावा ॥ तेषों
 संतोषसर्वग्रहांसी ॥ ३६ ॥ शिवकरीगुरुपूजनासी ॥ तेषंपाडकायइतरांसी ॥ ऐसाश्रेष्ठ
 जोसर्वासी ॥ आगमागमा ॥ ३७ ॥ तंवसाहवापंडितबोलिला ॥ शुक्रग्रहअसेबहुभला ॥
 जेणेंअस्तरांउपकारकेला ॥ संजीवनीमंत्रेंकरूनी ॥ ३८ ॥ शक्रगुरुतोदैत्यांचा ॥ त्रि-
 भुवनींधाकवाहतीजयाचा ॥ पारनफळेसामर्थ्यांचा ॥ म्हणोनिश्रेष्ठतो ॥ ३९ ॥ शुक्रा
 चीशक्तीआहेफार ॥ तोकरीकर्मकर्मचाचूर ॥ विघ्नंपळतीदूरच्यादूर ॥ शुक्राचेंनाम
 घेतां ॥ ४० ॥ शुक्रपूजनीजैतत्पर ॥ त्यांच्याशौर्यासीनाहींपार ॥ जोदिव्यदेहीनिरंतर
 ॥ एकाक्षतो ॥ ४१ ॥ आधिव्याधिदुःखदरिद्र ॥ स्मरणमात्रेंचहोतीदूर ॥ सर्वाभ्रीष्टप
 रिकर ॥ प्राप्तकरीपूजकांसी ॥ ४२ ॥ नवग्रहांतशिरोमणी ॥ ज्याचामहिमावर्णिजेपुरा
 णी ॥ मान्यताश्रेष्ठसर्वाहनी ॥ शुक्राचीअसेजाणपां ॥ ४३ ॥ ऐसेहेसहाग्रहऐकोनिरा-
 जा ॥ तर्जनीमस्तकडोलयीवोजा ॥ म्हणेउत्तमकथिलंकाजा ॥ अरबंडितयातेंस्मरावें
 ॥ ४४ ॥ आणिकग्रहराहिलेकोण ॥ सांगापंडितहोनिवडून ॥ कैसीत्यांचीनाभेंस्वूण
 ॥ त्यामूर्तीसिबोलिजे ॥ ४५ ॥ मगसंकेतेबोलेपंडित ॥ राहूआणिदुसराकेत ॥ हेउ-
 भयतांअतिअद्भुत ॥ दैत्यकुळींचेअसनी ॥ ४६ ॥ मातंगजातीचेदोन्ही ॥ दुष्टक्रिया
 म्हणवोनी ॥ त्याच्यादर्शनेंचंद्रसूर्यगगनीं ॥ चळचळांकांपती ॥ ४७ ॥ राहूपीडीचं
 द्रासी ॥ केतुतोसूर्यासी ॥ ग्रहणबोळिजेतयासी ॥ प्रत्यक्षदृष्टीसीदिसतसे ॥ ४८ ॥
 प्राणिमात्रसर्वजन ॥ त्यांसीनसांडितीपीडेवीण ॥ परीकेलियापूजनस्मरण ॥ किं
 चित्पीडाकरिताती ॥ ४९ ॥ राहूमहापीडकअनिवारमाया ॥ तद्रूपचिकेतुजाणरा
 या ॥ उभयतांचीएकचर्चा ॥ पूजनस्मरणोतोपती ॥ ५० ॥ सर्वग्रहांपरीसअतिकूर
 ॥ जनांसिपीडाकरितीफार ॥ म्हणोनिपूजनस्मरणनिरंतर ॥ राहूकेतूंचेंकरावें ॥ ५१
 ॥ तंचनववापंडितबोलत ॥ शनिग्रहश्रेष्ठअवघ्यांत ॥ बलाढ्यहोयअद्भुत ॥ नकळे
 कळातयाची ॥ ५२ ॥ तोज्यावरीकरीकृपा ॥ त्यासिसर्वमार्गअसेसोपा ॥ ग्रहदि-

क्पाळांयरीछोपा ॥ तयाशनिग्रहाचा ॥ ५३॥ ज्याचरीतोकोपासिचढे ॥ तयाच
 रीनानाविघ्नेयेतीरोकडे ॥ तयाचासंसारविघडे ॥ नराहेकल्यांतीं ॥ ५४॥ शनिदे
 वमहाक्रीधी ॥ ज्याचापराभवनोहेयुद्धीं ॥ देवदानवांशिशुद्धीं ॥ दुःस्वदाताशनि
 देवा ॥ ५५॥ जोकांभाविकसुज्ञाननर ॥ तोयात्रंथाचाकरीआदर ॥ पूजनस्मरणानि
 रंतर ॥ त्याचरीरूपाकरीशनिदेव ॥ ५६॥ शनिेश्वराचीमूर्तीकाळी ॥ तोजातीचाहो
 यतेली ॥ चरणपंगुस्तरतचांगली ॥ पूजाकरीकाळमैरवाची ॥ ५७॥ त्याचीदृष्टीपडे
 ज्यावर ॥ करीतयाचाचकनाचूर ॥ अथवाकृपाकरीजयावर ॥ तयासीसर्वआन
 दप्राप्तहोय ॥ ५८॥ दृष्टीचाऐकाचमत्कार ॥ जन्मलाजेव्हांशनिेश्वर ॥ तेव्हांदृष्टीप
 डलीपित्यावर ॥ तेणेंकुष्ठभरलेंसर्वांगीं ॥ ५९॥ पित्याच्यारथीहोताजोसारथी ॥ तो
 पांगुळझालानिश्चिती ॥ अश्वान्चियानेत्रांप्रती ॥ अंधत्वआलेंतत्सणीं ॥ ६०॥
 तेव्हांत्यांनींउपायकेलेफार ॥ तरीगुणनयेचिअणुमात्र ॥ जंवदृष्टीफिरवीशनिेश्वर
 ॥ तंवतिघेहीआरोग्यपावले ॥ ६१॥ ऐसेंऐकतांराजाविक्रम ॥ हांसूनबोलेसप्रेम ॥
 म्हणेपुत्रजन्मोनिकायकाम ॥ ऐसाअपवित्रजो ॥ ६२॥ तोपुत्रनव्हेकेवळवैरी ॥ जो
 उपजतांचिऐसेंकरी ॥ पुढेंतोकायनकरी ॥ सांगापंडितहो ॥ ६३॥ ऐसेंबोलिलाहांसी
 न ॥ करींटाळीवाजवीगर्जनी ॥ सभेसीविनोदवचन ॥ म्हणोहापुत्रकैसाहो ॥ ६४॥
 ऐसेंबोलतांतेअवसरीं ॥ कैसीवर्तलीनवलपरी ॥ तेऐकावीआतांचतुरीं ॥ चित्त
 देऊनियां ॥ ६५॥ त्यासमयींशनिदेवविमानीं ॥ जातहोतेबैसोनी ॥ रायाचंवा
 क्यऐकतांतत्सणीं ॥ विमानरवालींउतरिलें ॥ ६६॥ अकस्मातयेऊनिसभेंत ॥
 बैसलेतेव्हांविमानासहित ॥ तंवपाहतेझालेसभापंडित ॥ म्हणतीआलेशनिदेव
 ॥ ६७॥ मगरावउठेझडकरोनी ॥ जाऊनिनमनकरीचरणीं ॥ तंवटाकिलाझि
 डकास्तूनी ॥ शनिदेवानें ॥ ६८॥ म्हणोतूराजाऐसामस्त ॥ टवाळीकरिशीअ-
 द्रुत ॥ याचाचमत्कारक्षणांत ॥ दावीनपाहेंआतांची ॥ ६९॥ तूंफारकरितो
 सौटवाळी ॥ नसतीचचढविलीफळी ॥ तरीकन्याराशीसमुळीं ॥ तुजलाग्रह
 मीआलों ॥ ७०॥ तरीआतांपाहेंमाझाचमत्कार ॥ तूंनकोकस्तुर्गर्फार ॥ ऐसेंवदो
 निअतिसत्वर ॥ विमानारूढपैझाला ॥ ७१॥ तंवतोरावलागेचरणांसी ॥ म्हणोकृ-
 पाकरावीदीनासी ॥ अन्यायघालींपोटासीं ॥ कृपाळवाशनिदेवा ॥ ७२॥ तरीतो न

मानीचशनिदेव ॥ ह्मणे तुजदावीन अनुभवं ॥ तेव्हा मनीं खिन्न झाला राव ॥ चिंता
 मानसीं फार करी ॥ ७३ ॥ मग म्हणतसे पंडितांला ॥ आम्ही महाग्रह उगा चिच्छकिल
 ॥ तो आतां कष्टवील आह्मांला ॥ तरी कैसें करावें आतां ॥ ७४ ॥ जे जे पुढे होणार ॥ म्ह-
 णीं निबुद्धि करुचे तदनुसार ॥ तरी जें असेल लिखिताक्षर ॥ तैसें आतां होईल ॥ ७५ ॥ रा-
 यदिल गिर झाला मानसीं ॥ विसर्जन करी सभेसी ॥ जाता झाला मंदिरासी ॥ कां
 हीं अंतरीं सुचेना ॥ ७६ ॥ करूनियां संध्यास्नान ॥ मग करीतसे भोजन ॥ तदनंत-
 र करी शयन ॥ नायेक पलंगावरी ॥ ७७ ॥ ऐसें करितां एक मास ॥ जाहला राया
 विक्रमास ॥ मग काय वर्तले त्याकथेस ॥ श्रोतीं आतां ऐकजे ॥ ७८ ॥ राया विक्र-
 मासि आला शनी ॥ बारावा अतिक्रूर स्थानीं ॥ जेणे त्रासिले बहुत प्राणी ॥ अभावि
 कां पीडितसे ॥ ७९ ॥ तेव्हां पंडित बोलती वाचें ॥ राया पूजन करीं शनिग्रहाचें ॥ सा-
 डेसात वर्षे नेमाचें ॥ सामर्थ्य आद्दे जाणजे ॥ ८० ॥ तुम्हीं विनोदें हांसलां शनीसी ॥
 तरी तो कष्टवील तुम्हांसी ॥ जो कां गांजितो त्रैलोक्यासी ॥ तोचि महाग्रह जाणजे
 ॥ ८१ ॥ चित्त करी निष्काय ॥ ऐकावा पूजेचा प्रकार ॥ जेणे करुनि शनैश्वर ॥ कृपाक-
 रील तुम्हावरी ॥ ८२ ॥ प्रथम करीनि औषधीस्नान ॥ मग करावें प्रतिमेचें पूजन ॥ अ-
 श्वाचानाल घेऊन ॥ त्याची प्रतिमा करावी ॥ ८३ ॥ शास्त्रविधी पूजा निर्धार ॥ मग तै-
 ल अभिषेक कर ॥ मृत्तिकेच्या कुंभावर ॥ त्याची स्थापना करावी ॥ ८४ ॥ स्थापना
 झालिया जाण ॥ पूगीफलब्राह्मणासी देऊन ॥ तेवी ससहस्रजपसंपूर्ण ॥ यथासां-
 ग करावा ॥ ८५ ॥ जपसंख्या झालियावरी ॥ चतुर्थांश हवन करी ॥ हवन झालि-
 याउपरी ॥ दाने करावीं शनीचीं ॥ ८६ ॥ मग जपकर्त्या ब्राह्मणासी ॥ शनैश्वर
 रूपमानो नित्यासी ॥ दक्षिणा देऊनि पूजेसीं ॥ प्रसन्नचि करावें ॥ ८७ ॥ मग करावें
 ब्राह्मणभोजन ॥ यथाशक्ती द्यावें दान ॥ ब्राह्मण तृप्त होतां पूर्ण ॥ संतोष पावेश
 निदेव ॥ ८८ ॥ जेवीं रक्षी बाळकासी माता ॥ तैसें रक्षी निजभक्ता ॥ पंडित ह्मणती
 रायासमर्था ॥ गोष्टी एवढी ऐकावी ॥ ८९ ॥ राजा म्हणे पंडितांला ॥ शनीन मानी
 च आम्हाला ॥ तोचि मातापिता बहिला ॥ रक्षी तोचि पै जाणा ॥ ९० ॥ मग बोले विक्र-
 म पंडितांसी ॥ तुम्ही जावें आपुल्या गृहांसी ॥ जे होणार असेल ते निश्चयेंसीं ॥ घ-
 डून येईल नटकेची ॥ ९१ ॥ ऐसें बोलिला उत्तर ॥ मग काय जाहला चमत्कार ॥ चित्तक

रोनियांस्थिर ॥ श्रवणकरविंसर्वही ॥ ९२ ॥ असोमगक्रोणेएकेदिवसी ॥ दोनप्रहरच्या
समयासी ॥ कारवानवेषेउज्जयिनीसी ॥ घोडेविकावयाआलाशनीदेव ॥ ९३ ॥ रूप
पालटोर्नाआपुले ॥ वारूविकावयाआणिले ॥ तंवतेथेंगिराइकपातले ॥ रावहीआ
लात्यास्थानी ॥ ९४ ॥ तेव्हांकिंमतपुसेरावो ॥ तयासिम्हणेशनिदेवो ॥ वारूफिरवूनि
पाहाहो ॥ मगकळेमोलतयाचें ॥ ९५ ॥ तेव्हांसारंगवास्तूरावआणवित ॥ चाबूक
स्वारासीवरीबैसवित ॥ तेणेंघोडाफिरवितांचौगानांत ॥ अतिउत्तमफिरतसे ॥ ९६ ॥
तंवदुसराघोडाअबलरव ॥ त्याचेंमोलरूपयेलक्षएक ॥ तीसोडूनितात्काळिक ॥ आ
णिलाविक्रमापासी ॥ ९७ ॥ तंवत्यासौदागरेंकायकेलें ॥ रायाविक्रमासीचबैसविलें ॥
घोडाफिरवितांरावबोले ॥ अतिउत्तमफिरतसे ॥ ९८ ॥ तंवत्याघोडयासीकोरडामा
रितां ॥ तेव्हांघोडाउडालागगनपंथा ॥ पवनवेगेंवारूजातां ॥ महावनांततेसमयीं ॥
॥ ९९ ॥ अधिककोरडामारितां ॥ तांतोअधिकजायपंथा ॥ थोरअचस्थाहोयचिता ॥
केंवींवर्तलेंह्मणवोनी ॥ १०० ॥ दूरदेशअतिउजाडी ॥ तेथेंघोरवनमहाझाडी ॥ तेथेंनदी
च्यापैलथडी ॥ घोडाजाऊनिउतरला ॥ १ ॥ तेथेंरावउतरलारवालीं ॥ तंवनवलपरीवर्तली
॥ वारूनाहींनदीगुप्तझाली ॥ झाडांझुडांसहित ॥ २ ॥ तेव्हांआश्चर्यवाटलेंविक्रमासी
॥ ह्मणोईश्वरगतीनकळेकवणासी ॥ वारूआणिवनासी ॥ कायविचारपेंझाला ॥ ३ ॥
तंवअस्तासिपावलावासरमणी ॥ अंधकारप्रवर्तलीरजनी ॥ पुढेंमार्गनदिसेनयनी ॥
मगतेथेंचिपहुडला ॥ ४ ॥ चारप्रहरगेलियावरी ॥ उदयासिआलातमारी ॥ मगतोएका
नगराचामार्गधरी ॥ राजाविक्रमआपण ॥ ५ ॥ तंवतेथोनिचारयोजनेंदूरी ॥ तामळिं-
दानामनगरी ॥ तेथेंजाताझालातेअवसरीं ॥ हळूहळूपोहोचला ॥ ६ ॥ इकडेउज्जयिनी
चीकथाराहिली ॥ तीआतांपाहिजेश्रवणाकेली ॥ नगरजनींवाटपाहिली ॥ चारप्रहररा
याची ॥ ७ ॥ तेव्हांसौदागरह्मणेप्रधानासी ॥ वारूद्यावाआमुचाआम्हासी ॥ कोणीक
डेनेलेंवारूसी ॥ रायाविक्रमानें ॥ ८ ॥ तंवपाहनेझालेनगराबाहेर ॥ कोशींदीकोशीकोस
चार ॥ परीकोठेंनदिसराजेश्वर ॥ मगचिंताप्रवर्तली ॥ ९ ॥ तेव्हांसौदागरह्मणेप्रधानासी ॥
सत्वरशोधोनिआणारायासी ॥ नाहीतरीआम्हासी ॥ पैकाद्यावावारूचा ॥ १० ॥ तेव्हांप्र
धानासीपडलीचिंता ॥ मनींह्मणेंकैसेंकराचेंआतां ॥ रायाचाशोधनलागेतत्वां ॥ सौदा
गेंअडविलें ॥ ११ ॥ मगप्रधानेंकायकेलें ॥ सौदागरासिबोलाविलें ॥ ह्मणेंवारूचेंमोलकाय

वहिले ॥ तेसांगा आह्लासीं ॥ १२ ॥ तया बेंमोलसांगतां चिड्ङकरीं ॥ पैकाघातलातया
 चेपदरीं ॥ तेह्कां प्रधानासी पुसोनि सत्तरी ॥ जाता झाला शनिदेव ॥ १३ ॥ सोदागर गेलि
 यापाठी ॥ मार्गे कायवर्तली गोष्ठी ॥ नगरजन सर्वहोती कष्टी ॥ देशपट्टणें धुंडिलीं ॥ १४ ॥ न
 गरीं झाली ऐसी परी ॥ इकडे राजा विक्रमकायकरी ॥ तयातामलिंदा पुरनगरी ॥ यामामाजी
 प्रवेशला ॥ १५ ॥ तंवतेथें व्यवहारी सावकार ॥ जातीचा वैश्यधनाढ्यथोर ॥ तेह्कांतयाचे दु
 कानावर ॥ राजानावेक स्थिरावला ॥ १६ ॥ सावकाराचे दुकानीं ॥ विक्री होतसे द्विगुणी ॥ त्या
 णें भलामनुष्यजाणोनी ॥ आदरकेलातयाचा ॥ १७ ॥ मग व्यवहारी बोले भावें ॥ तुम्हीं आ
 तां मुखमार्जन करावें ॥ जातीचे कोण आहांसांगावें ॥ नामग्रामतुमचें पै ॥ १८ ॥ राजा म्हणे न
 या वैश्यासी ॥ आम्हीं क्षत्रिय असों परियेसी ॥ आयुचामुलुखदूर देशीं ॥ क्षण एक येथें उतरलों
 ॥ १९ ॥ मग सावकारे करविला पाक ॥ अति उत्तम षड्रसादिक ॥ भात पुन्यासांडगे देव ॥ करवि
 ले बहु प्रकार ॥ २० ॥ मगतो वैश्य म्हणे क्षत्रिया ॥ उठावैगी जेवावया ॥ भोजन करू निलवला-
 ह्यां ॥ मग जवें सुरवस्त्र ॥ २१ ॥ मगरावकरी संध्यास्नान ॥ सत्वरसारिता झाला भोजन ॥
 उत्तम प्रकार चें पकान्न ॥ सेवूनि नृसीपावला ॥ २२ ॥ तेह्कां वैश्य म्हणे क्षत्रियासी ॥ सत्यसां
 गावें आह्लासी ॥ मग विक्रम येथार्थक थिलेंतयासी ॥ तेह्कांतो निज अंतरीं समजला ॥ २३ ॥
 आतां व्यासावकाराची कन्यका ॥ नामतिचें अलोलिका ॥ तिचा पण हाचि देखा ॥ इच्छिला
 वरवरावा ॥ २४ ॥ परीति सी न भिले इच्छावर ॥ वैश्यशोधकरी निरंतर ॥ तंव हा विक्रम राजा
 परिकर ॥ म्हणे यासी घावी कुमारिका ॥ २५ ॥ तेह्कांतो बोले कुमारिकेसी ॥ बाई उत्तम वर
 आणिला तुजसी ॥ आतां तूं माळघालीं यासी ॥ नकरीं अनमान ॥ २६ ॥ हा स्वरूपें आहे सुंदर
 ॥ बत्तीस लक्षणी साचार ॥ हा भाग्यवंत जाणवर ॥ यासी वरीं कुमारिके ॥ २७ ॥ तेह्कां कुमारी
 बोले पित्यासी ॥ तुम्ही बहुत वर्णितां यासी ॥ परीन भरे मममानसीं ॥ तंव न वरीं त्यासी नि-
 धरिं ॥ २८ ॥ आज पाहीनयाचें लक्षण ॥ कैसेंचातु र्यकीं अज्ञान ॥ भाषणावकून प्रमाण ॥
 सर्वकळों येईल ॥ २९ ॥ ऐसें वदतां झाली सांज ॥ तंव अस्तासिगेला भानुराज ॥ पित्यासि
 म्हणे महाराज ॥ पांथिकासी पाठवावें ॥ ३० ॥ मग वैश्य म्हणे क्षत्रियासी ॥ जावें निद्राकरा
 वयासी ॥ अतिरम्य चित्राळेसी ॥ तेथें सर्व विदित होईल ॥ ३१ ॥ मगतो विक्रम उठोनि
 चाल्ल्या ॥ जेथें होती चित्रशाळा ॥ तेथें हंसमयूरकोकिळा ॥ नाना प्रकारचे लेपिले
 ॥ ३२ ॥ चित्रेरेखिलीं बहु कुशळता ॥ वास्तू आणि गज रथां ॥ चित्रकारे चित्रेरेखितां ॥

शनिमाहात्म्य.

(३५)

आळसकंहीनकेला ॥ ३३ ॥ पुढें पाहैराजानवनीं ॥ नवअपूर्वमंचकदेखिलातक्षणीं
 ॥ त्यावरपासोडालेपदोन्ही ॥ आंथरुणघातलेंसे ॥ ३४ ॥ रत्नरचचिनसुरंगपलंग ॥ त्या
 चरीनानापरीचेरंग ॥ जाईजुईपुष्पेंसुरंग ॥ शैजकेलीअतिनिगुती ॥ ३५ ॥ चरतीलोब
 तीमोतियांचेघड ॥ चांदवाकरीतसेफडफड ॥ समयाजळतीघडघड ॥ चतुष्कोणींचा
 रपें ॥ ३६ ॥ ऐसेंपाहूभिरावझालाचकित ॥ ह्मणेनकळेकायआहेवृत्तांत ॥ हाकोणदेश
 कोणतीगत ॥ हाईलतीकळेना ॥ ३७ ॥ कर्माच्यागतीअसतीगहना ॥ जेंजेंहोणारतेंकदा
 चुकेना ॥ तेंतेंभोगिल्यावीणसुटेना ॥ देवांदिकांसर्वासी ॥ ३८ ॥ तरीहेंशनिदेवाचेंछळ
 ण ॥ त्यापंहीमायारचिलीजाण ॥ आतांहोणारतेंहोयआपण ॥ जोसर्वसीपीडितसे ॥ ३९ ॥
 ऐसामनींकरोनिविचार ॥ मगनिद्राकरीराजेश्वर ॥ तयापलंगींसाचार ॥ सावधाननिजअं
 तरीं ॥ ४० ॥ नानापरीचेकरीविचार ॥ बुद्धीचेतरंगअपार ॥ ह्मणोनिनिद्रानयेसाचार ॥
 परीमुरवआच्छादनकेलेंसे ॥ ४१ ॥ रायेंकेलीऐसीपरी ॥ मगवेशयकन्यकाकायकरी ॥ पं
 चारतीघेऊनिकरीं ॥ आलीरंगमहालाकारणें ॥ ४२ ॥ तिणेंकेलासर्वशृंगार ॥ गळांशो
 भतीमोतियांचेहार ॥ केशरकस्तुरीकर्पूर ॥ सुगंधद्रव्येंआणिलीपें ॥ ४३ ॥ पायींपैजणनें
 पुरें ॥ तींझणत्कारकरितीगजरें ॥ पदकासीजडिलेदिव्यहिरें ॥ न्यांचेंतेजफांकलेंसे ॥ ४४ ॥
 तीजेंसीपुतळीचकेबळ ॥ वत्तीसलक्षणीवेल्लाळ ॥ मृगनयनाभाळविशाळ ॥ येऊनि
 उभीठाकली ॥ ४५ ॥ राचनिद्रेचेंमिषकरोन ॥ पलंगीपहुडलासेजाण ॥ तोनउठेऐसेंजा
 णोन ॥ मगकुमारीकायकरी ॥ ४६ ॥ चंदनपात्रघेऊनिहातीं ॥ अलोलिकाहोयसिंपिती
 ॥ तरीजागानहोयनृपती ॥ कोणेहीप्रकारेंकरूनी ॥ ४७ ॥ ऐसीएकप्रहरझालीकष्टी ॥ जा
 गानहोयमगझालीहिंपुटी ॥ मुक्ताहारठेवूनिरबुंटी ॥ निद्राकरीसचिंत ॥ ४८ ॥ तंवनि
 द्राआलीकामिनीसी ॥ मगरावउघडितांमुरवासी ॥ विचारकरीनिजमानसीं ॥ मीस
 लधीरम्हणवितो ॥ ४९ ॥ परोपकारीमाझेमन ॥ पापासिभितोरात्रदिन ॥ हीतंचकन्या
 असेजाण ॥ केंसेंभाषणकरावें ॥ ५० ॥ ऐसाविचारकरीनिजमानसी ॥ तंवतोनिद्राभ्र
 कामिनीसी ॥ मगप्राहताझालाचित्रांसी ॥ तेथेंअपूर्ववर्तलें ॥ ५१ ॥ चित्रिंचाहंसनिर्जीव
 ॥ परीतोकांयकरीलाघव ॥ खाडीउतकूनिसावयव ॥ हाराचींमोत्येंभक्षीतसे ॥ ५२ ॥
 रावपाहूनिझालाचकित ॥ मनींम्हणेहेआश्चर्यमात ॥ परीहीगोष्टीअनुचित ॥ दुःख
 दायकआपणासी ॥ ५३ ॥ जरीहारघ्यावाकाढनी ॥ तरीबिरुदजातसेनिरसूनी ॥ प

रासीसुखद्यावेम्हणोनी ॥ विरुदअसेमाझेहें ॥ ५४ ॥ परंतुगोष्टीहेंअघटित ॥ आप
 णादुःखहोईलमास ॥ तेंयहदशेचेंमानसत्य ॥ परीद्वारनकाठावा ॥ ५५ ॥ ऐसानिश्च
 यरायेंकेला ॥ इकडेद्वारहंसेंगिळिला ॥ तेंपाहूनिरावनिजला ॥ कुमारिकेशंजारी ॥ ५६
 ॥ तंनउगवलाअसेदिना ॥ कुमारीरुतरीस्वडबडीन ॥ म्हणोपिन्यानेंवरआणिलाजाण
 ॥ अतिमूर्खनपुंसक ॥ ५७ ॥ मनीक्रोधआलाभारी ॥ उठांनिचायलीझडकरी ॥ तं
 यतीद्वारपाहेखुंटीवरी ॥ तेथेंकांहींदिसेना ॥ ५८ ॥ द्वारनदरेकुमारिका ॥ ती
 म्हणोपांथिकाअविचेका ॥ द्वारघेऊनिमहाठका ॥ निद्राकेलीस्तरवरूप ॥ ५९ ॥
 तरीद्वारदेईमाझाझडकरी ॥ तुजपचणारनाहींचोरी ॥ ऐशियागोष्टीनेंतुझीथोरी
 ॥ राहणारनाहींतत्वतां ॥ ६० ॥ तरीद्वारदेमाझामजप्रती ॥ मगत्वांजावेंआपुलिया
 पंथी ॥ याचीचर्चाझालियानिश्चिनी ॥ नाशहोईलशरिराचा ॥ ६१ ॥ तंवपांथस्थ
 म्हणोकुमारिका ॥ द्वारनाहींआम्हांसिठाउका ॥ येथेंनिद्राकेलीम्हणोनिदेस्वा ॥ आळ
 घालिशीआम्हांवरी ॥ ६२ ॥ तंवतीकुमारीसंतसमनी ॥ पित्यासीसांगेतत्सणी ॥ म्ह
 णोइच्छावरआणिलामजलागुनी ॥ त्याचेंलक्षणअतिउत्तम ॥ ६३ ॥ तुह्मीठकचोर
 आणिलाघरा ॥ तोतस्वरविद्येमाजीपुरा ॥ तेणेंचोरिलेंमाझियाहारा ॥ तरीतोभागु
 नीघेइजे ॥ ६४ ॥ तेव्हांवैश्यम्हणोपांथिकासी ॥ तुजविश्रामदिलाकासयासी ॥ तरीतू
 कांद्वारघेऊनबैसलासी ॥ बराझालासीउतराई ॥ ६५ ॥ उत्तमभोजनदिधलेंदेस्वा ॥
 आणिहीअर्पिलीनिजकन्यका ॥ ऐसेंअसतांमहामूर्खी ॥ हेकायआचरलासी ॥ ६६ ॥
 बराचफेडिलाउपकार ॥ देईमाझेकन्येचाहार ॥ मगत्वांजावेंसत्वर ॥ आळियापंथें
 ॥ ६७ ॥ तंवरावम्हणोसावकारासी ॥ तुमचाद्वारनाहींमजपासी ॥ हाकर्मभोगवो
 ढवलासायासी ॥ नसनेंचविघ्नहें ॥ ६८ ॥ तेव्हांसावकारासीक्रोधआला ॥ तेणें
 सेवकांसीहुकुमकेठा ॥ बांधनकावेंयातस्कराला ॥ माग्द्यावानिष्ठुरपणें ॥ ६९ ॥
 यासीमारत्यावाचून ॥ द्वारहस्तगतनहोयजाण ॥ हापक्षाचोरम्हणोन ॥ ऐसें
 लक्षणपेंयाचें ॥ ७० ॥ मगत्यासेवकींघांवोनिस्वर ॥ बांधिलातोमुशाफर ॥ अति
 शयदिधलामार ॥ दयानाहींकोणासी ॥ ७१ ॥ मारितीनिष्ठुरहोऊनी ॥ दयानाहीं
 अंतःकरणी ॥ मारामाझेसावचनी ॥ वैश्यतेव्हांबोलतं ॥ ७२ ॥ मारमास्तनके
 लाजर्जर ॥ म्हणतीद्वारदेईगासत्वर ॥ महानिर्दयनिष्ठुर ॥ दयानयेकोणासी

शनिमाहात्म्य.

(३७)

॥७३॥ मगराचं ह्मणे वैश्यांसी ॥ हार नाही आम्हापासीं ॥ कष्टवितोसि शरिरासी
 ॥ वृथाचि जाणकासया ॥ ७४ ॥ तंव वैश्य ह्मणे सेवकांला ॥ हा पक्षात स्कर नव्हे भला
 ॥ अद्यापि नाही कबूल आला ॥ मार स्वातोनिःशंक ॥ ७५ ॥ मगतो व्यवहारी काय
 करी ॥ जाऊ निरायाचें दरबारीं ॥ राधाचंद्रसेना श्रुत करी ॥ सांगे सकळ वर्तमान ॥
 ॥ ७६ ॥ तें ऐकोन राजेश्वर ॥ म्हणे आणावा तो तस्कर ॥ ऐसेंच चनेकोनि सत्वर ॥ सेव
 कांची मांदी धांवली ॥ ७७ ॥ त्यांनीं बंधन करोनि विक्रमासीं ॥ आणिलें शीघ्र राधापा
 सीं ॥ मग प्रणिपात केला येगेसीं ॥ सन्मुख उभा गहिला ॥ ७८ ॥ मगराच बोलें पांथि-
 कासी ॥ हार आहे कीं तुज पाशीं ॥ तो देई आतां सायकारासीं ॥ प्राणवांचवी आपुला
 ॥ ७९ ॥ तंव विक्रम बोलें चचना ॥ ऐकरायाचंद्रसेना ॥ हार घेतला नाही जाणा ॥ असत्य
 न बोलें कदाही ॥ ८० ॥ हाराचा सांगावा विचार ॥ तरी वृथा ह्मणाल तुझी सर्वत्र ॥ न
 घडे तोची विचार ॥ घडला असे समर्था ॥ ८१ ॥ आह्मांसियह नाही सांनूकळ ॥ नस
 ती उत्पन्न होती कळ ॥ त्याची काय करूनि हळहळ ॥ द्वीपारतें होतसे ॥ ८२ ॥ बरें
 चोरी न करावी परंतु केली ॥ परी आतां पाहिजे क्षमा केली ॥ सर्व अपराध पोटीं धाळीं
 ॥ कृपा करीं महाराजा ॥ ८३ ॥ ऐसें ऐकतां चचन राजेश्वर ॥ क्रोधें संतप्त जें साखदि
 रांगार ॥ गर्जना करोनी सत्वर ॥ काय बोलता जाइला ॥ ८४ ॥ सेवकांसि म्हणे उठा
 सत्वर ॥ तोडायचें चरण कर ॥ टाकून घानगराबाहेर ॥ अन्न उदक नद्यावें ॥ ८५ ॥
 ऐसारायाचा अविबेक ॥ मूढ मतीने सकळिक ॥ नाही कोणी ही भ्रातिक ॥ यथाराजा
 तथा प्रजा ॥ ८६ ॥ तरी रायाचे मुखीं शनैश्चर ॥ सुचूं न दे कांही विचार ॥ तोचि पीडा
 करी वारंवार ॥ दुःख देतरायातें ॥ ८७ ॥ ऐसेंचंद्रसेनाचे उत्तर ऐकोनी ॥ सेवक उठि
 झडकरोनी ॥ राया विक्रमासीच ॥ ति ठे घेउनी ॥ तयानगराबाहेर ॥ ८८ ॥ नेऊनियां
 नगर प्रदेशीं ॥ तोडिते झाडे कर चणारी ॥ अश्रुयेंती जनान्या नयनांसी ॥ महासंक
 ट सोढवले ॥ ८९ ॥ तेव्हां हान पायचारी ॥ तोडिते तिहीनिसुरीं ॥ टाकी निगमाबाहेरी ॥
 सेवक गेले सांगावया ॥ ९० ॥ मगराजा पुसे सेवकांला ॥ तो मला किंवा वांचला ॥ त्याचा प्रा
 ण काठी उरला ॥ ऐसें बोलें उत्तर ॥ ९१ ॥ मग सेवक म्हणती महाराजा ॥ सत्वर चि प्राण-
 जाईल सहज ॥ कर चरणांचीण आत्मराज ॥ कैसा सुख पावेल ॥ ९२ ॥ खाद्ययाची ष
 हैराण ॥ शरीरीं पीडा अतिदारुण ॥ तळमळ करी रात्रंदिन ॥ महादुःख होत मज ॥ ९३ ॥

इकडेराजाविक्रमकायकरी ॥ झतांपायांचेंदुःखभारी ॥ जैसामत्स्यतळमळकरी ॥ उदकावीणजाणापां ॥ ९४ ॥ कोणीयेतातीवाटसरू ॥ त्यांणींपाहतांयेगहिंवरू ॥ तेह्मणतीहेपरमेश्वरू ॥ कोणकष्टयाप्राणियासी ॥ ९५ ॥ जरीअन्नउदककोणीघावें ॥ तरीरायेंत्यासिदंडावें ॥ ताहणबंधनकरावें ॥ ऐसाधाकजनासी ॥ ९६ ॥ ऐसेंअसतांजाहलाएकमास ॥ अतिदुःखहीतसेविक्रमास ॥ परीदयानयेकोणास ॥ ग्रहदशाम्हणवोनी ॥ ९७ ॥ रावविक्रमशोककरी ॥ म्हणेंग्रहासमर्थाकृपाकरीं ॥ निष्ठुरनकावेंनिजांतरीं ॥ दयाकरींदीनाची ॥ ९८ ॥ ऐसीकरुणाभाकितांतयेवेळीं ॥ मगशनेंश्वरासीकृपाआली ॥ म्हणेंयाच्यासत्वाचीनकळेखोली ॥ सीमाझालीसाचार ॥ ९९ ॥ तरीआतांपीडूंनयेतत्वतां ॥ केलीरायाच्यामनींप्रेरकता ॥ चंद्रसेनद्रवलाचिंता ॥ म्हणेंअन्नउदकदेतेजावें ॥ १०० ॥ अन्नउदकाचीआज्ञाजाहली ॥ नगरजनांसीदयाआली ॥ तेआणोनिदेतीनित्यकाळीं ॥ कनवाकूकृपाकूजन ॥ १०१ ॥ अन्नउदकाचाहोतसेसुकाळ ॥ परंतुकरचरणावीणपांगुळ ॥ त्याअतिदुःखंहीतसेविकळ ॥ चैननपडेक्षणभरी ॥ १०२ ॥ ऐशींक्रमिलींवर्षेदोन ॥ तोंवरीदुःखसोशिलेंअतिंदारुण ॥ ऐसेंकर्माचेंविंदान ॥ भोगित्यावीणसुटेना ॥ १०३ ॥ तंचकोणेएकेदिवशीं ॥ तेलीणवैसोनिशिविकेसी ॥ जातहोतीस्रसऱ्यांसीं ॥ तयामार्गानें ॥ १०४ ॥ त्यातेलणीचेंमाहेर ॥ होतेंपेंउज्जयिनीनगर ॥ सासरेंतामलिंदापुर ॥ ऐसेंश्रोतींजाणावें ॥ १०५ ॥ तेथीलतेलियानेंउज्जयिनीहुनी ॥ स्नुषाआणिलीमूळकरोनी ॥ तंवतींयामार्गवरूनी ॥ येतहोतींउभयतां ॥ १०६ ॥ तेव्हांयातेलणीनें ॥ पाहिलेंविक्रमाकारणें ॥ मनींम्हणेंगज्राकोणें ॥ आणिलासेयास्थानीं ॥ १०७ ॥ मगतीखालीउतरोनिकामिनी ॥ लागलीविक्रमाच्याचरणीं ॥ म्हणेंहातापायांचांचूनी ॥ कोणअवस्थाशरीराची ॥ १०८ ॥ राजाअवलोकीतेलणीकडे ॥ बाईविजयीअसोततुझेचुडे ॥ कायवृत्तांतग्रामाकडे ॥ तोसर्वसांगमज ॥ १०९ ॥ मगकामिनीम्हणेंअहोराया ॥ सर्वसुरवीआहेतकरुणालया ॥ परीहेअवस्थातुमच्यादेहा ॥ कायम्हणोनिजाहली ॥ ११० ॥ रावम्हणोएकपतिव्रते ॥ हाकर्मभोगजाणनिरुते ॥ ग्रहदशाफिरलीमाते ॥ हेकतव्यदेवाचें ॥ १११ ॥ मगसर्वसांगितलेंनिघेसी ॥ जेंजेंवर्तेलेंज्यासमयासी ॥ तेंऐकोनिम्हणोविक्रमासी ॥ धन्यधन्यरेविधातिन्ना ॥ ११२ ॥ मगतीतेलीणकायकरीत ॥ रायासीशिविकेमाजीबैसचित ॥ आपुल्याग्रहासीघेऊनजात ॥ अत्यादरेकरूनी ॥ ११३ ॥ तंवतोतेलीकांपैथरथरां ॥ म्हणेंहेविघ्नआ

णिले घरा ॥ जरी श्रुत होईलराजे श्वरा ॥ मगकैसें करावें आपण ॥ १४ ॥ तेव्हांसून ह्मणोश्व
 श्वरासी ॥ हा विक्रमादित्यनिश्चयेसी ॥ धर्मनीतिराज्यकरी उज्जयिनीसी ॥ परी हेदशा
 ग्रहाची ॥ १५ ॥ हा माळवादेशींचा धनी ॥ जैसा उकरडांत पडला चिंतामणी ॥ दैवेला धला
 आपणाला गोनी ॥ ह्मणोनि आणिला गृहाते ॥ १६ ॥ मगतो तेली कायकरी ॥ रायाचंद्र
 सेनाश्रुतकरी ॥ आपणतस्कर टाकिला जो बाहेरी ॥ ह्मणत पाय रवंडोनी ॥ १७ ॥ जरी आ
 ज्ञा होईलराजे श्वरा ॥ तरी आणी नतयातस्करा ॥ दया उपजली ममअंतरा ॥ दीनअना
 थ म्हणवोनी ॥ १८ ॥ मगराव म्हणे भलारे भला ॥ आणावेतयातस्कराला ॥ प्रतिपाळक
 रीं वहाला ॥ अन्नचस्य देऊमी ॥ १९ ॥ ऐसा हुकूमकेलारायानें ॥ मगतेली आला घराकार
 णें ॥ तेव्हांतेलियास विक्रम म्हणो ॥ गोष्टसांगतो ऐकाते ॥ २० ॥ मगराव ह्मणो मेहेतरासी
 ॥ तुम्ही श्रुत न करावें कोणासी ॥ विक्रम आहे ममगृहासी ॥ ऐसें कोठें नवदावें ॥ २१ ॥
 मगतो तेली म्हणोराजे श्वरा ॥ घाणाहाकावामाझिया घरा ॥ देईनमी अन्न आणिव
 स्था ॥ ऐसाने मपें माझा ॥ २२ ॥ मग विक्रम ह्मणोतेलियासी ॥ धन्यतुझी बुद्धी ऐसी ॥
 तुझा उपकार नफिटे आह्मांसी ॥ महासंकटीं रक्षिलें ॥ २३ ॥ ऐसें करितां कांहीं एक दिव
 स ॥ होते झाले विक्रमास ॥ तयातेलियाचे घरीं रात्र दिवस ॥ घाणाहाकीतसे ॥ २४ ॥
 तंवसाडे सात वर्षे परि पूर्ण झालीं ॥ पुढें कथा केशीवर्तली ॥ ती पाहिजे श्रवणकेली ॥ ए
 कायचित्तें करोनी ॥ २५ ॥ मगकीणे एके दिवशीं ॥ सायंकाळ झाली निशी ॥ घाण्याव
 र असतां विक्रमासी ॥ बुद्धी केशी आठवली ॥ २६ ॥ तो दीपरागाचा अवसर ॥ ध्यानान्त
 आणीराजे श्वर ॥ राग आळवीतसे मधुर ॥ सुस्वर कंठें करोनी ॥ २७ ॥ राग उद्धार करितां
 प्रत्यक्ष ॥ दीपलागले लक्षानुलक्ष ॥ जैसी दीपावळीचे देरव ॥ प्रकाशमाननगरांत
 ॥ २८ ॥ तंव एकस्तंभाच्या माडींत ॥ राजकन्या अतिरूपवंत ॥ नामें पद्मसेनानिश्चित
 ॥ बैसलीसे आनंदें ॥ २९ ॥ तेव्हांतिनें अवलोकिला प्रकाश ॥ मग पाचारिलें परिचारिकेंस
 ॥ ह्मणोकोणें केलेंदीपोत्साहास ॥ शोधकरोनी मजसांगा ॥ ३० ॥ दीपावळीतो आज-
 नाहीं ॥ आणिलग्नहीनसें कोठेंही ॥ तरी हे आश्चर्य दिसतें कायी ॥ पाहूनि यावें सत्वर
 ॥ ३१ ॥ इकडे दीपराग झाला संपूर्ण ॥ तेव्हांदीपमाळले मुळीं हून ॥ मग दुसरा श्रीराग
 नामें करून ॥ तेथें शब्द आळवीतसे ॥ ३२ ॥ पद्मसेनावदे परिचारिकेसी ॥ हापुंरुघराग
 ज्ञानी विशेषी ॥ राग आळवितो अतिमुरसी ॥ कोण्यास्थळीं पाहागे ॥ ३३ ॥ याचा

आणावासमाचार ॥ धुडाकायेंसकळभगर ॥ जेथेंअसेलंतोनर ॥ येथेंआणावेगेंसीं ॥
 ॥३४॥ तेव्हांपरिचारिकाचोघीजणी ॥ नगरीशोधकरितीतस्कायां ॥ तंवनीतेलियात्रे
 घरींघाणी ॥ हाकीतसेचौरंगा ॥ ३५ ॥ त्यापरतीनिराजकन्येसीसांगती ॥ कींचौरंगाकेला
 जोनिश्चिती ॥ तोतस्करतेलियाच्यागृहाप्रती ॥ घाणाहाकीतबैसला ॥ ३६ ॥ तोचिफरीत
 आहेरगराग ॥ परीस्वरूपदिसताहेबेटंग ॥ जैसेकांशिमगयाचेसांग ॥ ऐशियापरीदिसतां
 हे ॥ ३७ ॥ पद्मसेनाम्हणेसाचार ॥ तरीघेऊनियानोतस्कर ॥ जीवेंभावेकरीनफ्रतार ॥ वेध
 लागलाअतरी ॥ ३८ ॥ परिचारिकाह्मणतीप्रमाण ॥ परीराथाश्रुतकरावेंजाण ॥ ह्मणजे
 नलागदृषण ॥ शब्दमयेआम्हावरी ॥ ३९ ॥ तेव्हांपद्मसेनाम्हणेतुम्हासकायी ॥ तयासी
 येथेंआणावपाही ॥ मगरायासीश्रुतकरीनलबलाहीं ॥ तुम्हीमनींभिऊंनका ॥ ४० ॥ तेव्हां
 परिचारिकानिघाल्यातेथुनी ॥ येत्याझाल्यातेल्याच्यादुकानीं ॥ मगत्यातेलियासिपुसो
 नी ॥ नयासीघऊनिचालिल्या ॥ ४१ ॥ एकस्तंभाच्यामाडीवरी ॥ तयासीनेलेपैसतरी ॥
 मगत्यातेअवलीकूनराजकुमारी ॥ अतरीसतोषली ॥ ४२ ॥ मगतेवदेचौरंगासी ॥ तुम्ही
 रागंज्ञानीअतिविशेषी ॥ तरीआतारागउद्धारकरावेगेंसी ॥ जेणेंतृप्तहोतीश्रवणहे ॥ ४३ ॥
 मगतोकरीरागोद्धार ॥ यथान्यायगातसेसुस्वर ॥ कंठत्याचाअतिमधुर ॥ जेंसागंधर्व
 दुसरा ॥ ४४ ॥ ऐसाराजकन्येच्यामाडीवर ॥ रागरगहोतसेअपार ॥ तंवचंद्रसेनआपु-
 ल्यामाडीवर ॥ एकताझाला ॥ ४५ ॥ मगरावपुसेपरिचारिकेसी ॥ आजिकुमारिकेच्या
 म्हालासी ॥ रंगहंतोदिवसनिशीं ॥ कोर्णकार्यासीसांगपां ॥ ४६ ॥ मगदासीम्हणती
 समर्था ॥ हाअन्यायआह्मांसिलावितां ॥ परीहेनिजकन्येचीअवस्था ॥ आह्मांकडेका
 यशब्द ॥ ४७ ॥ परंतुआमुचीएकविनवणी ॥ घेऊनिपहावेंनिजनयनीं ॥ मगयेईल
 कळोनी ॥ अवस्थातेथील ॥ ४८ ॥ पद्मसेनेचाविचार ॥ आह्मांसांगतांनयेसाचार ॥
 ह्मणोनितेथेंचलायेंसत्वर ॥ मगजेकरणेंतेंकरावें ॥ ४९ ॥ तंवत्यारयासीनिद्राआली
 ॥ तुढेंकथाकेसीवर्तली ॥ तीपाहिजेश्रवणकेली ॥ एकाग्रचित्तेंकरूनियां ॥ ५० ॥ राजा
 विक्रमत्यामाडीवर ॥ बैसलासेचिंतातुर ॥ तंवसाडेसातवर्षेसाचार ॥ भरलींशानि
 देवाचीं ॥ ५१ ॥ राजामनींचिंताकरित ॥ केव्हांउज्जयिनीहोईलप्राप्त ॥ क्लृप्तभोगिलेअ-
 त्यंत ॥ परीरूपानकरीग्रहस्वामी ॥ ५२ ॥ ऐसारावचिंतांकरित ॥ तंवतेथेंकायव-
 र्तलीमात ॥ शानिदेवयेऊनिअकस्मात ॥ सन्मुरंयउभाठाकला ॥ ५३ ॥ ह्मणोऐकरा

शनिमाहांत्म्य.

(४१)

याविक्रमसेना ॥ मजनओकरवसीअज्ञाना ॥ अद्यापिअनुभवतवमना ॥ आलाकिं
 वानाही ॥ ५४ ॥ मगराचउटूंपाहेझडकरेन ॥ परीतेनाहीतकरचरण ॥ तेव्हांतैसाची
 भूमिशयन ॥ लोटांगणघालीतसे ॥ ५५ ॥ तेव्हांशनिदेवह्मणोविक्रमा ॥ धन्यधन्यतु
 झामहिमा ॥ आतांमीप्रसन्नराजोत्तमा ॥ इच्छाअसेलतेंमाग ॥ ५६ ॥ तंवविक्रमस
 द्दबोलेवचन ॥ ह्मणोमनुष्यदेहानपीडीजाण ॥ हेंचिद्यावेमजदान ॥ कृपाळुवाशनि
 देवा ॥ ५७ ॥ म्यांदुःखसोसिलेंअनिवार ॥ ऐसेंप्राण्यासिनाहीसोसणार ॥ तरीतूं
 कोणासिनपीडींसाचार ॥ हेंचिमागणेशनिदेवा ॥ ५८ ॥ ऐसेंऐकोनिशनिदेव ॥ ह्मणो
 धन्यधन्यतंविक्रमराव ॥ परपीडेचाअनुभव ॥ जाणतोरीनिजांतरी ॥ ५९ ॥ तूंनमा
 गसीहातपाय ॥ राजछत्रादिस्वरवोपाय ॥ तरीतुजईश्वरम्हणोंये ॥ परदुःखनिवा
 रिसी ॥ २६० ॥ मगरूपाउपजलीशनिदेवासी ॥ रावाचीकरचणादिकेंसी ॥ पहिल्या
 हूनिअतिविशेषी ॥ संदरकायापेंकेली ॥ ६१ ॥ मगरावशनिदेवाचेचरणधरी ॥ ह्मणो
 कृपाळुवाकृपाकरी ॥ हेंचिमागणेंसाचारी ॥ नकरींपीडाकवणासी ॥ ६२ ॥ मगराया
 तेंशनिदेवबोले ॥ म्यांकायतुजदुःखदिधलें ॥ दुःखगुरुनाथेंपाहिलें ॥ तेकष्टकोणेरी
 ती ॥ ६३ ॥ तुजदुःखदाविलेंकिंचित ॥ म्यांकेसेत्रासिलेदेवदेत्य ॥ तेंश्रवणकरींनिश्चि
 त ॥ गुरुपीडाअवधारी ॥ ६४ ॥ एकेदिवशींप्रातःकाळी ॥ नमनकेलेंगुरुमाउली ॥
 मगहस्तजोडोनितेवेळी ॥ विनंतीकरींतयासी ॥ ६५ ॥ अहोजीश्रीगुरुनाथा ॥ मी
 तुमच्याराशीसयेंतोआतां ॥ तरीमान्यकरींकृपावंता ॥ साडेसातवर्षाते ॥ ६६ ॥
 मगगुरुह्मणोगामजसी ॥ तुम्हीकृपाकरावीआह्लासी ॥ नयावेआमुच्याराशी
 सी ॥ घडीएकजाणपां ॥ ६७ ॥ मगमीवदलोंतेवेळां ॥ तुम्हीकरितांमाझाकंटाळा
 ॥ तरीमजथारानाहींदयाळा ॥ कोणीनकरीमान्यमज ॥ ६८ ॥ तरीपांचवर्षेमान्य
 करीं ॥ अथवाअडिचवर्षेपदींधरीं ॥ अडिचावर्षाचीपरी ॥ थोडकीचअसे ॥ ६९ ॥
 परीतेनमानाचगुरू ॥ मगमीह्मणेनघडेनिर्धारू ॥ पुनःमनीकेलाविचारू ॥ कींगु
 रूसीनजाचावे ॥ ७० ॥ गुरुकेवळमाउली ॥ सदाकृपेचीसाउली ॥ गुरुवचननमा
 नितांयेवेळीं ॥ अधःपातप्राप्तहोय ॥ ७१ ॥ तेवेळामीलागलोंचरणीं ॥ विनंतीकरीत
 विनीतवचनीं ॥ मीप्रसन्नतुजग्रहशनी ॥ मगमागगुरुनाथां ॥ ७२ ॥ तेव्हांगुरुम्हं
 णेशनेश्वरा ॥ आह्लावरीकृपाकरा ॥ नयावेआमुच्याशरीरा ॥ हेंचिआतांमागत

सें॥७३॥ मगमीप्रसन्नझालोतेक्षणीं॥ साडेसातप्रहरयेतोम्हणीनी॥ तुम्हीमा
 न्यकेल्यासर्वप्राणी॥ मानितीलमजलागीं॥७४॥ मगगुरुदेवम्हणेप्रमाण॥ तरी.
 सवाप्रहरयेणेंजाण॥ तेंमान्यकेलेंचचन॥ मगआज्ञादिधलीगुरूनें॥७५॥ गुरुवि
 चारकरीनिजमानसीं॥ स्नानसंध्यास्वकर्मासीं॥ करितांदवडीनसवाप्रहरासीं॥
 मगतोशनिदेवकायकरील॥७६॥ ऐसागर्वधरिलामनांत॥ तोमजकळालाचत्तां
 त॥ मगम्यांविचारिलेंचितांत॥ कांहींचमत्कारदारववूं॥७७॥ तंवतेआलीग्रहा
 चीवेळ॥ तेव्हांगुरुझालाउतावेळ॥ म्हणेमृत्युलोकींगंगजळ॥ तरीस्नानाल
 गीपेंजावें॥७८॥ शनियद्वाचीपडतांछाया॥ तेव्हांपालटलीगुरुकाया॥ मगफ-
 कीरवेषेंतयाठायां॥ शनैश्ररपातलो॥७९॥ मजपासींरवरबुजेंहोतीदीन॥
 तींकेंलींगुरूसीअर्पण॥ मगगुरुहर्षयुक्तहोऊन॥ दोनपैसेदेतमज॥२००॥ मग
 स्नानकरोनितेवेळीं॥ धोत्रांतफळेंबांधिलीं॥ झारीशोभेकरकमळीं॥ चालिले
 तेमार्गानें॥८१॥ तंवपुढेंदिसेएकनगरी॥ तेथेंकायझालीपरी॥ रावप्रधान
 भमंभरी॥ दोनपुत्रदोघासीं॥८२॥ तेउभयतांत्यादिवशीं॥ गेलेहोतेशिकारी
 सी॥ दोनप्रहरझालेतयांसी॥ वाटपाहेराजेंद्र॥८३॥ तंवतेयेतांदिसेना॥ इक
 डेउध्नीरजाहलाभोजना॥ तेव्हांसेवकांसीकेलीआज्ञा॥ धुंडुनिआणादोघांसी
 ॥८४॥ मगतेसेवकनिघालेसत्वर॥ लगबगाआलेगांवाबाहेर॥ तंवतोपुढें
 देखिलाविप्र॥ हातींझोळीरवरबुजांची॥८५॥ तंवमीशनैश्ररेकेलीमाव॥ फ
 ळांचींमस्तकेंझालींसावयव॥ सेवकींओळखिलाब्रह्मदेव॥ झणतीतुम्हापा-
 सींकायआहे॥८६॥ ब्राह्मणम्हणेसेवकांसी॥ रवबुजेंघेतलींफराळासी॥ से
 वकम्हणतीरुधिरासी॥ स्त्रावहीतोदिसताहे॥८७॥ तूंब्राह्मणकिंवाशूद्र॥
 वस्त्रांतूनगळेरुधिर॥ कायआहेतेंसत्वर॥ दाविजेपेंआह्लासी॥८८॥ मगगु-
 रुझालाभयभीत॥ म्हणेहेअघटितकायवदत॥ अधोदृष्टींझोळीपाहत॥
 तंवतेरुधिरप्रत्यक्ष॥८९॥ सेवकझोळीघेतीहिरून॥ मगतेपाहतीसोडून॥
 तंवशिरकमळेंनिघालींदोन॥ प्रधानराजपुत्रांचीं॥९०॥ सेवकम्हणतीरेचांडा
 ळा॥ महादुष्टापतितारवळा॥ ब्रह्मचंशींअमंगळा॥ दयानाहींतुजअंतरीं॥
 ॥९१॥ मगक्रोधयुक्तमानसीं॥ बंधनकरितीब्राह्मणासी॥ मारितमारितत

यासी ॥ रायपासीं आणिला ॥ ९२ ॥ गयासन्मुखउजाकरून ॥ सेवकसांगतीवर्त
 मान ॥ हाबाळहत्याराब्राह्मण ॥ याणोउभयतांसिमारिलें ॥ ९३ ॥ ऐकतांचिरा
 यासीआलीमूर्च्छना ॥ मनींम्हणीकैसेकेलेंनारायणा ॥ एकपुत्रहोतातोहीमना ॥
 नाहींआलातुझ्याकीं ॥ ९४ ॥ ब्राह्मणनोहेहाकाळ ॥ याणेंगिळिलामाझाबाळ ॥ त
 रीधासीनेऊनतत्काळ ॥ फळावरीदेईजे ॥ ९५ ॥ ऐसाहुकूमहोतारायान्चा ॥ सूळ
 करविलाळेरवडाचा ॥ नेऊनरोविलापेंसाचा ॥ नगरावहेरी ॥ ९६ ॥ तंवभृगूचियामंदि
 रात ॥ वर्तमानझालेंश्रुत ॥ तेव्हांएकचिझालाआकांत ॥ तोलिहितांयंथविस्तारेला ॥ ९७
 परीराजपुत्राचीकामिनी ॥ पतिव्रतालावण्णरदाणी ॥ धार्तीऐकतांतस्वामी ॥ सतीजा
 यवासिद्धझाली ॥ ९८ ॥ आतांइकडेगुरुनाथासी ॥ घेऊनगेलेफळापाशीं ॥ तेव्हांनसु
 चंकांहींगुरूसी ॥ ग्रहदशनेवेष्टिला ॥ ९९ ॥ मगगुरुवदेसेवकांला ॥ आतांफुकींन
 द्यावेंआस्त्रांला ॥ दहासहस्वरुपयेतुम्हांला ॥ देतोक्षणभरीथांबावें ॥ ३०० ॥ दो-
 नघटिकाआस्त्रांसी ॥ सुकींनद्यावेंनिश्चयेसीं ॥ मगअवलोक्यावेंनेत्रेसीं ॥ कैसेंहोई
 लतें ॥ १ ॥ ऐसेकरुणाशब्दबोलतांतयां ॥ तयाचीसेवकाआलीदया ॥ तेव्हांतेम्ह
 णतीदोनघटिकाथांबोनियां ॥ मगदेऊंफळावरी ॥ २ ॥ ऐसेंबोलतांबोलतांजाण ॥
 सवाग्रहरझालापरिपूर्ण ॥ प्रधानराजपुत्रदोघेजण ॥ आलेवारूसहित ॥ ३ ॥ जेणेंरा
 यासीजाणविलें ॥ त्याचेंदरिद्रदूरकेलें ॥ मगसेवकांसीआज्ञापिलें ॥ सुकींनद्यावेंब्रा
 ह्मणा ॥ ४ ॥ तेव्हांसेवकांवालेसत्वर ॥ येऊनिनगराबाहेर ॥ सांगितलासमाचार ॥
 सुकींनद्यावेंब्राह्मणाला ॥ ५ ॥ मगतांआणिलारायापासीं ॥ उभाराहिलासन्मुखें
 सी ॥ आशीर्वाददेऊनियारायासी ॥ आपुलेवृत्तांतानिवेदिलें ॥ ६ ॥ ऐकोनिरावझाला
 सद्गदित ॥ ह्मणोमजनव्हतेंविदित ॥ मीदूषणलावांनिवधित ॥ होतोतुम्हांगुरुराया
 ॥ ७ ॥ धिग्धिग्हासंसार ॥ मीमहापापीअनिवार ॥ केवढाकेलाअविचार ॥ रा-
 ज्यमदेंकरूनी ॥ ८ ॥ तेव्हांसद्गदितझालानृपती ॥ गुरुचरणधरिलेप्रीतीं ॥ स्फुंद
 स्फुंदोनिरडेनिश्चितीं ॥ मीअपराधीगुरुराया ॥ ९ ॥ नेणतपणेंजाहलाअविचार ॥
 तोक्षमाकरींसाचार ॥ मगहातधरोनिसत्वर ॥ सिंहासनींवेसविला ॥ १० ॥ मगगु
 रुम्हणोएकभूपाळा ॥ हाअन्यायनाहींतुजला ॥ हीशनेश्वराचीकळा ॥ दुःख
 दाविलेंतयानें ॥ ११ ॥ मगझीळीआणोनियाहती ॥ तंवतींरवर्बुजेंचदिसती ॥ शिर

कमळांची आकृती ॥ अदृश्यजाहलीतत्काळीं ॥ १२॥ असोरायें करविलें भोजन ॥
 गुरुपंक्तीसवैसला आपण ॥ आणखीही दिव्यब्राह्मण ॥ सर्वतृतीपावले ॥ १३ ॥ म
 गगुरूसीचस्त्रेभूषणें ॥ दिधलीं रायाभूगूनें ॥ नेहां आज्ञा घेऊनिगुरूनें ॥ प्रयाण
 केलेतेंथोनी ॥ १४ ॥ मगशनिदेवआलेगुरूपासीं ॥ नमनकेलेंसाष्टांगेंसीं ॥ ह्मणोवत
 णूफजाहलीकेशी ॥ तीसांगावीगुरुनाथा ॥ १५ ॥ गुरुम्हणेवापाशनैश्वरा ॥ सवाप्रं
 हरांतकेलामाझामातेरा ॥ साडेसातवर्षेयेतासीखरा ॥ नरीमगकायहोतेंकळेना ॥ १६
 ॥ तूंग्रहंमजीग्रहश्रेष्ठ ॥ जीवांसीदेसीवहुकष्ट ॥ मीतुजगुरुअतिश्रेष्ठ ॥ वराउपका
 रफेडिला ॥ १७ ॥ असोजेंजाहलेंतेबरेझालें ॥ परींऐसंकोणानकष्टवींघहिलें ॥ तुज
 शपथंमाझीयेयेळे ॥ शनिग्रहासमर्था ॥ १८ ॥ मगशनिदेवह्मणेगुरूसी ॥ गर्वनघ
 रावामानसीं ॥ गर्वधरीलत्यापुरुषासी ॥ ऐसंचमीगांजीन ॥ १९ ॥ गुरुजीतुम्हासीग
 र्वझाला ॥ ह्मणोनिहाअपराधघडला ॥ तरीक्षमाकरींबाळकाला ॥ अपराधपोटीं-
 घालिजे ॥ २० ॥ मगजाऊनिशिवापासीं ॥ ह्मणेंआतांयेतोमीतुम्हांसी ॥ तंवशंभु
 ह्मणेआह्मासी ॥ कायकरिशीयेउनी ॥ २१ ॥ परीयेशीतेव्हांसांगोमियेणें ॥ ऐसेंउ
 भयतांझालेंबोलणें ॥ मगदुसरेदिनींम्यांशानीनें ॥ येतोंम्हणोनसूचविलें ॥ २२ ॥ शं
 करेंऐकोनिवचनासी ॥ क्षणाएकलपालाकैलासीं ॥ मगवदताझालामजसी ॥ तुवां
 आमुचेंकायकेलें ॥ २३ ॥ मगमींम्हणेंमहादेवा ॥ तुमचाधाकत्रिभुवनींसर्वा ॥
 मजभैणेंलपालासिदेवाधिदेवा ॥ हेकाययोडेअसे ॥ २४ ॥ ऐकोनिहारस्वकरीकै
 लासराज ॥ ह्मणोधन्यतुझेंउग्रतेज ॥ मगमातेकृपाकरीनिसहज ॥ आज्ञादेताज
 हला ॥ २५ ॥ मगग्रहआलारांमचंद्रासी ॥ वनवासभोगविलातयासी ॥ आणिग्रह
 येतांसीतेसी ॥ रावणेंचौरूपिंपैनेलें ॥ २६ ॥ रावणाच्यामंचकारवालने ॥ नवग्रह
 हांतेंपालथे ॥ त्यावरीमंचकठेवुनिनिरुनें ॥ रावणापहुडेनित्यकाळीं ॥ २७ ॥ मगतेथें
 आलेनारदमुनी ॥ तेंवदतेझालेमजलागुनी ॥ तूंग्रहश्रेष्ठमहाअभिमानी ॥ ऐशीदशा
 तुमची ॥ २८ ॥ नरीयेथेंतुमचेंकाहींनचाले ॥ गरिबासीकष्टवितांवळें ॥ हेसामर्थ्यन
 व्हेआगळें ॥ उगाचिपुरुषार्थभोगितां ॥ २९ ॥ मगमीवदेनारदासी ॥ आम्हीपाल
 थेंतेसीइचेकरविशी ॥ मगपाहेंपराक्रमासी ॥ कैसाआहेतोदावीन ॥ ३० ॥ नारदम्ह
 णामीऐसेंकरिन ॥ ऐसेंबोलोनियांवचन ॥ मगरावणापासींजाचीन ॥ सांगेतयासी

शानिमाहात्म्य.

(४५)

विचार ॥ ३१ ॥ दूषणं ग्रहपालथे घालून ॥ मंचकीं निद्राकरि सी रात्रं दिन ॥ तरी हें अनुचित असे जाण ॥ वैरियाचे उरावरी पायद्यावा ॥ ३२ ॥ तें वचन रावणा मानलें ॥ मग पालथे ते सोडचे केले ॥ मग ते थें काय वर्तलें ॥ तें परिसावें सज्जनीं ॥ ३३ ॥ हृष्टी फिरवितां शनैश्चरें ॥ षण्मासांत सहपरिवार ॥ निर्दाळिलें रामचंद्रें ॥ पुत्रपौत्रांसहित ॥ ३४ ॥ हरिश्चंद्रासि आश्रीं शनी ॥ बारावा क्रूरस्थानीं ॥ पीडिता झाला कौशिकमुनी ॥ राज्यभ्रष्ट तो केला ॥ ३५ ॥ पुढें अतिदुःख दिधलें त्यासी ॥ स्त्रीपुत्रादिघातले विक्रयासी ॥ स्वयं द्विविकलाडोंचासी ॥ तेथें हिजाचिलें बहुत ॥ ३६ ॥ ऐसें कष्टचिलें राजोत्तमा ॥ दमयंती प्राणमनोरमा ॥ दुःख दिधलें विक्रमीत्तमा ॥ पीडियेली दमयंती ॥ ३७ ॥ ग्रह आलों इंद्राया ॥ तेणें भोगिली गौतमजाया ॥ भगांकित झाली सर्वकाया ॥ ऋषिशापें फलूनियां ॥ ३८ ॥ ग्रह आलों चंद्रासी ॥ स्पशिलें तेणें गुरुपत्नीसी ॥ फलंफला गलातयासी ॥ ऐसें झालें जाणपां ॥ ३९ ॥ ग्रह आलों वसिष्ठासी ॥ क्षय झाला शतपुत्रांसी ॥ तैसें चिपीडिलें पराशरासी ॥ मत्स्यगंधा भोगिली ॥ ४० ॥ पांडव अहदशा भोगित ॥ राज्यहरोनि गेले वनांत ॥ कौरवांचा क्षय केला क्षणांत ॥ ग्रहयेतां चित्काळीं ॥ ४१ ॥ तैसाचि ग्रह आलों श्रीकृष्णाला ॥ स्यमंतकाचा डागला गला ॥ नोकोणत्या कारणें निघाला ॥ हरिविजयींती कथा ॥ ४२ ॥ मगरूष्णान्धणें शनैश्चरा ॥ तूं महासमर्थ होशी स्वरा ॥ सर्वत्रांसांतु झारारा ॥ देवदानवादि कांसी ॥ ४३ ॥ अमांम्यां ऐसें सर्वां त्रासिलें ॥ त्यांत तुज कांहीं सिंदुःख दिधलें ॥ किंचित् चमत्कारासि दाखविलें ॥ समजावया तुज लागीं ॥ ४४ ॥ मग विक्रम उठे झड करी ॥ साष्टांग नमस्कार करी ॥ धन्य शनैश्चरा अवधारीं ॥ पावनकेलें मज लागीं ॥ ४५ ॥ आतां मी तुज अनन्यशरणा ॥ कृपा करीं अनाथाला गुन ॥ हें चिद्याचें वरदान ॥ नपीडीं प्राणिमात्रासी ॥ ४६ ॥ मग शनिन्हणें विक्रमासी ॥ धन्य तूं परोपकारी होसी ॥ परपीडा निवारितांसी ॥ उपमानां हें तुज लागीं ॥ ४७ ॥ तेव्हां प्रसन्न झाला शनैश्चर ॥ रायासी देता झाला निजवर ॥ हा ग्रंथ श्रवणपठण करी जो नर ॥ त्यासी पीडान करीं मी ॥ ४८ ॥ भावें करितां श्रवणपठण ॥ आदरें ग्रंथ संरक्षण ॥ त्यासी रक्षीं मी रात्रदिन ॥ कृपा करीन सर्वथा ॥ ४९ ॥ जो कां श्रवणपठण करी ॥ आणि ग्रंथाची ह्ळणा करी ॥ तया नराच्या शरीरीं ॥ पीडाफार करीन मी ॥ ५० ॥ श्रवणपठणाचा ऐका विचार ॥ नि.

त्यअथवाशनिवार ॥ श्रवणपठणफरीजोनरी ॥ उपोषणें अतिसंतोषे ॥ ५१ ॥ जरी
 नकरवेउपोषणासी ॥ तरीश्रवणकरावेअहर्निशी ॥ तेषेंसंतोषमममानसीं ॥ प्र
 गपीडानकरींतत्वतां ॥ ५२ ॥ हेवचनमाझेनेमस्त ॥ विक्रमासीभाषदेत ॥ त्यानरा
 सीमीभाग्यवंत ॥ करीनजाणनिघरिं ॥ ५३ ॥ ऐसावरदेऊनिरायासी ॥ शनिदेव
 गेलेनिजस्थानासी ॥ पुढेंकथावर्तलीकैसी ॥ तीश्रवणकराश्रोतेही ॥ ५४ ॥ राज
 कन्येच्यामाडीवर ॥ विक्रमासिभेटलेशनेश्वर ॥ तेव्हारायाचेदिव्यझालेंशरीर
 ॥ जैसासूर्यप्रकटला ॥ ५५ ॥ तंचचंद्रसेनरावआला ॥ पाहेतंवदेरवेविक्रमाला ॥
 जैसामदनाचापुतळा ॥ नटस्थझालामानस्थीं ॥ ५६ ॥ मगतीपद्मसेनाराजकुम
 री ॥ रायाविक्रमातेवरी ॥ रावपुसेतेअवसरीं, आपणकोणमहाराज ॥ ५७ ॥
 विक्रमचदेसाचार ॥ मीतुमचाअसेंचोर ॥ श्रीपतीवैश्यसावकार ॥ बोलावात
 यासी ॥ ५८ ॥ तंचधांवलीसेवकांचीमांदी ॥ वैश्यबैसलाहोतागादी ॥ ह्मण
 तीबोलाविलेरायेआधीं ॥ सत्वरतेथेंचलावे ॥ ५९ ॥ वैश्यउठलाझडकरून ॥
 थेंऊनिरायासीकरीनमन ॥ रावह्मणेवैश्यालागुन ॥ हाचितस्करहोयकीं ॥ ६० ॥
 वैश्यह्मणोरायासी ॥ आतांचलामममंदिरासी ॥ अवश्यह्मणोनिवेगेसीं ॥ चित्र
 शालेसीपातले ॥ ६१ ॥ तंचचित्रींचामिर्जीवहंस ॥ जेणेंगिळिलेंहोतेहारास ॥ तोपु
 न्हाउगळीसावकाश ॥ जैसाहोतातेसान्ची ॥ ६२ ॥ हारउगळिताहंसानें ॥ तोपाहि
 लासर्वजनें ॥ हेंआश्चर्यसकळांकारणें ॥ ह्मणतीहेअघटित ॥ ६३ ॥ मगतोवैश्य
 वाणी ॥ बहुसंतोषलानिजमनीं ॥ कन्याअर्पूनिचरणीं ॥ विक्रमाच्यालागला ॥
 ॥ ६४ ॥ जनह्मणतीअघटितकळा ॥ निजीवलेपेंहारगिळिला ॥ दोषलाचिला
 महापुरुषाला ॥ तेंआजिकळूंआलें ॥ ६५ ॥ चंद्रसेनपुसेविक्रमासी ॥ आपण
 राहतांकोणेदेशीं ॥ कोणनामकाणेंवंशीं ॥ जन्मतुमचेंसांगावे ॥ ६६ ॥ तंचविक्र
 मह्मणेचंद्रसेना ॥ कायपुससीबिचक्षण ॥ मीअसेंउज्जयिनीचाराणा ॥ नाम
 तरीविक्रम ॥ ६७ ॥ ऐसेंऐकतांराजेश्वर ॥ घालीसाष्टांगनमस्कार ॥ ह्मणोअन्या
 यघडलाथोर ॥ कृपाकरीदयाळा ॥ ६८ ॥ तेव्हांचकीअसतेश्रुत ॥ तरीकष्ट
 कांहोतेप्राप्त ॥ नकळतांझालेंअनुचित ॥ त्यासिउपायकायसा ॥ ६९ ॥ विक्रम
 ह्मणोराजेश्वरा ॥ हाआमुच्याग्रहदशोचाफेरा ॥ नाहींपूजिलेंशनेश्वरा ॥ ह्मणो

शनिमाहात्म्य.

(४७)

निकष्टपायलो॥३७०॥जवग्रहनकृतासानुकूळ॥ ह्मणोनितवबुद्धीविकळ॥
 आतांग्रहझालासानुकूळ॥ ह्मणोनिऐसें वदतोसी॥७१॥ असोरायानेंसोह
 ळाकेलाफार॥ फोडिलेद्रव्याचेंभांडार॥ धर्मकेलाअपार॥ याचफजनसंतोष
 ती॥७२॥ मगतोतेलीबोलाविला॥ विक्रमेंतयासीनमस्कारकेला॥ एकदेश
 तथादेवविला॥ सुरवीकेलातयेवेळीं॥७३॥ चंद्रसेनहर्षभरित॥ ह्मणेममभा
 ग्यासिनाहींअंत॥ विक्रमजोडलाजामात॥ धन्यमीएकसंसारिं॥७४॥ ऐसें
 करितांएकमास॥ झालारायाविक्रमास॥ मगपुसोनियांचंद्रसेनास॥ आज्ञा
 मागतसेनृपती॥७५॥ चतुरंगदळसिद्धकरून॥ हत्तीघोडेदासदासीजाण॥
 देशपट्टणेंग्रामदेऊन॥ जामातासीबोळविले॥७६॥ तंवत्यासावकारेंआपण
 ॥ नानावस्तुअनर्घ्यरत्न॥ विक्रमासीदेऊन॥ बोळवणकेलीकन्येची॥७७॥
 असोसवेंघेऊनदळभार॥ उज्जयिनीसआलाराजेश्वर॥ नगरशृंगारिलेंस
 त्यर॥ अत्यानंदहोतसे॥७८॥ मगसमुहूर्तपाहोनी॥ विक्रमबैसलासिंहा
 सनीं॥ याचफतृप्तकेलेदानीं॥ चिंताचितींअसेना॥७९॥ मगहेंशनेंश्वरव्रतं
 ॥ राजाविक्रमआचरत॥ पीडागेलीसमस्त॥ शनिप्रसादेकरूननियां॥८०॥
 हीमहाराष्ट्रभाषेचीकथा॥ अर्धाविषयींनाहीन्यूनता॥ यथामतीवर्णिली
 तत्वता॥ श्रवणकराभाविक्को॥८१॥ हाग्रंथकरितांश्रवण॥ सकळविघ्नेजा
 तीनिरसून॥ ग्रहपीडाअतिदारुण॥ नबाधीकल्यातीं॥८२॥ एकतांक-
 थानयग्रहांची॥ येणेंपीडानिवारेकृशांची॥ यार्ताहीचुरेदुःखांची॥ कृपा
 करितीग्रहसर्व॥८३॥ श्रवणपठणनिदिध्यास॥ लेखकपाठकसर्वासि॥ ग्रं
 थसंग्रक्षीतयांस॥ क्लेशविघ्ननबाधतीकदा॥८४॥ हीशनेंश्वराचीरव्याती
 ॥ केवळशनेंश्वराचीमूर्ती॥ अहर्निशींजेकांध्याती॥ त्यांसीरक्षीशनिदेव
 ॥८५॥ सकळदुःखदरिद्र॥ येणेंनिरसेलसमग्र॥ भावेंश्रवणकरितांसाचा
 र॥ फळप्राप्तीतयांसी॥८६॥ म्हणोतात्याजीमहिपती॥ हेप्रीतीपावोशनें
 श्वराप्रती॥ कृपाकृतोग्रहमूर्ती॥ निर्विघ्नकरीसर्वांसी॥८७॥ इतिश्रीशनेंश्व
 राचीकथा॥ त्याचातोचिवदविता॥ आपुलीतोमायीकवार्ता॥ करवितेश्री
 पांडुरंग॥३८८॥ ॥इतिश्रीशनिमाहात्म्यंसमाप्तं॥ ॥ ॥

उपयुक्तकथासंग्रह. आरती शनिश्चरांची प्रारं.

जयजयश्रीशनिदेवा ॥ पद्मकरशिरींठेवा ॥ आरतीओंवाळीतों ॥ मन भायेंकरु
 नीसेवा ॥ ध्रु० ॥ सूर्यसुताशनिमूर्ती ॥ तुझीअगाधकीर्ती ॥ एकमुखेंवायवर्ण ॥
 शोषानचलेस्फूर्ती ॥ १ ॥ नवग्रहांमाजीश्रेष्ठ ॥ पराक्रमथोरतुझा ॥ ज्यावीतूंकृपा
 करिसी ॥ होयरकाचाराजा ॥ २ ॥ विक्रमासारिखाहो ॥ शककर्तापुण्यराशी ॥ गर्व
 धरितांशिक्षाकेली ॥ बहुछळियेलेत्यासी ॥ ३ ॥ शंकराच्यावरदानें ॥ गर्वराव
 णेंकेला ॥ साडेसातीयेतात्यासी ॥ समूळनाशासिनेला ॥ ४ ॥ प्रत्यक्षगुरुनाथा
 ॥ चमत्कारदाधियेला ॥ नेऊनियांसूळापासी ॥ पुनःसन्मानकेला ॥ ५ ॥ ऐसेगु
 णाकृतीगाऊं ॥ धणीनपुरेगातां ॥ कृपाकरींदीनावरी ॥ महाराजासमर्था ॥ ६ ॥
 दोनीकरजोडुनीयां ॥ साधुलीनतयापायीं ॥ प्रसादहाचिमागे ॥ उदयकाळसौ
 रव्यदावीं ॥ ७ ॥ जयजयश्रीशनिदेवा ॥ ॥ आरतीसंपूर्ण ॥ ॥ ७ ॥
 श्रीनवग्रहस्तोत्रप्रारंभः ॥ ॥ व्यासउवाच ॥ ॥ जपाकुसुमसंकाशंकाश्यपेयंम
 ह्मद्युतिं ॥ तपोरिसर्वपापघ्नप्रणतोस्मिदिवाकरम् ॥ १ ॥ दधिशंखतुषाराभंक्षीरोदा
 र्णवसंभवम् ॥ नमामिशशिनंसोमशंभोर्मुकुटभूषणम् ॥ २ ॥ धरणीगर्भसंभूतंवि
 द्युत्कांतिसमप्रभम् ॥ कुमारंशक्तिहस्तचमंगलप्रणमाम्यहम् ॥ ३ ॥ प्रियंगुकलिकाश्या
 मंरूपेणाप्रतिमंबुधम् ॥ सौम्यंसौम्यगुणीपेतंतंबुधंप्रणमाम्यहम् ॥ ४ ॥ देवानां
 चब्रषीणांचगुरुकांचनसन्निभम् ॥ बुद्धिभूतंत्रिलोकेशंतन्नमामिहृहस्पतिम् ॥
 ॥ ५ ॥ हिमकुंदमृणालाभंदैत्यानांपरमंगुरुम् ॥ सर्वशास्त्रप्रवक्तारंभार्गवंप्रणमा
 म्यहम् ॥ ६ ॥ नीलांजनसमाभासरविपुत्रयमायजं ॥ छायामार्तंडसंभूतंतंनमामि
 शनिश्चरम् ॥ ७ ॥ अर्धकायंमहावीर्यचंद्रादित्यविमर्दनम् ॥ सिंहिकागर्भसंभू
 तंनराहुंप्रणमाम्यहम् ॥ ८ ॥ पलाशपुष्पसंकाशंतरकाग्रहमस्तकम् ॥ शैट्ररोद्रात्म
 कंधोरंतकेतुंप्रणमाम्यहम् ॥ ९ ॥ इतिव्यासमुरवेद्वीतंयःपठेत्कसमाहितः ॥ दिषा
 वायदिवारात्रौविघ्नशांतिर्भविष्यति ॥ १० ॥ नरनारीनृपाणांचभवेहःस्वभनाश
 नम् ॥ ऐश्वर्यमतुलंतेषामारोग्यंपुष्टिवर्धनम् ॥ ११ ॥ ग्रहनक्षत्रजाःपीडास्तस्करा
 ग्निस्समुद्भवाः ॥ ताःसर्वाःप्रशमयंतिव्यासोब्रूतेनसंशयः ॥ १२ ॥ ॥ इतिश्री
 व्यासविरचितंनवग्रहस्तोत्रसंपूर्णम् ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥

एकादशीमाहात्म्यप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ ओं नमो जीगणनाथा ॥ नमिष्ये लीशारदामाना ॥ त्यांचे
निमसादे आतां ॥ एकादशीसांगेन ॥ १ ॥ पूर्वीहस्तिनापुरी ॥ पांडवांचासाहाकारी ॥
गोत्रवधाचीहत्याधोरी ॥ घडलीरायाधर्मासी ॥ २ ॥ धर्मस्मरिलेकृष्णासी ॥ धांवपा
वगाहृषीकेशी ॥ तूंसांचराआम्हासिहासी ॥ आणिविश्वामीतारका ॥ ३ ॥ ऐसेंस्मर
णकरिनां ॥ पांवसाश्रीरुधात्वरिता ॥ द्रौपदीचरणींडेचीमाथा ॥ अहिनाहिरणोनी
॥ ४ ॥ धर्मरायेकेंलंनमन ॥ धेरेंदिधलेंआलिंगन ॥ देसंचिषीधेजण ॥ करितीसाष्टांग
नमस्कारू ॥ ५ ॥ कुंतीलीकृष्णेंकेंआनबस्कारू ॥ तंवपांडवीपूजिलाशाङ्गधरू ॥ षोड
शोपचारू ॥ नवविधाकरीनी ॥ ६ ॥ तंवबोलेपांडवांसी ॥ कांस्मरिलेंआम्हासी ॥ क
वणेंगांजिलेतुम्हांसी ॥ तेंवरितआम्हासीसांगाये ॥ ७ ॥ तंवपांडवस्वामीस्वामिधा
॥ तूंअसतांकोणगांजीलधर्मराया ॥ परीएकउत्कंठाआमुच्यारुदया ॥ तेंतुम्हांसीद्रौ
पदीकरीलश्रुत ॥ ८ ॥ तंवद्रौपदीम्हणेंकृष्णासी ॥ गोत्रहत्याघडलीआम्हासी ॥ कवण
उपाययादोषासी ॥ तोआम्हांसिनिवेदीं ॥ ९ ॥ मगहांसोनिश्रीपती ॥ कायबोलेद्रौप
दीप्रती ॥ जेणेंब्रह्महत्यानासती ॥ तेंव्रततुम्हांसिसांगेन ॥ १० ॥ तेंव्रतअसेआम्हांपासी
॥ तेणेंरारिबलेदेवांसी ॥ तियेंनामएकादशी ॥ तेविभुपनीविरव्यात ॥ ११ ॥ एकादशीचें
महिमान ॥ श्रीकृष्णासांगेआपण ॥ हेव्रतआचरितांजाण ॥ महापातकेंनासती ॥ १२ ॥

ऐसें श्रीकृष्णचोलिले ॥ धर्मअजुनचरणांसी लागले ॥ देवानुहीजेंबोलिले ॥ नवलचिदातारा ॥ १३ ॥ तेकवणाचीकुमारी ॥ जन्मलीकवणाचेउदरीं ॥ देवांसिरक्षिलें, कवणेपरी ॥ तेहरीसांगिजे ॥ १४ ॥ मगहांसोनिबोलेश्रीहरी ॥ तुम्हींचित्तघातयेअवसरीं ॥ मीसांगेनबरवेपरी ॥ एकादशीचीकथा ॥ १५ ॥ एकादशीजेऐकती ॥ त्वांचींमहापातकेनासती ॥ कृष्णसांगेपांडवांप्रती ॥ तेओतेहोपरिसा ॥ १६ ॥ पूर्वीकुंनदैत्याचासुत ॥ मृदुमान्यनामाअद्भुत ॥ वनाभार्जातपकरित ॥ त्याणेंप्रसन्नकेलात्रिपुरारी ॥ १७ ॥ तंवयेरेंदिधलेपरदान ॥ तूपुरुषार्थीहीसीथोरगहन ॥ तुजकवणाचेहातींनहींमरण ॥ ऐसावरदिधला ॥ १८ ॥ दैत्यहर्षेनिर्भरझाला ॥ उन्मत्तमदेमातला ॥ पुनरपिवोलिला ॥ ईश्वरतयासी ॥ १९ ॥ ईश्वरविचारीमानसी ॥ हापीडाकरीलविश्वासी ॥ याचियामृत्युसी ॥ कांहींप्रकारकरावा ॥ २० ॥ आह्मीज्यासीवरदेतों ॥ तोचिफिरोनिपडतो ॥ मगविष्णुआह्मांतेंरक्षितो ॥ त्यातेंवधोनियां ॥ २१ ॥ तरीयासीमारीलविष्णु ॥ आणिकनार्हायासीप्रश्रु ॥ आह्मीत्यासीवरदेऊन ॥ फसींपडिलोंदेखा ॥ २२ ॥ ईश्वरमूढणेंदैत्यानें ॥ ऐकमाझ्यावरदानातें ॥ तूपावसीलमृत्यूतें ॥ एकेनारीचेनिहस्तें ॥ २३ ॥ मायबापावीण उपजेलनारी ॥ तेमृदुमान्यातूतेंसंहारी ॥ तूजिंकिशीब्रह्माविष्णुत्रिपुरारी ॥ इंद्रादिदेवांसमस्तां ॥ २४ ॥ इतकावरलाधला ॥ ईश्वरअदृश्यझाला ॥ मगदेवांसीआरंभिला ॥ प्रलयसंयाम ॥ २५ ॥ मगदैत्यओर्धेनिधाला ॥ तोइंद्रावरीचालिला ॥ इंद्रदैत्यभेणेंपळाला ॥ दैत्यपाठीनसोडी ॥ २६ ॥ इंद्रगोलासत्यलोकासी ॥ मृदुमान्यलागलापाठीसी ॥ तोपावलावेगेंसी ॥ महागर्जनाकरित ॥ २७ ॥ तंवतेंथेंगजरुझाला ॥ ब्रह्मावैकुंठासीपळाला ॥ सावित्रीसहितद्वारींपडला ॥ चतुर्भुवब्रह्मा ॥ २८ ॥ मगविष्णुधांचोनी ॥ पुसेचतुराननालागुनी ॥ कवणेगांजिलेंमूढोनी ॥ मगतक्षणींसावधकेला ॥ २९ ॥ ब्रह्मासांगेवृत्तांत ॥ देवासत्यलोकींआलादैत्य ॥ आह्मांभविन्नलाआकांत ॥ तेंसांगताउरीकेंची ॥ ३० ॥ आह्मीपळालोंत्वरित ॥ तंवपाठीलागलादैत्य ॥ तेहतीसकोटीदेवांसहित ॥ तुह्यांपासींआलो ॥ ३१ ॥ तूतेंस्मरतांश्रीहरी ॥ आह्मांदैत्येघातलेवाहेरी ॥ आपणसत्यलोकाभाझारी ॥ सुरवंराज्यकरीतसे ॥ ३२ ॥ दैत्यसत्यलोकींगर्जिनला ॥ तेणेंतेथेंकंपसुटला ॥ घोरभयतेंपावलों ॥ ह्मणींनिआळेंशरणम्बामिया ॥ ३३ ॥ तूंभक्तकाजकेंवारी ॥ त्रिभुवनव्यापकमुरारी ॥ कायहोईलसत्यलोकाभाझारी ॥ तेनेंणवेंजीदातारां ॥ ३४ ॥ ऐ

सी करितां मात ॥ दैत्यपावलां त्वरित ॥ बोभाटझाला वैकुंठांत ॥ सकळदेवगजबजिले
 ॥३५॥ मृदुमान्ये विष्णुदेखिला ॥ दैत्यउन्नतमदेमातला ॥ मगगर्जोनिहृणोरेगोपाळा ॥
 कायबोला देवांसी ॥३६॥ दैत्यहृणो विष्णुसी ॥ मजतूंजरीशरणयेसी ॥ तरीकांहीं
 नकरीवैकुंठासी ॥ मजशरणयावेयेवेळे ॥३७॥ तंवबोलिला शार्ङ्गधरू ॥ तूकवणवंशी
 चावीरू ॥ हवणेंकेंसादिधलावरू ॥ तोमजप्रतीसांगपां ॥३८॥ मीजन्मलोकुंभदे-
 त्याचेउदरी ॥ म्यांप्रसन्नकेलात्रिपुरारी ॥ तुह्यांसीघालोनिबाहेरी ॥ राज्यकरीनविभु
 वनाचें ॥३९॥ ऐसामृदुमान्यबोलिला ॥ मगक्रोधेबहुआवेशला ॥ गदाघेऊजधांविन्नला
 ॥ संघामाठकलातेसमयीं ॥४०॥ तेवेळीं देवसमस्त ॥ त्यादैत्यावरीउठावलेत्वरित ॥ येरू
 निर्वाणझुंजत ॥ राहेंसाहें म्हणोनी ॥४१॥ मगविष्णुनेचक्रघेवोनिकरीं ॥ टाकिलें तें दैत्या
 वरी ॥ युद्धकरितां शिणलाभारी ॥ दैत्यनिर्धारीनाटोपे ॥४२॥ विष्णुमृदुमान्यें धरिलाक-
 रीं ॥ झालीमल्लयुद्धझुंझारी ॥ युद्धकरितां शिणलाभारी ॥ दैत्यनिर्धारीनाटोपे ॥४३॥
 देवदैत्याचेहातीं हूनिनिष्ठला ॥ जीवींप्राणअसेउरला ॥ तंवहाहाःकारजाहला ॥ अंतः
 पुरामाझारी ॥४४॥ मगसोडुनिसकळांतें ॥ लक्ष्मीझांबलीविष्णुते ॥ मगटाकतेझाले
 वैकुंठांतें ॥ थोरकष्टेंकरोनियां ॥४५॥ ब्रह्मासावित्रीसहित ॥ विष्णुलक्ष्मीसमवेत
 ॥ तेहतीसफोटी देवसमस्त ॥ इंद्रादिऋषीश्वर ॥४६॥ तंवतयेअवसरीं ॥ वोळगें
 बैसलात्रिपुरारी ॥ हृणोकायझालेंवैकुंठाभीतरीं ॥ देवफीजायेताती ॥४७॥ आले
 ब्रह्माविष्णुइंद्र ॥ सिंहासनीं बैसलेथोर ॥ तेंकेलाषोडशोपचार ॥ पूजाविधि ॥४८॥
 तेंसाचिब्रह्मदेवईश्वरू ॥ नानाविधिषोडशोपचारू ॥ करूनिपूजासंभारू ॥ यथोक्त
 झालेंभोजन ॥४९॥ कपूरविडेदिधलेजाणा ॥ मगआदरेंबोलेकैलासराणा ॥ कव
 णप्रसंगेंनारायणा ॥ येथेंआगमनझालेंआजी ॥५०॥ तंवबोलिलेनारायण ॥ आतां
 करालकायपुसोन ॥ अंतपुरलायेथून ॥ समस्तदेवलोकींचा ॥५१॥ अविचारीकर्म-
 करितां ॥ दैत्यासीवरदेतां ॥ तेप्रवर्ततातिआंकांता ॥ देवलोकांसमस्तांसी ॥५२॥ मृदु
 मान्यासीवरदानदिधलें ॥ त्याणेंत्रैलोक्यत्रासिलें ॥ सत्यलोकाविभांडिलें ॥ धाडीघा
 तलीवैकुंठीं ॥५३॥ तंवतोप्रवर्तलातेअवसरीं ॥ ईश्वरासीपुरुपार्थकरी ॥ येथेंगजवज
 कैलासद्वारीं ॥ कायनिमित्तस्वामिया ॥५४॥ तंवबोलिले शंकरू ॥ दैत्येउपद्रवकैलाथो
 रू ॥ त्याभेणेंपळालेसरवरू ॥ शार्ङ्गधरासहित ॥५५॥ तंवमृदुमान्यतत्क्षणीं ॥ आ

लाकैलासाठाकोनी ॥ आतांकोठेंपळसीचक्रपाणी ॥ मजविणतेंसांगपां ॥ ५६ ॥ दैत्य
 आलारेआला ॥ ईश्वरासिकंपसूटला ॥ आकांतप्रब्रयमांडिला ॥ तयवेळींअवधारा
 ॥ ५७ ॥ लक्ष्मीधरीविष्णूतें ॥ पार्वतीझोंबेईश्वरातें ॥ सावित्रीनसोडीब्रह्म्यातें ॥ आ
 पणआपणापरीसुरवरांसी ॥ ५८ ॥ अवघाझालाहाहाःकार ॥ पळतीदेवसरवर ॥ न
 सांभाळतीऋषीश्वर ॥ भद्रकेतूमांडिला ॥ ५९ ॥ तंवदैत्येधरोनिकैलासातें ॥ हालवि
 लेंएकेहस्तें ॥ तंवधीरधरोनिकैलासनार्थें ॥ दैत्यासियुद्धमांडिलें ॥ ६० ॥ नंदीचरीआ
 रूढहोवोनी ॥ साठीसहस्रगणांप्रतीवारोनी ॥ क्षेत्रमांडिलेंत्रिशूळघेऊनी ॥ संग्रामास
 निघाला ॥ ६१ ॥ तंवएकीकडेविष्णुउभाराहिला ॥ अवघाहाहाःकारझाला ॥ दैत्यावरी
 ईश्वरचालिला ॥ दैत्यवेढिलातयवेळीं ॥ ६२ ॥ तंवउठिलानिशाचर ॥ सिंहनादकेलाथो
 रा ॥ झणेकोठेंगोलाशार्ङ्गधर ॥ वैकुंटींचानिवासी ॥ ६३ ॥ तोआणिंगात्रिपुरारी ॥ नातरी
 संहारीनकैलासपुरी ॥ विष्णुसुदर्शनघेवोनिकरीं ॥ दैत्यावरीचालिले ॥ ६४ ॥ दैत्यभयक्रो-
 धेंथोरू ॥ हिरोनिघेतिलेहंनितारू ॥ तंवधांवोनिआलाईश्वरू ॥ त्रिशूळेंदैत्यहाणीतला
 ॥ ६५ ॥ दैत्यक्रोधेंतापला ॥ ईश्वरधरोनिआपटिला ॥ तयवेळींमूळीगतझाला ॥ कैलास
 राणा ॥ ६६ ॥ मगउजृफिरलाब्रह्म्यावरी ॥ तोमरहाणीतलाउरावरी ॥ तेथेंथोरझालीझुं
 झारी ॥ आकांतझालामहाप्रब्रयो ॥ ६७ ॥ पुढेंपळेपरमेष्ठी ॥ तंवमार्गेफिटकांसोरी ॥
 दैत्यनसोडीपाठी ॥ ब्रह्माकरीहाहाःकारू ॥ ६८ ॥ तंवदैत्यरूपेब्रह्म्याप्रतं ॥ तुझीब्राह्म
 णीभक्षावाकढीभात ॥ युद्धाचीतुम्हाप्रत ॥ कोणमातपरियेसा ॥ ६९ ॥ पुनरपिमृदुमा
 न्यधांविन्नला ॥ तंवईश्वरकाकुळतीआला ॥ ह्मणेतूंभलारेभला ॥ राखराखतूंआ
 मुतें ॥ ७० ॥ तंवदैत्यबोलेवचन ॥ तुम्हीतिघेमजयाशरण ॥ तुम्हासमीदेईनप्राणदा
 न ॥ नाहींतरीसंहारीनमी ॥ ७१ ॥ ऐसेंऐकोनियांवचन ॥ मगपळालेतिघेजण ॥ सा
 वित्रीलक्ष्मीपार्वतीआपण ॥ आपिसमस्तसुरवर ॥ ७२ ॥ मगसांगातेंघेउनिस्त्रियां
 तें ॥ पायलेत्रिकूटशिवरातें ॥ तंवदैत्यलागलापाठीतें ॥ कोणेपरीसोडीना ॥ ७३ ॥ स्वर्ग
 मृत्युपाताळीं ॥ दैत्यनसोडीनयवेळीं ॥ मगआलीकळवळी ॥ तिहींदेवांसी ॥ ७४ ॥ प
 ळतांझालीहिंपुटीं ॥ श्वासनमायेपोटीं ॥ त्रिलोकींनाहींसुटी ॥ मगप्रकृतिराहित्या
 ॥ ७५ ॥ ओडिलेअलंकारभूषण ॥ आणरवींअलंकारलेऊन ॥ उघडींपळतीसुहीजण ॥
 गिरिपर्वतरिघोनियां ॥ ७६ ॥ तंवत्यापर्वतावरी ॥ महाअरण्याभीतरी ॥ ह्योतीधात्री

एकादशी माहात्म्य.

(५३)

वृक्षाची पोखरी ॥ तथा भीतरी प्रवेशले ॥ ७७ ॥ साही जणें आकांतें राहिलीं तेथें ॥ आ
 ह्मी पळवें कवण पंथें ॥ आतां फल तें हो कां येथें ॥ ह्मणोनि श्वासघातला ॥ ७८ ॥ तं
 त्या पोखरी माझारी ॥ श्वास सासरसी जन्मली सुंदरी ॥ ते निघाली बाहेरी ॥ देवीं वृष्टी
 देखियेली ॥ ७९ ॥ होता पर्जन्य काळ ॥ साही जणें स्नानें झालीं तत्काळ ॥ उपवास निराहार-
 केवळ ॥ घडला साही जणांसी ॥ ८० ॥ ऐसीं साही जणें कष्टीं निद्रितें ॥ तं व देखिलें कुमारी
 तें ॥ मग चेतली तयांतें ॥ ते कुमारी देखोनियां ॥ ८१ ॥ कर जोडुनि तत्सणीं ॥ ति येसीं के-
 ली विनवणी ॥ तुवां रक्षा वें स्वाभिणी ॥ शरणागता आपुलिया ॥ ८२ ॥ आह्मी साही
 तुज आलों शरण ॥ आह्मासि तुवां घाये प्राणदान ॥ ति येसि ऐसें ह्मणोन ॥ त्या दैत्यातें
 मारोनियां ॥ ८३ ॥ मग तेचि अवसरीं ॥ ब्रह्मा विष्णु त्रिपुरारी ॥ ति येची वर्णिती थोरी ॥
 नाना परी अवधारा ॥ ८४ ॥ तं तिणें आपुले आंगा भीतरी ॥ लपविले ब्रह्मा विष्णु त्रिपु-
 रारी ॥ मग विचारी मना भीतरी ॥ आतां बाहेरी निघावें ॥ ८५ ॥ तं व ते पोकळीचे तें डासी
 ॥ दैत्य उभा परि येसी ॥ एक दाद आकाशासी ॥ एक पाताळीं लाविलीसे ॥ ८६ ॥ देखोनि-
 यांती कुमारी ॥ दैत्येंद्र विस्मय करी ॥ मागुती म्हणे सुंदरी ॥ कवण तूं येथें ॥ ८७ ॥ हें एव
 हें महा अरण्य ॥ तुज येथें यावया काय कारण ॥ तुज सारि रवे निघोन ॥ या त्रिभुवनीं
 न देखों ॥ ८८ ॥ तुझें नाम काय तें सांगिजे ॥ तुवां कोठो निकेलें बिजे ॥ कवण वंशी जन्म
 तुझें ॥ तें मज पांशीं सांग पां ॥ ८९ ॥ अरे माझें नाम तुज काय करावें ॥ म्यां तुज दैत्यातें
 संहारावें ॥ ऐसें वरदान देवें ॥ दीघलें मज ॥ ९० ॥ ह्मणोनि तूं येथें आलासी ॥ आतां कव-
 णे ठायीं पळसी ॥ तं व कोप आला दैत्यासी ॥ तेणें सिंहनाद पें केला ॥ ९१ ॥ मग स्वदुःख
 न करीं ॥ चालिली दैत्यावरी ॥ शिळा उचलोंनियां शिरीं ॥ ति येवरी टाकित्ता झाला ॥ ९२
 तं व तेचि अवसरीं ॥ अदृश्य झाली सुंदरी ॥ तेज फांकलें अंबरीं ॥ त्रिभुवनामाजी नसमा-
 ये ॥ ९३ ॥ मग स्वदुःखेवो नियां हातीं ॥ सवेंचि उभी ब्रह्म मूर्ती ॥ दैत्य विचारी चितीं ॥ म्हणे
 थोर स्वाती इथेची ॥ ९४ ॥ म्हणे मी काय केसें कंठ ॥ ब्रह्म मूर्ती सी संहारू ॥ ह्मणोनि तो नि-
 शाचरू ॥ चिंताक्रांत विसला ॥ ९५ ॥ तं व तत्काळ ते वेळीं ॥ आली शरणागताची माउली ॥
 ह्मणो तूं उगाउभा येवेळीं ॥ स्वदुःख टाकिलें अभिमंत्रोनी ॥ ९६ ॥ तें सोडिलें दैत्यावरी ॥ संहार
 करी झड करी ॥ त्वरें चिंतो नियां सुंदरी ॥ स्वदुःख सोडिती पें झाली ॥ ९७ ॥ स्वयंपंळी देखी
 सी चिंता ॥ केसें संहारू दैत्यनाथा ॥ हान मरे तरी सर्वथा ॥ मज शाप देतील ॥ ९८ ॥ तिचे द्वा

तीहूनशास्त्रकटलें ॥ भुजादंडतोडूमिपाडिले ॥ सर्वेचिधिरंक्रमकछेदिलें ॥ आपणगे
लीआकाशीं ॥ १९ ॥ दैत्यपाडिलाधरणीं ॥ उदोउदोम्हणतीयोगिनी ॥ तुवाराक्षिलेंस्वा
मिणीं ॥ शरणागतांआपुलिया ॥ १०० ॥ मृदुमान्यातेसंहारिलें ॥ तिन्हीदेवविजयी
झाले ॥ तिचेचेचरणांसिलागले ॥ त्राहिंत्राहिंम्हणोनियां ॥ १ ॥ लक्ष्मीसावित्रीपार्व
ती ॥ तिच्याचरणांलागती ॥ तुवाराक्षिलेआमुचेपती ॥ जीवदानदिधलें ॥ २ ॥ तं
वतयेअवसरीं ॥ कायबोललीसंदरी ॥ चौदाभुवनेंमाझेउदरीं ॥ मनींविचारा-
आपुले ॥ ३ ॥ मजनाहींजनकजननी ॥ मजनाहींस्वामीस्वामिणी ॥ माझारहिवास
त्रिभुवनीं ॥ माझेनामएकादशी ॥ ४ ॥ मीठाउकीनाहींकवणासी ॥ होतेंअदृश्यव
नवासी ॥ प्रकटझालेंतुम्हांपासीं ॥ रूपदानमागावया ॥ ५ ॥ तुमच्यासाहीजणांच्या
श्वासापासुनी ॥ मीजन्मपावलेंमेदिनीं ॥ पातकेंशुद्धहोतीलमाझेस्मरणीं ॥ माझे
व्रतआचरतां ॥ ६ ॥ आजिचेंमाझेजन्मजाण ॥ तुम्हांपडिलेंनिराहारउपोषण ॥ तरी
तुम्हीहेंव्रतकराआचरण ॥ महादोषनासती ॥ ७ ॥ तुम्हांसहजअनाथासें ॥ व्रतघड
लेंआजरवासें ॥ त्रिलोकतारावयासरिसें ॥ प्रकटव्रताकरावें ॥ ८ ॥ तुम्हीनदीपूरतरतां
॥ स्नानेंघडलींसमस्तां ॥ निराहारप्रेमव्रता ॥ एकादशीपेंघडली ॥ ९ ॥ तंवबोलेहृषीकेशी
तुवांसोडावेंआम्हांसी ॥ आम्हींपंध्रावेतिथीसी ॥ एकादशीव्रतआचरो ॥ १० ॥ तंवबो
लेलक्ष्मीप्रती ॥ हेंमाझेव्रतजेआचरती ॥ तयांसिनाहींपुनरावृत्ती ॥ तेसंसारिंजीवन्मु
क्त ॥ ११ ॥ तंवबोलिलाशार्ङ्गधरू ॥ तुझियाव्रताचाबडिवारू ॥ तोसांगेनमीविचारू ॥
चित्तदेऊनिपरियेमीं ॥ १२ ॥ मातृगमनसुरापान ॥ ब्रह्महत्यागोधधजाण ॥ परस्त्रीवेश्या
गमन ॥ हींहींमहापातकेंहरती ॥ १३ ॥ एकयातीत्रभ्रूझाला ॥ एकेंगोत्रवधकेला ॥ एकें
अतिथीदवडिला ॥ एकींघडिलाभ्रतारू ॥ १४ ॥ एकव्रतभंगकरिती ॥ एकब्राह्मणाचेंघ
रमोडिती ॥ एककन्याद्रव्यघेती ॥ एककरितीविश्वासघात ॥ १५ ॥ एकतीर्थविकराक
रिती ॥ एकनेमभांकमीडिती ॥ एचंपातकेंनासती ॥ एकादशीव्रतकेलिया ॥ १६ ॥ पूर्वी
लकष्टकरिती ॥ एककन्याद्रव्यघेती ॥ एचंपातकेंनासती ॥ एकादशीव्रतकेलिया ॥ १७ ॥
तंवपांडवस्मणतीहृषीकेशी ॥ कन्याद्रव्याचादोषसांगसी ॥ तोकळींघावाआम्हांसी
॥ सर्वत्रस्त्रामियां ॥ १८ ॥ यावरीबालेलक्ष्मीपती ॥ एकधर्माभूपती ॥ कन्याद्रव्यघे-
ती ॥ तेचारयुगेंरुमीहांतीनिश्चये ॥ १९ ॥ मगभोगितीचौन्याशींलक्ष्म्योनी ॥ महा

एकादशीमाहात्म्य.

(५५)

नरकअधोरदारुणी ॥ त्यांसिंकरितांजाचणी ॥ धीणप्राचलायमधर्म ॥ १२० ॥ जेव्हांक
 न्येनेंद्रव्यघेतले ॥ पित्यानेंकन्येचेकाळीजभक्षिलें ॥ मातेनेंरुधिरप्राशिलें ॥ बंधूनेंअ
 स्थीभक्षिल्या ॥ ११ ॥ इतरलोकमंडपीजिविती ॥ तेसूकरविश्राभक्षिती ॥ आणिपशु
 योनीसजन्मती ॥ वीससहस्रवर्षपरियेसा ॥ १२ ॥ याकारणेंधर्मभूपाळा ॥ कन्याद्र
 व्याचामनावटेकराळा ॥ श्रीरवंडलावुनीद्यावीबाळा ॥ दुबळ्याब्राह्मणासी ॥ १३ ॥ ध
 र्महूणेंपुरुषोत्तमा ॥ सांगपांएकादशीचामहिमा ॥ जेणेंभंगमहापातकद्रुमा ॥ ते
 कथासांगावीस्वामिया ॥ १४ ॥ एकादशीजेनकरिती ॥ त्यांसिकायबोलेश्रीपती ॥
 मजवरीनकोपावेश्रीती ॥ हेचचनश्रीहरीचें ॥ १५ ॥ एकादशीसजोघेईलअन्न ॥
 मानृभोगीदोषदारुण ॥ ऐसींपातकेंनिस्तरण ॥ एकादशीव्रतआचरतां ॥ १६ ॥ जो
 नकरीएकादशी ॥ कीटकपडलेंगोमांसी ॥ तेंमांसभक्षीएवंपातकत्यासी ॥ आणि
 वाराणसीपितायधी ॥ १७ ॥ जोनकरीएकादशी ॥ एवंपातकत्यासी ॥ ऐसेंबोलिले
 हृषीकेशी ॥ एकादशीजवळिकें ॥ १८ ॥ आणिविष्णुबोलेआपण ॥ ऐसेंतुजदिधलेवर
 दान ॥ महेशहूणेंसत्यवचन ॥ आतांचलाकैलासी ॥ १९ ॥ तंवघंटायुक्तविमानेंसी
 ॥ तेभ्रमतआलेआकाशीं ॥ त्यांतबैसबिलीएकादशी ॥ निघालेत्वरेंगजरेंसीं ॥ २० ॥
 चंवरेंआनदेंढाळिती ॥ लक्ष्मीसावित्रीपार्वती ॥ ऐसेकैलासायेती ॥ देवांसहितईश्व
 रू ॥ २१ ॥ सार्ठीसहस्रगणांसी ॥ आनंदझालाकैलासीं ॥ आणिदेवमहेशांसी ॥ षो
 डशोपचारेंपूजाकेली ॥ २२ ॥ तंवकरजोडुनिहृषीकेशी ॥ विनवितेझालेमहेशासी ॥
 आज्ञाद्यावीआह्मासी ॥ वैकुंठासीजावयो ॥ २३ ॥ षोडशोपचारेंपूजा ॥ करिताझाला
 कैलासराजा ॥ हूणेंएकादशीसंगेरुडध्वजा ॥ मीयेईनवैकुंठासी ॥ २४ ॥ देवीनि
 वस्त्रालंकार ॥ षोळवीतनिघालेईश्वर ॥ सर्वेगंधर्वयक्षकिन्नर ॥ आलेनगराबाहेरप
 रियेसीं ॥ २५ ॥ एकादशीवाहांनिगरुडाचरी ॥ मगनिघालेंश्रीहरी ॥ टाकिलीकैलासपु
 री ॥ जयजयकारीप्रचतले ॥ २६ ॥ सांगातेआलेऋषीदेव ॥ आणिचतुर्मुखब्रह्मासोम
 वासव ॥ इतरयोगेश्वरमहानुभाव ॥ वैकुंठपुरीसटाटले ॥ २७ ॥ गरुडाचरोनिउतरोनी
 ॥ एकादशीबैसलीसिंहासनीं ॥ पूजामधुपर्कादिकगेनी ॥ नवविधभक्तीकरिती ॥ २८
 तंवसंतोषोनिहृषीकेशी ॥ कायबोलिलेगरुडासीं ॥ धेडेंपिटावेनगरासीं ॥ एकादशीव्र
 तकरावया ॥ २९ ॥ बाळकांस्तनपानें ॥ एकादशीसनदणें ॥ घोडियांचारापाणीनृणें ॥

एकादशीसनद्यावे ॥ ४० ॥ ब्राह्मणयैत्र्यशूद्रक्षत्री ॥ अन्नचर्जिवें अहोरात्री ॥ निराहारा
 कीजेसर्वत्री ॥ अणुप्रात्रअन्ननघ्यावे ॥ ४१ ॥ गरुडाजावोनिझडकरी ॥ डांगोरापिटापे
 कुठपुरी ॥ एकादशीकराचीनिराहारी ॥ जागरणेंसी ॥ ४२ ॥ ऐशातीन्हीतिथीउत्तम ॥
 विष्णूनेंकेळाअसेमम ॥ तंनारदेऐकिलेंप्रेम ॥ तोझडकरीआला ॥ ४३ ॥ नारदम्हणे
 भगवता ॥ हेकोणव्रतअन्वरांत ॥ याचरीविष्णुझालाबीलता ॥ नारदाप्रती ॥ ४४ ॥ ना
 रदासिद्धणोहृषीकेशी ॥ इचेनामएकादशी ॥ इणेरक्षिलेंआह्लासी ॥ थोरआकांतासी
 पावली ॥ ४५ ॥ इणेंदिधळं प्राणदान ॥ वांचविलेआमुचेप्राण ॥ इंद्रमुख्यसुरचरण
 ॥ इणेरक्षिलेनारदा ॥ ४६ ॥ मगइंद्रमुख्यस्तरपर ॥ समस्तगणचक्षुषीश्वर ॥ करिती
 यंत्रघोषउच्चार ॥ एकादशीजवळीपें ॥ ४७ ॥ तेथेंआनंदथोरझाला ॥ ब्रह्माविष्णुसं
 तोपला ॥ तंचनारदचरणीलागला ॥ देवाविनंतीएकअवधारी ॥ ४८ ॥ नारदम्हणेमु
 रारी ॥ हेव्रतआचरायेंकोणेपरी ॥ तंचबोल्लिलामुरारी ॥ नारदापरियेसी ॥ ४९ ॥ दशमीस
 एकभुक्तकरावे ॥ तक्रभोजनअर्थेकरावे ॥ मगहरिकथेसीजावे ॥ कीर्तनऐकावया ॥ ५०
 ॥ लावोनिहादशदिळा ॥ शंखचक्रतुळसीमाळा ॥ ऐसेसांगतसेसकळा ॥ नारायण
 स्वमुखें ॥ ५१ ॥ येदिवशीकरूनिस्ताना ॥ एकादशीसउपोषण ॥ निराहारराहोन ॥
 व्रतउत्तमआचरावे ॥ ५२ ॥ आणिककरावेजागरण ॥ ऐकायेंहरिकीर्तन ॥ पुराणश्रवण
 आवाहनविसर्जन ॥ हरिचरणलक्षावे ॥ ५३ ॥ चारभहरएकादशीस ॥ निद्राफक्तनये
 प्राणिमात्रास ॥ त्रासनद्यावाहादशीस ॥ एकभुक्तकरावे ॥ ५४ ॥ करीनिएकादशीसनि
 राहार ॥ जागरणकरीजोचरीप्रहर ॥ मीविष्णुत्याचाकिंकर ॥ त्याचेचरणरजझाडीन
 मी ॥ ५५ ॥ लोकएकादशीसनिराहार ॥ नसेवितीफलाहार ॥ आषाढीकार्तिकमासीं
 मात्रा ॥ उदकवर्जिवेंतिथेसी ॥ ५६ ॥ एकादशीसजेजेवितीभात ॥ तेंराक्षसकाळीज
 निघांत ॥ त्याअन्नासवेंउदकघेत ॥ तेंराक्षसरुधिरसेविलेंजाण ॥ ५७ ॥ एकादशीस
 जेवितीशाका ॥ नेपाणियांतिलशवापददेखा ॥ घृतघेतीबहुकोतुका ॥ तेंसूकररुधि
 रजाणावे ॥ ५८ ॥ एकअशक्तदेहीअसती ॥ अन्नानिमित्तप्राणजाऊंपहाती ॥ तिहीं
 फळेंनक्षायींकाकुळती ॥ देहरक्षणाकारणें ॥ ५९ ॥ एकादशीसजेपोहेभक्षिती ॥ ते
 मार्जारश्रोनीसजन्मती ॥ तेतंचजाणावेनिरुती ॥ श्रोतेजंनहो ॥ ६० ॥ जेकरितीधा
 न्यआहार ॥ तेभोगितीनरकघोर ॥ पुनरपियोनिहार ॥ भोगितीचीन्याशीं ॥ ६१ ॥

एकादशी माहात्म्य.

(५७)

प्रीतिपूर्वक एकादशी करिती ॥ त्यांची मापें सर्वजुती ॥ त्याचा द्वारवठामीलक्ष्मीपती ॥ दिवसरात्रीं राखेन ॥ ६२ ॥ पंधरा दिवस कर्म करिती ॥ त्यांचीं पापें सर्वहरती ॥ आणित्ते यंधन पुत्रसंतती ॥ एकादशी व्रत केलिया ॥ ६३ ॥ ऐसा एकादशी सवरू ॥ देता झाला शार्ङ्गधरू ॥ महापुण्य पर्वत थोरू ॥ सहस्रयज्ञघडतील ॥ ६४ ॥ ऐसें ऐकोनियां वचन ॥ पातकें उभीं राहती येऊन ॥ विनविती श्रीनारायणा ॥ आम्ही काय करावें ॥ ६५ ॥ त्रिःशोकीं करितील एकादशी ॥ मग आम्ही कोठें रहावें परि येसीं ॥ तंबबोलि लेहृषीकेशी ॥ तयां पातकां प्रती ॥ ६६ ॥ जो एकादशी सभसील अन्न ॥ तेथें तुल्लीं राहावें दडोन ॥ तयासी तुल्ली नेवोन ॥ कृमियोनी सघालावें ॥ ६७ ॥ जे एकादशी भावें आचरती ॥ त्यांचीं महापातकें नासती ॥ विष्णुसांगे नारदा प्रती ॥ ऐसें व्रत आचरावें ॥ ६८ ॥ पातकां सिरहा चयाठावो ॥ देता झाला देवरावो ॥ यावरी काय झाला अभिप्रावो ॥ ते ऐकाथो ते हो ॥ ६९ ॥ ऐकोनि श्रीहरीचें वचन ॥ संतोषले नारदाचें मन ॥ हृदयीं व्रत धरोनि पूर्ण ॥ मग चरणां सीलागला ॥ ७० ॥ नारद ह्मणो पुरुषोत्तमा ॥ हें व्रत घा आह्मां मेघश्यामा ॥ देव ह्मणो करावें ब्रह्मोत्तमा ॥ व्रत हें नुझ्म दीधलें ॥ ७१ ॥ तंबबोले हृषीकेशी ॥ हें चिसांगतीं तुह्मांसी ॥ जो न करील एकादशी ॥ त्यासी नीचयोनी जन्म असे ॥ ७२ ॥ नेवोनियां यमपुरासी ॥ दंडकरावा तयासी ॥ नरक कुंडांत परि येसीं ॥ एक युग पर्यंत घालावें ॥ ७३ ॥ मग काढोनि निर्बुजती ॥ चैत्याशीं नरक भोगविती ॥ नरकामाजी कीटकमूर्ती ॥ तयासि जन्म घालावें ॥ ७४ ॥ गरुडा पाठविलें नगरासी ॥ जो न करील एकादशी ॥ तुवांधरोनियां तयासी ॥ नगराबाहेर घालावें ॥ ७५ ॥ ऐसें व्रत जें आचरती ॥ त्यांचीं महापातकें नासती ॥ कृष्णासांगे पांडवां प्रती ॥ कुंती द्रौपदी आदिक रूनी ॥ ७६ ॥ इतुकायें कुंठीं वृत्तांत झाला ॥ विष्णु व्रत आचरूं लागला ॥ तंब ईश्वर तेथें आला ॥ कैलासासांडीपें ॥ ७७ ॥ विष्णुने केली पूजा ॥ तंबबोलिल कैलासराजा ॥ माझी विनंती गरूडध्वजा ॥ अवधारिजे ॥ ७८ ॥ तूं आचरतोसि एकादशी व्रत ॥ मजसी द्यावें किंचित ॥ तंब संतोषे गोपीनाथ ॥ तये वेळीं अवधारा ॥ ७९ ॥ मग ईश्वराचामानचाढविला ॥ सर्व दिवस त्यासी दिधला ॥ आपण शोध घेतला ॥ दुसरी तिथी ॥ ८० ॥ यानिमित्त दोन एकादशी ॥ वेंकुंठीं झालिया परि येसीं ॥ स्मार्त वैष्णवदीपदी ॥ आपल्या तिथी करिती ॥ ८१ ॥ जें

सदाशिवार्चभक्त ॥ तेप्रथमदिदर्शी आचरन् ॥ आणिकोणीविष्णुभक्त ॥ ते
 आचरती दुसरीतिथी ॥८२॥ ब्रह्मानेहतीसकोटीपुरवग ॥ आणिइत्यादिऋषीश्व
 र ॥ समस्तआचरतीव्रताचर ॥ एकादर्शीपूर्णतिथी ॥८३॥ मीबोलिलोनाहीआ
 पुलेमती ॥ कथासांगितलीभागवती ॥ श्रीकृष्णसांगेपांडवांप्रती ॥ ऐसेव्रतआ
 चरायें ॥८४॥ हीकथाजिऐकती ॥ भुक्तिमुक्तिपावती ॥ हीईलघनसंपत्ती ॥ ऐसें
 श्रीपतीबोलिले ॥८५॥ हेस्यर्गीव्रतझालें ॥ आणिपाताळीकैसेंप्रगटलें ॥ मृत्यु
 लोकासआलें ॥ तेंसांगरेविष्णुदासनामया ॥८६॥ साहाजणांचेश्वासी ॥ ज
 न्मपावलीएकादर्शी ॥ याचाविचारपरियेसी ॥ ईश्वरसांगेस्वामियासी ॥८७॥
 विष्णुदासनामयासी ॥ प्रसन्नझालीएकादर्शी ॥ विघ्नेबांधोनिचरणांसी ॥ वैकुं
 ठासीपेंगेल्य ॥९८८॥ ॥इतिएकादर्शीव्रतकथासंपूर्ण ॥ ॥९९॥ ॥

सत्यनारायणकथा प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ ॐ नमोजीगणनाथा ॥ तुझेचरणींठेवितो
 माथा ॥ श्रीसत्यनारायणाचीकथा ॥ वदवीं आतांस्वामिया ॥ १ ॥ नमूतुजलासरस्वती ॥
 आदिमायालावण्यज्योती ॥ तुझ्याचरदेमलास्कृती ॥ द्याचीकथानुसंधानीं ॥ २ ॥ आतां
 नमूं गुरुदेवता ॥ योगीराजकरवदाता ॥ कृपाकरीं भजअनाथा ॥ जोकांस्वामीमाझातूं
 ॥ ३ ॥ नमूं आदिनारायण ॥ जोविश्वव्यापीनिरंजन ॥ त्याच्यासत्तेनेंचराचरजाण ॥ वा
 गृतीनिहींलोकीं ॥ ४ ॥ आतांनमूं संतसज्जन ॥ जोविश्वव्यापकश्रीभगवान ॥ त्याचे
 चरणींठेवूनिमनं ॥ अहीरात्रवर्तताती ॥ ५ ॥ आतांऐकाकथानुसंधान ॥ जेंपांचनपरम

सत्यनारायणकथा.

(५९)

गहन ॥ नेमिपारंरथींशीनकादिभूषिण ॥ सूतालागींपुसतेझाले ॥ ६ ॥ कलियुगीं-
मानवजन ॥ बहुतझालेमतिहीन ॥ त्यांचाउद्धार व्हावाअसाप्रयत्न ॥ थोडक्यांतसांगा
वा ॥ ७ ॥ कामनासिद्धीचाप्रकाश ॥ भूलोकींजोइतिहास ॥ कलींतसोपासर्वास ॥ असा
कांहींसांगावा ॥ ८ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ शीनकेजोकेलाप्रश्न ॥ हाचिनारदब्रह्म्याला
गुन ॥ पुसताझालाकरजोडून ॥ तेचिअनुसंधानसांगतो ॥ ९ ॥ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ॥ कलीं
तकरीपापाचानाश ॥ कामनासिद्धीचाप्रकाश ॥ स्वरवरदेवांचाइतिहास ॥ सत्यनारायणा
चाऐकतो ॥ १० ॥ प्रकटकलूनब्राह्मणद्वारा ॥ तोचिप्रसंगसर्वबरा ॥ श्रीहरीविप्रांचासंवाद
सारा ॥ सांगतोतुजकारणें ॥ ११ ॥ कृतयुगींतसेत्रेतायुगीं ॥ हापारावेअंतीकलियुगीं ॥ स
त्यनारायणाचेपूजामार्गी ॥ ब्राह्मणद्वाराप्रकटकेलें ॥ १२ ॥ काशीपुरीहीविरव्यांत ॥ तेथें
शतानंदनामंब्राह्मणराहत ॥ पुत्रकलत्रकुटुंबसहित ॥ दीनगृहस्थाश्रमीअसेतो ॥ १३ ॥
विष्णुव्रतपरायण ॥ दरिद्रेकलूनव्यापिलापूर्ण ॥ कुटुंबनिर्वाहाकारणें ॥ भिक्षेसिजाता
जाहला ॥ १४ ॥ नम्रआणिशांतबहुत ॥ त्यासप्रत्यक्षदेवहोत ॥ वृद्धब्राह्मणवेषेशांत
॥ पुसेविप्रालागुनी ॥ १५ ॥ कोठेंकेलेंप्रयाण ॥ कायमनींइच्छाधरून ॥ ॥ ब्राह्मणें
उवाच ॥ ॥ भिक्षार्थीआम्हीजाण ॥ ग्रामासिजातअसों ॥ १६ ॥ ॥ सत्यनारायण
उवाच ॥ ॥ भिक्षावृत्तीब्राह्मणास ॥ योग्यउदरनिर्वाहास ॥ परीतूंमाझाउपदेश ॥ ऐ
केंब्राह्मणोत्तमा ॥ १७ ॥ सत्यनारायणदेव ॥ कलियुगांतअनुभव ॥ प्रत्यक्षत्याचाप्र-
भाव ॥ फलदातासर्वासी ॥ १८ ॥ दरिद्राचाकरूननाश ॥ भुक्तिमुक्तिदेतविशेष ॥ शो
कसंतापाचाहीलेश ॥ कांहींएकउरोनेदी ॥ १९ ॥ त्याहरीसतूजाईशरण ॥ मनोभावेप्री
तीकरून ॥ तोचिशोकसंतापनासोन ॥ मनोरथपूर्णकरील ॥ २० ॥ स्वमुरवेऐसेंवदोन
॥ भूदेवाससांगतसेआपण ॥ कंठदाटीनियांब्राह्मण ॥ ह्मणेदेवकोठेंसांगपां ॥ २१ ॥
सत्यनारायणउ० ॥ ॥ मीसत्यरूपेंकरून ॥ प्रत्यक्षझालोंनिरंजन ॥ मीचविप्ररूपधरू
न ॥ प्रकटझालोंतुजलागीं ॥ २२ ॥ पापबहुतहोतांजनीं ॥ मीचस्यतःअचतारधरुनीं ॥
भक्तिभावेकरुनीं ॥ तारकहोतींसर्वाते ॥ २३ ॥ तूंमातेंशरणयेई ॥ सर्वभावेंमजलाध्या
ई ॥ संकटेसर्वठायींठायीं ॥ लयासीपावतील ॥ २४ ॥ ऐसेंबोलोनतक्काळ ॥ रूपआपलेंअ
त्यंतअढळ ॥ दाविताझालांतयेवेळ ॥ शतानंदालागुनी ॥ २५ ॥ चतुर्भुजमेघक्षयामब
र्णा ॥ आयधेंरुंरीशोभायमान ॥ मस्तकींमुकुटपरमगहन ॥ ब्राह्मणपाहताझाला

॥२६॥पीतांबरआणिवनमाळण॥चाहूहास्यघनसांवळा॥ऐसादेरवतांचितेवेळां॥मस्त
कठेविलातयेचरणीं॥२७॥सद्गदचाणीकरूनीं॥शतानंदलागेतयाच्याचरणीं॥ह्मणद्धे
भवनाशकमोक्षदानी॥शरणतुजमीअसें॥२८॥शतानंदउवाच॥नमस्कारकस्तुनियां
चरणीं॥भवसमुद्रांतबुडोनी॥तुझेस्वरूपविसरोनी॥मूढप्रायझालोमी॥२९॥आदिअ
नादिमायेचाकर्ता॥तूचिभक्तांचीसंकटेहर्ता॥तुझेआज्ञेवीणात्रिजगता॥सामर्थ्यदेवा
दिकांनसे॥३०॥नमूंसत्यनारायणरूप॥विश्वहेतुझेस्वरूप॥तूचिसर्वाचाकाळरूप॥तार
कसर्वासीचतूं॥३१॥भाग्यमाझेउदयासिआले॥तुझेरूपेपाहिलींपाउले॥मजदीनातेंउ
दरिलें॥नारायणारसर्वेशा॥३२॥मीनजाणेंकवणप्रकार॥केलामाझाअंगिकार॥आ
दिअनादिविश्वंभर॥भजदीनातेंतारावे॥३३॥मीदरिदेंकरून॥व्यापिलोआहेपरिपूर्ण
॥आतांतुझेपूजेचेविधान॥संपूर्णसांगेमजलागीं॥३४॥गुकेकरिशीउवाचाळ॥गिरे
वरचढेपांगुळ॥तुझ्याकृपेचापरिमळ॥संतजनसेविती॥३५॥सत्यनारायणउ॥
द्रव्यादिकेमजनव्हेतृशी॥भक्तीचीकेवळयजप्रीती॥हास्यकरूनमधुरगती॥ऐसें
बौलताजाहला॥३६॥बहुतधनाचेंनव्हेकारण॥अनायासंमिबेलतेणेंकरून॥भक्ती
नेंकरावेंपूजन॥षोडशोपचारेंकरूनियां॥३७॥नवग्रहआदिकरून॥संकटांतनि
मुक्तझालेजाण॥केवळभक्तीचेंचकारण॥आणीकप्रियमजनाहीं॥३८॥आतांपूजे
चेविधान॥सांगतोसर्वनिधान॥अनायासेंनकरितांप्रयत्न॥भक्तिभावेभजावें॥३९
॥गृहीअथवामंदिरांत॥सौम्यवारीयथास्थित॥नानाप्रकारेंतोरणादिसमवेत॥स्थंडि
लतेथेंकरावें॥४०॥पांचकलशउदकेंपूर्ण॥आणूनस्थापावेपरिपूर्ण॥वरीदीपप्रज्वळून॥
घृतेकरूनठेवावे॥४१॥मध्येमांडूनसिंहासन॥त्यावरीशालिग्रामस्थापून॥ब्राह्मणमुरैवें
पूजन॥यथाविधीकरावें॥४२॥अथवाविष्णुमूर्ती॥स्थापूनपूजावेंयथामती॥भक्तिभा
वेमनोरथपूर्ती॥सत्यसत्यजाणपां॥४३॥धूपदीपाचाविस्तार॥करावाजोयथाप्रका
र॥नैवेद्याचाहीविचार॥तोहीऐकपांयथाविधी॥४४॥सपादगोधूमचूर्ण॥घृतांतत्या
सआहाळून॥दूधशर्करामेळवून॥पाकसिद्धकरावा॥४५॥षडसयुक्तपक्वान्न॥
ओदनआणिमिष्टान्न॥नानाप्रकारचींकरून॥भक्तींमजअर्पावीं॥४६॥मध्येपा
नीयआचमन॥सुगंधयुक्तांबूलजाण॥श्रीफलादिदक्षिणारत्न॥यथाविभवे
अर्पावें॥४७॥मेळवूनसकळआप्तजन॥गृहस्थादिसंपूर्ण॥कथाइतिहासजा-

सत्यनारायणकथा.

(६१)

ण॥ आदरें करून एकावा ॥ ४८ ॥ भिल्लुराजा आणि वणिक ॥ चरित्रत्यांचें अनेक ॥ उद्ध
 हून गेले भाविक ॥ शुद्ध भावें करूनियां ॥ ४९ ॥ चाप्रकारें पूजा करोनी ॥ जी कामना इ
 च्छिती लभनीं ॥ तीती मी पूर्ण करुनी ॥ अंती नें ई न निज धामा ॥ ५० ॥ द्रव्याची मजना हीं
 प्रीती ॥ अंतःकरणापासून भक्ती ॥ करुनि आळवावें मज प्रती ॥ पुत्रादि कर्देई न सर्व
 भावें ॥ ५१ ॥ ऐसें देवो निवरदान ॥ ब्राह्मणरूप अंतर्धान ॥ झाले आपण सत्यनाराय
 ण ॥ आपुलें पूजन प्रकर केलें ॥ ५२ ॥ ब्राह्मणविस्मित होऊन ॥ घरीं आला परतोन ॥
 स्त्रियेसी सर्व वर्तमान ॥ सांगता झाला ते धवां ॥ ५३ ॥ उभयतां नमस्कार करून ॥ जें
 कां आज भिक्षेंत मिळेल अन्न ॥ त्यांत सत्यनारायणाचें पूजन ॥ यथाविधी करीन मीं ॥
 ॥ ५४ ॥ हानि श्रय करोन ते वळां ॥ भिक्षेसी नगरांत पातला ॥ नमागतां पूर्ण झाला ॥ म
 नोरथ ब्राह्मणाचा ॥ ५५ ॥ ब्राह्मणासी हर्ष झाला ॥ विस्मय ही मनांत केला ॥ श्रीहरी प्र
 सन्न झाला ॥ सत्यनारायणरूपानें ॥ ५६ ॥ स्त्रियेनें त्याच काळीं ॥ पति आज्ञा वंदून भा
 र्त्वीं ॥ पूजा सामग्री आणून घेवळी ॥ आसपित्रादि मिळविले ॥ ५७ ॥ सत्यनारायणाचें
 पूजन ॥ यथाविधीनें करून ॥ इतिहास सकळ श्रवण ॥ करुनि कृतकृत्य जाहला ॥ ५८
 ॥ भक्ती पाहोनि ताकाळ ॥ प्रसन्न झाला घननीळ ॥ ब्राह्मणाते सांगे प्रेमळ ॥ माग
 इच्छित वरदान ॥ ५९ ॥ ॥ शतानंद उवा ॥ ॥ रथ अश्व आणि हत्ती ॥ मंदिरें आणि
 चामरें डुलतीं ॥ दासदासी आणि पदाती ॥ लक्ष्मी विपुळ देई मज ॥ ६० ॥ गाई ह्यशीवा
 सरें सहित ॥ दूधविपुल आनंदें देत ॥ कायावाचा करुनि मनांत ॥ आपुली भक्ती ही
 घावी ॥ ६१ ॥ तथास्तु ह्यणो भगवंत ॥ दिधलें तुला मनवांछित ॥ अंतकाळीं माझे प
 द प्राप्त ॥ तुज होई लविप्रोत्तमा ॥ ६२ ॥ ऐसें पावोन वरदान ॥ कृतकृत्य झाला ब्रा
 ह्मण ॥ नाना भोग भोगीत आपण ॥ स्त्रीपुत्रादि समवेत ॥ ६३ ॥ दंडवत नमस्कार घा
 लुनी ॥ प्रसाद घेतला आदरें करुनी ॥ आपआपले घराला गुनी ॥ सर्वजाते जाहले ॥
 ॥ ६४ ॥ धन्य धन्य हा ब्राह्मण ॥ यासी प्रसन्न झाला सत्यनारायण ॥ त्यादिवसापासू
 न ॥ व्रत प्रसिद्ध झालें कलियुगीं ॥ ६५ ॥ आतां पुढें आरव्यान ॥ भिल्लाचें ही सांगेन ॥
 उद्धरून पावला मोक्षसदन ॥ कथा पावन एकावी ॥ ६६ ॥ ॥ इति श्री इतिहास समुच्च
 ये प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥ सूत उवाच ॥ निषाद एक काष्ठे वेंचुनी ॥ नित्य श्विकावया
 गांवांत आणी ॥ एके दिवशीं काशीस्थानीं ॥ भारा आणून ठेविला ॥ १ ॥ तो झाला तृ-

षाक्रांत ॥ शतानंदाचे घरी येत ॥ पाष्पीपिऊन विस्मित ॥ मनींबहुत झालासे ॥ २ ॥ हा
 ब्राह्मणनिष्कांचन ॥ याचे घरीं इतुकें धन ॥ व्हावयासीकायकारण ॥ तयालागीं पुसता
 झाला ॥ ३ ॥ निषाद उ० ॥ हे ब्राह्मणातुं दरिद्रीं असतां ॥ कोठून वैभवाले आतां ॥ दासी
 दासादि प्रभुता ॥ प्राप्त झाली तुजलागीं ॥ ४ ॥ हात जोडनि ह्मणेतया ॥ तूं समर्थसांगाव
 या ॥ मजवरी आतां करून दया ॥ झाले तें सर्वसांगवें ॥ ५ ॥ शतानंद उ० ॥ सत्यनारा
 यणदेव ॥ तयासि पूजितां काय नहीय ॥ कलींत ज्याचा प्रभाव ॥ शेषास ही नवर्णवें ॥ ६
 ॥ त्याचे मी केले पूजन ॥ यथाविभवे करून ॥ मजवरी तयें प्रसन्न ॥ होऊनि वैभवादी
 धले ॥ ७ ॥ निषाद उ० ॥ ब्राह्मणास साष्टांग नमन ॥ करून निह्मणे देव सत्यनारायण
 ॥ यथाविधीत्याचे पूजन ॥ मजलागीं सांगवें ॥ ८ ॥ कोणविधानकाय अर्चन ॥ उपचा
 रविधीकोण ॥ हे सर्वसांगें मजलागून ॥ शरणतुज असे मी ॥ ९ ॥ साधूचे जें कांचित् ॥
 समान उपकारी राहत ॥ कांहीं गोष्टे न ठेवितां वृत्तांत ॥ वदवें जी स्वामिया ॥ १० ॥ हे
 ऐकोनियां ते वेळां ॥ ब्राह्मणसर्वसांगता झाला ॥ राजाकृतार्थ जे जे जाला ॥ तो इतिहा
 ससर्वही ॥ ११ ॥ श० उ० ॥ कोणी एकराजा पुण्यवंत ॥ केदारमणि पूरनगरांत ॥ बहुत दिव
 सराज्य करीत ॥ प्रजापाळक धार्मिक ॥ १२ ॥ शांतमधुरवाचकधीर ॥ नारायणीतत्पर
 ॥ सेनापती धुरंधर ॥ माझे आश्रमीयेता झाला ॥ १३ ॥ सत्यनारायणाचे अर्चन ॥ मी क
 रीत ही तो जाण ॥ हे पाहून तो आदरें करून ॥ मज पुसता झाला ॥ १४ ॥ मी त्यास सांगि
 तला प्रकार ॥ तोचि ऐके सर्वविस्तार ॥ कामनाइच्छूनि करिती जे नर ॥ निष्काम करिती
 क्वचित् ॥ १५ ॥ मजसांगितले नारायणें ॥ तेचि विधानसर्वपूर्ण ॥ सांगता झालो त्याला
 गुन ॥ पूर्वपीठिकाज्यापरी ॥ १६ ॥ त्याच प्रकारें जाण ॥ पूजिता झाला सत्यनारायण ॥
 राजाचे मनोरथ पूर्ण ॥ होत झाले तयें वेळीं ॥ १७ ॥ पूजाकरा वीभक्ती करून ॥ वित्तशाल्य
 विवर्जन ॥ तोषत नाही नारायण ॥ द्रव्यसंपारें करूनी ॥ १८ ॥ श्रीनारायणपरमात्मा जाण
 ॥ तयासी सर्वांचा अभिमान ॥ सोसत नाही हे सत्यजाण ॥ भक्तीनेच पूजावा ॥ १९ ॥ सु
 दामदेवाचे पोहे भक्षण ॥ प्रीतीने करी नारायण ॥ विदुरगृहीतें साजाण ॥ आतिथ्येक
 रून तोषला ॥ २० ॥ दुर्योधनाचे घरीं ॥ पूजान अंगिकारी श्रीहरी ॥ विदुराचिये मंदिरीं ॥
 राहता झाला गोविंद ॥ २१ ॥ गोपी अजामेळ आणिव्याध ॥ हनुमंत बिभीषण आणिवीध
 ॥ अधर्मकायजेकां प्रसिद्ध ॥ दैत्यदानवतारिले ॥ २२ ॥ ऐसें ऐकोनियां राजा ॥ पूजासंभा

सत्यनारायणकथा.

(६३)

रआणोभिनयावोजा ॥ मिळवूनि श्रीतीर्तनेसमाजा ॥ भक्तिपूर्वकपूजित ॥ २३ ॥ ऐसेनिषाद
 अकिंचन ॥ भक्तिभावेकरीपूजन ॥ सर्वभावेत्यासीधरण ॥ जाईतुंसत्यनारायणा
 ॥ २४ ॥ यालोकीं सर्वसुखजाण ॥ अतीं श्रीहरीचेचरण ॥ पावरीलहेमाझेवचन ॥ सत्य
 सत्यजाणतुं ॥ २५ ॥ ऐसें एकतांचिनेवेळां ॥ निषादेतयासिनमस्कारकेला ॥ तेथुनी आ
 पुलेघरीं आला ॥ राहताझाला आनंदें ॥ २६ ॥ आपलेस्वजातीजन ॥ निषादेसर्वबोला
 वून ॥ सांगीतलेंवर्तमान ॥ सत्यनारायणपूजेचें ॥ २७ ॥ मनींनिश्चयकेलातयानें ॥
 आजकाष्ठविक्रयांतजेंधन ॥ मिळेलत्याचेसाहित्य आणून ॥ सत्यनारायणपूजीनर्म
 ॥ २८ ॥ ह्यानिश्चयकरूननिगेला ॥ तोंअनायासेंधनपावला ॥ चनुगुणिततयेवेळां ॥
 आनंदझालामनांत ॥ २९ ॥ आपुलेघरीं येऊन ॥ स्थियेसीबोलावून ॥ सांगताझा
 लाप्रेमेकरून ॥ पूजासामग्रीआणीतुं ॥ ३० ॥ तीऐकूनआनंदयुक्त ॥ पूजनाचेसा
 हित्यआणित ॥ गंधूमचूर्णआणिघृत ॥ दुग्धशर्कराआणिली ॥ ३१ ॥ त्यांचाकरूननि
 यांपाक ॥ आणिकपक्कानेंअनेक ॥ पुत्रपौत्रादिआप्तसकळिक ॥ अर्चनालागीं बो
 लाविले ॥ ३२ ॥ ब्राह्मणउपाध्याययेऊन ॥ स्थापितेझालेसत्यनारायण ॥ यथाविधी
 पूजनकरवून ॥ कथाश्रवणकरविली ॥ ३३ ॥ भक्तिभावेनमस्कार ॥ करिताझालानिषा
 देश्वर ॥ प्रसादेसर्वसीआदर ॥ सेवितेझालेतकाल ॥ ३४ ॥ यालोकीं भोगवासजा ॥
 जीजीकेलीत्यांनींकल्याना ॥ तेदेताझालासत्यनारायण ॥ अतींसांनिध्यतयांतें ॥ ३५
 ॥ ॥ इतिश्रीइतिहाससमुच्चयेहितीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ ॥ स्तुतुवाच ॥ ॥ आतां कथा
 इतिहास ॥ पुढीलअनुसंधानविशेष ॥ जेणेंकृतार्थेझालावैश्य ॥ रायाचियाउपदेशें ॥ १
 ॥ मणिपूरनगरांत ॥ चंद्रचूडनाभेंराजाविरज्यात ॥ त्यानेंमेलवूनजनसमस्त ॥ सत्यना
 रायणपूजिताझाला ॥ २ ॥ स्तूपूरचाराहणार ॥ साधुनाभेंवाणीधोर ॥ नौकेतभस्त्र
 धनफार ॥ येताझालानदीमार्गे ॥ ३ ॥ बहुतजनांचासमुदायतेथ ॥ पाहताझालाय
 थार्थ ॥ मनींधरूनियांमनोरथ ॥ येताझालातेठायीं ॥ ४ ॥ चांदबेलखलरवीतगहन ॥
 मणीमोत्यांनींशोभायमान ॥ नृत्यवाद्येंआणिगायन ॥ तेंहीऐकताझाला ॥ ५ ॥ ब्रा
 ह्मणकरितीवेदाध्ययन ॥ ऐसेंमनोहररम्यस्थान ॥ पाहूनइर्षयुक्तमन ॥ वैश्याचेजा
 हलें ॥ ६ ॥ कर्णधारसिंहणेंवचन ॥ मीपाहोनयेतोपरतोन ॥ तोंपर्यंतनींकारेथून ॥
 चालतुझीनंकरावी ॥ ७ ॥ त्यावेळींसेवकजन ॥ हातजोडूनबोलतीवचन ॥ आज्ञा

तुमचीप्रमाण ॥ पाहूनियावेस्त्रामिआ ॥ ८ ॥ केश्यनावतूनउतरून ॥ नमस्काररुनि
 यांसभाजन ॥ पुसताझालतयालागुन ॥ काययेथेहोतसे ॥ ९ ॥ संभ्यबोलतीव
 चन ॥ येथेसत्यनारायणाचेअर्चन ॥ कलियुगींऐसादेकजाण ॥ दुसरानाहींसर्वथां
 ॥ १० ॥ राजालोकांचेहिताकरितां ॥ पूजनाचीकरीप्रसिद्धता ॥ कलियुगींहाप्रकार
 वाढतां ॥ लोकतरतीलसमस्ता ॥ ११ ॥ दोनघटिकायेथेराहन ॥ कथाऐकपमगहन ॥
 नंतरप्रसादघऊन ॥ जावेआपुलेनोकेवरी ॥ १२ ॥ ऐसीऐकूनियांसाधुवाणी ॥ बरे
 बोलतयालागुनी ॥ कैसेंपूजनकरावेकोणी ॥ हेसर्वमुनीसांगावे ॥ १३ ॥ १०० ॥ स
 त्यनारायणाचेपूजनफळ ॥ ब्रह्माआणिदेवसकळ ॥ सांगावयानाहींप्रबळ ॥ ऐसा-
 कलियुगींफळदाता ॥ १४ ॥ परंतुथोडेतुजलागुन ॥ सांगतोऐकप्रेमैकरून ॥ निर्धनी
 होऊनिधनवान ॥ अतिउत्तमसुरवभोगी ॥ १५ ॥ अपुत्रीपुत्रवानहोऊन ॥ अंधायेती
 नयन ॥ राज्यगेलेतयालागुन ॥ प्राप्तहोयतत्काळ ॥ १६ ॥ जीजीकामनाकरितीजन ॥
 तीतीदेतोसत्यनारायण ॥ पूजकांचेसर्वविघ्न ॥ तत्काळनासत ॥ १७ ॥ साधुवाणीहेऐ-
 कून ॥ गळ्यांतआंगबस्यघालून ॥ सप्यांसनमस्कारकरून ॥ बोलताझालातेवेळां ॥ १८
 ॥ सा ॥ मजलासंततीनाहींजाण ॥ कृपाकरूनसत्यनारायण ॥ पुत्रअथवाकन्यार-
 त्त ॥ कृपेनेजेदेईल ॥ १९ ॥ पताकाकांचनीकरून ॥ मीपूजीनसत्यनारायण ॥ हेऐकू
 नसमंस्तजन ॥ ह्यणतीप्राप्तहीयतुजलागीं ॥ २० ॥ ऐकूनिहेंप्रतिउत्तर ॥ संतोषलेत्याचे
 अंतर ॥ करूनिश्रीहरीसनमस्कार ॥ प्रसादघेताझाला ॥ २१ ॥ तेथूनियालानावेचरी
 ॥ सेवकांसआज्ञाकरी ॥ नौकाचालवावीसत्तरी ॥ घराप्रतीयेताझाला ॥ २२ ॥ स्थियेनें
 मंगळवेभवे ॥ साधुओंवाबिलाजीवेभावे ॥ आनंदैकरूनस्वभावे ॥ श्रीहरीसीभजन
 से ॥ २३ ॥ गेलाकोतुकेकांहींकाळ ॥ ऋतुस्नातझालीवेल्हाळ ॥ पतीचेसंयोगैकरूनितत्का
 ळ ॥ गर्भधारणकरितीझाली ॥ २४ ॥ नऊमासभरतांजाण ॥ प्रसवलीकन्यारत्न ॥ मुख
 केवळरोहिणीरभण ॥ नेत्रकमळासारिरवे ॥ २५ ॥ साधुकरूनिमंगळस्नाना ॥ करीक-
 न्येचेमुरवावलोकना ॥ ब्राह्मणांआणिबंदीजनां ॥ द्रव्यअपारदीधले ॥ २६ ॥ जन्मपत्रव
 र्तेवूनी ॥ कलावतीनामठेवूनी ॥ ब्राह्मणआनंदैकरूनी ॥ जातेझालेस्वस्थाना ॥ २७ ॥
 कलानिधीचंद्रासीह्यणत ॥ तोइचेमुरवाचरीयासकरित ॥ कलावतीनामठेवित ॥ ह्यणो
 निसर्वब्राह्मण ॥ २८ ॥ शुकुपक्षीकलावाढत ॥ तैशीलीथोरहोत ॥ प्रौढावस्थातीसयेत ॥

सत्यनारायणकथा.

(६५)

विचंचनाकरीलंग्नांची ॥२९॥गोकांचनपूरविरज्यात ॥नेथेंशंखपतीचाणीराहत ॥ ध
 निकआणि कुळवंत ॥ घरनेमिताझाला ॥३०॥ शुभादिवसलग्नपाहून ॥ कन्याअर्पिली
 त्यालागुन ॥ अग्नीब्राह्मणांचेसाक्षेन ॥ लग्नकरिताझाला ॥३१॥ वाद्यनृत्यादिगीत ॥
 याचकांबहुतद्रव्यदेत ॥ सोहळाकेलादिवससान ॥ आंदणफारदीघले ॥३२॥जामा
 तासीपुत्रमानून ॥ घरीठेंविलातक्षण ॥ सत्यनारायणाचेंअर्चन ॥ केलेनाहीजाणपां
 ॥३३॥ इतिवृ० ॥ सूतउ० ॥ आतांसाधूचाइतिहास ॥ श्रवणकरासांगतोतुम्हांस ॥ भोगी
 नियांसर्वविलास ॥ अतीसान्निध्यपावला ॥१॥ पाहूनियांसुमुहूर्त ॥ व्यापारकरावयासी
 निघत ॥ मणीभोतीरलेंबहुत ॥ नीकेंतभरूनचालला ॥२॥ संगेंघऊनजामात ॥ देशांतरीं
 प्रयाणकरित ॥ एकनगरअतिअद्भुत ॥ नर्मदातीरींपाहिलें ॥३॥ तेथेंजामातासहित ॥ रा
 हिलात्याजागेत ॥ क्रयविक्रयआसमंतांत ॥ करीतसेआनंदें ॥४॥ करावेंसत्यनारा
 यणाचेंपूजन ॥ हेतयासीनाहीस्मरण ॥ धनधान्यामाजीप्रमादेंकरून ॥ सदांलुब्ध
 जाहला ॥५॥ त्याकर्मविपाकेंकरून ॥ तापपावलापरमगहन ॥ एकेदिवसींत्यान
 गरांतजाण ॥ चोरींराजभांडारफोडिलें ॥६॥ त्यांतीलमणिमोतियांच्यामाळा ॥ घेतें
 झालेपाहूनसकळा ॥ निद्रेनेव्यापिलेंरक्षपाळां ॥ कोणीपाहतानझाला ॥७॥ सूतमा
 गधबंदीजन ॥ जागेकरिताराजालागुन ॥ शींचविधीस्नानकरून ॥ बसताझाला
 सिंहासनीं ॥८॥ सेचकजनसर्वेऊन ॥ करूनियांसाष्टांगनमन ॥ सांगतीवर्तमान
 ॥ चोरेंभांडारफोडिलें ॥९॥ रत्नमाळादिधन ॥ नेलेसर्वहरणकरून ॥ आज्ञाकेलीस
 मस्तांलागुन ॥ धरूनआणाचोरातें ॥१०॥ नआणितान्तस्कर ॥ होईलतुमचाघात
 फार ॥ हेऐकूनदूतविचार ॥ करितेझालेतेधवां ॥११॥ शोधितीग्रामांतर ॥ कांठेनला
 गेन्याचाथार ॥ विलापकरितानानाप्रकार ॥ आतांकायकरावें ॥१२॥ राजाआतांदंड
 करून ॥ घेईलसर्वांचेप्राण ॥ ऐसेंमनांतभयमानून ॥ कायकरितेझाले ॥१३॥ पर
 देशीसाधूसजाणून ॥ थोरचोरहाचस्थापून ॥ त्यासीकेलेबंधन ॥ साधुजामातासहित
 ॥१४॥ रत्नेआणिमौक्तिकमाळा ॥ वस्त्रेघेतलींसकळा ॥ पुढेंघालूनदीघाला ॥ राजापा
 शींआणिले ॥१५॥ प्रतिकूळहरीत्यासझाला ॥ ह्मणूनराजाकांहींनबोलिला ॥ धनत्या
 चेंतथेवेळां ॥ राजभांडारीठेविलें ॥१६॥ साधूयासकारागृही ॥ घालतेझालेजामा
 दासही ॥ लोहशृंगवळापायांतत्याही ॥ सेचकजनींघातल्या ॥१७॥ साधुजामाता

सहित ॥ वारंवार विलाप करित ॥ ह्मणो हे पुत्र हेतांत ॥ धन आपुलें कोठें गेलें ॥ १८ ॥ कोठें माझी भार्या असेल ॥ कलावती काय करील ॥ विधाता झाला प्रतिकूळ ॥ आतां काय करावें ॥ १९ ॥ ऐशा दुःखांत निमग्न ॥ होऊनि करी चिंता गहन ॥ मोठ्या प्रयासें हें धन ॥ मेळविलें होतें मी ॥ २० ॥ कोणत्या कर्मविपाकें करून ॥ कोणत्या पापाचें अचरण ॥ मी केलें काय ह्मणून ॥ चिंतेंत वर्षे लोटलीं ॥ २१ ॥ प्रतिकूळ हरी होत ॥ घरीं जें होतें धन संचित ॥ राजदंडेंतें गेलें समस्त ॥ राहिलें तें चोरि नेलें ॥ २२ ॥ भार्या झाली अतिदुःखित ॥ पतीचें कल्याण इच्छित ॥ वस्त्रें आणि पात्रें समस्त ॥ सर्व विको निरवातसे ॥ २३ ॥ घरीं कांहीं न राहिलें जाण ॥ मग कन्येसहित आपण ॥ काष्ठें वेंचून रानांतून ॥ निर्वाह करिती झाली ॥ २४ ॥ अन्न आच्छादन न सतां घरीं ॥ कन्यातिची काय करी ॥ राहत होता ब्राह्मण शेजारीं ॥ त्याचे घरीं जातसे ॥ २५ ॥ तों तेथें सत्यनारायणाचें अर्चन ॥ करीत होता एक ब्राह्मण ॥ कलावती करून निमन ॥ काय तेथें बोलली ॥ २६ ॥ पितां आणि भ्रतार ॥ घरास येतील सत्वर ॥ तूं मज पावसी सर्वेश्वर ॥ तरी मी पूजन करीनां ॥ २७ ॥ ऐशी ती प्रार्थना करित ॥ तथास्तु ह्मणती सभास्थ ॥ कथा ऐकूनि प्रसाद घेत ॥ प्रातःकाळीं घरीं आली ॥ २८ ॥ आई ह्मणो सुलक्षणा ॥ कोठें राहिली सकोणें कारण ॥ सत्यनारायण कथा पूजना ॥ सर्व ती सांगतसे ॥ २९ ॥ माते मीं इच्छा पूजेची करून ॥ आहें जरी कांतूं ह्मणशी जाण ॥ जनक आणि भ्रतार मिळून ॥ घरीं यावयासाठीं ॥ ३० ॥ मातेचे आलें मनास ॥ शिक्षार्थी गेली नगरांत ॥ न करितां आया सबहुत ॥ धन फार मिळालें ॥ ३१ ॥ तिणें आणोनि साहित्य ॥ पूजा कलावती करित ॥ लीलावती सहित ॥ भक्तिभावें करीनी ॥ ३२ ॥ कलावतीचे पूजे करून ॥ प्रसन्न झाला नारायण ॥ रूपावत आनंद घन ॥ त्याचें वर्णन कोण करी ॥ ३३ ॥ सत्यनारायण उ० ॥ पूजेचें माहात्म्य ॥ वर्णून शकती निगमागम ॥ देवाधिदेव पुरुषोत्तम ॥ भक्तिभावें तो प्रती ॥ ३४ ॥ भुक्तिमुक्ति देणारा ॥ त्यासिन सोसे गर्वाचा भ्रार ॥ ब्राह्मण ह्मणोच मत्कार ॥ श्रीहरी नें दाखविला ॥ ३५ ॥ कलावती करितां पूजन ॥ त्या दिवशीं चसत्यनारायण ॥ राजाचे स्वभांत येऊन ॥ काय बोलता झाला ॥ ३६ ॥ साधूचा अपराध न सतां ॥ बंधन केलें तत्वां ॥ मुक्त त्यास करी आतां ॥ आज्ञा माझी तुज ॥ ३७ ॥ स्वपर्यंकावरती ॥ राजानें निद्रा केली हीती ॥ विप्ररूपेंत या प्रती ॥ बोध करिता झाला ॥ ३८ ॥ मायाहरीची प्रगटली ॥ निद्रारायाची गेली ॥

सत्यनारायणकथा.

(६७)

विस्मितहोऊनितयेवेळीं ॥ आश्रयार्थकरीमनांत ॥ ३९ ॥ गुरुआणिगणपती ॥ आदरेंक
 रूनिक्कमळापती ॥ स्फुरवेंअवलोकूनिघृतीं ॥ सिंहासनींबैसला ॥ ४० ॥ सर्ववृत्तांत
 तयेवेळां ॥ मंत्रियांसिसांगताझाला ॥ ऐकोनिप्रधानादिकतयाला ॥ कायबोलतेझा
 ले ॥ ४१ ॥ हेराजेंद्रास्वप्नांत ॥ पाहिलेंतेंआहेसत्य ॥ मनांतझालाहर्षयुक्त ॥ मायाहरी
 चीप्रबळ ॥ ४२ ॥ कारागृहांतून ॥ तत्काळसाधूसआपून ॥ सन्निधतयाबैसवून ॥
 पुसतसेआनंदें ॥ ४३ ॥ रा० उ० ॥ कायतुझेंकुळगोत्र ॥ कोणदेशपवित्र ॥ येथेंयेण्यास
 कायनिमित्त ॥ हेसर्वसांगावेंमजपासीं ॥ ४४ ॥ साधुरुयाच ॥ रम्यरत्नापुरनगर ॥
 आह्मीतेथीलराहणार ॥ क्रयविक्रयाचाव्यवहार ॥ यातीवाणीअसोआह्मी ॥ ४५
 ॥ मणीमोतीहिरेरत्न ॥ विकार्वीकरूनियांप्रयत्न ॥ राजदूतींहेसर्वज्ञ ॥ तस्करह्मणू
 निआणिलें ॥ ४६ ॥ चोरनाहींआह्मीजाण ॥ मनांतपाहेंविचारून ॥ राजदूतींतुम-
 च्याभयानें ॥ धरूनआणिलेंआह्मासी ॥ ४७ ॥ अपराधनसतांयथार्थ ॥ कैलाआ-
 ह्मांवरअनर्थ ॥ आतांआह्मीकोणतापरमार्थ ॥ करावाहेंस्वचेना ॥ ४८ ॥ उक्तदिसेतेंक
 रींआतांचादिला ॥ हेंबोलोनिउगाराहिला ॥ ऐकूनियांनिश्चयकेला ॥ त्याचवेळेंराजां
 नें ॥ ४९ ॥ तत्काळबंधापासून ॥ उभयतांतेंमुक्तकरून ॥ नापितातेंआणवून ॥ श्मश्रू
 दोघांचाकरविला ॥ ५० ॥ गोघृतांतनिळमिळवून ॥ अंगीउटणेंलावून ॥ उष्णोदकें-
 स्नानेंघालून ॥ वस्त्रेंदिधलींतयांसीं ॥ ५१ ॥ पक्वान्नेंसहितभोजन ॥ नानाप्रका
 रेंकरवून ॥ उभयतांसिसत्कारेंकरून ॥ तांबूलदीधले ॥ ५२ ॥ कैलाबहुतआदर ॥ दुः
 स्वभोगीतहोतेफार ॥ त्याव्यथेचापरिहार ॥ कैलाराजनंतत्वतां ॥ ५३ ॥ ऐसासन्मा
 नपावून ॥ साधूबोलेराजालागून ॥ राजेंद्राकृपाकरून ॥ मजआज्ञाद्यावीजी ॥ ५४ ॥
 स्वामीतुमचेकारागृहीं ॥ दुःस्वभोगिलेंबहुतपाहीं ॥ आतांआह्मांसलचलाहीं ॥ नगरा
 प्रतीपाठवा ॥ ५५ ॥ आज्ञाद्यावीमहाराज ॥ जामातासहमज ॥ ऐसेंबोलीनिसह
 ज ॥ उगाचितोराहिला ॥ ५६ ॥ ऐशीसाधूचीवाणी ॥ ऐकोनियतेंचक्षणीं ॥ कोशा
 धिकारीबोलावूनी ॥ आज्ञाकरिताझाला ॥ ५७ ॥ द्रव्यआहेत्याचेंसंचित ॥ तेंनीकेंत
 भरूननिव्वरित ॥ साधूयात्रसआज्ञादेत ॥ जावेंआपुल्यागृहासी ॥ ५८ ॥ राजाज्ञाघेऊ
 न ॥ साधूचालिलातेथून ॥ नौकेवरीबैसून ॥ नदीमार्गेचालिला ॥ ५९ ॥ जामातसा
 धूतेवेळा ॥ गीतवाद्यकरिताझाला ॥ मंगळकरूनचालला ॥ पूजनासचिसरलापै

उपयुक्तकथासंग्रह.

॥६०॥ सत्यनारायणदेव ॥ कलियुगीचा अनुभवं ॥ पूजन करील मनीभावे ॥ त्यावरी
 कृपा करीतसे ॥६१॥ सर्वकामना देऊन ॥ करी त्याचे मनोरथ पूर्ण ॥ ऐसा देव कृपाघन ॥
 त्यास कारे भजाना ॥६२॥ इति चतुः ॥४॥ ॥ सूत उवाच ॥ शौनकादि त्रिषिगणा ॥
 एकाद्रीचे महिमान ॥ तापत्रयांत पडेल जन ॥ त्यास रूपे ने उद्धरितो ॥१॥ तोतापस
 रूप धरून ॥ करी साधूंचे विटंबन ॥ ती कथा गहन ॥ एका वीजीचे भावे ॥२॥ ता० उ० ॥
 नौकेतकाय भरले धन ॥ हे सांगावे मजलागुन ॥ साधु बोलेल तापत्रे पूर्ण ॥ नौकेतभ
 रियेली ॥३॥ आद्री तरणी वर बसूनी ॥ जातो नदी मार्गे करूनी ॥ विरोधी प्रयोज
 नी ॥ काय कारणे करितां ॥४॥ तापस ऐकतां वचन ॥ ह्मणेल तापत्रे करून पूर्ण
 ॥ मनी इच्छा तेचि जाण ॥ तथास्तु होय ऐसेंची ॥५॥ त्यावेळे सर्व धन ॥ गुप्त झाले
 नौकेतून ॥ साधू ऐसे पाहतां जाण ॥ बोलेता झाला जामातासी ॥६॥ नौकेतील सर्व ध
 ना ॥ जाऊन लतापत्रे जाण ॥ दिसती मजलागुन ॥ द्रव्ययांतील गेले कोठें ॥७॥ ऐसे ऐ
 कुनतंत्काळ ॥ मूर्छित पडला तेवेळ ॥ विलाप करूनि प्रबळ ॥ दुःखें शोक करीपें ॥८॥
 तो जामात बोले वचन ॥ तापसाचा केला अपमान ॥ आता त्यासी जावे शरणा ॥ स्मरण
 नाहीं तुझास ॥९॥ गळ्यांत वस्त्र घालून ॥ गेला तापसा शरणा ॥ महाराज तुझी को
 ण ॥ नकळे मज स्वामिया ॥१०॥ यक्षकिन्नरगंधर्व ॥ की देवांचा ही देव ॥ मी नजाणतां
 प्रभाव ॥ सहज वृत्तीं बोलिलों ॥११॥ माझे विटंबनाचे कारण ॥ सर्वसांगावे मजलागु
 न ॥ तत्काळ कृपावंत हीऊन ॥ तापस बोलता झाला ॥१२॥ ता० उ० ॥ आपुले मन आ
 पणास ॥ शत्रु मित्रयादी घांस ॥ मोठे पणाचा इतिहास ॥ सोडी आतां तूं साधू ॥१३॥
 आपले मूढपणाचे योगे ॥ विसरलासी जे केलें मार्गे ॥ चंद्रचूडसमुदायसंगे ॥ नाराय
 ण पूजित होता ॥१४॥ अनपत्य मी कृपा करून ॥ पुत्र अथवा कन्यारत्न ॥ मजलादे
 शी नारायण ॥ तरी पूजीन यथाविधी ॥१५॥ तू धनाचे गर्व भरित ॥ पूजा विसरला
 ससत्य ॥ सर्वव्यापी तो भगवंत ॥ तुज प्रचीत दावीतसे ॥१६॥ पूर्वी ऐसा वर पावुनी
 ॥ कन्या झाली तुजलागुनी ॥ मूर्खा आतां तरी उमज मनी ॥ बोलोन रूपदार विलें
 ॥१७॥ साधु करी साष्टांग नमन ॥ गळ्यांत वस्त्र घालून ॥ ह्मणे मी अपराधी गह
 न ॥ गद्गद वाणी बोलतसे ॥१८॥ जयजयाजी सत्यनारायणा ॥ जयजयाजी अ
 परंपर गहन ॥ जयजयाजी सर्वातीत निर्गुणा ॥ विश्वव्यापक तूं चिं ॥१९॥ तूं सत्व

सत्यनारायणकथा.

(६९)

रूपनिरंजन ॥ तूंकुपंचासागरपूर्ण ॥ तुझेआधरेंप्राणिमात्रजाण ॥ चारीयुगीं व
 र्त्तनी ॥ २० ॥ तूंदेवाधिदेवजगन्निवास ॥ तूंचिखराजगदीश ॥ द्रव्यमदेंआह्लांस ॥ स्म
 रणनाहींतुझेकीं ॥ २१ ॥ माझेबुद्धीचेक्षमापन ॥ करींआतांकृपाभिधान ॥ वारंवारस्म
 रण ॥ करींनहेजाणपां ॥ २२ ॥ ऐशीस्तुतीकरूनिमुद्रालक्ष ॥ स्थापिलेतेथेंप्रत्यक्ष ॥
 मजलाआहेतुझेचरणसाक्ष ॥ पोंचतांचिघरींपूजीन ॥ २३ ॥ प्रसन्नहोऊनिनारा
 यण ॥ ह्मणालेतुझीइच्छापूर्ण ॥ पुत्रपौत्रांसमवेतजाण ॥ नानाभोगभोगिशी ॥ २४
 ॥ भोगूनसर्वसंपदा ॥ अंतीमाझेसन्निधपदा ॥ नहोतांतुजलाआपदा ॥ सरवेराहें
 यालोकीं ॥ २५ ॥ ऐसेंदेऊनवरदान ॥ अंतर्धानपावलानारायण ॥ साधुआपलेनी
 केंतवसून ॥ चालताझालास्वगृहा ॥ २६ ॥ आपलेनगराजवळ ॥ येताझालांतत्का
 ळ ॥ दूतपाठविलातेवेळ ॥ लीलावतीससांगावया ॥ २७ ॥ साधुजामातासहित ॥ कृ
 तरुत्यहोऊनियांयेत ॥ पतिव्रताकन्येसहित ॥ पूजाकरीसत्यनारायणाची ॥ २८ ॥
 पूजासमाप्तझाल्यावर ॥ साध्वीनिघतीझालीसत्वर ॥ संगतींसरवीजनचेंगेजर
 ॥ नावेजवळीपातली ॥ २९ ॥ कलावतीप्रसादनघेतां ॥ निघोनिआलीतत्वता ॥ पति
 मुनपाहण्याचीउत्सुकता ॥ तेथेंहेंवर्तले ॥ ३० ॥ अवज्ञाप्रसादाचीझाली ॥ त्याकार
 णेभौकाबुडाली ॥ साधुह्मणेतयेवेळीं ॥ माझेविटंबनकोणीकेले ॥ ३१ ॥ कारगृहीं
 बहुतप्रकार ॥ दुःखभोगिलेदिवसफार ॥ प्रारब्धाचीकरणीअपार ॥ कायकरूमी-
 आतां ॥ ३२ ॥ पुत्राचीणमाझासंसार ॥ वृथाझालादुस्तर ॥ आतांमाझेजीवासीधि-
 कार ॥ नानाप्रकारेविलापकरी ॥ ३३ ॥ पतीमरणऐकून ॥ कलावतीशोककरीदारुणा ॥ इ
 तक्यांतलीलावतीपूजासारून ॥ मंगलेंकरीतआली ॥ ३४ ॥ जामाताचेंझालेंनिधन ॥ हेंऐ
 कनांचशोकपूर्ण ॥ कलावतीसपुढेंघेऊन ॥ रुदनकरीअपार ॥ ३५ ॥ स्वामीकृतार्थअस
 तां ॥ कायझालीहीअवस्था ॥ धिक्कारतुझियाप्रभुत्वा ॥ असेंबोलूनराहतसे ॥ ३६ ॥
 कन्येचेमुखवाकडेपाहे ॥ तींनिचांमृगांकउतरलाआहे ॥ मातेच्यामुखवाकडेतीपाहे ॥ प
 डलीधरणींमूर्च्छित ॥ ३७ ॥ कर्दळीस्तंभाचेपरी ॥ पडतांचझालीघाबरी ॥ सावधहोऊ
 निसत्तरी ॥ पित्याचेंमुखप्राहतसे ॥ ३८ ॥ रूपेंअत्यंतसंदर ॥ नेत्रांतूनिचाहेनीर ॥ मो
 तींसारवेह्दद्यावर ॥ शोभायमानहोतसे ॥ ३९ ॥ हांपियनाथसमर्थ ॥ मजवरी
 कांकेलाअनर्थ ॥ आतांजिणेमाझेव्यर्थ ॥ झालेंअसेतुजविणे ॥ ४० ॥ पतीचें-

स्त्रीअर्धांगा॥ हेवेदांतआहेचांगा॥ अर्धांगजातांहेअंगा॥ कैसेराहीलसमर्था॥ ४५॥ क
लावतीआणिलीलावती॥ साधुसहितआणियुवती॥ शोकसमुद्रांतबुडती॥ मगकाय
वर्तलेऐका॥ ४२॥ आकाशवाणीतेवेळेझालीं॥ तीकलावतीनेऐकिली॥ प्रसादनघेतां
आली॥ ह्मणोनिक्षीभहा॥ ४३॥ आतांप्रसादघेईतूआदरें॥ पतीपावशीलसादरें॥ हे
ऐकतांपरमादरें॥ प्रसादसेवितीजाहली॥ ४४॥ त्यावेळेससत्यनारायणें॥ करुणा
करपरायणें॥ कृपातत्क्षणीकेलीत्याणें॥ ऐसेंमहिमानकृपेचें॥ ४५॥ नौकापाण्यांतबु
डाली॥ तीजामातासहितनिघाली॥ साधुधांबूनतयेवेडीं॥ जामातासीभेटला॥ ४६॥
जामातमृत्युगृहींगेला॥ तोमाघाराफिरोनिआला॥ हेंपाहतांचिजनाला॥ विस्मय
फारझाला॥ ४७॥ ह्मणतीसत्यनारायण॥ कोणजाणेविंदान॥ पावतोभक्तांलागुन
॥ कलियुगींतत्काळ॥ ४८॥ साधुजामातासहित॥ स्त्रीकन्येचाधरूनहात॥ घरींआ
लेसमस्त॥ याचकांतेंगौरविलें॥ ४९॥ लक्षमुद्रांचेंस्थापन॥ केलेहोतेतेंआणून॥ पूजा
संभारतयारकरून॥ चांदवेतेथेलाविले॥ ५०॥ पताकाकांचनीकरून॥ सोयरेआस
जन॥ ब्राह्मणवेदघोषकरून॥ पूजाकरवितेझाले॥ ५१॥ सुवर्णपुष्पआणिफळें॥ दे
वासिअर्पिलींसकळें॥ भक्षभोज्यादिनिर्मळें॥ नानाप्रकारीं करीतसे॥ ५२॥ षोडशोपचा
रींभगवंत॥ पूजिताझालाजामातासहित॥ मगप्रार्थनाकेलीबहुत॥ वास्तुदेवतीषधि
ला॥ ५३॥ सा०३०॥ प्रणमामिमहासिद्ध॥ तूंसत्यनारायणप्रसिद्ध॥ मीमूढममापरा
ध॥ क्षमाकेलेपाहिजे॥ ५४॥ सररसरंप्रती॥ नागगंधर्वाचीरीती॥ तुझेहातींजग
त्यती॥ कळासूत्रसर्वांचें॥ ५५॥ तुझेरूपेनेंचालती॥ तुझेरूपेनेंबोलती॥ तुझेरूपें
त्रिजगतीं॥ वर्ततीतुझियासंधानें॥ ५६॥ आतांकरूनमजरूपा॥ करुणाकराज
गद्रूपा॥ माझीपूजाअंगिकारानिजरूपा॥ माजीठावदेई॥ ५७॥ ऐशीप्रार्थनाक
रूनविणिक॥ तत्काळकरितीप्रणिपात॥ ब्राह्मणभोजनकरवूनसमस्त॥ तोषविलें
भूदेवां॥ ५८॥ पुत्रबंधुआसजन॥ सर्वादीधलेसेभोजन॥ घालीकींसरवभोगून॥
अंतीविष्णुपदपावला॥ ५९॥ याविधानेंकरून॥ करीलसत्यनारायणाचेंपूजन॥
त्याचेसर्वमनोरथजाण॥ तोदेवपुरवील॥ ६०॥ जीजीकामनामनांतून॥ करील
तीसिद्धीपावेजाण॥ कलियुगींहेपूजन॥ स्वतःप्रकटूनचालविलें॥ ६१॥ इतिश्रीइ
तिहाससमुच्चयेश्रीसत्यनारायणकथाकथननामपंचमोऽध्यायः॥ ५५॥ समाप्त॥

श्रीरामजन्मकथा प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ तुह्यीश्रोतेप्राविक ॥ ऋविमुद्रार
 लपरीक्षक ॥ श्रोतादेरयोनिमृगांक ॥ चक्तासोमकांतपाझरे ॥ १ ॥ तुझीबोधसमुद्गी
 चींमुक्तेंपवित्रें ॥ कींचैतन्यनभीचींदिव्यनक्षत्रें ॥ कींकेराप्रयवनींचींसुमनेंविचित्रें ॥
 संतरूपेंविकासलीं ॥ २ ॥ कींनिश्चलरामकथामृतपात्रें ॥ ज्ञानभरितपिकलींक्षेत्रें ॥
 कींभजनपथींचींसरोवरें ॥ संतरूपींभरलीं हो ॥ ३ ॥ सूर्यवंशभूषणअद्भुत ॥ अयोध्ये
 प्रतीराजादशरथ ॥ त्याचीपट्टराणीविरव्यात ॥ बहुकुशलकौसल्या ॥ ४ ॥ समित्राकै
 केयीस्वरूपवंत ॥ दोधींसवरीरावदशरथ ॥ आणिकसातशेंपरणीत ॥ भोगांगनासुं
 दरा ॥ ५ ॥ ज्ञानकळाकौसल्यासती ॥ समित्राकेवळसद्भक्ती ॥ कैकेयीतेप्रकटप्रकृती
 ॥ रजतमयुक्तसर्वदा ॥ ६ ॥ केवळविवेकभूर्तिमंत ॥ तोचिअजपाळसुतदशरथ ॥ जो
 परमयोद्धारणपंडित ॥ धनुर्विद्यासर्वजाणे ॥ ७ ॥ अंधारासाजीशब्दउभटां ॥ तेथें
 चिबाणमारीअवचिता ॥ धन्यतयाचीहस्तकुशलता ॥ वीरदशरथाऐसानसे ॥ ८ ॥
 परीपोटींनसेपुत्रसंतान ॥ तेणेंराजेन्द्रदिसेउद्दिग्ग ॥ पुत्रावीणशून्यसदन ॥ बोलती
 शास्त्रज्ञपंडित ॥ ९ ॥ शरीरजैसेंप्राणावीण ॥ तारुण्यावीणपंचबाण ॥ दयेवीणव्य
 र्थज्ञान ॥ शांतीवांचूनिवैराग्य ॥ १० ॥ असोराजादशरथ ॥ संततीलागींचिंताक्रांत ॥

सदाधिपिनेगहनहिंडत ॥ मृगयाभिषेकस्त्री ॥ ११ ॥ नावडे छत्रसिंहासन ॥ नावडे
चातुर्यकलागायन ॥ बहुतकेलेप्रयत्न ॥ परीसंताननहोयची ॥ १२ ॥ तोदशरथेंस्वप्नदे
स्विलें ॥ दोघेपुरुषआपणवधिले ॥ आणियेकैस्त्रियेसीमारिलें ॥ अपराधेंवीणसर्वथा
॥ १३ ॥ गजबजोनिउठिलात्वरित ॥ कोणासीनबोलेमूकवत ॥ वसिष्ठगृहासजाउनित्व
रित ॥ नमोनिस्वप्नसांगतसे ॥ १४ ॥ गुरुबोलेहेंदुष्टस्वप्न ॥ तीनश्रवापदेयेसीवधीन ॥
मगयाचीशांतीकरून ॥ दोषदूरकरावा ॥ १५ ॥ गुरुआज्ञेनेतेदिवशीं ॥ राजेंद्रनिघाला
मृगयेसी ॥ वासरमणीगैलाअस्तासी ॥ परीश्रवापदनसांपडे ॥ १६ ॥ पडिलाअत्यंतअंध
कार ॥ एकलाहिंडेनृपवर ॥ धनुष्यासीलावूनिशर ॥ शोधीकांतारतेधवां ॥ १७ ॥ तोएकस
गेवरायेतिरीं ॥ राजागुप्तवैसेवृक्षावरी ॥ कानाडीओढूनितेअचसरीं ॥ कर्णींऐकेसांचोल ॥ १८
तोतेमार्गीश्रावण ॥ आलामाघबापघेऊन ॥ दिवसाबहुतविघ्नआणिउष्ण ॥ ह्मणोनरा
त्रींगमनकरी ॥ १९ ॥ दोघेचूद्धेवांदावरीघेऊनी ॥ श्रावणतीर्थेहिंडेमेदिनीं ॥ तोत्यासरोव
राचेसीरीयेऊनी ॥ उभाराहिलानावेक ॥ २० ॥ तोतींचूद्धेह्मणतीश्रावणा ॥ आह्लांकरवीउद
कपाना ॥ ऐकतांऐसीयावचना ॥ कावडरवालीठेविली ॥ २१ ॥ हातीकमंडलूघेऊन ॥ जीवनीं
प्रवेशालाश्रावण ॥ दशरथेंसांचोलऐकोन ॥ निर्वाणबाणसोडिला ॥ २२ ॥ सेपक्षबाणहृद
यींभेदला ॥ हातींचाकमंडलूरवालींपडला ॥ देहभ्रूमीवरीटाकिला ॥ प्राणचालिलाश्रा
वणाचा ॥ २३ ॥ ह्मणकोणेसभाम्याचाबाण ॥ करीतआलानामस्मरण ॥ हृदयनिवालें
संपूर्ण ॥ केलेंपावनमजलागीं ॥ २४ ॥ ऐकोनिमनुष्याचेंवचन ॥ नृपवरजवळीआला
धांवून ॥ तंवतोपडिलाअसेश्रावण ॥ रामस्तवनकरीतची ॥ २५ ॥ मगह्मणेकर्मापा
पकरी ॥ पडलीहत्यामजवरी ॥ श्रावणह्मणेरायानकरीं ॥ खेदकांहींसर्वथा ॥ २६ ॥
माझींमाघबापेचूद्धदीन ॥ तयांसीकरवीउदकपान ॥ मगमीसोडीनप्राण ॥ सत्य
जाणराजेंद्रा ॥ २७ ॥ दोघेचूद्धेअत्यंतपाहीं ॥ त्यांचेसेवेसीकोणीनाहीं ॥ दशरथग
हिंवरलाहृदयीं ॥ शोकावतींपडियेला ॥ २८ ॥ श्रावणह्मणेदशरथा ॥ उदकदोघां
पाजूनितत्वतां ॥ मगहेसांगावीयार्ता ॥ नाहीनरीप्राणत्यागिती ॥ २९ ॥ उदकनेतां
अयोध्याराणा ॥ चूद्धेह्मणतीबारेश्रावणा ॥ तंवतोनबोलेचिचचना ॥ कांहीकेल्या
सर्वथा ॥ ३० ॥ कोरेश्रावणानबोलसी ॥ उदकमागितलेंएवढेंनिशीं ॥ बारेह्मणोनिकोप-
लासी ॥ शिणलासीपाडसा ॥ ३१ ॥ उदकाचळीमांचळेभिन्न ॥ दोषसांडीळभूमिभार ॥

३. रामजयंतीकथा.

(७३)

तीव्रतपेरोहिणीवर ॥ तरीक्रोधअणुंमात्रनयेतूमें ॥ ३२ ॥ जैसेंगंगेचेनिर्मळजीवन ॥ ते
 मेंश्रावणातुझेमन ॥ तान्हयाकारेनबोलसीवचन ॥ राजाऐसेऐकोनगहिवरे ॥ ३३ ॥ म
 गअजपुत्रबोलिला ॥ म्यांअवचितश्रावणावधिला ॥ तंवत्यांणीधरणीवरीदेहटाकिला
 ॥ प्राणझालेकासाविस ॥ ३४ ॥ आठवूनिश्रावणाचेगुण ॥ दोघेंआक्रंदतीदीनवदन ॥ ऐ
 सापुत्रहेंत्रिभुवन ॥ शोधितानसांपडे ॥ ३५ ॥ अहारेपुत्राश्रावणा ॥ गंभीरगुणनिधा
 ना ॥ आमुचेप्राणकरितीप्रयाणा ॥ श्रावणावदनदावीकां ॥ ३६ ॥ याब्रह्मांडमंडपांत ॥
 श्रावणाऐसानाहींसुत ॥ जैसीलक्ष्मीवैकुंठनाथ ॥ तैसींभावितमातापिता ॥ ३७ ॥ जोन
 करीमातृपितृभजन ॥ जळीत्याचेंब्रह्मज्ञान ॥ तोषट्शास्त्रेआलाजरीपढोन ॥ त्याचें
 दर्शननव्हावें ॥ ३८ ॥ त्याचेंजपतपअनुष्ठान ॥ दानअध्ययनश्रावणमनन ॥ कळाचा
 तुर्यव्यर्थज्ञान ॥ जैसेंभाषणमद्यपीयाचें ॥ ३९ ॥ तेणेंअभ्यासित्याचौसष्टीकळा ॥
 त्याअवध्याझाल्याविकळा ॥ ज्यासीमातापित्यांचाकंटाळा ॥ त्याचांडाळानशिवा
 वें ॥ ४० ॥ मातापितागुरुदेवजाण ॥ चारीदैवतेंसमसमान ॥ तोचिपरमज्ञाताज्ञाणां
 नमोडीवचनश्रेष्ठांचें ॥ ४१ ॥ ह्यणूनपुत्रएकश्रावण ॥ आठवोनितयाचेगुण ॥ दोघेंपड
 लींमूर्च्छायेंऊन ॥ जावयाप्राणएकवटले ॥ ४२ ॥ मगतीउभयतांशापदेतीनृपनाथा
 ॥ ह्यणतीतूंदिपुत्रपुत्रकरितां ॥ प्राणजाऊंदेतुझादशरथा ॥ आमुच्याऐसप्रतल्ला
 ळ ॥ ४३ ॥ मगत्यांणींसीडिलाप्राण ॥ रायेंकेलेंतयांचेंदहन ॥ उत्तरकार्यसंपादू
 न ॥ अयोध्येसीपातला ॥ ४४ ॥ मनांतहर्षमानीनृपवर ॥ मजशापझालातोकेव
 ळवर ॥ यांचेशापेंतरीपुत्र ॥ होकांसत्वरमजलागीं ॥ ४५ ॥ अयोध्येसीयेऊनद
 शरथ ॥ वसिष्ठासिसांगेवृत्तांत ॥ पुढेंद्वादशवर्षपर्यंत ॥ दुष्काळपडलापृथ्वीव
 री ॥ ४६ ॥ कदापीनचर्षेबलाहक ॥ अत्यंततपेअर्क ॥ धान्यतृणजीवनसकळि
 क ॥ नाहीनिःशंकपृथ्वीवरी ॥ ४७ ॥ गाईब्राह्मणपीडिलेबहुत ॥ दैत्यगुरुकाप
 ट्यवंत ॥ तेणेंजलदआकर्षिलासमस्त ॥ वृष्टीएकाक्षहोऊनेदी ॥ ४८ ॥ वृष्टीझालि
 यावरीपूर्ण ॥ सुरवीहोतीलगोब्राह्मण ॥ तेकरितीलमहायज्ञ ॥ तेणेंबळपूर्णस्वरवरां
 ॥ ४९ ॥ वृषपर्वादैत्यथोर ॥ परमयोद्धामहाशूर ॥ त्याससाडाकारीझालाशुक्र ॥ पु
 ढ्करीदेवांसी ॥ ५० ॥ बहुनदिवसझालासंयाम ॥ परीशुक्रकपटियापरिपूर्णपरम ॥
 मेघवर्षानेदीअधम ॥ चिंताक्रांतशंक्रझाला ॥ ५१ ॥ वज्रधरासह्यणेंब्रह्मसुत ॥ अ-

यौध्येचाराजादशरथ ॥ तोप्रतापार्करणपंडित ॥ जिंकीलदैत्यक्षणमात्रे ॥ ५२ ॥ मग
 मानलीआणिविजयरथा ॥ मूळपाठविलेंदशरथा ॥ मातलीसांगेमूळवार्ता ॥ अना
 वृष्टीकारणेजे ॥ ५३ ॥ ऐकोनिदैत्यप्रतापअद्भुत ॥ कैकेयीसहितदशरथ ॥ निराळमा
 गैरथनेत ॥ देवदैत्यांचेरणमंडळी ॥ ५४ ॥ अजपुत्रदेखोनपाकशासन ॥ देताझाला
 क्षेमालिंगन ॥ दशरथेंधनुष्यचढवून ॥ उभाठाकलायुद्धासी ॥ ५५ ॥ मारिलेदैत्य
 भारतेव्हां ॥ तोंपुढेंआळारुषपर्वा ॥ कपटकळायुद्धमावा ॥ नानाप्रकारेंदाधित ॥ ५६ ॥
 परीदशरथवीरसमर्थ ॥ कापट्यविद्यानचलेतेथ ॥ जैसेंमूरवीचेंवागूजाळसमस्त
 ॥ उच्छेदीपंडितएकशब्दें ॥ ५७ ॥ देखोनिदशरथाचाप्रतापतेव्हां ॥ विरथझाला
 वृषपर्वा ॥ पाठीदेऊनितेधवां ॥ निघताझालासवेगें ॥ ५८ ॥ घृतेंशिंपिलावैश्वान
 र ॥ तैसाक्रोधायमानझालाशुक्र ॥ रथींबैसीनियांशर ॥ सोडिताझालाप्रतापें
 ॥ ५९ ॥ अस्त्रयुद्धकेलेंदारुण ॥ परीनाटोपेअजनंदन ॥ शक्रेंकाढोनिनिर्वाण-
 बाण ॥ छेदिलानयाचारथांक ॥ ६० ॥ अंकछेदितांअकस्मात ॥ रवालींपडावाजों
 दशरथ ॥ कैकेयीदेखोनिधांवत ॥ घालोनिहातअंकधरी ॥ ६१ ॥ पर्वताकाररथ
 थोर ॥ दंडाचरीभारघेतलासमग्र ॥ वीरश्रीरंगेंनृपचर ॥ समाचारनेणेतो ॥ ६२ ॥
 दशरथेंसोडिलानिर्वाणबाण ॥ तोडिलाकवीचास्यंदन ॥ अश्रवासहितकुटकेकरून
 ॥ रणमंडळींपाडिला ॥ ६३ ॥ विरथजेव्हांझालाशुक्र ॥ दशरथेंकाढिलासूर्यमुरवशर
 ॥ ह्मणेयाचेंछेदीनशिर ॥ कापट्यमुकुटासहितपें ॥ ६४ ॥ मागुतीविचारीअजनंदन
 शुक्रतीहोयब्राह्मण ॥ याचारक्षोनियांप्राण ॥ मुकुटमात्रछेदावा ॥ ६५ ॥ निमिष
 नलगतांगेलाबाण ॥ मुकुटपाडिलातळींछेदून ॥ भयभीतभृगुनंदन ॥ पळताझा
 लातेधवां ॥ ६६ ॥ देवकरितीजयजयकार ॥ पळोलागलेदैत्यभार ॥ जैसामहावातसु
 टतांसमग्र ॥ भूसउडेअंबरीं ॥ ६७ ॥ राथेंकोदंडासीघातलीगवसणी ॥ तूणीरठेवि
 लाआवरणघालुनी ॥ जैसाकुंडामाजीदैदीप्यअग्नी ॥ आच्छादितयाज्ञिका ॥ ६८ ॥
 दशरथपाहेसावधान ॥ तोंकैकेयीनेहातघालून ॥ धरिलासेतेथेंस्यंदन ॥ वर्तमान
 कळलेतें ॥ ६९ ॥ रवालींउत्तरूनदशरथ ॥ प्रियेलागींआलिंगनदेत ॥ ह्मणेदीनवरमा
 गेंत्वरित ॥ जेकांअपेक्षाअसेल ॥ ७० ॥ कैकेयीआनंदलीथोर ॥ म्हणेमींमागेनजेव्हां
 वर ॥ तेव्हांमजघ्यावेसाचार ॥ ह्मणोनभाषघेतली ॥ ७१ ॥ पूजासाम्प्रयीदीधली

रामजयंती कथा.

(७५)

ऋषीं प्रत ॥ तेषां कैकेयीवरलाघत ॥ त्यावरदेवासमयीं अद्भुत ॥ जयप्राप्तकैकेयीते
 ॥ ७२ ॥ असोइंद्र आणि बृहस्पती ॥ दशरथाचें यशवानिती ॥ वस्त्रेभूषणें अमरपती ॥
 देताझालारायाते ॥ ७३ ॥ वस्त्राभरणें अद्भुतें ॥ दिव्यमणीदिधलाकैकेयीते ॥ येरीनें
 घातलावेणीते ॥ परमप्रकाशवंतजो ॥ ७४ ॥ तोदेव आचार्य बोले वचन ॥ रायासी-
 काय आहें पुत्रसंतान ॥ दशरथ ह्मणो पुत्रवदन ॥ देखिलें नाहीं अद्यापी ॥ ७५ ॥ सुर
 गुरुह्मणो रायावरिष्ठा ॥ त्रिभुवनपती येईल तुझ्या पोटा ॥ ज्याचें ध्यानलागलें नील
 कंठा ॥ सनकादि कांभक्तांसी ॥ ७६ ॥ जो मायाचक्रचाळक ॥ अनंत ब्रह्मांडांचा ना
 यक ॥ जो कमलोद्भवाचा जनक ॥ तो पुत्र तुझा देरवराया ॥ ७७ ॥ वेदशास्त्रांचें जिह्वार ॥
 जो आदिमायेचा निजवर ॥ तो पुराण पुरुष अगोचर ॥ तुझा पुत्र होईल पै ॥ ७८ ॥ वि
 भांडकाचा पुत्र शृंग ऋषी ॥ हरिणी गर्भसंभूत ते जो राशी ॥ त्यासि आणा वें नानासा-
 यासीं ॥ पुत्रेष्टी करावया ॥ ७९ ॥ त्यासीं नाहीं मनुष्य दर्शन ॥ देखिलें नाहीं स्त्रियांचें व
 दन ॥ त्यास शब्दविषयें मोहून ॥ करून गायन आणा वें ॥ ८० ॥ दशरथ इंद्रगुरूची
 आज्ञा ॥ घेऊनि आला अयोध्याभुवना ॥ आनंद झाला सकळ जनां ॥ पर्जन्यवृष्टी
 जाहली ॥ ८१ ॥ शृंगीसि आणावया सत्वर ॥ देवांगना पाठविल्या संदर ॥ त्यांणीं नृत्य
 गायन करून निमनोहर ॥ तयासि भुलवूनि आणिलें ॥ ८२ ॥ दशरथें करून निमनस्कार ॥
 केला बहुत आंदर ॥ ह्मणो महाराज तूं बहूथोर ॥ दर्शन आह्मां दीधले ॥ ८३ ॥ मग
 पाळककन्या आपुली ॥ शृंग ऋषीस दीधली ॥ लग्नसोहळांते वेळीं ॥ चार दिवस जा
 हला ॥ ८४ ॥ मग ऋषीमेळविले बहुत ॥ जेशापा नुग्रहसमर्थ ॥ वसिष्ठ मुख्या आचा
 र्यजेथ ॥ नपडे पदार्थ न्यूनकांहीं ॥ ८५ ॥ इकडे ज्ञानी पाहें विभांडक मुनी ॥ तो स्त्रियां
 नीं नेला चाळवूनी ॥ परमक्रां धाविष्ट होऊनी ॥ अयोध्येसी पातला ॥ ८६ ॥ तो ऋषीनें
 देखिला पुत्र ॥ जैसान क्षत्रीवें शिलारोहिणी वर ॥ कींकिरणीं वें शिलादिवाकर ॥ तैसा
 सुत देखिला ॥ ८७ ॥ स्नुषा देखोनि नयनीं ॥ विभांडक निवाला मनीं ॥ दशरथलाग
 ला ऋषीच्या चरणीं ॥ आनंदें करून ते धवां ॥ ८८ ॥ विभांडक आनंदें बहुत ॥ नृपा
 सि आशीर्वाद देत ॥ तुज होनी लचों घेसत ॥ जेकांस मर्थ त्रिभुवनीं ॥ ८९ ॥ असो ब्र
 ह्मण्डपीं शृंगी आपण ॥ संकळ ऋषीं मंडळी घेऊन ॥ स्वाहाकारासी अवदान ॥ संभ्र
 युक्त टाकित ॥ ९० ॥ पूर्णाहुती चिये काळीं ॥ प्रत्यक्ष प्रगटला ज्वाळमाळी ॥ प्रभातीं

उगवेउदयाचळीं ॥ रवीजैसा अकस्मत ॥ ९१ ॥ चत्वारिशृंगद्विमूर्ध्नि ॥ कृशाननिघा
 लात्रिचरण ॥ देरवतां यज्ञनारायण ॥ ऋषिजनस्करवावले ॥ ९२ ॥ हातीं पायस
 ताटभस्म ॥ शृंगीपासीं देत कृशान ॥ ह्मणे अविलंबे पिंडं करून ॥ तिघीराणीं सदेई
 जे ॥ ९३ ॥ बहुत्तराकराहो येक्षणीं ॥ विलंबहोतां होयकार्यहानी ॥ पोटायेईलकैब-
 ल्यदानी ॥ क्षीरसागरविहारीजो ॥ ९४ ॥ ऐसे बोलो नितये वेळीं ॥ गुप्तझालाज्वा
 ळामाळी ॥ शृंगीने वसिष्ठाजवळी ॥ पायसपात्रदीधले ॥ ९५ ॥ वसिष्ठकस्तूनिवि-
 भाग ॥ राणियांसदेत सवेग ॥ कौसल्येसी श्रेष्ठभाग ॥ देतां क्रोधआला कनिष्ठेते ॥
 ॥ ९६ ॥ ह्मणे मीरायासी प्रियकर ॥ म्यारथचकीं घालो निकर ॥ रणीं विजयीकेला
 नृपवर ॥ इंद्रादिदेवां देरवतां ॥ ९७ ॥ वयें करून वृद्धफार ॥ तोज्येष्ठनव्हेसाचार ॥ ज
 यामाजीगुणथोर ॥ तोचि श्रेष्ठजाणिजे ॥ ९८ ॥ केतकीचें लघुपत्र ॥ त्यासी मानिती सर्वत्र
 ॥ इतरपत्रेंदिसतीथोर ॥ परीचतुरनमानिती ॥ ९९ ॥ अमोलिकलहानरत्न ॥ कायक
 रावेथोरपाषाण ॥ मृगेन्द्राची आकृतीलहान ॥ थोरवारणकायसा ॥ १०० ॥ जवादी
 बिडालचृषणस्ववास ॥ परीआचडे श्रीमंतास ॥ रासभाचेथोरबहुवस ॥ नशिवेकी-
 णीतयातें ॥ १ ॥ मजआदीं नदेतां मान ॥ कायकरावाभागमागून ॥ म्हणोनकैकेयी
 रुसोज ॥ अधोचदनबैसली ॥ २ ॥ मगबोले वसिष्ठमुनी ॥ विघ्नहोईलयेचक्षणीं ॥ तों
 करींचापिंडझडपोनी ॥ घारीनेनेला अकस्मात ॥ ३ ॥ हाहाकारझालाते अवसरीं ॥ पिं
 डनेतपैघारी ॥ कैकेयीपडे धरणीवरी ॥ आक्रंदततेधवां ॥ ४ ॥ माझे पूर्वकर्मगहन ॥ म
 जकैचें पुत्रसंतान ॥ अभाग्यासीनिधान ॥ जिरेलकैसे सांगपां ॥ ५ ॥ परमचिंताक्रां
 तदशरथ ॥ कौसल्येकडे विलोकित ॥ कैकेयीचें समाधान करित ॥ पट्टमहिषीतेध
 वां ॥ ६ ॥ अर्धविभागस्वभागांतुनी ॥ देतकौसल्यासुमित्रादोनी ॥ एकत्रकरितांते
 क्षणीं ॥ पूर्णपिंडकैकेयीतें ॥ ७ ॥ जैशाभागीरथी आणि मंदाकिनी ॥ तैशास्वमित्रा
 कौसल्यादोन्ही ॥ मत्सरअणुमात्रनाहीमनी ॥ संतोषरूपसर्वदा ॥ ८ ॥ अत्यंतजेकु
 टिलदेरव ॥ तयांसीस्वर्गीहीनहोयस्वरव ॥ कदानमानितीलोक ॥ अपेशामाथांस
 र्वदां ॥ ९ ॥ जवळीयेऊनदशरथ ॥ कैकेयीलागीं आलिंगित ॥ ह्मणेदोनभागझाले
 व्यास ॥ जेअपेक्षिततुजलागीं ॥ १० ॥ असोवसिष्ठेंदीधलेंतीर्थ ॥ त्यासवंपिंडप्राशन
 करित ॥ कैकेयीच्यागळांअडकत ॥ कासावीसझालीते ॥ ११ ॥ मगचुसिष्ठेंशिंपितां

रामजयंती कथा.

(७७)

तीर्थ ॥ अंतरीपिंडप्रवेशत ॥ आनंदलाराजादशरथ ॥ दानेंदेत अपार ॥ १२ ॥ वस्त्रा
 धरणे उदंडदक्षिणा ॥ देवोनिगौरविलें ब्राह्मणा ॥ सकळ ऋषीपावले स्वस्थाना
 ॥ शृंगी आदिकरूनियां ॥ १३ ॥ तिघीराण्याझाल्या गर्भयुक्त ॥ आनंदलारावदशरथ
 ॥ ह्मणोमाझे भाग्य उदित ॥ दिसतसे येथो नियां ॥ १४ ॥ जैसा शुद्धबीजेचा मृगांक ॥
 कीं पळे पळे वाढे अर्क ॥ प्रकाशपडे अधिकाधिक ॥ उदयाद्रीहूनि पश्चिमे ॥ १५ ॥ कींक
 रितां संत समागम ॥ दिवसें दिवस वाढे प्रेम ॥ कीं औदार्य क रून परम ॥ कीर्तीघाटे स-
 त्वर ॥ १६ ॥ तैसे राणियांचे गर्भ वाढती ॥ तों वसिष्ठ बोले दशरथाप्रती ॥ रायाधर्मशास्त्रीं
 ऐसीरीती ॥ डोहळे स्त्रियांसी पुसावे ॥ १७ ॥ ऐसें बोलतां ब्रह्म ऋषी ॥ हर्षवाट लाराया.
 सी ॥ नमो निवसिष्ठाच्या चरणांसी ॥ राजेंद्र ते ह्यांचालिला ॥ १८ ॥ शचीचियामंदिरांत
 ॥ जैसा वृत्रशत्रू प्रवेशत ॥ तैसाचि अजपाळ सुत ॥ कैकेयीसदनीं प्रवेशला ॥ १९ ॥ पिंड-
 प्राशनाचे काळीं ॥ कैकेयी होती रुसली ॥ ह्मणी निराजेद्रये काळीं ॥ तिचे सदनीं प्र-
 वेशला ॥ २० ॥ दूती जाणविती स्वामिणीतें ॥ डोहळे पुसावया तुह्मांतें ॥ नृपती स्व-
 ये येतसे येथें ॥ स्फुमुहूर्त पाहो नियां ॥ २१ ॥ सुंदरपणाचा अभिमान ॥ त्याही वरी
 कैकेयी गर्भिणी ॥ जैसा अल्पविद्यावंतास गर्व पूर्ण ॥ तैसें येथें जाहलें ॥ २२ ॥ जैसी-
 गारुडी विद्या किंचित ॥ परी ब्रीदें बांधिती बहुत ॥ कीं निर्नासिक वाहत ॥ रूपभिमा
 नविशेषें ॥ २३ ॥ बिंदुमात्र विषवृश्चिका ॥ परी पुच्छाग्रचरती देखा ॥ किंचित् ज्ञानझा
 लिया मूर्खा ॥ मगतो नगणी कोणातें ॥ २४ ॥ खडणधेनू सीदुग्ध किंचित ॥ परी लज्जा
 प्रहार करी बहुत ॥ अत्योदक उचंबळत ॥ आंगभिजत वाहकाचें ॥ २५ ॥ तैसें कैके-
 यीस झालें तये वेळीं ॥ प्रीतीनें दशरथ आला जवळी ॥ आपण शेजे वरी बैसली ॥
 नाही उठली नृपादेखतां ॥ २६ ॥ काहींचि मर्यादा तेथ ॥ नधरी देखिल्या नृपनाथ
 ॥ मग उभाराहोनि दशरथ ॥ डोहळे पुसत तिचेसी ॥ २७ ॥ ह्मणो कैकेयी बोलें वच-
 न ॥ तुजजें आवडे मनांतून ॥ तें मीस मस्तपुर्वीन ॥ सत्यजाण प्रियकरे ॥ २८ ॥ मग
 काय बोलली तये वेळे ॥ तुह्मी पुरवाल काय माझे डोहळे ॥ माझे मनींचे जे सोहळे
 ॥ पूर्णकर्ता दिसेना ॥ २९ ॥ मग बोले अज नंदन ॥ तुजकारणें वेंचीन प्राण ॥ परी डोह-
 ळे तुझे पुरवीन ॥ सत्यजाण सुकुमारे ॥ ३० ॥ मगती ह्मणी जी नृपवरा ॥ डोहळे
 माझेचि अवधारा ॥ कीं सत्यास्फुभिनेच्या पुत्रां ॥ दिगंतरादवडावें ॥ ३१ ॥ पाठवावे

दूरकानना ॥ त्यांचा समाचार पुनः कळेना ॥ आमचे वर्तमान त्यांच्या कर्णा ॥ सह-
साहीन जायें ॥ ३२ ॥ राज्यघावे माझिया पुत्रा ॥ हेचि डोहळे होती राजेंद्रा ॥ तुम्हीं
मानाल अधर्मस्वरा ॥ तो दोष मज वरी घालिजे ॥ ३४ ॥ मज निदिती लजो जे लोक ॥
तोती वाटे परमस्वर ॥ समस्त जनां व्हावे दुःख ॥ हेचि मजला आवडे ॥ ३५ ॥ ऐसें
वचन ते अचसरीं ॥ ऐकतां नृपराचला अंतरीं ॥ कीं काळ जीतघातली सुरी ॥ कीं
आंगावरी चपळा पडे ॥ ३६ ॥ वचन नव्हे ते केवळ ॥ दुःख वल्लीचे श्रेष्ठ फळ ॥ कीं सं-
चारले ह्याला हल ॥ हृदयीं वाटे दशरथा ॥ ३७ ॥ कीं पर्वत कोसळला ॥ कीं काळ सर्प
जिझ्यां झींबला ॥ कीं तप्तशस्त्र घाय पडिला ॥ अंगावरी अकस्मात ॥ ३८ ॥ कैके-
यी वचन कलशोद्धवजाण ॥ प्राशिलें आयुष्य समुद्रजीवन ॥ रावघाबरला जैसा चतु-
रानन ॥ वेदहरण केले तेव्हां ॥ ३९ ॥ परमस्वदपावला नृपवर ॥ तीसने दी प्रत्युत्तर ॥ म-
गस्मिन्नेचें मंदिर ॥ प्रवेशतापें झाला ॥ ४० ॥ संसारतापें जैसे संतप्त ॥ ते संतसमा-
गमें निवत ॥ तैसाराजादशरथ ॥ स्मिन्नासदनीं स्वरवावला ॥ ४१ ॥ तिचे नांव सु-
मित्रासती ॥ परीनाम ऐशी आहेरीती ॥ परकड नांवे जीं ऐकती ॥ तीं तर जाणाव्य-
र्थची ॥ ४२ ॥ नांवे ठेविले उदारकर्ण ॥ अडकावेचि तां जाय प्राण ॥ बृहस्पतीनाम
ज्याला गुन ॥ धडवचन बोलतां नये ॥ ४३ ॥ कमल नयननाम विशेष ॥ परी दोहीं
डोब्यांचाढले वडस ॥ क्षीरसिंधुनाम पुत्रास ॥ परी ताकतयासीं मिळना ॥ ४४ ॥ नाम
ठेविलें पंचानन ॥ परी जंबुकदेवतां पळे उठोन ॥ जन्मगेला मागतां कोरान्न ॥ सा-
र्वभौमनामतयाते ॥ ४५ ॥ नाम ठेविलें जयामदन ॥ तो कुरुपकुलक्षण ॥ तैसी सु-
मित्रानव्हे पूर्ण ॥ करपीनामासारखी ॥ ४६ ॥ नृपआला ऐकतां कर्णी ॥ समोर
आली हंसगामिनी ॥ दशरथाचिये चरणीं ॥ मस्तक ठेवीस द्वावे ॥ ४७ ॥ स्त्रियां
सिदेवती आपलानाथ ॥ पुत्रांसिदेवमातापितासत्य ॥ शिष्यांसी गुरुदेवत ॥ देव-
त अतीत गृहस्थांसी ॥ ४८ ॥ ह्मणोनि सुमित्रेनें अज नंदन ॥ पूजिला षोडशोपचा-
रेंकरून ॥ उभीठाकली करजोडन ॥ अधीवदनसलज्ज ॥ ४९ ॥ कैकेयी डोहळ्यां
चें दुःख प्रबळ ॥ परी ते विसरलायें थेंसकळ ॥ जैसा बोधठसावतां निर्मळ ॥ तम-
जाळवितळें ॥ ५० ॥ राजा ह्मणो स्मिन्नेसी ॥ कायडो हंळे होती तमानसीं ॥ ते म-
जसांगनि श्रव्येसी ॥ कुरंगनेत्रे सुकुमार ॥ ५१ ॥ मग किंचित् हास्य करून ॥ बो-

रामजयंती कथा.

(७९)

लेसलज्ज अधोवदन ॥ जें ऐकतां करवसंपन्न ॥ अजनंदन ये होय ॥ ५२ ॥ ह्मणे
 हेच आवडी बहुवस ॥ कौसल्यागर्भी जगन्निवास ॥ अवतरेल आदिपुरुष ॥
 जगद्वंध्य जगदात्मा ॥ ५३ ॥ त्याची अहोरात्र सेवा बरवी ॥ वाटे मम पुत्रें चिकरा
 षी ॥ जाणीव शाहणी व आघवी ॥ ओंवाळी वीतया वरूनी ॥ ५४ ॥ सेवे परतें थोर
 साधन ॥ मम पुत्रासी न माने आन ॥ आपुले आंगाचें आंधरूण ॥ ज्येष्ठसेवे लागीं
 करूं ॥ ५५ ॥ त्रिभुवनराज्य तृणसमान ॥ त्याहून अधिक ज्येष्ठभजन ॥ चारी मु
 क्ती वारती गीण ॥ ज्येष्ठसेवे पुढें पै ॥ ५६ ॥ स्फुंधोर सत्यजीनि निर्मळ ॥ कोणास
 आवडेल ह्याला हल ॥ उत्तम सांडोनि तांदुळ ॥ सिकता कांही शिजवावी ॥ ५७ ॥
 त्यजीनि संदर रायकेळें ॥ कोणास क्षील अर्की फळें ॥ कल्पद्रुमीं जी विहंगम रवे
 ळे ॥ तो नातळे बाभुळेसी ॥ ५८ ॥ मानससरोवरींचाराज इंद्रसपाही ॥ तो कदान
 राहे उलूकगृही ॥ बुडी दिधली क्षीराब्धि डोही ॥ दग्धवननावडेत्या ॥ ५९ ॥ नंदन
 वर्नाचा भ्रमर कदा काळी ॥ अर्क पुष्पीं रुंजी न घाली ॥ जेणें इंद्रभुवनीं निद्रा केली
 ॥ रवदिरांगारीं न मिजे तो ॥ ६० ॥ रंभे तुल्य जायाचांगली ॥ सांडोनि प्रेतकोण कंय
 ळी ॥ तैसीरामीं आवडी धरिली ॥ कदा विषयीं न रमे तो ॥ ६१ ॥ ह्मणोनिराजच-
 क्रचूडामणी ॥ माझी आवडी ज्येष्ठभजनी ॥ ऐसे सुमित्रेचे शब्द ऐकोनी ॥ आ-
 लिंगन दिधले दशरथें ॥ ६२ ॥ वाटे अमृतप्राशन केले ॥ कीं त्रिभुवनराज्य हाता
 सि आले ॥ तैसें नृपाचें मन संतोषले ॥ आलिंगनें सुमित्रेचे ॥ ६३ ॥ ह्मणे ऐके स्फु
 मारे राजसे ॥ चंपक कळिके डोळसे ॥ तुवांसांगितले डोहळे सुरसे ॥ पूर्ण होती-
 लनि धरिं ॥ ६४ ॥ नानाभूषणें अलंकार ॥ ओंवाळी तिजवरून नृपवर ॥ दानें देय
 विलीं अपार ॥ सुमित्रे हातीं चाचकां ॥ ६५ ॥ याउपरी ज्येष्ठराणी ॥ कौसल्याना
 मेंज्ञानरवाणी ॥ जी पुराणपुरुषाची जननी ॥ त्रिभुवनीं विरव्यात ॥ ६६ ॥ जेप
 र ब्रह्मरसाची मूस ॥ कीं निज प्रकाशरत्न मांदुस ॥ क्षीराब्धि हृदय विलास ॥ जिणीं
 अंतरीं सांठविला ॥ ६७ ॥ जो इंद्रिावर त्रिभुवने शर ॥ जयाचे आज्ञाधार विधिशां
 चिवर ॥ हृदयीं ध्याय अपूर्णावर ॥ कौसल्या उदरीं निवसे तो ॥ ६८ ॥ असो कौसल्ये
 चे मंदिरीं ॥ प्रवेशता द्याला श्रावणारी ॥ सेवकरा हिले बाहेरी ॥ द्वारमर्यादा धरूं
 नियां ॥ ६९ ॥ कौसल्या ज्ञानकला परंम ॥ तीस अंतर्बाह्य व्यापलाराम ॥ आचरण

अवधेपरब्रह्म ॥ नदिसेविषमकदाही ॥ ७० ॥ साँडोनिजागृतीसुषुसीस्वप्न ॥ नयनी
 लाविलेंज्ञानांजन ॥ चराचरअवधेनिरंजन ॥ स्वरूपदिसेकौसल्या ॥ ७१ ॥ दश
 रथप्रवेशोनिअंतरीं ॥ पाहेस्थूळवोसरीवरी ॥ मगसूक्ष्मदेहमाजघरीं ॥ नदिसेक
 दाकौसल्या ॥ ७२ ॥ कारणकोठडींतपाहेसादर ॥ तंवतेथेंअवघाअंधकार ॥ मगमू
 हाकारणउपरीथोर ॥ त्यावरीनृपवरचढियेला ॥ ७३ ॥ तेथेंनदिसेकौसल्यासती ॥
 मगचकितपाहेनृपती ॥ जोउदरींसाठयिलाजगसती ॥ तिचीस्थितीकळेना ॥ ७४ ॥
 मगपरात्परघरांत ॥ प्रवेशेतेंहांअजपाळसुत ॥ तोतेबैसलीसमाधिस्थ ॥ निर्विक
 ल्यवृक्षातकीं ॥ ७५ ॥ अंतरदृष्टीमुरडली ॥ वरदळस्वनामविसरली ॥ ब्रह्मानंदरू
 पझाली ॥ नचालेबोलीहैताची ॥ ७६ ॥ जैसासतेजपरमपवित्र ॥ तेथेंडागनलागे-
 अणुमात्र ॥ स्वरूपींरमतांयोगीश्वर ॥ ज्ञानराहेऐलीकडे ॥ ७७ ॥ कल्यांतवीजम
 शकगिळी ॥ पिपीलिकामेरूकसेसिघाली ॥ धेनुवत्समृगेंद्राआकळी ॥ एकवळे
 घडेलहें ॥ ७८ ॥ परीचतुराविश्वरूपावरी ॥ नचालेनहालेनिर्धारी ॥ श्रोत्रियांचे
 यज्ञशाळेभीतरी ॥ कोणामहारप्रवेशेला ॥ ७९ ॥ यडवानळापुढेंकर्पूरजाण ॥ कीज
 लनिधीमाजीलवण ॥ तैसीबुद्धिआणिमन ॥ स्वसुरवावरीविरालें ॥ ८० ॥ असो
 स्वानंदसागरांत ॥ कौसल्यापूर्णसमाधिस्थ ॥ जवळीउभाठाकलादशरथ ॥ पाहे
 तदस्थउगाची ॥ ८१ ॥ कौसल्यास्वरूपींलीन ॥ हेदशरथासीनेणवैरवुण ॥ ह्मणेहे
 रुसलीसंपूर्ण ॥ तरीचवचननबोले ॥ ८२ ॥ ह्मणोनिराजचक्रचूडामणी ॥ कौसल्ये-
 जवळीबैसोनी ॥ स्नेहेतीसहृदयींधरूनी ॥ समाधानकरीतसे ॥ ८३ ॥ तरीतेनउघ
 डीनयन ॥ नाहींशरीराचेंभान ॥ मीस्त्रीपुरुषस्मरण ॥ गंलीविसरूनकौसल्या ॥ ८४ ॥
 अलंकारकेंचेएकसुवर्ण ॥ तरंगलरिकेअवधेजीवन ॥ तैसेंविश्वनाहीरघुनंदन ॥ आ
 नंदघनविस्तारला ॥ ८५ ॥ ऐशीकौसल्येचीस्थितीझाली ॥ राजाह्मणेंभूतेंझडपिली ॥
 कींमहदूतेंघेरली ॥ वीळरवीमोडलीइथेची ॥ ८६ ॥ राजाह्मणेदेवऋषीसिद्ध ॥ इहीं
 दीधलाओशीर्वाद ॥ कींपोठार्यैलब्रह्मानंद ॥ आदितुरुषश्रीराम ॥ ८७ ॥ ऐकतांरा
 मनामस्मरण ॥ कौसल्येनेंउघडिलेनयन ॥ जगदाभासुसंपूर्ण ॥ रघुनंदनरूपदि
 सें ॥ ८८ ॥ राजाह्मणेंनितंबिनी ॥ कुरंगनेत्रेगजगामिनी ॥ कायजेअसेलआवडम
 नीं ॥ तेडोहळेपुरवीनसर्व ॥ ८९ ॥ भ्रमटाकीबाँलेवचन ॥ तोंकौसल्याबोलेगजेनि

रामजयंतीकथा.

(८९)

॥मीजगदात्मारघुनंदन॥कैचेंअज्ञानमजपासीं॥९०॥स्थूललिंगआणिकारण॥
यांहूनिमाझेरूपभिन्न॥महाकारणहेनिरसून॥आत्मारामवेगळामी॥९१॥द्वैता
द्वैतमहाद्वैत॥यांहूनिवेगळामीअतीत॥सच्चिदानंदजयतेथ॥रबुटीनियाराहिला
॥९२॥जीवशिवदोनपक्ष॥ध्याताध्यानलयलक्ष॥यांवेगळामीसर्वसाक्ष॥अचिं
त्यअलक्ष्यश्रीराम॥९३॥राजाह्मणेकौसल्येऐके॥कोणआहेमीमजओळखें॥डो
हळेपुसावयामहासुरखें॥तुजजवळीबेसलीं॥९४॥येरीह्मणेज्ञाताज्ञेयज्ञान॥हे
सर्वगेलेआटोन॥नाहीस्त्रीपुरुषनपुंसकपूर्ण॥मीतूंपणतेथेकैचें॥९५॥नृप
ह्मणेहेमद्भूतेपेरिली॥ओळखीसर्वसीडिली॥मगपुसेगोष्टमागली॥धाकृत्प-
णीचीतियेते॥९६॥राजाह्मणेशशांकवदने॥गुणसरितेपद्मनयने॥वहाडबुडयोनी
रावणे॥नेलेहोतेआठवतेकीं॥९७॥शत्रूचेंनामऐकतांकर्णी॥हाकफोडिलीभुजाठी
कोनी॥ह्मणेधनुष्यबाणदेआणोनी॥टाकीनछेदूनदाहीशिरे॥९८॥ताटिकामारू-
नियांआधी॥ऋषियागपाववीनसिद्धी॥महाराक्षसवधोनियुद्धी॥गाधितन्यतो-
षवीन॥९९॥शिवचापपरमप्रचंड॥मोडोनिकरीनदुरवंड॥माझीज्ञानशक्तीजेअ-
खंड॥पणेंजिकोनिआणितो॥२००॥जेणेंनिःक्षत्रियकेलीअवनीपूर्णा॥त्याचागर्व
हरीननलागताक्षण॥मीएकपत्नीरघुनंदन॥पितृवचनपाळक॥१॥मीसेवीनघोर
विपिन॥परिवारेंसींनिधिरारवरदूषण॥क्षणमात्रेंटाकीनवधोन॥अग्निनृणाजांळिजे
सा॥२॥रीसवानरांहातीं॥लंकाघालीनपालथी॥माझावज्रदेहीमारुती॥परमपुरु-
षार्थीमहावीर॥३॥क्षणेजाळूनलंकानगर॥शत्रूंचींशिरेछेदूनसाचार॥पाषाणीं-
पालाणोनिसमुद्र॥लंकापुरधेईनमी॥४॥कौसल्याहाकफोडीदारुण॥लंकेपुढेंमा-
जवीनरण॥महाटिसाळुकुंभकर्ण॥टाकीनछेदूनक्षणाधेई॥५॥सहपरिवारेंछेदूनद-
शशिर॥बंदीचेसोडवीनसुरवर॥माझाविभीषणप्रियकर॥छत्रधरीनतयावरी॥
॥६॥स्वपदींस्थापूनिनिजभक्त॥मीअयोध्येसीयेईनरघुनाथ॥आधिव्याधि-
जरामृत्या॥त्याविरहितकरीनप्रजा॥७॥स्त्रीपुरुषनपुंसकभेद॥यावेगळामी
ब्रह्मनंद॥मायाचक्रचाळकशुद्ध॥निष्कलंकअभेदपैं॥८॥मीप्रलयकाळासी
शासनकर्ता॥आदिमायेचानिजभर्ता॥कर्ताहर्तापाळिता॥मजपरतानसेची॥
॥९॥मीअजअजितसर्वेश्वर॥मीचनदलोंचराचर॥धरूनिनानाअवतार॥मज

माजीसामावे ॥१०॥ ऐसें ऐकनां दशरथ ॥ ह्मणे भूतें घेतली यथार्थ ॥ फांटा फुटला
 बहुत ॥ बडबडते भलतेंची ॥११॥ पंचाक्षरी आणा पाचारुत ॥ महाराज सद्गुरु ज्ञान
 घन ॥ तो सरसिजो द्रव नंदन ॥ बोलावून आणा वेगें ॥१२॥ जेणें दभो वरी धरिली
 अवनी ॥ कमंडलू ठेविला सूर्यासनीं ॥ इंद्रसभे सनेला वासर मणी ॥ अद्भुत कर-
 णीतयाची ॥१३॥ वसिष्ठ आला धांवून ॥ राजा दृढ धरी चरण ॥ कौसल्ये सारवें
 निधान ॥ भूतें संपूर्ण यासिलें ॥१४॥ म्यां याग केला सायासीं ॥ कीं पुत्र होईल कौ-
 सल्येसीं ॥ तो मध्येच हे विवसी ॥ उठली ऋषी काय करूं ॥१५॥ मग ह्मणे ब्रह्मसुत
 ॥ इच्या पोटाये ईलर घुनाथ ॥ तीस गोष्टी हे विपरीत ॥ काळत्रयी घडेना ॥१६॥ अं-
 धकूर्पी पडेल तरणी ॥ कोरान्न मागे लचिंता मणी ॥ सुधारसर्गला कडवटोनी ॥ का-
 लत्रयी घडेना ॥१७॥ क्षुधेनें पीडिला क्षीरसागर ॥ सरतस्तु सियेईल दरिद्र ॥ तीव्र
 तपेल रोहिणीवर ॥ कालत्रयी घडेना ॥१८॥ असीच सिष्ठ कौसल्येजवळी ॥ येऊ
 भिविलो कीतेवेळीं ॥ तंवती श्रीरामरूप झाली ॥ अंतर्बाह्य समूळ ॥१९॥ नदिसे
 स्त्रियेची आकृती ॥ धनुष्यबाण घेऊनि हातीं ॥ आकर्णनयन विराजती ॥ देखे मृ-
 तीजगदंघ ॥२०॥ पाहतां रूप आनंदघन ॥ सद्गद झाला ब्रह्मनंदन ॥ अष्टभावे
 दाटला पूर्ण ॥ गेला विरूत देहभाव ॥२१॥ वसिष्ठ कौसल्याते अवसरीं ॥ मुरालीं
 ब्रह्मानंदसागरीं ॥ दशरथ परम अंतरीं ॥ घाबरा झालानेणो निघां ॥२२॥ वसि-
 ष्ठासारिरयामहामुनी ॥ भूतें झडपिला तयेक्षणीं ॥ या भूताची कती झाडणी ॥ कौ-
 णी विभुवनी दिसेना ॥२३॥ मी हतभाग्य संपूर्ण ॥ मजकेंचें दुःख संतान ॥ कौसल्याही
 गेली झडपोन ॥ ब्रह्मानंदें मूच्छित ॥२४॥ निरपराध वधिला आवण ॥ तो दुःख दे-
 तोदारुण ॥ ऐसातो महाराज आनंदघन ॥ जाकळे पूर्ण अंतरीं ॥२५॥ तो स्वानंद
 लहरी जिरवून ॥ वसिष्ठें उधडिले नयन ॥ राजा धांवोन धरी चरण ॥ आनंदन
 माये अंतरीं ॥२६॥ रायासी केशीपरी झाली ॥ पृरीं बुडतांनीं का आली ॥ अंधकू-
 पी पडतांत काळीं ॥ हस्तसूर्ये दीधला ॥२७॥ सर्पडें शिवां गरुड धांवे ॥ गजीं कीं-
 दितां केसरी पावे ॥ क्षुधिता पुढें हेलावे ॥ क्षीरसागर येऊनी ॥२८॥ कीं चणव्यांत
 जळतां घन ॥ कीं हुडहुडी भरतां धांवे कृशान ॥ कीं दरिद्रें पीडितां लक्ष्मी आपण
 ॥ घरीं येऊन बेंसली ॥२९॥ ऐसा आनंदलाराजानिश्चित ॥ ह्मणे सच्चुरु स्वामी

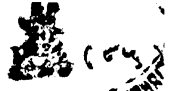
रामजयंतीकथा.

(८३)

तूसमर्थं ॥ मजनबलहैवाहत ॥ तुजहीभूतेंझडपिती ॥ ३० ॥ आह्मीअत्यंतभाग्य
हीन ॥ कैचेंदेसोंपुत्रसंतान ॥ मगहांसलाब्रह्मनंदन ॥ कायगर्जांनबोलत ॥ ३१
॥ जोनीलग्रीवहृदयपरत ॥ जेंकमलीद्वयाचेंदेवतार्चन ॥ सनकादिककस्तूनि य
ल ॥ हृदयसांबळींतवाहती ॥ ३२ ॥ जोवैकुंठपुरविलासी ॥ तीआलाकौसल्ये-
ज्यागर्भासी ॥ मास्तूनसकळदुष्टांसी ॥ देवसोडवीलबंदींचे ॥ ३३ ॥ जेंजेंकीसल्या
बोलिलीसत्य ॥ तेंपुढेंहोईलथथार्थ ॥ तुजहोतीलचारस्त ॥ सत्यवचनराजेंद्रा
॥ ३४ ॥ शंखचक्रशेषनारायण ॥ चतुर्थरूपेंभ्रगटेलजगज्जीवन ॥ पुण्यप्रतापहो
यजाण ॥ ज्याचीकथाऐकतां ॥ ३५ ॥ ऐसींचसिष्ठाचीवचनें ॥ स्वानंदनभीचीउडु
गणें ॥ कींसत्यवैरागरींचीरत्नें ॥ निवडोनिदिधलींदनारथा ॥ ३६ ॥ माध्यान्हायेईल
चंडकिरण ॥ पुष्यनक्षत्रसाधून ॥ अवतरेलरघुनंदन ॥ पूर्णब्रह्मजगद्गुरू ॥ ३७ ॥
तेणेंकर्णहारांतूनित्वरित ॥ साठविलींहृदयसंदुकेंत ॥ धांवूनित्रीगुरूचेपायधरि
ता ॥ ह्मणोक्रुतार्थझालोमी ॥ ३८ ॥ असोभरलियानवमास ॥ प्रसूतिसमयकौस-
ल्येस ॥ कवणक्रतुकवणदिवस ॥ सावकाशऐकतीं ॥ ३९ ॥ वसंतक्रतुचैत्रमास ॥ शुद्ध
पक्षनवमीदिवस ॥ सूर्यवंशीजगन्निवास ॥ सूर्यवारीजन्मला ॥ ४० ॥ माध्यान्हा
आलाचंडकीर्ण ॥ पुष्यनक्षत्रसाधून ॥ अवतरलारघुनंदन ॥ पूर्णब्रह्मजगद्गुरू ॥
॥ ४१ ॥ श्रीरामकेवलपरब्रह्म ॥ त्यासझालेंह्मणतांजन्म ॥ संतहांसतीलपरम ॥
तत्त्वज्ञानवेत्तेजे ॥ ४२ ॥ ज्याचीलीलाऐकतांअपार ॥ खंडेजन्ममृत्युदुर्घरा ॥ त्या
रामासीजन्मसंसार ॥ कालत्रयींघडेना ॥ ४३ ॥ दावीलींकिंककरणी ॥ कींकोस-
ल्याझालीगर्भिणी ॥ तीब्रह्मानंदमोक्षदानी ॥ जन्मकर्मत्याकेंचें ॥ ४४ ॥ क्षीरसा
गरीहूननारायण ॥ येवोनिअयोध्येसीझालासगुण ॥ परीशेषलक्ष्मीसहितज
गज्जीवन ॥ तेंसाचित्थेंसंचला ॥ ४५ ॥ जोअनंतकल्याणदायक ॥ अजअजित
निष्कलंक ॥ अक्ततारावयासिदेव ॥ जगन्नायकअवतरला ॥ ४६ ॥ असोअयो
ध्यापुरींतेवैळीं ॥ दुंदुभींचीघाईलागली ॥ विमानांचीदाटीझाली ॥ पुष्येवर्ष-
तीअपारा ॥ ४७ ॥ देवकरितीजयजयकार ॥ करीलराक्षससंहार ॥ अवतरलाहार
घुवीर ॥ बंधमुक्तकरीलआह्मां ॥ ४८ ॥ असोतेकौसल्यासती ॥ बैसलीअसतांए
कातीं ॥ तोंआठवर्षांचीमूर्ती ॥ सन्मुरवदेरवेअकस्मात् ॥ ४९ ॥ निमासुरवदनीं

सुंदर ॥ तेजेभरलेनिजमंदिर ॥ ज्योतेजातेंशशिमित्र ॥ लपोनिजातीबिलोकितां ॥
 ॥५०॥ पदकमलमकरंदसेवना ॥ पत्रमरीझालीक्षीराब्धिकन्या ॥ रुदानविसंबेचरु-
 णां ॥ कृपणधनालागीजैसा ॥५१॥ संध्यारांगअरुणबालार्क ॥ दिव्यरत्नांचेरंगका
 ढिलेदेरव ॥ तळवेतेसेसुरेरव ॥ श्रीरागाचेवाटती ॥५२॥ चंद्रक्षयरोगेकष्टीहोऊनी
 ॥ निजांगार्चीदशशकलेकरूनी ॥ स्फुरवाडलाश्रीरामचरणीं ॥ स्वानंदधनीघेत
 से ॥५३॥ रमापदीरंगलीदिवसनिशीं ॥ बंधुपाहुणाआलाशशी ॥ तोराहिलाअ-
 क्षयव्हावयासी ॥ नजायचीमाघारा ॥५४॥ ध्वजवर्जांकुशापद्म ॥ ऊर्ध्वरेरवादिचि
 न्हेउत्तम ॥ याचाअर्थऐकनांपरम ॥ सुरवहोयभक्तांसी ॥५५॥ सात्विकप्रेमळांदे
 खा ॥ ऊर्ध्वसंकेतऊर्ध्वरेखा ॥ सत्यशीलभाविकां ॥ ऊर्ध्वपथदावीत ॥५६॥ विद्या
 मदेमत्तगज ॥ भाग्यमदेडुल्लतसहज ॥ त्यांसिआकर्षावयासतेज ॥ पार्थीअंकुशाझ
 ळकत ॥५७॥ पार्थीझळकेदिव्यपद्म ॥ जेजगमाउलीउत्तम ॥ तेंपद्मेचेंराहतेसद्म ॥
 तयेप्रदींस्फुरवाडले ॥५८॥ अहंकारजडपर्वत ॥ शरणागतांबाधकयथार्थ ॥ तो
 फोडावयाझळकत ॥ वज्रपार्थीरामाचे ॥५९॥ भवसागरतगवयागहन ॥ जहाज
 अद्भुतरामचरणा ॥ रयावरीध्वजविराजमान ॥ रात्रंदिवसतळपतसे ॥६०॥ काम
 क्रोधदुर्धरअसुर ॥ त्यांचेंछेदावयाशिरा ॥ दैदीप्यमानदिव्यचक्र ॥ रामतळवीं
 झळकतसे ॥६१॥ मळरहितपदसुंदर ॥ घोटींत्रिगुणीपत्राकार ॥ इंद्रनीळउप
 मासाचार ॥ नपुरतीह्मणोनियां ॥६२॥ पदतळेंआरक्तसाजिरीं ॥ तेथेंवसेसर
 सिजोद्भवकुमारी ॥ विश्रान्तीध्यावयाअहोरात्रीं ॥ वामचरणींरंगलीहो ॥६३॥ कि
 तीपापेंहरावींदिवसरजनीं ॥ ह्मणोनिश्चमलीजन्हुनंदिनी ॥ शक्रवांकीरूपहोउनी ॥
 रामचरणींविराजे ॥६४॥ मांड्यास्फुमारसांबळिया ॥ तेथेंस्फुरवाडलीमित्रत
 नया ॥ कींच्यमानुजाअपवादचुकवावया ॥ महदाश्रयधरियेला ॥६५॥ ऐसी
 रामपदींत्रिवेणीसाचार ॥ प्रयागतीर्थराजेश्वर ॥ प्रेमेंमाघमासींभाग्यवंतनरा ॥
 प्रातःस्नानाधांवती ॥६६॥ भक्तमुमुक्षुसाधकसंत ॥ हेचिराजहंसविराजत ॥ वां
 फीवरीरत्नेंतळपत ॥ तेचितपस्वीतपताती ॥६७॥ चरणरजझळकेस्पष्ट ॥ तोचि
 जाणजेअक्षयवट ॥ तेथेंसनकादिकवरिष्ठ ॥ क्षेत्रसंन्यासीजाहले ॥६८॥ प्रथमीं
 मीक्षदेहत्यागितां ॥ येथेंमीक्षश्रवणकरितां ॥ देहीअसतांबिदेहता ॥ येतहाताभ

रामजयंतीकथा

कांच्या॥६९॥ प्रयागीं कष्ट बहुत ॥ यैतांजातां भोगितां निष्किं ॥ हा प्रयागाध्यक्षी अ
 कस्मात ॥ प्रगटेल सत्वर भक्तांच्या ॥७०॥ तोडरवांकीने पुरे ॥ असुरांवर गर्जती ग
 जरे ॥ वाटेन भगाळोनी एकसरे ॥ पीट्यां जणू वीतिल्या ॥७१॥ कीं सरळ कर्दळीचे स्तं
 भा ॥ कीं गुरुड पाचूचे उगवले कीं भा ॥ इंद्रनीळगाळूनि सुप्रभा ॥ जानुजंघवोतिले ॥७२॥
 मिळाल्यासह स्रवपळा ॥ तैसाकासे झळके पिंवळा ॥ वरीतळपेकटि मेरवळा ॥ पाहतां
 डोळां आल्हाद ॥७३॥ कटीमेरवळे वरी पद्मामणी ॥ कीं पंक्तीं बैसले दिनमणी ॥ दाहक
 ल्यसांडो निजघनीं ॥ श्रीरामाचे लागले ॥७४॥ वेदांताच्या श्रुतीगर्जेन ॥ अर्थबोलती
 जेवीं शोधून ॥ तैशाक्षुद्रघंटा रुणझुण ॥ शब्द करिती रसाळ ॥७५॥ देवो निकटि सुकु
 मार ॥ लाजो निवना गेला मृगेंद्र ॥ वाटे त्यादुःखें शरीर ॥ वाहन केले दुर्गेचें ॥७६॥ गंभी
 रावर्तना भिस्थान ॥ जेथें जन्मलाचतुरानघ ॥ सत्वरजतमगाळून ॥ त्रिवळी वरी वि
 राजे ॥७७॥ कोस्तुभतेज अपार ॥ पाहतां भुलती शशिभित्र ॥ गुणीं ओं विलीं नक्षत्रें
 समग्र ॥ तैसे मुक्त हारडोलती ॥७८॥ कीं त्यामुक्तीच्या माळा बहुत ॥ रघुपतीच्या ग
 ढांडोलता ॥ कीं मुक्तरूपें समस्त ॥ अनंत ब्रह्मांडें गुंफिलीं ॥७९॥ मुक्ताफळांच्या मळा
 गहन ॥ परीत्यांचा पालटलावर्ण ॥ दिसती इंद्रनीळासमान ॥ श्यामलांगीरं रघुप
 तीच्या ॥८०॥ नीळगगनावरी सुंदर ॥ मंदाकिनी ओघदिसे शुभ्र ॥ तैसी माळाम
 नोदर ॥ श्यामवतनू वरी शोभे ॥८१॥ कोमलाग अतिनिर्मळ ॥ वरी डोले वैजयंतीमाळ ॥
 पुष्करीं शक्रचापसुढाळ ॥ सुरंगजैसे विराजे ॥८२॥ कीं मेघीं स्थिराचे जैसी प्रभा ॥ तै
 सी वैजयंतीची शोभा ॥ सहस्रमुरवाचिया जिभा ॥ गुणवर्णितां श्रीणल्या ॥८३॥ अ
 नंत भक्त हृदयीं धरिले ॥ तरीच वक्षस्थळ रुंदावले ॥ ब्रह्मानंदमुरोनि ओनिले ॥ हृदय
 स्थान सत्यपै ॥८४॥ श्रीवत्स झळके सव्यांगीं ॥ श्रीनिकेतन वामभागीं ॥ उटी शोभे
 श्यामलांगीं ॥ क्रीणट्टांत ते ऐका ॥८५॥ भिन्नकन्ये वरी जान्दवीजळ ॥ कीं राका इंदु
 प्रभे निराळ ॥ देदीप्यमणी इंद्रनीळ ॥ आवरणत्या वरी काश्मिराचें ॥८६॥ सूर्यप्र
 भेचीं चक्रेंतळपती ॥ तैशा मुद्रिका झळकती ॥ औपासकयंत्रे रेखिती ॥ तेचि गतीये
 थें दिसे ॥८७॥ प्रळयाग्नीनें उघडिले नयन ॥ तेविंकीर्ति मुरवीं दंडपूर्ण ॥ निष्कलंक
 रोहिणीरमण ॥ पदक हृदयीं डोलतसे ॥८८॥ कंबुकंठ अतिशोभिवंत ॥ नासिकस
 रळसुकुमार बहुत ॥ मंदस्मितवदन विराजित ॥ कोटिमन्मथशोभा हुस्वी ॥८९॥ विद्वं

मवर्णाअधरसतेजः॥ मर्गजवळीनें झळकती द्विज॥ त्याते जें शशिनक्षत्रें तेजः पुंज ॥ श्री
 कोळती पाहतां ॥ ९० ॥ त्रिलोकींचा गौरीनि आनंद ॥ ओतिलें श्रीराम मुरवारविंद ॥
 आकर्णनयन भ्रुकुटी विशद ॥ धनुष्याकृती शोभती ॥ ९१ ॥ स्वानंद सरोवरीचींक
 मळदळे ॥ तैसे आकर्णनयन विराजले ॥ ज्याकृपादृष्टीनें निवाले ॥ प्रेमळ जनस-
 र्वही ॥ ९२ ॥ कुंडलेंतळपती मकराकार ॥ जोडिले भिन्न आणिरोहिणी वर ॥ कीं अं
 गिरा पुत्र भृगु पुत्र ॥ विचार पुसती रामाते ॥ ९३ ॥ कीं वेदसागरींची रत्नज्योती ॥
 पूर्व उत्तर मीमांसानिश्चिती ॥ कुंडल रूपें जाणवित्ती ॥ अर्ध विशद स्वामीते ॥ ९४ ॥
 श्रीरामतनूसुकुमार ॥ तेणें शोभती अलंकार ॥ पीतवर्ण निलकंठ संदर ॥ अनुपम्य
 रेखिला ॥ ९५ ॥ स्रवण नक्षत्रा पूर ॥ नीलगिरीवरी निरंतर ॥ तैसा तिलक संदर ॥
 विशाळ भाळीं झळकतसे ॥ ९६ ॥ जैसा कल्यांतींचा दिनकर ॥ तैसा मुकुट परिकर ॥
 तेजतळपतसे अपार ॥ दिक्चक्रांन समाये ॥ ९७ ॥ दावाग्नीचे कल्लोळ भडकत ॥ तै
 सें उन्नरीय झळकत ॥ दशांप्रती मुक्तें रुळत ॥ कृत्तिका पुंजासारि रवीं ॥ ९८ ॥ परम
 तेजाळक्षीरोदक ॥ कीं शुभ्रयशाचढलें बीक ॥ शतद्वयते मृडानीनायक ॥ कर्पू
 रेंक रूनिऊटिला ॥ ९९ ॥ दिव्यरजततगट घडलें ॥ कीं पारिजेतें कौलासडवरिलें ॥ कीं
 जाह्नवी तोयें ओपविलें ॥ दिननार्थें स्वहस्तें ॥ ३०० ॥ सच्चिदानंदतनूसगुण ॥ अत
 सीकुसुमाभास पूर्ण ॥ त्याचिरंगें क रूत ॥ नीलोत्पलें राबविलीं ॥ १ ॥ नभासिचढला
 तोचरंग ॥ त्याचिया प्रभेनें मेघासिरंग ॥ इंद्रनीळ ही सुरंग ॥ त्याच प्रकाशें जाहले ॥ २ ॥
 तेथींचें सौंदर्य अद्भुत ॥ गरुडपाचूंचें तेजदिसत ॥ मर्गजासीबीकचढत ॥ तनुसांचळी
 देखोनियां ॥ ३ ॥ ज्यो वैकुंठीचा वेल्हाळ संदर ॥ भक्त मंदिरांगण मंदार ॥ कुरचंडीक
 रीचेगीं साचार ॥ कोटीमकर ध्वज वरूनियां ॥ ४ ॥ ब्रह्मांडोदराबाहेरीं ॥ आंगींचा सुवा
 सधांवणे करी ॥ लीला मृतसागर कैटभारी ॥ भक्तजनमनवेधक जो ॥ ५ ॥ पूर्णब्रह्मा
 नंदरघुवीर ॥ लीलाविग्रही श्रीधर ॥ हृदयीं रेखित्ती निरंतर ॥ निजभक्त प्रेमबळें ॥ ६ ॥
 असो कौसल्याबोलेते अवसरीं ॥ भक्तवत्सलामधुकेटभारी ॥ तूं आतां बाळवेषध
 रीं ॥ माझी उदरीं अवतरें ॥ ७ ॥ लोकहणती कौसल्यानंदन ॥ ऐसाही वैमनमोहन ॥
 भ्रमलदलराजीवनयन ॥ हास्यवदन विलोकी ॥ ८ ॥ सजलजलदवर्णकोमल ॥ कौ
 सल्ये पुढें जाहला बाळ ॥ तंवते परमसुखेळ ॥ पुष्यार्कयोग असेपें ॥ ९ ॥ जोक्षीर

रामजयंतीकथा.

(८७)

सागरवासीतमालनील ॥ तोकोसल्येपुढें झालाबाळ ॥ चरणांगुष्ठें धरोनिकोमळ ॥
 ॥ मुरवकमळीं घालीतसे ॥ १० ॥ भक्तचरणीं लागले बहुत ॥ गोडगोड ह्मणोनिया
 र्वाणित ॥ घालागीं गोडीरघुनाथ ॥ स्वयंपहातचारवानी ॥ ११ ॥ स्वचरणींची
 गोडीकांचोरिवित ॥ भक्तांसीलोभलागावयाबहुत ॥ ह्मणोनियांकोसल्येसून ॥
 कौतुकार्थदारवनीतसे ॥ १२ ॥ पुत्रझालाकोसल्येस ॥ लागलायाद्यांचाघोष ॥ सुरां
 सहितकरेशा ॥ जयजयकारनर्णीकरिती ॥ १३ ॥ समनसंभारतेअवसरीं ॥ देव
 वर्षतीअयोध्येवरी ॥ दुंदुभीनादअंबरीं ॥ नसमायेचितेधवां ॥ १४ ॥ हळदीकुं
 कुमेंताटींभरूनी ॥ बिंदोबिंदीं धांवतीसुवासिनी ॥ पावल्याकोसल्येच्यासदनीं
 ॥ वेगेंकरूनितेधवां ॥ १५ ॥ मंगळतुरांचाएकचिनाद ॥ धरोधरींहीतब्रह्मानंद ॥
 तेसमयींचाआनंद ॥ भोगींद्रवर्णूशकेना ॥ १६ ॥ आनंदलाब्रह्मनंदना ॥ चहूंकडू
 नधांयलेब्राह्मण ॥ जैसेक्षीरसागरदेरवोन ॥ क्षुधार्थीवेगेंधांवती ॥ १७ ॥ कींम
 हापर्वकाळप्रगटला ॥ प्रयागासीधांवेभक्तमेळा ॥ कींगांवासमीपपरिसुनिघा-
 ला ॥ दुर्बळधांवतीघ्यावया ॥ १८ ॥ कींतृषाक्रांतगोभारसकळी ॥ धांवतीजैसेगंया
 जळीं ॥ कीं वृक्षदाटलेदेरवोनिकळीं ॥ विहंगमतेथेंझेंपावती ॥ १९ ॥ तैसीब्राह्मणा
 चीतेकाळीं ॥ दाटीझालीराजाजवळी ॥ पुत्रमुरवपाहावयातेवेळीं ॥ दशरथरावचा
 लिला ॥ २० ॥ दशरथह्मणोयाचकांसी ॥ जेइच्छाअसेलमानसीं ॥ तेतेमागामजपा
 शीं ॥ येचसमयींदेईन ॥ २१ ॥ भांडारेंफोडिलींबहुत ॥ याचकांसीबोलेदशरथ ॥ मी
 टाबांधीनिअमित ॥ आवहेतितुकेंन्याआतां ॥ २२ ॥ मगसमागमेंघेऊनब्राह्मण ॥ म
 हाराजतीअजपाळनंदना ॥ प्रवेशलाआनंदेंकरून ॥ सदनाप्रतीआपुल्या ॥ २३ ॥ द
 शरथेंकरूनियांस्तान ॥ केलेंआधींपुण्याहवाचन ॥ पाहावयासीपुत्रवदन ॥ राजा
 जवळीपातला ॥ २४ ॥ श्रीरामबदनतेअवसरीं ॥ न्याहाळितांतोषलाअंतरीं ॥ मधु
 बिंदुघालोनिमुखाभीतरी ॥ मधुकैटभारीतोषविला ॥ २५ ॥ श्रीरामाचेंजानक ॥
 करीतेव्हांनृपनायक ॥ गोभूरत्नेअसंरव्य ॥ मगदेतयाचकांसी ॥ २६ ॥ रत्नजडित
 सिंहासन ॥ त्यावरीबैसेश्रीरामाघेऊन ॥ मृगांकवर्णचाभरजाण ॥ दोघीढाळि-
 तीदोहींकडे ॥ २७ ॥ पीकपात्रधरूनिहातीं ॥ समीपबैसेएकदूती ॥ कनकांपराची
 घेऊनिबुंधी ॥ बैसलीसतीकोसल्या ॥ २८ ॥ भोंवतेवेष्टिलेविह्वजन ॥ जाणती

जैमविष्यज्ञान ॥ सातशंस्त्रियाधाम्बोन ॥ येत्याद्माल्यादशरथाच्या ॥ २९ ॥ जैशा
 केवळविद्युलता ॥ तैशाअलंकारवस्यांसहिता ॥ बाळाकौसल्येभोंवत्या ॥ शोभ
 स्याकैशातेवेळीं ॥ ३० ॥ महाभायाआणिभगवती ॥ तिजभोंवत्यामिळाल्याअं
 नंतशक्ती ॥ कीसूर्यचंद्रांसीवेष्टिती ॥ किरणेंजैसीतिघापरी ॥ ३१ ॥ वसिष्ठगुरु
 होऊनिपुढें ॥ विलोकीश्रीरामाचेरूपडें ॥ जेजन्मकर्तृत्वनिघडें ॥ रायापुढेंसांगत
 ॥ ३२ ॥ ह्युणोद्वाक्षीरसागरविहारी ॥ जन्मलाकौसल्येच्याउदरीं ॥ निजजनतारावया
 सिनिधारीं ॥ अवतरलाआदिपुरुष ॥ ३३ ॥ द्वादशवर्षेयासभरतां ॥ एकद्विजयेईल
 अचिता ॥ प्रार्थुनियांदशरथा ॥ यासीघेऊनजाईल ॥ ३४ ॥ आरंभींसोडुनि एक
 बाण ॥ बधीलराक्षसीदारुण ॥ गोब्राह्मणमरवपाळण ॥ करीलजाणपुत्रतुझा ॥
 ॥ ३५ ॥ कृशानप्रवेशशरूक्कविपिनीं ॥ तैसाजाळीलराक्षसमरवरक्षणीं ॥ पुढेंचर
 म्मस्पर्शकरीनी ॥ एकललनाउद्धरील ॥ ३६ ॥ परमप्रचंडकोदंड ॥ तेंभुजदंडबळें
 करीलदुरवंड ॥ एकपत्नीव्रतअखंड ॥ वीरहोईलत्रिभुवनीं ॥ ३७ ॥ महायोद्धाए
 कब्राह्मण ॥ त्यासजिंकीलनलगतांक्षण ॥ बंधूसहितपरतोन ॥ अयोध्येसीयेई
 ला ॥ ३८ ॥ सज्यींबैसतांहावरिष्ठ ॥ महाएकहोईलअरिष्ठ ॥ नगरलोकपावतीलकष्ट
 ॥ रवेदउत्कटकरीतील ॥ ३९ ॥ हानरवीरपंचानन ॥ प्रेमेंपाळीलपितृवचन ॥ मग
 रूयीसंभवेतकानन ॥ चतुर्दशवर्षेसेवील ॥ ४० ॥ हानसतांआश्रमांत ॥ एकराक्षस
 येईलअकस्मात ॥ याचैस्त्रियेसीनेईलसत्य ॥ षणमासपर्यंतनिधारीं ॥ ४१ ॥ मग
 हस्त्रीशोधितांअरण्यांत ॥ वानरमिळतीलअकस्मात ॥ एकवानरउन्मत्त ॥ त्यास
 मारीलनकळतां ॥ ४२ ॥ ब्रह्मांडनाचरीलनरवायीं ॥ ऐसाएकवानरक्रेसरी ॥ जाळू
 नियांलंकापुरी ॥ महाप्रळयकरील ॥ ४३ ॥ शुद्धीआणिताराघचेंद्र ॥ पाषाणींपालाणी
 लसमुद्र ॥ शरणयेईलएकरजनीचर ॥ चिरंजीवकरीलत्यासी ॥ ४४ ॥ मासूनिराक्षसां
 सकळां ॥ सोढवीलस्तरांच्याबांदिशाळा ॥ मागुतीयेईलस्वस्थळा ॥ अयोध्यापुरा
 गजरींसीं ॥ ४५ ॥ अकरासहस्रसंवत्सर ॥ राज्यकरीलराजेन्द्र ॥ पुढेंपुत्रांसींयु
 द्धथोर ॥ करीलकौतुकेंकरूनियां ॥ ४६ ॥ शोवटींअयोध्याविमानींघालोनी ॥
 नेऊनठेवीलयेकुंठभुवनीं ॥ ऐसेंजातकएकोनकणीं ॥ राषदशरथतीषला ॥ ४७ ॥
 कृत्तनप्राप्तकरितारघुनंदन ॥ पाहेंवसिष्ठाकडेपरतोन ॥ कींवाल्मीकभाष्यसंपूर्ण ॥

रामजयंतीकथा.

(८९)

कंधिलेयेणं अबलीले ॥ ४८ ॥ तोंकर्मिन्नेसीझाला पुत्र ॥ ह्मणोनिधांवत आले वि
 प्र ॥ क्षीराब्धीहूनिश्रीधर ॥ कौसल्येमंदिरीं पावला ॥ ४९ ॥ तंवभोगींद्रपाठघेत
 ॥ पाठिराखा पावला त्वरित ॥ सुमित्रेचे शेजे निजत ॥ बाल्यदशाधरूनियां ॥ ३५
 ॥ स्ममित्रास्वप्नदेखत ॥ कींमजझाला सुलक्षण सुत ॥ सावधहोऊनियां पाह
 त ॥ पुढें खेळत बाळकतो ॥ ५१ ॥ ऐसा झाला स्ममित्रानंदन ॥ विभांसहदशरथ
 तेथे येऊन ॥ तळाळकेले पुण्याहवाचन ॥ जातकर्मसर्वही ॥ ५२ ॥ कैकेयीस झाले
 दोन कुमार ॥ ते विष्णूचे शंखचक्र अवतार ॥ परीं कैसे जन्मले तो विचार ॥ कैकेयीस
 नेणवे ॥ ५३ ॥ सुषुप्तीमाजी कैकेयीनिमग्न ॥ जैसापंकगर्तेत पाषाण ॥ पुत्रहोऊनि
 दोघेजण ॥ दोहीं बाजूं सखेळती ॥ ५४ ॥ दासीयेऊनि कैकेयी प्रती ॥ थापटीनिजागी
 करिती ॥ दोघेपुत्र झाले निश्चिती ॥ सावधहोवोनि पाहे पां ॥ ५५ ॥ कैकेयीपाहे पु
 त्रमुख ॥ तोंमित्रआणिभृगांक ॥ तेविंदोघे खेळती बाळक ॥ देखतां स्वरवघाटले ॥ ५६
 रायेतेथे हि येऊन ॥ अवळीकिले दोघे नंदन ॥ स्वरवीकेले याचकजन ॥ वस्त्राभरणीं
 करूनियां ॥ ५७ ॥ बारादिवसपर्यंत ॥ रावमहोत्साहकरित ॥ मंगळतुरें गर्जत ॥ रा
 त्रंदिवसराजगृहीं ॥ ५८ ॥ तेरावेदिवसीं वसिष्ठऋषी ॥ नामकरणठेवीचौघांसी ॥
 कौसल्येचारा मते जो राशी ॥ वैकुंठवासीजगदात्मा ॥ ५९ ॥ सुमित्रेचा जो नंदन ॥
 त्याचे नाम ठेविलें लक्ष्मण ॥ जोकाद्रवेयकुळभूषण ॥ विष्णुशयनज्याघरीकरी
 ॥ ३६० ॥ कैकेयीचेजेकांस्कृत ॥ भरतशत्रुघ्ननिश्चित ॥ चौघेदाशरथीविरज्या
 त ॥ ऐकाचरित्रतयांचें ॥ ६१ ॥ ज्यांचीजन्मकर्मलीलाऐकतां ॥ पळस्कटेसर्वदु
 रितां ॥ जैसामहाप्रभंजनस्कृतां ॥ जळदजाळवितळपैं ॥ ६२ ॥ श्रीरामकथामा
 नससरोवर ॥ तुह्मीश्रोतेहंसचतुर ॥ साहित्यमुक्तेंकटाळथोर ॥ सेवानिरंतर
 आवडीं ॥ ६३ ॥ श्रीरामकथासुधारस ॥ तुह्मीपंडितश्रोतेत्रिदश ॥ प्राशनकरासा
 वकाश ॥ अतिसुरसग्रंथहा ॥ ६४ ॥ पुराणपुरुषपरात्पर ॥ तोब्रह्मानंदश्रीधर ॥ अ
 योध्यंतअवतरलासाचार ॥ त्याचेंचरित्रपरिसाहो ॥ ३६५ ॥ ॥ इतिश्रीरामजन्म
 कथासमाप्ता ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ शुकभंभवतु ॥ ॥

श्रीहनुमंतजन्मकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ तुह्नीसंतश्रोतेजन ॥ एकाहनुमंतजन्मकथन ॥ सांग
 तसेंविस्तारून ॥ श्रीगुरुकृपेकह्ननियां ॥ १ ॥ पूर्वीकेसरीनामंवानर ॥ त्याचीस्त्री
 अंजनीसुंदर ॥ ऋष्यमूकपर्वतीघोर ॥ तपकरीतबैसली ॥ २ ॥ सातसहस्रवर्षपर्यंत
 ॥ भौनधरोनिशुचिष्मंत ॥ आराधिलाउमाकांत ॥ प्रसन्नहोयतपातीं ॥ ३ ॥ ह्मणेअंज
 नीमागइच्छित ॥ येरीह्मणेदेईअक्षय्यसुत ॥ परमप्रतापीयशवंत ॥ महाभक्तवज्र
 देही ॥ ४ ॥ मगबोलेउमावर ॥ अक्रावाजोमहारुद्र ॥ तुझेउदरींतोअवतार ॥ धरील
 अक्षय्यजाणपां ॥ ५ ॥ ऐकेशुभवचनअंजनी ॥ तूंअंजुळीपात्रपसरूनी ॥ बैसें
 सावधमाझेध्यानीं ॥ अंतर्दृष्टीकरोनियां ॥ ६ ॥ स्फटेलअद्भुतप्रभंजन ॥ साक्षात्
 लोकप्राणेशआपण ॥ प्रसाददेईलआणोन ॥ तोतूंभस्तींअविलंबें ॥ ७ ॥ स्वस्थ
 ळागेलामूलपाणी ॥ व्रतस्थबैसलीअंजनी ॥ नयनझांकोनिनिजमनीं ॥ ब्रह्मानंदें
 उचंबळे ॥ ८ ॥ इकडेअयोध्यानगरांत ॥ सूर्यवंशीरावदशरथ ॥ पुत्रकामेयज्ञक
 रीत ॥ समर्थऋषीमिळवोनी ॥ ९ ॥ यज्ञहोतांचिपरिपूर्ण ॥ संतोषोनिअग्निनारा
 यण ॥ स्वहस्तेंपायसपात्रभरून ॥ देताझालामृंगीपासीं ॥ १० ॥ ह्मणोराणियांसीं
 घावेंभक्षणा ॥ पूर्णहोईलमनकामना ॥ ऐशादेऊनिआशीर्वचना ॥ त्रिचरणगुप्त
 जाइला ॥ ११ ॥ वसिष्ठकह्ननिविभाग ॥ राणियांसीदेतसवेग ॥ कौसत्येसीदेतां

श्रेष्ठभाग ॥ ऋधआलाकनिष्ठेते ॥ १२ ॥ ह्यणमीरायासीप्रियकर ॥ म्यारथचक्रीघा
लोनिकर ॥ रणीविजयीकेलानृपवर ॥ इंद्रादिदेवांस्वतां ॥ १३ ॥ मज्जआधीनदेतांमा-
न ॥ कायकरावाभागभागून ॥ ह्यणोनिर्केकेयीरुसोन ॥ अधोवदनबैसली ॥ १४ ॥ म
गबोलेवसिष्ठमुनी ॥ विघ्नहोईलयेचक्षणीं ॥ तंवकरींचापिंडझडपोनी ॥ घरीनेनेला-
अकस्मात ॥ १५ ॥ मगतीघारगगनपंथे ॥ जातअसतांप्रचंडवाते ॥ आसडुनिघांत्या
पिंडाते ॥ मुखानूनिपाडिला ॥ १६ ॥ तोपिंडअंजनीच्याकरांत ॥ येऊनिपाडिला अ-
कस्मात ॥ तंपतीतत्काळभाक्षित ॥ शिवस्मरणकरूनियां ॥ १७ ॥ घारीतेदेवांग
नापहिली ॥ पूर्वीनृत्यकरितांचांचरीगेली ॥ मगविधीनेंशापिली ॥ घारीहोईह्यणो
नी ॥ १८ ॥ मगतेसुवर्चसानामेदेवांगना ॥ लागेकमलोद्भवाचेचरणां ॥ विधीह्यणे
दशरथगणा ॥ अयोध्येचानृपवर ॥ १९ ॥ मस्वसंमयींपिंडझडपितां ॥ उद्धरसीतूं
तत्वतां ॥ अंजनीकरींपिंडपडतां ॥ निजस्थानातूयेसी ॥ २० ॥ असोघारीब्रह्मव
रदेकरुनी ॥ उद्धरोनिपावलीस्वस्थानीं ॥ इकडेचवमासभरतांअंजनी ॥ प्रसूत
झालीतेधवां ॥ २१ ॥ ऋषिपल्यापाहतीतेवेळां ॥ बळियांतोपुत्रजन्मला ॥ कींघा
सरमणीप्रकरला ॥ वानरवेधेदेदीप्य ॥ २२ ॥ विद्युत्पायंकुंडलेझळकती ॥ गंडस्थ
कींपडलीदीप्ती ॥ हटकोपीननिश्चिती ॥ कटिप्रदेशींमौंजीझळके ॥ २३ ॥ तळप
तसेयज्ञोपवीते ॥ ऐसेंवानररूपअद्भुत ॥ मुरवींपुच्छायींआरक्त ॥ वर्णदिसतप्र
वाळसम ॥ २४ ॥ क्षुधाक्रांतपरमबाळ ॥ चहूंकडेपाहेचंचळ ॥ तोंअंजनीउतावे
ळ ॥ फळंगेलीआणावया ॥ २५ ॥ रुदनकरितक्षुधितबाळ ॥ तोंआरक्तदिसेसूर्य
मंडळ ॥ ह्यणेहेउत्तमदिसेळफळ ॥ उडेचपळमारुती ॥ २६ ॥ पिंजारित्यारोमावळी
॥ सिंहनादेगर्जेनिराळीं ॥ दिग्गजांचीबैसलीटाळी ॥ आंदोळलीवस्त्रधरा ॥ २७ ॥
स्फुरणदारुळेंथोर ॥ गाजवीपुच्छाचाफडळकार ॥ मार्गेअंगवातेंतरुवर ॥ उन्मळो
निजातीआकाशीं ॥ २८ ॥ चपळपदहयतसेचहस्त ॥ प्रतापेझेपावेगगनांत ॥
उडुणावरीउडुणघेत ॥ जातआदित्यालक्ष्मिनी ॥ २९ ॥ कींउर्वीचरूनिस्रुपर्णा ॥
जायवेकुंठपीठलक्ष्मिनी ॥ तैसाचअंजनीहृदयस्त ॥ मूमंडळाआटोपी ॥ ३० ॥ म
नोवेगासिमांगेठाकुनी ॥ हंचुमंतवेगेजायगगनीं ॥ तोंलोकप्राणेशांधुनी ॥ ध
रीनह्यणोस्वपुत्रा ॥ ३१ ॥ परमतीब्रसूर्यमंडळ ॥ तेजेआहाळेळमाझेबाळ ॥ ह्यणोनि

धरूपाहेअनिळ॥ परीतोचपळनाटोपे॥ ३२॥ मंगहिमाचळचेशीतळांबुकण॥ मागू
 निशिपीप्रभंजन॥ हनुमंतमुखपसस्तून॥ सूर्यजवळीपातला॥ ३३॥ तोंतेदिव्र-
 सींस्वर्यग्रहण॥ राहूआलामुखपसस्तून॥ मांस्त्रीसक्रोधआलादारुण॥ सिंहिका
 सुतादेरवतां॥ ३४॥ ह्मणोमीअत्यंतक्षुधित॥ फळभक्षाययाआलोंयेथ॥ हाकोण,
 आलाअकस्मात्॥ यासाआडमाझिया॥ ३५॥ सबळपुच्छघार्येकरून॥ फोडि-
 लेंराहूचेंवदन॥ भिरकाविलापायींधरून॥ मूर्च्छार्येऊनपडिलातो॥ ३६॥ जैसेशंढा
 दंडेंकरूननिदेरव॥ जगविदारीबिडालक॥ कींभुजंगाचेकर्यंतमूषक॥ अकस्मात्सां
 पडे॥ ३७॥ राहूचेकैवारेकेत॥ कपीवरीआलाधांवत॥ जैसेकेसरीपुढेंजंबुकयेत॥
 आपुढेंमरणविसरूनी॥ ३८॥ केतूदेरवतांहनुमंत॥ तयासीओपीमुष्टिघात॥ आं
 गचुकवोनित्वरित॥ केतूतेथूनिपळाला॥ ३९॥ मगराहूआणिकेत॥ इंद्रापासींआ-
 लेधांवत॥ अश्रुहेंनाहालेपर्वत॥ सिंदूरेंकरूनजैसेकां॥ ४०॥ इंद्रासिवदतीदोघे
 जण॥ हेसरेशसहस्रनयन॥ आह्मावरीकापधरून॥ हेंकांविघ्नमांडिलें॥ ४१॥
 पुच्छनामाराहूकरून॥ आह्मावरीदीधलापाठवून॥ आश्चर्यकरीशचीरमण॥
 ह्मणहेंकर्तृत्वकोणाचें॥ ४२॥ कोणीकेलीविपरीतकरणी॥ त्याससंहारावयावज्र
 पाणी॥ त्रिदशसमुदायघेउनी॥ वायुवेगेंपातला॥ ४३॥ राहूपुढेंधांवत॥ मार्गेदे
 वांसहअमरनाथ॥ तोंइकडेअंजनीस्त॥ सूर्यायासूंधांवतसे॥ ४४॥ चळचळ
 कांपेमित्र॥ ह्मणोहकेंचाआलाअमित्र॥ दिनमानसोडोनिदिनकर॥ पळॉंनला
 हेसर्वथा॥ ४५॥ प्रतापरुद्रमारुती॥ सूर्यमंडळधरिलेंहातीं॥ हेंफळनळ्हेनि-
 श्चिती॥ ह्मणोनिपुढतीटाकिलें॥ ४६॥ जैसेकेवळवडवानळ॥ तैसेंदेदीप्यमा
 नसूर्यमंडळ॥ फळनळ्हेह्मणोमिअंजनीबाळ॥ टाकिताझालापुढती॥ ४७॥ मा
 धारापडेपरतीन॥ तोंराहूआलाज्ञक्रासघेऊन॥ पुढतीक्रोधआलादारुण॥ ह्म
 णेआतांनसोडींयासी॥ ४८॥ साह्यघेऊनअमरपती॥ मजवरीआलापुढती॥ जै
 सेशलभमिळोनियेती॥ कव्यांतविजूधरावया॥ ४९॥ ऐसेंबोलतवायुनंदन॥
 राहूवरीलोटलायेऊन॥ इंद्रादेरवतांनाडण॥ राहूसिकेलेबहुसाल॥ ५०॥ जैसेपर्व
 तपडेअकस्मात्॥ तेंसाराहूसीदेमुष्टिघात॥ ग्रहपूजायथासांगतंथ॥ वायुस
 नेमांडिली॥ ५१॥ राहूआक्रोशींफोडीहांका॥ ह्मणोकायपाहसीअमरनायका॥ म

मारुतीजन्म.

(९३)

गशक्रेः ऐरावतदेव ॥ अकस्मात् प्रेरिला ॥ ५२ ॥ निकडे धांवे ऐरावत ॥ तिकडे भारे ऊ
 र्वीलवत ॥ कींदुसरा मेरुसूतिमंत ॥ शक्राचे वहनपें झाला ॥ ५३ ॥ तो सबळो टळा
 ऐरावती ॥ चपळ धांवला वीर मारुती ॥ जैसा बज्रघात पर्वती ॥ तैसा कुंभस्थळीं ताडि
 ला ॥ ५४ ॥ धाकें ऐरावत तो पळे ॥ मग पाकशासन ते वेळे ॥ हस्ति आकळितांना कळे ॥
 रान घेतलें बळेंची ॥ ५५ ॥ जैसी दुर्बळाची स्त्री नष्टबहुत ॥ तीन मानी त्याचा वचना
 र्थ ॥ तैसा इंद्रासी ऐरावत ॥ नाटो पेची सर्वथा ॥ ५६ ॥ असो विचार करूनि मइंत
 ॥ कामक्रोध जैसे आवरित ॥ तैसा सहस्राक्षें ऐरावत ॥ पुढती समोर आणिला ॥ ५७
 ॥ मागुती धांवे पवनसुत ॥ धरी ऐरावताचे चारी दंत ॥ उलथो निरवालीं पाडित ॥ श
 क्रसहित ते धयां ॥ ५८ ॥ हस्तचपेटें हाणो निते वेळीं ॥ शक्राचा किरीट पाडिला
 भूतळीं ॥ सकळ देवसेना ते काळीं ॥ झाली पाहीं भयभीत ॥ ५९ ॥ इंद्राची झोंटी मो
 कळी ॥ मागुती ऐरावत आकळी ॥ हनुमंता वरी बळें चि घाली ॥ गजन घाली पदपु
 टें ॥ ६० ॥ गजपळे रानो रान ॥ परमघाबरास हस्तनयन ॥ तोंय महस्तीं दंड घेऊ
 न ॥ हनुमंता वरी उठावला ॥ ६१ ॥ यमदंड प्रेरिला ते वेळे ॥ मारुती वरी कोसळे ॥
 मुष्टिघात हृदयीं दीधले ॥ यमपाडिला धरणी वरी ॥ ६२ ॥ वक्षस्थळीं वळंघोनि ह
 नुमंत ॥ पुढती मुष्टिघात प्रेरित ॥ हातीं चादंड हिस्तीन घेत ॥ तेषीं चिताडित तयासीं
 ॥ ६३ ॥ यम धरिले मारुतीचे चरण ॥ झणे मी तुजला अनन्यशरण ॥ मग हस्त
 हृयजोडुन ॥ करीस्तुती मारुतीची ॥ ६४ ॥ कुबेर धांवो निते समयीं ॥ लागे मारु
 तीचे पायीं ॥ तों ऐरावतारूढ शक्रपाहीं ॥ लागवे गें पातला ॥ ६५ ॥ ऐसे देवो नि
 ते अवसरीं ॥ मारुती धांवे शक्रा वरी ॥ ऐरावताचे पुच्छ धरी ॥ पृथ्वी वरी आपटा
 वया ॥ ६६ ॥ पुच्छ धरूनि भोवडी गज ॥ तोंकांपती सर्वदिग्गज ॥ अवनी वरी देव
 राज ॥ वज्रासह पडियेला ॥ ६७ ॥ बळें गज आपटी धरणीं ॥ देवांसहित पळे वज्र
 पाणी ॥ कडे कपाटीं जाउनी ॥ महायोद्धे लपाले ॥ ६८ ॥ झणती पृथ्वी गेली र
 सातळा ॥ एकचिहा हाकार झाला ॥ मग अमरेंद्र ते वेळां ॥ अवसान धरी पुढ
 ती ॥ ६९ ॥ वज्र बळें भवंडित ॥ मुखा वरी ताडितां हनुमंत ॥ तेषीं मूर्च्छा दाटली
 बहुत ॥ पडे वायुसून पृथ्वी वरी ॥ ७० ॥ कनकाद्री वरून कोसळला ॥ पर्वतदरी मा
 जी पडिला ॥ लोकप्रणेश धांविन्नला ॥ रूत धरिला पोटासीं ॥ ७१ ॥ कासाची सया

युन्दन ॥ विकळपडिला अचेतन ॥ वायु करीतसे स्फुंदन ॥ पुढें घेऊन हनुमंता ॥ ७० ॥
 ॥ ह्मणौ दुर्जन हा अमरेंद्र ॥ तान्ह यावरी घातलें वज्र ॥ परमनिर्दय पुरंदर ॥ करीनसुं
 हारतयाचा ॥ ७१ ॥ माझे तान्ह याचा जातां प्राण ॥ आटीन सकळ त्रिभुवन ॥ प्रहा
 दाकारणें संपूर्ण ॥ नृसिंह जें सादैत्य आदी ॥ ७४ ॥ वायु आधीन सकळंचे प्राण ॥ आ
 कर्षित नलगतां क्षण ॥ श्वासोच्छ्वास कोडून ॥ त्रिभुवनकेलें कासाविस ॥ ७५ ॥
 मगचंद्र विरिंची सकळ नृपवर ॥ रमावर आणि उमावर ॥ सकळ प्रजात्रयी शर ॥
 शरण आले वायूतें ॥ ७६ ॥ पोटासी धरून हनुमंत ॥ वायु दीर्घस्वरे रंडत ॥ तों ब्र
 ह्मादिदेव समस्त ॥ प्राणनाथें देखिले ॥ ७७ ॥ हनुमंतासिकडे घेऊनी ॥ उभाराहे
 ते क्षणीं ॥ तीनी देवदेवोनि नयनीं ॥ नमस्कारी ते धवां ॥ ७८ ॥ मग बोले कम
 ळासन ॥ पुत्राचा के वार घेऊन ॥ अवधी भजानिर्दाळून ॥ टाकिसी काय प्राणेश ॥
 ॥ ७९ ॥ येरू ह्मणोन उठतां माझा सुत ॥ इंद्रादिदेव अवघे समस्त ॥ निर्दाळीन ह्मण
 तां वैकुंठनाथ ॥ वर देतसं तीषोनी ॥ ८० ॥ पूर्णपिंडाचा हनुमंत ॥ यासी स्वप्नीहीना
 हीं मृत्या ॥ ब्रह्मकल्पपर्यंत ॥ चिरंजीव पुत्रतुझा ॥ ८१ ॥ मग बोले कर्पूरगौर ॥ मा
 झ्यातू तीचनेत्रींचा वैश्वानर ॥ सर्वजाळील साचार ॥ परीयासी बाधीना ॥ ८२ ॥
 माझी त्रिशूळादि आयुधें तत्वतां ॥ तीन बाधितियासी आतां ॥ मग विरिंची झा
 लाबोलता ॥ निजवरदान ऐकतें ॥ ८३ ॥ माझा ब्रह्मशाप आणि पाश ॥ कदा न
 बाधितिलयास ॥ माझीं प्रास्थें बहुवस ॥ तीं हीयातें न बाधिति ॥ ८४ ॥ मग इंद्रस
 त्वर देत वर ॥ माझे यासीन बाधे वज्र ॥ हा वज्र देही साचार ॥ अक्षय अफंगस
 र्वदा ॥ ८५ ॥ हनुवटीस झळकलें वज्र ॥ यास हनुमंत नाम साचार ॥ कुबेर ह्मणोव
 हुत अस्वर ॥ क्षय पावती हस्ते याच्या ॥ ८६ ॥ यम देतसे वरदान ॥ यास कालत्र
 यीं न बाधी दंडपूर्ण ॥ याचें करिती जेना मस्मरण ॥ त्यांसी बंधन न करीं मी ॥
 ॥ ८७ ॥ मग बोले रसाधिपती ॥ अक्षय असो यास शक्ती ॥ कधीं त्रमीनसे मारु
 ती ॥ युद्ध करितां बहुसाल ॥ ८८ ॥ दिव्य कमळांची सुमनमाळ ॥ नसूके लोटतां ब
 हुकाळ ॥ ती विश्वाभिन्नं गळांत काळ ॥ घातली तेळां मारुतीचे ॥ ८९ ॥ समस्तीं
 देऊनि वरदाना ॥ देवगेले आपुले स्थाना ॥ वायूने हनुमंत ते क्षणां ॥ अंजनीज
 वळ आणिला ॥ ९० ॥ मारुती सहृदयीं धरूनी ॥ स्फुंदस्फुंदो निरबेज नंनी ॥

सुरवामाजीस्तनघालोनी ॥ वदनकुंरवाळीतेवेळां ॥ ९५ ॥ ऐसेंहनुमंतजन्मकथन
॥ अतिरसाळकरितांश्रवण ॥ सकळविघ्नेजातीपळोन ॥ क्षणमात्रनलगतां ॥
॥ ९६ ॥ ॥ इति श्रीहनुमंतजन्मकथासमाप्ता ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्रीपरशुरामजयती कथा प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ओं व्या ॥ श्रीचैकुंठविलासीनारायणा ॥ भवगजविदार
कपंचानना ॥ भक्तक्षकादुष्टदलना ॥ नानाअवतारतूंधरिसी ॥ १ ॥ तूंचिपरश
रामहोसी ॥ संहारूनीक्षत्रियांसी ॥ ब्राह्मणांचासाहाकारीहोसी ॥ भक्तजनताराव
या ॥ २ ॥ तुझेचरित्रवर्णनकरावें ॥ ऐसेंमनींधरिलेभावे ॥ परीमममुखेबोलवायें ॥ हे
चिआतांमागतो ॥ ३ ॥ श्रीनवमस्कंधींभागवतीं ॥ पंचदशाध्यायींरायाप्रती ॥ श्रीशु
काचार्यकथासांगती ॥ तद्वापएकेसज्जनही ॥ ४ ॥ सावधानकस्तुनिअंतःकरण ॥
श्रीरामजन्मकथाकरितांश्रवण ॥ चुकेजन्ममरणार्चेंभ्रमण ॥ सत्यसत्यत्रिवाचा
॥ ५ ॥ सोमवंशींगाधिपती ॥ त्याचीकन्यासत्यवती ॥ तीतेंशुचीकभार्गवमागती ॥
गाधिगृहींचेउनी ॥ ६ ॥ स्रणतीआह्लाविवाहकरणें ॥ हेचिकन्यादानअर्पणें ॥ ऐकोनि
गाधीअनमानपणें ॥ विचारकरीमनांत ॥ ७ ॥ आर्या ॥ मत्कन्येलावरहा
योग्यनसेयासकायसांगावें ॥ यालाकधींहिनमिळे दुस्तरऐसेंचिशकलमागा
वें ॥ ८ ॥ श्रीभागवत श्लोक ॥ एकतःश्यामकर्णानां हयानांचंद्रवर्चसाम् ॥
सहस्रदीपतांशकलं कन्यायाः कुशिकावयम् ॥ ९ ॥ ओं व्या ॥ एकसारिवेश्या

मकर्ण ॥ सहस्र अश्वदेती लतूर्णा ॥ तरी चतुर्नामनोरथ पूर्णा ॥ होईल निश्वये हि
जवर्या ॥ १० ॥ आह्मी थोर कौशिक धन्य ॥ इतुके नहीन सीमान्य ॥ परंतु तुह्नी.
सत्पात्र ब्राह्मण ॥ ह्मणी निमान्य जाहलों ॥ ११ ॥ इतुके ऐकोनि तो तपो ज्योती ॥ गेला-
सत्वर वरुणा प्रती ॥ वरुणे नमो नि अति प्रीती ॥ उच्चासनीं बैसविला ॥ १२ ॥ पूजा करू.
निविन वीवरुणा ॥ स्वामी येण्याचे सांगा कारण ॥ जें इच्छित असेल आपुलें मन ॥ तेम
ज आज्ञा करावी ॥ १३ ॥ विप्र ह्मणे विवाह योजिला ॥ सहस्र श्यामकर्ण देई मजला ॥
तो शब्द वरुणे मस्तकी वंदिला ॥ अश्व सहस्र दीधले ॥ १४ ॥ **आर्या** ॥ ज्यांच्या
दर्शनयोगें पुण्य घडे पाप जाय हो परतें ॥ हरिलामान्य असेजे काय उणें त्या हि
जांस इह परतें ॥ १५ ॥ **ओंव्या** ॥ भार्गवें आणू निराया प्रती ॥ देऊनि वरिली सत्य
वती ॥ अति हर्षे विवाह पद्धती ॥ गौरविला ऋषीरायानें ॥ १६ ॥ आपुल्या आश्र-
मीं ऋषि वर्ततां ॥ सत्यवती सहस्र सत्यवतीची माता ॥ उभया ह्मणती ऋषिसमर्था
॥ पुत्र व्हावे आह्मांतें ॥ १७ ॥ ऐकोनि भार्गवें चरूदोनी ॥ सिद्ध केले अभिमंत्रुनी ॥
श्वश्रूचा क्षात्र मंत्रें करूनी ॥ ब्राह्म मंत्रें स्वस्तीचा ॥ १८ ॥ ऐसे दोन चरूदोधींसी ॥
दावुनी गेले ऋषीस्नानासी ॥ तंव ते माता कल्पी मानसीं ॥ कन्येचा वरिष्ठ असेल
॥ १९ ॥ **आर्या** ॥ या भावें कन्येला तव चरु मज दे असेंचिते वदली ॥ बदलिति
परस्परें मग तीचा हीती द्विचा चरू अदली ॥ २० ॥ **ओंव्या** ॥ बैसंती प्रसाद भ
क्षुनी ॥ तंव ऋषी आले स्नान करूनी ॥ पाहती ध्यानीं विचारूनी ॥ ह्मणती वि
परीत केलें तगे ॥ २१ ॥ स्थियेसी ह्मणती दंडधर ॥ पुत्र होईल तुज भयंकर ॥ भ्राता
ब्रह्मज्ञ चतुर ॥ प्रसवेल तव माता ॥ २२ ॥ ऐकोनि प्रार्थी सत्यवती ॥ मज पुत्र व्हाया
महामती ॥ संतोषो नि ऋषी ह्मणती ॥ दंडधर होईल तव पुत्र ॥ २३ ॥ ब्राह्म मंत्रें
चरु जो मंत्रिला ॥ तो कन्येचा मातेनें भक्षिला ॥ तिला पुत्र विश्वामित्र झाला ॥
वेगळी कथा ते असे ॥ २४ ॥ नवमास होतां सत्यवती ॥ झाली पुत्रातें प्रसवती
॥ त्याला जमदग्नी असें ह्मणती ॥ सप्त ऋषींच्या मंडळीं ॥ २५ ॥ सत्यवती
झाली सरिता ॥ कौशिकी नामें लोकविश्रुता ॥ जीच्या जलें स्नान पान करितां
॥ पुनर्जन्म न विद्यते ॥ २६ ॥ रेणुकारेणूची दुहिता ॥ तेजमदग्नीची होय कांता ॥
तिच्या पुत्रांत कनिष्ठता ॥ धरिते झाले भगवान ॥ २७ ॥ रेणुका गर्भवती जा-

परशुरामजयंती कथा.

(९७)

हली ॥ तेजेजैसीचीजप्रकटली ॥ अंतरखुणाऋषीसकळली ॥ डोहळेका
 युविचारिती ॥ २८ ॥ येरीह्मणेशस्त्रधरूनी ॥ निःक्षत्रीकरावीसर्वअवनी ॥
 गोब्राह्मणप्रतिपालुनी ॥ मगतपश्वर्याकरावी ॥ २९ ॥ ऐसेंइच्छीमाझेंमानस ॥
 ऐकोनिऋषीपावेसंतोष ॥ तंवनरलेनवमास ॥ प्रसूतिसमयोपातला ॥ ३० ॥
 आर्या ॥ प्रगटेतरामयेथें ह्मणुनीविधिइंद्रचंद्रसूर्यादी ॥ ऋषिगणहीत्या
 समयीं स्तवितीयेऊनिरेणुका आदी ॥ ३१ ॥ श्लोक ॥ त्यानंतरेंस्तवि
 तिगर्भकरद्विजाला ॥ त्यानंतरेंसगुणगर्भगताअजाला ॥ देवस्तकीकरुनि
 आपुलियापदांतें ॥ जातीहरीलपदतीसकलाऽपदांतें ॥ ३२ ॥ **ओंव्या** ॥ वै
 शाखशुद्धपक्षीतृतीया ॥ पावतांआदित्यअस्तसमया ॥ रेणुकाजमदग्नीचीजा
 या ॥ पुत्ररत्नातेंप्रसवली ॥ ३३ ॥ देवदुंदुभीवाजविती ॥ पुष्पवृष्टीबहुकरिती ॥
 थैथैयाअप्सरानाचती ॥ संगीतगातीगंधर्व ॥ ३४ ॥ मंदमंदगर्जसागर ॥ सुगं
 धवाहेमंदसमीर ॥ सृजनमनातेंआनंदअपार ॥ होताझालातेकाळीं ॥ ३५ ॥ सू
 तिकागृहीतेजफांकलें ॥ जमदग्नीनेंपुत्रावणकेलें ॥ ऋषिपत्यांहींह्मणेंघातलें ॥
 ऐसाउत्साहबहुकेला ॥ ३६ ॥ जाताशींचफिटल्यावरी ॥ बालकघालोनिपालखांत
 रीं ॥ मंजुळस्वरंगातीनारी ॥ रामनामठेवूनियां ॥ ३७ ॥ **आर्या** ॥ अवतरलाहा-
 श्रीपति धरुनीव्यक्तीमनुष्यदेहाची ॥ दंडुनिदुष्टजनांतें पददासांभुक्तिभुक्ति
 देहाची ॥ ३८ ॥ **ओंव्या** ॥ अनंतकोटिब्रह्मांडनायका ॥ पाळण्यांतघालूनि-
 बायका ॥ जोजोह्मणतीआश्चर्यऐका ॥ हेसर्वलीलातयाची ॥ ३९ ॥ वस्त्राभरणें
 पूजूनिरामा ॥ सच्चिदानंदामेघश्यामा ॥ भक्तह्मणतीआत्मारामा ॥ नारायणा
 रूपाकरीं ॥ ४० ॥ हेपरशुरामजन्मचरित्र ॥ श्रीत्याचत्त्यांकरींपवित्र ॥ आपुठी
 लीलाविचित्र ॥ नारायणस्वयेवदे ॥ ४१ ॥ ॥ इतिश्रीपरशुरामजयंतीक
 थासमाप्ता ॥ ॥ श्रीपरशुरामार्पणमस्तु ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

श्रीनृसिंहजयंती कथा प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीनृसिंहायनमः॥ जयजयाजीलक्ष्मीपती॥ जयजया
 जीउदारकीर्ती॥ अवतारधरूनि सर्वजगतीं॥ निशल्यकरि सीजगदीशा॥ १॥ ब्र
 ह्मयाचे हरितांवेद॥ क्षीणझाले मानव विबुध॥ मत्स्य अवतार तूंगो विंद॥ घेऊनि शं
 खाबधियेले॥ २॥ कूर्म अवतार धरूनि सुलभ॥ महाकपटी मधुकैटभ॥ बधूनि भक्तां
 फरि सीलोभ॥ ब्रह्मांड स्तंभ तूंहोसी॥ ३॥ हिरण्याक्ष महाअस्तर॥ तैर्णे सकळांके
 लेंज रर॥ ह्यणो निवराह अवतार॥ धरूनि दंते रगडिले॥ ४॥ हिरण्यकशिपू मदी
 न्मत्त॥ पुत्रप्रदादगांजितां भक्त॥ स्तंभी प्रकटो निकेला अंत॥ नरहरिरूपे जगदीशा
 ॥ ५॥ वामनावतार धरूनि बळी॥ दानमागूनि घातला पाताळीं॥ वरदेऊनि तू वन
 माळी॥ द्वाररक्षि सीतयाचें॥ ६॥ परशूहस्तीं घेऊनि क्रूर॥ तीन सप्तके निवटिले
 अस्तर॥ मातृकै वारें धराभार॥ परशुरामा फेडिसी॥ ७॥ श्रीराम अवतार धरूनि
 सकळ॥ समूळ नाशिलें राक्षसकुळ॥ रावण वधूनि लंकापाळ॥ बिभीषण केला कृ
 पेने॥ ८॥ ऋणावतार धरूनि स्तरस॥ गौळिया घरीं भक्षि सी गोरस॥ सेरवीं वधिला
 कपटी कंस॥ गोपी उदास भोगिसी॥ ९॥ कलियुगीं च्यपापिष्ठजना॥ देरवूनि कं
 टाळ उपजे मना॥ ह्यणो निबोडूनारायणा॥ होऊनि भक्तां रक्षिसी॥ १०॥ पापभ
 यपावूनि धरा॥ शरणजातां सर्वेश्वरा॥ तियेचीं करुणालक्ष्मीवरा॥ येतां कलंकी

नृसिंहजयंतीकथा.

(९९)

होसीतूं॥११॥ नानाचरित्रेनानारचना॥ तूंचिदाविशीलक्ष्मीरमणा॥ शंकर ईश
 हीकल्पना॥ भेदकर्तेबोलीती॥१२॥ परीपूर्णरूपीपूर्णानंद॥ कोणतयासीकल्पी
 भेद॥ मममानसींतूंगोविंद॥ सर्वदावसेचिरकाळ॥१३॥ पद्मपुराणखंडउत्तर
 ॥ नारदासीसांगेचतुर्वक्र॥ तीहीकथासविस्तर॥ श्रवणकरीं ऋषिवर्या॥१४॥
 पूर्वीं हिरण्यकशिपूदैत्य॥ अस्करकुळीं विख्यात॥ तपसाधनकरूननित्य॥ विज
 यी झालात्रिभुवनीं॥१५॥ स्वर्गभूपाताळभुवनीं॥ राज्यचालवीएकासनीं॥ पु
 ण्यमार्गसमग्रअवनीं॥ यज्ञयागादिमोडिले॥१६॥ कयाधूनामेतयाचीसती
 ॥ पतिव्रतासुंदरयुवती॥ ऋतुकाळीं गर्भवती॥ पतिसंयोगेजाहली॥१७॥
 ॥ नवमासभरतांपूर्ण॥ पोटींउपजलेपुत्रनिधान॥ जातकर्मादिसंपादनं॥ प्रहा
 दनामठेविले॥१८॥ शक्रकृपक्षींचाढेशशी॥ तैसाचाढेदिवसमासीं॥ ऐसीं पं
 चवर्षेबाळकासी॥ भरतांपिताविचारी॥१९॥ दैत्यकुळीं आत्मकुमरू॥ विद्या
 भ्यासकरण्यासधुरू॥ ह्यणोनितयायोग्यगुरू॥ पाहोनिपढुंघातला॥२०॥
 गर्भींउपदेशंप्रहादसुगुण॥ सदावर्णीहरीचेगुण॥ भक्तिभावाचेंमहिमानांझा
 लानिपुणहरिभक्तीं॥२१॥ दैत्यगुरुघालनिपाटी॥ ओंकारबीजसांगतांओंठीं॥
 प्रहादाचियेकर्णपुटीं॥ पडतांज्ञानजाहले॥२२॥ नकारशब्दसांगतां त्याणें॥ ह्यणे
 कदापिनबोलेउणें॥ ओंकारबीजईश्वरभजनें॥ सार्थकझालेंजन्माचें॥२३॥
 उदारतेनकारशब्द॥ परमअंतरींपाववीरवेद॥ सर्वव्यापीश्रीगोविंद॥ नाहींकीठें
 सांगपां॥२४॥ उत्तरऐकतांदैत्यगुरू॥ मनींमानीचमत्कारू॥ ह्यणेकळताराजे-
 श्वरू॥ शिक्षाकरीलमजलागीं॥२५॥ ह्यणोनिप्रहादाधरूनिहातीं॥ ह्यणेकप
 टियासांडीमती॥ शत्रुस्मरणेंकुशलप्राप्ती॥ कवणाझालीसांगपां॥२६॥ येरूह्य
 णेशत्रुकवण॥ सर्वव्यापीनारायण॥ तुमचेआमचेहृदयींपूर्ण॥ भरलाअसेसर्व
 दा॥२७॥ गुरुह्यणेनळेबरयें॥ धाकमानिजेमाझेनिजीवें॥ मगराजयाप्रतीसर्व
 भावें॥ झालेंवृत्तनिवेदी॥२८॥ ह्यणेजीजीतुमचाकुमर॥ तयासिझालाभूतसं
 चार॥ सदासर्वदालक्ष्मीकर॥ स्मरितोअसेएकभावें॥२९॥ बोधिल्यानायकेमाझे
 वचन॥ शत्रुस्मरणींसदानिमग्न॥ ह्यणोनिस्वामीतेवर्तमान॥ झालेंतेचिकथि
 येले॥३०॥ गुरुउत्तरपडतांकानीं॥ दैत्यहृदयींपेटलाअग्नी॥ ह्यणेस्वपुत्रायेचक्षणीं

वधीनमीनिश्चये ॥ ३१ ॥ दूतधातुर्नआणिलासुत ॥ ह्मणोकारेबोलसीविपरीत ॥ माझा
 शत्रूलक्ष्मीकांत ॥ तूंकांत्यातेंआठ्विशी ॥ ३२ ॥ प्रहादह्मणोएकेंवचन ॥ सर्वच्यापील
 क्षीनारायण ॥ तूंहीत्याचेंकरितांस्मरण ॥ मुक्तहोसीनिर्धारें ॥ ३३ ॥ कैंचाशत्रूकैंचा
 मित्र ॥ श्रीहरीआत्माजगींसर्वत्र ॥ तयावांचूनिअणुमात्र ॥ रिताठावचनसेची ॥ ३४ ॥
 श्रीहरीवांचूनिएकक्षण ॥ मातेंनगमेगोलियाप्राण ॥ मातेंरक्षीनारायण ॥ थोरम
 हिमानहरीचें ॥ ३५ ॥ हरिनामपडतांश्रवणी ॥ दैत्यकोपलाचौगुणी ॥ जैसाघृतेंशिं-
 पितांअग्नी ॥ ज्वाळालागतीगगनातें ॥ ३६ ॥ मगअंतर्गृहींजाउनीनृप ॥ करिता
 झालाबहुसाक्षेप ॥ विषदेऊनिस्वकुळदीप ॥ पियेममाझेनेंमालवीं ॥ ३७ ॥ अ
 बश्यह्मणूनिपतिव्रता ॥ अंतर्गृहींनेऊनिस्कता ॥ ह्मणोनाठवींलक्ष्मीकांता ॥
 येणेंतवपिताकोपला ॥ ३८ ॥ माझ्याहस्तेंदेतोविरव ॥ येणेंप्राणामुकसीदेख
 ॥ पुत्रप्राप्तीचासमूळहरिव ॥ जाऊनिशोकमजघडे ॥ ३९ ॥ तरीपुत्रानकरींभज
 न ॥ सोडीमनींचेंदुष्करपण ॥ ह्मणूनिमातास्वकरींवदन ॥ स्वपुत्राचेंकुरवा
 ळी ॥ ४० ॥ महाविषभस्त्रनिपात्री ॥ ठेवितांअश्रुलोटलेनेत्री ॥ मोहेंकंपभर
 लागावीं ॥ ह्मणूनिधरित्रीपडियेली ॥ ४१ ॥ प्रहादह्मणोएकेंजननी ॥ उगाच
 रवेदकांकरिसीमनीं ॥ त्रिभुवनींईश्वरविचित्रकरणी ॥ तारीनिदानींस्वभक्तां ॥
 ॥ ४२ ॥ पतिवचनेंदेसीविष ॥ मजलावाटेबहुसंतोष ॥ सर्वकर्ताउत्तमपुरुष ॥ सर्वाघ
 टींतोनांदे ॥ ४३ ॥ पूर्वीश्रियाळकांचीराजा ॥ चांगुणातयाचीपवित्रभाजा ॥ सत्वर
 क्षणींआपुल्याननुजा ॥ पतिआज्ञेनेंवेधितपां ॥ ४४ ॥ प्रसन्नहोऊनिश्रीशंकर
 ॥ अपेक्षितविदेतवर ॥ नगरासहितराजेश्वर ॥ पूर्णपदींस्थापिला ॥ ४५ ॥ तीसंयें
 थेंसंकटकोण ॥ दासांरक्षीलक्ष्मीरमण ॥ ऐसेंबोलूनिविषघेऊन ॥ श्रीहरीह्मणू-
 निप्राशीतो ॥ ४६ ॥ अंतर्गृहींपित्याचेहेर ॥ देरघूनिवदतीसविस्तर ॥ विषप्राशू
 निप्रहादकुमर ॥ हर्षेडुलेहरिनामें ॥ ४७ ॥ पिताह्मणोमत्तहस्ती ॥ घालूनिकरा
 तयाचीशांती ॥ दैत्यकुळींस्वपुत्रकुमती ॥ शत्रुभजनींनिचडला ॥ ४८ ॥ मगदूतीं
 हस्तीमदोन्मत्त ॥ उपमेऐसाऐरावत ॥ चौबारांउभाकसूनिस्सुत ॥ निकुरेंलोढि
 लातयावरी ॥ ४९ ॥ तंवनृहरीऐसेंबोलतांवचन ॥ नृसिंहझालालक्ष्मीरमण ॥
 भक्ताभिमानेंनारायण ॥ तत्काळहृदयींसंचरला ॥ ५० ॥ नृसिंहवदनदेखतयांक

नृसिंहजयंतीकथा.

(१०१)

री ॥ भयें झाला अरण्यभरी ॥ नगरगर्भी महाभारी ॥ फित्येक असुरगडिले ॥ ५१ ॥
 बरहरिनामें प्रहाद भक्त ॥ घोषगाजवी ब्रह्मांडांत ॥ देरबूनि पिता होय चकित ॥ ह्म
 णो विपरीत दिसतसे ॥ ५२ ॥ आतां पर्वत पात करूनि सुता ॥ वेगें बोलवा मृत्यु पं-
 था ॥ ऐसी आज्ञा करितां दूतां ॥ आज्ञा वंदूनि निघाले ॥ ५३ ॥ मग प्रहाद बाळासि
 धरूनि हातीं ॥ वेगें पावले दीर्घपर्वती ॥ विशाळकडानदसे क्षिती ॥ ऐशिया शृंगीं
 चढविला ॥ ५४ ॥ तें सेवक ह्मणती दैत्यकुमरा ॥ व्यर्थ भजसी लक्ष्मीवरा ॥ रवा-
 लीं लोटितां समग्रचुरा ॥ मेदास्थींचा होईल ॥ ५५ ॥ कपटें विष भक्षिलें सहज ॥ भयें
 पळविले उन्मत्तगज ॥ आतां कोणरक्षील तुज ॥ सांडीं काज अंतरीचें ॥ ५६ ॥ इतुकेनें
 वांचसी क्षेमकुशल ॥ तुज अंगीं केंचें बळ ॥ ईश्वर भजनीं दैत्यपाळ ॥ सदासंतसमा
 नसीं ॥ ५७ ॥ ऐसी दूती वदतां गोष्टी ॥ रुत्रिममोहें घातली मिठी ॥ ह्मणो मजलाये संक
 टीं ॥ रक्षासमग्रसेवकही ॥ ५८ ॥ ऐसे वदतां दैत्यनंदन ॥ भोंवते भिळाले सेवकजन
 ॥ मग जयनरहरि ह्मणो निपतन ॥ सकळांसंहित पावला ॥ ५९ ॥ हरिनामार्चीं देतां
 आरौळी ॥ पुष्यप्राय पातला तळीं ॥ सेवकांची सकळ मंडळी ॥ चूर्ण झाली अपसं-
 यां ॥ ६० ॥ उरले सांगो येनी हेर ॥ तो पुढें पातला दैत्यकुमर ॥ आश्चर्य करिती नारी
 नर ॥ धाकें असुरकांपती ॥ ६१ ॥ दैत्यकुळ भूषण मणी ॥ सदाडुलेनामस्मरणीं ॥ दै
 त्य आज्ञापी सेवकां वचनीं ॥ समुद्रीयासी बुडवारे ॥ ६२ ॥ आज्ञाहीतां समस्त अ
 सुर ॥ हातीं धरूनि दैत्यकुमर ॥ महीवसन महासागर ॥ तेथें तत्क्षणीं पातले ॥ ६३ ॥
 मग ह्मणती उगाच मरसी मूढा ॥ कांहीं बरवे नदिसे पुढां ॥ दैत्यवंशसमर्थ गाढा ॥ त्या
 तें लांछन लाविलें ॥ ६४ ॥ पर्वतमस्तकीं कपटवृत्ती ॥ करूनि उत्तरसी तळीं क्षिती ॥ हा
 तो असे सरितापती ॥ जलग्रय उत्पत्तीयामाजी ॥ ६५ ॥ मत्स्यमकरनाडे सावज ॥
 गांठुनि तोडिती विशाळ सहज ॥ नवलक्ष्मीनी उत्पत्ती बीज ॥ सागरगर्भी विक्रा
 ळ ॥ ६६ ॥ येथें तुज लोटितां भक्षिती ॥ तरी नस्मरें कळापती ॥ राज्यभोगस-
 कळसंपत्ती ॥ चिरकाळ भोगीं सत्पुत्रा ॥ ६७ ॥ येरू ह्मणे नघडे ऐसें ॥ सर्वव्यापि
 लें जगदीशें ॥ होणार तें चिसुरवसंतोषें ॥ घडेल पूर्ण प्रारब्धें ॥ ६८ ॥ आकाश आप-
 अग्नीसमीर ॥ सर्वत्र भरला जगदीश्वर ॥ भक्तरक्षील लक्ष्मीवर ॥ हानि धारमान
 सीं ॥ ६९ ॥ ऐकूनि प्रहादाची बाणी ॥ सेवक ह्मणती नभीहामनीं ॥ लोटूनि देतां ते

क्षणीं ॥ श्रीनरहरीस्मरियेला ॥ ७० ॥ उड्डाणकरितां चरणांगुष्ठ ॥ लावितांतां स्तु
झालेंपिष्ट ॥ सागरगर्भी श्रीवैकुंठ ॥ येऊन प्रन्हादारक्षीपें ॥ ७१ ॥ कडेकादिलादैव्य
नंदन ॥ समुद्रींबुडालेसेवकजन ॥ उरलेराजधावर्तमान ॥ सांगोंपातलेत्वरेनें ॥ ७२ ॥
करीतहरिनामाचागजर ॥ पुढेंपातलादैत्यकुमर ॥ राजादेरचतां वैश्वानर ॥ तयाप-
रीप्रज्वळला ॥ ७३ ॥ ह्मणोकोठेंनमरेस्त ॥ येणेंमाझापुर्विलाअंत ॥ करकराखा
ऊनियांदांत ॥ पुत्रावेगेंपाचारी ॥ ७४ ॥ सेवकासिह्मणोआतां ॥ अग्नीमाजीजा-
ळणेंस्तता ॥ येणेंमाझीआल्हादसरिता ॥ डहुळकेठीनिष्ठुरें ॥ ७५ ॥ जैसेंविशा
ळदरीचेंतोंड ॥ तेंसेंरवपूनिप्रचंडकुंड ॥ लाक्षाकपूर्तैलपेंड ॥ काष्ठेंअपारमेळ
वा ॥ ७६ ॥ ऐसीआज्ञाकरितांदूतां ॥ क्षणनलागतांनिर्मिळीगर्ता ॥ नगरवासियां
समस्तां ॥ काष्ठेंमाथांवाहविती ॥ ७७ ॥ राजमंत्रीकारभारी ॥ काष्ठभारवाहतीशि-
रीं ॥ नाहींह्मणतांश्रीमुरवाचरी ॥ ताडणकरितीसेवक ॥ ७८ ॥ सेनापतीसावकार
॥ शोड्येआट्येलहानथोर ॥ ग्रामाधिकारीनारीनर ॥ काष्ठेंअपारवाहताती ॥ ७९ ॥
व्याहीपाहुणोआलेकोडे ॥ काष्ठेंदेऊनिघालितीपुढें ॥ विहीणयेतांदारापुढें ॥ काष्ठें-
देतीमस्तकीं ॥ ८० ॥ उग्नलावूनिनोवरानोवरी ॥ होमार्थबैसलीबोहल्यावरी ॥ सेव-
कयेऊनितयांचेशिरीं ॥ काष्ठेंदेतीबलात्कारें ॥ ८१ ॥ राजाश्रयेंसेवकजना ॥ ह्मणोमी
रायाचासरवामेहुणा ॥ परीमुरवाचरीदेऊनिचडकणा ॥ काष्ठेंदेतीमस्तकीं ॥ ८२ ॥
वारांगनाकरितीनृत्य ॥ मस्तकींकाष्ठेंदेतीदैत्य ॥ मांदाळघालूनिगळ्यांत ॥ गुरवमा
गेंधांवती ॥ ८३ ॥ पाहुणचारकरणेंएक ॥ सोडरेधरिलेग्रामस्थलोक ॥ भोजनींबै-
सतांयेऊनिसेवक ॥ काष्ठेंदेतीमस्तकीं ॥ ८४ ॥ नग्नगृहींन्हातांनारी ॥ सेवककाष्ठें
देतीशिरीं ॥ सकळह्मणतीइयेनगरीं ॥ थोरअनर्थदिसताहे ॥ ८५ ॥ काष्ठेंअ-
पारहीमकुंडीं ॥ घालोनित्यावरीसोडितीपेंडी ॥ तैलकपूर्अग्नितांडीं ॥ पडतां
अपारचेतला ॥ ८६ ॥ प्रळयकाळींचावैश्वानर ॥ तैसाअग्निचेतलाथोर ॥ उल्हा
टयंत्रकरूनिकुमर ॥ क्रोधेंबैसवीपारड्यांत ॥ ८७ ॥ नरहरिस्मरणेहर्षयुक्त ॥
पारड्यांतबैसलाप्रन्हादभक्त ॥ कळाताडितांनळेमुक्त ॥ रिबळीबैसलीचंत्रा-
नीं ॥ ८८ ॥ दैत्यह्मणोकुमरानष्टा ॥ कारेऐसियाक्रुरिसीचेष्टा ॥ तवभागनेमिळा
हव्यगाटा ॥ चंत्रमुरवीकांसेवकी ॥ ८९ ॥ येरूह्मणोएकेंउत्तर ॥ पितृकार्यकरीकु

नृसिंहजयंती कथा.

(१०३)

मर ॥ विपरीतझालियापुत्रापितर ॥ अधिकासीशस्त्रीनिमिला ॥ ९० ॥ तरीस्वहस्तं
 तूडीकळा ॥ तैणेंउडेलयंत्रकांटाळा ॥ ऐसेंऐकतांआवेशआगळा ॥ येऊनियं-
 त्रनाडिलें ॥ ९१ ॥ आकाशमार्गेंउडालासुत ॥ जाऊनिपडिलाअग्निआंत ॥ नरह
 रिस्मरणेंअग्निगर्भस्थ ॥ जनसमस्तदेरणी ॥ ९२ ॥ अग्निगर्भींठाणयाण ॥ मां
 डूनिकरीकथाकीर्तन ॥ देरवूनिआश्चर्यकरितीजन ॥ थोरमहिमानभक्तीचें ॥ ९३
 तीनदिवसअग्निजठरी ॥ दिवानिशींआठवीहरी ॥ चतुर्थदिवसाचेप्रथमप्रहरीं
 ॥ बाहेरआलाहरिभक्त ॥ ९४ ॥ ऐसेंपाहूनकयाधुजानी ॥ कोपेंह्मणोसेवकांलागुनी
 ॥ महाकटाहनेलेंभस्त्री ॥ तळींअग्नीपेटवावा ॥ ९५ ॥ तैलतसझालियादेरवा
 ॥ तयामाजीमत्स्रतासिटाका ॥ ऐसीआज्ञाहोतांसेवकां ॥ प्रहादाधरितीकरींते
 ॥ ९६ ॥ ह्मणतीसांडींमनींचेंगुज ॥ क्रोधेरववळलादैत्यराज ॥ येरूह्मणोईश्वरतेज
 ॥ सर्वांपरीसआगळें ॥ ९७ ॥ कवणांमृत्युकवणाजय ॥ कवणाहर्षकवणाभय
 ॥ अपायतेचिहोतीउपाय ॥ ईश्वरभजनेंहरिभक्तां ॥ ९८ ॥ हरिनामपडतांफर्ण
 कुहरीं ॥ क्रोधाग्नीपेटलादैत्येंद्रजठरीं ॥ ह्मणोसत्वरमारावेरी ॥ तैलकढईतधु
 डवारे ॥ ९९ ॥ तीक्ष्णशब्देंताडितांदूतां ॥ तैलकढईतलोटिलेंसुता ॥ हरिनाम-
 स्मरणेंतैलतत्वतां ॥ शीतळजाहलेंतयातें ॥ १०० ॥ तैलकढईतसुंदरवीणा ॥ घे
 ऊनिस्मरेलक्ष्मीरमणा ॥ मंत्रीह्मणतीअग्निउणा ॥ झालाह्मणोनिचांचला ॥ १
 ॥ करघालूनिपहातीमूढ ॥ सर्वशरीरींनिघालेफोड ॥ अग्निसंगेंजेसेपापड ॥ तैसें
 झालेंअसुरांतें ॥ २ ॥ तैलकटाहीहरीचेगुण ॥ सर्वदावर्णांभक्तराजसुगुण ॥ बाहे
 रनिघतांसर्वांगपूर्ण ॥ दिव्यझालेंहरिरूपें ॥ ३ ॥ कुमारदेरवातांदितिकुमरें ॥ परमक्रो
 धेंकांपतीगात्रें ॥ ह्मणेरवंडविरवंडकराशस्त्रें ॥ ऐसेंबक्रेंआज्ञापिलें ॥ ४ ॥ महामंत्रा
 च्याशरजाळीं ॥ मत्स्रपुत्राचीकरारेहोळी ॥ वेगेंधांवासकळमंडळी ॥ महाबळीपा
 वाचेगें ॥ ५ ॥ वचनऐकतांधांवलेंअस्तर ॥ नानाशस्त्रींमंडितकरा ॥ महाशस्त्रांचे
 भडिमारा ॥ सेवकथोरकरिताती ॥ ६ ॥ कल्यांतविजूचाकडकडाट ॥ तैशींशस्त्रें
 रवांचितीदाट ॥ वायूआलियाहोईलपीठ ॥ जैशादाटजलधारा ॥ ७ ॥ अचळस्तं
 भप्रन्हादगुणी ॥ सदासादरनामस्मरणीं ॥ दासारक्षीचक्रपाणी ॥ भक्तवत्सल
 ह्मणोनियां ॥ ८ ॥ सुदर्शनभस्त्रभक्त ॥ सदारक्षीलक्ष्मीकांत ॥ महाविघ्नांचाआघात ॥

॥लागूनेदीजगदात्मा ॥ ९॥ शस्त्रवर्षाचकरिती असुर ॥ जैसेवर्षाऋतूचे पूर ॥ अ
 पसया शस्त्रे होती चूर ॥ नाचे निर्भर हरिभक्त ॥ ११० ॥ हरिनामाचा करितां घो
 ष ॥ धाकें अस्तर पावला त्रास ॥ दांतरवाऊनि दैत्य कर्कशा ॥ ह्मणे कोठें तव ह-
 री ॥ १११ ॥ आधी वधी नलक्ष्मी रमण ॥ पाठी घेई नतु झा प्राण ॥ मी को पलिया
 त्रैलोक्यसंपूर्ण ॥ आतां नवांचे कदापी ॥ १२ ॥ येरू ह्मणे व्यापक हरी ॥ सर्वभर
 लासे चराचरीं ॥ अणुरेणुसकळ धात्री ॥ रिती नाही हरि वीण ॥ १३ ॥ आपधर
 णी वाचुन भ ॥ मूळ भूत हरी आरंभ स्तंभ ॥ ऐकूनि दैत्या पातला क्षीभ ॥ हातीं
 वसवीरवर्गति ॥ १४ ॥ ह्मणे सर्वत्र असे तुझा हरी ॥ तरी येथें प्रगटवी लो करी ॥ श
 स्त्रघाये अस्तर वैरी ॥ चूर्ण करी न क्षणार्ध ॥ १५ ॥ येरू ह्मणे स्तंभी प्रगट ॥ आ-
 तां काय होईल वैकुंठ पीठ ॥ मग चवताळून अस्तर दुष्ट ॥ शस्त्रे स्तंभ तीडित ॥
 ॥ १६ ॥ घायासर साफुटला तडक ॥ कांपूला गलें ब्रह्मांड सकळिक ॥ महाकाळा
 बैसे दचक ॥ ऐसी हाक फोडिली ॥ १७ ॥ अपार मनीं धरूनि क्षीभ ॥ कडकडाटें
 फोडिला स्तंभ ॥ महातेजें धरणी नभ ॥ त्रैलोक्यसंपूर्ण कोदले ॥ १८ ॥ येंशा
 रवमास परमपवित्र ॥ कृष्णाचतुर्दशी सोमवास ॥ सिद्धियोगस्वाती नक्ष
 बा ॥ ब्रह्मिजकर्णयोगर्जे ॥ १९ ॥ तयेदिनीं प्रदोषकाळीं ॥ नृसिंहमूर्ती वनमाळी ॥
 भक्तरक्षणा र्थे वैकुंठशाली ॥ स्तंभांतुनि प्रगला ॥ २० ॥ नरशरीरसिंहवदन ॥
 परमविक्राळदाटादशन ॥ बाबरझोटी आरक्तनयन ॥ जिह्वाविशाळलळलळि
 त ॥ २१ ॥ परमावेशे घालूनि उडी ॥ शत्रुधरिलालवडसबडी ॥ द्वारप्रवेशीं घा-
 लूनि मांडी ॥ अंकीं धरिले अस्तराते ॥ २२ ॥ अस्तमानाजातां सविता ॥ नरवीं
 विदारीदिति सुता ॥ क्रोधनावरे लक्ष्मीकांता ॥ ह्मणे नि आंतडीं काढित ॥ २३
 ॥ प्रन्हादा ऐसे सुगुण ॥ पीटी असे लदुसरें रत्न ॥ भक्तिप्रियरमारमण ॥ ह्मणू
 निउदरधुंडाळी ॥ २४ ॥ क्रोधें कित्येक वधिले असुरां ॥ उरले पळाले दिगंतरा ॥ ऐ-
 सा श्रीहरी भक्तकैवारी ॥ तयेस्थळीं प्रगटला ॥ २५ ॥ ऐसा हिरण्यकशिपू प्रती ॥
 मास्तुनि मगतोरमापती ॥ शांतकोप नृसिंहमूर्ती ॥ अत्यनंदें बुल्लतसे ॥ २६ ॥ तंव
 ज्ञानी श्रेष्ठ दैत्यकुमर ॥ बैसोनि देवाच्या अंकावर ॥ परमविनयें जोडुनि कर ॥ पि
 यवचनबोलें ॥ २७ ॥ ह्मणे देवदेवाजगन्निवांसा ॥ भक्तप्रिया हृषीकेशा ॥ नृसिं

नृसिंहजयंतीकथा.

(१०५)

इरूपीकमलेप्रा॥ नमोस्तुतेपदकमळीं ॥२८॥ स्वदूक्तमी असुरपती ॥ एकतलपु
 स्तोतुजप्रती ॥ तवचरणीं मजअचलभक्ती ॥ कैशी झाली नानाविध ॥ २९॥ आ
 णिमी तुजसी प्रियजाण ॥ जाहळीं याचें काय कारण ॥ तें सर्वही मजसी कथन ॥ क
 रीं नृसिंहरूपिया ॥ १३०॥ ऐसेंतयाचें वाक्य ऐकुनी ॥ आनंदें बोलेचक्रपाणी ॥ ह्यणोव
 त्ताममचरणीं ॥ तुझी झाली दृढभक्ती ॥ ३१॥ आणि तूं झालासिमाझाप्रिय ॥ याचें
 कारणअसेकाय ॥ तेंसांगतो ऐकताहोय ॥ एकाचचित्तैकरूनी ॥ ३२॥ पूर्वीं अवं
 तीपुरामाझारी ॥ ब्राह्मणएकसदाचारी ॥ सुशार्मानामकपृथ्वीवरी ॥ प्रसिद्धे
 साराहतसे ॥ ३३॥ वेदवेदांगपारंगत ॥ आणि सर्वलोकांमाजी विश्रुत ॥ नित्यहोम-
 क्रियादिआचरत ॥ ब्रह्मक्रियासर्वही ॥ ३४॥ आणि अग्निष्टोमादियज्ञकरून ॥ सं
 तुष्टकरी देवतागण ॥ तयाची भार्यापतिव्रताजाण ॥ सुशीलानामें विख्यात ॥ ३५॥
 तीमनोभावेअहर्निशीं ॥ सेवीतसेपतिचरणांसी ॥ कालांतरेत्यासुशीलेसी ॥ पंच
 पुत्रजाहले ॥ ३६॥ त्यांतूनज्येष्ठचारपुत्र ॥ सदाचारीपरमपवित्र ॥ विद्वानआणिरंवा
 तसर्वत्र ॥ ऐसेजाहलेअसतीपें ॥ ३७॥ त्यांतूनितूंकनिष्ठपंचम ॥ वास्तुदेवअसेतुई
 नाम ॥ स्नानसंध्यादिक्रियानेम ॥ वेदाध्ययनादित्यागिले ॥ ३८॥ आणिसंगतीक
 रूनिवेश्येसी ॥ सर्वकालमद्यपानकरिशी ॥ सुवर्णचौरूनिअहर्निशीं ॥ देशीनेऊनि
 वेश्येतें ॥ ३९॥ आणिवेश्येसिहोऊनितस्पर ॥ करिसीनानापापाचार ॥ ऐसाझालासि
 तूअपवित्र ॥ पूर्वजन्मामाझारी ॥ १४०॥ ऐसेलोटतांबहुतदिवस ॥ जाहलेंजाणअ-
 द्रुतविशेष ॥ शक्रकूपक्षवैशारवमास ॥ चतुर्दशीदिवसपातला ॥ ४१॥ तेंदेषवशं
 करूनजाण ॥ वारांगनेसीतुझेभांडण ॥ जाहलेंह्यणोनिउपोषण ॥ केलेंतुंबारो-
 षानें ॥ ४२॥ आणिनित्यवततयेनिशीं ॥ वारांगनेनेंविहारासी ॥ नाहीकेलेंह्यणोनि
 तुजसी ॥ निद्रानाहींलागली ॥ ४३॥ आणितियेनेंप्रियभाषण ॥ नाहीकेलेंकिंचि-
 त्हीजाण ॥ ह्यणोनिकेलेंसिजागरण ॥ भक्ष्यभोज्यादिवर्जिलें ॥ ४४॥ तोचिमा
 झाअसेव्रतदिन ॥ तेंजागरणआणिउपोषण ॥ झालेंतूतेंअज्ञानेंकरून ॥ ह्यणो
 निघडलेंमद्वत ॥ ४५॥ हेंअत्युत्तमव्रतआचरितां ॥ हर्षितहोतीस्वर्गीदेवता ॥ पू
 र्वींसृष्टीकरावीहीआता ॥ धरूनिब्रह्माआचरेहें ॥ ४६॥ यामद्वतअभावेकरून
 ॥ अखिलचरचरनिर्माण ॥ करितांझालाकमलासन ॥ ऐसामहिमामद्वता

उपयुक्तं कथासंग्रहः.

चा ॥ ४७ ॥ तैसाचपूर्वीपार्वतीकृत ॥ त्रिपुरबंधाचा धरूनि हेत ॥ करिता झाला
 हेमद्वत ॥ ह्यणोनि त्रिपुर चधियेला ॥ ४८ ॥ ऐसेंमद्वत हे अलोकिक ॥ आचरोनि
 अनेकलोक ॥ सिद्धिप्रतीपावले देख ॥ अनायासें करूनी ॥ ४९ ॥ ऐसा प्रभावम
 द्वाताचा ॥ जाणतसे ये श्यासाचा ॥ ह्यणोनि विचारता तुरचा ॥ धूर्तवेश्याकरी
 तसे ॥ ५० ॥ कलहयोगे व्रताचरण ॥ घडोनि मुक्त होईल जाण ॥ ऐसें करूनि विचा
 रण ॥ भांडणकेले तुजसंगे ॥ ५१ ॥ त्याकलहयोगे उपाषण ॥ आणि घडले जाग
 रण ॥ ह्यणोनि अवश्य मजला गुन ॥ प्रियझाला सीवत्सातूं ॥ ५२ ॥ आणि ती ग-
 णिका हेमद्वत ॥ आचरण करी तसे सतत ॥ ह्यणोनि अंती झाली मुक्त ॥ व्रत प्रभा
 वें करूनी ॥ ५३ ॥ तैसाचि तूही मुक्त जाण ॥ परंतु किंचित्कार्यार्थी कारण ॥ मच्छ
 रीरा पृथक्के करून ॥ ठेविला असे तुजसी ॥ ५४ ॥ तरी सर्वकार्ये साधूनि सत्वरी ॥
 प्रवेश करी सीवें कुंठपुरी ॥ ही सत्यजाण ममवैरवरी ॥ ममभक्ता प्रन्हादा ॥ ५५ ॥
 ऐसें हे उत्तम माझे व्रत ॥ नृसिंहचतुर्दशीनामं विख्यात ॥ यथाविधि जे आचरत ॥
 ते नरहोती मुक्त ये ॥ ५६ ॥ तयांसी कल्यांतीं ही जाण ॥ पुनः नाही जन्म मरण ॥
 इहलोकीं मनोरथ पूर्ण ॥ सर्वहोती तयांचे ॥ ५७ ॥ अपुत्रिकांसी पुत्रहोती ॥ नि
 र्धनासी धनसंपत्ती ॥ आणि मुमुक्षुंसी मोक्षप्राप्ती ॥ सौरव्येच्छू सी सौरव्यहोय
 ॥ ५८ ॥ आणि स्त्रिया अथवा पुरुष ॥ जे व्रत आचरती तयांस ॥ सौरव्यप्राप्ती हो
 यविशेष ॥ भुक्तिमुक्ती युक्त सर्व ॥ ५९ ॥ ऐसें ऐकूनि नृसिंहाचे वचन ॥ प्रन्हादभ
 क्तहस्तजोडून ॥ ह्यणो स्वामी भक्तीचे कारण ॥ कथनकेले मजलागीं ॥ ६० ॥ आ
 तांकरितो एक विनंती ॥ या व्रताचा विधी निश्चिती ॥ कोणमास कोणतिथी ॥
 आणि कोणवासर ॥ ६१ ॥ हे सर्व मजकारणे ॥ कृपा करूनि मजनिवेदणे ॥ ज्या
 च्यायोगे सर्वभुवनें ॥ निष्पापहोती प्रभुवर्या ॥ ६२ ॥ ऐसें ऐकूनि प्रन्हादाचे वचन ॥
 नृसिंहबोले आनंदं करून ॥ उत्तमकेला सीवत्सा प्रभ ॥ सर्वसांगती तुजआतां ॥
 ॥ ६३ ॥ वैशाख शुद्धचतुर्दशी ॥ तद्दिनीं आचरावें या व्रतासी ॥ मज्जन्मव्रत हे पाप
 नाशी ॥ आणि होय पुण्यसंभव ॥ ६४ ॥ तद्दिनीं प्रभातीं उठून ॥ शौचक्रियादिसं
 पादून ॥ मुखमार्जनदंतधावन ॥ यथाविधी आचरावें ॥ ६५ ॥ मग जोडुनि उभय
 करंसी ॥ प्रार्थना कीजे देवांपासीं ॥ निर्विघ्नपणे पूर्णतैसी ॥ व्रतपावावें ह्यणउ-

नृसिंह जयंतीकथा.

(१०७)

नी ॥६६॥ ॥अधनियममंत्रः॥ ॥ श्रीनृसिंहदयांकृत्वा महाविष्णोम-
मोपरि ॥ अद्याहंते विधास्यामि व्रतं निर्विघ्नतानय ॥१॥ ॥इतिनियममंत्रः॥
ऐशियामंत्रेकस्तनी ॥ प्रार्थनाकीजेहस्तजोडूनी ॥ आणिकस्तनयेतयेदिनी ॥ पा
पीजनाचीसंगती ॥६७॥ तैसेचित्यागावेमिध्यालाप ॥ दुष्टस्त्रियांसीआलाप ॥
आणिचिंतावेमाझेरूप ॥ मद्रुतस्थपुरुषाने ॥६८॥ मगदिमसंहोतांदोनप्रहर ॥
जेथेंसरितादिशुद्धनीर ॥ तेथेंजाऊनियथाशास्त्र ॥ स्नानकरावेभक्तीने ॥६९
॥ मृत्तिकायोमयधात्रीकळ ॥ आस्त्रिसर्वपापघ्नउत्तमतिळ ॥ हींलावूनिअंगासिस
कळ ॥ स्नानकीजेयथाविधी ॥७०॥ मगनेसूनियांशुद्धवस्त्र ॥ स्वजातीचेनित्यक
र्मसमग्र ॥ तेथेंचसंपादूनिनंतर ॥ स्वगृहाप्रतीजाडूनी ॥७१॥ गृहींजाऊनिगोम-
येकस्तन ॥ शुद्धभूमीतेकरावेंलेपन ॥ आणितेथेंअष्टदलकादून ॥ बरीस्थापावा
ताम्रकलश ॥७२॥ त्याताम्रकलशामाझार ॥ पंचपल्लवअव्रणसंदर ॥ आणिपं
चरलेशुद्धनीर ॥ घालोनिपूर्णकीजिये ॥७३॥ त्यावरीतंडुळप्रपूरित ॥ वंशपात्रठे
वूनित्यांत ॥ माझीमूर्तीलक्ष्मीसहित ॥ हेमनिर्मितस्थापावी ॥७४॥ पलमांत्रं
घ्यावेसुवर्ण ॥ किंवातदर्धचान्यून ॥ यथाशक्तिप्रतिमाजाण ॥ शाठ्यवर्जित
करावी ॥७५॥ मंडपघालावास्त्वित्तृत ॥ चित्रवितानेसींआच्छादित ॥ पुष्प
स्तवकींसुशोभित ॥ आणितोरणेंबांधावी ॥७६॥ मगसदाचारसंपन्न ॥ शांत
दांतजितेंद्रियजाण ॥ ऐसेबोलावूनब्राह्मण ॥ आचार्यकीजेतयासी ॥७७॥ त्या
आचार्याच्यावचनहारें ॥ यथाशास्त्रषोडशोपचारें ॥ पूजनकीजेअत्यादरें ॥ पं
चामृतेंसहितपें ॥७८॥ मगकरोनिपुराणश्रवण ॥ गीतवाद्यनृत्येंसिजाण ॥
करावेसर्वरात्रजागरण ॥ मत्प्रीत्यर्थभक्तीने ॥७९॥ नंतरहोतांप्रभातकाळ ॥
शौचस्नानादिकर्मेसकळ ॥ सारोनिमाझीमूर्तीनिर्मळ ॥ पूर्ववतपूजावी ॥८०
॥ आणिस्वस्थमानसेंकरून ॥ मदप्रींविष्णुमंत्रानेपठण ॥ कस्तुनिमगआ-
चार्याकारण ॥ पीठदानदीजिये ॥८१॥ तैसेचिवेदवेदांगज्ञातेपूर्ण ॥ शांतदं
तजितेंद्रियजाण ॥ ऐसेपंचास्त्रनिब्राह्मण ॥ पूजनकीजेतयांचें ॥८२॥ आणि-
गोभूमीविलसुवर्णे ॥ सोपस्करशय्यामहारत्ने ॥ सप्तधान्येंनानाभूषणें ॥ य
थाशुक्तीदानकीजे ॥८३॥ आणिभोजनघालावेंब्राह्मणांसी ॥ दक्षिणातांबू

लवस्त्र्यंसी ॥ निर्धनपुरुषेहीयादनासी ॥ शाठ्यवर्जितआचराये ॥ ८४ ॥ आणि
मीनृसिंह व्हावाकी प्रसन्न ॥ ह्मणीनि प्रतिवर्षीं व्रताचरण ॥ करिती तयांसी
जन्ममरण ॥ नव्हेचि जाण कल्यांती ॥ ८५ ॥ आणि तद्दिनीं स्वाती नक्षत्र ॥ वणिज
कर्णशनिवासरा ॥ तेंसाचिसिद्धियोगपवित्र ॥ ऐसायोगअसेजरी ॥ ८६ ॥ तेंकेलिया
व्रताचरण ॥ कीटिब्रह्महत्यादिपापेंजाण ॥ नाशपावती नलगताक्षणा ॥ हेसांग
तोनिश्चये ॥ ८७ ॥ जे नरनकरिती हे मद्रत ॥ तेमहानरकीं पचती सतत ॥ आणि चं
द्रसूर्यजोजगीं वर्तत ॥ दुःखभोगिती तं वजाण ॥ ८८ ॥ आणि कलियुगामाझारीजा
ण ॥ यथायथाहोयपापाचरण ॥ तेंसेतेंसे धर्मसंपूर्ण ॥ नाशपावती निर्धारि ॥ ८९ ॥
परीयाव्रतासीजे आचरती ॥ तयांसी प्राप्तहोय भुक्तिमुक्ती ॥ हेसांगतो वत्सानि-
श्चिती ॥ संशयकांहीं धरूनको ॥ ९० ॥ यानृसिंह व्रतासमानव्रत ॥ पाहतां नदिसे
ब्रह्मांडांत ॥ यथाविधी आचरतां समस्त ॥ इच्छिलें फळ पावती ॥ ९१ ॥ ही कथा
पुण्यपावन ॥ भक्तीनें नरजे करिती श्रवण ॥ तयांचीं पापें सर्वही जाण ॥ नाशपाव
तीं निश्चये ॥ ९२ ॥ आणि श्रवणपठणें मनोरथ ॥ पूर्णहोती जनांचे समस्त ॥
जे व्रताचरणें फलयथार्थ ॥ तेंचि प्राप्तकथा श्रवणें ॥ ९३ ॥ जयजयाजी करुणा
करा ॥ नृसिंहमूर्तीदीनोद्वारा ॥ भक्तकेचारियाजगदीश्वरा ॥ नमनमाझे तव
चरणी ॥ ९४ ॥ इति श्रीनृसिंहव्रतकथा ॥ नरहरिकृपें झाली समाप्ता ॥ यांतअसे
लघूनाधिकता ॥ तरीसज्जनीं क्षमाकीजे ॥ १९५ ॥ ॥ श्रीनृसिंहार्पणमस्तु ॥ ॥

वटसावित्रीकथा.

(१०९)

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ लोमशऋषीपरमत्रुर ॥ बोलकजैसेसाअंगिरापुत्रा ॥ ते
 षंयाज्ञवल्क्याचेंचरित्र ॥ धर्माप्रतीकथियेले ॥ १ ॥ तीर्थयात्रापावनपरम ॥
 त्याहीवरीसंतसमागम ॥ मार्गीजातांलीमशउत्तम ॥ इतिहाससांगत ॥ २ ॥ पुण्य
 श्लोकांच्याकथापावन ॥ निर्दोषयशाऐकतांपूर्ण ॥ चरणींचालतांनिर्मयमन ॥
 शीणनवाटेकोणासी ॥ ३ ॥ धर्मह्मणेलोमशमुनी ॥ द्रौपदीसारिरवीसदुण-
 रवाणी ॥ रूपवंतीमधुरवचनी ॥ पूर्वीकोणहोतीपें ॥ ४ ॥ लोमशह्मणेसावधा-
 न ॥ ऐकेंइतिहासपावन ॥ स्त्रियांऐकतांसीभाग्यवर्धन ॥ परमकल्याणपुरुषां-
 सी ॥ ५ ॥ मद्रदेशींचानृपती ॥ नामजयाचेंअश्वपती ॥ वेदविहितचालेनीतीं ॥ उ-
 दारधर्मिष्ठसर्वज्ञ ॥ ६ ॥ त्यासनसेपुत्रसंतान ॥ तेणेंबहुतवर्षेतपकरून ॥ सावि-
 त्रीचेंआराधन ॥ केलेंजाणसाक्षेपें ॥ ७ ॥ करीदहालक्षजपपूर्ण ॥ लक्षसंख्या-
 प्रत्यहींहवन ॥ पत्नीमात्रदुग्धप्राशन ॥ दहादिवसांतएकदांकरी ॥ ८ ॥ चारीती
 अष्टदशवर्षेभरलीं ॥ सावित्रीदेवीप्रसन्नझाली ॥ अश्वपतीह्मणेतवेळीं ॥ पुत्रसं-
 तानमजघावें ॥ ९ ॥ देवीह्मणेपुत्रसंतान ॥ तुझेअदृष्टींनसेजाण ॥ परीलावण्यखा-
 णीदिव्यरत्न ॥ कन्याएकहोईल ॥ १० ॥ भूमंडळींविख्यातहोईल ॥ त्रिभुवनींम-
 हिमावाढेल ॥ पतिव्रताशिरोमणीसुशील ॥ कीर्तीवर्णितीलपुराणीं ॥ ११ ॥ ऐसें
 बोलूनअर्कनंदिनी ॥ गुप्तझालीतेचक्षणीं ॥ हर्षरवेददोनीमनीं ॥ रावआला-
 स्वनगरा ॥ १२ ॥ नवमासभरतांपूर्ण ॥ पट्टराणीगुणनिधान ॥ तिचेपोटींचिद्र-
 ल्हा ॥ कन्याएकसुगुणझाली ॥ १३ ॥ तेब्रह्मपत्नीसूर्यपुत्री ॥ नामठेविलेंसावित्री
 ॥ उमारमानिजरेद्रनारी ॥ उपमेसरीत्यांचीच ॥ १४ ॥ तिचेंस्वरूपतेजःपुंज ॥ देखो-
 निनाचेशफरिध्वज ॥ कींलावण्यामृताचीसहज ॥ निम्नगाभरूनचालली ॥ १५
 ॥ बहुतवर्णिल्यानितंबिनी ॥ सीतासुलोचनानेषधराणी ॥ परीअश्वपतीची
 नंदिनी ॥ सावित्रीश्रेष्ठसर्वांत ॥ १६ ॥ मृगशावाक्षीसुहास्यवदनी ॥ विद्रुमाध-
 रीद्विजहिरेरवाणी ॥ पिकस्वरीताटकेंकर्णीं ॥ मित्रमृगांकसमान ॥ १७ ॥ हरिम-
 ध्याहंसगमनी ॥ अंगस्क्रवासनमायेसदनीं ॥ सरळघ्राणीमुक्तकृपाणी ॥ भु-
 जंगवेणीकोमळांगी ॥ १८ ॥ चातुर्यसौंदर्यमराळी ॥ परमसुकुमारशृंगारशाली ॥
 दिवसेंदिवसुथोरजाहली ॥ तेवेल्लाळीगुणालया ॥ १९ ॥ कन्याअवंतरतांपरम ॥

वृद्धिगतहोयआश्चर्यद्रुम ॥ विस्तारलेंसमस्तक्षेम ॥ रावधांचलावरपहावया ॥
 ॥२०॥ तीसवरयोग्यदिसेनाक्षितीं ॥ मगतोन्नपह्मणेकन्येप्रती ॥ तूंपुरुषरत्न-
 शीधूनिनिश्चिती ॥ वरवरींमानेलतो ॥ २१॥ सर्वंदळभारदेउनी ॥ कन्याबैसवि-
 लीदिव्ययानीं ॥ छपन्नदेशस्वनयनीं ॥ पाहातसेराजबाळा ॥ २२॥ तोंद्युमत्सेन.
 राजेश्वर ॥ सत्यवानत्याचाकुमर ॥ विधीचाअंशसाचार ॥ तिणेंवरआणिला
 तो ॥ २३॥ ग्रामासआलीपरतीन ॥ सांगेबापासवर्तमान ॥ रावसंतोषलाऐकीन ॥
 तोंनारदसुनीपातले ॥ २४॥ रायेंबैसचूनउत्तमासनीं ॥ मुक्ताभिषेककैलातेक्षणीं
 ॥ पूजासंभारसमपूर्णी ॥ सांगेवर्तमानकन्येचें ॥ २५॥ नारदबीलेवचन ॥ सत्यवा
 नपिताद्युमत्सेन ॥ त्याचेनघनगेलेदायादींयेऊन ॥ राज्यहिरोनघेतलें ॥ २६॥ द
 रिद्रदुर्येव्यापुनी ॥ भार्यापुत्रसंगेंघेउनी ॥ युमत्सेनहिंडेवनीं ॥ आपदानयनीं
 पहावेना ॥ २७॥ कंदमूळेंसेवून ॥ वृक्षातळींकरीशयन ॥ पिनाह्मणेदुजावरपाहून
 ॥ लावण्यगंगाहेद्यावी ॥ २८॥ येरीह्मणेप्राणजावोनिर्धारि ॥ मनींवरिलातीनसां
 डींभ्रतार ॥ प्रत्यक्षघडतोव्यभिचार ॥ पतिव्रताधर्मबुडे ॥ २९॥ सत्यवानाचांचू-
 न ॥ बडीलसमवयलहान ॥ पिताबंधूकींनंदन ॥ पुरुषमात्रसर्वमाते ॥ ३०॥ शुद्ध
 कृष्णपक्षनिश्चित ॥ तैसेंऐश्वर्यदरिद्रयेतजात ॥ भाग्याफ्रकाळींवितळत ॥ प-
 रीनिश्चयध्रुवनढळे ॥ ३१॥ नारदह्मणेतुझानेमसत्य ॥ परीतेथेंआहेअनर्थ ॥ ए
 कसंवत्सरभरतांमृत्य ॥ सत्यवानाअसेहो ॥ ३२॥ तोमरणपावलिच्यावरी ॥ तूका
 यकरिसीलराजकुमरी ॥ येरीह्मणेमीनिर्धारिं ॥ प्राणदेईनत्यासर्वें ॥ ३३॥ सुकृ
 तपदर्शअसेलनिश्चये ॥ तरीविषतेंचिअमृतहीये ॥ मृत्तिकजेथेंरवणोंजाये ॥
 तेथेंनिधानलागेला ॥ ३४॥ हातीं धरितां पाषाण ॥ तोपरीसहोयस्कवर्ण ॥ घर
 च्यादासीसिद्धिहोऊन ॥ कल्पिलेंमात्रपुरविती ॥ ३५॥ कृपाकरीलकमलदलाक्ष
 ॥ तरीआंगणींचेतरुहोतीकल्पवृक्ष ॥ शत्रूचेभिन्नहोतीप्रत्यक्ष ॥ पूजाकरूनबं-
 दिती ॥ ३६॥ क्षणनलागतांनिर्धारिं ॥ तृणगृहेंहोतीसुवर्णमंदिरें ॥ येऊनग्रह
 आदरें ॥ रारवतीसर्वस्वें ॥ ३७॥ नारदह्मणोधन्य ॥ माझेंतुजआशीर्वचन ॥ तुझा
 हीमनोरथपूर्ण ॥ ममवरदेहोईल ॥ ३८॥ यावरीविष्णुनाभनंदन ॥ तळाळपाव
 लेंअंतर्धान ॥ अश्वपतीकन्याघेऊन ॥ बनाप्रतींगेलाहो ॥ ३९॥ त्याच्याआप्रदादे

घटसावित्री कथा.

(१११)

स्वोनिडोळां ॥ अश्वपतीसद्गदझाला ॥ घुपत्सेनह्मणीतयाला ॥ भावळलाभाग्य
सूर्य ॥ ४० ॥ आंहासासअवदशासंपूर्ण ॥ तुझींनवींसेकदामन ॥ हेकन्यासकलक्षण
॥ देईनेऊनएक्यावरा ॥ ४१ ॥ रावह्मणीकन्येचानिर्धारि ॥ वरुणादिशोसउगबेलमि
त्र ॥ हेहीघडेलपरीवर ॥ दुसरानवरीनिधीरीं ॥ ४२ ॥ मगपाहूनियांस्कदिन ॥ रा
थेंलाचिलेंतेथेंलग्न ॥ चारदिवससंपादून ॥ दीधलेंआंदणबहुतची ॥ ४३ ॥ क-
न्याठेवूनत्यापासीं ॥ अश्वपतीगेलास्वनगरासीं ॥ सावित्रीभ्रतारसेवेसीं ॥ दि
वसनिशींसादर ॥ ४४ ॥ सासुसासराभ्रतार ॥ त्यांचेसेवेसीतत्पर ॥ हेचतपरचडतर
॥ आचरेतेव्हांसावित्री ॥ ४५ ॥ सेवाकरावीसादर ॥ स्थियांससाधनहेंचधीर ॥ प
तीतोचआपुलाईश्वर ॥ दुजाविचारनसावा ॥ ४६ ॥ सकळांचेअन्यायसोखून ॥ दा
सदासींचेंराखीमन ॥ अवधींनिजल्याकरीशयन ॥ सर्वांआधींजागीहोय ॥ ४७
॥ चारप्रहररात्रस्वये ॥ तळहार्तींभ्रताराचेपाय ॥ पतीनेंआग्रहकरितांपाहें ॥ नि
द्राकरीतक्षणभरी ॥ ४८ ॥ दरिद्रहोवृद्धभ्रतार ॥ दीर्घरोगीदुःखंजर्जर ॥ इव्य
नजीडीक्रूर ॥ परीनकंटाळेपतिव्रता ॥ ४९ ॥ सेवाकरीघडोघडी ॥ जितकीपडेबित्त
कीह्मणेथोडी ॥ शरीरपोषणींआवडी ॥ सर्वहीसोडीसतीते ॥ ५० ॥ पितावृद्धद
रिद्रीभ्रतार ॥ अक्षीरगायअनाथप्रेतसंस्कार ॥ अंधपांगूळमुकेबधिर ॥ यांसी
पाळितांहरितुष्टे ॥ ५१ ॥ व्यथाभ्रतारगुरूचेंसेवन ॥ दरिद्रीब्राह्मणाचेंकुटुंबपालन
॥ दरिद्रीचाचेंकरितांलग्न ॥ हरितुष्टेत्यावरी ॥ ५२ ॥ असीतेपतिव्रतानारी ॥ भ्रता
राआधींभोजनकरी ॥ षड्रसीउत्तममुळेंनिधीरी ॥ नफक्षीचपतिवीण ॥ ५३ ॥
ग्रामींजातांभ्रतार ॥ नलेईउत्तमचस्त्रेंअलंकार ॥ दर्पणनपाहेअहोरात्र ॥ चिंता
करीपतीची ॥ ५४ ॥ जासजारणीचासंगनधरी ॥ परवरूनननेसेनिधीरी ॥ न्याहार
देऊनक्षणभरी ॥ परपुरुषनपाहे ॥ ५५ ॥ एकांतजरीनिःसंग ॥ पडदणीवीणानधु
वीअंग ॥ पुरुषार्थीअभंग ॥ पतीचआपुलाभावित ॥ ५६ ॥ परघरींनिद्रानक
री ॥ एकलीमार्गनचालेक्षणभरी ॥ क्रीडासमयींचिनोदकरी ॥ पतीचेंमनपाहु
नी ॥ ५७ ॥ गुणसरितापरमचतुर ॥ निजमनेंमोहीतप्राणेश्वर ॥ पतिकथ्याद्
क्षगुणगंभीर ॥ साध्यसाधनभावजाणो ॥ ५८ ॥ दूरगेल्याप्राणनाथ ॥ सर्व
भोगांचेंधुडीव्रत ॥ पांचदिवसापर्यंत ॥ स्जस्वलानपडेदृष्टीसी ॥ ५९ ॥ भ्रता-

राचीप्रीतजेठायीं॥तिचास्नेहदिकडेचपाहीं॥पतिद्वेषीसहसाही॥त्यातेंप्रीती
 करीना॥६०॥जारजारीणयेऊंनेदीघरा॥आपणनजाईत्यांच्यामंदिरा॥संगें
 नघेतांभ्रतारा॥विवाहयात्रेनजाय॥६१॥पतीचेअवगुणलपवीत॥कीर्तीस
 द्रुणचर्णित॥पतीचेंआयुष्यवित्त॥कळेंनेदीकवणातें॥६२॥भ्रतारासप्रिय
 निर्धारिं॥त्यात्यागोष्ठीचासाक्षेपकरी॥अंतर्बाह्यअहोरात्रीं॥तिरस्कारनसे
 तीतें॥६३॥पतीच्यामनांतीलसर्वजाणे॥स्वामीचरुसोंकधींनेणे॥भ्रतार
 मारितांहांसतचिम्हणे॥करतुमचेदुरवतील॥६४॥नघेतांभ्रतारआज्ञा॥
 कोणएकनेमकरीना॥आचरतआयुष्यवर्धन॥पतीचेंव्हाययानिर्धारिं॥
 ॥६५॥भ्रतारदूरगेलियाजाण॥त्यासप्रियतेनभ्रक्षीआपण॥नानावस्त्रें
 भोगभूषण॥सतीसनगमेकदाही॥६६॥धनधान्यचस्यालंकार॥भ्रतारासन
 वंचीअणुमात्र॥असूननाहींह्मणेतेंनिर्धारि॥प्राणांतींहीघडेना॥६७॥कां-
 हींएकसंकटव्यथा॥कदानघालीप्राणनाथा॥पतीआनंदरूपअसतां॥आ-
 पणसुरवमानित॥६८॥भ्रताराहोयव्यथाभारी॥अन्ननघेउपवासकरी॥
 नानावस्तुनिर्धारी॥मनत्यांवरीनसेतिचें॥६९॥भ्रताराचेंस्वरूपलिहून॥दूर
 गेलियापाहेविलोकुन॥अन्ननघेतीर्थेविण॥पादुकापूजनहृदयीधरी॥७०
 ॥ऐशीउत्तमगुणरवाणी॥पतीचावेधलागलामनीं॥जागृतींस्त्रुष्टींस्वप्नीं॥
 नवंचीकांहींतयातें॥७१॥जाईलतरीजावोप्राण॥परीपतीचेंनबोलेन्यून॥ज
 न्मोजन्मींहाचहोह्मणोन॥सर्वदेवांनमस्कारी॥७२॥भ्रताराचेंनकळत॥
 कांहींएकनठेवीवस्त॥ब्रह्माविष्णुउमाकांत॥स्वरूपभावीपतीचें॥७३॥प
 तीचेंमनरंजेजेणें॥तींचबोलेकौतुकवचनें॥मनींह्मणेअहेवपणें॥मीजाई
 नयाआधीं॥७४॥पूर्वतपाच्याराशीपूर्ण॥तरीऐशीपावेसुलक्षण॥तीसइ
 हलोकींमान॥परत्रींघन्यह्मणतात॥७५॥स्वर्गींच्यासर्वपतिव्रता॥तीसस
 मोरयेतीतत्वतां॥अनेकओंवाकूनआरत्या॥दिव्यपुष्यवृष्टीकरिती॥७६
 ॥यासद्गुणेंमंडितपूर्ण॥सावित्रीदेवीगुणनिधान॥परीनारदगलासांगोन
 ॥तोदिवसजवळआला॥७७॥मरणाचेदिवसचारी॥उरलेतेंकळलेंसुंदरी॥
 तीनदिवसनिर्धारिं॥सावित्रीकरीउपोषण॥७८॥नघेफळमूळजीवन॥अंध

वटसावित्रीकथा.

(११३)

श्वशरबोलेवचनं ॥ ह्यणेमायेकरिशीउपोषण ॥ कांनिर्वाणमांडिरे ॥ ७९ ॥
 पतीचामृत्युदिवसआलाजवळी ॥ कोणानसांगेवेल्हाकी ॥ तोसत्यवानप्रातः
 कांकीं ॥ वनाप्रतीचालिला ॥ ८० ॥ सावित्रीदेवीवारित ॥ परीत्यासजवळीआला
 मृत्यु ॥ परशुघेऊननिघत ॥ फळेंमूळेंआणावया ॥ ८१ ॥ सवेंनिघेसुकुमार ॥
 हिंडतीदोधेघोरकांतर ॥ पतीचेचरणवारंवार ॥ धुवूनचुरीवृक्षातकीं ॥ ८२ ॥ पर्य
 टणकरितांतेवेळीं ॥ अस्ताचळागोलाहेकी ॥ निशाघोरप्रासझाली ॥ झगमगती
 उडुगण ॥ ८३ ॥ पतीसविनवीराजबाळा ॥ आश्रमाप्रतीस्वामीचला ॥ तोंवट वृष्टींउ
 भाठेला ॥ शूष्ककाष्ठेंमोडित ॥ ८४ ॥ एककाष्ठबळेंमोडित ॥ तेंआदळलेंमस्तकांत
 ॥ पाषाणजेवीवर्मिबैसत ॥ पडेमूर्छितसत्यवान ॥ ८५ ॥ देसवीनिपतिव्रताभांवली
 मुसवींमस्तकींउदकघाली ॥ मांडीउशादीधली ॥ वाराघालीपल्लुवें ॥ ८६ ॥ रात्रएकप्रह
 रपूर्ण ॥ तेव्हांगेलापतीचाप्राण ॥ लावण्यसागरींचेनिधान ॥ शोकार्णवींपडियेलें
 ॥ ८७ ॥ ह्यणेउठाउठाजीप्राणनाथा ॥ वाटपाहतीमातापिता ॥ मजसांडुनिदत्व-
 ता ॥ दूरपंथासेविलें ॥ ८८ ॥ पिताअंधमाताअशक्त ॥ प्राणदेतीलऐकतांमात ॥ उठ
 झालांक्षुधाक्रांत ॥ बोलाशब्दएकमजशीं ॥ ८९ ॥ माझेअन्यायबहुत ॥ समर्थ
 घालावेपोटांत ॥ रुसणेंसोडोनिमात ॥ मजशींबोलाप्रियकरा ॥ ९० ॥ आपुलीप्रि
 यासोडीन ॥ उचितनव्हेकरितांगमन ॥ तुह्यासफळमूळजीवन ॥ आणूनिकोण
 देईल ॥ ९१ ॥ अहाकर्मकसेंविचित्र ॥ भंगूनगेलेंमाझेंछत्र ॥ दिसेशून्यत्रिभुवनमा
 त्र ॥ कायकरूंथावरी ॥ ९२ ॥ मजटाकूनकांतारीं ॥ सांगातियाकांगेलांदुरी ॥ शोककरि
 तांस्कंदरी ॥ यमतेथेंपातला ॥ ९३ ॥ त्याचालिंगदेहकाढून ॥ चालिलादक्षिणपंथेंघे
 ऊन ॥ मगतीस्कंदरीशोकायमान ॥ पाठीधांवेतयाचे ॥ ९४ ॥ मुरवेंकरीतस्तवन ॥
 क्षणक्षणाघालीलोटांगण ॥ ह्यणेमहाराजातुंकोण ॥ नामरबूणसांगेंकां ॥ ९५ ॥ ये
 रूह्यणेमीयमजाण ॥ तूंपतिव्रताह्यणून ॥ दूतनदिल्लेधाडून ॥ मीचआलोंन्यावया
 ॥ ९६ ॥ ऋणानुबंधसरलापूर्ण ॥ जाईभ्रताराचेंकरींदहन ॥ येरीह्यणेगेलियाप्रा
 ण ॥ तुझेचरणनसोडीं ॥ ९७ ॥ पतिप्राणसंगातेंआतां ॥ मजहीनेईसमर्था ॥ मीतु-
 झीकन्यातत्वतां ॥ उठवींजामाताआपुल्या ॥ ९८ ॥ तुझीकन्यावेल्हाळा ॥ तीसवैधव्य
 नकोदयाळा ॥ मगप्रेतनाथबोलिला ॥ सहसानघडेहेगोष्टी ॥ ९९ ॥ पतिप्राणवेगळाकं

रून॥ मागतुजझालोंप्रसन्न॥ ममासीतेदेईर्न॥ बोलवचनरुकुमार॥ १००॥ येरी
 झणेचुमत्सेनश्वशुर॥ देईत्यामहारजानेत्र॥ यमस्मणेतुझालागंतांकरा॥ येती
 जाणनिधरिं॥ ११॥ यावरीमाघारीजाईआतां॥ म्हणेसांडनतुजऐसापिता॥ कोणी
 कडेजावेंताता॥ मजमाहेरान्यावेंसमागमें॥ १२॥ भ्रतारचरेणींअसेलमन॥ तरीतूं
 होसीलदयाघन॥ संतमहंतसाधुजन॥ भावेंबंदिलेअसतील॥ १३॥ मगबोलेयि
 श्वहंता॥ पतिवेगळाकरूनमागआतां॥ पतिव्रतास्मणोनितत्वतां॥ प्रसन्नझालों
 दुसन्यानें॥ १४॥ यावरीबोलेसुंदरी॥ श्वशुराचेंराज्यदेझडफरी॥ तथास्तुस्मणेभास्क
 री॥ आतांमाघारीजाईकां॥ १५॥ येरीस्मणेदयाळावैवस्वता॥ पतिसमागमेंमजने
 आतां॥ आह्मांचक्रवाकांतत्वता॥ आदित्यात्मजाऐक्यकरीं॥ १६॥ व्रतआणितप
 दान॥ जरीघडलेअसेलपूर्वींइन॥ मातापितालक्ष्मीनारायण॥ मानूनिपूजिलींअ
 सतील॥ १७॥ अनाथप्रेताचेंदहन॥ केलेंतरुणदरिद्रीलग्न॥ सत्समागमसतत
 शास्त्रश्रवण॥ सद्गुरुसेवनभावार्थी॥ १८॥ तरीतुजदयाउपजेलमनीं॥ मगतोबोले
 संशमिनी॥ सत्यवानवेगळाकरूनी॥ मागसाजणीअप्रीष्ट॥ १९॥ माझ्यापित्यासश
 तपुत्र॥ देईअर्कजासत्वर॥ धर्मराजदेतउत्तर॥ तथास्तुऐसेंनिवाचा॥ १००॥ बाईतु
 झीभीडफार॥ स्मणूनिदिलेइतुकेवर॥ आतांजाईसत्वर॥ अग्नदेईपतिलार्गीं॥ ११
 बोलेपतिव्रताशिरोरत्न॥ दुष्काळामाजीअन्नदान॥ तृषार्तासीजलपान॥ करवि
 लेंअसेलउष्णकाळीं॥ १२॥ व्याधियस्तदुर्वलक्षीण॥ त्याचेंकेलेंअसेलरक्षण॥ हरी
 स्वरूपमानून॥ जरीब्राह्मणपूजिलेअसतील॥ १३॥ हरिहरांअभेदपूर्ण॥ मानूनिकेलें
 असेलभजन॥ हरिकथापुराणश्रवण॥ केलेंअसेलभावार्थीं॥ १४॥ तरीचमजदेस्वो
 न॥ दयाळूहोयमानूनंदन॥ मगबोलेहांसोन॥ चतुर्थवरमार्गेकां॥ १५॥ वंध्याश
 ब्दतत्वतां॥ मजनकोदयाळाआतां॥ शतपुत्रसफळताता॥ उदरलतिकाकरींमा
 झी॥ १६॥ पुत्रवंतीगुणवंती॥ जन्मसावित्रीसींभाग्यवती॥ मंगलमाहेश्वरीस्म
 णती॥ करीरव्यातीत्रिभुवनीं॥ १७॥ फळेचीणतरुजाण॥ कीबेदघोषेचीणसदन
 ॥ हरिस्मरणेचीणवदन॥ व्यर्थजेसेंपशुवत॥ १८॥ तेवींकुळींनसतांपुत्र॥ कैसा
 द्रोईलवंशापवित्र॥ मीतुझेतातारुपापात्र॥ करींमाहेरकन्येचें॥ १९॥ तुजसंगेंपं
 थक्रमिळाआतां॥ नाहींमजऐशीसींभाग्यसरिता॥ आतांरिकामीसर्वथा॥ दबडू

वटसावित्रीकथा.

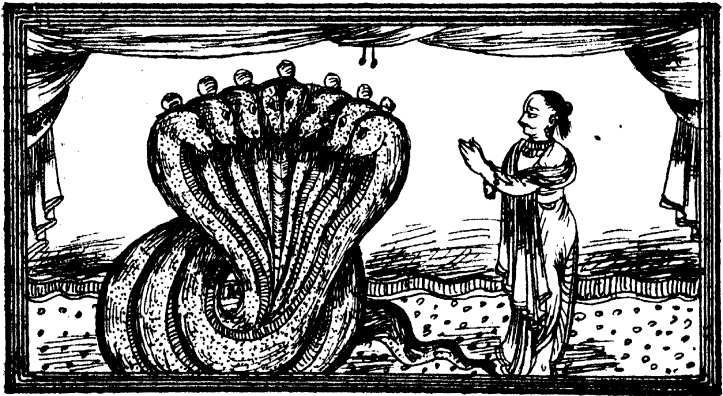
(१५५)

मंकीमजलागीं ॥ २० ॥ श्राद्धदेवहोऊंनदयाळ ॥ ह्मणेकन्येतुजदिधलेंसकळ ॥ तु
 झेगुणदेरबोनिनिर्मळ ॥ संतुष्टझालींसर्वस्वें ॥ २१ ॥ सावित्रीह्मणोसर्वेशमूर्ती ॥
 सत्यवानासआयुष्यकृती ॥ येरूह्मणैतूंममकन्यानिश्रिती ॥ महासतीविरव्यात
 ॥ २२ ॥ चारशतवर्षेपर्यंत ॥ सत्यवानआयुष्यवंत ॥ तुजहोतीशंभररक्त ॥ पीत्रही
 बहुतदेरवसी ॥ २३ ॥ बैरीनाशतीतत्वतां ॥ सकळराज्ययेईलहाता ॥ तूंपतीपाशीं
 जायआतां ॥ स्पर्शतांप्राणयेईल ॥ २४ ॥ मगतोदक्षिणदिशीचाइंद्र ॥ अंतर्धान
 पायलासत्वर ॥ सावित्रीसआनंदधोर ॥ भ्रताराजबळीपातळी ॥ २५ ॥ हनुवटीस
 खवूनहात ॥ ह्मणेप्राणवल्लभाउठात्वरित ॥ तंयतोगडबडोनउठत ॥ आलिंगित
 प्राणप्रिये ॥ २६ ॥ ह्मणेतूंश्रमलीसफार ॥ फळेंभक्षींनकरींनिराहार ॥ येरीह्मणे
 सास्रेश्वशुर ॥ त्यांघीणनभक्षींसर्वथा ॥ २७ ॥ भाग्ययेजेसेंदरिद्रसरतां ॥ तेवीउ
 दयपावेयमपिता ॥ स्वर्गीहूनसकळपतिव्रता ॥ सावित्रीदर्शनापातल्या ॥ २८ ॥
 कुंभिनीवरीलसर्वकामिनी ॥ षोडशोपचारेंपूजाघेउनी ॥ वटवृक्षातळीयेउनी ॥
 पूजितीसावित्रीसत्यवानां ॥ २९ ॥ सीभाग्यद्रव्यअर्पून ॥ वटवृक्षासकरितीमद
 क्षिण ॥ वटसावित्रीतेंपासून ॥ अद्यापपूजितीसर्वयनिता ॥ ३० ॥ जीनपूजितांगर्भे
 राहे ॥ तीजन्मोजन्मींविधवाहोय ॥ अर्चितांतेंचसौभाग्यपाहे ॥ सर्वदाहीवर्धमा
 न ॥ ३१ ॥ असोयावरीसावित्रीसती ॥ भ्रतारासधरोनिहाती ॥ जातआपुलेंस्थ
 ळापती ॥ बोलेंतोषवीपतीतें ॥ ३२ ॥ सिंहव्याघ्रसर्पादियेऊन ॥ सावित्रीचेवंदि
 तीचरण ॥ मातेचेंघेतांदर्शन ॥ निःपापझालेते ॥ ३३ ॥ सावित्रीह्मणेपतीला-
 गून ॥ तुमचेनिजकेशेंझाडीनचरण ॥ हळूचलाकंटकपाषाण ॥ चरणींरुततीसुकु
 मारा ॥ ३४ ॥ कायझालींपुत्रसून ॥ दोघेंवृद्धेंकरितीरुदन ॥ त्यांचाशोकऐकून ॥
 समाधानकरितीजनसर्व ॥ ३५ ॥ तोंअकस्मातयेऊन ॥ उभींठाकलींपुत्रसून ॥
 सावित्रीनेंस्पर्शतांनयन ॥ उघडलेतत्काळतयाचे ॥ ३६ ॥ झालाएकब्रह्मानंद
 ॥ गगनींपाहतीनिर्जरवृंद ॥ दिव्यसुमनेंसुगंध ॥ वर्षतातीतेळांउल्हासें ॥ ३७
 ॥ वृद्धांसफळेंअर्पितीतत्वतां ॥ देताझालामगसमस्तां ॥ तोंदळबाद्यांसहये
 तां ॥ मंत्रीदेरिवलेद्युमत्सनें ॥ ३८ ॥ बैरीप्रधानेनिवटून ॥ सर्वासचारलेघेऊन
 ॥ रत्नजडितशिबिकेतनिधान ॥ सावित्रीदेवीबैसविली ॥ ३९ ॥ मार्गेपुढेंदळभा

(५५६)

उपयुक्तकथासंग्रह.

रघेऊन ॥ पुत्रस्त्रीसमवेतद्युमत्सेम ॥ दिव्यबहनीं बैसवून ॥ वाद्यगजरं चालती ॥ ४७ ॥ सत्यवानावरी छत्र ॥ पित्यानें धरिलें पवित्र ॥ सावित्रीस शतपुत्र ॥ पितया तुल्यजाहले ॥ ४८ ॥ ऐकोनिकन्येची कीर्ती ॥ दर्शनाधां वला अश्वपती ॥ सावित्रीच्या वरें नृपती ॥ शतपुत्रपावला ॥ ४९ ॥ लोमशाह्मणे धर्माप्रती ॥ ऐशी सावित्रीची कीर्ती ॥ तेवी हे द्वीपदीसती ॥ श्रीरंगभगिनी पतिव्रता ॥ ५० ॥ सावित्रीसत्यवानांचे परी ॥ स्वराज्यपावाल झडकरी ॥ हे चरित्र एकतां नरनारी ॥ दीर्घायुषी होतील ॥ ५१ ॥ स्त्रियांस सौभाग्यपूर्ण ॥ पुरुषांस ऐश्वर्यकल्याण ॥ महारोगही यहरण ॥ गंडांतरमृत्युनिरसे ॥ ५२ ॥ धर्ममार्गीती र्थासिजातां ॥ लोमशें सांगीतली कथा ॥ कथारूपें त्वतां ॥ चंपकमाळास वासो ॥ ५३ ॥ मूर्खजें मतिमंदमिळिंद ॥ त्यांसीं नाबडे येथीं चासुगंध ॥ भाविकजनप्रसिद्ध ॥ आमोदसेविती भ्रमरापरी ॥ ५४ ॥ श्रीधरह्मणे ब्रह्मानंदपिता ॥ सावित्रीमाता गुणसरिता ॥ त्यांचे चरणीं मस्तकतलना ॥ ठेवोनि ग्रंथसंपबिला ॥ ५५ ॥ ॥ इति श्रीसावित्री आख्यानं समाप्तम् ॥

नागपंचमी कथाप्रारंभः

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ जयजयाजीमंमलकरणा ॥ जयजय श्रीमन्मथदहना ॥ जयजयाजीपार्वतीरमणा ॥ नागभूषणातुजनमो ॥ १ ॥ जगद्रक्षणात्रिपुरांतका ॥ भक्तजननिजपददायका ॥ मायाविभ्रमसंकटहारका ॥ मोक्षदायकातुजनमो ॥ २ ॥ तूं चिराहूनि हृदयसंपुटी ॥ लाविशी आडमायाताटी ॥

नागपंचमीकथा.

(११७)

अलिसपणेचर्तोनि सृष्टी ॥ भक्तांसकटीपाळिशी ॥ ३ ॥ तूं सर्वात्मापूर्णकाम ॥ सक
 कृविश्वचें मंगळधाम ॥ कायावाचामनीधर्म ॥ चरणीं सेवातु झिया ॥ ४ ॥ आतां संतां
 सिकरून निमन ॥ नागपंचमी व्रतकथाविधान ॥ जें प्रभासखंडी पंचवदन ॥ स्वमु-
 रवें सांगे अंबेसी ॥ ५ ॥ आणि शौनकादिर्भरुपीं व्रत ॥ अत्यादरें बहु विस्तृत ॥ नैमिषा
 रण्यामाजीसूत ॥ सांगते झाले प्रेमेस्त्री ॥ ६ ॥ तेंचि व्रतकथाविधान ॥ महाराष्ट्रभार्ये
 तवर्णन ॥ करितो साक्षेपें यथाज्ञान ॥ श्रवणकीजे सज्जनीं ॥ ७ ॥ कोणे एके अवस-
 रीं ॥ शिवबेंसले कैलासशिखरीं ॥ तों हस्तजोडुन शैलकुमरी ॥ विनंती करी नम्रते
 ॥ ८ ॥ जगज्जीवनाकैलासनाथा ॥ तुह्मीं सांगितल्या बहुतकथा ॥ परी पुरलीनाहीं
 माझी आर्ता ॥ तरी कथानिरोपीं आणि क ॥ ९ ॥ ऐसें ऐकोनि गिरिजेचें वचन ॥ आनंदें
 डोले नागभूषण ॥ आणि ह्मणे बरवा प्रश्न ॥ कैलातुवां प्राणप्रिये ॥ १० ॥ तरी श्रावण
 षड्कृ पंचमीसी ॥ कीजे नागपंचमी व्रतासी ॥ तत्कथाविधी सांगतो तुजसी ॥ श्रव-
 णकरीं सावचित्तें ॥ ११ ॥ श्रावणशुक्लचतुर्थी ॥ तद्दिनीं रादिजे एकभुक्ती ॥ द्वितीयदि-
 नीं पंचमीतिथी ॥ प्रातः काळीं उठायें ॥ १२ ॥ आणि तयेदिनीं अहर्निशीं ॥ नकीजे
 धरित्रीरवननासी ॥ आणि रादिजे ब्रह्मचर्येसी ॥ ऐसानियमकरावा ॥ १३ ॥ मग
 शौचादिक्रियासकून ॥ द्वाराच्या उभयभागीं जाण ॥ गोमयें करूनिसर्पलेप-
 न ॥ करावें आनंदें सरेरव ॥ १४ ॥ मग स्नानसंध्यादिक्रियासमस्त ॥ सारोनिहै म
 अथवाराजत ॥ कियामृन्मयवाकाष्टनिर्मित ॥ नागकीजे सरेरव ॥ १५ ॥ हरिद्राचं
 दनें करूनी ॥ पंचसर्पपंचफणी ॥ सरेरवचांगलेकाढुनी ॥ पूजनकीजे भक्तीनें ॥
 ॥ १६ ॥ पंचामृतें आणि लाजासुंदर ॥ जाती पद्मशतपत्रकण्हेरी ॥ गंधधूपदीपादि
 समग्र ॥ उपचारेंसी पूजिजे ॥ १७ ॥ ऐसी पूजा झालियावरी ॥ कथाश्रवणकीजे सं-
 दरी ॥ आणि मृदंगतुर्यादिवाद्यभारी ॥ नृत्यगीत आचरणें ॥ १८ ॥ आणि सत्सा
 त्रद्विजांकारण ॥ वस्त्रालंकारसुवर्णदान ॥ आणि यथाशक्तिगीप्रदान ॥ वत्सास
 हितदीजिये ॥ १९ ॥ तैसीचह्येप्रभारनिष्यन् ॥ नागप्रतिष्ठा आचार्याकारण ॥ आं-
 णि अलंकारेंसी चरुदान ॥ दीजे पौराणिकासी ॥ २० ॥ मग अनेकब्राह्मणांस ॥ घृ-
 तमोदकलाडुपायस ॥ इत्यादिपक्वान्नेंसी षडुस ॥ भोजनघालिजे भक्तीनें ॥ २१
 एवं प्रकरें यथोशास्त्र ॥ सारोनियां विधीसमग्र ॥ पारणाकीजे नक्तीं सुंदरा ॥ आं

मंगलागौरी कथा प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीविनायकबुद्धिदायक ॥ तूं सकळविद्यांचानायक ॥ नम
स्कारनुजएक ॥ यंधारंभीं करीतसें ॥ १ ॥ सकळविद्यांचातूं ईश ॥ ह्मणोनिबोळती
तुजविघ्नेश ॥ माझियावरीकृपाविशेष ॥ करूनि त्वांग्रंथबोळवीं ॥ २ ॥ ऐसें करू
निनमन ॥ आतांसांगतो कथानुसंधान ॥ युधिष्ठिरराजाकृष्णालागुन ॥ प्रणिपात
करूनिपुसंतसे ॥ ३ ॥ युधिष्ठिरह्मणे नंदनंदन ॥ तवमुरवापासून कथाश्रवण ॥
झालेंअसेमजलागुन ॥ ह्मणोनआजीधन्यअसें ॥ ४ ॥ परीअसें एक मनोरथघो
र ॥ व्रतऐकाचेंसत्पुत्रायुष्कर ॥ तोतूं सफलकरणार ॥ अससीश्रीधरसमर्थपें ॥ ५
॥ ऐसें ऐकोनि धर्मचिंचन ॥ व्रतसांगे मधुसूदन ॥ जेंस्त्रिया आचरतां जाण ॥
सोभाग्यवृद्धीपावती ॥ ६ ॥ येविषयीं तूंसावधान ॥ होऊनि ऐकें कथापुरातन ॥ कुं
डिननामकनगरीजाण ॥ प्रसिद्धब्राह्मणतिष्ठतसे ॥ ७ ॥ तयाचेंनामधर्मपालक ॥
ऐसावर्ततांतो महाधनिक ॥ पुत्रनाहीं ह्मणोनि सपत्निक ॥ उद्दिग्नअसे गृहकार्यी
॥ ८ ॥ शस्मचर्चिलें सर्वांगी ॥ रुद्राक्षमाळाधारकचांगी ॥ ऐसातयाचे घरीं एक सौ
मी ॥ भिक्षेकारणें नित्ययेतसे ॥ ९ ॥ परीतोतया घरींचें भिक्षान्न ॥ कदापिन घे
तसेजाण ॥ ऐसें पाहूनिते गृहस्वामिण्य ॥ पतीप्रतीबोळतसे ॥ १० ॥ पतीसीं ह्मणते
कामिनी ॥ आमुचे गृहीं हायोगी येउनी ॥ तिष्ठतसे परीअन्नघे ह्मणोनी ॥ ११

तअसेप्रत्यहीपें ॥ ११ ॥ ऐसेंनिरंतरपाहूनी ॥ दुःखद्वेतसेमजलागुनी ॥ आह्मीं
 हत्थात्रमीयांनी ॥ अतीतअभ्यागतपूजावें ॥ १२ ॥ ऐसाआमुचाधर्मसम्यक
 असतांनघेतीभिक्षान्नभिक्षुक ॥ तेषेंकरूननिदुःख ॥ मजविशेषद्वीतसे ॥ १३ ॥ ऐ
 सेंएकोनिस्त्रियेचेंवचन ॥ धर्मपालसांगेस्त्रियेकारण ॥ तूंद्वाराआडगुह्याहून ॥
 भिक्षाद्यावीर्यभोगियासी ॥ १४ ॥ सुवर्णमोहोराभरूननिपात्रांत ॥ योगियाचीप्रती
 क्षाकरित ॥ द्वारीउभेराद्वारेंनिश्चित ॥ गुलअसावेंसर्वदा ॥ १५ ॥ जयेकाळींतीभि
 क्षार्थ ॥ योगीयेईलतेव्हांत्वरित ॥ तथाचेतूंझोळींत ॥ सुवर्णमुद्राटाकिजे ॥ १६ ॥
 श्रीकृष्णह्मणेकौंतेया ॥ मगतीधर्मपालाचीभार्या ॥ जैसीपतीनेंयोजिलीकार्या ॥
 तैसेंचकृत्यकरितीझाडी ॥ १७ ॥ तथाजटिलाचेझोळींत ॥ मोहोरानेंटाकितअकस्म
 त ॥ तंवतोहोऊनित्रोधयुक्त ॥ तयेसशापीतेकाळीं ॥ १८ ॥ योगीह्मणेतुह्मीअप
 वित्र ॥ तुमचेवंशींनाहींपुत्र ॥ अपुत्रासीगतिनअसेपरत्र ॥ ऐसेंशास्त्रींकथन
 असे ॥ १९ ॥ ऐसींतुह्मीअपवित्रअसोन ॥ मजनकळतांझोळींतघातलेंसुवर्ण ॥ ह्म
 णोनितुह्मांसिअपत्यजाण ॥ नहीईलसर्वथा ॥ २० ॥ ऐसीतथाचीकठोरवाणी ॥ अ
 वणकरूननितेभामिनी ॥ दुःखितहोरुनिअंतःकरणीं ॥ जटिलाप्रतीबोलतसे ॥ २१
 ॥ हेस्वामिन्मीपापरवाणी ॥ ह्मणोनिशापिलेंमजलागुनी ॥ परीउद्धारवेंशापापास
 नी ॥ ऐसेंबोलोनिचरणामिले ॥ २२ ॥ मगतोयोगीबोलेतियेपासीं ॥ मंगआज्ञेनें
 सांगातेंभ्रतारासी ॥ निळेंवस्त्रकरूनपरिधानासी ॥ निव्याअम्बावरीआरोह
 णकीजे ॥ २३ ॥ ऐसावेषधरूनी ॥ तुह्मीजायेंगहनकाननीं ॥ वनशोभापाहतां
 नयनीं ॥ तंचअश्वअडरवळेपें ॥ २४ ॥ मगअश्वस्वलनपावलि यावरी ॥ ते
 थेंभूमीरवणावीझडकरी ॥ तयेभूमीमध्यंतरीं ॥ देवीमदिरलाधेल ॥ २५ ॥ मृगप
 क्ष्यांनींस्त्रशोभित ॥ रत्नमाणिक्यांनींरचचित ॥ नानाविधपुष्पांनींयुक्त ॥ ऐसेंस्
 वर्णमंदिरलाधेलपें ॥ २६ ॥ ऐसियातयेमंदिरीं ॥ भक्तवत्सलाभवानीगौरी ॥ तिष्ठ
 तसेतीत्रिजगदीश्वरी ॥ तिचीआराधनाकरावी ॥ २७ ॥ तियेचेंकरितांआराधन ॥
 शापापासूनतवउद्धरण ॥ तेभवानीकरीलजाण ॥ संशयमनींचधरावा ॥ २८ ॥
 ऐसेंजटिलाचेंवचन ॥ सुरवदायकऐसेंतेमानून ॥ तथाचेचरणींवारंवारनमन ॥
 करूनतेस्त्रीतिष्ठतसे ॥ २९ ॥ ऐसेंसांगूनतयेसी ॥ योगीपावेअंतर्धानासी ॥

मंगलागौरीकथा.

(१२१)

मगतेस्त्रीसांगेभ्रतारासी ॥ भिक्षुकवचनसमग्र ॥ ३० ॥ मगतोब्राह्मणधर्मपाल
 ॥ स्त्रियेचेंवचनऐकूनिसकळ ॥ नीळवस्त्रनेसूनितळाळ ॥ नीलअश्ववरीआ
 हूढला ॥ ३१ ॥ ऐशावेधेंसजूनिपरिकरी ॥ निघालातोअरण्यामाझारी ॥ ऐसेंअर
 ण्यचालतांदूरी ॥ वनशोभाविलोकीतसे ॥ ३२ ॥ मृगसिंहदंशूक ॥ ऐसींश्वाप
 देंदेरवूनिभयानक ॥ मार्गीचालतांस्वयेंदेख ॥ भयभीतहीतसे ॥ ३३ ॥ पुढेंजा
 तांमार्गक्रमित ॥ एकतडागअतिविस्तृत ॥ आरक्तनीळकमळांनींविराजित ॥ च
 क्रयाकमिथुनांनींयुक्तपैं ॥ ३४ ॥ ऐसातलावविलोकून ॥ धर्मपाळतेथेंकसूनिस्वा
 न ॥ तर्पणादिविधीसंपूर्ण ॥ करिताझालासाक्षेपें ॥ ३५ ॥ मगअश्ववरीआरोहण
 ॥ कसूनिचालेवनगहन ॥ अश्वअडरवळलापाहून ॥ अश्ववसूनितरला ॥ ३६ ॥
 मगहतींघेऊनशस्त्र ॥ तेभ्रमीरवणिलीसभय ॥ जोंतेथेंलाधेदेवमंदिर ॥ तावस्वर्ध
 तविदारिली ॥ ३७ ॥ ऐसेंकरितांभ्रमीरवनन ॥ तेथेंमोठेंलाधलेंदेवसदन ॥ मुक्त
 फळेंपाणिक्यरत्न ॥ यांहीरवचितसर्वत्र ॥ ३८ ॥ तेंदेवालयेतेथेंपाहूनी ॥ योमियां
 चेंवचनआठवलेमनीं ॥ अतिविस्मितहोऊनी ॥ प्रशंसाकेलीयोगीयाची ॥ ३९ ॥
 मगदेवीसीकसूनिनमस्कार ॥ संपादिलापूजासंभार ॥ सुवर्णयुक्तवस्त्रादिप
 रिकर ॥ नानाविधमेळविले ॥ ४० ॥ कुंकुमयुक्तअक्षता ॥ चंपकादिपुष्पंतत्वता
 धूपदीपविशेषता ॥ नानापक्वान्नेंषडूसयुक्त ॥ ४१ ॥ नानाशाकादुग्धघृत ॥ शर्क
 रामैवेद्यसमन्वित ॥ ऐसीसामग्रीसिद्धत्वरित ॥ करिताझालापूजलागुनी ॥ ४२ ॥
 मगएकाग्रकसूनिमन ॥ धर्मपालकरीसगुणध्यान ॥ एवंघोडशोपचारअर्पून ॥ आ
 राधनाकरीदेवीची ॥ ४३ ॥ ऐसेंसमासपूजन ॥ झालियावरीजपानुष्ठान ॥ आरंभि
 लेंगुप्तपणें ॥ एकभायेंकसूनियां ॥ ४४ ॥ भक्तगृहापासूनिभवानी ॥ आलीअसेत
 यास्थानीं ॥ अंतःकरणींप्रसन्नहोऊनी ॥ बोलतसेसंतुष्ट ॥ ४५ ॥ ऐसियास्थळींपूजा
 ॥ कोणीकेलीअसेआजिवोजा ॥ त्याचियासफलकरीनकाजा ॥ वरप्रदानेंकसूनि
 यां ॥ ४६ ॥ ऐसेंदेवीचेंप्रसन्नवचन ॥ धर्मपालश्रवणकसून ॥ मगदेवीपुढेंअंजु
 लीजोडून ॥ नम्रपणेंस्थितअसे ॥ ४७ ॥ देवीहणेंधर्मपालास ॥ तुवांममपूजाके
 लीसरसे ॥ तेंणेंकसूनबहुवस ॥ प्रसन्नअसेंनिर्धारें ॥ ४८ ॥ पुण्यशीळतूंमद्रक्त
 ॥ तुझेमानसींकायहेत ॥ तोमजपुढेंसांगनिश्चित ॥ पूर्णकरीननिर्धारें ॥ ४९ ॥

ऐसे देवीचें वरदाभाषण ॥ धर्मपालकरून श्रवण ॥ ह्मणोत वप्रसादेकरून ॥ संपत्ति
 बहुत असे पै ॥ ५० ॥ परी असे एक न्यून ॥ मम उदरीं नसे संतान ॥ जेणें होय पितरांचें
 तर्पण ॥ ऐसे पुत्ररत्न देईजे ॥ ५१ ॥ याचक येती आमुचे घरीं ॥ परी भिक्षानघेती नि
 धरीं ॥ तें गें मनारवेद भारी ॥ अहनिशीं होतसे ॥ ५२ ॥ ऐसी तयाची दीनवाणी ॥ श्र
 वणकरूनी ते भवानी ॥ सद्गद होउनी अंतः करणी ॥ धर्मपालाप्रती बोलतसे ॥ ५३ ॥ दे
 वी ह्मणोहे धर्मपालक ॥ तव श्रवणसुरवदायक ॥ अपत्य नाहीं सम्यक ॥ तथापि तू या
 चना करिसी पै ॥ ५४ ॥ जरी इच्छिसी संतान ॥ तरी कन्याविधवा होईल जाण ॥ अथवा
 सुरूप परी अत्यायु पुत्ररत्न ॥ दीर्घायु परी जन्मांधनिपजेल ॥ ५५ ॥ मग ह्मणो धर्मपा
 लक ॥ अत्यायु परी पुत्रद्याया सम्यक ॥ जेणें करून कृतकृत्य देव ॥ पितरांसहित हो
 ईनमीं ॥ ५६ ॥ मग भवानी बोले हे धर्मपालक ॥ मम पार्श्वभागीं असे विनायक ॥ नयाचे
 नाभीवर सम्यक ॥ आरोहण तुयां करावें ॥ ५७ ॥ तयाचे पार्श्वभागीं चूत वृक्षाएक ॥ फ
 लांनीं युक्त असे एक ॥ त्याचें काढुनी फल एक ॥ पत्नी कारणें समर्पी ॥ ५८ ॥ तव
 पत्नी फल भक्षित ॥ पुत्रातें प्रसवेल निश्चित ॥ ऐसें तयासी सांगूनि त्वरित ॥ अंतर्धान
 देवी पावली ॥ ५९ ॥ ऐसी भवानीची वाणी ॥ धर्मपालें श्रवणकरूनी ॥ विनायकाचे ना
 भिस्थानीं ॥ आरोहण करिता जाहला ॥ ६० ॥ वृक्षीं बहुत फळें देवोनी ॥ लोभाविष्ट झाला
 से मनीं ॥ बहुत फळें हातीं घेउनी ॥ वस्तूनी भूमीं उतरला ॥ ६१ ॥ परी भूमीवरी येऊ
 निबाहे ॥ तो हातीं फळ एकची आहे ॥ ह्मणोनि वृक्षावरी लवलाहें ॥ आरोहण पुनः क
 रीपै ॥ ६२ ॥ ऐसें पुनः पुन्हा केलें ॥ परी फळ एकचि पाहिलें ॥ तें गणपतीचें मन क्रुद्ध जा
 हलें ॥ धर्मपालासीं शापिलें ॥ ६३ ॥ गणपती ह्मणोतु झिया पुत्रासीं ॥ षोडश वर्षीं
 सर्प करील दंशासी ॥ ईश्वर करणी विचित्र ऐसी ॥ ह्मणोनि धर्मपालें मानिलें ॥ ६४
 ॥ मग वस्त्रांत बांधूनि फळ ॥ घरीं आला धर्मपाल ॥ तें स्त्रियेसी दीधलें तत्काळ ॥
 गर्भधारण जाहलें ॥ ६५ ॥ नवमास पूर्ण होत ॥ ती स्त्री झाली प्रसूत ॥ उत्तम स्फ
 रूप झाला सुत ॥ जात कर्मकेलें पितयानें ॥ ६६ ॥ सहावे दिवशीं षष्ठी पूजन ॥ करि
 ता झाला प्रीतीकरून ॥ द्वादश दिवशीं संपूर्ण ॥ नामकरण आचरिलें ॥ ६७ ॥
 शिव ऐसें नामाभिधान ॥ पुत्राचें ठेविलें सुलक्षण ॥ सहाव्या मासीं अन्नप्राशन
 ॥ तृतीय वर्षींचो लकेलें ॥ ६८ ॥ आठव्या वर्षीं मींजीबंधन ॥ करितां झाला वि

मंगलागौरीकथा.

(१२३)

धीकरून ॥ तें कृतकार्य मानून ॥ संतुष्ट झाला मनसीं ॥ ६९ ॥ पुत्रासीं दहावे वर्षलागतां ॥ भार्या बोले पतिव्रता ॥ पुत्राचा विवाह त्वतां ॥ सुमुहूर्ती करावा ॥ ७० ॥ मंगधर्मपाल बोले स्त्रिये प्रती ॥ म्यानवसंकेलासे निश्चिती ॥ पुत्रासीं पाठवून काशी प्रती ॥ शिवदर्शन करवायें ॥ ७१ ॥ मग पाहून स्रमुहूर्त ॥ विवाह करूनि श्रित ॥ ऐसानिर्धारमनांत ॥ केला असे पूर्वी म्यां ॥ ७२ ॥ मग सहाय देऊनि शालक ॥ पुत्रातें पाठवीं धर्मपालक ॥ बहुसंपत्ती शीती बालक ॥ काशीयात्रे कारणें निघाला ॥ ७३ ॥ तेदोघे मार्गक्रमीत ॥ बहुधर्मकार्यें मार्गी आचरत ॥ ऐसे ते पैठणपुरांत ॥ तडागतीरीं पातले ॥ ७४ ॥ तवकन्या बहुत मिळाल्या तेथ ॥ नानारवेळ करिती बहुत ॥ तयां माजी एक गौरांगी सुव्रत ॥ सुशीलानामजियेचें ॥ ७५ ॥ ति येसह एक सरवीकोणी ॥ एकाएकीं फलह मांडुनी ॥ रडे अभाग्ये ह्मणूनी ॥ गालिप्रदान ति येसी दिलें ॥ ७६ ॥ सुशीला सांगे ति येसी ॥ तूंगालिप्रदान व्यर्थ देसी मजसीं ॥ मंगलागौरीव्रत ममजननीसी ॥ थोर असे सो भाग्यदायकपें ॥ ७७ ॥ तयाव्रताचे प्रभावानें ॥ सकळ संबंधी स्त्रिया जाण ॥ आजन्म पर्यंत सी भाग्यपण ॥ अखंड भोगिती समस्त ॥ ७८ ॥ ऐसें मातेसी व्रत आहे ॥ तेणें आह्मांसीं सी भाग्यलाहे ॥ व्रतप्रभावातें विचारूनि पाहें ॥ तदाचरणें सुरवहोय ॥ ७९ ॥ ऐसें सुशीलेचें वचन ॥ ऐकूनि मातुळ करी चिंतन ॥ हेकन्या परमसाध्वी ह्मणोन ॥ आपुलिया मनीं विचारी ॥ ८० ॥ जरी याकन्ये चियाहस्ताक्षता ॥ ह्या बालकाच्या पडती लमाथां ॥ तरी तो शतंजीवतत्वतां ॥ होईल ऐसानिर्धार असे ॥ ८१ ॥ ऐसें पुनः पुनः विचारूनी मनीं ॥ सुशीलेकडे पाहे विलोकुनी ॥ परम आश्चर्य पावोनी ॥ हास्यवदन करी तसे ॥ ८२ ॥ मग सुशीला निघे स्वगृहासी ॥ ति ये मागून दोघे जाती वेगेंसी ॥ स्वगृहीं पावली पाहूनि ति येसी ॥ उपवनीं आपण उतरले ॥ ८३ ॥ सुशीलेचा पिता हरी ॥ कन्येचा विवाह समय आलियाचरी ॥ विवाहाचा उद्योग करी ॥ हरसंज्ञक वर योजिला ॥ ८४ ॥ मग लग्न समयीं नवल एक ॥ झालें असे विचित्र देस ॥ हराचे जननी जनक ॥ स्वपुत्रातें विलोकिती ॥ ८५ ॥ नव्वा आपुला पुत्र ज्वरें करून ॥ पीडिला ऐसें विलोकून ॥ लग्नसमय निकट आला समजून ॥ उभयपांथस्थां सन्निध पातले ॥ ८६ ॥ मग ते वराचे मातापितर ॥ अंजली जोडनी अति नम्रा ॥ मातळासी करूनि नमस्कार ॥ लग्नं वृत्तांत सा-

गती ॥ ८७ ॥ सुशीलकन्येसीप्राप्त ॥ आमच्यापुत्राचाविवाहनिश्चित ॥ परीज्वरा
 नेंझालातोअसमर्थ ॥ ऐसेंसंकटउद्भवले ॥ ८८ ॥ ऐसेंअनिवारसंकटयेतां ॥ तु
 ह्नीकरावीसहायता ॥ लग्नसमयप्राप्तह्नीतां ॥ आपुलाशिवपुत्रदेईजे ॥ ८९ ॥ वि
 वाहहोतांचिझडकर ॥ तुमचातुह्मासीदेऊपुत्र ॥ ऐसेंसंकटपाहूनिथोर ॥ मातुळ
 सांगेतयांसीं ॥ ९० ॥ ह्मणिलग्नसमययेतांजाण ॥ शिवासीजावेंतुह्नीघेऊन ॥ म
 गसुमुहूर्तीशिवानेऊन ॥ सुशीलेसहविवाहकेला ॥ ९१ ॥ त्याविवाहगृहामाझा
 री ॥ सुशीलेसहशिवनिद्राकरी ॥ तेंस्वप्नीमंगलागौरी ॥ मातृरूपेंपातली ॥ ९२ ॥
 गौरीह्मणोसुशीलेसी ॥ दंशकरावातचभ्रतारासी ॥ ह्मणोनिघेतसेमहाभुजं
 गतयासी ॥ उठोनिदेईजेत्वादूध ॥ ९३ ॥ मगतेथेंघटपात्रठेवावें ॥ तयामाजी
 त्याभुजंगेजावें ॥ मगत्वातेंघटपात्रबांधावें ॥ कंचुकीवस्त्रेंकरूनियां ॥ ९४ ॥ मग
 प्रातःकाळींउठोन ॥ मातेकारणेंघावेंतेंवाचन ॥ ऐसेंतिथेसीस्वप्नींसांगून ॥ दे
 वीअदृश्यजाहली ॥ ९५ ॥ ऐसेंमंगलागौरीचेंवचन ॥ सुशीलेनेंकेलेंश्रवण ॥
 तंक्षणींनिद्रेंतूनउठोन ॥ विलोकीभयंकरसर्पातें ॥ ९६ ॥ जेंसेंगौरीनेंआज्ञा
 पिलें ॥ तेंसेंचसुशीलेनेंआचरिलें ॥ मगनिद्राकरावयापहिले ॥ स्थानींजातीजा
 हली ॥ ९७ ॥ तेव्हांतोशिवह्मणेवर ॥ मजक्षुधाजाहलीअसेफार ॥ कांहींभक्षणार्थ
 घावेंसत्वर ॥ लडुकादिकआणोनियां ॥ ९८ ॥ ऐसेंऐकोनियांचवन ॥ हेमपात्रींलडु
 कउत्तमघालून ॥ भक्षणार्थदिलानेऊन ॥ सुशीलेनेंतेकाळीं ॥ ९९ ॥ मगतोशिव
 लडुभक्षून ॥ आपुलेअंगुलीयकरला ॥ त्यासुवर्णपात्रींघालून ॥ गुप्तस्थानींठेवि
 लें ॥ १०० ॥ शिवसुशीलेसहित ॥ सरवेंकरूनिझालानिद्रित ॥ प्रभातसमयींत्वरि
 त ॥ आपुलेस्थानींजाताझाला ॥ १ ॥ इकडेसुशीलास्नानकरून ॥ मातेका
 रणेंदेईवाचन ॥ माताघटामाजीपाहेविलोकून ॥ तोउत्तमहारसांपडे ॥ २ ॥ तोमु
 क्ताहारघेउनी ॥ मातासंतोषलीअंतःकरणीं ॥ आपुल्याकन्येलागुनी ॥ पुन
 श्रतोदीधला ॥ ३ ॥ आम्रसेचनादिक्रीडाअवसरीं ॥ हरआलामंडपामाझारी ॥
 क्रीडेकारणेंसत्वरि ॥ सुशीलेसींआकारिलें ॥ ४ ॥ सुशीलाह्मणेतक्षणा ॥ ज
 षानेरात्रींकेलेंपाणियहण ॥ तोनहोयहावरजाण ॥ यासींक्रीडासर्वथानक
 रींमों ॥ ५ ॥ ऐसेंसुशीलेचेंवचन ॥ मातापितरांनींश्रवणकरून ॥ ~~विवातुर~~ हो

मंगलागौरीकथा.

(१२५)

ऊनितस्त्रण ॥ मनामाजीविचारिती ॥ ६ ॥ कैसें आजियेथें करावें ॥ कोणयामहंता
सीजाऊनिपुंसावें ॥ जनासीमुरवकेवींदारववावें ॥ कांहींउपायसूचेना ॥ ७ ॥ ऐ
सेंविचारितांबहुवस ॥ अन्नदानउपायआहेसरस ॥ ह्मणोनपुराणोक्तविधींविशी
ष ॥ अन्नसत्रआरंभिलें ॥ ८ ॥ जेजेपांथस्थयेतीब्राह्मण ॥ तयांचेंसुशीलाकरीपादक्ष
लन ॥ माताघालीउदकसंपूर्ण ॥ चंदनाचीउटीपुत्रदेई ॥ ९ ॥ ब्राह्मणासीआसनींचे-
सवून ॥ षड्रसपक्षान्वाढीभोजन ॥ भिक्षुकांसीसौरव्यहोयपूर्ण ॥ ऐसेंअन्नस
त्रआरंभिलें ॥ १० ॥ इकडेदीघेब्राह्मणमार्गक्रमित ॥ काशिक्षेत्रींपावलेत्वरित ॥
विधिपूर्वकस्नानभागीरथींत ॥ करितेझालेउभयतां ॥ ११ ॥ काळभैरवविश्वेश्व
र ॥ तयांसीस्तवूनिनमस्कार ॥ ऐसीयात्रासमग्र ॥ करितेझालेउभयतां ॥ १२ ॥
क्षेत्रस्थभिक्षुकांकारणें ॥ प्रतिगृहींदेतीपीतांबरवसनें ॥ तयांसीतेआशीर्वचनें
॥ चिरायुहोवोह्मणूनिअर्पिती ॥ १३ ॥ ऐसीयात्राकरूनिसमाप्त ॥ स्वगृहींजावया
निघतीत्वरित ॥ तोंमागींशिवबोलत ॥ मातुळाप्रतीतेधवां ॥ १४ ॥ शिवह्मजेआ-
जिमाझ्यादेहीं ॥ अस्वास्थ्यअसेमातुळापाहीं ॥ ऐसेंबोलतांलवलाहीं ॥ प्राणेतक
मणसमयपातला ॥ १५ ॥ तेव्हांएकनवलवर्तलें ॥ यमदूतधांवूनिआले ॥ तेंमंगला
गौरीआणिदूतप्रबळें ॥ युद्धकरितीदारुण ॥ १६ ॥ मंगलागौरीनंदूत ॥ युद्धामाजी
जिकिलेसमस्त ॥ तयांपासुनीप्राणत्वरित ॥ घेऊनिदीघलेशिवासी ॥ १७ ॥ तें
अकस्मातशिवउठोन ॥ मातुळाप्रतीबोलेवचन ॥ स्वप्नींम्यांयुद्धपाहिलेंजाण ॥ दे
वीआणियमदूतयांचें ॥ १८ ॥ त्यादूतांसीमंगलागौरी ॥ जिंकितीझालीयुद्धामाझा
री ॥ ऐसेंपाहुनीमोड्ढकरी ॥ जागाझालोंतत्काळ ॥ १९ ॥ मगमातुळह्मणेशिवासीं
॥ जंतुवांपाहिलेंस्वप्नासीं ॥ तेंपुनश्चनस्मरावेंमानसीं ॥ तवजनकजननीमार्गल-
क्षितीपैं ॥ २० ॥ ऐसेंह्मणीनित्वरित ॥ उभयतांवेगेंमार्गचालत ॥ ऐसाआक्रमूनी
सकळपंथ ॥ पैठणपुरींपातले ॥ २१ ॥ त्यापैठणांततडागसम्यक ॥ पाहूनितेथेंक-
रितीस्वयंपाक ॥ तंचतयेस्थानींदासीअनेक ॥ हरिब्राह्मणांच्यापातल्या ॥ २२ ॥ त्या
दासींनींहेब्राह्मण ॥ सुरूपधैर्यगुणसंपन्न ॥ असतीऐसेंघिलोकून ॥ तयांसींयेऊ
नविचारिलें ॥ २३ ॥ तुह्मीउभयतांकोटीलकोण ॥ येथेंयाचयाक्रायकारण ॥
जरीइच्छीतअसालभोजन ॥ हरीच्यागृहींअन्नसत्रअसे ॥ २४ ॥ ऐसेंदासीबी

(१२६)

उपयुक्तकथासंग्रह.

लतां ॥ तेसांगतीउभयतां ॥ आह्मीन्यात्रेकस्वस्त्रणीनितत्वता ॥ परान्नसर्वथाव
जिलेंअसे ॥ १२५ ॥ ऐसेंतयांचेंवचनऐकूनी ॥ दासीगेल्यास्वगृहालागुनी ॥ म
गआपल्याधन्यासीजाउनी ॥ सकळवृत्तांतनिवेदिला ॥ २६ ॥ मगतीवृत्तांतऐ
कुनी ॥ हरीपाठवीतयांलागुनी ॥ हत्तीअश्यादिवस्त्रभूषणी ॥ समारंभेसींआ
णावया ॥ २७ ॥ ऐसियादेरबुनीसमारंभासी ॥ विस्मितझालेनिजमानसीं ॥ उ
भयतांनिघोनीवेगेसीं ॥ हरीच्यागृहींपातले ॥ २८ ॥ मातुळातेंचसधूनआसना
वरी ॥ पादप्रक्षालनादिहरिपूजाआचरी ॥ मगशिवासन्निधझडकरी ॥ पूजे-
कारणेंआलाअसे ॥ २९ ॥ सुशीलाकन्याशिवाचेचरण ॥ हातींधस्तनिकरीप्र
क्षालन ॥ हाआपुलापतीऐसेजाणून ॥ लज्जायमानझालीअसे ॥ ३० ॥ मगसां-
गेआपुल्यामातेप्रती ॥ निश्चयेंअसेझामाझापती ॥ जघाचीपाहूनअंगकांती ॥
प्रेमाअधिकहीतसे ॥ ३१ ॥ ऐसेंऐकुनीकन्यावचन ॥ हरीसींवाटलेंआश्चर्यजाण
॥ मगलोशिवाप्रतीप्राषण ॥ करिताझालतेकाळीं ॥ ३२ ॥ हरिस्वणेशिवाब्राह्मणा
नुस्त्रियापासींकांहींअसेलरबुणा ॥ तरीतीदावूनमाझियामना ॥ निःसंशयकरादि
॥ ३३ ॥ ऐसेंविचारितांहरी ॥ शिवउठोनिगेलाअंतःपुरी ॥ पूर्वींचेंसुवर्णपात्रझडक
री ॥ आणूननिआंगठीसहितदाविलें ॥ ३४ ॥ हरीनेंतेपात्रविलोकुनी ॥ आश्चर्य
मानिलेंआपुलेमजीं ॥ शिवासीतेकन्यादेउनी ॥ यथाविधीविवाहकेलापें ॥ ३५ ॥
वस्त्रेभूषणेंअलंकार ॥ सुवर्णपात्रेंरत्नेंपरिकर ॥ ऐसीसंपदादेऊनिवधूवर ॥
सत्कारिलींतेकाळीं ॥ ३६ ॥ मगहरीचीआज्ञाघेऊन ॥ सुशीलेसहितनिघतीजा
ण ॥ आपुल्यानगरींजावयाकारण ॥ समारंभेसीतेकाळीं ॥ ३७ ॥ तेउभयतां
मार्गक्रमित ॥ याचकांसीदेतीद्रव्यबहुत ॥ श्रावणमासीमंगळगौरीव्रत ॥ क
रितीझालीसुशीलापें ॥ ३८ ॥ सर्वांचेंभोजनझालियाचरी ॥ पुढेंमार्गक्रमिती
झडकरी ॥ ऐसेंजातांयोजनभरी ॥ सुशीलाबोलेतेधवां ॥ ३९ ॥ आजदिनीगी
रीपूजन ॥ केलेअसेम्यांविधीकरून ॥ परीगौरीचेंचिसर्जन ॥ विस्मृतीनें
राहिलें ॥ ४० ॥ तेंपूजनकरावयासमाप्त ॥ माघारेंजाणेंअसेनिश्चित ॥ ऐसें
स्नानतांसुशीलासमस्त ॥ पूजास्थानींप्राप्तझाले ॥ ४१ ॥ मंगलागौरीचेउ
त्तरपूजन ॥ करितीझालीसुशीलाजाण ॥ तंवतेथेंदेवालयसींघण ॥ पा

मंगलागौरीकथा.

(१२७)

द्विलेंअतीसुशोभित ॥ ४२ ॥ मंगमंगलागौरीसींप्रार्थून ॥ नमस्कारिलेंभ-
 क्तींपूर्ण ॥ पूजेचेंकरूननिविसर्जन ॥ पुनरपिसर्वनिघालेपें ॥ ४३ ॥ ऐसेतेमार्गक्र-
 मिती ॥ कुंडिन्यदेशासन्निधयेती ॥ तंवतेथेंतयांसविलोकिती ॥ धर्मपालाचे
 नागरिक ॥ ४४ ॥ नागरिकपाहूनतयांसी ॥ विस्मितझालेमानसीं ॥ त्वरितजा-
 उनीधर्मपालासीं ॥ अल्हादयुक्तबोलत ॥ ४५ ॥ जनह्मणतीधर्मपाला ॥ स्त्रिये
 सहिततवपुत्रआला ॥ नगरीचेतांआह्मीविलोकिला ॥ तुजसांगावयापातलों ॥
 ॥ ४६ ॥ ऐसेंनागरिकजोंसांगत ॥ तोंशिवपुत्रआलासेनिश्चित ॥ मातापितयां-
 सीत्वरित ॥ प्रणिपातकेलाप्रीतीनें ॥ ४७ ॥ स्वभगिनीआणिधर्मपाला ॥ तयांसीं
 नमनमातुळेंकेला ॥ श्वश्रुश्वशुरांसीसुशीला ॥ नमस्कारुनीतिष्ठतसे ॥ ४८ ॥
 मगतीधर्मपालकाचीपत्नी ॥ सुशीलेतेंपाहूनिनयनीं ॥ पुसेनिजभ्रात्याला-
 गुनी ॥ हेस्त्रीकोणसांगमज ॥ ४९ ॥ भ्राताह्मणेभगिनी ॥ हेअसेतवपुत्राचीप-
 त्नी ॥ जिचेन्याव्रताचरणेंकरूनी ॥ पुत्राचेंआयुष्यवाढलें ॥ १५० ॥ मगसासू-
 पुसेसुशीलेसी ॥ तेंव्रतसांगावेंतुवांमजसीं ॥ जयाचेयोगेंममपुत्रासीं ॥ आ-
 युष्यवृद्धीजाहलीअसे ॥ ५१ ॥ ऐसेंऐकूनितीयेचेंवचन ॥ सुशीलाह्मणेतज
 लागुन ॥ मातेंपुसालजरीआपण ॥ किमपीनाहींमींजाणत ॥ ५२ ॥ मानवती
 आणिहरिपवित्र ॥ हेमाझेमातापितर ॥ तुह्मींसासूधर्मपालश्वशर ॥ मंग-
 ळागौरीपांचवी ॥ ५३ ॥ तेंसाचतुमचापुत्रममपती ॥ इतुकींमाझींदैवतेंअस-
 ती ॥ जयांचेआशिर्वादेनिश्चिती ॥ ममकल्याणहोतसे ॥ ५४ ॥ ऐसेंबोलीनीसु-
 शीला ॥ मनींहर्षेवेळीवेळा ॥ मगस्नानादिनेमकरूनिसकळा ॥ भोजनकरि-
 तेझालेपें ॥ ५५ ॥ मंगळागौरीचेऐसेंव्रत ॥ सुशीलानियमेंआचरता ॥ तेंपेंपावु-
 नीसोभाग्यअरवंडित ॥ पुत्रपौत्रातेंपावली ॥ ५६ ॥ श्रीकृष्णसांगेधर्माप्रती ॥
 ऐसाद्वाव्रतमहिमाअसेनिश्चिती ॥ ह्मणोनिश्चियांनींकरावेंप्रीतीं ॥ यथावि-
 धीकरूनियां ॥ ५७ ॥ युधिष्ठिरपुसेकृष्णासी ॥ याचेंफळश्रुतझालेंआह्मांसी
 ॥ परीयाचेविधानासीं ॥ कृपाकरूनीसांगिजे ॥ ५८ ॥ श्रीकृष्णह्मणेपंडुसुत ॥
 ऐकसांगतोविधीतुजसमस्त ॥ श्रावणमासझालियाप्राप्त ॥ चारभौमचा-
 रींव्रतकरावें ॥ ५९ ॥ व्रतदिनींप्रातःकाळींउठोन ॥ सुस्नातहीउनीव्रतसंक

(१२८)

उपयुक्तकथासंग्रह.

सून ॥ सोळाउपचारेंकरून ॥ मंगळागौरीपूजावी ॥ १६० ॥ मंगसोळादीपउ
जळन ॥ देवीकारणेंकरावेंनीराजन ॥ तैसेचमाताआणिसुवासिनीकारणें
॥ मोदकवायमदेईजे ॥ ६१ ॥ नीराजनाचेदीपक ॥ तेआपणभक्षावेसम्यक ॥
लवणवर्जितअन्नदेख ॥ भक्षणकरावेंव्रतदिनीं ॥ ६२ ॥ तदनंतरगौरीविस
र्जन ॥ करावेंभक्तीपुरःसरजाण ॥ तोंपर्यंतदीपरक्षावापूर्णा ॥ ऐसाविधीजा
णजे ॥ ६३ ॥ ऐसेंपंचवर्षेपर्यंत ॥ सौभाग्यस्त्रियांनीं व्रतकरावेंविध्युक्त ॥
तेणेंसौभाग्यवृद्धिंगत ॥ होउनीमनोरथपूर्णहोती ॥ १६४ ॥ इतिश्रीभावि
ष्योत्तरपुराणेमंगळागौरीव्रतकथासमाप्ता ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥

कृष्णजयंतीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीकृष्णायनमः ॥ जयजयअनंतब्रह्मांडनायका ॥ व
तुराननाचियानिजनका ॥ चौघांसीहिनव्हेआवांका ॥ तुझेस्वरूपवर्णावया ॥ १ ॥
साहीजणवेडेहोती ॥ अठरांचीखुंटळीगती ॥ चौघीजणीतदस्थपाहती ॥ स्वरू
पस्थितीनवर्णावे ॥ २ ॥ पांचानुरेचीठाव ॥ चारीसहजचीझालेवाव ॥ चौदा
जणीचीठेव ॥ नचलेस्वरूपवर्णावया ॥ ३ ॥ शिणल्याबहुतचौसष्टी ॥ आ
ठजणीबहुतकष्टी ॥ अकरादिहिंपुटी ॥ स्वरूपतुझेवर्णितां ॥ ४ ॥ आणि

कृष्णार्जुनीकथा.

(१२९)

क एक बारा देरवण्या ॥ सोळाजणींचतुरशा द्वाण्या ॥ आणिचीघीडोळेमोडण्या
 ॥ लाजोनिघांतदस्थ ॥ ५ ॥ पंचविसांझालीचाव ॥ तिघांचेंतुरेचीनांव ॥ दोन्ही
 ह्मणणेंहाभाव ॥ हेहीतेथेविरालें ॥ ६ ॥ चहूंमुखवांचावर्णितांभागला ॥ पांचमु
 खांचानदस्थराहिला ॥ सहामुखांचादडाला ॥ कपाटामाजीजाउनी ॥ ७ ॥ सहस्र
 मुखांचावर्णितांदेख ॥ तोहीझालानळींतल्यक ॥ थोरथोरांशीपडलीअटक ॥
 एकमुखेकायवर्णू ॥ ८ ॥ जीभूताचेबिंदुकिती ॥ हेहीएकवेळांहीयगणती ॥
 निराळींपायींवेधती ॥ परीतुझीस्थितीअगम्य ॥ ९ ॥ होईलपृथ्वीचेंवजन ॥
 गणवेलसिंधूचेंजीवन ॥ अघनीवरीकितीतृण ॥ मोजवेलगणितार्ते ॥ १० ॥ अं
 वरआहेकितीघिती ॥ हेहीगणवेलरमापती ॥ परीतुझेगुणनिश्चिती ॥ नवर्ण
 वतीकोणार्ते ॥ ११ ॥ असोआतांपूर्वानुसंधान ॥ श्रीतींऐकावेंचित्तदेऊन ॥ कं
 सेंदेवकीचेंगर्भवधून ॥ साहीटाकिलेकूरपणें ॥ १२ ॥ पापझालेंउत्कटजाण ॥
 गांजिलेगाईब्राह्मण ॥ यावरीक्षीरसागरीजगज्जीवन ॥ कायकरिताजाहला ॥ १३
 ॥ अनंताशीह्मणेंअनंत ॥ चलाअवतारघेऊंत्वरित ॥ कंठदुष्टांचानिःपात ॥ संतभ
 क्तरक्षुपें ॥ १४ ॥ तंवबोलेधरणीधर ॥ मींनघेंआतांअवतार ॥ पूर्वींझालोंसो
 मित्र ॥ कष्टफारभोगिले ॥ १५ ॥ हांसोनिबोलेद्विसहस्रनयन ॥ अष्टाविंशतीअय
 नेउपोषण ॥ निराहारघोरअरण्य ॥ तुह्मासवेंसेविलेंजी ॥ १६ ॥ आतांआपणची
 अवतरावें ॥ अवतारनादयदाखवाचें ॥ गोब्राह्मणसुखीरक्षावे ॥ प्रतिपाळावेसाधु
 जन ॥ १७ ॥ टाकूनिकपटकुटिलभाव ॥ स्वामीसीहांसेभोगिराव ॥ बोलेकीतुकेंरमा
 धव ॥ शेषाप्रतीस्वानदें ॥ १८ ॥ तूंमाझाप्राणसरवा ॥ समरभूमीचापाठिरावा ॥ तु
 जवीणभक्तदिलका ॥ अवतारमींनघेची ॥ १९ ॥ तूंमाझींनिजांगपूर्ण ॥ तूंसखयाम्ना
 झानिजप्राण ॥ तुजवीणमजएकक्षण ॥ नगमेचीजिबलगा ॥ २० ॥ तूंझालासीपूर्वींल
 क्ष्मण ॥ लंकेसीकेलेंरणकंदन ॥ बहुतसेयाकसून ॥ मजतुवांतोषविलें ॥ २१ ॥ आ
 तांतूंमुढेंजाईसत्वर ॥ होईमाझान्येष्ठसहोदर ॥ मीतुझीआज्ञापाळीननिर्धा
 र ॥ बळिभद्रहोईतूं ॥ २२ ॥ यडीलबंधुतूंहोई ॥ देवकीच्यागर्भजाऊनिराहीं ॥
 मींयोगमायेसलवलाहीं ॥ पाठवितोंतुजमार्गे ॥ २३ ॥ कंसेवधिलेगर्भसकळ ॥
 तुजथोअप्रायाकाढील ॥ मगगोकुळींनेऊनठेवील ॥ रोहिणीच्यानिजगर्भी ॥ २४

मायाजाईल्यशोदेच्याउदरा ॥ मयमीयेईनमथुरापुऱा ॥ देवकीच्यागर्भवोवरा ॥
 माझ्याअवतारास्वरूपहोय ॥ २५ ॥ उपजतांचीगोकुळीयेईन ॥ मगतुर्हीआह्मीरखेकूं
 दोघेजण ॥ गोरक्षमिषेंसंपूर्ण ॥ दैत्यतेथीलसंहासूं ॥ २६ ॥ कस्तुनिसाष्टांगनम
 ना ॥ पुढेंचालिलासंकर्षण ॥ देवकीच्याउदरींयेऊन ॥ गर्भराहिलासातवा ॥ २७
 ॥ दिवसेंदिवसगर्भवाढे ॥ मंदिरींपरमप्रकाशपडे ॥ जैसापळेंपळेंसूर्यचढे ॥ उद
 याद्रीहुनीपश्चिमे ॥ २८ ॥ वस्तुदेवाप्रतीदेवकीबोले ॥ सहावेळामीगर्भिणीझा
 ल्यें ॥ परीनचलवाटतेंयेवेळे ॥ यागर्भचेंमजलागीं ॥ २९ ॥ वाटेपृथ्वीउचलीन ॥
 कींआकाशाधीरदेईन ॥ सप्तसमुद्रसांठवीन ॥ नरवायींमजवाटतसे ॥ ३० ॥ हा
 तींघेउनीनागरमुसळ ॥ मीचमदीनकंसदळ ॥ दैत्यमारावेसमूळ ॥ मनामाजीवा
 टतसे ॥ ३१ ॥ वस्तुदेवह्मणोतेक्षणीं ॥ नकळेईश्वराचीकरणी ॥ एवढातरीवांचो
 नी ॥ विजयीहोकांसर्वदा ॥ ३२ ॥ तोंलागलासातवामास ॥ निद्राआलीदेवकी
 स ॥ वस्तुदेवहिसायकाश ॥ निद्रार्णवींनिमग्न ॥ ३३ ॥ तंवतीहरीचीयोगमा
 या ॥ तिचीब्रह्मादिकांनकळेचर्या ॥ इच्छामात्रेंमहत्कार्या ॥ ब्रह्मांडहीरचिये
 लें ॥ ३४ ॥ ब्रह्माविष्णुशिवतीन्ही ॥ गर्भींआलींबाळेंतान्ही ॥ परीएकासीनेत्र
 उघडनी ॥ स्वरूपपाहोनेदीच ॥ ३५ ॥ आत्मास्वरवाचासमुद्र ॥ त्यांतपहूडलेजीव
 समर्थ ॥ परीचारवोनेदीअणुमात्र ॥ गोडीतेथींचीकोणातें ॥ ३६ ॥ हेचेंतन्याची
 बुंधी ॥ हेअरूपाचीरूपकर्त्री ॥ ब्रह्मांडींचेपुतळेनागती ॥ एकसूत्रेंनाचवीपें
 ॥ ३७ ॥ इणेंनिर्गुणगुणासींआणिलें ॥ इणेंअनामासीनामठेविलें ॥ इणेंनिरा
 काराआकारिलें ॥ धरविलेअवतार ॥ ३८ ॥ हेपतीसनकळतां ॥ गर्भींणझालें
 पतिव्रता ॥ ब्रह्मांडरचिलेंतत्वता ॥ इच्छामात्रेंकस्तुनियां ॥ ३९ ॥ शेजेनिज
 बूनीभ्रतार ॥ सृष्टीघडीमोहीसमग्र ॥ समाचारअणुमात्र ॥ कळोनेदीपती
 तें ॥ ४० ॥ हेकोटाळिणानिधारी ॥ नसतींचदैवतेंउभीकरी ॥ जीवपडिलेअधोरीं
 ॥ नानायोनीहिंडवी ॥ ४१ ॥ धरीलकोणस्वरूपाचीचाड ॥ त्यावरीघालीनस
 तेंलिगाड ॥ पुढेंस्वर्गस्वरयकरीआड ॥ तेंचिगोडदारवची ॥ ४२ ॥ गोडतेंकडवट
 केलें ॥ कडवटागोडपणदारविलें ॥ अहंकारमद्यजीवांपाजिलें ॥ वेडेकेळेसर्व
 ही ॥ ४३ ॥ आतांअसोहीमायाराणी ॥ इचीविपरीतचिकरणी ॥ तिणेंदेवकी

कृष्णाजयंतीकथा.

(१३१)

चागर्भकादनी ॥ गोकुळासीपैनेला ॥ ४४ ॥ कैसानेलाकादनी ॥ ब्रह्मादिकां
नकळेकरणी ॥ रोहिणीवसुदेवाचीपत्नी ॥ नंदगृहींहोतीते ॥ ४५ ॥ कंसाचि
याभयेजाण ॥ नंदगृहींराहिलीलपीन ॥ तिच्यापोटींनेऊन ॥ गर्भघातलातेक्ष
णीं ॥ ४६ ॥ निजलेठार्यीगर्भ ॥ पोटांतघातलास्वयंभ ॥ परमनेजस्वीसुप्रभ ॥ सू
र्यजेसातेजस्वी ॥ ४७ ॥ जागीझालीरोहिणी ॥ तोंसातमासांचीगर्भिणी ॥
ह्मणेकैशींझालीकरणी ॥ चिंतामनींवर्तत ॥ ४८ ॥ पुरुषनसतांगर्भराहिला ॥ प
रमचिंताक्रांततेअबला ॥ नंदयशोदेसकळला ॥ समाचारसर्वतो ॥ ४९ ॥ जीवीं
झोंबलाचिंताग्नी ॥ तोंआकाशींबदलीदेववाणी ॥ चिंताकस्तूनकोरोहिणी ॥
वसुदेवाचागर्भअसे ॥ ५० ॥ पोटायेतोभोगींद्र ॥ उतरीलपृथ्वीचाभार ॥ ऐकतां
हेंउत्तर ॥ सुरवझालेंसमस्तां ॥ ५१ ॥ लोकापवादसर्वहरला ॥ चिंतेचाडागधूत
ला ॥ तीबलरामजन्मला ॥ नवमासभरतांची ॥ ५२ ॥ प्रकाशालासहस्रकिरण
॥ तैसाबाळदैदीप्यमान ॥ नंदेंजातकचर्तवून ॥ बळभद्रनामठेविलें ॥ ५३ ॥ ऐसा
उपजलाअहींद्र ॥ तोंयशोदाझालीगरोदर ॥ हरिमायेनेंअवतार ॥ तेथेंघेतलांतेघ
वां ॥ ५४ ॥ यशोदागर्भिणीझाली ॥ इकडेकथाकैसीवर्तली ॥ देवकीपाहेघाबरली
॥ तोंगर्भनाहींपोटांत ॥ ५५ ॥ नेणोंकैसीझालीकरणी ॥ सांगेवसुदेवालागुनी ॥
ह्मणेगर्भनपडेचीधरणीं ॥ गेलाजिस्तूनिपोटांत ॥ ५६ ॥ वसुदेवह्मणेतेवेळा ॥ कं
सधाकैंगर्भजिरला ॥ नकळेईश्वराचीकळा ॥ कंसासकळलासमाचार ॥ ५७ ॥ दूत
सांगतीकंसातें ॥ गर्भजिरलाजेथिंच्यातेथें ॥ कंसह्मणेआतांआठव्यातें ॥ बहुत
जपासर्वही ॥ ५८ ॥ देवकीहोतांचगर्भिण ॥ जागांनेवींतेलघालून ॥ आठव्याची
आठवण ॥ विसस्तूतकासर्वथा ॥ ५९ ॥ देवकीउदरींचाआठवा ॥ निजध्यासवैस
लाकंसभावा ॥ जनींवर्षींआघवा ॥ आठवाआठवाआठवत ॥ ६० ॥ जागृतींसुषु-
प्तींस्वप्तीं ॥ आठवादिसेध्यानींमनीं ॥ आठवादिसेभोजनीं ॥ आठवाशयनींसोडी
ना ॥ ६१ ॥ भूमीदिसेआठव्याऐसी ॥ आठवादिसेआकाशीं ॥ आठव्यानेंच्यापिलें
त्यासीं ॥ दिवसनिशींआठवा ॥ ६२ ॥ इकडेक्षीरसागरींश्रीहरी ॥ क्षीराब्धिस्तते
सीआज्ञाकरी ॥ पद्माक्षीतूंक्षितीवरी ॥ क्षितिपालउदरींअवतरें ॥ ६३ ॥ वैदर्भदे
शींचाभीमकराजा ॥ तथाचीतूंहोईआत्मजा ॥ तत्काळचाललीकमळजा ॥ नमस्का

रुनीहरीतें॥६४॥जगद्व्यस्वयेआपण॥प्रवेशलामथुरापट्टण॥देवकीचेंगर्भी
येऊन॥राहताझालाकौतुकें॥६५॥गर्भवासाआलाभगवंत॥स्नणतःहांसती
लसाधुसंत॥लीलाअवतारीजगन्नाथ॥जन्ममृत्यूत्याकेंचा॥६६॥ज्याचेंक-
रितांस्मरण॥जायजन्ममृत्यूरवंडोन॥तोरालीलागर्भीयेऊन॥कल्यांतींहिघडे-
ना॥६७॥उगाचलौकिकभाव॥दाविलीमृत्युलोकींचीठेव॥तोब्रह्मानंदस्वयमेव
॥जन्ममृत्यूत्याकेंचा॥६८॥क्षीरसागराहुनीहरीआला॥तरीतोठावकायओस
पडला॥तोतैसाचसंचला॥लक्ष्मीशेषासमवेत॥६९॥अनंतरूपेअनंतनामें॥
अनंतअवतारअनंतकर्मे॥अनंतलीलाघनश्यामें॥भक्तांलागींदाविल्या॥
॥७०॥अनंतब्रह्मांडेंअनंतशक्ती॥अनंतयुगींच्याअनंतकीर्ती॥अनंतरूपेअ-
नंतमूर्ती॥अतर्क्यगतीबेदशास्त्रां॥७१॥असौलौकिकविचारदेख॥गर्भीआ-
लालक्ष्मीनायका॥कंसासीलाविलाधाक॥देखिलानसतांसर्वदा॥७२॥देव
कीझालीगर्भीणी॥तेजनमायेगगनीं॥खेदकांहींनवाटेमनीं॥स्वरवेंकरो
नींडुल्लत॥७३॥पोटांतआलाविदेहीहरी॥देवकीनाहींदेहाचरी॥जनींघ-
नींदिगंतरीं॥अचघामुरारीदिसतसे॥७४॥वस्त्रदेवह्मणेदेवकीप्रती॥
तुजचिंताकांनवाटेचित्तीं॥आठव्याचीकैसीगती॥होईलतेनकळेपां॥७५॥
फसजपतोबहुत॥आठव्याचाकरावयाघात॥याचरीदेवकीबीलत॥प्रतिउ-
त्तरकायतेव्हां॥७६॥भुजापिटोनबोलेवचन॥कंसासमारीनआपटोन॥मु-
ष्टीकचाणुरांचाप्राण॥क्षणमात्रेघेईनमी॥७७॥हांकफोडोनगर्जेथोर॥उ-
तरीनपृथ्वीचाभार॥करूनदेत्यांचासंहार॥बंदिशाळाफोडीनमीं॥७८॥
आणीवेंगींधनुष्यबाण॥सुद्धकरीनमीदारुण॥जरासंधारथींबांधोन॥सत्रा-
वेळांआणीनमी॥७९॥भस्मकरीनकाळ्यवचन॥रचीनद्वारकापट्टण॥सक-
ळनृपांशिक्षालापून॥पट्टराणीआणीनमी॥८०॥हांकफोडिलीक्रोधेंथोर॥
जीवेंमारीनभौमासुर॥निवटीनकौरवभार॥निजभक्तकैवारे॥८१॥मीभक्तां
चासारथीहोईन॥दुष्टसर्वसंहारीन॥मीब्रह्मानंदपरिपूर्ण॥अवतरलोपृथ्वी-
चरी॥८२॥वस्त्रदेवासीचिंतावाटे॥हीगर्जतीएवढ्यानेटें॥जरीबाहेरमातप्र-
गटे॥तरीअनर्थहोईलपां॥८३॥वस्त्रदेवबोलेवचन॥देवकीधर्मात्तांमो

कृष्णजयंतीकथा.

(१३३)

न ॥ येरीक्षणैकैचीदेवकीपूर्ण ॥ ब्रह्मसनातनमीअसें ॥ ८४ ॥ स्त्रीपुरुषनपुंस
 कृ ॥ यादूनवेगळामीनिष्कलंक ॥ सकळमायाचक्रचाळक ॥ कर्ताहर्तामीचपें
 ॥ ८५ ॥ मीसर्वद्रष्टाअतींद्रिय ॥ मीअजअव्ययनिरामय ॥ अजितअपारनिष्क्रि
 य ॥ आनंदमयवर्तेमी ॥ ८६ ॥ मीप्रळयकाळींचाशास्ता ॥ मीआदिमायेचानियंता
 ॥ मीचहूंचांचांपरता ॥ मायानिर्मितामीचपें ॥ ८७ ॥ मीचसगुणमीचनिर्गुण ॥ मी
 चथोरमीचलहान ॥ देवदैत्यनिर्भूत ॥ पाळिताहर्तामीचपें ॥ ८८ ॥ ऐसेंदेवकीबो-
 लोन ॥ मागुनीधरीमौन ॥ तोंआकाशींदेवसंपूर्ण ॥ गजरकरितीदुंदुभीचा ॥
 ॥ ८९ ॥ अवतरेलआतांभगवंत ॥ करीलदुष्टांचानिःपात ॥ देवमिळानीसमस्त
 ॥ गुप्तमथुरेउतरले ॥ ९० ॥ ब्रह्मादिकआणिइंद्र ॥ बंदिशाळेपातलेसमग्र ॥ देवकी
 सप्रदक्षिणाकरितीसुरवर ॥ एकनमस्कारघालिती ॥ ९१ ॥ उभेदाकूनबहुंजुळी
 ॥ गर्भस्तुतीआरंभिली ॥ जयसच्चिदानंदवनमाळी ॥ देवकीजठरगर्भा ॥ ९२ ॥
 जयहरिनारायणगोविंदा ॥ इंदिरावराआनंदकंदा ॥ सर्वेशामुकुंदापरमानंदा ॥
 परमपुरुषापरज्ञा ॥ ९३ ॥ पद्मजनकापुरातना ॥ पंकजनेत्रापरमपाचना ॥ प
 द्यावल्लभापशुपतिजीवना ॥ पयाब्धिवासापरेशा ॥ ९४ ॥ पतितपाचनापंकज-
 धारका ॥ कमनीयरूपानिष्कलंका ॥ कमळस्वरूपाकमळानायका ॥ किल्मिषमोचका
 कमलेशा ॥ ९५ ॥ कर्ममोचकाकरिचरतारणा ॥ कैवल्यनिधेकैटभभंजना ॥ करु
 णाकराकामविहीना ॥ काळनाशनाकाळात्मया ॥ ९६ ॥ आदिकेशवाविश्व-
 भूषणा ॥ विश्वंभरावेदपाळणा ॥ वेदपुरुषावेदस्थापना ॥ विश्वाधीशाविश्व
 पती ॥ ९७ ॥ अनंतवेषाअनंतवदना ॥ अनंतनामाअनंतनयना ॥ अनंतपाणी-
 अनंतचरणा ॥ अनंतकल्याणानमोस्तुते ॥ ९८ ॥ अव्ययरूपाअपरंपारा ॥ अग
 ण्याअगुणाअगोचरा ॥ अनामाअसंगाअक्षरा ॥ आदिकारणाआत्मया ॥ ९९ ॥
 अमानुषाअविद्याछेदना ॥ आनंदरूपाआनंदसदना ॥ अमेदाअबोधीअमळपूर्णी
 ॥ आदिमूळाअव्यक्ता ॥ १०० ॥ सर्वातीतसर्वज्ञा ॥ गुणसागरागुणज्ञा ॥ आह्मीस-
 कळसुरतयाज्ञा ॥ पाळुनियाराहतों ॥ १ ॥ ऐसीस्तुतीकत्तनिजाणा ॥ देवपावलेअं
 तर्धाना ॥ आनंदनमायेमना ॥ सुरवरांच्यातेधवां ॥ २ ॥ कंसासरात्रंदियस् ॥ ला
 गलाआठळ्ळंचानिजध्यास ॥ आठहीप्रहरतयास ॥ आठवाययासदुसरेंनाही ॥

(१३४)

उपयुक्तकथासंग्रह.

॥३॥ दूर्तीप्रतीपुसेकंस ॥ गभासिकितीझालेमास ॥ त्याद्मणतीसंपावयास ॥ न
वमासाअवधीधोडाअसे ॥ ४ ॥ आपणयेऊनकंसास्कर ॥ उभारादेदेवकीसमोर
॥ तंवतेआनंदरूपसाचार ॥ चिंताअणुमांत्रनाहीच ॥ ५ ॥ नासात्रीठेवूनिदृष्टी ॥
कृष्णापाहेपाठींपोटी ॥ दिसेसर्वत्रतोजगजेठी ॥ बोलतांओठींकृष्णाचिये ॥ ६ ॥
कृष्णारूपआसनवसन ॥ कृष्णारूपअन्नपान ॥ कृष्णारूपदिसेसदन ॥ भूषणसं
पूर्णकृष्णारूप ॥ ७ ॥ पृथ्वीआपतेजवायुनिराळ ॥ कृष्णारूपदिसेसकळ ॥ स्थावर
जंगमनिर्मळ ॥ घननीळरूपदिसतसे ॥ ८ ॥ पुढेंउभाकंसदेख ॥ परीनिर्भयदेव
कीसुरेरव ॥ महेशापुढेंमशक ॥ तैसाकंसभासतसे ॥ ९ ॥ इंद्रापुढेंजैसारंक ॥
कींज्ञानियापुढेंमहामूर्ख ॥ कीकेंसरीपुढेंजंबुक ॥ कींसूर्यपुढेंरवद्योतपें ॥ १० ॥ कीं
हंसापुढेंबग ॥ कींकोकिलेपुढेंकाग ॥ कींविप्रासमोरमांग ॥ तैसारवळउभातेथें ॥
॥ ११ ॥ कींनामापुढेंपापदेख ॥ कींवेदांतापुढेंचार्यक ॥ कींशंकरापुढेंमशक ॥ कींमी
नकेतनउभाजैसा ॥ १२ ॥ कींपंडितापुढेंअजापालक ॥ कींश्रोत्रियापुढेंहिसक ॥ कीं
वासुकीपुढेंमूषक ॥ लक्षणेपाहूंपातला ॥ १३ ॥ अनीपुढेंजैसेतृण ॥ कींज्ञानियापु
ढेंअज्ञान ॥ कींमहावातासीआडवेंपूर्ण ॥ जळदजाळजैसेकां ॥ १४ ॥ ऐसाकंसदेव
कीपुढें ॥ तीसन्याहाळूनपाहेनिवाडे ॥ तंवतेचतुर्भुजरूपडें ॥ शंखचक्रयुक्तदिसे
॥ १५ ॥ नदिसेस्त्रियेचीआकृती ॥ परमदैदीप्यमानविष्णुमूर्ती ॥ आरक्तनेत्रसुद
र्शनहातीं ॥ ऊर्ध्वकरूनीउभीअसे ॥ १६ ॥ मुरकुंडीकंसाचीवळली ॥ शस्त्रेंहातीं-
चींगळालीं ॥ बोबडीतोंडाशींपडली ॥ हाकफोडिलीभयेंतेव्हां ॥ १७ ॥ आरडोनि-
यांकंसपळे ॥ थरथराकांपेबाटेअडथळे ॥ पिशाचवतचालतांडोले ॥ संचरला
गृहींआपुलिया ॥ १८ ॥ कंसतेव्हाशस्त्रघेउनी ॥ रागेंआपटीमेदिनी ॥ आठव्यास
जिवेंमास्त्री ॥ टाकीनमीनिर्धारें ॥ १९ ॥ आठव्यानेंमजव्यापिलें ॥ त्यासमीगि-
ळीनसगळें ॥ कंसरागेंफिरवीडोळे ॥ आल्यागेल्यावरीपें ॥ २० ॥ आतांश्रीकृ
ष्णाचाजन्मकाळ ॥ पाहूंआलेनिर्जरसकळ ॥ दुंदुभीनादेनिराळ ॥ दुमदुमिलें
तेधवां ॥ २१ ॥ विमानाचीझालीदाटी ॥ वावनाहीनभाम्पोटीं ॥ करितीदिव्यसुम
नचृष्टी ॥ आनंदपोटींनसमाये ॥ २२ ॥ वर्षांभ्रतुआवणमास ॥ बुधाष्टमीकृष्ण
पक्ष ॥ अवतरलाक्रमलदलाक्ष ॥ रोहिणीनक्षत्रतेदिवशीं ॥ २३ ॥ सोमचं

कृष्णजयंतीकथा.

(१३५)

शीं अवतार ॥ ह्यणो निसाधिलाचंद्रपुत्रवार ॥ नाहलाशशीचाउद्धार ॥ दशा
आलीवंशासी ॥ २४ ॥ मध्यरात्रीं अष्टमीस ॥ देवकीपुत्रं परमपुरुष ॥ चतुर्भुज
हृषीकेश ॥ निमास्करडोळसपें ॥ २५ ॥ आठवर्षांची मूर्ती ॥ असंभाच्यपडली
द्वीप्ती ॥ तेजेंद्रशादिशाउजळती ॥ तेथेंलपतीशशिसूर्य ॥ ५२६ ॥ पदकमळीं
चाआमोदसेवावया ॥ भ्रमरीझालीक्षीराब्धितनया ॥ सर्वकाळनविसंबेपा
यां ॥ कृपणजेंसाधनातें ॥ २७ ॥ भागीरधीचरणीं उद्भवली ॥ सागरींतें एक
झाली ॥ परीनविसंबेनिजमुळीं ॥ कदाकाळींतुटेना ॥ २८ ॥ अरुणबाला
केंसंध्याराग ॥ दिव्यरत्नाचेकाटिलेरंग ॥ तैसेतळवेआरक्तसरंग ॥ श्रीरंगाचे
शोभती ॥ २९ ॥ चंद्रक्षयरीगेंझालाकष्टी ॥ मगतोराहिलाचरणांगुष्ठीं ॥ कींद
शाधाहोउनीदाहीबोटीं ॥ सरवाडलाशशीती ॥ ३० ॥ वज्रध्वजपद्मअंकुश
॥ ऊर्ध्वरेखाचक्रपदींविशेष ॥ सामुद्रिकचिन्हेंसरस ॥ कार्यअर्थसुचविला
॥ ३१ ॥ साधकासऊर्ध्वरेखा ॥ ऊर्ध्वमार्गदावीदेखा ॥ सत्वशीळाप्रमळ-
भाविका ॥ ऊर्ध्वसंकेतदावितसे ॥ ३२ ॥ विद्यामदेंजेझालेमस्त ॥ कोणासन
लेखितीगजउन्मत्त ॥ त्यांसआकर्षावयावैकुण्ठनाथ ॥ क्षमाअंकुशाधरीपदीं
॥ ३३ ॥ पद्मकांधरिलेंपायीं ॥ पद्मावसेतयाठायीं ॥ आणिकातेंप्राप्तनाहीं
॥ घोरतपआचरतां ॥ ३४ ॥ अहंकारपर्वतथोर ॥ भक्तांसबाधकजडफार ॥
तोफोडाचयावज्र ॥ हरीनेंपायींधरिचेलें ॥ १३५ ॥ कीतेंचरणलक्षणजहाज
॥ वरीविशाळभक्तिध्वज ॥ भक्ततारावयाअधोक्षज ॥ सदाउदितवाटपाहे
॥ ३६ ॥ जीवशरणयेतीजडरूप ॥ त्यांचेंछेदावयासर्वपाप ॥ चक्रपायींदेदी
प्य ॥ तेजअमूपझळकतसे ॥ ३७ ॥ प्रपदेंदिसतीविमळ ॥ घोटीत्रिकोणसो-
ज्वळ ॥ इंद्रनीलमणीसुढाळ ॥ परीउपमेंपुरेना ॥ ३८ ॥ तळवेआरक्तविराज
ती ॥ कींबहुश्रमलीसरस्वती ॥ ह्यणोनिध्यावयाविश्रान्ती ॥ तळवाराहि-
लीश्रीहरीच्या ॥ ३९ ॥ विश्वाचींपापेंकितीहरावीं ॥ ह्यणवोनिश्रमलीजान्द-
वी ॥ शत्रुवांकीरूपझालीबरवी ॥ ह्यणूनिस्त्ववीवर्णितीहो ॥ १४० ॥ का
लिंदीकृतांवाचीभगिनी ॥ ऐसेंबोलिजेतेसर्वजनीं ॥ तोअपबाध्नुकवाच-
यालागुनी ॥ मांड्यासुनीळझालीते ॥ १४१ ॥ ऐसीहरिपदींनिबेणीसरं-

ग॥ अज्ञानछेदकदिव्यप्रयाग॥ अक्षयवटसरंग॥ ध्वजांकुशनेचिपें ॥४२॥
 चरणींकरवाडलेप्रेमळ॥ तेचतेथेंपूर्णमराळ॥ वांकीचरीरत्नेतेजाळ॥ तपो-
 धनतपतीते ॥४३॥ प्रयागींमोक्षठेवितांदेह॥ येथींच्याश्रवणेंहोयविदेह ॥
 भावेंमाघमासींनिःसंदेह॥ त्रिवेणीमाघवसेचिजे ॥४४॥ त्याप्रयागाजातांक.
 ष्ट॥ हाध्यानीचहोयप्रगट॥ याप्रयागींनीलकंठ॥ क्षेत्रसंन्यासघेतपें ॥१४५॥
 वांकीनेपुरेंतोडर॥ करितीदैत्यांवरीगजर॥ पोटस्याजंघासुकुमार॥ श्यामसुंद-
 रदिसतीपें ॥४६॥ कींतेसरळफर्दळीस्तंभ॥ कींगरुडपाचूचेउगवलेकोंभ॥ कीं
 शोधूनियांस्कनीळनभ॥ जानूजंघाबोतिल्या ॥४७॥ कींमिळीनिसहस्रसौदा-
 मिनीं॥ शीतळहोवोनिपीतचसनीं॥ जडत्याचंचळपणटाकुनी॥ हरीजघनींस-
 र्वदा ॥४८॥ फटीमेरवळेचेंतेजआगळे॥ दिव्यरत्नेंमिरवतीसुढाळें॥ कींएक
 हरीसूर्यमंडळें॥ हरीजघनींजडियेलीं ॥४९॥ नाभीवर्तुळगंभीर ॥ जैसा
 कांषाळभास्कर॥ तेथेंउगवलाचतुर्वक्र॥ सृष्टिचियेआदिकाळीं ॥१५०॥
 उदरींत्रिवळीसुकुमार॥ कींस्तुभतेजेझांकेअंबर॥ वैजयंतीमुक्ताहार ॥
 चरणांगुष्ठपयंतपें ॥५१॥ वक्षस्थळींश्रीवत्सलांच्छन॥ सव्यभागींशो-
 भायमान॥ यामभागींश्रीनिकेतन॥ वास्तव्यस्थळश्रीचेंपें ॥५२॥ शंख
 चक्रगदापद्म॥ चतुर्बाहूउत्तमोत्तम॥ कींधर्मार्थमोक्षकाम॥ चारीपुरु-
 षार्थउभारिले ॥५३॥ पांघुरलाजोपीतांबर॥ जडितपद्ममनोहर ॥
 कींतेणेंरूपेंसहस्रकर॥ अवतरलाभासतसे ॥५४॥ चांदणीशोभेशुद्ध
 निराळीं॥ तैसीउटीअंगींशोभली॥ कींदंद्रनीळागवसणीघातली॥ काश्मी-
 राचीसुरंग ॥५५॥ कंबुकंठविराजमान॥ नासिकसरळसुहास्यवदन॥ मंद-
 स्मितझळकतीदशन॥ चंद्रतेजउणेंपें ॥५६॥ कींसर्वहीआनंदमिळोन॥ ह-
 रिमुरवींचसतीअनुदिन॥ त्रैलोक्यसौंदर्यविसावोन॥ तेथेंचगोळाजाहलें॥
 ॥५७॥ कुंडलेंतळपतीमकराकार॥ तेजेंलखलखिलेंअंबर॥ मजवाटेशशीदिन
 कर॥ हरिश्रीत्रीलागले ॥५८॥ कुंडलांचीदिव्यदीप्ती॥ गंडस्थळींझळकेज्यो-
 ती ॥ कुंडलांसकर्णशोभविती ॥ कर्णाचीदीप्तीविशेष ॥५९॥ कृष्णात-
 नूच्यास्करवाडें ॥ अलंकारांसीप्रभाचढे ॥ कपाळींठिळकनिष्पडे ॥ मृगम

कृष्णजयंतीकथा.

(१३७)

दान्वासतेज ॥ १६० ॥ कल्यांतीचां सूर्यप्रकटला ॥ तैसामुकुटतेजागढा ॥ परी
दिव्यमर्णा मिरवला ॥ तोवर्णितानवजाय ॥ ६९ ॥ बाहुदंडींकीर्तिमुखें ॥ हस्त
कंकणेंदिव्यसुरेखें ॥ मुद्रिकांचेंतेजंझळके ॥ चपळेदुर्नीविशेष ॥ ६२ ॥ ऐसेंए-
कारकींचंदिशाळे ॥ देवकीदेखेपनसांवळें ॥ जीवांचेंतिंबन्गोणकेलें ॥ हरीव
रुनीतेधवां ॥ ६३ ॥ आनंदनमायअंतरीं ॥ म्हणोभक्तवत्सलाश्रीहरी ॥ तूंमाझि
यानिजोदगीं ॥ पुत्रहोवोनीअवतरें ॥ ६४ ॥ तूंविश्वंभरबहुथोर ॥ परीलोकस
णतीमाझापुत्र ॥ ऐसाहोईतूंराजीवनेत्र ॥ आळमाझीपुरवावी ॥ ६५ ॥ हरीस
णेतेचेळां ॥ मींबालकहोईनअवलीळा ॥ परीमजसत्वरगोकुळा ॥ नेऊनियां
घालावें ॥ ६६ ॥ नेथेंमाझाप्राणमित्र ॥ ज्येष्ठबंधूबळिभद्र ॥ मगदोधेद्विषेउंसा-
चार ॥ दर्शनालागींतमच्या ॥ ६७ ॥ ऐसेंबोलोनजगज्जीवन ॥ हास्यवदनंअव
लोकून ॥ आपलीपोगमापायात्तून ॥ देवकीसींमोहिलें ॥ ६८ ॥ सच्चिदानंद
घननीळा ॥ देवकीपुढेंझालाबाळ ॥ तीसवारलेंकेवळ ॥ माझेउदरींजन्मला ॥ ६९ ॥
पहिलाप्रतापविसरली ॥ बाळदरवोनघाबरली ॥ असंभाव्यप्रभापडली ॥ बेदि-
शाळनेसमाये ॥ ७० ॥ रात्रझालीदोनप्रहर ॥ वसुदेवासींउठवीसुंदर ॥ सणेश-
ब्दजाईलबाहेर ॥ तरीकंसधांवेलेपें ॥ ७१ ॥ कोठेंतरीकृष्णलपवावा ॥ बाहेरन
कंकळोंनचावां ॥ मींनेंचिहृदयींधरावा ॥ तरीचलाभेळकृष्णाहा ॥ ७२ ॥ वसुदेव
लवलाहेंधाविचला ॥ श्रीकृष्णहृदयींहृदधरिला ॥ सणकोठेंलपवूंयाला ॥
हाझांकितानवजाय ॥ ७३ ॥ सूर्यकायमुष्टींतझांके ॥ चंद्रनलपेकदाकांखे ॥ ऐ
रावतशक्राचादेखें ॥ लपेलकैसापर्णकुटीं ॥ ७४ ॥ सिंधूनमायरांझणीं ॥ वीच
क्यांतनलपेकदाअग्नी ॥ मेरूकारखेसीयातुनी ॥ कोणालपवेलसांगपां ॥ ७५ ॥
सूरखींमाजीपंडित ॥ अभाग्यांतश्रीमंत ॥ क्लीबांमाजीप्रतापवंत ॥ शूरकैसाझां
केपां ॥ ७६ ॥ लवणाचाघटथोर ॥ आवरूनशकेंगंगापूर ॥ वानरांमाजीरघुवीर
॥ कदाकाळींझांकेना ॥ ७७ ॥ भूतांमाजीशंकर ॥ किरडांमाजीधरणीधर ॥
रंकांमाजीराजेंद्र ॥ कदाझांकिलाजाईना ॥ ७८ ॥ कस्तूरीचोरिलीचोरें ॥ परी
परिमळेंहारभरे ॥ तैसाकृष्णानझांकेवोसुंदरे ॥ लपवितांकोठेंही ॥ ७९ ॥ बाहेर
प्रकटतांमस्त ॥ तत्काळहोईलअनर्थ ॥ ज्यालाद्रव्यकूपसांपडत ॥ तेणेंलोकांतें

(१३८)

उपयुक्तकथासंग्रह.

नसांगावे ॥१८०॥ तोंहूचबोलेदेवकीबोलां ॥ हाअयोनिसंभवपूतळा ॥ यास
नेउनघालागोकुळा ॥ भयतुम्हालाकदानाही ॥ ८१ ॥ तंवचसुदेवह्मणे ॥ परींशुं
रबळाद्वाररक्षणं ॥ लोहारेंठोकूनीधने ॥ कुंतुपेंकपाटेंदृढकेली ॥ ८२ ॥ मध्यरा
त्रींपर्जन्यकाळ ॥ यमुनेसींपूरअसेतुंबळ ॥ बेडीवाजेखळरबळ ॥ दारपाळजागे
पैं ॥ ८३ ॥ घनवर्षतोमंदमंद ॥ वसुदेवझालासद्गद ॥ हृदयींधरिलाब्रह्मानंद ॥
चैनन्यघनश्रीकृष्णा ॥ ८४ ॥ अवलोकितांश्रीकृष्णावदन ॥ बेडीतुदलीनलागतां
क्षण ॥ ज्याचेंकरितांचस्मरण ॥ बंधनभवचिंनेरीसे ॥ ८५ ॥ नवलवाटेंवसुदेवा
॥ घेयोनिचासिलावासुदेवा ॥ मायधांयोनीतेधवां ॥ वदनवित्तोकीपुत्राचें ॥ ८६ ॥
पुन्हाबाळादारवरीवदन ॥ आंसुवेंभरलेतेव्हांनयन ॥ कृष्णकरीहास्यवदन ॥ पा
तेकडेपाहीनियां ॥ ८७ ॥ तोंचहूदारवयांतेवेळे ॥ हृदकुलपेंठोकितेखिळें ॥ जय
ळीयेतांघननीळें ॥ पायेंस्पर्शिलींकपाटें ॥ ८८ ॥ तत्काळउघडलीचारीद्वारें ॥
रक्षकव्यापिलेनिद्राभरें ॥ वसुदेवचारिल्लात्वरें ॥ कोणीदुसरेंआटव्हेना ॥ ८९
वर्षतीपर्जन्याच्याधारा ॥ तोंफणींद्रधाविन्नलात्तरा ॥ विशाळफणातेअव-
सरा ॥ कृष्णावरीउभारिल्या ॥ १९० ॥ खालींपितानेतराजीवनेत्र ॥ भोगींद्र
वरीझालाछत्र ॥ येगेंपावलायमुनातीरा ॥ तोंमहापूरलोदलासे ॥ १९१ ॥ मागेंपु
टेंवसुदेवपाहे ॥ म्हणेयेथेंकापकरायें ॥ उदकामाजीलवलाहे ॥ बाळघेवोन
संचरला ॥ १९२ ॥ जोजोउचलीकृष्णाते ॥ तोंतोंजीवनचढेवरुतें ॥ स्पर्शावया
जगजीवनातें ॥ यमुनेतेंआह्लाद ॥ १९३ ॥ वरीउचलितांमाधवा ॥ आकंठउदक
झालेंवसुदेवा ॥ वसुदेवह्मणोकमलाधवा ॥ वैकुंठपतीधावेंकां ॥ १९४ ॥ तोंश्री
कृष्णोदक्षिणचरण ॥ तत्काळबाहेरकाडून ॥ स्पर्शिलेंयमुनाजीवन ॥ झाली
पावनतेणेंते ॥ १९५ ॥ परमसुखेंयमुनासवेग ॥ तत्काळझालीदोनभाग ॥ जैशा
स्त्रियाकरितीभाग ॥ क्षणमात्रनलागतां ॥ १९६ ॥ वसुदेवउतरूनयमुना ॥ तात्का
ळआत्मानंदभुयना ॥ तंवयशोदेसझालीकन्या ॥ परीतेकांहींनेणेची ॥ १९७ ॥ ते
योगमायाहरीचीपूर्णा ॥ तिणेंसकळकेलेनिद्रितजन ॥ यशोदेसींनकळेवर्तमा
न ॥ कन्यारत्नपुटेंतें ॥ १९८ ॥ कपाटेंमोकळींसर्वही ॥ वसुदेवप्रवेशलाअंतगृहीं
॥ कृष्णावेवूनलबलाहीं ॥ कन्यावेगेंउचलिती ॥ १९९ ॥ पुत्रवेवूनकन्यानेली ॥

कृष्णार्जयतीकथा.

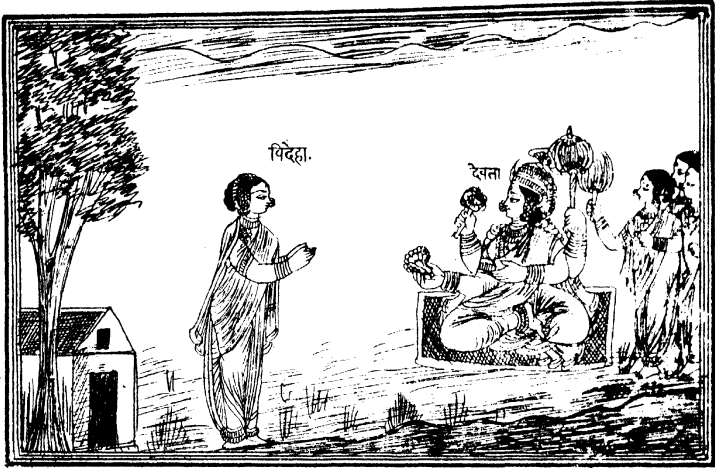
(१३९)

कोणासीनकळेगोकुर्जीं॥ वसुदेवतेचवेचीं॥ बंदिशाळेपातला॥२०॥ वसुदे
वपरमथकला ॥ कृष्णाहार्तींचादूरटाकिला॥ सायाआणितांशूरबळा॥ पायीं
दृढतेशाच॥१॥ कपाटेनेंसींचसकांछिक॥ द्वारिंजागतीसेचक॥ मायेसींघेतां
अरक॥ सर्वझालीपूदती॥२॥ हिरांठवूनिआणिलींगार॥ सूर्यदेउनीघेतलाअं
धकार॥ पाचदेउनिनिर्धार॥ काचघराआणिली॥३॥ परिसदेउनीघेतलास्व
डा॥ पंडितदेउनीआणिलावेडा॥ चिंतामणीदेउनिरोकडा॥ पलांडुघेतलाबे
ची॥४॥ अमृतदेउनीघेतलीकांजी॥ कन्यरुसदेउनीघेतलीभाजी॥ काम
धेनूदेउनिसद्दजी॥ अजाघेतलीपालदें॥५॥ निजसुरवदेउनघेतलेदुःख॥ कस्तू
रीदेउनीघेतलीरारव॥ सोनदेउनीसुरख॥ शोणजेसेंघेतले॥६॥ हंसवेउनघेत
लाकाग॥ विप्रदेउनिघेतलामांग॥ सुक्तदेउनीसुरंग॥ गुंजजेसीघेतली॥७
देवोनियांगयकेले॥ घेतलींअर्काचींफळे॥ ज्ञानदेउनीघेतले॥ अज्ञानत्वजेसेंपें
॥८॥ तेसेंचसुदेवकेले॥ कृष्णदेउनीमायेसींआणिलें॥ तंवतेकन्याकोल्हाळें
रडतांकळलेरसकां॥९॥ चहूंकडूनसेचकधांवत॥ रायादेवकीझालीमसूतां
येरूउरलात्वरित॥ पिशाचवतधांवतसे॥२१०॥ बिडालकधांवेमूषकावरी॥
तैसाआलाबंदिशाळेभीतरा॥ कोठेगोकोठेआठवाअरी॥ सणोनियांधीटवान्त
॥११॥ तोदेवकीमूणेबंधू॥ करूनकोपेवदावधू॥ देवकीरडेकरीरखेदु॥ काडू
बतीयेतसे॥१२॥ देवकीभोसंगांघेवूनिबेसली॥ कंसभोटीतयेवेची॥ पुत्रकीं
कन्यानाहींओळखिली॥ रात्रीमार्जातेधवां॥१३॥ रागेभोवंडीदुराचारी॥ आ
पटावीजंवशिळेवरी॥ तंवतेमहाशक्तीझडकरी॥ गेलीअंबरींनिषूनियां॥१४
॥ सहस्रकडकडतीचपळा॥ तैसाप्रलयतंझांवतला॥ कंसभयभीतझाला
॥ वैरीगेलालाहार्तींचा॥१५॥ कंसजंवरतींपाहे॥ तंवतेमहाशक्तीतळपताहे॥
तेजअंबरींसमाये॥ बोलेकायकंसासीं॥१६॥ अरेमूढादुराचारा॥ महाम
लीनारवळानिष्ठुरा॥ तुझावैरीपामरा॥ पृथ्वीचरीवाढतसे॥१७॥ ऐकतांच
ऐसेंचचन॥ धगधगिलेंकंसाचंमन॥ शक्तीगेलीअदृश्यहोडन॥ कंसआला
मंदिरासीं॥१८॥ श्रीकृष्णकथामुक्तमाला॥ सभाग्यओतेहोपालागळां॥
ब्रह्मानंश्चिकृष्णपुतळा॥ धन्यगोकुळाकरीलनो॥१९॥ तुमच्याहृदयगो

(१४०)

उपयुक्तकथासंग्रह.

कुली ॥ शांतिशोदेजवली ॥ शेजेपहुडंलावनमाळी ॥ पुराणपुरुषतोपहा
॥२२०॥ ब्रह्मानंदमूणे श्रीधर ॥ धन्यगोकुळपवित्र ॥ जेथेअवंतरत्नायादवे
॥ त्रिभुवनसुंदरजगदात्मा ॥२१॥ इतिश्रीकृष्णजयंतीकथासमाप्ता ॥

अथपितोरीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजयश्रीजगदंबिके ॥ अनंतकोरीब्रह्मांडनायिके ॥
धर्मार्थकाममोक्षदायिके ॥ नमःमाझेतवचरणीं ॥१॥ तूंचिअस्वित्तजग-
नियंत्रि ॥ उत्पत्तिस्थितिप्रलयकत्री ॥ भक्तकामनापूर्णधित्री ॥ रमासावि-
त्रीतूंचिपै ॥२॥ तूंचेदशास्त्रांसीअगोचर ॥ मायातीतसच्चिदक्षर ॥ त्रिगुणा-
तीतपरात्पर ॥ निर्विकल्पपरब्रह्म ॥३॥ त्वत्कृपाहोतांअंधपांगूळ ॥ वेगेंलंघि-
तीमहाअचळ ॥ आणिसुकेहोतीसुवाचाळ ॥ निर्जरगुरुतुल्यपै ॥४॥ त्वद्गुण-
समुद्रअगाध ॥ नहोयत्याचाकाणासीबोध ॥ ऐसेंअसोनीसीमतिमंद ॥ वर्ण-
नासिदूजाहलें ॥५॥ परीतुझेतुजपुदेंबोलनां ॥ कायसांकडेमजआतां ॥
अवधीतुइयाकृपेचीसत्ता ॥ कांहींन्यूनतानहोय ॥६॥ जेकाथावाचामनेंक-
रुनी ॥ मस्तकठेवितीतवचरणीं ॥ तथासींतूमस्तकहोउनी ॥ बुद्धीदेसीउत्तम-
॥७॥ यालागींमनोभावेकरून ॥ तवचरणींकरूननिमन ॥ पितोरीकथामाह-

पिठोरीकथा.

(१४१)

दारव्यान ॥ यथामतीवर्णितो ॥८॥ नैमिषारण्यामाजीनिश्चिती ॥ सूतसांगे
 शौनकांप्रती ॥ तीचकथाएकिकेज्योतीं ॥ सावचिनेंकरूनियां ॥९॥ एकेस
 मर्षांगजास्यमाता ॥ श्रीपार्वतीशंकरकांता ॥ कैलासपर्वतींथानंदभरिता
 ॥ बैसलीअसेम्बेच्छेनें ॥१०॥ तोंतेथेंयेउनीइंद्राणी ॥ विनंतीकरीहस्तजोडनी
 ॥ ह्मणेआदिमायेजगज्जननी ॥ सर्वज्ञपूर्णआहेसितू ॥११॥ तरीसर्वज्ञतां-
 माजीश्रेष्ठ ॥ यदान्वरणंगतीवरिष्ठ ॥ आणिवंध्येसिपुत्रतेजिष्ठ ॥ होयऐसेंत्र
 तकथीं ॥१२॥ ऐसेंऐकतांशार्चाचेवचन ॥ पार्वतीह्मणेधन्यधन्य ॥ लोकहिता
 र्थकेलासिपुत्र्य ॥ ह्मणोनिगुह्यसांगतें ॥१३॥ पूर्वींश्रीधरनामैकब्राम्हण ॥
 अस्तताज्ञानाधनसंपन्न ॥ तयार्चीभार्यासुमित्राजाण ॥ पतिव्रताअग्रसर
 ॥१४॥ तियर्सांज्जालेआठपुत्र ॥ त्यांमार्जाशंकरनामैथोर ॥ तयार्चीपत्नीअ-
 तिसुंदर ॥ विदेहानामतियेचें ॥१५॥ तीशंकरपत्नीप्रतिवर्षीं ॥ आवणमास
 कुहूतिथीसीं ॥ श्वशुरपित्याच्याश्राद्धदिवशीं ॥ होतअसेप्रसूत ॥१६॥
 आणिकांडिकांलेकरून ॥ झालेंअपत्यजायमरोन ॥ ऐसेलाटतांबहुतदिन
 ॥ कांहींउपायचालेना ॥१७॥ पुनः श्राद्धांहींहोतांप्रसूत ॥ सुमित्राहोयअ-
 तिदुःखिता ॥ त्यासुषेसींअर्भकासहित ॥ गृहाबाहेरघालवी ॥१८॥ मगती
 विदेहाबाळतिणी ॥ नूतनबाळलावूनिस्तनीं ॥ अतिदुःखितबिचारीमनीं ॥ का
 यआतांकरावें ॥१९॥ साम्नुसासरापतीदेवर ॥ जावानणदाअनिनिष्ठुर ॥ गिना
 पराधगृहाबाहेर ॥ मजबळंचीदवडिती ॥२०॥ आतांकोणार्सांजाउंशरण ॥
 कोणकरीलमाझेरक्षण ॥ मातापितरबांधवजन ॥ तेहीदुर्गाहिन्हे ॥२१॥ का
 यम्यांकेलेपूर्वींपाप ॥ तेंचहेउदेलेंआपेंआप ॥ कींनाहीचकंठंकांहींतप ॥ सणो
 निऐसीगतझाली ॥२२॥ ह्मणेकरकराकोठेंजावें ॥ कवणेठायींबैसावें ॥
 आणिकवणेपरीरक्षावें ॥ यानान्हासीं ॥२३॥ हेजगज्जीवनाकैलासनाथा
 ॥ दीनरक्षणापार्वतीकांता ॥ तुजवांचनीमजरसिता ॥ दुजाकांणीनसेवी
 ॥२४॥ तूचमाझीमातापितरें ॥ बंधुआसस्सखेसोयरे ॥ तुजवीणअन्यतारणा
 रे ॥ यासंकटींनसतीपें ॥२५॥ आतांधवंधावगात्रिपुरारी ॥ याअर्भकाचेंर-
 क्षणकरीं ॥ ऐसेंबोलोनीतीसुंदरी ॥ भूमिसीपडेनिश्चेष ॥२६॥ पुनःहोउनी

सावधान ॥ प्रारब्धभोगभोगित्याविण्ण ॥ सहस्रावधीकरितांयत्न ॥ न
सुटेकदानिश्चये ॥ २७ ॥ यास्तवशोकंकायकरावे ॥ मार्गसांपडेतिकडेजा
वे ॥ आळियाप्रारब्धाभोगावे ॥ होणारतेंचुकैना ॥ २८ ॥ ऐसाकरूनिमनीं
विचार ॥ तद्दयकेलेंअतिगंभीर ॥ आणिअर्भकासहितसत्वर ॥ ग्रामाबाहेर
निघाली ॥ २९ ॥ तोंपुदेजातांमार्गबहुत ॥ पाहोनिझालीमनींचकित ॥ आणिध
रावाकोणतापंथ ॥ हेकांहींचसुचैना ॥ ३० ॥ मगसर्वमार्गसोडून ॥ एकेमा-
र्गेकरितांगमन ॥ सिंहव्याघ्रादिश्वापदींपूर्ण ॥ वनाप्रतीपाचली ॥ ३१ ॥ तों
मृदुपदींकंठकरुती ॥ नभींमेघगर्जनाकरिती ॥ आणिविद्युसुतात्याचम-
कती ॥ पर्जन्यवृष्टीहोतसे ॥ ३२ ॥ ऐशाप्रसंगापाझारी ॥ हकूहकूतीगमन
करी ॥ तोंसरळमार्गपनांतरीं ॥ स्पष्टकोठेंदिसेना ॥ ३३ ॥ मगहोउनीचकित
चित्ता ॥ चहूंकडेअमणकरितां ॥ जेथेंहोतीउत्तमसरिता ॥ तयेस्थळींपात-
ली ॥ ३४ ॥ त्यानदीचासुंदरकांठ ॥ तेथेंहोताएकमठ ॥ त्यामार्जाप्रमदाथेष्ट
गिराहतअसेएकपै ॥ ३५ ॥ तीमठाधीश्वरीविदेहेसीं ॥ पाहोनिविचारीस्वमा
नसीं ॥ सर्वलक्षणींसंपन्नऐसीं ॥ कोणाचीहीसुंदरीसे ॥ ३६ ॥ आणिएशा-
चाघोरवनांत ॥ अतिनूतनअर्भकासहिता ॥ कायकारणझालीप्रस ॥ हेकां
हींचकळेना ॥ ३७ ॥ ऐशाप्रकारेंमठाधीश्वरी ॥ विचारकरूनिचांअंतरीं ॥ म
गमूणेवोतूसुंदरी ॥ कोणकोरीलआहेसीं ॥ ३८ ॥ झोटिंगवेताळयाक्षींपूर्ण
॥ ऐसेंअतिप्रयानकहेकानन ॥ येथेंयावयाकायकारण ॥ शीप्रजाईतूंचेधु
नी ॥ ३९ ॥ नातरीझोटिंगपक्षवेताळ ॥ येउनिआतांतुजसींसचाल ॥ सर्वेचि
मारुनीप्रक्षितील ॥ हेजाणतूनिश्चये ॥ ४० ॥ ऐसेंवचनमगाधिपेचें ॥ एको
निविदेहासुंदरवाचे ॥ ह्यणोमीदेवीसांगत्येंसाचें ॥ एकाग्रचित्तेंअवणकरीं ॥
४१ ॥ बीजातीचीअसेंब्राम्हणी ॥ विदेहानामेंशंकरपत्नी ॥ श्वशुरपित्याच
आडुदिनीं ॥ प्रसूतहोत्येंप्रतिवषीं ॥ ४२ ॥ आणिकांहींकालेंकरून ॥ झारें
आपत्यजायमरोन ॥ ऐसेलोरलेबहुतदिन ॥ उपायकांहींनचलेची ॥ ४३ ॥ पु
नअआज्ञपूर्वचत ॥ आडुदिनींमीझालेंप्रसूत ॥ मूणोनिमातेंअर्भकासहित
॥ ग्रामांतूनघालविलें ॥ ४४ ॥ यास्तवहेवनसेविलें ॥ आणिनूतनबालकहेही-

पिठोरीकथा.

(१४३)

सेलें ॥ आतांयांचोनीकापपत्ते ॥ सार्यकफजन्माचें ॥ ४५ ॥ आणिऐसि
 चासंकरामाझारी ॥ झोटिंगमजनखातीजरी ॥ तरीकल्याणमाझेकेशाप-
 री ॥ सांगसुंदरीहोईल ॥ ४६ ॥ ऐसेंतियेचेंवचनऐकुनी ॥ मठाधिपातीच-
 क्तिमनीं ॥ म्हणेंविदेहेऐकेत्रवणीं ॥ युक्तीएकसांगत्यें ॥ ४७ ॥ अब्रवावण
 मासअमातिथ ॥ निशीथसमयहोतांयथार्थ ॥ चवसष्टदेवतापूजनार्थ ॥
 दिव्ययोग्यादियेथेंयेती ॥ ४८ ॥ त्यातवकामनापूर्णकरिती ॥ आणिसर्वही-
 पुत्रावांचविती ॥ तरीयाबिल्वपत्रांमाजीनिश्चिती ॥ गुमराहीक्षणमात्र ॥
 ४९ ॥ ऐसेंतियेचेंऐकोनिवचन ॥ विदेहापावलीसमाधान ॥ मगबिल्वप-
 त्रांमाजीजाण ॥ लपोनियांबैसली ॥ ५० ॥ तोंक्षणमात्रेंझोटिंगआले ॥
 मठाधिपेसींपुसूंटागले ॥ मनुष्यगंधसांगवहिलें ॥ कोठेनियांयेतोपै
 ॥ ५१ ॥ ऐसेतेझोटिंगप्रश्नकरिती ॥ परीउत्तरनेदीचकांहींती ॥ तोंचवसष्टदे
 वतात्यानिशीथीं ॥ दिव्ययोग्यादिप्राप्तझाल्या ॥ ५२ ॥ मगअनेकविधर-
 ल्लेंसीं ॥ आणिनानाफलतांबूलेंसीं ॥ निविष्टरेशामठदेवीसी ॥ करित्या
 झाल्याआव्हान ॥ ५३ ॥ मगपूजाकरोनीयथाविध ॥ चतुःषष्टिदेवीत्यावि-
 श्रद्ध ॥ हांकमारितीकोणसन्निध ॥ अतिथीआहेकींयेथें ॥ ५४ ॥ मगती-
 विदेहाशंकरपत्नी ॥ प्रकटझालीबिल्वपत्रांतुनी ॥ आणिनम्रपणेंहस्तजो-
 डुनी ॥ विनंतीकरीदेवीसीं ॥ ५५ ॥ हेचतुःषष्टिमातेकल्याणी ॥ मीअतिथी
 आहेंत्राम्हणी ॥ परीअशुचित्वमजलागुनी ॥ बालकमाझेमृत झालें ॥ ५६
 तेंचिधेउनीमृतबालक ॥ तबायींझाल्येंप्रासदेरवा ॥ आणिवारवारगर्भअ-
 नेक ॥ मृत्युपावतीनिर्घरिं ॥ ५७ ॥ परीआजदेवीचेचरण ॥ देखिलेम्हणोनी
 झाल्येंधन्या ॥ तरीआतांरूपाकरोन ॥ ममार्भकवांचवाचें ॥ ५८ ॥ आजपा
 सुनीमाझेपुत्र ॥ दीर्घायुव्हावेनिरंतर ॥ हाचदेउनीमजसींवर ॥ इच्छामाझी
 पूर्णकीजे ॥ ५९ ॥ ऐसेंतियेचेंदीनवचन ॥ ऐकूनिदेवीझालीप्रसन्न ॥ आणि
 ह्मणेंविदेहेकारण ॥ नैवेद्यप्रक्षणकरींहा ॥ ६० ॥ माझियाप्रसादेंकरूनी ॥
 अष्टपुत्रहोतीतुजलागुनी ॥ विद्याविनयसंपन्नगुणी ॥ दीर्घायुजाणनिश्च-
 यें ॥ ६१ ॥ आणिइहलोकींतूसौभाग्यपूर्ण ॥ पुत्रपौत्रादिकुटुंबेंसीजाणा ॥

पतीसहितराज्यभोग्गुनी ॥ अंतीपावसीस्वर्गासीं ॥ ६२ ॥ आतांविदेहेतूस
 त्वरी ॥ येथूनजाईं आपुल्याघरीं ॥ चिंतानकीजेहृदयांतरीं ॥ पूर्णकरीन
 मनोरथ ॥ ६३ ॥ ऐसेंदेवीचेंअभयवचन ॥ ऐकूनिकरीसाष्टांगनमन ॥ आं
 णिकरूनिनेवेद्यभक्षण ॥ स्वगृहासींपरतली ॥ ६४ ॥ मगयेवोनीस्वमंदि-
 रासीं ॥ सासूस्वशरभ्रतारादिकांसीं ॥ सांगूनिझाल्यावृत्तांतासी ॥ आ
 नंदेंसीराहिली ॥ ६५ ॥ मगकांहीदिवसगेलिचावरी ॥ पतिसंगेंविदेहाना
 री ॥ अष्टपुत्रप्रसवलीसुंदरी ॥ चतुःषष्टिदेवींच्याप्रसादें ॥ ६६ ॥ मगसासू
 स्वशरपतीदेवर ॥ आणिअष्टपुत्रतेपरमसुंदर ॥ तयांसहितव्रतपिठोर ॥ देवी
 प्रीत्यर्थआचरे ॥ ६७ ॥ ब्राम्हणमुखेवेदमंत्रोच्चार ॥ दुंदुभीपटहांचेमहागज
 र ॥ मृदंगनृत्यगायनसुंदर ॥ मंगलाचारनानापरी ॥ ६८ ॥ ध्यानावाहनआ
 सनादी ॥ षोडशोपचारीयथाविधी ॥ पूजाकरूनिधेन्वादि ॥ दानेंदीधत्तीं-
 द्विजांसीं ॥ ६९ ॥ आणिकरीब्राम्हणभोजनं ॥ सुवासिनीसींसौभाग्यवाय
 नें ॥ देउनिचवसष्टदेवतांकारणें ॥ सुप्रसन्नकेल्यापें ॥ ७० ॥ त्यादेवींच्याप्र
 सादेंकरूनी ॥ परिवारेंसींविदेहाकाभिनी ॥ इहलोकींराज्यभोग्गुनी ॥ अं
 तीपावलीस्वर्गासीं ॥ ७१ ॥ पार्वतीभूणेइंद्राणी ॥ चौसष्टदेवीत्याकोणको
 णी ॥ सांगत्येऐकतुजलागुनी ॥ सावधचित्तकरूनियां ॥ ७२ ॥ ॥ श्लोक ॥
 ॥ दिव्ययोगी महायोगी सिद्धायोगी गणेश्वरी ॥ प्रेताक्षी डाकिनी काली
 कालरात्रि निशान्वरी ॥ १ ॥ इंकाररीरौद्रवेताली भूतली भूतडावरी ॥ उर्ध्व
 केशीविरूपाक्षी शक्रांगी नरभोजिनी ॥ २ ॥ भद्रारी वीरभद्रान्धूशाक्षी
 कलहप्रिया ॥ राक्षसी घोररक्ताक्षी विश्वरूपा भयंकरी ॥ ३ ॥ चंडिकावी
 रकोमारी चाराही मुंडधारिणी ॥ सासुरीरौद्रइंकारी भाषिणी त्रिपुरां-
 तका ॥ ४ ॥ वैश्वीध्वंसिनीक्रोधी दुर्मुखी प्रेमवाहिनी ॥ खड्गंगी दीर्घलबो
 ष्ठी मालिनी मंत्रयोगिनी ॥ ५ ॥ कालाग्निग्रहणी चक्री कंकाली भुवनेश्व
 री ॥ कटकी कारिनीरौद्री यमदूती करालिनी ॥ ६ ॥ घोराक्षीकार्मुकी
 त्वैव काकदृष्टि रधोमुखी ॥ मुंडाग्रधारिणि व्याघ्री किंकिणी त्रेप्रभाषि
 णी ॥ ७ ॥ कालरूपान्चकामारच्या उष्ट्राणी योगपीठिका ॥ महालक्ष्मी एक

पिठोरीकथा.

(१४५)

वीरा कालरात्रिश्चपातिका ॥ नमोस्तुवः चतुःषष्टीदेवीभ्यः शरणं व्रजे ॥८॥ ऐ
सीं हींच वसुंधे देवींचीं अभिधाने ॥ कथियेतीं आजतुजकारणे ॥ यां प्रतिनापो
चारेन मनं ॥ पूजनकीजेयथाविधी ॥७३॥ ऐसें हें पिठोरिकारव्यमहद्वत ॥
सविस्तरें कथिलें तुजप्रत ॥ हेंचि भक्तीनें ज्यापोषित ॥ आचरती जाण प्रतिव
र्षी ॥७४॥ तयांसींचतुःषष्टीदेवता ॥ प्रसन्न होउनी कृपासरिता ॥ सर्वत्रैलो
क्यामाजीमान्यता ॥ पुत्रपौत्रादिसुखदेती ॥७५॥ आणित्पादेवी प्रसादें
करून ॥ सुखसौभाग्यसंयुक्तजाण ॥ इहलोकें भोगभोगून ॥ अंतीं जाती
स्वर्गासी ॥७६॥ हें पिठोरीमहदारव्यान ॥ ब्राम्हणमुखें करितां श्रवण ॥ सर्व
कामनाहोती पूर्ण ॥ देवी प्रसादें करूनी ॥७७॥ इति श्रीपिठोरीव्रतकथा ॥ भवि
ष्योक्तद्वाली समाप्ता ॥ यांत असे जरी न्यून अधिकता ॥ तरी क्षमाकीजे सज्ज-
नीं ॥७८॥ ॥ इति श्रीपिठोरीकथा समाप्ता ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अथ हरितालिकाकथाप्रारंभः

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ जयजपाजीविघ्नेशताता ॥ चिंतिलें देशी पार्वतीकांता
चित्प्रकाशका कैलासनाथा ॥ सर्वसमर्था तुजनमो ॥१॥ तुजसीं ध्याती सक
उन्नधी ॥ पापहारक कल्याणरांशी ॥ त्रिभुवनउदेलें तुझिये कुशी ॥ सकळां

(१४६)

उपयुक्तकथासंग्रह.

सीतंसुरवदाता ॥२॥ संतसदाधरितीशांती ॥ तेषां अर्चिनीपार्वतीपती ॥ सि
द्धसर्वार्थसाधनकरिती ॥ ह्यणोनिगतीदेसीतयां ॥३॥ ऋषीतपेअर्चिनीतूते ॥
मुनीलक्ष्मितीलक्ष्मीनिरुते ॥ भोवेभाविक्प्रेमेबहुते ॥ तुजलागींपूजिती ॥४॥
तुझियासहस्रनामाबळी ॥ जेकांचदतीसर्वकाळी ॥ तयांसींपसन्नचंद्रमौळी ॥
होउनीस्वपदींस्थापिसी ॥५॥ शिवशिवेसींदोनअक्षरे ॥ जेकांपढतीप्रेमाद-
रें ॥ त्रिविधतापपापसारे ॥ नासूनिमुक्तीदेसीतयां ॥६॥ तुझियानामाचीअ
पारशक्ती ॥ तेथेजगाचींपापेंकृती ॥ सर्वअपायउडूनिजाती ॥ अज्ञानभ्रांतीसो
डितां ॥७॥ अज्ञानतमेव्यापिलेजन ॥ ह्यणोनिमानितीनामंगौण ॥ नामापरते
श्रेष्ठसाधन ॥ त्रैलोक्यामाजीदिसेना ॥८॥ नामेंचितरत्नेसनकादिक ॥ ह्यणोनि
नामाचाप्रतापअधिक ॥ नामापरतामंत्रआणिक ॥ कोरेंकोणीनचणिल्ला ॥ ९ ॥
व्यक्तअव्यक्तअपारनामें ॥ सगुणनिगुणबीजोक्तपरमें ॥ वेदशास्त्रेंआनंदनेमों ॥
स्वरूपेंअपारवर्णिती ॥१०॥ ह्यणोनिनुझियेनामकीर्तनी ॥ सदाप्रेमतागोभजनी
॥ हेंचिमागणेंकैवल्यदानी ॥ पूर्णकर्तानूचिपें ॥११॥ भविष्यपुराणींश्रीशंकर ॥ पा
र्वतीप्रतीहोउनिसादर ॥ कथासांगेसविस्तर ॥ हरितालिकाव्रताची ॥१२॥ निमि
पारुष्यामाजीसूत ॥ सांगतेझालेशौनकाप्रत ॥ तीचकथास्मावधुचिन्त ॥ होउ
निभ्रांतींपरिसिजे ॥१३॥ कैलासनामामहापर्वत ॥ शिखरतयाचेरत्नखचित ॥
तेथेचैसोनीउमाकांत ॥ आत्मानंदींडुल्लतसे ॥१४॥ तोंगजास्यमाताश्रीभवानी
॥ शंकराप्रतीहस्तजोडुमी ॥ ह्यणेभक्तवत्सलापिनाकपाणी ॥ मजसींसांगेंएक
गुह्य ॥१५॥ सर्वधर्मांमध्येधर्मश्रेष्ठ ॥ आयासाविणफलवरिष्ठ ॥ पाविजेऐसें
कर्मउत्कृष्ट ॥ मजकारणेंसांगिजे ॥१६॥ कोणत्यादानेंकीघ्नताचरणें ॥ प्राप्तझा
लासीतूंमजकारणें ॥ हेंचिस्तारुनीमजसांगणें ॥ प्राणनाथारूपाबुवा ॥१७॥
ऐसेंऐकूनिपार्वतीचेंवचन ॥ शिवह्मणेनूंभवानीधन्य ॥ तुजऐसीहेंत्रिभुवन ॥
शोधितांनरीनमिळेची ॥१८॥ जोतांकैलासीप्रभउत्तम ॥ नकळेतयाचेंकोणा-
सिबर्म ॥ आहेतुजवरीमाझेप्रेम ॥ अतिशयितसर्वदा ॥१९॥ यास्तवहिमनग-
वंदिनी ॥ परमगौप्यतुजलागुनी ॥ कथितोंसर्वगजगामिनी ॥ श्रवणकीजेए
कचित्तें ॥२०॥ मगह्मणेहेरंबतात ॥ ज्याव्रताचामहिमाअद्भुत ॥ अत्यायासें

हरितालिकाकथा.

(१५७)

फलअनंत ॥ मासहोयज्याव्रते ॥२१॥ देवांमन्जीश्रेष्ठनारायण ॥ कीनयग्रहांमा
 जीचंडकीर्ण ॥ कींडुगणांमाजीनिशारमण ॥ पक्ष्यांमार्जाविनतासुत ॥ २२ ॥-
 किंवामृगांमाजीपंचानन ॥ सर्ववर्णांतश्रेष्ठब्राम्हण ॥ कींपुराणांमाजीभारत
 जाण ॥ सर्पजातींतशेषजैसा ॥ २३ ॥ तैसेंहंहरितालिकाव्रत ॥ सर्वव्रतांतश्रेष्ठ
 यथार्थ ॥ ज्याचेआचरणेपापपर्वत ॥ दग्धहोतीक्षणमात्रे ॥ २४ ॥ ऐसियाउ-
 त्तमव्रतासीं ॥ शुक्रपक्षमाद्रपदमासीं ॥ हस्तयुक्ततृतीयेसीं ॥ आचरलीस
 यथाशाम्ना ॥ २५ ॥ त्याव्रताचरणेंकरून ॥ पावलीसमाझेअर्धासन ॥ जंत्र-
 ह्यादिकांसींअप्राप्यजाण ॥ बहुपुपयेंकरूनी ॥ २६ ॥ ऐसेंबोसतांउमाकांत ॥
 हस्तजोडुनीउमाविनवित ॥ मीतवचरणींशरणागत ॥ आदिपुरुषापरब्रह्मा
 ॥ २७ ॥ धन्यधन्यतूशूलपाणी ॥ स्ववनकरितीवेदवाणी ॥ तुझामहिमानजा
 णेकोणी ॥ ब्रह्मादिकांअगोचर ॥ २८ ॥ तुझेस्ववननित्यजेकरिती ॥ त्यांचेम-
 नोरथपूर्णहोती ॥ आणिकनिकालासीनमानिती ॥ तुझ्याप्रसादेंकरूनी ॥
 २९ ॥ अपारतुझानाममहिमा ॥ भक्तांल्यापुरविसीसर्वकामा ॥ अंतींनिस्तीनि
 जधामा ॥ कृपानिधीशंकरा ॥ ३० ॥ आतांदयाकरूनीप्राणनाथा ॥ पुरधींमाझ्या
 मनोरथा ॥ पूर्वींकेसेकलेंव्रता ॥ तेंयथार्थमजसांगा ॥ ३१ ॥ ऐसेंगिरिजेवेंबच-
 नऐकुनी ॥ बोलेकृपाकूशूलपाणी ॥ श्रवणकर्त्रीगंभवानी ॥ पूर्ववृत्तांतसांगतो
 ॥ ३२ ॥ पर्वतांमाजीअग्रेसर ॥ हिमवान्नामाधराधर ॥ नानाधातूचित्रविचित्र ॥ अ-
 नेकरंगींसुशोभित ॥ ३३ ॥ देवगंधर्वकिहचारण ॥ किन्नरगुन्धकअप्सराजाण
 ॥ नानाकौशल्यंनृत्यगायन ॥ सदाजैथेंआचरती ॥ ३४ ॥ आस्रताळशान्नादिन
 ग ॥ व्याघ्रसिंहहरिणादिमृग ॥ मयूरशहककाकादिवग ॥ यांहींव्याप्तसर्वदा
 ॥ ३५ ॥ स्फटिकवैडूर्यकंचन ॥ इंद्रीलादिरत्नीपूर्ण ॥ शृंगेंज्याचींशोभायमा
 न ॥ गगनचंबितअसतीपै ॥ ३६ ॥ ऐसाजोतोहिमवानपर्वत ॥ अनेकप्रकारीं
 शोभिवंत ॥ त्याचरीराह्निअत्यद्भुत ॥ तीक्ष्णव्रतत्वाकैले ॥ ३७ ॥ अधोवदनं
 धूम्रपान ॥ द्वादशवर्षेपर्यंतपूर्ण ॥ मगचवसष्टवर्षेपरिपूर्ण ॥ पक्षुपर्णेभूक्षि-
 स्ती ॥ ३८ ॥ ग्रीष्मीपंचाशीसेविसी ॥ जलीनिमग्नमाघमासीं ॥ आवणांतपर्व
 न्यघेसी ॥ अंगाचरीसर्वकाळ ॥ ३९ ॥ ऐसेतुझेकष्टबहुत ॥ पाहुनीदुःखीजाह-

लातात ॥ मगविचारकरीतोमनांत ॥ कन्याघावीकवणासी ॥ ४० ॥ ऐसाहो
 उनीचिंताक्रांत ॥ बैसलाअसेतोहिमपर्वत ॥ तंवतेथेंपरमेष्ठिसुंत ॥ नारदकु-
 षीपातला ॥ ४१ ॥ मगनारदासिदेउनिविष्टं ॥ अर्घ्यपाद्यादिपूजोपचार ॥ अर्पु-
 नीहिमाद्रीबद्धकर ॥ करीविनंतीअत्यादरें ॥ ४२ ॥ नारदस्वामिन्मुनिप्रेषा ॥ आ-
 जिमाझाभाग्योदयमोठा ॥ तुझ्यादर्शनेंसर्वकष्टां ॥ नाशझालानिश्चयें ॥ ४३
 ॥ आजिकांझालेंजीआगमन ॥ हेंसांगणेंमजसींकृपाकरून ॥ भवत्कार्यकरा
 वयाजाण ॥ सिद्धअसेहादास ॥ ४४ ॥ ऐसीऐकोनिपर्वताचीवाणी ॥ आनंदें
 बोलेनारदमुनी ॥ जोवैकुंठ्यासीचक्रपाणी ॥ त्याणेंप्रेषितमीअसें ॥ ४५ ॥ यो-
 ग्यवस्तुयोग्यासिदान ॥ कीजेऐसेंबोलतीसज्जन ॥ यास्तवतवतनपारत्न ॥
 वासुदेवइच्छितो ॥ ४६ ॥ वासुदेवासहशदेव ॥ ब्रह्मांडंइनसेकींशिव ॥ स्रणो-
 निकन्याघापीतव ॥ माझेमंतऐसेंबी ॥ ४७ ॥ ऐसीऐकूनिऋषीचीवाणी ॥ हि-
 माद्रीबोलेहस्तजोडुनी ॥ ज्यास्तवस्वयेंशार्ङ्गपाणी ॥ कन्यापाझीडच्छितो ॥
 ४८ ॥ तस्मान्यासीहेंकन्यारत्न ॥ देउनिडच्छाकरितोंपूर्ण ॥ ऐसेऐकतांनगानें
 वचन ॥ गेलामुनीवैकुंठा ॥ ४९ ॥ मगतेथेंनारदमुनी ॥ ठेवुनीमस्तकविष्णुचरणीं
 ॥ प्रेमभरेंसद्गवार्णा ॥ हरीप्रतीबोळतसे ॥ ५० ॥ चक्रपाणींदेवधिदेवा ॥ म्यां
 जाउनीहिमवद्भावा ॥ लघनिश्चयकरूनिवरवा ॥ तवकार्यसाधिलें ॥ ५१ ॥
 इकडेहिमपान्यर्वत ॥ जाउनिबोलेपार्वतीप्रत ॥ कन्येतुझापिवाहनिश्चित ॥
 विष्णुसंगेयोजिला ॥ ५२ ॥ तेंतातवचनऐकुनीगोरी ॥ दुःखितहोत्सार्तासखी
 मंदिरीं ॥ येउनिपडलीसेभूमीवरी ॥ अतिविलपतआक्रोशें ॥ ५३ ॥ ऐसातोतु-
 झाअनर्थपाहुन ॥ सरवीबोलेसुंदरवचन ॥ कायझालेंदुःस्वकारण ॥ तेंमजसीं
 सांगणें ॥ ५४ ॥ जेंअसेलतवइच्छित ॥ तेंपूर्णकरीनमीयथार्थ ॥ अन्यथानाहीं
 कदाबोळत ॥ सत्यसत्यजाणपां ॥ ५५ ॥ ऐसेंतइचनपार्वती ॥ ऐकूनिबोळि-
 लीसीसखियेप्रती ॥ मनोभावेमीकैलासपती ॥ भतारकेलाअसेजाण ॥
 ५६ ॥ ऐसेंअसूनिमाझातात ॥ अर्पितोमातेविष्णुप्रत ॥ यास्तवआतांमीदे-
 हांत ॥ करितेंमत्यजाणतूं ॥ ५७ ॥ मगसरवीबोळेवचन ॥ तातनजाणेऐसेका-
 नन ॥ जेथेंअसेलतयेंजाउन ॥ कालक्रमणाकरूया ॥ ५८ ॥ ऐसानिश्चयउभय

हरितालिकाकथा.

(१४९)

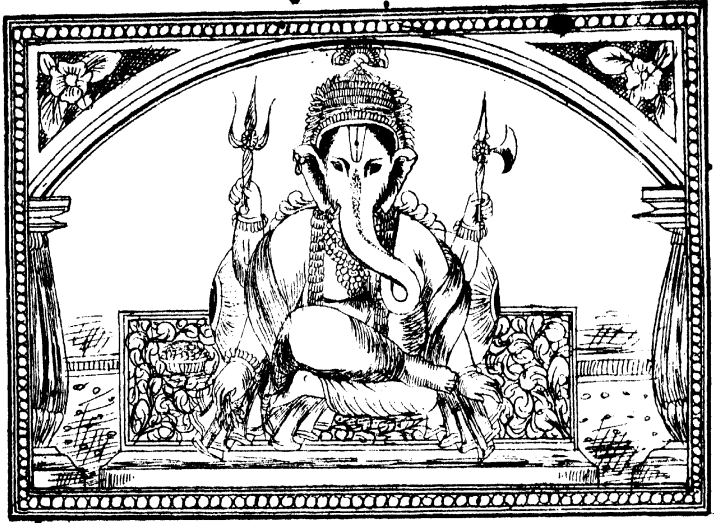
कुमरी ॥ करुनिगेव्यातघोरकांतारीं ॥ हिकडेह्निमाद्रीघरोपरीं ॥ शोधकरीक-
 न्येचा ॥ ५९ ॥ म्णुणेदानवींकिंवा निर्जरीं ॥ गंधर्वयक्षींवाकिन्नरीं ॥ नेलीमाझी
 कोणीकुमरी ॥ तेंमजकांहींनकळेचीं ॥ ६० ॥ नारदाप्रींमीसत्यवचन ॥ बोलूनि
 आतांविष्णुकारण ॥ कायदेउंऐसेंम्हणून ॥ पडिलाअसेमूर्च्छित ॥ ६१ ॥ मग
 हाहाकारकरुनिलोक ॥ धांवतआलेपर्वतांतिक ॥ सावधकरुनीपुसतीदख
 ॥ नगामूर्च्छाकांआली ॥ ६२ ॥ नगम्हणेहोमिन्नमंडळी ॥ ममकन्याकोणी
 चोगिन्दी ॥ कींसर्पसिंहादिकींभक्षिन्दी ॥ हेंकांहींचकळेना ॥ ६३ ॥ ऐसेंबोलो-
 नीपर्वतेंद्र ॥ शोकसंतसंचिंतानुर ॥ होइनिसेवीकाननांतर ॥ शोधालागींक-
 न्येच्या ॥ ६४ ॥ इकडेसखीसहितनूंगीरी ॥ जाइनिभयंकरकांतारीं ॥ अनि-
 म्यनदीच्यातीरीं ॥ महादरीदेखिली ॥ ६५ ॥ मगत्यागुहेतकेलासिचास ॥ महा
 पुण्यकारकतोदिस ॥ शुक्लनृतीयाभाद्रपदमासा ॥ हस्तनक्षत्रउत्तम ॥ ६६ ॥
 तदिनींतेपेंवाळुकाआणून ॥ सरवीपार्वतीलिंगजाण ॥ ऐशामूर्तिकरुनिती-
 न ॥ पूजाकेलीयथाशास्त्रे ॥ ६७ ॥ अन्नभोगादिसर्ववर्जिलें ॥ अहोरात्रजाग
 रणकेलें ॥ माझेयशउत्तमगाडलें ॥ नृत्यकरितलिंगाप्रती ॥ ६८ ॥ ऐसेंकेलें
 सित्वांचताचरण ॥ तेणंकांपेमाझेआसन ॥ मगमीहोउनीसुप्रसन्न ॥ तुजजव
 ळीपातलों ॥ ६९ ॥ तेह्नांमीबोललोंतुजप्रती ॥ प्रसन्नझालोंसेंपार्वती ॥ बरमा
 गावासत्वरगती ॥ पूर्णकरीनतवइच्छा ॥ ७० ॥ ऐसेंऐकोनीमाझेवचन ॥ बोल
 ळीसतूंआनंदेंपूर्ण ॥ जरीझालासीईशाप्रसन्न ॥ तरीहोईतूंममकांत ॥ ७१ ॥
 मगमीतथान्तुऐसेंम्हणोन ॥ सत्वरपावलोंकैलासभुवन ॥ तिकडेत्वांप्रभातीं
 विस्मर्जन ॥ नदीमाजीपैकेलें ॥ ७२ ॥ मगसखीसहितपारणाकरुन ॥ नदीती-
 रींकेलेंसिगधन ॥ इकडेपर्वतवनोपवन ॥ तवशोधार्थहिंडतसे ॥ ७३ ॥ फिर
 तांफिरतांघोरकांतारीं ॥ पर्वतपानलानदीतीरीं ॥ तांतेथेत्याउभयकुमरी ॥
 निहितत्याणेंदेखिल्या ॥ ७४ ॥ मगतोतेह्नांहिमवानपर्वत ॥ जबळीयेउनीतु
 ह्यांउठवीत ॥ तुजलाकरेनीअंकारोपित ॥ नेवींसांडीदुःखाशु ॥ ७५ ॥ ह्यणे-
 सुंदरीममकुमरी ॥ कांआलीसघोरकांतारीं ॥ कोणतीइच्छातचअंतरीं ॥ ती
 मजशीघ्रसांगिजे ॥ ७६ ॥ मगत्वांसांगीतलेपर्वतासीं ॥ माझापूणहेतुशंकरा

पासीं ॥ असूनिंतुं अन्यथा करिसी ॥ यास्तव अरण्यसेविते ॥ ७७ ॥ आतामज-
 सीं अपिशी ईश्वरा ॥ तरीचमीयेईनघरा ॥ नाहीतरीसेधीनकांतांरा ॥ द्वाचमा-
 झानिश्चय ॥ ७८ ॥ मगतथास्तु म्हणोनीपर्वते ॥ त्वत्सहजाउनीस्वगृहाते ॥ वि-
 वाहविधीकरूनिंतते ॥ मजकारणें अपिठी ॥ ७९ ॥ ऐशियात्याव्रतप्रभावेकरू-
 न ॥ पावलीसमाझेहें अर्धासन ॥ अघापीमीहे व्रतराजजाण ॥ कोणासिनाहीं
 सांगीतले ॥ ८० ॥ आलीम्हणजेसखीजाण ॥ तिणेंकंलेंतुं जेहरण ॥ म्हणोनि
 व्रतासिअभिधान ॥ हरितालिकाऐसेपें ॥ ८१ ॥ सूतम्हणेहोशौनकादिक ॥
 ऐसेहेंपूर्वकथानक ॥ सांगताझालाजगन्नायक ॥ गिरिजेप्रतीप्रेमानें ॥ ८२ ॥
 मगपार्वतीबोले शंकराप्रत ॥ कोणीकरावेहें उक्तमव्रत ॥ आपिविधीकैसेजे
 यथार्थ ॥ निरोपींकायमुण्यफळ ॥ ८३ ॥ शंकरम्हणेहोपार्वतीसीं ॥ ऐकेंसांग
 तोयथार्थविधीसीं ॥ नारींनींकरावेयामहाव्रतासीं ॥ सौभाग्येच्छाअसे-
 लजरी ॥ ८४ ॥ फर्दलीवृक्षस्तंभआपून ॥ करावेमरवरशोभायमान ॥ नाना
 वर्णविचित्रवितान ॥ पट्टवस्त्रीकीजिये ॥ ८५ ॥ सुगंधचंदनेगृहमार्जन ॥ आ-
 णिभेरीमृदंगवाजा ॥ नानामंगलगीतगायन ॥ आनंदेसीं आचरावे ॥ ८६ ॥
 ऐसाउत्साहबहुतकरीत ॥ सुंदरमखरींसुशोषित ॥ बालुकालिंगसखीगो-
 रीसहिते ॥ उक्तमासनींस्थापावे ॥ ८७ ॥ मगवस्त्रोपवस्त्रगंधपुष्प ॥ कंठसू-
 त्रादिभूषणेंअमूप ॥ सौभाग्यद्रव्येंधूपदीप ॥ नानाविधनैवेद्य ॥ ८८ ॥ रंभाफ-
 लनारिंजंबीर ॥ दाडिंबककंदीबीजपूर ॥ पूगीफलआणिनारिकेर ॥ इत्या-
 दिफलेनानाविध ॥ ८९ ॥ अरतुकाढोद्वकंदमूलक ॥ द्विरोळींबिरबोळेइत्यादि-
 क ॥ ऐसेंसाहित्यजमवोनीदेखा ॥ पूजाकीजियेयामंत्रां ॥ ९० ॥ ॥ मंत्र ॥ ॥
 नमः शिवायशांतायपंचवक्त्रायशूलिने ॥ नंदीभृंगीमहाकालगणपुक्ताय
 शंभवे ॥ ९१ ॥ शिवायैहरकांतायै प्रकृत्यैसृष्टिहेतवे ॥ शिवायैसर्वमांगल्यै
 शिवरूपेजगन्मध्ये ॥ ९२ ॥ शिवेकल्याणदेनित्यंशिवरूपेनमोस्तुते ॥ शिव-
 रूपेनमस्तुभ्यं शिवायै सततंनमः ॥ ९३ ॥ नमस्तेब्रम्हचारिण्यैजगद्धात्र्यै न-
 भोनमः ॥ संसारभयसंतापाह्निमांसिंहवाहिनी ॥ ९४ ॥ येनकामेनदेवित्तं
 पूजितासिमहेश्वरि ॥ राज्यसौभाग्यसंपत्तिर्देहिमामंबपार्वती ॥ ९५ ॥ ऐशि

हरितालिकाकथा.

(१५१)

यामंत्रीषोडशोच्चारे ॥ पूजनकरावे अत्यादरे ॥ कथाश्रवणसहभ्रतारें ॥ ब्रा-
 म्हणमुखें करावी ॥ १६ ॥ मग करावे रिजांकारण ॥ हिरण्यआणिवस्त्रान्-
 दान ॥ यथाशक्तीगोदानकरून ॥ भूयसीघापीअन्यविप्रां ॥ १७ ॥ कंचुकीव-
 स्त्रेंनानामूषणें ॥ अर्पायीं सर्वस्त्रियांकारणें ॥ एवंभक्त्याव्रताचरणें ॥ सर्व-
 पापेंदग्धहोती ॥ १८ ॥ आणिसप्तजन्मपर्यंत ॥ उन्मराज्यहोतसेप्राप्त ॥ तैसें
 विसोभाग्यवर्धन ॥ जन्मोजन्मींअरवंड ॥ १९ ॥ रजतताम्रकिंवाकांचन ॥ की-
 चकअथवामृत्तिकाजाण ॥ यांचेंपात्रउत्तमकरून ॥ त्यामाजीअभरेबावे
 ॥ १०० ॥ मगवस्त्रतांबूलदक्षिणेसीं ॥ अन्तेंघावेंब्राम्हणासीं ॥ ऐसेंकरूनी
 श्रेष्ठव्रतासीं ॥ पारणाकीज्जेभ्रमनंदें ॥ १०१ ॥ भाद्रपदशुक्लतृतीयादिपरीं ॥
 करितीस्त्रियाज्याआहारासीं ॥ त्यापावतीवैधन्यदुःखासीं ॥ जन्मजन्मां
 तरीपैं ॥ २ ॥ आणिभोगितीदारिद्र्यदुःख ॥ तैसाविहोयपुत्रशोक ॥ सप्त-
 जन्मपर्यंतदेख ॥ बंध्याहोतीत्यानारी ॥ ३ ॥ श्रीहरितालिकाव्रतदिनीं ॥ उ-
 पवासनकरितीज्याकामिनी ॥ भयानकरकींपडोनी ॥ दुःखभोगितीक
 र्कशा ॥ ४ ॥ शंकरम्हणेगेनगकुमरी ॥ ऐशाविधीनेंव्रतजीकरी ॥ स्वपती
 सहिततीनारी ॥ रमेलनित्यत्वत्सम ॥ ५ ॥ आणिअनेकभोगभोगून ॥ अं-
 तींशिवसायुज्यभुवन ॥ प्राप्तहोईलतिजकारण ॥ यांतसंशयनसैपैं ॥ ६ ॥
 ऐशाविधीनेंव्रताचरण ॥ करितीनारीत्यांचेंजाण ॥ अरवंडसोभाग्यवर्धन
 ॥ निश्चयेहोयजन्मोजन्मीं ॥ ७ ॥ शिवम्हणेगेभवानी ॥ हीहरितालिकाक-
 थाकर्णी ॥ श्रवणकरितांपापधुणी ॥ होयअनेकजन्मांची ॥ ८ ॥ आणिवा-
 जपेधयज्ञशंभरा ॥ करितांअश्रवमेधाचेसहस्र ॥ जेंफलउत्तमपावतीनर ॥
 नेंचिप्राप्तकथाश्रवणें ॥ ९ ॥ इतिश्रीहरितालिकाव्रतकथा ॥ शंकरकृपे
 नेंझालीसमाप्ता ॥ यांतअसेजरीन्यूनाधिकता ॥ तरीसमाकीजेसज्जनीं
 ॥ ११० ॥ ॥ इतिश्रीहरितालिकाव्रतकथासमाप्ता ॥ ॥ श्रीसांबरसदाशिवा
 र्पणामस्तु ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणामस्तु ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६५ ॥

अथगणेशचतुर्थीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ जयजयाजीश्रीसिद्धेश्वरा ॥ सुरवदाय-
 कापार्वतीकुमरा ॥ सर्वाध्यक्षाजगदुद्धारा ॥ वेदान्तसाग्नातुजनमो ॥ १ ॥ भव
 गजउत्तुंगमहाअसुर ॥ तेषौरगडिल्लेसज्ञाननर ॥ म्हणोनितयातंतूढमातुर ॥
 तारकहोसीदीनबंधु ॥ २ ॥ त्रिगुणगुणाचातूअससीपती ॥ म्हणोनितूतेंगण
 पतीम्हणती ॥ कायवर्णाचीतुझीकीर्ती ॥ अपारस्थितीनबोलवे ॥ ३ ॥ अभक्त
 जेकांपरमलंड ॥ तेतूतेंम्हणतीचक्रतुंड ॥ ज्याभक्तांसीतंपरमगोड ॥ तेसुषु
 खरेसेवदती ॥ ४ ॥ तूज्ञानांकुशधरोनिहाती ॥ भक्तांसींदेसीपरमगती ॥
 वरदअभयउभयहस्ती ॥ आम्हासिसीभक्तांतें ॥ ५ ॥ तूसकळदेवांचेंनिजदे-
 वत ॥ तूचिप्रकटूचिगुप्त ॥ तवार्चनकेल्यावैवस्वत ॥ स्पर्शनकरीकल्यांती ॥
 ६ ॥ सकळविश्वाचातूसामी ॥ पूर्णानंदापूर्णकामी ॥ नमनकरितोंपादपचीं ॥
 मनोभावेकरूनी ॥ ७ ॥ आतांगणेशचतुर्थीआरव्याज ॥ यथामतीकरितोंकथ-
 न ॥ न्यूनाधिकतेक्षमाकरूना ॥ श्रवणकीजेसज्जनी ॥ ८ ॥ एकसमर्थीनैमिषार
 ण्यीं ॥ शौनकादिककृपीमिळोनी ॥ प्रथकरितीसूतालागुनी ॥ परोपकारा

गणेशचतुर्थीकथा.

(१५३)

कारणें ॥२॥ श्रीराणिकथेठहेषतं ॥ निर्विघ्नपणेंसर्वकार्यार्थं ॥ सिद्धीसजा-
 इनीसर्वकार्यार्थं ॥ कैसेंहोयमनुष्यां ॥१०॥ आणिपुत्रपौत्रधनसंपत्ती ॥ कोण
 त्याघतेंप्राप्तहोती ॥ किंवाकलहहोतांदंपत्यांप्रती ॥ सर्वव्यहोयकैसेनी ॥११॥
 आणिबंधुजनामाजीजाण ॥ बैरहोतांपरमदारुण ॥ आणिउदासीनअसतां
 सर्वजन ॥ सुरवप्राप्तीकैसेनी ॥१२॥ आणिविद्यारंभींवाणिज्यसमयीं ॥ कृषि
 कर्मींशत्रुविजयीं ॥ सिद्धीप्राप्तकैसेनीहोई ॥ तेंसांगिजेधिस्तारं ॥१३॥ ऐसें
 ऋषींचेंप्रभुवचन ॥ ऐकूनिस्तूतकरीप्राषण ॥ पूर्वीकौरवआणिपांडुनंदन ॥
 यांसींकलहमाजला ॥१४॥ उभयवर्गअपारसेना ॥ घेउनिआलेसमरंगणा ॥
 तोंप्रभकरीदेवकीनंदना ॥ कुंतीपुत्रपुधिष्ठिर ॥१५॥ म्हणेरेंकृष्णाचुद्धींविजय ॥
 निर्विघ्नपणेंप्राप्तहोय ॥ आणिमजप्रतीसर्वराज्य ॥ प्राप्तहोयकैसेनी ॥१६॥ को
 णत्यादेवासींजातांशरण ॥ सर्वमनोरथहोतीपूर्ण ॥ हेंसांगिजेरूपकरून ॥
 मजकारणेंगोविंदा ॥१७॥ ऐसेंधर्माचेंवचनऐकुनी ॥ आनंदेंबोलेचक्रपाणी ॥
 म्हणेरेंधर्मातुजलागुनी ॥ गुह्यएकसांगतों ॥१८॥ उमाउदरसमुद्भवजाण ॥ जो
 शांकरपुत्रगजानन ॥ तपाचेंतूंकरिंपूजन ॥ प्राप्तदशकृचतुर्थीसीं ॥१९॥ चतु
 र्थीदिनींप्रातःकाळीं ॥ स्नानकरावेंशुक्लतिळीं ॥ मगगजाननमूर्तीकीजेचांग
 लीं ॥ निष्कमांत्रसुवर्णाचीं ॥२०॥ अथवानिष्कार्हसुवर्णाचीं ॥ किंचारौप्यमय
 करावीसाचीं ॥ तदभावींजाणमृत्तिकेचीं ॥ परीवित्तशाठ्यकरूनये ॥२१॥ ए
 कदंतशूर्यकर्ण ॥ चारहस्तगजचेंवदन ॥ पाशांकुशाधरसूषकचाहन ॥ ऐसेंध्या
 नकीजिये ॥२२॥ मगआवाहनआसनादि ॥ षोडशोपचारिंयथाविधी ॥ पंचाशु
 तेंसींप्रयग्विधी ॥ पूजनकीजेभक्तीनें ॥२३॥ तांबूलदक्षिणाकरूनिअर्पण ॥ म
 गदूर्वाघेउनदोनदोन ॥ गंधपुष्पास्ततेंसींवाह्निजेजाण ॥ गणाधिपादिनाममंत्रां
 ॥२४॥ प्रथमगणाधिपउमापुत्र ॥ अथनाशनविनायकईशपुत्र ॥ सहावेंनामभ
 तिपवित्र ॥ सर्वसिद्धिप्रदायकहें ॥२५॥ सातवेंनामएकदंत ॥ ईभक्कहेंआठवें
 यथार्थ ॥ सूपकवाहननवमविरब्यात ॥ कुमारगुरुदहावें ॥२६॥ ऐसींहींदशाना
 मेंपवित्र ॥ एकमंत्रेंदोनदुर्वाकुर ॥ अर्पितांहोतीतेसमग्र ॥ विंशतिसंख्याजाणेंपें
 ॥२७॥ मगदूर्वाकुरघेउनी ॥ तथासींगंधपुष्पास्ततालावृत्ती ॥ दशानामांचाउच्चा

रकरूनी ॥ शिवटीजाणअर्पिजे ॥२८॥ ऐशाप्रकारेदुर्बोकुर ॥ एकविंशतिअर्पुनी
 सुंदर ॥ मगनीराजनादिउपचार ॥ विनायकासीअर्पावे ॥२९॥ एंवविधषोड-
 शोपचार ॥ समासकरूनीपूजासमग्र ॥ एकवीसमोदकसुंदर ॥ घृतपकक-
 रावे ॥३०॥ तेविनायकाच्यापुढेठेवून ॥ भक्तीनेंकीजेनेंबेवअर्पण ॥ मगत्यां
 तूनदशमोदकसदक्षिण ॥ विप्रांकारणेंदानद्यावे ॥३१॥ आणिआपणघ्यापे
 दशमोदक ॥ अशोपराहित्यातोहीएक ॥ विनायकाच्याहस्तींदेख ॥ अत्याद
 रेंदेईजे ॥३२॥ मगनमनकरूनीविनायकासीं ॥ गणेशप्रतिमावस्त्रगुमेसीं ॥
 ब्राम्हणाकारणेंसदक्षिणेसीं ॥ दानदीजेभक्तीनें ॥३३॥ मगनैमित्तिककर्मक
 रून ॥ इष्टदेवतेचेंकीजेपूजन ॥ आणिकरोनिब्राम्हणभोजन ॥ पश्चात्आपण
 भोजनकीजे ॥३४॥ ऐशाप्रकारेंगणेशव्रत ॥ करितां होयजयप्राप्त ॥ हेंजा
 णतूंधर्मानिश्चित ॥ सत्यसत्यत्रिवाच ॥३५॥ ऐसेंऐकुनीरुष्णाचेंबचन ॥ ध
 र्मराजकरीपुनःप्रथ ॥ गजाननदेवताकायकारण ॥ उत्पन्नकेसीजाहली ॥
 ३६॥ आणिभाद्रपदशकृत्तुर्थादिनीं ॥ पूजनकीजेकायमूणोनी ॥ हेंसर्वेहि
 सांगाविस्तारोनी ॥ मजकारणेंगोविंदा ॥३७॥ मगरुष्णामूणोरेऐकेंसत्वर ॥
 पूर्वींगजनामेंमहाअसुर ॥ दैत्यवंशीभितिनिष्ठुर ॥ काननकुमारजन्यत्वा ॥३८॥ देव
 द्वेषब्राम्हणद्वेष ॥ सदाकरीअसुरतामस ॥ मृत्युलोकींकरूननिवास ॥ संपदाबहुन
 जोडिल्या ॥३९॥ मृत्युलोकींआपुल्याबळें ॥ समस्तजिकिलीस्थेळोपस्थळें ॥
 देशदुर्गपट्टणेंविशाळें ॥ राज्यकरीअवनीचें ॥४०॥ पृथ्वीमाजीलसकळसंपत्ती ॥
 हारूनिभाणीअसुरकुमती ॥ उणीवाटेअमराचली ॥ ऐसेंऐश्वर्यनयाचें ॥४१॥ देव
 तागारेंकृषीब्राम्हण ॥ संपदाहरूनीकेलेदीन ॥ पृथ्वीमार्जाकिंचित्पुण्य ॥ होदने
 दीनिष्ठुरतो ॥४२॥ चारमुखेऐसीवार्ता ॥ स्वर्गांकळतांशचीच्याकांता ॥ शत्रुवाद
 लाहूनूनिचिंता ॥ सकळकरितीसुरवर ॥४३॥ मूणातीअसुरधूनीकुमती ॥ वेगें
 हरूसकळसंपत्ती ॥ दिक्पाळांसहितसेनापती ॥ सिद्धझालेसंगामा ॥४४॥ ग
 जबाजीपदातीरय ॥ शस्त्रास्त्रेंसींसिद्धसमस्त ॥ होत्प्रियांमृत्युलोकांत ॥ चिदश
 सर्वउतरले ॥४५॥ राजासुराचींस्थानेंसकळ ॥ घेदूनियांमांडिलाहलकल्होड ॥ वा
 जूंअंचेअतीप्रबळ ॥ तणंपाताडुमदुमितें ॥४६॥ कालुककर्णोरणमोहरी ॥ होत्स

गणेशचतुर्थीकथा.

(१५५)

दमामेसृदंगभेक्षि ॥ बाजतांअसुरत्वेकणकुहरीं ॥ तुंबचनादभेदला ॥ ४७ ॥ युद्ध-
संकेतवाद्यगंजर ॥ ऐकतांखवबलागजासुर ॥ सेनासिद्धकरूनिसत्वर ॥ युद्ध-
दनामिसजला ॥ ४८ ॥ दोहींसैन्यांझालीदृष्टी ॥ बाणकीदंडघेउनिमुष्टीं ॥ जैसीध-
घांतींचीवृष्टी ॥ तैसेबाणसोडिले ॥ ४९ ॥ पायभारांचेअचारबळ ॥ येरयेरांहा-
णितीसकळ ॥ उसणेंघार्थीरणवेताळ ॥ घ्याघ्याम्हणूनीमारिती ॥ ५० ॥ राउतरा-
णोअश्वभारी ॥ मिसळूनिशस्त्रेहाणितीनिकरीं ॥ स्वद्वुपट्टीशघेउनीकरीं ॥ पर-
स्परंहाणिती ॥ ५१ ॥ रथियांप्रतीरथीमिसळती ॥ शस्त्रेघेउनीत्यावितीच्याती
॥ घेरणनिचारणकरूनपुदती ॥ एकमेकांमारिती ॥ ५२ ॥ गजस्कंधींचेमहावीर ॥
येरयेरांदाटितीघोर ॥ भुईसपाडुनीचकनाचुर ॥ अपारकरितीबळिवंत ॥ ५३ ॥
ऐसेंअपारहातांयुद्ध ॥ देवीकेलादुंदुभीनाद ॥ म्हणतीअसुरातुजविनोद ॥ दा-
बूंआतांगर्बिष्ठा ॥ ५४ ॥ असुरम्हणेंविदशपाळा ॥ चोजकरूनीदारववीडोळां ॥
शिांशरर्भतूचीमेषमाळा ॥ वृथापोकळजयापरी ॥ ५५ ॥ तैसेतुमचेबोलफुक-
ट ॥ उगीचगप्यासांगतांचावट ॥ आतांमाझेबाणतेजिष्ठ ॥ शिासालावितीतु-
ह्याते ॥ ५६ ॥ ऐसेंबोलूनीराक्षसराणा ॥ वेगेंउड्डाणसाधीगगना ॥ अंतरिस्तीं
राहुनीदेवसेना ॥ शरींअपारपाडिली ॥ ५७ ॥ वातारूत्रेआणिपर्जन्यारूत्रे ॥ देव-
घंतीक्रोधेनिकुरें ॥ परीमुरवपसरूनीगजासुरें ॥ अपारगिळिलींतेसमयीं ॥ ५८ ॥
जंजींशस्त्रेसोडितीदेव ॥ तींतींअसुरेंगिळिलींसर्व ॥ चकितहोउनीमुरव्यवासव
॥ स्तब्धदृष्टींविहोकी ॥ ५९ ॥ ह्यणेवरेंनदिसेंकाहीं ॥ शस्त्रेअणुमात्रउरलींना-
हीं ॥ ऐसेंबोलतांअसुरमहीं ॥ एकाएकींउतरला ॥ ६० ॥ हातींघेउनीप्रचंडगदा ॥
विदशभारींमिसळलायुद्धा ॥ पायदेस्यतांसकळविबुधां ॥ हडबडझालीतेकाळीं
॥ ६१ ॥ त्रिदशांसहितत्रिदशेश्वर ॥ वेगेंपावलास्वर्गद्वार ॥ पाठीधांउनीगजासुर
॥ अमरपुरीघेतली ॥ ६२ ॥ समस्तदिक्पालांचींपुरें ॥ तींहीसमप्रघेतलींअसुरें ॥
देवसर्वाकेंथारें ॥ ब्रम्हलोकींपाबले ॥ ६३ ॥ ब्रम्हलोकींयेदनिअसुर ॥ युद्धकेले
परमदुर्धर ॥ पळूंलागलेदेवमय ॥ देववृनीअसुरसुखमानी ॥ ६४ ॥ देवसणतीअ-
खोरविद्य ॥ दैत्यनारोपेनिष्यपूर्ण ॥ ह्यणोनितपातेंहर्षवचन ॥ बोलतेझाले-
सुरसकळ ॥ ६५ ॥ दैत्यांभाजीधन्यतूंअसुर ॥ शौर्यतेजेप्रतापरर ॥ काळमृ-

तूचें मयअणुमात्र ॥ तूतें नसे रजनीचरा ॥ ६६ ॥ बैलोक्यमंडपीऐसाहोडा ॥
 होणारकोणीनदिसेपुढां ॥ देवांमाजीथोरपवाडा ॥ स्वपराक्रमेंगाजविला ॥
 ६७ ॥ कपराचरिंऐसीस्तुती ॥ देवींकरितांअसुरकुमती ॥ खुणावर्मदावीहातीं
 परमचेष्टाकरूनियां ॥ ६८ ॥ आपुल्याहातींआपुलेकर्ण ॥ धरूनिदावीतेव्हांरव
 णा ॥ आपुलेशिरींघालुनिजीवन ॥ मर्दनकरीस्वहस्तें ॥ ६९ ॥ पुनःस्वशिरकुटी-
 तहस्तें ॥ सूचनाकरीमृत्युसंकेतें ॥ गजाचेंशिरहोईलजघातें ॥ तथाकरेंमममृ-
 त्यु ॥ ७० ॥ आपुल्याहातेंधरिलाकर्ण ॥ तेथेंऐसीजाणवीरवूण ॥ जयात्रीराग
 ज्याचेंवदन ॥ ताचिमृत्युआमुचा ॥ ७१ ॥ उदकघालुनीमर्दिलेंशिर ॥ कीगंडस्य
 छींनसाहेमार ॥ शिरकुरिलेंकींमस्तकींमहार ॥ बैसतांमरणमजघडे ॥ ७२ ॥
 ऐसेंबिंदानपुदतपुदती ॥ दाबूनउतरलाअसुरक्षितीं ॥ इंद्रादिदेवचिंतावर्तीं ॥
 समयतेव्हांपडियेले ॥ ७३ ॥ त्रिदशांसहितलोकपात्र ॥ विचारकरितीमनीं
 सकळ ॥ स्वकर्णधरूनिमस्तकप्रबळ ॥ धुतलेंकुदलेंअसुरानें ॥ ७४ ॥ याचेंका
 रणकायअसावें ॥ दैत्यवपार्थकायकरावें ॥ ऐसेंचिंतितांमगयासवें ॥ कायके
 लेंतेंऐकिजे ॥ ७५ ॥ विष्णुअथवाश्रीशंकर ॥ अवतारधरूनिविधितीअसुर ॥ ह्य
 णोनिसेवेधेंद्रनिसुर ॥ वैकुंठधामापावला ॥ ७६ ॥ लक्ष्मीपतीसकरूनिनमन ॥
 वनलेंतेंकथिलेंजाण ॥ येरूह्णेशिवावांचुन ॥ परिहारनव्हकल्यांतीं ॥ ७७ ॥
 विष्णुसहितत्रिदशेश्वर ॥ वेगींपावलाकैलासपुर ॥ शंकरचरणींनमस्कार ॥
 समयस्तसुरघालिती ॥ ७८ ॥ म्हणतीजयजयपार्वतीचरा ॥ त्रैलोक्यपाळकादिगं
 बरा ॥ गजासुरानेंसमस्तअमरां ॥ परमसंकटींपाडिलें ॥ ७९ ॥ स्वबाहुबळेंपृथ्वी
 तळ ॥ असुरेंअत्यंतगांजिलेंसकळ ॥ झणूनियुद्धात्रिदशपात्र ॥ सेनेसहीतधा
 विचला ॥ ८० ॥ पराजयकरूनिअसुरें ॥ सेरवींघेतलींदिस्पाळपुरें ॥ चेष्टाकरू-
 नीआपुल्याकरें ॥ स्वकर्णतेव्हांधरियेले ॥ ८१ ॥ शिरींउदकघालुनीत्वरें ॥ मर्द
 नकेलेआपुल्याकरें ॥ कुचेष्टाकरूनीगजासुरें ॥ उपहासिलेंदेवांतें ॥ ८२ ॥ दे
 वांचीसंपत्तीहरूनिसकळ ॥ मगनागषित्तात्रिदशपात्र ॥ झणोनिस्वामीचें
 चरणयुगुल ॥ आश्रयकरूनीभाषिलें ॥ ८३ ॥ तरीआतांआपुल्यापत्तां ॥ मर
 नहोईपार्वतीकांता ॥ असुरबधुनीआम्हांसमस्तां ॥ सुखदेईंकरुणाब्धे ॥ ८४ ॥

गणेशचतुर्थीकथा.

(१५७)

देवयचनेऐकतांकानी ॥ कृपेनेंद्रचंभाररूपाणी ॥ म्हणेचिंतानकरावीमनीं ॥
होणारतेंकथितोऐका ॥ ८५ ॥ पार्वतीउदरींविष्णुअवतार ॥ येवोनिवेगेवंधील
असुर ॥ अचनऐकतांअमरेश्वर ॥ परमसंतोषपावता ॥ ८६ ॥ जयजयकारस्तुती
स्तवनीं ॥ पुनःअर्चिलाशरूपाणी ॥ गंधपुण्याक्षतादिकांनीं ॥ परमादरेंतोषवि-
ला ॥ ८७ ॥ मगदेवकार्यधरूनिमनीं ॥ पार्वतीसहितवनोपवनीं ॥ क्रीडाकरिलां
शिवकामिनी ॥ सर्गर्मझालीआदिशक्ती ॥ ८८ ॥ दिवसेंदिवसबादेशर्म ॥ जैसें-
स्वतेजेडवरिलेनभ ॥ पूणोंदकेभरलेकुंभ ॥ नैसेंस्वयंभरूपदिसे ॥ ८९ ॥ नचपास
भरतांपुण्यदिवसीं ॥ गजाननजन्मलाति येच्याकुशी ॥ जैसापौर्णिमेसउगवला
शशी ॥ षोडशकळासंपुक्त ॥ ९० ॥ गजवक्रधिराळभाळ ॥ नंबोदरगोजिरेगा
ल ॥ सतेजसुकुमारभक्तपाळ ॥ चतुर्भुजचपळांग ॥ ९१ ॥ परमगोजिरेगण-
माण ॥ सुलंबबाहुसुंदरजाण ॥ मातादिखतांसुहास्पवदन ॥ अतिप्रीतीनेंकुर-
वाळी ॥ ९२ ॥ पुत्रलाभहोतेकाळीं ॥ सकळमिचालीसुरमंडळी ॥ तेव्हांदुंधुभींची
अंतराळीं ॥ धनीझालीत्रैलोक्यभरी ॥ ९३ ॥ विमानारूढहोउनिसर्व ॥ पुष्प
र्षाकरितीदेव ॥ यक्षकिन्नरगणगंधर्व ॥ नृत्यकरितीसंतोषें ॥ ९४ ॥ ऋषीब्रा
म्हणसिद्धपुरुष ॥ अपारकरितीवेदघोष ॥ मुनीमानवमानितीहर्ष ॥ सुखसंतो-
षसुरवरां ॥ ९५ ॥ हरिद्राकुंकुमसुवासिनी ॥ पूजितारंगलीअपारधरणी ॥ स-
कळनचांचेआरक्तपाणी ॥ कुंकुमपुक्तदिसताहे ॥ ९६ ॥ गजाननाचाजन्मकाळ
॥ होतांविघ्नांसींसुदलापाळ ॥ म्हणनिदाहीदिशानिर्मळ ॥ सोज्वळझाल्याशुभ
चिन्हीं ॥ ९७ ॥ अमृतरश्मीप्रभाकर ॥ पीतप्रभेनेंभरलेअंबर ॥ अप्सरागणांचे
सकळभार ॥ नृत्यकरितीनिशिदिनीं ॥ ९८ ॥ अग्नीजळतांझालाशांत ॥ अमृत
स्वपेरोहिणीकांत ॥ त्रिलोकींचेजनसमस्त ॥ स्मरणकरितीप्रीतीनें ॥ ९९ ॥ ते-
व्हांपुत्रपुत्रवाहेशिल ॥ हर्षेनाचतीसकळदेव ॥ ब्रम्हाआदिकरूनि सर्व ॥ जा-
वकर्मआरंभिती ॥ १०० ॥ पुण्याहयाचनशिवपार्वती ॥ बैसोनिजातककरि-
तीप्रीतीं ॥ ब्रम्हणांलागिंबहुसंपत्ती ॥ तेव्हांशंभूनेंवांटिली ॥ १०१ ॥ द्वादश-
दिनीनामकरण ॥ करिताझालाभाललोचन ॥ ब्रम्हणांलागींमेव्हांधन ॥ संखे
विरहितवांटिलें ॥ १०२ ॥ अश्वतगोदानेअंलंकरघुक्त ॥ ब्रम्हणांलागींशंकरदेत ॥ पुरें

पट्टणोघ्रापदेत ॥ याचक इच्छेनेवादीपै ॥२॥ नरपतंकांपाठवणी ॥ अपारदेत
 शरत्प्राणी ॥ सोहळाकरूनिआपुल्यासदनी ॥ तालनकरीबाळांचें ॥४॥ दिव
 सेदिवसझालाथोर ॥ नृत्यगायनीपरमचतुरा ॥ चवदाविद्यांचेंमाहेर ॥ चवसष्ट
 कळालाधल्या ॥५॥ जातकर्मादिसंस्कार ॥ सर्वसंपादीमृडानीवर ॥ उपनय
 नानंतरथोर ॥ विवाहकर्मभारंपिलें ॥६॥ ब्रह्म्याच्याकन्यागुणी ॥ अष्टसि
 ङ्हीशुभलक्षणी ॥ गजाननातेंपट्टराणी ॥ करिताझालाप्रीतीनें ॥७॥ पहिली
 सिद्धीसिद्धिदायक ॥ दुसरीबुद्धीबुद्धिभेक ॥ तिसरीअणिमालस्मीकारक ॥
 चवथीमहिमाजाणिजे ॥८॥ पांचवीगरिमानिधीसुंदरी ॥ सहावीलघिमानिज-
 बोचक्षी ॥ सातवीईशित्वनिघरीं ॥ आठवीवशित्वगुणवधू ॥९॥ ऐशाआठम-
 हासिद्धी ॥ गजाननातेंदेउनीविधी ॥ विवाहसाहित्ययथाविधी ॥ करिताझा-
 लाआदरें ॥१०॥ सकळमिळवूनअमरपाळ ॥ गजाननातेंपाठवीमूळ ॥ वाजं
 वांन्वाध्वनीप्रबळ ॥ चतुरंगदळासमयेत ॥११॥ मूळयेतांकेलासपुरीं ॥ शिवा
 सींभेवलेअत्यादरीं ॥ सर्वेव-ह।डीशंकरगौरी ॥ घेऊनिवरानिघाले ॥१२॥ निर्वि
 धार्थगणेशपूजन ॥ करावेम्हणूनीबोलतीजन ॥ सकळविघ्नांचासमुदायपूर्ण
 ॥ सर्वदानाशीगणपती ॥१३॥ तोविषेथेंमुरव्यवर ॥ म्हणूनिविघ्नेंपळतीदूर ॥
 वरासहितशीशंकर ॥ ब्रह्मलोकींपातला ॥१४॥ ब्रह्मयानेंअत्यादरें ॥ वरपूजि
 लासर्वेपचारें ॥ शंकरगौरीसहितसारे ॥ यंदनपूजनींतोषविले ॥१५॥ मूष
 कारूढलंबोदर ॥ भोंवतेवन्हाडीसमस्तअमर ॥ वाद्यघोषेंमंडपद्वार ॥ परम-
 कौतुकेंपावले ॥१६॥ वधुवरानेंमंगळस्नान ॥ घालूनिकेळेंहरिद्रालेपन ॥ हो-
 हीमंडपींअमरगण ॥ सदासेवेतिष्ठती ॥१७॥ रोहीमंडपींदिचक्रप्रतिष्ठा ॥ होम
 दिधलाहव्यवारा ॥ इत्यदक्षिणाह्रिजवरिष्ठां ॥ अपारवांटिलीविधीनें ॥१८॥
 लग्नसमयलक्ष्मिन्मूळ ॥ बेगेंपातलेअमरपाळ ॥ वाजंवांन्वाध्वनीप्रबळ ॥
 मंगलकारकबाजतसे ॥१९॥ अष्टसिद्धीजेथेंवधू ॥ नवरागणपतीप्रतापसिं
 धू ॥ तेथीलमहिमावर्णितांवेदू ॥ स्तब्धहोयसर्वदा ॥१२०॥ ब्रह्माआणिशीशं
 कर ॥ उभयपक्षींमुक्ताधुर ॥ त्रिदशांसहितअमरेश्वर ॥ साहित्यकरितीसर्वदा
 ॥२१॥ सूर्यसांबीलघटिका ॥ असंताटाकीनगवाळिका ॥ रमासावित्रीसु

ग्रणेशचतुर्थीकथा.

(१५०)

स्वनायिका ॥ अक्षयबाणेंकरितीप्रीतीनें ॥२२॥ शांतिसमादयाउभनी ॥
जेथेंतेथेंप्रत्यक्षंसुवासिनी ॥ चरिवेदसर्वेयेउनी ॥ लग्नलाघितीआवडीनें ॥२३
॥ तेषीलमहिमावर्णितांदेख ॥ स्वब्धहोयसहस्रमुख ॥ चिरकाळसमग्रकरि
.तांलेख ॥ शाहाणीनव्हेशारदा ॥ २४ ॥ म्हणूनियेथेंसंक्षेपरीतीं ॥ यथार्थव-
र्णिडीऐकिजेथोतीं ॥ वरासनींश्रीगणपती ॥ वरुणाभरणींपूजिता ॥ २५ ॥
अमरम्हणतीऐकासकळ ॥ आधींपूजावात्राश्वनीळ ॥ पाडींगौरीगुणवेल्हा
ळ ॥ समयवन्हाडीपूजावे ॥ २६ ॥ वराचावरिष्ठजोअग्रगणीं ॥ तोस्कंदपूजावा
बहुसन्मानीं ॥ ऐसेंबोलतांअमरगणीं ॥ हांसेंआलेविधीतें ॥ २७ ॥ ह्यणोपा
तलेबहुतसंकट ॥ कैसेनिपूजुंमीनीलकंठ ॥ अगुणअरूपसर्वोत्कृष्ट ॥ विषयें
संतुष्टतोनव्हे ॥ २८ ॥ भालतचिनदिगंबर ॥ गढारुळतीपन्नगहार ॥ विषय-
पूजेविश्वंभर ॥ तृसनव्हेकल्यांतीं ॥ २९ ॥ ब्रम्हाविचारीआपुढेचितीं ॥ कैसेनि
पूजुंपार्वतीपती ॥ कवणेपदार्थाचीप्रीती ॥ तेचिअर्पुनिश्चयें ॥ ३० ॥ भांगधोन
राआणूनिनेव्हां ॥ पुदेंवेवीत्रिदशसमघवा ॥ सकळम्हणतीश्रीशंभवा ॥ परम
प्रीतीयथाची ॥ ३१ ॥ चतुर्भुखकमळासन ॥ पंचमुरवार्वेकरीपूजन ॥ यराचाव-
रिष्ठपडानन ॥ तोहीपूजिताप्रीतीनें ॥ ३२ ॥ सलज्जवन्हाडीहांसतीसकळ ॥ म्ह-
णतीचरवामिच्छात्वायेळ ॥ मुख्यनवरातोदोदिल ॥ एकदंतगजवदन ॥ ३३ ॥
मुख्यपूजकचतुरानन ॥ पंचमुरवतोश्रीभगवान ॥ वराचावरिष्ठआगळाजाण ॥
सहामुरखेंतयातें ॥ ३४ ॥ भांगधोतराआणूनिप्रीतीं ॥ येणेंअर्चितापार्वतीपती ॥
एकाआगळेएकदिसती ॥ म्हणोनिहांसतीसुरसकळ ॥ ३५ ॥ नानाविनोदक
रितीसुंदर ॥ परंतुकोपेपृष्ठानीवर ॥ अनंतजाणुनीसर्वेश्वर ॥ कौतुकमानीसर्वें
वें ॥ ३६ ॥ हास्यविनोदनानारीतीं ॥ सकळसुरवरतेव्हांकरिती ॥ सावित्रीअ-
उनीआदिशक्ती ॥ जगन्मातापूजिली ॥ ३७ ॥ वरुणाभरणींसांगोपचरीं ॥
परमसंतुष्टझालीगौरी ॥ महोत्साहेंमंगळगजरीं ॥ बधूगृहींपातळे ॥ ३८ ॥ य-
थोपचारिवधूपूजन ॥ वेणेंअर्पितेंफळप्रदान ॥ मधुपर्कादिसंपादन ॥ लग्नला-
घितेंआवडी ॥ ३९ ॥ ब्रम्हाकरीकन्यादान ॥ विधीविधानेंहोमहवन ॥ करूनि
वेणेंगजानन ॥ आंघाशिपीतप्रीतीनें ॥ ४० ॥ चतुर्थदिवशांकरूनिसाडे ॥

(१६०)

उपयुक्तकथासंग्रह.

बन्हाहीनिपालेवाडेकडें ॥ केन्गासपुरायेंद्रनिनिधडें ॥ संग्रामसंकेतेपीडि
लें ॥ ४१ ॥ गजासुरबहूप्रचंड ॥ म्हणूननिपालेवाडेतुंड ॥ संग्रामसामुग्रीअ
तिवितंड ॥ सिद्धकेलीनयानें ॥ ४२ ॥ गजस्कंधीसेनापती ॥ स्कंदबैसुनीचालि
लासुमती ॥ शंकरगणनानारीती ॥ सिद्धझालेसंग्रामा ॥ ४३ ॥ सुपसारूह
भाललोचन ॥ सर्वेअपारचालिलेगण ॥ मूषकावरीगजानन ॥ बैसोनसत्वर-
चारिल्ला ॥ ४४ ॥ वेगेंगेकिल्यासंकेतपेरी ॥ कालुकर्णेरणमोहरी ॥ सिंहनाद
करूनिवीरी ॥ मृत्युलोकीपातळे ॥ ४५ ॥ येद्रनिगजासुराचेनगर ॥ परमावेशो
वेदिनीसुर ॥ नानायंत्रांचेअपारमार ॥ करितेझाले शिवगण ॥ ४६ ॥ देवोक्त
र्षऐकूनिकानी ॥ गजासुरदचकलामनी ॥ सैनिकांतेंसक्रोधवचनी ॥ अति
सत्वरपाचारी ॥ ४७ ॥ म्हणेसकळयेद्रनिसुर ॥ बळेवेदिलेंआपुलेंनगर ॥ नरी
सेनाआपुलीसमग्र ॥ सिद्धकराअतिवेगें ॥ ४८ ॥ आमात्पमंत्रीसेनालोक ॥
सिद्धझालेभारसकळिक ॥ शस्त्रास्त्रेसींरथनायक ॥ वेगेंबाहेरनिघाले ॥ ४९ ॥
शंखसेरीमृदंगटोल ॥ कालुकर्णेवाजतीप्रबळ ॥ प्रळयकाळीक्षोभलाकाळ ॥
तैसेवीरचवताळती ॥ १५० ॥ म्हणेदेवीयेकाळी ॥ परमावेशोमांडिलीकळी ॥
शस्त्रास्त्रेसींमहाबळी ॥ युद्धकंदनामिसळले ॥ ५१ ॥ अश्वमारींअश्वमार ॥
मिसळूनिशस्त्रेवर्षतीथोर ॥ वर्षांकाळींशशीदिनकर ॥ मेघडंबरेंलोपती ॥ ५२ ॥
तैसीवीरांच्याशरसंधानी ॥ देवसेनेनेलोपलीअवनी ॥ रथींचेवीरभरून्मिग
नी ॥ शस्त्रेवर्षतीअपार ॥ ५३ ॥ गजस्कंधींचेमहाबळी ॥ रणींकरितीपरमधु-
माळी ॥ येरयेरोहृदयकमळीं ॥ घायहाणितीचपळत्वे ॥ ५४ ॥ ऐसेंदेवोनीसे
नापती ॥ स्कंदवेगेंलोहलापुडती ॥ दैत्यदळींभद्रजाती ॥ एकाएकींमिसळता ॥
५५ ॥ रथपदातीअश्वस्वार ॥ शस्त्रेवर्षनीकेलेचूर ॥ गजस्कंधींचेमहावीर ॥
संख्याधिरहितपाडिले ॥ ५६ ॥ आमात्यादिसेनापती ॥ असुरदळींचेभद्र-
जाती ॥ स्कंदावरीआपुलेशक्तीं ॥ परमावेशोलोहले ॥ ५७ ॥ महाक्रुरराक्षस
गण ॥ गगनींभरूनीमारितीबाण ॥ हेदेवोनिशिवबेदन ॥ कृतांताऐसारखव-
ळता ॥ ५८ ॥ रथासहितसूर्यमंडळीं ॥ जाडनिअसुरचक्रन्यहाळी ॥ शक्तिभ्र-
स्त्रेनयेवेळीं ॥ रजनीचरविधिले ॥ ५९ ॥ अपारशक्तीहोडनिभकर ॥ राक्षसः

गणेशचतुर्थीकथा.

(१६९)

शोधुनीफोडितीपोट ॥ कटीहृदयलक्ष्मिकंद्र ॥ शक्तीझोंचतीसत्राणें ॥ १६० ॥
सुंदरस्त्रिधादेखूनिसकळ ॥ मोहपावलेराक्षसदळ ॥ कित्येकराक्षसहोड
निबिकळ ॥ धरातळींपडियेले ॥ ६१ ॥ मोहंभ्रंशहोडनिमना ॥ अपारपड-
लीअसुरसेना ॥ हेदेखूनिराक्षसराणा ॥ परमावेशंधाविन्मला ॥ ६२ ॥ न
ळींउतरूनीसमस्तअसुर ॥ करितेझाळेअपारमार ॥ सूर्यलोपूनिसमस्त
अंबर ॥ शस्त्रींबुजोनीसांडिलें ॥ ६३ ॥ शक्तीचरीमहाशक्ती ॥ गजासुरें
सोडिलीनिगुती ॥ तेणेदेवांचासेनापती ॥ भयेंमानसींदचकला ॥ ६४ ॥
मगधरातळींयेडनितेणें ॥ युद्धमांडिलेंबहुसत्राणें ॥ असुरसेनाअपारबा
णें ॥ स्कंदेंतेन्हांपाडिली ॥ ६५ ॥ हेदेखोनिगजासुर ॥ हातींघेउनीदिष्य-
तोमर ॥ स्कंदसेनावहुअपार ॥ पाडिताझालातेक्षणीं ॥ ६६ ॥ संकटदेखो
नीषडानन ॥ वर्षताझालाअपारबाण ॥ वदनपसरुनीअसुरेंजाण ॥ सम-
ग्रबाणगिळियेले ॥ ६७ ॥ देवसेनाथोरथोर ॥ मुस्वींधातुनीरगडीअसुर ॥
विरथकरुनीशिवज्येष्ठकुमर ॥ रणसोडुनीपळविला ॥ ६८ ॥ हेदेखूनिसकळ
लोचन ॥ वर्षताझालाअपारबाण ॥ वदनपसरुनीअसुरेंजाण ॥ समस्तबा
णगिळियेले ॥ ६९ ॥ देवसेनावहुजर्जर ॥ असुरेंकेलीतैअपार ॥ हेदेखोनि
लंचोदर ॥ परमावेशंधाविन्मला ॥ १७० ॥ म्हणेअसुरापसरुनिवदन ॥ तुयां
गिळिलेसमग्रबाण ॥ तरीआतांअर्धक्षण ॥ नलगतांतुजबधीन ॥ ७१ ॥ चं
डकोदंडघेडनिहातीं ॥ सज्जकरुनीलोरलाक्षितीं ॥ मूषकारूढभद्रजाती
चाणींविंधीलाघवें ॥ ७२ ॥ वदनकमळींभरतांबाण ॥ बुजुनिगेलेसमग्रव-
दन ॥ महानाटकीगजानन ॥ अपारबाणवर्षला ॥ ७३ ॥ ऐसेदेखोनिगजासुर
॥ कोदंडघेउनीलावितशर ॥ एकसोडितांशतसहस्र ॥ अपारबाणनिघाले
॥ ७४ ॥ गजाननलाघवीथोर ॥ समंत्रबीजेसोडितशर ॥ बाणेंजाउनीसार-
थीवर ॥ वारूसहितउडविला ॥ ७५ ॥ चारवारूआणिसारथी ॥ बाणलाग
पडिलेसितीं ॥ नूतनरथीबैसूनिकुमती ॥ अपारबाणसोडीपें ॥ ७६ ॥ बा
णापाठीसोडितांबाण ॥ धरासहितझांकिलेनयन ॥ निवारणकरीतोगजा
नन ॥ फरीतेबाणनाटोपती ॥ ७७ ॥ मूषकाअंगींभरलेशर ॥ तेणेंदचकलां

लंबोदर ॥ गिरगिरीयेडनीधरणीवर, एकाएकीं आदच्छला ॥ ७८ ॥ सेनासमु-
 दायआरिलासकळा ॥ देवसेन्यासींसुरलापळा ॥ सायधहीडनीपाहेकपिल ॥
 तंवसेनासमग्रपळाली ॥ ७९ ॥ ऐसेदेस्वोनिगणाधिपती ॥ परशुअंकुशये
 उनिहातीं ॥ एकाएकीं असुराप्रती ॥ घायमारिलासत्राणें ॥ १८० ॥ चारीवा-
 रूआणिसारथी ॥ घायासरिसेपाडिलेक्षितीं ॥ असुरदेसुनीअपरितपुरती
 ॥ मह्युद्धासींमिसळला ॥ ८१ ॥ गुडघेआणिकोंपर ॥ मस्तकथडकाहाणि
 तांअसुर ॥ शंडादंडेंलंबोदर ॥ असुरेंकरियेधरियेला ॥ ८२ ॥ ऐसेदेस्वूनिग-
 जानन ॥ उभयहस्तींअसुरकर्ण ॥ धरूनिशिरींचादेदीप्यमान ॥ सुकृतसत्रा-
 णेंउडवितसे ॥ ८३ ॥ परशुअंकुशउभयघायीं ॥ असुरताडुनीपाडिलामहीं ॥
 मस्तकफुटनांअपारपाहीं ॥ अशरुद्धयमीभडभडां ॥ ८४ ॥ पूर्वसंकेतेंअसुर-
 गण ॥ गणपतीहस्तेंपावळामरण ॥ विमानारूदशचीचारमण ॥ दुंदुर्भाना-
 दग्नजवी ॥ ८५ ॥ पुष्यवर्षावकरितीसुर ॥ विजयीझान्गोरीकुमर ॥ गजासु-
 रान्वासैन्यभार ॥ समग्रआरिलातेसमयीं ॥ ८६ ॥ शरुद्धयमींभाद्रपदमासीं ॥
 अरुणोदयींचतुर्थीदिवसीं ॥ असुरवधिलाम्हणोनितयासीं ॥ सुरवरपूजि-
 तीप्रीतीनें ॥ ८७ ॥ आणितेयांलागींदेउनिवर ॥ स्वस्थलाप्रतीस्थापितेसुर-
 स्रण्णीअद्यापीनरीनर ॥ वरदचतुर्थीकरिताती ॥ ८८ ॥ आणितयेकावींलं-
 बोदर ॥ सुरवरान्चेमनोरथसुंदर ॥ सिद्धीसनेईम्हणोनिसमग्र ॥ सिद्धिविना-
 यकम्हणतीतया ॥ ८९ ॥ सूतम्हणेहोकरपिजन ॥ हेसिद्धिविनायकआख्या-
 न ॥ रुष्णासांगेयुधिष्ठिराकारण ॥ ब्रम्हासांगेनारदासीं ॥ १९० ॥ ऐसीही-
 सिद्धिविनायककथा ॥ भक्तियुक्तकरुनिचिता ॥ ब्राम्हणसुरवेंश्रवणक-
 रितां ॥ दग्धहोतीसर्वपापें ॥ ९१ ॥ आणिसर्वमनोरथहोतीपूर्ण ॥ दारिद्र्या-
 दिदुःस्वेनघाधितीजाण ॥ प्राणियुद्धींविवादींविजयपूर्ण ॥ प्राप्तहोयसर्वदा
 ॥ ९२ ॥ पुत्रपौत्रधान्यसंपत्ती ॥ कथाश्रवणेंप्राप्तहोती ॥ आणिसिद्धिविना-
 यकप्रसादेंनिश्चिती ॥ स्वर्गप्राप्तीअंतीहोय ॥ ९३ ॥ नैमिषारण्यांएवंप्रकारें-
 ॥ विनायककथाभेभरें ॥ शौनकादिकांसींअत्यादरें ॥ सूतकृषीसांगत
 ॥ ९४ ॥ तीसहीसिद्धिविनायककथा ॥ अविष्यपग्रपुराणोक्ता ॥ महाराष्ट्र

स्यमंतकोपाख्यान.

(१६३)

भाषींझान्डीसमासा ॥ गणपतीच्याप्रसादे ॥ १९५ ॥ इतिथीसिद्धिविना
यककथासमासा ॥ ॥ श्रीसांबसदाशिवापणमस्तु ॥ ॥ध॥ ॥

अथस्यमंतकोपाख्यानप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीकृष्णायनमः ॥ जोलावण्यामृतसागर ॥ संगुण
लीलाविद्यहीयदुवर ॥ मुकुटीतेजझळकेअपार ॥ शशिमित्रझांकोढती
॥१॥ दिक्चक्राचियेवदनी ॥ तैनेजनमायेगनी ॥ मकराकारअवणी ॥
दिव्यकुंडलेंतळपती ॥२॥ कींतेअनंततेजाचेउमाळे ॥ कींप्रळयाप्तीमेंउघडिसे
डोळे ॥ कींअनंतबाळसूर्यउगवडे ॥ प्रकाशलेंस्वरूपतैसे ॥३॥ मेरूपाठरीं
सुंदर ॥ बाहेसुवर्णनदीचापूर ॥ तैसाटिळकमनोहर ॥ विशावभाषींझळक
तसे ॥४॥ चंदनचर्चितश्यामकांती ॥ सुवासेंभरलीद्वारावती ॥ जनघाणदे
यताजाचती ॥ निजानंदेंकरूनियां ॥५॥ मुक्ताफळांच्यारुबतीमाळा ॥ तेजे
झांकतीचंद्रकळा ॥ कींतींअनंतब्रह्मांडेंगळां ॥ मौक्तिकरूपेंडोऱती ॥६॥ ऐसा
इरकेसमुद्रहर ॥ रुष्मिणीमनचकोरचंद्र ॥ कींतोस्वानंदामृतसागर ॥ मक्ती

लागींअवतरला ॥ ७ ॥ आतांऐकातयाचेंचरित्र ॥ झालेंरुष्मिणीचेंस्वयं
 र ॥ विजयीहोउनीश्रीधरा ॥ द्वारावतियेपातला ॥ ८ ॥ यावरीयांद्वसत्राजि
 त ॥ परमअनुष्ठानीशुचिभंत ॥ प्रसन्नकैलातेणेंआदित्य ॥ बहुततपकरू
 नियां ॥ ९ ॥ मुख्यदेवतसूर्यनारायण ॥ सूर्यानुष्ठानेंश्रेष्ठब्राम्हण ॥ चरकडै
 वतेंकल्पितपूर्ण ॥ चंडकिरणप्रत्यक्ष ॥ १० ॥ सूर्यमंडळविलोकुन ॥ नित्यनक
 रितीजेकांनमन ॥ तेअभागीपरमअज्ञान ॥ अत्यायुषीजाणाचें ॥ ११ ॥ व्यास
 वात्मीकादिऋषीसकळ ॥ वर्णितीअद्भुतसूर्यमंडळ ॥ सूर्यउपासकसदास्फ-
 शील ॥ यमकाळबंधीतया ॥ १२ ॥ असोसत्राजितासींसूर्यनारायण ॥ तपां
 तींझालाहोप्रसन्न ॥ म्हणेइच्छितमागवरदान ॥ मगकायवचनबोलेतो ॥ १३
 ॥ म्हणेदर्शनिंपूर्णमनोरथ ॥ ऐकोनिसंतोषलाआदित्य ॥ मगस्यमंतकमणीअ
 द्भुत ॥ प्रसाददेतसत्राजिता ॥ १४ ॥ नित्यप्रसवेअष्टभारसुवर्ण ॥ सूर्यसयप्र
 भाषरिपूर्ण ॥ व्याधीसर्पव्याघ्रअवर्षण ॥ देशांतुनीदूरजाय ॥ १५ ॥ तोमणी
 घेऊत्वरित ॥ नगरासिआलासत्राजित ॥ गजरेंमहोत्साहकरित ॥ स्वगृहा
 तेंप्रवेशला ॥ १६ ॥ तोएकेदिचसींसत्राजित ॥ गळांघालोनीस्यमंत ॥ निजभा
 रेंसींत्वरित ॥ द्वारावतीयेपातला ॥ १७ ॥ दुरूतदेखतांनृपवर ॥ म्हणतीउतरला
 दिनकर ॥ दैत्येंगांजिलेंम्हणोनिसत्वर ॥ शरणआलाहरीतें ॥ १८ ॥ हरीससांग
 तीसेवकजन ॥ भेटीसआलासहस्रकिरण ॥ मगबोलेबसुदेवनंदन ॥ सत्राजित
 चेतसे ॥ १९ ॥ ऐसेंबोलेतोचेंकुठनाथ ॥ तोअकस्मातआलासत्राजित ॥ मानदेउ
 नियांबहुत ॥ सभेमाजीवैसविला ॥ २० ॥ स्यमंतकमणीदेखोन ॥ तटस्थझाले
 सभाजन ॥ तोनारदमुनीउगोन ॥ कृष्णकर्णीलागला ॥ २१ ॥ म्हणेहास्यमंत
 कमणी ॥ तुमचेकंठींअसावाचक्रपाणी ॥ याचेंतेजकौस्तुभाहुनी ॥ विशेषम
 जवातसे ॥ २२ ॥ हरीम्हणेकैसायेईलहाता ॥ येरूम्हणेमीमागतोसत्राजि-
 ता ॥ मगबोलेपयजातपिता ॥ मणीसर्वथानेदीतो ॥ २३ ॥ मगम्हणेनारदमुनी ॥
 तुमच्याचघरायेईलमणी ॥ यावरीब्रम्हंनंदनेचक्षणीं ॥ सत्राजिताजवळी
 आला ॥ २४ ॥ म्हणेधन्यधन्यतंसत्राजित ॥ सुप्रसन्नझालाआदित्य ॥ या
 स्यमंतकमण्याचेंतेजअद्भुत ॥ ऐसीवस्तूतुजदीधळी ॥ २५ ॥ ऐसाहामणीसुगु

स्यमंतकोपारख्यान.

(१६५)

ण॥जरीकरिसीकृष्णार्पण॥तरीत्रिभुवनींफ़ीर्तीपूर्ण॥तुझीरायावसावेळ
 ॥२६॥ऐकतांऐसेंचन॥सत्राजितझालाक्रोधापमान॥मूढणेतुमच्यासभेआ
 जपासून॥नयेउंआम्हीसर्वथा॥२७॥कृष्णागोरक्षकगोरसचोर॥महाकप
 दीअकपींजार॥हाचकाश्मणीलेणार॥झालाथोरअवघ्यांत॥२८॥ऐसेंबोळू
 निकोधेंउठिला॥स्वभारेंसींगरागोळा॥मणीनेउनीदेव्हारीदेविला॥मगपूजि
 लायथासांग॥२९॥तोंधाकुरारायाचासहोदर॥प्रसेननामैमहावीर॥तेणें
 स्वकंठींतोमणीसुंदर॥एकेदिवसींघातला॥३०॥सवेंपेउनीचनुरंगदळ॥मृग
 येसींप्रसेनगोळातळाळ॥तोंएकमृगदेखतांचपळ॥तयामागेंधाविन्नला॥
 ३१॥दळभारदूरीराहिला॥प्रसेनघोरकांतारींप्रवेशला॥परीस्यमंतकतेजा
 गळा॥गळांझळकेधांवतां॥३२॥असंभाल्यतेजदेखोन॥गिरिकंदरींतूनउठी-
 लापंचानन॥भयानकहाकदेउन॥प्रसेनावरीपडियेला॥३३॥अश्वासहित
 प्रसेनामारून॥सिंहचाठिलामणीधेउन॥तोंजांबुवंतहिंडनविपिन॥त्वाक्-
 पंधेंपेतसे॥३४॥देखोनिमण्याचेतेज॥वेगेंधाविन्नलाकक्षराज॥एक्याचमु-
 ष्टिघातेंसहज॥सिंहमारुनीटाकिला॥३५॥बाहान्तरकोठीरीसगणित॥त्यां-
 चानृपएकजांबुवंत॥जेणेंमेरूवरूनीउडीअकस्मान॥पृथ्वीवरीघातली॥३६
 ॥तेवेळींसूर्यस्थींचेंचक्र॥मांडीसझगरलेंअणुमात्र॥जोब्रह्मयन्त्राभवतार॥रा
 मकार्यासात्यझाला॥३७॥श्रीरामाचेंपरमप्रीतिपात्र॥राघवपडिघडिपुसेत्या
 सिचिचार॥जोबहुकाचाचारुहसाचार॥परमचतुरपंडितजो॥३८॥पूर्वींश्री-
 रामरावणामारून॥अयोध्येसआलेपरतोन॥अकरासहस्रवर्षेपूर्ण॥राज्य
 केळेरघुवीरें॥३९॥एकेदिवसींअयोध्यानाथ॥सभेबेंसलाअसनांसमर्थ॥तों
 करजोडोनीजांबुवंत॥विनवीतश्रीरामातें॥४०॥रावणकुंभकर्णतुम्हीबधिते
 ॥बहुतराक्षसआम्हींमर्दिळे॥परीमजसींमह्युद्धासींमिसळले॥ऐसेवीरनंदेसे
 पां॥४१॥मगबोलेजनकजावर॥तुजसींभिडेऐसावीर॥कोणदिसतोसाचार
 ॥सांगेंमजसर्वता॥४२॥जांबुवंतमूढणेकौसत्यात्मजा॥तुजवीणवीरनदिसे
 दूजा॥तुजसींझुंजावेंऐसामाझा॥मनोरथपूर्णअसे॥४३॥ऐकोनिहांसिन्नु
 लाश्रीराम॥गोष्टीबोलिल्लासीउत्तम॥परीकृष्णावतारींहानेभा॥पूर्णकरील

जाणपां ॥ ४४ ॥ स्वयंतकमण्यत्वेकाजे ॥ तुम्हीआम्हीभिडूंसहजे ॥ त्यावरी
मगरपुराजे ॥ अवतारआपुलासंपविला ॥ ४५ ॥ मगपाताळविवरीजांबुवंत
॥ बहुतवेळकाळकमित ॥ सहजबाहेरआलाभकस्मात ॥ तंवतोमणीसांपडला
॥ ४६ ॥ सिंहावलीकनेकरून ॥ पहामागीलयनुसंधान ॥ जांबुवंतपंचाननामा
रून ॥ मणीघेउनगेलातो ॥ ४७ ॥ प्रवेशलाविवराभीतरी ॥ मणीबाधिलापा
ळघावरी ॥ जांबुवंतीनामेंकुमरी ॥ बहुआवडेपितयातें ॥ ४८ ॥ इतकारुनांतव
र्तला ॥ परीआळचीहरीवरआला ॥ म्हणतीप्रसेनरुषोंमारिला ॥ मणीनेला
चोरुली ॥ ४९ ॥ लोकापवादबोलतीजनी ॥ लागतीएकएकाचेकर्णी ॥ रुषों
ऐसीकरूनयेकर्णी ॥ मण्यासारीसर्वथा ॥ ५० ॥ सत्राजितपाठवीसांगून ॥
मणीनेलाआमुचाबंधूमारून ॥ रुष्यासींसांगतीसेवकजन ॥ बर्तमानजेझा
ले ॥ ५१ ॥ मगम्हणेंवनमाळी ॥ हाडागलागलायादवकुळी ॥ तोधुवोनियांत
लाळी ॥ शुद्धकरावालागेल ॥ ५२ ॥ सर्वेघेउनीयादवभार ॥ चतुरंगदळसमग्र ॥
शोभावपारुक्मिणीवर ॥ अरण्यामाजीचालिला ॥ ५३ ॥ जोरेंकुंठीचासुकु
मार ॥ तोशोधितबहुकांतार ॥ तोंदेखिलेंप्रसेनचेंकलेवर ॥ विदारूनपाडि
लें ॥ ५४ ॥ मगपाहिलेंगोपाळें ॥ तोंउमटलींसिंहाचींपाउलें ॥ मगतेसेचलोक
चालिले ॥ तोंसिंहाचेंदेखिलेंप्रवारे ॥ ५५ ॥ तेथूनियमटलींसिंहाचींपाउलें ॥
मगतेसेचपुढेंचालिले ॥ तोंघोरविवरदेखिलें ॥ लोकयोक्ततेतेथेंची ॥ ५६ ॥ वि
वरदिसेभयानक ॥ सकळांम्हणेद्वारकानायक ॥ तुम्हीद्वारकेसींजावेंसकळि
क ॥ सैन्यघेउनीमाघारे ॥ ५७ ॥ मणीयावीणअवधारा ॥ मीसर्वथानयेंद्वारका
पुरा ॥ अढाविसावेदिसींमाघारा ॥ येईनसत्यजाणिजे ॥ ५८ ॥ द्वारकेसलो
कआलेसमस्त ॥ अवधेंनगरचिंताक्रांत ॥ सत्राजितासशापित ॥ आबघात
लाम्हणूनियां ॥ ५९ ॥ रुक्मिणीहोउनीव्रतस्य ॥ देवीचेंआराधनकरीनित्य ॥ क्षे
मेंपावाद्वारकानाय ॥ याचस्वार्थेंकनूनियां ॥ ६० ॥ असोइकडेविवरांत ॥ प्रवेश
लाकमळोद्वरांत ॥ रुष्याप्रसेनेंविबरउजळत ॥ अंधारतेथेंकेंचाहो ॥ ६१ ॥ विव
रकमिलेंगोपाळें ॥ तोंअक्षपतीचेंनगरदेखिलें ॥ पर्वतांकाररीसबेंसळे ॥ महा
द्वाररक्षित ॥ ६२ ॥ हातींधरुनीजपमाळ ॥ अवभेराभउपासकनिर्मळ ॥ रायस्य

स्यमंतकोपारख्यान.

(१६७)

रणासर्वकाळ ॥ करितीनेत्रडाबूनियां ॥ ६३ ॥ मगराभ्रोंवतीमर्गजपोंवडी ॥ त्या
 हीधरीलिहिल्या रामनामावडी ॥ असोतोनाटकीवनमाळी ॥ गुप्तरूपेंआंतगेळा
 ॥ ६४ ॥ जांबुवंताचेनिजमंदिरी ॥ कमळदलाक्षतोकंसारी ॥ प्रयेगळातोंपान
 रवावरी ॥ मणीबांधिलादेखतसे ॥ ६५ ॥ तंबत्याजांबुवंताच्याअंगना ॥ दृष्टीदे-
 खतीजगन्मोहना ॥ म्हणतीपाचिपासुंदरपणा ॥ मदनउणावारतसे ॥ ६६ ॥ दि-
 व्यमुगुरकर्णीकुंडले ॥ आकर्णपर्यंतनेत्रोत्यले ॥ सगुणरूपसांबळे ॥ वदनसु-
 हास्यउदार ॥ ६७ ॥ चतुर्भुजतमालनीळ ॥ गळांबैजयंतीदेतडोल ॥ पीतवसन
 वेल्हाळ ॥ कठीमेरवळाशोभतसे ॥ ६८ ॥ मदनमनोहरसांबळा ॥ अकस्मातको-
 ठेनिआळा ॥ एकलाजसांडोनतेवेळां ॥ श्रीरंगारसीबोलत ॥ ६९ ॥ त्रैलोक्यसु-
 द्रामनमोहना ॥ कोमलांगाराजीवनयना ॥ तुजखिलोकितांआमुच्यानपना ॥
 समाधानजाहले ॥ ७० ॥ जीचेकुशीसहीमूर्तिउपजली ॥ धन्यपन्यतेतुझीमाउ-
 ली ॥ जेतुझेपाठीबैसली ॥ कितीतपेंतपलीनकळेकीं ॥ ७१ ॥ निद्रितआहेभोंजां
 बुवंत ॥ तोंतूंबेथुनीजाईत्वरिता ॥ हाजागाझालियानिश्चित ॥ तुजग्रासीलसग-
 ळार्ची ॥ ७२ ॥ जातुजदीभलेंजीवदाना ॥ वेगींजाईआपुल्यास्थाना ॥ बाटपाहत
 असेलतुझीलसना ॥ कंठींप्राणधरूनियां ॥ ७३ ॥ मगबोलेद्वारकाविहारी ॥
 मीजिन्मापासुनीब्रह्मचारी ॥ राणीमजसींमीतीधरी ॥ परीमीउदाससर्वदा ॥ ७४
 ॥ मीसर्वांचाआदिकर्ता ॥ मजनाहींमातापिता ॥ मीमायाचक्रापरता ॥ सगुण
 झालोंसक्तान्गर्गां ॥ ७५ ॥ पालस्वावरीबांधिलामणी ॥ तोमजबालजरीसो-
 डुनी ॥ तरीमीउगाचजाईनयेथुनी ॥ नकरींकरणीविपरीत ॥ ७६ ॥ मगम्हणातीरे
 चतुरा ॥ सागोष्टीतोर्वीत्रसुकुमारा ॥ जोंचेवआलानाहींमहावीरा ॥ जांबुवं-
 तासींजाणपां ॥ ७७ ॥ मगहासोनियांजगजेठी ॥ दृढघातलीमाळगांठी ॥ पी-
 तांबरचेपदरबोरीं ॥ स्वेवीउचळोनीमाघारे ॥ ७८ ॥ मगबोलेभुजापिरोन ॥ या
 चाबळगर्वसर्वहरीन ॥ म्हणोनिवांकीसहितदृढचरण ॥ धरणीवरीआपरीपें
 ॥ ७९ ॥ तोंजागाजालाजांबुवंत ॥ नेत्रउषडोनीकोर्धेपाहात ॥ तोंवीरदेखिलाअ-
 द्रुत ॥ मगपुसततयासीं ॥ ८० ॥ तूंकोगाचारेकोण ॥ हरीम्हणेमणीआणिल्या
 जोरून ॥ तुजशिखाकरावयापूर्ण ॥ विघरामाजीउतरलों ॥ ८१ ॥ जाबुवंतम्हणे

तुजशिखाकरिनी ॥ हरीमूढोक्तायव्यर्थबोलून ॥ ऐसें ऐकतांचिबचन ॥ महा
 वीरलोडला ॥ ८२ ॥ चापसक्तवत्सलभगवंत ॥ निजभक्तासींझोंबीघेत ॥ जां
 बुवंताचेमनोरथ ॥ पूर्णकरावचापातला ॥ ८३ ॥ पिछितीएकमेकांचेहात ॥ ह
 द्यात्हृदयआदळत ॥ सवेचिदेतीमुष्टिघात ॥ बर्मकबालक्षुनियां ॥ ८४ ॥ एकमे-
 कांसचरणींधरूनी ॥ दूरभिरकावितीभवंडूनी ॥ जैसेमेरुमांदारदोर्दी ॥ एकेवा
 रींमिळाले ॥ ८५ ॥ कींविष्णुआणिशंकर ॥ कींरोहिणीचरआणिमित्र ॥ कीं
 रामआणिभार्गववीर ॥ परस्परेंपुद्गकरिती ॥ ८६ ॥ कींसूर्यसुतआणिशक्र-
 कुमर ॥ पूर्वींमह्युद्गकरितीयोर ॥ तैसेजांबुवंतआणियदुवीर ॥ पुद्गलागीं
 मिसळले ॥ ८७ ॥ अद्वावीसदिवसअहोरात्र ॥ दोघेपुद्गकरितीमहावीर ॥ जांबु
 वंतांचेशरीर ॥ झालेंचूरपुद्गकरितां ॥ ८८ ॥ सत्वहीनदेहहोउनी ॥ मूर्धागत
 पडलाधरणीं ॥ कृष्णवक्षस्यचींबिसूनी ॥ म्हणोमणीदेईवेगें ॥ ८९ ॥ जांबुवंत
 म्हणोहाकोणवीर ॥ प्रचंडपुरुषार्थीदिसेशोर ॥ म्हणूनउघडूनियानेत्र ॥ विलो
 क्तिरकृष्णामुरख ॥ ९० ॥ तोंस्वेदबिंदुधबथबलेभाळा ॥ तेंणोक्तसूरिमळवटापि
 जळा ॥ आंगींचाचंदनपुसला ॥ तुळसीवनमाळासुकल्याहो ॥ ९१ ॥ जांबुवंत
 करीरामस्मरण ॥ म्हणेदेहांतआलाकींमजलागुन ॥ आठविलेंरघुपतीचें-
 ध्यान ॥ धनुष्यबाणासमघेत ॥ ९२ ॥ कृष्णविचारीमानसीं ॥ रामरूपधरावें
 पासमयासी ॥ ऐसेंइच्छितांतेजोराशी ॥ रामझालाश्रीकृष्ण ॥ ९३ ॥ सुहा
 स्ववदनराजीवनयन ॥ हातींविराजेचापबाण ॥ जांबुवंतेतेंदेखून ॥ सावधहो-
 उनीचरणधरीले ॥ ९४ ॥ नयनीदेखतांसीतापती ॥ तत्कावशरीरींभरलीश-
 क्ती ॥ सबेचिअवळोकूनपाहेमूर्ती ॥ वारंवारसप्रेमें ॥ ९५ ॥ श्रीरामरूपदेख
 तांदृष्टीं ॥ ब्रम्हानंदेंभरलीसृष्टी ॥ मगरामम्हणेएकगोष्टी ॥ जांबुवंतांएक-
 पां ॥ ९६ ॥ रामअवतारींयुद्धवरदान ॥ तेंपाकठेकींतुजलागुन ॥ ऐसेंबोलोनी
 जगजीवन ॥ जांबुवंतासींभेटला ॥ ९७ ॥ सद्गदितझालाजांबुवंत ॥ म्हणेपुर
 लामनोरथ ॥ जोरामतोचीकृष्णनाथ ॥ अश्वेदरूपसंचरलें ॥ ९८ ॥ मगश्रीकृ-
 ष्णासींआसनीवेंसवून ॥ षोडशोपचारेंकेलेंपूजन ॥ कृष्णोंसांगीतलेंवर्तमान ॥
 स्वमंतकमण्याचें ॥ ९९ ॥ जांबुवंतम्हण्यदुनायका ॥ माझीकन्याजांबुवंती

स्यमंतकोपारव्यान.

(१६९)

सुरेरवा ॥ हेअंगिकारावीकंसांतका ॥ बरी मणीआंदणदेईनमी ॥ १०० ॥ कार्य
जाणोनीत्तषीकेश ॥ अवश्यम्हणेजांपुबंतास ॥ तंवतोअत्यंतउन्नमदियस ॥
उंमत्तकाळधरियेले ॥ १ ॥ जांबुपंतेंआपुलेयनचर ॥ वन्हाडीमेळयिलेअपार ॥
देखोनिकोटिकामसुंदर ॥ वनचरंतदस्थपेंहोती ॥ २ ॥ उग्रघटिकाजबळआली
॥ धांवतीवन्हाडिणीआश्वली ॥ नबरीसहळदलाविली ॥ कृष्यासचर्चिलीउर-
लीते ॥ ३ ॥ आश्वलवन्हाडीमोठेमोठे ॥ म्यासुरवदेंपिशालपोटे ॥ अन्नपाट-
धरितीनेटे ॥ मंगळाष्टकेंपेंम्हणती ॥ ४ ॥ ॐपुण्याहम्हणवून ॥ दोघांलाविलें
ऐक्यउग्र ॥ तोनारदमुनीतेयेयेउन ॥ अकस्मातउभाराकला ॥ ५ ॥ हांसेंआले
नारदासी ॥ ह्यणेउत्तमकेलेहृषीकेशी ॥ नबरीदेखतांमानसीं ॥ संतोषमजवा-
दला ॥ ६ ॥ तूंमदनमनोहरतमालनीळ ॥ परिनबरीपाशीकेंसपुष्कळ ॥ ऐसीहेपुटेपे
उनिवेल्हाळ ॥ केसानिजसीसांगपां ॥ ६ ॥ हिचेंस्वरूपदेखोनी ॥ मजउणीवाटे
रुक्मिणी ॥ दारकेबेलोकपाहनी ॥ बहुतसंतोषीहोतीला ॥ ८ ॥ बरेंआतांक्षणस-
री ॥ तुमचेंहळदीउरणेंपाहूनिनिर्पारीं ॥ मगमीजाईनद्वारकापुरीं ॥ लोकांस्का-
गींसांगावया ॥ ९ ॥ तोहळदीलाधूनिचनमाळी ॥ फाटीनबरीच्याआंगाचीम-
ळी ॥ तुझीसासूहरीम्यांनाहीदेखिली ॥ ऐसेंप्रसवलीकन्यारत्न ॥ १० ॥ मग-
हांसेचक्रपाणी ॥ म्हणेवसावेंक्षणभरीनारदमुनी ॥ कृष्णतेव्हांहातींधरूनी ॥
आपणाजबडीवैसविला ॥ ११ ॥ हरीम्हणेकांहींगायन ॥ करावेंआजिअसेसुदि-
न ॥ मंगळदायकपरमकल्याण ॥ गाऊनिअवणतृसकरीं ॥ १२ ॥ नेदीहरिवचना-
सिमान ॥ नारदासीचढलाअभिमान ॥ म्हणेकोणापुटेकसंगायन ॥ कोणसुजा-
णयेथेंअसती ॥ १३ ॥ अभिमानजाणोनीमाधव ॥ झाडावयानारदाचागर्भ ॥
कौतुकदाविलेंअपूर्व ॥ एकारिसाबोलाविलें ॥ १४ ॥ चिमणाव्हाश्वलयेउन ॥
हरीपुटेवेंसेपद्मासनघालून ॥ मगत्यासपुसेभगयान ॥ कांहींगायनयेतेकीं ॥ १५ ॥
तोम्हणेहरीतुझेदयेकरून ॥ करीनमीआतांचिगायन ॥ म्हणोवीणानारदाचारु-
क्षण ॥ मजपासीदेईजे ॥ १६ ॥ नारदम्हणेदोन्हीतंत ॥ तोडूनटाकीलअकस्माना ॥
हरीम्हणेतोसमस्त ॥ कळाजाणतोगायनाच्या ॥ १७ ॥ मगवीप्रात्याचेहातींदि-
धला ॥ तेषेंस्वरांचाथारवैसविला ॥ तेषेंचनारदाचागर्भहरला ॥ म्हणेनवलकळा

उपयुक्तकथासंग्रह

येथेंअसे ॥१८॥ तेणेंसाहीरागछलीकार्यी ॥ चौसष्टीमूर्छनादाबूनियां ॥ अने
 कउपरागांच्याक्रिया ॥ गाडल्यातेव्हांरतिनीं ॥१९॥ गीतप्रबंधानृत्यकळा ॥ दा
 बूनितोषविलेंगोपाळा ॥ मगसाबडीनामेंतेवेळां ॥ हरीचीलीलाभारंभिली ॥
 १२०॥ साबडेंसप्रेमगायन ॥ तेथेंतुळ्यामनमोहन ॥ हरीडोलेआनंदेंकरून ॥ धा
 वोनिआलिंगनदेतया ॥ ११॥ मगनारदेंहीउठून ॥ बंदिलेआखेलाचेचरण ॥ विरोध
 गेलेपाषाण ॥ त्याचेंकीर्तनऐकतां ॥ १२॥ हरीमूणेरेंगुणयंता ॥ भागलेसीपुरेक
 रींआतां ॥ तेणेंटाळधिणातत्काचवेवित्तरवात्ता ॥ तौशिळागोठल्यासर्वेही ॥
 १३॥ वीणाटाळतेवेळां ॥ शिळेमाजीपेंगुंतला ॥ नारदकादावयागेला ॥ तंबतो
 सर्वयाननिघेची ॥ १४॥ आश्चर्यझालेंसकळां ॥ म्हणतीगायनऐकतांविरल्याशि
 ळा ॥ मगनारदेंगायनाच्याकळा ॥ नानरीतींदाविल्या ॥ १५॥ परीशिळाकदांन
 विरती ॥ मगम्हणेजयजयधीपती ॥ तुझीअद्भुतकर्तव्यगती ॥ ब्रह्मादिकानेणवे
 ॥ १६॥ मगआणिकएकरीसबोलायून ॥ त्याच्यामुरवेंकरविलेंगायन ॥ तत्का
 चशिळागेल्याविरून ॥ वीणाटाळकादिला ॥ १७॥ आणिकएककेलेंअद्भुत ॥
 जेंसेंरंभेचेंरूपविराजित ॥ त्याहनीविशेषजांबुवंतीदिसत ॥ नारदविस्मितपा
 हातसे ॥ १८॥ असोचारदिवसजाहलासोहळा ॥ मणीमगआंदणदीधला ॥ कृ
 ष्णजांबुवंतीघेउननिघाला ॥ वेगेंपरतलाद्वारकेसी ॥ १९॥ आणिकअश्वग
 जरय ॥ जांबुवंतआंदणदेत ॥ जांबुवंतीसहितकृष्णनाथ ॥ मिरबतआलाद्वार
 कैसीं ॥ २०॥ सभेसिआणिलामणी ॥ दाविलासमस्तांलागुनी ॥ मगसत्राजि
 तासीबोलावुनी ॥ स्वमंतकहातींदीधला ॥ २१॥ परमलज्जितसत्राजित ॥ अ
 धोबदभरवालींपहात ॥ म्हणेरुसलाकींकृष्णनाथ ॥ मींसताआळघातला ॥
 २२॥ मजवरीरुसलात्तुषीकेश ॥ मगमजकालत्रयींनाहींयश ॥ कायकरुंऐशिया
 स ॥ जगन्निवाससमजेकैसा ॥ २३॥ म्हणेंसत्यभामाआणिहामणी ॥ देउनसम
 जाबूंचक्रपाणी ॥ मगकृष्णापुढेंहातजोडुनी ॥ करीविनवणीसत्राजित ॥ २४॥ मा
 झीसत्यभामासुंदरकन्या ॥ हेअंगिकारीजगज्जीवना ॥ कृष्णोमान्यकेलेंवचन
 ॥ लघपरिलेंतत्काळ ॥ २५॥ परमउत्साहेंलाबूनिलग्न ॥ सत्यभामाकैलीकृष्ण
 र्भणा ॥ वरीमणीदिधलाआंदण ॥ आणिवहुतधनगजरय ॥ २६॥ कृष्णम्हणेंसभ

स्यमंतकोपारञ्चान.

(१०१)

अिता ॥ तुम्हीवेदनकरावाआतां ॥ आम्हीवरदचतुर्थीचाचंद्रअपचितां ॥ देखिता
 होतागोकुळीं ॥ ३७ ॥ गार्डपेउनयेतांदेसा ॥ गोखुरिसांचलेउदक ॥ त्यांतविंबला-
 हातामृगांक ॥ तोम्यांदृष्टीदेखिता ॥ ३८ ॥ ह्यणोनिआलाहाआळ ॥ मगसत्रा-
 जितबोलेभूपाळ ॥ गणेशचतुर्थीचंद्रमंडळ ॥ कापनिमित्तनपहावे ॥ ३९ ॥ श्रीकृ
 ष्णाम्हाणेकैलासीं ॥ प्रदोषकाळींशिवदर्शनासीं ॥ आपुलालेचहनीवैसोनीवेगें-
 सीं ॥ सुरांचेभारचालिले ॥ ४० ॥ इंद्रचंद्रवरुणकुबेर ॥ अष्टवसूगंधर्वकिन्नर ॥ मू
 पकास्वदशिवपुत्र ॥ गजबदनचालिला ॥ ४१ ॥ शिवगिरीचदतांझालीदारणी ॥
 गणेशपडिला मूपकावरुनी ॥ मागुतीवैसलासांचरुनी ॥ तोंचंद्रगगनींहांसला
 ॥ ४२ ॥ तेंजाणोनीगजवदन ॥ शापदेईअतिदारुण ॥ जोतुझेकरीलमुखजलो-
 कन ॥ त्यावरीयेतीअपवाद ॥ ४३ ॥ ऐसेंचंद्रेंऐकिलें ॥ मुखआपुलेंआच्छादिलें ॥
 मगसकळदेवांनींप्राथिलें ॥ गजवदनासींतेवेळे ॥ ४४ ॥ केलेदेवींबहुनस्तवन ॥
 तेणेंगणेशझालासुप्रसन्न ॥ देवम्हाणतीचंद्राचेंशापमोचन ॥ करावेंजीकृपा
 कुवा ॥ ४५ ॥ मगचंद्राआणूनतेअबसरीं ॥ पातलागणपतीचेपायावरी ॥ मूष्ये-
 माझेवरदचतुर्थीसनिर्धारीं ॥ बदनयाचेंनपाहावे ॥ ४६ ॥ परकडदिवसअवधेमु-
 क्त ॥ परीवरदचतुर्थीसनपाहावानिश्चित ॥ सत्राजिसासीम्हाणेकृष्णनाथ ॥ पू
 र्वस्तांतऐसाअसे ॥ ४७ ॥ तोचंद्रगोकुळींपाडिला ॥ पालागीचपाआळआंला
 ॥ मगहरीम्हाणेभूपाळा ॥ गोष्टएकऐकिले ॥ ४८ ॥ आम्हांससत्यभामेऐसेंदिधते
 रत्न ॥ इतुकेनआमचेंसमाधान ॥ हामणीजातुम्हीपेउन ॥ आयहेंश्रीकृष्णोंदीष
 ला ॥ ४९ ॥ मणीपेउनीसत्राजित ॥ आपुल्याघायसीपाषलाखरित ॥ दिवसलोद
 लेबहुत ॥ तोंएकअनर्थजाहला ॥ ५० ॥ शतधन्वानामेंयादवजाण ॥ त्याससत्य
 भामाद्याबीलपकरून ॥ ब्राह्मणीनेमहोतातोसांडोन ॥ कन्यादीधतीश्रीकृष्णाते
 ॥ ५१ ॥ सत्यभामामाझीललना ॥ तेकैसीदीधतीश्रीकृष्णा ॥ तोदेषमनींधरुनि
 जाणा ॥ शतधन्वापातला ॥ ५२ ॥ विश्वासोनिआलाधरांत ॥ तोंनिजलाहोतास
 त्राजित ॥ त्याचाशिरच्छेदकरुनित्वरित ॥ मणीपेउनपडाला ॥ ५३ ॥ इतरकेया
 जीअसेतोगुप्त ॥ तेंसत्यभामेसींझालेंश्रुत ॥ कीसत्राजितात्वाकरुनिघात ॥ म्
 णीनेलाशतधने ॥ ५४ ॥ तेवेळेयांडबांण्यासमाचारा ॥ रामकृष्णगेलेहोतेइस्सना

पुरा ॥ मार्गेक्ष्मातझालातीसत्वर ॥ सत्यभामेसीकचलापें ॥ ५५ ॥ शरिरटाकि
 लेंधरणीं ॥ पितपाचेगुणआठवूनी ॥ म्हणेसत्राजितातुजकोणेस्थानीं ॥ येऊ
 निर्याभैरूआतां ॥ ५६ ॥ बुडालेंमाझेमाहेर ॥ रुमिणीसकचलासमाचार ॥ संस्य
 भामेच्यामंदिरासत्वर ॥ जगन्मातापातली ॥ ५७ ॥ देवकीबिसुदेवउग्रसेन ॥ करि
 तीबहुतसमाधान ॥ भगतेसुखासनीं बैसोन ॥ हरतनापुराचाउली ॥ ५८ ॥ संगें
 घेतलीबहुतसेना ॥ येऊनिभेटलीजगन्बोहना ॥ सांगूनिसकचवर्तमाना ॥ शो
 कफरीअद्भुत ॥ ५९ ॥ शतधन्व्यानेंमारिलासत्राजित ॥ ऐकोनिरामहरीझालेसं-
 तस ॥ आलेद्वारकेसीसत्यभामेसहित ॥ झालेंश्रुतशतधन्व्यातें ॥ १६० ॥ परमभ
 यभीतझालामनीं ॥ अक्रूरचेयेथेंठेविलामणी ॥ म्हणेस्यमंतककेबचतरणी ॥
 नलपेकोठेंसर्वथा ॥ ६१ ॥ अक्रूरतूपरमविश्वासी ॥ म्हणोमिमणीठेवितोंतुजपा-
 सीं ॥ धेरूम्हणेंहेगोष्टीट्टीकेशीसी ॥ कचल्याअनर्थहोईल ॥ ६२ ॥ द्वारकेबा
 हेरशतधन्वापळता ॥ तोंतुरंगींरामकृष्णबैसत ॥ पूर्वसमुद्रापयेंत ॥ पळालेतेव्हां
 शत्रुधन्वा ॥ ६३ ॥ मगशीरंगेंसुदर्शनराकिलें ॥ शतधन्व्याचेंशिरउडविलें ॥ कने
 वरसमुद्रतीरींपडलें ॥ परीमणीनाहीत्याजवळी ॥ ६४ ॥ परतोनिआलेद्वारकापुरा
 ॥ जगरींपिटिलाडांगोरा ॥ कोणेंचोरासींदिधलाथारा ॥ मणीसत्वरआणिजे ॥
 ६५ ॥ तेंअक्रूरेंऐकुनी ॥ भयभीतझालामनीं ॥ मणीआपुल्यासंगेंघेडनी ॥ गेला
 पळोनीवाराणसी ॥ ६६ ॥ हेरसांगतीचक्रपाणी ॥ अक्रूरघेडनगेलामणी ॥ परी
 निरपराधभक्तशिरोमणी ॥ भयेंकरूनबाहेरगेला ॥ ६७ ॥ मगबोलेयादवेद्र ॥ अ
 न्यायनसतांअणुपात्र ॥ माझाप्राणसरवाअक्रूर ॥ गेलानकळेकोणीकडे ॥ ६८
 ॥ अक्रूरासारिखेंनिधान ॥ जोसाल्विकआणिभेमबपूर्ण ॥ मजनगमेत्यासख-
 यावीण ॥ जगज्जीवनबहुकष्टी ॥ ६९ ॥ अक्रूराकारणेंश्रीहरी ॥ रात्रंदिवसचिंता
 करी ॥ तोंहादशवर्षेंद्वारकेवरी ॥ अबर्षणपडियेत्तें ॥ १७० ॥ बहुतकेतेप्रयत्न ॥ प
 रीकदापीनवर्षेघन ॥ तोंअंबरींदेववाणीवदेवचन ॥ समस्तजनऐकती ॥ ७१ ॥ अ
 क्रूरआहेवाराणशीनगरीं ॥ तोजरीआणालद्वारकापुरीं ॥ तरीनरुदवर्षेनिर्भा-
 रीं ॥ निश्वयहाजाणिजे ॥ ७२ ॥ तोंदूतमुखेंवार्ताआलीसमग्र ॥ कींआनंदवनीं
 आहेअक्रूर ॥ मणीसुवर्णप्रसवेअष्टभार ॥ धर्मअपारकरीतसे ॥ ७३ ॥ भागी

स्यमंतकोपारव्यान.

(१७३)

रधीचेजेकांधार॥ अकूरेबांधितेअतिसुप्रस॥ अघापीजनदेखतीस्पष्ट॥ अ-
 कूरघांटनामत्याचें॥७४॥ मगश्रीकृष्णोउद्धवासीं॥ वेगेंधाडिलेंदाराणसीसीं
 तींअकूरआलातापसी॥ कृष्णस्मरणीरितसदा॥७५॥ मगउद्धवेवर्तमानसां
 गोना॥ आणिलारथावरीवैसवून॥ भेटलेअकूरआणिकृष्ण॥ प्रेमेंकस्तूनतेध
 बां॥७६॥ अकूरेंहरीपुढेंमणीतेवून॥ सांगीतलेसकळवर्तमान॥ हरीम्हणेम-
 णीनव्हेहाअग्र॥ घेतलेप्राणबहुतांचे॥७७॥ दोनवेळांहामणी॥ आंद्याझा
 लाआम्हालागुनी॥ प्रसेनसभ्राजितांसींमास्तूनी॥ आमुचेसदनींप्रवेशला
 ॥७८॥ जेथेंवसेथोरवस्त॥ तेथेंनप्रार्थितांपेतीअनर्थ॥ यात्मागींमुनीउपाधि
 रहित॥ अरण्यांतवसतीहो॥७९॥ जवळीअसतांउपार्थी॥ नस्त्याचजडती
 आधिज्याधी॥ यात्मागींविरक्तत्रिशुद्धी॥ हिंडतीउदासहोउनियां॥१८०॥
 असोपर्जन्यतेअवसरीं॥ अद्भुतवर्षलाद्वारकेवरी॥ भक्तमहिमाकंसारी॥ ना
 नापरीवाडवित॥८१॥ हेस्यमंतकहरणकथा॥ गातांअथवाअवणकरितां॥ ह
 रेसकळसंकटचिंता॥ आवडीधरितांसप्रेमें॥८२॥ इतिस्यमंतकोपारव्यवसं-
 पूर्ण॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ श्रीसांबसदाशिवाप्यणमस्तु॥ ६॥ ॥६॥

अथभ्रूषिपंचमीकथाप्रारंभः

उपयुक्तकथासंग्रह.

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ नमोजीविनायका ॥ संकळविद्यांच्यानायका ॥ तुज नम
स्कार करिती एका ॥ ग्रंथारंभींकविजन ॥ १ ॥ भिपुरासुराचेवधार्थ ॥ शिवेकै-
स्तुजप्रणिपात ॥ बळीसघालावपापातांमंत ॥ घामनध्याताजाहला ॥ २ ॥
सृष्टिकरितांकमलासन ॥ आरंभींकरीतुझेध्यान ॥ मस्तकींपृथ्वीधारणात्मागू-
न ॥ शेषध्याताजाहलापें ॥ ३ ॥ महिषासुराचेवधार्थपार्वती ॥ तुज ध्यातीजा
हलीनिश्चिती ॥ मुक्तीकारणेंसमस्ती ॥ सिद्धादिकींंध्याइलें ॥ ४ ॥ जगताचेवि-
जयात्मागुन ॥ मदनेंकेलेंतुझेध्यान ॥ त्यातुजसाष्टांगनमन ॥ माझेअसोसर्वदा
॥ ५ ॥ मजप्रसादेउनिउदार ॥ तुवांबोलवायेंऋषिपंचमीचरित्र ॥ ऐसेंपार्थुनीवारंवा-
र ॥ ग्रंथारंभकरीतसें ॥ ६ ॥ कोणेएकेअवसरीं ॥ सिताश्वनामकराजापरिकरीं
॥ अंजुलीकरुनीपुदारीं ॥ ब्रम्हयाप्रतीपुसतसे ॥ ७ ॥ राजाम्हाणेचतुरानना ॥
देवदेवेशांकमलासना ॥ तुझियाप्रसादेकरुनीजाणा ॥ व्रतेंबहुतश्रवणकेलीं ॥
८ ॥ आतांमजवरीअनुग्रहकरून ॥ व्रतसांगाजीपापनाशन ॥ ज्याचेआचरणेंकरून
न ॥ सकळस्त्रियापावनहोती ॥ ९ ॥ ऐसाप्रभश्रवणकरून ॥ ब्रम्हाम्हाणैराजाला-
गुन ॥ तुवांएकाग्रकरूनमन ॥ करावेंश्रवणभक्तिभावे ॥ १० ॥ ऋषीपंचमीनाम-
कव्रत ॥ सकळपापहरणींअतिविरव्यात ॥ जेनरयाचेआचरणकरित ॥ तयांनर-
कदर्शननव्हेची ॥ ११ ॥ ऐसायाव्रताचामहिमा ॥ पुराणींअसेराजोत्तमा ॥ यावि-
षयींइतिहासतुम्हां ॥ कथनकरितोंएकपां ॥ १२ ॥ वैदर्भदेशींउत्तमब्राम्हण ॥ उ-
तंकजयाचेनामापिधान ॥ तयाचीभार्यासुशीलाजाण ॥ पातिव्रत्यपरायणहो-
तीपें ॥ १३ ॥ तिपेसदोनअपत्येंअसती ॥ एकपुत्रआणिएककन्यानिश्चिती ॥ ज-
यांचीलीलापाहनचितीं ॥ हर्षपावतीमातापितर ॥ १४ ॥ पुत्राचेंनावसुबिमूषण
कुलाभाजीपरमभूषण ॥ सांगपदक्रमवेदाध्ययन ॥ करविताझालापुत्रासीं ॥
॥ १५ ॥ आपुत्याकुलासीसमान ॥ कुलीनसुजाणवरयोजून ॥ तयासीकरुलीक-
न्यार्पण ॥ करीयथाविधीविवाह ॥ १६ ॥ विवाहझालियावरी ॥ तेकन्यादैववशे-
झडुकरी ॥ वैधव्यातेंपावलीनिर्पारीं ॥ विचित्रकरणीईश्वराची ॥ १७ ॥ निजपा-
तिव्रत्यरहूनी ॥ सुखेंकालक्रमीपितृसदनीं ॥ तिपेचीवैधव्यदशाविलोकुनी ॥
दुःखकरितीमातापितरें ॥ १८ ॥ मगपुत्रानेंस्थापूनिसदनीं ॥ स्वयेंकन्येसहितजाती

अभिपंचमीकथा.

(१७५)

तपश्चर्येन्डागुनी ॥ गंगातीरींच्यावंनीचेउनी ॥ पर्णशाखेमाजीराहती ॥ ११ ॥ त्या
 गंगातीरींतीं ब्राम्हण ॥ शिष्यास सांगेवेदाध्ययन ॥ कन्यामातापितरांचीसेवा
 जाणा ॥ भाक्तिभावेकरीतसे ॥ २० ॥ तेकन्याकोणेऐकेदिनीं ॥ पित्याचीसेवाकरू
 नी ॥ बहुपरिभ्रांतहोउनी ॥ निशीथकालींनिद्राकरी ॥ २१ ॥ तंवअकस्माततेभा
 मिनी ॥ कृमिराशीझालीतत्क्षणीं ॥ जयांचीसंख्याकरीलकोणी ॥ ऐसात्रि-
 भुवनीदिसना ॥ २२ ॥ तंवतेथेशिष्ययेती ॥ तेकन्याकीटकराशीझालीऐसेदे
 रवती ॥ नग्रहोउनीनिश्चिती ॥ हातरिवरीस्थितअसे ॥ २३ ॥ ऐसेदेखोनीशिष्य
 जन ॥ दुःखेसद्गदहोतीतथांचेप्राण ॥ करुणास्वरेविलापकरून ॥ जननीप्रती-
 निवेदिती ॥ २४ ॥ शिष्यम्हणतीऐकमाता ॥ कन्याकृमिराशीझालीआतां ॥
 सुशिलाअसतांतवसुता ॥ कवणघानिमिनेतेनजाणों ॥ २५ ॥ ऐसेशिष्याचेंवचन
 ॥ वज्रपातसमानऐकून ॥ तीभ्रांतचित्तहोउन ॥ कन्येसमीपपातली ॥ २६ ॥ कृमि
 राशीझालीऐसेमेकून ॥ दुःखीतहोउनीकरीरुदन ॥ निजवक्षस्थळपिटोन ॥ अ
 दृहासकरीतसे ॥ २७ ॥ मूर्च्छितहोउनीतेजननी ॥ भ्रूमीचरीपडेतरक्षणीं ॥ पुन्हा
 बधहोउनी ॥ उठोत्रिकन्येप्रतीविलोकितसे ॥ २८ ॥ मगकन्येसिधरूनउभयद
 स्तांत ॥ पित्याजवळीनेलीत्वरित ॥ स्वामीसांगानिश्चित ॥ इथेचेंदुष्कृतकेविअ
 से ॥ २९ ॥ निशीथकालींनिद्रातहोतां ॥ कृमिराशिझालीअवचितां ॥ ऐसेवचन
 कर्णीपडतां ॥ पितादृश्यदुःखेपीठितसे ॥ ३० ॥ मगकर्षाहोउनीध्यानस्थ ॥ तिथे
 चेंपूर्वजन्मचेष्टित ॥ समाधीमाजीजाणूनयथार्थ ॥ सांगतसेभार्येप्रती ॥ ३१ ॥
 हेपूर्वीसातव्याजन्मीं ॥ ब्राम्हणीअसतारुद्रधर्मीं ॥ रजस्वलाहोउनीस्वधामीं
 भांडादिकांतेंस्पर्शकरी ॥ ३२ ॥ ऐसेपातककरूनजिजाण ॥ कालेंकरुनीपाचलीम
 रण ॥ तयापापेंकरून ॥ कृमिराशीझालीअसे ॥ ३३ ॥ रजस्वलेचेंकिस्मिष ॥ तो
 असेइथेचेअंगींरोष ॥ तेणेंकरुनीविशेष ॥ पातकरवाणीपैंजाहली ॥ ३४ ॥ रज
 स्वलाचांडाढीप्रथमदिनीं ॥ द्वितीयदिवसीं ब्रम्हघातिनी ॥ रजकीकस्मिळीतिस
 च्यादिनीं ॥ चतुर्थदिवसीं शरद्वहोय ॥ ३५ ॥ तथेकालीतेभामिनी ॥ सरवीसंगेंब्र
 तपाहिलेंनयनीं ॥ परीतेब्रतअवमानुनी ॥ पापजोडिलेंपतनार्थ ॥ ३६ ॥ दृष्टवत्
 भ्रष्टावेहेबाळी ॥ निर्मळद्विजकुडीजन्मपावली ॥ ब्रताचियेअवज्ञेसमूर्धी ॥ कृ.

मिराशीरूपझालीअसे॥३०॥ ऐसेंइयेचेंपांपाचरण॥ तेंतुजम्यांकेलेंकयन॥
 रजस्वलादोषजाण॥ समूचनाशासकारणअसे॥३८॥ ऐसेंऐकोनपतिव
 चन॥ सुशीलापुसेकरजोडून॥ व्रताचियादर्शनकरून॥ जन्मपावलीद्विज
 कुडीं॥३९॥ तुम्हासारिरवेब्राम्हण॥ जयांच्यातेजेंचंडकिरण॥ प्रभाहीनहो
 उनीअनुदिन॥ अस्ताचढींगमनकरी॥४०॥ इयेनेंघततिरस्कारिलें॥ त्यापापें
 शरीररुमीरूपआहलें॥ ऐसेंआश्चर्यवर्तलें॥ तेंघतमजउपदेशापें॥४१॥ ऐसें
 सुशीलेचेंवचन॥ ऐकोनिऋषीसांगेस्त्रियेलागुन॥ एकाग्रकरूनमिन॥ श्रवण
 करींभक्तीनें॥४२॥ ऋषिपंचमीघतवरिष्ठ॥ तेंकराचेंएकनिष्ठ॥ ज्याचियाआ
 चरणेंरजस्वलाकष्ट॥ पापरूपनिचर्तती॥४३॥ त्रिविधदुःखांतेंनिरसुनी॥ सौ
 भाग्यवतीसामिनी॥ कल्याणासंपदापावोती॥ आपत्तीचानाशाहोतसे॥४४॥
 ऐसेंऋषिपंचमीघत॥ कन्याहस्तेंकरूननिषिधियुक्त॥ दोषमुक्तझालीखरिता॥ व
 तप्रभावेकरूननिपां॥४५॥ युधिष्ठिरपुसेरुण्याप्रती॥ देवदेवेशायादवपती॥
 कुझियासुरवापासोनिबहुती॥ व्रतेंमजश्रुतझालीपें॥४६॥ परीएकादेंपापना
 शाक॥ व्रतसांगाजीसम्यक॥ ऐसाराथाचाप्रश्नदेव॥ श्रवणकरूनबोलतसे
 ॥४७॥ श्रीकृष्णाम्हणोरजेन्द्रा॥ कथाश्रवणींअतिसाहा॥ तुझीभक्तिपाहूनिउ
 दारां॥ निजमनासींहर्षवाटे॥४८॥ ऐकराजापापनाशाक॥ व्रतसांगतोंऋषिपं
 चमीनामक॥ जेंकरितांसम्यक॥ स्त्रियापापमुक्तहोतीपें॥४९॥ युधिष्ठिरम्ह
 णोपुरुषोत्तमा॥ कैसाअसेपंचमीमहिमा॥ तोमजसांगात्रिविक्रमा॥ ऋषिपं
 चमीनामकेंसेंजाहलें॥५०॥ शास्त्रीपुराणींनिश्चित॥ पापेंकथिलींअसतीब
 हुत॥ ऋषिपंचमीदिवसींकरूनघत॥ कवण्यापापांतूनस्त्रियामुक्तहोती॥५१॥
 ऐसेंऐकोनीधर्माचेंवचन॥ श्रीकृष्णबोलेसुहास्यवदन॥ जीस्वीजाणूनकींअ
 जाणून॥ रजस्वलाभांडादिकांस्पर्शकरी॥५२॥ रजस्वलाअसतांनिर्धारीं॥
 गृहीराहूनिगृहकर्मकरी॥ महापापपावेतेनारी॥ रजोदोषेंकरूनियां॥५३॥
 चातुर्वर्णींपासून॥ रजस्वलेनेंदूरराहायेअनुदिन॥ तयाचेंकारणकरींश्रवण॥
 रजस्वलासदानर्जायी॥५४॥ पूर्वीइंद्रवृत्तासुर॥ मारूनपावेब्रम्हइत्याप्रख
 र॥ ब्रम्हइत्येनेंदूषितझालाइंद्र॥ ब्रम्हाप्रतीशरणारिये॥५५॥ आपुलिया

शुद्धीकारण ॥ इन्द्रपुसेकरजोडन ॥ चतुराननएकाग्रकरूनिमन ॥ ब्रम्हहृत्पेचे-
 विभागत्वारकरी ॥ ५६ ॥ मगतेचारविभागकल्मूरी ॥ चतुराननटाकीचतुःस्था
 नी ॥ अग्नीचिपापहिल्यातीनशिरवांठागुनी ॥ एकभागराकिला ॥ ५७ ॥ नदी
 चेप्रथमोदकीएक ॥ भागराकिलाअसेसम्यक ॥ पर्वताग्नीगृक्षावरीदेव ॥ नारी
 चेरजस्थानीयोजिता ॥ ५८ ॥ ऐसाब्रम्हहृत्पेचाविभागझाला ॥ त्याकारणेदूषि
 तस्त्रीरजस्वला ॥ चातुर्वर्णोपासूनतिजला ॥ अन्यगृह्णारक्षायें ॥ ५९ ॥ ऐसेंबि
 धित्वेप्रनुशासन ॥ तुजम्यांसांगीतलेसंपूर्ण ॥ चत्वेकरुनीअनुदिन ॥ रजस्वला
 स्पर्शपर्जावा ॥ ६० ॥ रजस्वलात्वांडाळीप्रथमदिनी ॥ ब्रम्हघातकीद्वितीयदिनी
 ॥ रजकीजाणतृतीयदिनी ॥ चतुर्थदिवशीशुद्धजाण ॥ ६१ ॥ भर्त्यालागींचवधे
 दिनी ॥ शुद्धजाणतेप्तामिनी ॥ दैवपितृकर्मांलागुनी ॥ पांचव्यादिनीशुद्धजाण ॥
 ६२ ॥ जाणूनअथवाअजाणून ॥ रजस्वलासंपर्कघडेजाण ॥ त्यादोषाचेक्षयाला
 गुन ॥ ऋषिपंचमीव्रतहेआचरावे ॥ ६३ ॥ सर्वपापशमनी ॥ सर्वोपद्रवनाशिनी
 ॥ ऐसीऋषिपंचमीआहेम्हणोनी ॥ व्रतअवश्यकरावे ॥ ६४ ॥ ब्राम्हणस्त्रिषत्रे
 श्यशूद्र ॥ स्त्रियांनीव्रतकरावेविशेषंपरिकर ॥ तेणेंपातकजायअधोर ॥ रज
 स्वलासंपर्कघडलेजे ॥ ६५ ॥ ऐसाऋषिपंचमीचामहिमा ॥ प्रख्यातअसेराजो
 त्त्मा ॥ पुराणीवर्णिताअसेपरमा ॥ एकायमनेश्रवणकरी ॥ ६६ ॥ श्रीकृष्णाम्ह
 णेधर्मासी ॥ पेविषयींकथासांगतोतुजसी ॥ रजःसंपर्कपातकासी ॥ नारीलए
 सीझालीअसे ॥ ६७ ॥ पूर्वकितयुगामाझारी ॥ विदर्शनामकथोरनगरी ॥ तेथे
 श्येनजिन्नामराजाराज्यकरी ॥ चतुर्वर्णांचेपालनकरूनिया ॥ ६८ ॥ तथाचेदेशीं
 एकब्राम्हण ॥ सुमित्रजयाचेनामाभिधान ॥ वेदवेदांगपरमनिपुण ॥ सर्वप्राधि
 चांचाहितकर्ताअसे ॥ ६९ ॥ कृषिकर्मकरीअनुदिनी ॥ आसक्तअसेकुटुंबपाल
 नी ॥ तथाचीभार्यापतिघताशिरोमणी ॥ पतिसेवेसींतत्यर ॥ ७० ॥ जियेचेनाम
 जयश्रीविरव्यात ॥ चाकरसुहृज्जनअसतीबहुत ॥ पर्जन्यकालहोतांप्राप्त ॥ चिं
 तातुरहोतसेमनी ॥ ७१ ॥ कृषिकर्मीबहुवस ॥ आसक्तहोयतियेचेमानस ॥
 ऐसीअसतांविशेष ॥ नवलएकवर्तले ॥ ७२ ॥ कोणोएकेअवसरुनी ॥ रजस्वला
 झालीतेनारी ॥ रजस्वलाअसोनानापरी ॥ गृहकार्येस्वयेकरीतपें ॥ ७३ ॥

रजस्वलाझाड़ियावरी ॥ भांडादिकांसींस्पर्शकरीतेनारी ॥ ऐसाबहुकाळ
 ऋमित्यावरी ॥ मृत्युपावठीतेकांठी ॥ ७४ ॥ तिचेचाभर्तातोब्राम्हण ॥ तोही
 मृत्युपावलाजाण ॥ ऐसेंतेदंपत्यकर्माधीन ॥ युधिष्ठिरावर्तत ॥ ७५ ॥ जय
 श्रीनामत्पाचीसामिनी ॥ ऋतुसंपर्कदोषेकरुनी ॥ श्वानयोनीतजन्मपावोनी
 शुनीहोईआपुल्याघरी ॥ ७६ ॥ तिचेचासंपर्कदोषबहुत ॥ तथायोगेंतोद्विज
 कष्ट ॥ वृषभान्वाजन्मपावोनीतेथ ॥ कष्टपावेनानापरी ॥ ७७ ॥ ऐसींतींउभ
 पतांदंपती ॥ कर्माधीनहोउनीकष्टपावती ॥ तिर्यग्योनीतेंपावलीती ॥ ऋतु
 संपर्केकरूनियां ॥ ७८ ॥ पूर्वजन्मींस्वधर्माचरण ॥ केलेंम्हणोनीपूर्वजातिस्मर
 ण ॥ ऐसीउभयतांतींअनुदिन ॥ कष्टेकरूनिराहती ॥ ७९ ॥ पुत्रगृहीतेदंपती ॥
 पूर्वींचेंपातकस्मरोनिराहती ॥ सुमित्राचापुत्रसुमती ॥ पितृसेवेसींतत्परअसे
 ॥ ८० ॥ सुमतीजपाचेंनामाभिधान ॥ देवताअतिथीचेंकरीपूजन ॥ ऐसातोध
 र्मज्ञब्राम्हण ॥ स्वधर्माचरणींतत्परें ॥ ८१ ॥ ऐसातोब्राम्हणवर्ततां ॥ पितृ-
 तिथीप्रासझालीतत्वतां ॥ भार्याचंद्रवतीसन्निधअसतां ॥ तिचेप्रतीबोलतसे
 ॥ ८२ ॥ आजदिनींआइदिवस ॥ ममपित्याचाअसेबहुवस ॥ भोजनघालावया
 ब्राम्हणांस ॥ पाकसिद्धीत्वरीतकरावी ॥ ८३ ॥ ऐसीआज्ञासुमतीकरी ॥ तों
 चंद्रवतीपाकसिद्धीकरी ॥ तथेलागींपायसपात्रामाझारीं ॥ स्वर्गेगरळसो-
 डियेले ॥ ८४ ॥ तंबअकस्माततेशुनी ॥ गरळापाहोनीप्यालीमनीं ॥ ब्रम्हहत्या
 घडेलम्हणोनी ॥ पाकभांडींस्पर्शलीयें ॥ ८५ ॥ द्विजभार्यातीतेंबिलोकून ॥
 पाकभांडींबिटाळलींजाणोन ॥ जबकेकोलीतहातींघेउन ॥ तथेशुनीसबहु
 नाडिलें ॥ ८६ ॥ हस्तपादकटीकमर ॥ ताडनेंझालीतेशुनीजर्जर ॥ भांडादिक
 मक्षालुनीपरिकर ॥ पाकसिद्धीपुनश्चकेलीयें ॥ ८७ ॥ मगयथाविधीआइ
 केले ॥ ब्राम्हणांसींपडसभोजनवाडिलें ॥ बाहेरउच्छिष्टनाहींटाकिलें ॥ उ
 च्छिष्टराकिलेंगर्तेमाजी ॥ ८८ ॥ तोपितृत्सीचादिवस ॥ परीउपवासघड
 लाशुनीस ॥ पुत्रेंआइकेलेंबहुवस ॥ निष्कळझालेंयुधिष्ठिरा ॥ ८९ ॥ निशी
 प्रासझाड़ियावर ॥ तेशुनीअत्यतक्षुधातुर ॥ गोष्टामाजीयेइतिसत्वर ॥ ब
 लिवर्दस्वभर्त्यासींबोलतसे ॥ ९० ॥ शुनीम्हणेआजिदिवसभर ॥ झालेंअसे

ऋषिपंचमीकथा.

(१७९)

उपोषणनिश्चक्र ॥ परीममपुत्रेप्रासमाव ॥ अन्ननाहींदीधले ॥ ११ ॥ क्षुधेकरू
निपीडित ॥ ममपाणझालेकंठगत ॥ कायकरावेतेनाहींसुचत ॥ म्हणोनि-
लोलभूमीवरी ॥ १२ ॥ ममपुत्रइतरदिनीं ॥ लेपतरिदेईमजलागुनी ॥ मज-
करणंआजिदिनीं ॥ उच्छिष्टहीनाहींदीधले ॥ १३ ॥ क्षीरीमाजीपडिलेंसर्प
गळ ॥ पाहोनिझालेममपाणव्याकुळ ॥ मरतीलब्राम्हणसकळ ॥ म्हणोनि
पायसास्यांस्पर्शकेळा ॥ १४ ॥ तयेफाळींमातेबांधून ॥ केलेमजबहुतताडण
॥ तेणेंझालींसकळगात्रेभ्रम ॥ कटीभ्रमझालीअसे ॥ १५ ॥ मगतोवृषभबो
लत ॥ स्त्रियेत्वांकेलेपापसंचित ॥ तेणेंकरुनीवृषभयोनींत ॥ ममजन्मजा
हलेंअसे ॥ १६ ॥ कायकरूमींझालोंभक्तिहीन ॥ भारवाहकअनुदिन ॥
पुत्राचियाक्षेत्रींजाण ॥ आजदिनींबहुतकष्टलो ॥ १७ ॥ मीबुभुक्षितअसतां
सकळदिनीं ॥ पुत्रेमममुखबांधुनी ॥ ताडिलेंकशाघातेकरूनी ॥ वृथाआडूके
लेपुत्रे ॥ १८ ॥ मातापित्रांकष्टवुनी ॥ आडूकरुप्रीतीलागुनी ॥ परीतेव्यर्थ-
होउनी ॥ पितरबुभुक्षितराहतीपें ॥ १९ ॥ श्रीकृष्णधर्मासींसांगत ॥ ऐसींतीं
उभयपदंपतीबोलत ॥ तंबतेथेंपुत्रआलाअकस्मात ॥ उभयसंवादश्रवणकेळा
॥ १०० ॥ वृषभआणितेशुनी ॥ आपुलीअसतीजनकजननी ॥ ऐसेंसुमतीपुत्रे
जाणुनी ॥ रत्नींउभयतांसींभोजनअर्पिलें ॥ १ ॥ ऐसीमातापित्यांचीअवस्था
पाहुनी ॥ सुमतीझालादुःखितमनीं ॥ कोण्याकर्मनीचयोनी ॥ पितरांप्राप्त-
झालीअसे ॥ २ ॥ कैसेंकरावेकोठेंजावें ॥ जनासींमुखकेवींदाखवावें ॥ कोण्या
महंतासींसावधानपुसावें ॥ जेणेंमातापितरमुक्तहोतीपें ॥ ३ ॥ ऐसेंचिंतूनिचां
मनीं ॥ निजकांतेलाठेवूनिसदनीं ॥ सुमतीब्राम्हणतेचक्षण ॥ घोरनींप्रवे-
शला ॥ ४ ॥ तेथेंससन्नधींचेआश्रम ॥ बिलोकिताझालातोपरम ॥ श्वापदेंसो
डोनीस्वधर्म ॥ तेथेंशांतवर्तती ॥ ५ ॥ धेनुज्याघ्रादिक्रमकेठार्थी ॥ वर्ततीपरी
बैरनाहीं ॥ हंसकारंडवपक्षीसर्वही ॥ शब्दकरितीमधुरस्वरें ॥ ६ ॥ सुनीशिष्य
मिळोनिस्सकळ ॥ वेदघोषकरितीसबळ ॥ पुष्यंतुलसीबिल्वकमळ ॥ आणूनि
देतींऋषींसी ॥ ७ ॥ सुमतीब्राम्हणतेथेंयेउन ॥ साष्टांगकरूनिघांनमन ॥ सांग
ताझालावर्तमान ॥ ससन्नधींसींतेपवां ॥ ८ ॥ सुमतीम्हणेऋषींलागून ॥ म

उपयुक्तकथासंग्रहः

भ्रकरितोमीजाण ॥ तोसांगत्वारुपाकरून ॥ ऐसेम्हणोनीप्रश्नकरी ॥ ९ ॥
 ममपितावृषभयोनीत ॥ जन्मपाचलाअसेनिश्चित ॥ तैसीचमाताविरव्यात
 ॥ शुनीयोनीमाजीजन्मलीपें ॥ १० ॥ ऐसीअवस्थाकाधकारण ॥ प्राप्तझाली
 उभयतांलागून ॥ तेंमजसांगातुम्हींकरुणाघन ॥ जेणेंपितरमुक्तीपावती
 ॥ ११ ॥ श्रीकृष्णाम्हणेचूपती ॥ ऐसेबोलुनीतोसुमती ॥ मातापित्यासागीनि-
 श्चिती ॥ दुःखीहोईवारवार ॥ १२ ॥ मगतयाचेंवचनऐकोन ॥ सर्वतपोनामक
 षीसर्वज्ञ ॥ सुमतीप्रतीबोलेवचन ॥ जेणेंपितरांमुक्तिहोई ॥ १३ ॥ ऋषीम्हणे
 सुमतीब्राम्हणा ॥ श्रवणकरींमाझियावचना ॥ तवमातापूर्वजचींजाणा ॥ र-
 जस्वलागृहींझालीअसे ॥ १४ ॥ तयेकळींरजस्वलाअसोन ॥ परांतकेलासंपर्क
 अनुदिन ॥ तेणेंपातकेंकरून ॥ शुनीयोनीतेंपावलीपें ॥ १५ ॥ तिचेच्यास्पर्शदोषें
 करून ॥ तवपिताहिजाहलावृषभमहान ॥ ह्यामातापित्यांचेमुक्तीकारणें ॥
 ऋषिपंचमीव्रतआचरावें ॥ १६ ॥ हेविषेंद्रासुमती ॥ भार्येसहितऋषिपूजोनि
 निश्चिती ॥ व्रतआचरापेंनिगुती ॥ सप्तवर्षंपर्यंत ॥ १७ ॥ अंतीउद्यापनकरावें ॥
 वित्तशाक्यविशेषेज्जावें ॥ ऐसेंव्रतकरितांभावें ॥ ऋतुसंपर्कदोषजातसे ॥ ८ ॥ शब्द
 शाकांचाआहार ॥ तैसेचश्यामाकनीवार ॥ अथवाकंदमूलफळनीर ॥ सक्षारी
 नियमेंकरूननिषां ॥ ९ ॥ जेहलकष्टोत्पन्न ॥ तेंकदापिकरूनपेभक्षण ॥ इतरजेनिप
 सफेलेकथन ॥ तेहीसर्वपाळावे ॥ १२० ॥ भाद्रपदमासप्राप्तझालियावरी ॥ तयाचे
 शुक्लपक्षामाझारी ॥ पंचमीदिवसीपरिकरी ॥ अपामार्गकाष्ठेंदंतशहहीकी-
 जे ॥ २१ ॥ वनस्पतिप्रार्थनामंत्रः ॥ ॥ आयुर्बलंयशोवर्चः प्रजाःपशुत्वसूनिच ॥
 ब्रह्मप्रज्ञांचमेधांचत्वन्मोदेहिवनस्पते ॥ १ ॥ ॥ ऐसियामंत्रेंकरून ॥ वनस्पतीसी
 प्रार्थून ॥ मंगकरावेंदंतधावन ॥ सुरवदुर्गंधीनाशार्थ ॥ २२ ॥ दंतधावनमंत्रः ॥
 सुरवदुर्गंधिनाशापरदानांचविशुद्धये ॥ षीवनायचगात्राणांकुर्वेहंदंतधावनं ॥ १ ॥
 ऐसियामंत्रेंकरून ॥ सम्यकदंतधावनकरून ॥ मगमृत्तिकास्नानआचरून ॥ म-
 लनाशकस्नानकरावें ॥ २३ ॥ तिलआणिआमलक ॥ तयांचावाटुनिकरावाकत्क
 ॥ तोलिवुनीकेवतसीसम्यक ॥ स्नानपूर्वककरावतवृकरावे ॥ २४ ॥ मगचूतनक-
 र्त्तवस्त्वर्चपिधान ॥ करावेंव्रतलागून ॥ मनाचेस्पर्शकरून ॥ कित्तकर्मेंभा-

ऋषिपंचमीकथा.

(१८१)

चरावीं ॥२५॥ अग्निहोत्रशालेमाजीजाण ॥ करावेंससऋषींचेंस्थापन ॥ आवा
हनादिपूजासंपूर्ण ॥ भक्तिभावेकरावी ॥२६॥ पंचामृतस्राचेंस्नान ॥ यथा-
धिकारकीजेंमंत्रेंकरून ॥ कापूरअगरुचंदन ॥ सुगंधिद्रव्येंअर्पावीं ॥२७॥ नाना
विधसुगंधसुमनें ॥ संपादूनपूजेकारणें ॥ गंधपुष्पदीपवस्त्राच्छादनें ॥ उपवीत
सहितदेईजे ॥२८॥ ऐसीयथाविधीपूजासारून ॥ नैवेद्यद्यावाप्रीतीकरून ॥ मंत्रपु-
ष्पांतअर्चन ॥ झालियावरीफलअर्घ्यद्यावें ॥२९॥ अरुंधतीसहितऋषींसीं ॥ ऐसे
पूजावेंभावेंसीं ॥ म्हणोनिसांगेसुमतीपासीं ॥ सर्वतपोनामकऋषीतो ॥३०॥
आतांससऋषीकोणतेतेऐक ॥ कश्यपअत्रिभरद्वाजदेव ॥ विश्वामित्रगौतम-
सम्पक ॥ जमदग्निवसिष्ठऐसेसातही ॥३१॥ आठवीवसिष्ठपत्नीअरुंधती ॥ जी-
चीसाध्वीमाजीअसेरव्याती ॥ ऐसेंजाणावेंतुवांसुमती ॥ म्हणोनिसांगतीऋषि-
जन ॥३२॥ एवंससऋषींचेंपूजन ॥ तुवांकरावेंपितरांलागुन ॥ तेणेंहोईलपापद-
हन ॥ आतांपूजामंत्रअवणकर ॥३३॥ ॥ पूजामंत्रः ॥ ॥ कश्यपोत्रिभरद्वा-
जोविश्वामित्रोथगौतमः ॥ जमदग्निर्वसिष्ठश्चसाध्वीचैवाप्यरुंधती ॥३॥ ऐ-
सियामंत्रेंकरून ॥ पूजनकरावेंसावधानमन ॥ ऋषिपंचमीचियाव्रतेंकरून ॥ ऋ-
तुसंपर्कदोषनाशपावे ॥३४॥ श्रीकृष्णाम्हणेहेधर्मराज ॥ तेंऋषींचेंवाक्यअव-
णकरोनिंतोद्विज ॥ स्वगृहींचेउनसभाज ॥ भक्तीनेंव्रतकरिताझाला ॥३५॥
ऋषिपंचमीचेंव्रतसम्पक ॥ सर्वपापांचेंअसेनाशक ॥ यथाविधीकरूननिनिष्टक
॥ मातापित्यांसींफलसमर्पितें ॥३६॥ व्रतान्वियापुष्पमभावान ॥ सुमतीचीमा-
ताश्वयोनीपासुन ॥ मुक्तहोउनीतत्क्षण ॥ विमानींआरूढजाहली ॥३७॥ दिव्य
वस्त्रेंपरिधान ॥ करूनियावरीस्वर्गसुवन ॥ ऐसेंकथनकरीश्रीकृष्ण ॥ सुधिष्ठि-
शसींतेकाळीं ॥३८॥ तेंसाचितोसुमतीचातात ॥ पशुश्वयोनीपासूनझालामृत ॥
दिव्यदेहीहोउनिक्षणांत ॥ विमानारूढजाहला ॥३९॥ दिव्यअठकारदिव्यव-
सन ॥ दिव्यमुगुटअनर्घ्यरत्न ॥ ऐसादिव्यदेहधारणकरून ॥ स्वर्गलोकींजा-
ताजाहलापै ॥१४०॥ काथिकआणिवाचिक ॥ तेंसेंचितिसरेंमानसिक ॥ ऐ-
सेंचिविधधोस्पातक ॥ ऋषिपंचमीव्रतेनएहोतसे ॥४१॥ श्रीकृष्णाम्हणेनृपोत्त-
म ॥ ऐक्याव्रतत्रापुष्पमहिमा ॥ सर्वव्रतांचियांआचरणींपरम ॥ जेंपुण्य

उपयुक्तकथासंग्रह.

प्राप्तहोतसे ॥४२॥ सर्वतीर्थीकरूनिस्नान ॥ जेंपुण्यफलप्राप्तहोतेंसंपूर्ण ॥
 आणिजैसेर्यदानेंकरूनिप्राप्तजाण ॥ तेंयाचियाआचरणेंमिळतसो ॥४३॥ ज्या
 स्त्रियाहेंव्रतभाचरती ॥ तयांसीहोईलसुखप्राप्ती ॥ रूपलावण्यपुत्रपौत्रादि
 निश्चिती ॥ याचेआचरणेंलाधतील ॥४४॥ ह्यालोकींसुखप्राप्ती ॥ स्वर्गलोक
 उत्तमगती ॥ ऐसेंव्रतहेंअसेनिगुती ॥ व्रतांमध्येअतिउत्तम ॥४५॥ सकलसंप
 तीदायक ॥ स्त्रियांसींअसेपापनाशक ॥ धनयशपुत्रभाणिस्वर्गसम्यक ॥
 प्राप्तहोतीपुधिष्ठिरा ॥४६॥ ऐसेहेंऋषिपंचमीआख्यान ॥ जेपठणअथवाक
 रितीश्रवण ॥ तयांचेपातकांचेंदहन ॥ होऊनिनेसद्गतीपावती ॥४७॥ ॥ इति
 श्रीमन्नारदपुराणेऋषिपंचमीव्रतकथासंपूर्णा ॥ श्रीशंकरार्पणमस्तु ॥ ॥

अथवामनद्वादशीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ नमोजीपुराणपुरुषा ॥ योगीजनमानसहंसा ॥ त्रिगु-
 णातीतामायावित्तासा ॥ सर्वाध्यक्षाकृपाकरि ॥१॥ तूंचिसर्वजगदंघ ॥ माया
 तीतस्वसंवेद्य ॥ आणिव्रह्मादिकांतूंआराध्य ॥ म्हणोनिआद्यतुजम्हणती ॥
 ॥२॥ जगदुत्पत्तिस्थितिसंहार ॥ तूंचिकरिसीषारंवार ॥ म्हणोनतूतेंभक्तस-
 पय ॥ जगदीश्वरम्हणतीपै ॥३॥ जेकांतव्यदीकरितीनमन ॥ तयांसींजर्गीक
 रिशीधन्य ॥ म्हणोनमीतबचरण ॥ मनोप्रायेंवंदिता ॥४॥ आतांवामनजयें

धामनदादशीकथा.

(१८३)

तीव्रतकथा ॥ सांगतों भविष्यपुराणोक्ता ॥ तीचथोतीं सावधचिना ॥ करुनि
 पांऐकिजे ॥ ५ ॥ नैमिषारण्यामाजीसूत ॥ सांगते झालेशौनकांप्रत ॥ कींधर्म
 राजजोकुंतीसुत ॥ तथासांगेश्रीकृष्ण ॥ ६ ॥ सर्वदैत्यांमाजीथोर ॥ बलिनामा-
 विरोचनपुत्र ॥ भगवद्रक्तदानशूर ॥ बलअपारजयाचें ॥ ७ ॥ तयानेंपूर्वीं सर्वनि
 र्जर ॥ जिंकूनिकेलेपरमजर्जर ॥ आणिमहारत्नादिधनसमग्र ॥ हिरोजिनेलेस्व
 गृहार्सी ॥ ८ ॥ मगइंद्रादिसर्वदेवगण ॥ जेंक्षीरसागरींचेनिधान ॥ तथाजाउनि-
 यांतूशरण ॥ प्रार्थितेझालेदीनचाणी ॥ ९ ॥ देवमूणतीजगद्रक्षका ॥ अनंतकोदि
 ब्रह्मांडनायका ॥ शरणागतवरदायका ॥ भक्तिप्रियादीनबंधू ॥ १० ॥ जेतुजसीं
 होतीअनन्यशरण ॥ त्यांवरीतूंकृपाकरून ॥ सर्वमनोरथकरिसीपूर्ण ॥ ऐसेंत्र
 ततुझेसदा ॥ ११ ॥ आणिआमुच्यानानासंकटांसीं ॥ तूंचिसदानिषारणकरिसी ॥
 परीआजआम्हांनिजरांसीं ॥ महासंकटउद्भवले ॥ १२ ॥ सर्वदैत्यांमाजीथोर ॥ ब
 लिनामाविरोचनपुत्र ॥ भगवद्रक्तदानशूर ॥ बलअपारजयाचें ॥ १३ ॥ तयानेंपु
 ढींसर्वनिर्जर ॥ जिंकूनिकेलेपरमजर्जर ॥ आणिमहारत्नादिधनसमग्र ॥ हिषे
 निनेलेस्वगृहार्सी ॥ १४ ॥ इंद्रपदधेतठेहिरोन ॥ सर्वलोकपालकरितीभ्रमण ॥ रा
 हावयानाहींकोठेंस्थान ॥ मूणोनिशरणतुजलागीं ॥ १५ ॥ तरीआतांहेपयजाव-
 रा ॥ कृपाकरोपीसर्वनिर्जरां ॥ संकरापासुनशीघ्रउद्धारा ॥ हीचआमुचीप्रार्थना
 ॥ १६ ॥ तुजवांचोनीआम्हासिगती ॥ कोठेंचिनाहींयाजगतीं ॥ हेंजाणबातूरमा
 पती ॥ सर्वोगतीतूंचपें ॥ १७ ॥ ऐसेदेवांचेबहुतकष्ट ॥ ऐकोनियां वैकुंठपीठ ॥ बेल
 ताझालाउत्कृष्ट ॥ बचनतोवाक्यज्ञ ॥ १८ ॥ मूणोहोइंद्रादिसर्वनिर्जर ॥ जोतुम्हींक
 थिल्लादैत्येंद्र ॥ बलीनामामहावीर ॥ तोमजविदितभसेपें ॥ १९ ॥ तोसत्यसंधबल
 वंत ॥ भावितात्माशांतदांत ॥ मद्रतप्राणमद्रक्त ॥ आणिजितेंद्विषसर्वदा ॥ २० ॥
 तोप्रजापतीसमानजाण ॥ सर्वप्रजांचेंकरितोरक्षण ॥ त्याचेवर्णाविद्यासर्वगुण ॥
 कोणीसमर्थदिसेना ॥ २१ ॥ तुम्हीपेउनीमजकारणें ॥ तथाचेंकथिलेंगान्हाणें ॥ प
 रीतपस्येचेंफलभोगणें ॥ तपस्यासींअवश्यपें ॥ २२ ॥ तोदैत्यांमाजीश्रेष्ठकी
 ॥ त्याणेंतपस्याबहुतकेली ॥ यास्तवसंपत्तीप्राप्तझाली ॥ इंद्रपदादिनयासी ॥ २३
 ॥ परीनुम्हीदेवगण ॥ अनन्यभावेमजसींशरण ॥ मूणोनिनुम्हांझालोंप्रसन्न ॥

उपयुक्तकथासंग्रहः

संकटनिवारणकरीनमी ॥ २४ ॥ बत्नीद्वैत्याच्यातपाचाअंत ॥ कांहींकालेंहो-
 ईलनिश्चित ॥ तेव्हांतथासिजिंकूनियथार्थ ॥ संपत्तीदेईनतुम्हासी ॥ २५ ॥ तु
 म्हीअसाबेंस्वस्थमानसीं ॥ ऐसेऐकतांविष्णुवचनासीं ॥ इंद्रादिदेवस्वस्थानासीं ॥
 आनंदेंसींपरतले ॥ २६ ॥ कृष्णाम्हणेरेपुधिषिरा ॥ मगपतिव्रतांमाजीअयेसरा ॥
 कश्यपक्रुषीचीअदितीदारा ॥ पतिसेवेतत्पर ॥ २७ ॥ तिच्याशरच्चंद्रशरुद्धमान-
 सीं ॥ हेतुझालाकीवैकुण्ठवासी ॥ शेषशाचीआपुठेकुशी ॥ पुत्रवैव्हावाउत्पन्न
 ॥ २८ ॥ ऐसाउपजतांविहेत ॥ उग्रतपस्यातीआचरत ॥ मगबैकुण्ठवासीरमाकांत
 प्रसन्नहोउनीप्रगटला ॥ २९ ॥ आणिम्हणेगेकश्यपभार्ये ॥ सर्वपतिव्रतांमाजी
 चर्ये ॥ याउग्रतपेंअतिभार्ये ॥ झालोंआहेंप्रसन्नमीं ॥ ३० ॥ तरीजीअसेलमनो
 रथ ॥ तोकथींतूमजसींत्वरित ॥ पूर्णकरीनमींयथार्थ ॥ सत्यसत्यजाणयां ॥
 ३१ ॥ ऐसेंऐकतांभगवद्वचन ॥ अदितीहोउनीआनंदपूर्ण ॥ करितीझालीसाष्टां
 गनमन ॥ अतिप्रेमेंकरूनी ॥ ३२ ॥ म्हणेदीननाथालक्ष्मीविरा ॥ भक्तमनोरथदाता
 रामप्रसन्नझालासींमजसींरवरा ॥ तरंतूंहोईमत्पुत्र ॥ ३३ ॥ ममोदरंतूंजन्मा-
 सिचेणें ॥ हाचिमनोरथमजकारणें ॥ म्हणोनिकायावाचाआणिमनें ॥ शरण
 आलेंतुजलागीं ॥ ३४ ॥ ऐसेंनियेचेंभक्तिपूर्ण ॥ श्रवणकरितांउत्तमवचन ॥ तथा
 स्तुम्हणोनीरमारमण ॥ अंतर्धानपावला ॥ ३५ ॥ मगअदितीसानंदचित्त ॥ जाती
 जाहलीस्वगृहाप्रत ॥ आणिकांहींकाललोटांतयथार्थ ॥ गर्भिणीजाह्वतीपति
 संगें ॥ ३६ ॥ मगनवमासांतीहोतांप्रसूत ॥ बत्तीसलक्षणींझालासुत ॥ सत्युत्ररू
 परमाकांत ॥ स्वयंजाणउद्भवला ॥ ३७ ॥ ह्रस्वपादह्रस्वशरीर ॥ ह्रस्वजंघोरूह्रस्व
 केशर ॥ ह्रस्वपाणीकुशोदर ॥ महाशिरतेसाची ॥ ३८ ॥ ऐसाझालादेरवूनितन-
 य ॥ हर्षितझालीअदितीमाय ॥ सर्वदैत्यांसींसुरळेंभय ॥ देवनिर्भयझालेपें ॥
 ३९ ॥ मगस्वयंकश्यपक्रुषी ॥ जातकर्मसंस्कारासी ॥ करिताझालायथाविधी
 सीं ॥ द्रव्यअपारवांरित ॥ ४० ॥ कश्यपक्रुषीद्वादशान्हीं ॥ नामकरणसंस्कार
 करूनी ॥ यामनऐसेंनामठेवूनी ॥ पालकारोपणकरवीतसे ॥ ४१ ॥ पुढेंदिवसें
 दिवसवामन ॥ शक्रउपस्तींच्याचंद्रासमान ॥ चढीपावतांआनंदेभन ॥ इंद्रा
 दिसर्बदेवांचें ॥ ४२ ॥ पुढेंअष्टमवर्षहोतांप्राप्त ॥ स्वयंविधानेंयेडनयथार्थ ॥ व्रत

वामनहादशीकथा.

(१०५)

बंधकरुनीविधिपुक्त ॥ महामंत्रउपदेशिता ॥ १३ ॥ ब्रम्हचर्यव्रतउत्तम ॥ उपदेशि
 लेतपात्रेधर्म ॥ तैमैरखलादंडकौपीनचर्म ॥ कमंडल्व्वादिधारणकरीतो ॥ १४ ॥ इ-
 कंडेबलिदैत्यधर्मनिष्ठ ॥ परमप्रतापीअतितेजिष्ठ ॥ अश्वमेधादियत्तवरिष्ठ ॥
 निरंतरकरीतसे ॥ १५ ॥ याचकपेउनीकरितीपाचन ॥ तथासिंबिपुलदेउनिपन ॥
 सर्वमनोरथकरीतोपूर्ण ॥ विभुरवकोणनव्हेची ॥ १६ ॥ जेजेमागतीसदाब्राम्हण
 ॥ तेतेतयांसीदेतसेजाण ॥ नाहीऐसेंकदापिवचन ॥ सुखांतूनीनिघेचिना ॥ १७ ॥
 कित्येकांसीभूमिदानदेई ॥ कित्येकांसींसहस्रगाई ॥ आणिअन्नसत्रेकित्येक-
 गार्थी ॥ निरंतरठेघितसे ॥ १८ ॥ श्रीमदीश्वरप्रीत्यर्थ ॥ नानादानेकरीसतत ॥ सा
 दानोदकांच्यानथावाहत ॥ निरंतरपृथ्वीवरी ॥ १९ ॥ बलिदैत्यमत्तगजेइ ॥ तदा
 नोदकवाहेनिरंतर ॥ दानगंधार्थविप्रचमर ॥ निरंतरद्वेपावती ॥ २० ॥ ऐसातोदा
 नशूरदैत्यपती ॥ सर्वत्रपसरलीतयाचीकीर्ति ॥ मगदेवयथार्थपामनमूर्ती ॥ ब-
 लीप्रतीचान्लिता ॥ २१ ॥ दंडकमंडलूकृष्णाजिन ॥ जठामस्तकीउपवीतधास्त्रा ॥
 कटीमेरपत्ताकुशकौपिन ॥ ब्रम्हचर्यव्रतस्थ ॥ २२ ॥ ऐसावामनमूर्तीमुरारी ॥ पान-
 लाअसेबलीच्याद्वारी ॥ तोतयादेरवुनीबलीसत्वरी ॥ अतिमेमेंधाविचला ॥ २३ ॥
 सन्निधयेउनीधरिलेचरण ॥ भक्तीनेकेलेसाष्टांगनमन ॥ आणितपातेहस्रजोडन
 उत्तमासनीवैसविले ॥ २४ ॥ मगउत्तमसुगंधजले ॥ त्याबटूचेदोनपापधुतले ॥ तें
 क्षालनोदकशिरीवंदिले ॥ ईशादिकांअप्राप्यजे ॥ २५ ॥ आणिअर्घ्यादिषोड
 शोपचार ॥ यथाविधीपूजासमग्र ॥ सारोनिपांडप्रपकर ॥ जोडूनिमूणेबटू
 सी ॥ २६ ॥ भवदर्शनंझालोमीधन्य ॥ परीकिमर्थझालेआगमन ॥ तेंसांगिजे
 यादासाकारण ॥ पूर्णकरीनमनोरथ ॥ २७ ॥ ऐसेऐकुनीबलीचेंबाक्य ॥ वामन
 रूपीकश्यपतनय ॥ हर्षभरितबोलताहोय ॥ त्रिपादभूमीपाहिजे ॥ २८ ॥
 आणिककांहींधनसंपत्ती ॥ राज्यस्त्रीअथवाहनी ॥ अश्वरथनकोचिनिष्चि
 ती ॥ वामनकोदेशनको ॥ २९ ॥ वेदाभ्यासकरणंहाहेत ॥ परीस्थलनाहीं
 कींअभ्यासार्थ ॥ पास्तबदैत्यानुजमत ॥ त्रिपादभूमीमागतों ॥ ३० ॥ ऐसें
 ऐकिलेवचनबटूचें ॥ परीवर्मनजागोव
 विनधीतसेबटूसी ॥ ३१ ॥ म्हणोवक
 गी ॥ बटूवातूयेउनियांअजप

ती ॥ मागतो सी त्रिपादजगती ॥ म्हणोनि दुःखवारते ॥ ६२ ॥ क्षुधानुरक
 ल्यतरूसी ॥ म्हणेतू कोडो देई मजसी ॥ तुवांगती केली तैसी ॥ म्हणोनि दुः
 खवारते ॥ ६३ ॥ कामधेनूची पडतांगी ॥ म्हणोकांजी देई प्राशनासागी ॥ तै
 सीगतकेली सरवोटी ॥ म्हणोनि दुःखवारते ॥ ६४ ॥ क्षुधानुरासी क्षीरसागर
 ॥ भेटतां म्हणे देई भाकर ॥ तैसीगतकेली सपरिकर ॥ म्हणोनि दुःखवारते ॥
 ६५ ॥ दरिद्रासि देतां किंता मणी ॥ दूरचा देई भिरकावुनी ॥ तैसेंकेलेसितां-
 जाणी ॥ म्हणोनि दुःखवारते ॥ ६६ ॥ तरी आतां देश अथवा ग्राम ॥ घेऊनि चा
 लवीं स्वधर्मनेम ॥ ऐसें बोलोनी बलिपादपद्म ॥ बलिराजे वंदिले ॥ ६७ ॥ मग ब
 दु म्हणे रैदेत्यपती ॥ मीं आहे ब्रह्मचर्यव्रती ॥ मद्धर्म भिक्षामागूनि निश्चिती ॥ उ
 दरपोषण करावें ॥ ६८ ॥ तरी धर्मरीतीं भिक्षामागून ॥ करीन मी स्वोदरभरण ॥
 परीनाहीसत्तेचें स्थान ॥ म्हणोनि चितें मज देई ॥ ६९ ॥ मन्त्रिपादभूमी व्यतिरिक्त
 ॥ अहेतें मज शिवस्वयथार्थ ॥ हेचि माझे आहे निश्चित ॥ सत्यजाण बलिराया
 ॥ ७० ॥ ऐसें बहूंचें एकतां वचन ॥ बलिदेत्य म्हणे देतां दान ॥ मग पाचारी स्वगुरू
 कारण ॥ दानसंकल्प सांगावया ॥ ७१ ॥ तेव्हां देत्य गुरू शक्राचार्य ॥ आसनीं
 बैसोनी बोलै थै ॥ राया तुझे हें काय थै ॥ स्वहस्ते स्वनाश करितोसी ॥ ७२
 अरे हा मुरारी लक्ष्मीजानी ॥ इंद्रां देवकार्याला गुनी ॥ मनुष्यबेषें बटु होउनी
 पातला असे सत्य थै ॥ ७३ ॥ हा वामन स्वार्थकामी ॥ याते देशी तू त्रिपादभूमी
 ॥ तरी हा तुज कारणें पाताळधामी ॥ घालील सत्य देत्येंद्रा ॥ ७४ ॥ मग म्हणेतो
 बलिदेत्य ॥ तुम्हीं बोलतां हे सत्य ॥ असेल परी वचन अतीत्य ॥ कैसा बतूंगुरू
 वर्था ॥ ७५ ॥ जो मज प्रती आला अर्थी ॥ त्याची पुरवितो मी आती ॥ ऐसें असो
 निहे भूम्यर्थी ॥ कैसे विमुरव पाळूं ॥ ७६ ॥ नकारशब्द हा माझा शत्रु ॥ तथा
 चा आश्रय कैसा करूं ॥ हेचि सांगावें तुम्ही गुरू ॥ शत्रूसंगती करावी कीं ॥
 ७७ ॥ शत्रूचा दूरत्याग करावा ॥ मित्रसन्निधयेवावा ॥ ऐसा शास्त्राचा असे
 बोलवा ॥ म्हणोनि शत्रूत्यागिला ॥ ७८ ॥ आणितो म्हणोनी आशाळावुनी
 न देई जो याचकाला गुनी ॥ त
 ॥ ७९ ॥ आणि जरी हा बटु ल
 जअधःपती ॥ दुःखभोगिती आकल्प
 तो याचना मज प्रती ॥ तरी मद्रा-

वामनद्वादशीकथा.

(१९८७)

ग्यउदेलेनिश्चिती ॥ ध्रुवपुण्येकरूनी ॥ ८० ॥ जरीहरीहोतोमजसीयाचक ॥
 तरीअवश्यदानदेऊनिदेख ॥ करितोंयाजन्माचेंसार्थक ॥ धन्यहोतोंत्रिज-
 गतीं ॥ ८१ ॥ ऐसेंबोडोनिदेत्याधिप ॥ करोनिधांदानसंकल्प ॥ त्रिपादभूमि
 दानार्थआप ॥ वामनहस्तींसोडितसे ॥ ८२ ॥ तोंशक्राचार्यदुःखितभारी ॥
 नीरजपडांयेंवामनकरीं ॥ ऐसाहेतधरोनिअंतरीं ॥ कायकरीतेंऐका ॥ ८३ ॥ बली
 नेभूदानासारीं ॥ हस्तींघेतलीझारीमोठी ॥ शक्राचार्यतिथेच्यातोटीं ॥ सू-
 क्ष्मरूपेंराहिळा ॥ ८४ ॥ हेंत्रिपादपर्यासभूदान ॥ वामनशर्मब्राम्हणाकारण
 सर्वक्षिणाकदेतोंमूणोन ॥ हस्तींनीसोडितसे ॥ ८५ ॥ परीशक्रबैसलाझारी
 सुखीं ॥ यास्तवनीरनपडेहस्तकीं ॥ तेव्हांबलिराजेंशलाकानिकी ॥ घांतली-
 तोटींतझारीच्या ॥ ८६ ॥ त्याशलाकाग्रेंकरून ॥ शक्राचार्याचाएकनयन ॥
 फुटतांचिशक्रतेथून ॥ निघताझालानिमूटपणें ॥ ८७ ॥ तेव्हांपासूनएकनयन
 शुक्राचाअद्यापिअसेहीन ॥ यास्तवउत्तमकार्यासिविघ्न ॥ कोणीचकधींक
 रूनये ॥ ८८ ॥ जेपुण्यकर्मासीविघ्नकरिती ॥ तपांचीहोयऐसीगती ॥ हेचजा-
 णानुम्हीनिश्चितीं ॥ भाविकओतेजनहो ॥ ८९ ॥ असोमगदैत्यपती ॥ जीच-
 नघालोनीवामहस्तीं ॥ म्हणेस्वत्रिपादपर्यासजगती ॥ दानदिधलीतुजकार-
 णें ॥ ९० ॥ यात्रिपादभूदानेंकरून ॥ संतुष्टअसोश्रीभगवान ॥ आणिहेंहोउग्र-
 म्हार्यण ॥ म्हणोनिनमनकेलेपै ॥ ९१ ॥ मगतोवामनरूपीश्रीहरी ॥ प्रचंडस्वरू-
 पधारणकरी ॥ आणिएकेपाउलेंसर्वधरित्री ॥ व्यापिताझालानत्काब ॥ ९२ ॥
 आणिमूणेरेंदैत्यपती ॥ एकपाउलेंभरलीसर्वजगती ॥ आतांदितीयचरणा-
 चीस्थिती ॥ कोठेंकरावीसांगपां ॥ ९३ ॥ तेव्हांबलिमूणेरेंब्राम्हणा ॥ सुरलो-
 काचाअसेंमीराणा ॥ द्वितीयपादस्वर्गभुवना ॥ ठेवींजाणनिश्चयें ॥ ९४ ॥
 मगवामनएकोनिद्वितीयपाय ॥ स्वर्गलोकींठेविताहोय ॥ तेंणेंकरूननिद्रिदशा-
 ल्य ॥ व्यापिलेंअसेतत्काब ॥ ९५ ॥ पुनःपुसेबलिराजासी ॥ कोठेंठेवूंतृतीय-
 पादासीं ॥ तेव्हांदैत्यमूणेममशिरसीं ॥ राहिलेंपदठेयावें ॥ ९६ ॥ मगभक्तव-
 त्सलचक्रापाणी ॥ तृतीयपादतच्छिरीठेवूनी ॥ बलिराजासींपातालभुवनीं ॥ प-
 रिवारेंसींस्थापित ॥ ९७ ॥ एकदिग्गजप्रजयकार ॥ विमाणींकोदलेंसर्वधर

उपयुक्तकथासंग्रह.

॥ नानावाद्यांचे होती गजर ॥ नन्दनमायत्रिभुवनी ॥ ९८ ॥ साधुसाधुऐसा
 शब्द ॥ सर्वत्रबोलती देवर्षिसिद्ध ॥ आणिपुष्पवृष्टीकरूनिविबुध ॥ घेंथेयाना
 चती ॥ ९९ ॥ असोड्कडे श्रीवामन ॥ बलिराजाचें सत्यत्वपाहुन ॥ म्हणे दैत्यां-
 झालों प्रसन्न ॥ इच्छितवरमागमजपासीं ॥ १०० ॥ ऐसी ऐकोनी प्रभूची वाणी
 ॥ दैत्याधिपतो नमन करूनी ॥ म्हणे बातूंकै वल्यदानी ॥ दीननाथभक्तपाठ ॥ ११ ॥
 तूंचि सर्वसृष्टिकर्ता ॥ तूंचि पातकसंहर्ता ॥ तूंचि भक्तांचिया आर्ता ॥ पूर्ण करि
 सी क्षणांत ॥ १२ ॥ जेकां करिती तुझी भक्ती ॥ तयांसीं देसी अक्षयमुक्ती ॥ ऐसी
 असे तुझी शक्ती ॥ कोया समर्थ वर्णावया ॥ ३ ॥ तुझे गुणवर्णितां देव ॥ शीण-
 ला असे सहस्रमुख ॥ पिता महादिदेव अनेक ॥ स्तब्ध झालेत वगुणीं ॥ ५ ॥ स्व
 रूप तुझे वर्णितां श्रुती ॥ नानादृष्टांत उत्तम घेती ॥ परीशेवटीं नेतिनेति ॥ शब्दकां-
 हीं सुतेना ॥ ५ ॥ गुण अनंतनामें अनंत ॥ रूपें अनंतमाया अनंत ॥ शक्ति अनंतअंत
 अनंत ॥ आदि मध्यानांत तुझे ॥ ६ ॥ ऐसा सर्वानंत तू पूर्ण ॥ तुझे कैसें करूं मी व
 र्णन ॥ यास्तव धरोनियां मौन ॥ साष्टांगेसीं वंदितो ॥ ७ ॥ जरी हेवामना तू धीकेशी
 ॥ प्रसन्न झालासीं तूमजसीं ॥ आणि देतोसीं अभीष्ट कामनेसीं ॥ तरी एक मीं प्रा-
 र्थितो ॥ ८ ॥ त्वद्दर्शन ह्यायें सतत ॥ हाच आहे अंतरीं हेत ॥ म्हणोनि माझ्या निकेत
 नांत ॥ निरंतर त्वारां द्विजे ॥ ९ ॥ मगतथास्तु ऐसें म्हणोन ॥ बलि दैत्यांसीं बोलेया
 मन ॥ याइंदाचें होतां अवसान ॥ तुजमिळेल इंद्रपद ॥ १० ॥ ऐसें सांगोनियां गी
 विंद ॥ मग आला लोकपालां सन्निध ॥ म्हणे तुम्हीं आतां स्वस्वपद ॥ निर्भयेंसीं अ
 धिष्ठायें ॥ ११ ॥ मग इंद्रादिलोकपालीं ॥ साष्टांगेसीं नमनें केलीं ॥ आणि स्वस्व-
 पदें अधिष्ठिलीं ॥ भगवदाज्ञें करूनी ॥ १२ ॥ ऐसा हा विजयवृत्तांत ॥ भाद्रपदशु
 क्रादशतीथ ॥ तये दिनीं झालायथार्थ ॥ म्हणोनि विजयानामति येचें ॥ १३ ॥
 यास्तव ती विष्णुकारणें ॥ अतिप्रिय झाली ऐसें जाणें ॥ आणि हादशी असतां पु
 क्त श्रवणें ॥ विजयानामति येचें हीं ॥ १४ ॥ ऐसें कथिलें सत्युरुषीं ॥ जेको टिगु-
 णोत्तरा ऐसी हादशी ॥ तें सोपवास एकादशीसीं ॥ रात्रौ विष्णुपूजनकी जिथे
 ॥ १५ ॥ रौप्यमय किंवा सुवर्णाचें ॥ काष्ठमय किंवा वंशाचें ॥ ऐसें करावें पात्रसाचें
 स्वकीय शक्त्यनुसार ॥ १६ ॥ मग नृणां वा वरीं अर्घ्य ॥ आच्छादन घालूनियां

वामनद्वादशीकथा.

(१८९)

पवित्र ॥ त्यामार्जातिलआढक मात्र ॥ कीशोरमात्रघालावे ॥१७॥ तिलाभावीय
वगोधूम ॥ शकूतिलबाफलेउन्नम ॥ घालोनिमगमृगचर्म ॥ तदुपरीजाणठेवि
जै ॥१८॥ न्याळुष्णाजिनाउपरी ॥ शिरवाकमंडळूआणिछत्री ॥ यज्ञोपवीत
धारणकर्त्री ॥ अतसीपुष्यसंकाश ॥१९॥ एवंगक्षणींस्ववर्णाची ॥ मूर्तीस्था
पूनवामनाची ॥ प्रेमभरेंपूजासाची ॥ यथाविधीकीजिये ॥२०॥ आणिरात्रीं
कीजेजागरण ॥ मृदंगकांस्यादियादवादन ॥ आणिनानागीनमंगलगायन ॥
कथाश्रवणकरावी ॥२१॥ मातःकालहोतांचिप्राप्त ॥ पुनःषोडशोपचारांपू-
जायथार्थ ॥ करोनिमगआचार्याप्रत ॥ पीवदानदीजिये ॥२२॥ आणिश्रीवाम-
नप्रीतीसाठीं ॥ छत्रीजोडादंडलंगोटी ॥ पंचानांब्याशिंकेंडोटी ॥ विप्रबटूसीटी
जिये ॥२३॥ आणियाविप्रबटूकारण ॥ भक्तीनेपालावेदहींभोजन ॥ ऐसंकरि
तांब्रताचरण ॥ सर्वपापेंदग्धहोती ॥२४॥ आणिइहत्तोकींमनोरथ ॥ सर्वपूर्ण
होतीयथार्थ ॥ आणिअंतीहोयमुक्तिप्राप्त ॥ व्रतप्रभावेकरूनी ॥२५॥ एतद्विष-
यींपूर्वचुनांत ॥ रुष्णासांगेयुधिष्ठिराप्रत ॥ तोचश्रीतींसाबधचिन्त ॥ होऊनियंफे-
किजे ॥२६॥ श्रीरुष्णाम्हणेरराजाधर्मा ॥ असदेशदाशार्णकनामा ॥ तयाचीदि
शापश्र्विमा ॥ मरुनामादेशतेथे ॥२७॥ तोमरुदेशअतिघोर ॥ सर्वसत्त्वांप्रयान
कथोर ॥ तंसवातुकाभूमीसन्नग्र ॥ चहूंकडेपसरली ॥२८॥ अर्कव्रतापबहुंउ-
ग्र ॥ तयानेंसंतसहोतीनर ॥ आणिछायेलागींरुक्षघोर ॥ नदीसतीकोठेंची ॥२९॥
कचित्तरुक्षजरीअसले ॥ तरीतेकंठकींसदाभरले ॥ शमीयोरीरवेरादिवहिले
बाभुळीआणिशेवरी ॥१३०॥ तयांच्याजातांछायेसीं ॥ कंठकरुतनीपायांसीं ॥
कोठेंरुक्षगणागनासी ॥ स्पर्शकारकरिसताती ॥३१॥ परीतयांयरीभयंकर ॥ महा
कायअसतीवानर ॥ छायेसिजातांतेनिष्ठुर ॥ मारदेनीफडफडां ॥३२॥ ऐसियाब
हुदुःखेंकरून ॥ व्याकुळहोतीसर्वांचेप्राण ॥ परीशोधित्याअल्पहीजीवन ॥ न
मिळेजाणकोठेंची ॥३३॥ प्रदीसहोनांचिदावाग्नी ॥ सर्वहिवनजायजबोनी ॥ तें
सीचतेथीचीसर्वमेदिनी ॥ दग्धऐसीदिसतसे ॥३४॥ आणिकडेपाहावेंतिकडे
॥ मृतप्राणीपडलेचहूंकडे ॥ कित्येकांचातो ॥३५॥ मत्स्यापरीजीवतेथें ॥३५॥
आंधिकोठेंकोठेंपक्षिबाळुक ॥ गतप्राणपर ॥ तयांच्याशोकेंपक्षिअनेक ॥

तडफडोनीपडतीपै ॥३६॥ तथापितेथेकांहीप्राणी ॥ पूर्वकर्मसजीवजाणीं ॥
 जिफडेपाहवेभिकडेअग्नि ॥ प्रदीप्तऐसादिसतसे ॥३७॥ ऐसांतोमरुदशभया
 नक ॥ तेथेहरिदत्तनामावैश्यएक ॥ निजसार्थपरीभ्रष्टदेख ॥ दैववशंप्रासझाला
 ॥३८॥ तोंतयादेशींअत्यंतमलीन ॥ अतिरुक्षआणिमांसहीन ॥ आणिजपांचेंभ
 यंकरदर्शना ॥ ऐसेप्राणीदेखिले ॥३९॥ मगहोऊनियांभ्रांतचिन्त ॥ क्षुधेनेंअतिक
 शिंत ॥ दशदिशांमाजीभ्रमणकरीत ॥ अंतःकरणींविचारीपै ॥१४०॥ म्हणेंकोठें
 आतांमाझेसत्त्व ॥ कोठेंजनकोठेंग्राम ॥ कोठेंसोचरेदाराउत्तम ॥ कोठेंधनकोठेंमीं ॥
 ४१॥ आणिकोठेंमित्रकोठेंऐश्वर्य ॥ कोठेंदुहिताकोठेंतनय ॥ आणिकोठेंजावें
 करुवेंकाय ॥ ऐसाविचारकरीतसे ॥४२॥ तोंस्त्रायुबद्धअस्थिचरण ॥ क्षुत्सा
 मनिर्मांसलंबवृषण ॥ आणिइकडेतिकडेधावमान ॥ ऐसापिशाचदेखिला
 ॥४३॥ त्यापिशाचासींअवळोकुनीं ॥ भयपावलाअंतःकरणीं ॥ मगत्याच
 पिशाचासंगेंजाणीं ॥ मार्गक्रमणकरीवैश्य ॥४४॥ पुढेंकरितीजोंगमन ॥ तोंसी
 नळ्यापासुविस्तीर्ण ॥ वरवृक्षास्वालींयेऊन ॥ पिशाचसर्वबैसले ॥४५॥ आ-
 णिवैश्यबसलाएकांतीं ॥ मनींउपजलीअत्यंतभीती ॥ आणिविचारकरीआपु-
 त्याचितीं ॥ मजस्वातीलकींपिशाचहे ॥४६॥ तोंप्रेतस्कंधींआरुढीन ॥ अतिभ
 यानंकज्याचेंदर्शन ॥ आणिबहुभूतींवेष्टितजाण ॥ स्तुतिकरितीजयाची ॥४७
 ॥ आणिमृतप्राणींशवभक्षक ॥ ऐसामहाकायपिशाचएक ॥ वरवृक्षास्वालींदे
 ख ॥ अकस्मातपातला ॥४८॥ मगतोप्रेताच्यास्कंधावरुनी ॥ मेदिनीवरीउत्त-
 रोनी ॥ येऊनियांवैश्यांतिकजाणीं ॥ उत्तमवाणीबोलतसे ॥४९॥ पिशाचम्हणे
 रेहादेशा ॥ महाभयंकरअतिकर्कश ॥ येथेंकैसाझालाप्रवेश ॥ तुजलागींसां-
 गपां ॥१५०॥ ऐसेंपिशाचाचेंवचन ॥ ऐकूनबोलेवैश्यआपण ॥ म्हणेमाझि
 यादुर्दैवेंकरून ॥ प्रवेशझालापैयेथें ॥५१॥ मींहरिदत्तनामावैश्यजाण ॥ मातेला
 गलीबहुततहान ॥ क्षुधेनेंझालेव्याकुळप्राण ॥ कांहीवचनबोलवे ॥५२॥ आतां
 नसुचेकांहीउपाय ॥ माणारक्षणकैसेहीय ॥ एतद्वृषयींकांहींसोय ॥ मजकारणें
 सांगपां ॥५३॥ ऐसेंत्याहरी ॥ पैपाचें ॥ दीनवचनऐकूनिसाचें ॥ अतिगंभीर
 स्पष्टवाचे ॥ बोलताझालापिशाच ॥५४॥ म्हणेहरिदत्तपथिका ॥ यापुत्रागृ

वामन द्वादशीकथा.

(१९९)

क्षीराहूनिमुक्ता ॥ स्वस्थमानसेदोनघटिका ॥ वारपाहातबैसेंपां ॥ ५५ ॥ ऐसें
वचनऐकतां ॥ तैसेंचिवैश्यझालाकरिता ॥ मगमध्यान्हसमयप्राप्तहोतां ॥
अश्वर्यएकवर्तले ॥ ५६ ॥ त्यापुत्रागृह्णावरूनी ॥ सीतोदासुंदरवारिधारिनी ॥ द्-
ध्योदनसयुक्तमेदिनीं ॥ उतरलीअकस्मात् ॥ ५७ ॥ मगक्षुधातृषेनेंबहुपीडित ॥ ऐसा
अतिथीहरिदत्त ॥ याकारणेंदध्योदनयुक्त ॥ उदकजाणअपिलें ॥ ५८ ॥ मगत्याहरि
दत्तेंदध्योदन ॥ भस्मनिकरितांउदकपान ॥ तत्कालतयाचेपंचप्राण ॥ समाधानपा
वलेपें ॥ ५९ ॥ नंतरसर्वपिशाचांसीं ॥ नीरयुक्तदध्योदनासीं ॥ अपिंताझालाअनुक
मेंसीं ॥ भागभागेंसींकरूनीं ॥ ६० ॥ मगतोसोदकदधिभक्त ॥ भक्षणकरितांची
सर्वप्रेत ॥ पावतेझालेतृप्तियथार्थ ॥ क्षुधातृषानिरसली ॥ ६१ ॥ एवंप्रकारेंत्याअ-
तिथीसीं ॥ आणिकसर्वत्यापिशाचांसीं ॥ तृप्तकरूनीस्वस्थमानसीं ॥ शेषेआप
णभस्मिलें ॥ ६२ ॥ ग्रासमानशेषान्नभक्षण ॥ आणित्यशेषजलपान ॥ करितां
तृप्तझालाजाण ॥ प्रेताधिपतत्कालतो ॥ ६३ ॥ ऐसेंपाहूनीहरिदत्त ॥ जोडुनिघांउ-
भयहस्त ॥ प्रभ्रकरित्यापिशाचाप्रत ॥ तोऐकजेसादरें ॥ ६४ ॥ वैश्यमूणेंहेपिशा
चचर्य ॥ मममानसींमहदाश्चर्य ॥ उद्भवलेकांसान्नतोय ॥ येयेंकोठोनीप्रगटले ॥ ६५ ॥
आणिहेमहोदरनिर्मांस ॥ हृहकुक्षिपिशाचतामस ॥ अत्यान्नेंकरूनीतृप्तियांस ॥
कैसाझालीसांगपां ॥ ६६ ॥ आणियानिर्जलदेशीं ॥ कायकारणपाचलासीं ॥ ग्रासमा
शान्नेंतृप्तीकैसी ॥ झालीतुझीसांगपां ॥ ६७ ॥ तैसेंचियाअत्यल्पअन्नानें ॥ आणिवना
माजीअत्मजीवनें ॥ रक्षिसीतृप्रेतांकारणें ॥ केशापरीसांगपां ॥ ६८ ॥ ऐसेंत्याह
रिदत्ताचेवाक्य ॥ ऐकूनिबोलेपिशाचचर्य ॥ मूणेंहादुष्कर्माचाउदय ॥ प्राप्तझा
लामजलागीं ॥ ६९ ॥ मींपूर्वजन्मामाझारी ॥ अतिरम्यशाकलनगरी ॥ वैश्यजा
तीदुराचारी ॥ दुर्मतीऐसावर्ततसें ॥ ७० ॥ नेथेधनाच्यालोभानें ॥ क्षुधाक्रांत
अतिथींकारणें ॥ तिरुमान्नीपिक्षाजाणें ॥ अपिंतीनाहींकदांही ॥ ७१ ॥ आणि
तृषाक्रांतासींजीवन ॥ नाहींचिदीपलेंकदाजाण ॥ परीवेदशास्त्रज्ञएकब्राम्हण ॥ मा
झ्याशेजारीराहानसे ॥ ७२ ॥ तोविप्रमातेसर्वेचेउनी ॥ श्रवणद्वादशियोगलसुनी
॥ तापीचंद्रभागासंगमींजाणीं ॥ स्वानालागिडेफंडु ॥ ७३ ॥ मगतेथेंत्यासंगम
जीवनीं ॥ सोपवासींस्नानकरूनी ॥ एकघरेदेखुनंभरूनी ॥ दध्योदनसंयुक्त

॥७४॥ उपानद्युग्मभाणि छत्र ॥ श्रीविष्णुची प्रतिमासबस्त्र ॥ पथाविधीदान
समय ॥ देताझालाविप्रांसितो ॥७५॥ आणिम्यां हीवित्तरक्षणार्थ ॥ तस्के-
त्रस्थब्राम्हणाप्रत ॥ सोपवासंदध्यन्नुक्त ॥ वारिधानीदीधलीपै ॥७६॥ मग
तेथुनीमीसब्राम्हण ॥ जाउनियांस्वगृहाकारण ॥ कांहींकालेंकरूनिजाण ॥
पंचत्वासींपावळों ॥७७॥ पूर्वीवर्तलोंनास्तिकपणीं ॥ यास्तवपावळोंपिशाच
योनी ॥ फिरतसेंयाघोरकाननीं ॥ रात्रंदिनींदुःखितपां ॥७८॥ आणिद्वादशी
दिनींसमुपोषित ॥ हस्तींशिक्यकलशासहित ॥ स्नानकरुनीगृहासियेत ॥ ऐ
सापुरोहितदेखिला ॥७९॥ शरुचिभूतत्यापुरोहितें ॥ श्रवणद्वादशीकथिलीमा
नें ॥ मगव्रतकेलेम्यांसुविनतें ॥ शास्त्रसंमतेंजाणपै ॥१८०॥ पूर्वजन्मामाजीव-
हिलें ॥ एंचंप्रकारेंकर्मकेलें ॥ तयाचेंफळहेयेथेंउदेले ॥ जेंपाहिलेंतुवांजाण ॥८१॥
आणिपूर्वीब्राम्हणाकारणें ॥ दानेंकेलींसजलघटानें ॥ म्हणोनचियेथेंमज-
कारणें ॥ पिशाचयोनीमाझारी ॥८२॥ मध्यान्हायेतांचिसूर्य ॥ प्राप्तहोतेंदध्य
न्नतोय ॥ ऐसाक्रमचालताहोय ॥ प्रतिदिवसींहरिदत्ता ॥८३॥ आणिपूर्वीकेले
उपोषण ॥ यास्तवपूर्वजातिस्मरण ॥ आणिदधिभक्तप्रसादेंजाण ॥ अक्षयज
लान्नमजझालें ॥८४॥ एंचंप्रकारेंमद्वृत्तांत ॥ आणिजेहेदिसतीमहाप्रेत ॥ यांहीं
पूर्वजर्मीजाणनिश्र्वित ॥ महापापेंकेलीपै ॥८५॥ कोणीकेलेंभ्रम्रस्वहरण ॥ को
णीकेलेंपरस्त्रीगमन ॥ कोणीकेलागुरुद्रोहपूर्ण ॥ आणिमित्रद्रोहकोणींकेला
॥८६॥ यास्तवपायोनीप्रेतयोनी ॥ सेवाकरितीमाझ्याचरणीं ॥ अन्नोदकदानें
केलींम्हणोनी ॥ मजसेवकमिळालेहे ॥८७॥ जोअक्षय्यश्रीभगवान ॥ विष्णुप-
रमात्मासनातन ॥ तयाच्याउद्देशोंकरितांदान ॥ अक्षय्यहोयतेंसदा ॥८८॥
म्हणोनअक्षय्यअन्नानें ॥ प्रेतेंपावतीतृतीजाणें ॥ तरीप्रेतभावेंचाकारणें ॥ दुर्बल
पणासोडीना ॥८९॥ येथेंतूंअतिथीझालासिप्रासा ॥ तुझीमीपूजाकेलीयथार्य ॥
आणिअन्नोदकदीधलेंतुजप्रत ॥ म्हणोमिसुक्तझालोंमीं ॥१९०॥ आतांमीपरमगती
प्रत ॥ पावेनजाणहेनिश्र्वित ॥ तरीहेप्रेतहोतीलपीडित ॥ यादारुणदेशामाझारीं
॥९१॥ यास्तबवेश्यामाझेमन ॥ पिशाचांवंशीगुंततेंजाण ॥ तरीमजबरीरूपाकरू
नै ॥ पाझेंकार्यएककरीं ॥९२॥ नानाधातूंनींशोभिवंत ॥ ऐसाहिवच्यायाजोपर्व-

चामनद्वादशीकथा.

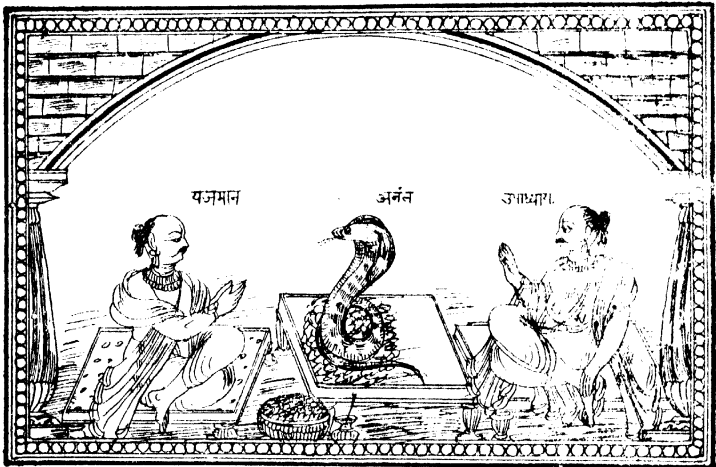
(१९३)

त ॥ तयाच्यागुहेमाजीचिन्त ॥ अनिशपितभसेपै ॥ ९३ ॥ तरान्यांतेथेकरुनिगमन
 ॥ कादनिपेईतेंसवधन ॥ मगगयाशीर्षींजाडनिजाण ॥ आदेंकरिंपिशाचांची
 ॥ ९४ ॥ पृथक्पृथक्प्रेताभिधानें ॥ बिण्युपदींपिंडप्रदानें ॥ करितांप्रेतस्वर्गांगम-
 नें ॥ करितीजाणतत्काळ ॥ ९५ ॥ ऐसेंबोळोनीपिशाचपती ॥ तत्काळझालाम्ब
 र्णकांती ॥ आणिविमानीबैसोनदेवमूर्ती ॥ स्वर्गाप्रतीपेंगेला ॥ ९६ ॥ स्वर्गांगे-
 लापिशाचवर्ष ॥ मगतोवैश्यकरीकाय ॥ सर्वप्रेतांसीबोळताहोय ॥ गोत्रेनामें
 तुमचींसांगा ॥ ९७ ॥ ऐसेंत्यावैश्याचेंवचन ॥ सर्वहीपिशाचोकरुन ॥ गोत्रेआणिना
 मेंकथन ॥ करितेझालेपृथक्पणें ॥ ९८ ॥ तींसर्वप्रेतांचीनामगोत्रें ॥ घेउनियांयै-
 श्यप्रवरें ॥ हिमाचलासिथेउनिचरें ॥ गुहेमाजीमवेशकेला ॥ ९९ ॥ मगनेथींचें
 द्रव्यघेउनिसमस्त ॥ स्वगृहार्शींआलाहरिदत्त ॥ आणित्याधनांतूनकिंचिन ॥
 आणणासार्तीठेवापै ॥ २०० ॥ आणिबाकीसर्वद्रव्यघेउन ॥ वैश्येकेडेगयेसींगमन
 ॥ मगतेथेंत्याप्रेतांचींजाण ॥ आदेंकेळींपृथक्पृथक् ॥ १ ॥ ज्याज्याप्रेतचेंनामग्रह
 ण ॥ करोनिआदूकरीपूर्ण ॥ तोतोरात्रौदायोनिस्वप्न ॥ वैश्याप्रतीबोळीं ॥ २ ॥
 म्हणारेवैश्याहरिदत्ता ॥ नवप्रसादेंकरुनितत्वतां ॥ प्रेतभावासोडुनिआतां ॥ परम
 गतीसींपावलां ॥ ३ ॥ एवंप्रकारेप्रेतसमस्त ॥ आदेंहोतांचीझालेमुक्त ॥ मगबै
 सोनियांविमानांत ॥ वैश्याप्रतीबोळिले ॥ ४ ॥ म्हणतीआम्हांसींत्वांतरिलें
 ॥ प्रेतत्वापासूनमुक्तकेळें ॥ आतांस्वर्गाप्रतीजाडसगळे ॥ तुझ्याप्रसादेंकरु
 न ॥ ५ ॥ अरेसाधुजनाचीजीसंगती ॥ व्यर्थनहोयकदापीती ॥ ऐसेंबोळोनीगग
 नपथीं ॥ स्वर्गाप्रतीपेंगेले ॥ ६ ॥ ऐशाप्रकारेंहरिदत्त ॥ धनलोभेंत्यापिरांचाप्र
 त ॥ सद्गतीदेउनियांचथार्थ ॥ स्वगृहाप्रतपावला ॥ ७ ॥ मगपुढेंभाद्रपदमासीं
 ॥ शकृपक्षतिथीद्वादशी ॥ श्रवणनक्षत्रतथेदिवसीं ॥ प्रासझालेंअसेपै ॥
 ८ ॥ तेव्हांतोश्रवणद्वादशीयोग ॥ प्रासझालादेखोनिबणिग ॥ व्रताचरणतो
 यथासांग ॥ करिताझालाभक्तीनें ॥ ९ ॥ नदीसंगमींस्नापकरुन ॥ सोपवासें
 विण्युपूजन ॥ करोनिमगविप्रांकारण ॥ दानेंअर्पितअपार ॥ १० ॥ मगऐशा
 प्रकारेंप्रतिवर्षीं ॥ आचरणकरितांमद्गतासीं ॥ अंतीवैश्यस्वर्गलोकासीं ॥ आ
 नंदेंसींपावला ॥ ११ ॥ ऐसेंचपूधींहेमहद्गत ॥ धुधुमारादिराजेबहुत ॥ करितेझा

(११४)

उपयुक्तकथासंग्रह.

लेम्हणोनीयथार्थी। स्वर्गप्राप्ततयां झाला ॥१२॥ शकृपक्षभाद्रपदमासीं॥
बुधश्रवणद्वादशीदिशरीं॥ आचरोनियांघ्रतासीं॥ दध्योदंनदेर्तदानजे॥
१३॥ तयांचेसर्वहीमनोरथ॥ येथेचिपूर्णहोतीनिश्चित॥ आणिअंतींपायती
स्वर्गप्राप्त॥ श्रीविष्णूच्याप्रसादे ॥१४॥ सूतम्हणेशौनकासीं॥ श्रवणद्वादशी
कथाऐसी॥ कृष्णेकथिलीपंडुसुतासीं॥ तीचमीतुम्हांकथियेला ॥१५॥ हे
वामनजयंतीआख्याण॥ जेभक्तीनेंकरितीश्रवण॥ तयांच्याकामनाहोतीपूर्ण
॥ वामनाच्याप्रसादे ॥१६॥ इतिश्रीवामनजयंतीकथा॥ षड्विष्योक्तआलीस-
मासा॥ येथेअसेजीन्यूनाधिकता॥ क्षमाकीजेसज्जनीं॥२१७॥ ॥समाप्त॥

अथअनंतचतुर्दशीकथा.

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीगुरुम्हणतीविप्रासीं॥ याअनंतघ्रतासीं॥ सांगेनएंकापरि
येसीं॥ पूर्वाहुनीबहुतींआराधिलें ॥१॥ युधिष्ठिरपांडुसुत॥ तपानेकेलेंहेंघ्रत॥ रा-
ज्यलाधलेंत्वरित॥ ऐसेंघ्रतउत्तम ॥२॥ ऐसेंम्हणतांद्विजवर॥ करिताझालानम-
स्कार॥ पूर्वांराजापंडुकुमर॥ आणिकराजेकेविंझाले ॥३॥ श्रीगुरुम्हणतीदि-
जासीं॥ होतेंराज्यपांडवांसीं॥ द्यूतकर्मकौरवांसीं॥ करूनिराज्यहारविलें ॥४॥ म-
गनिपालेवनांतरा॥ कपतहोतेवषेंबारा॥ ऐसेंतपायुधिष्ठिरा॥ राज्येंत्पजिलेंप-

अनंतचतुर्दशीकथा.

(१९५)

रियेसा ॥५॥ तथाघोरअरण्यांत ॥ युधिष्ठिरबंधूसहित ॥ असेचिंताव्याकुचि
 त ॥ सदाध्यायंथीहरी ॥६॥ समस्तराज्यसांडोनी ॥ वासकेलातिहीवनी ॥ कौ
 रवकपटकरोनी ॥ नानापरीविघ्नेकरिती ॥७॥ सत्वत्यांचेंदळवावयासीं ॥ पाउवी
 लेंदुर्वासार्सीं ॥ त्यांसींसर्वांठायींहृषीकेशी ॥ रक्षितसेपरियेसा ॥८॥ नानाती
 र्थेंनानाघ्नतें ॥ आचरन्तेनेथेंबहुते ॥ कष्टतज्ञतेवनीते ॥ निर्वाणरूपहोउनियां ॥९॥
 भक्तवत्सलनारायण ॥ तपांचेकष्टपाहून ॥ आनंतांतेंठाकोन ॥ जेथेंहोतेपांडुकु
 मर ॥१०॥ कृष्णयेतांदेखोनी ॥ धर्मजाघतोदोगणीं ॥ दंडप्रणामकरूनी ॥ बंदित
 सेतयेवेळीं ॥११॥ केशआपुलेमोकली ॥ झाडीकृष्णचरणाधुळी ॥ सर्वोपस्करपू
 जातयेवेळीं ॥ करीतसेधिनयेसीं ॥१२॥ अर्घ्यपाद्यदेवोनी ॥ गंधाक्षतालाबूनी ॥ जी
 कांपुथेंहोतींरानीं ॥ त्यांणींपूजाकरीतसे ॥१३॥ पूजोनियांभक्तीसीं ॥ विनवीतसे
 परियेसीं ॥ जयजयाजीन्हृषीकेशी ॥ भक्तवत्सलाकृष्णनाथा ॥१४॥ जयजयअ-
 नंतनारायणा ॥ भयसागरउद्धारणा ॥ रूपाबुवालक्ष्मीरमणा ॥ क्षीराब्धिबासादे
 वदेवा ॥१५॥ परमात्मापरंज्योती ॥ तूंचिकरिसिउत्पत्तिस्थिति ॥ उयकरबिशी
 तूंचिअंतीं ॥ त्रिमूर्तींतूंचिदेवा ॥१६॥ विश्वाचातूंजिन्हाळा ॥ होउनिरक्षिसीसक
 ढां ॥ वासतुह्रांसूक्ष्मस्थळा ॥ अणुरेणूतृणकाष्ठेंसीं ॥१७॥ नमनतुझेचरणासीं ॥
 त्रिगुणात्मकहृषीकेशी ॥ रजोगुणेंसृष्टीसीं ॥ तुंवारचियेलेसंयोगे ॥१८॥ दुष्टांचा
 निग्रहकरणे ॥ साधुजनांतेंसंरक्षिणें ॥ ऐसेंसामर्थ्यवेदपुराणें ॥ बोलतातीप्रसिद्ध ॥
 १९॥ फेडावयासूमिभार ॥ घेतलातुंवांअवतार ॥ जडझालायुधिष्ठिर ॥ तरीकांतु-
 वांठेविलें ॥२०॥ आपुलाप्राणआम्हासीं ॥ म्हणोनिजगींवांनिसी ॥ पाउवूनीअर-
 ण्यासीं ॥ कष्टविलेंनानापरी ॥२१॥ तुझीरूपाहोयज्यासीं ॥ कष्टकेंचेहोतयांसीं ॥
 उपेक्षुनीआम्हासीं ॥ अरण्यांतठेविलें ॥२२॥ तुजवांचोनीकोणआम्हासीं ॥ आ
 तांसांगूकवणापासीं ॥ जरीआम्हांउपेक्षिसी ॥ कायकांक्षाजीवाची ॥२३॥ इतु
 केवरीभीषसेन ॥ चेद्रनिधरीश्रीकृष्णचरण ॥ स्वामीआमुतेंबहुश्रीण ॥ कांउपेक्षा
 करितोसी ॥२४॥ धनजयतप्रेवेळीं ॥ वंदीतसेचरणकर्मचीं ॥ विनवीतसेकरुणाबहा
 बीं ॥ रूपाबुवामुरारी ॥२५॥ तुझेरूपाहृष्टीसीं ॥ होतोआम्हीअरण्यवासी ॥ च
 डलेकष्टसापासीं ॥ उबगलोंस्वामीबहुत ॥२६॥ आतांआमुचेकष्टहरण ॥ पांड-

वांचातूचिप्राण ॥ ब्रीदरारखेहेनारायणा ॥ म्हणतसेतयेवेळीं ॥ २७ ॥ माद्रीदेवीचे
 कुमर ॥ करोनियांनमस्कार ॥ द्रौपदीसहितपंडुकुमर ॥ पांचहीवंदिनीतयेवेळीं ॥
 २८ ॥ तूआमुचाकैवारी ॥ आम्हीअसोअरुण्यघोरी ॥ आमुचाबंपुराज्यकरी ॥ का-
 चउपायआम्हासीं ॥ २९ ॥ तुजसारिवेंछत्रअसतां ॥ आम्हांकष्टअपरिमिता ॥
 कवणेप्रकारींस्वस्थचिन्ता ॥ राज्यप्राप्तीआम्हासीं ॥ ३० ॥ असाउपायआम्हां
 सीं ॥ सांगास्वामीहृषीकेशी ॥ ऐसेंम्हणतांरुष्णासीं ॥ रुपाउपजळींमनांत ॥
 ३१ ॥ रुष्णाम्हेणंपंडुसुता ॥ सांगेनतुम्हांएकव्रता ॥ तत्कार्त्तंप्रसन्नता ॥ राज्यहा-
 चतुम्हासीं ॥ ३२ ॥ व्रतांमध्येउनमव्रत ॥ अनंतनामविरख्यात ॥ आचरायेंतुम्हीब-
 रित ॥ राज्यतुम्हांहोईल ॥ ३३ ॥ आतांसांगेनतुम्हांसीं ॥ अनंतकवणम्हणसीं ॥ स-
 र्पांठारींआपणवासी ॥ अनंतनामआम्हांअसे ॥ ३४ ॥ कळाकाष्टामुहूनआप-
 ण ॥ दिनस्रव्रीशरीरजाण ॥ पक्षमासवर्षआपण ॥ युगकल्पआदिकुंणी ॥ ३५
 ॥ अवतरलोमीनारायण ॥ भूमारउतरावपातागुन ॥ दानवसर्वनिदांनून ॥ जन्म-
 ज्जालावसुदेवकुळीं ॥ ३६ ॥ अनंतमीचजाणसीं ॥ संशयनधर्मींगामानसीं ॥ त्रि-
 मूर्तीअवतरलोसर्पांशीं ॥ ब्रम्हाविष्णुमहेश्वर ॥ ३७ ॥ आपणसूर्यशशींदरवा ॥
 चतुर्दशभुवनींमींचऐका ॥ अष्टवसूआहंतिनिका ॥ द्वादशार्कआपणची ॥ ३८ ॥
 रुद्रअसतीएकादश ॥ ससप्तसुद्रसप्तशोक ॥ पाताळआगिणेष ॥ पर्वतादिकआ-
 पणची ॥ ३९ ॥ जितुकेरुक्षआहेतिसिती ॥ आकाशींनक्षत्रंदिसती ॥ दशादिशा-
 आहेतीख्याती ॥ भूमीआपणम्हणेदेखा ॥ ४० ॥ आणिअसतीसप्तपाताळ ॥ भू-
 भुव्यादिलोकसकळ ॥ अणुरेणुतृणकाष्ठसकळ ॥ विश्वान्याआपणची ॥ ४१ ॥
 नधरींसंशययुधिष्ठिरा ॥ अनंतम्हणजेमीनिद्धांग ॥ विधिपूर्वकपूजाकरा ॥
 व्रततुम्हांसींवरवेंअसे ॥ ४२ ॥ विनवीपुधिष्ठिरकरजांडांनी ॥ स्वामींसांगावि-
 स्तारीनी ॥ व्रतअसेकवणविधानीं ॥ कवणदानकवणपूजन ॥ ४३ ॥ करावेंव्रतक-
 वणेदिवसीं ॥ विस्तारोनिसांगेआम्हांसीं ॥ निगेपावेंवंगेसीं ॥ पूर्वींकवणेंआचरि-
 लें ॥ ४४ ॥ रुष्णाम्हेणुपुधिष्ठिरासीं ॥ तूवांपुशिलेंआम्हासीं ॥ शक्यपक्षांभाद्र-
 पदमासीं ॥ चतुर्दशीपरियेसा ॥ ४५ ॥ आराधितांअनेतासीं ॥ त्वरितराज्यपावसीं
 ॥ पूर्वींकवणेंकेलेंम्हणसीं ॥ सांगेनंकांतत्पर ॥ ४६ ॥ असेपूर्वींकृतयुगेसीं ॥ सुमं

अनंतचतुर्दशीकथा.

८१९७३

तुनामावित्रपरिपेसीं ॥ उत्पन्नझाला विसिद्धगत्रासी ॥ भृगुकन्यादीक्षानारी ॥
 १७ ॥ तेषिआलीसुमंतूचीभार्या ॥ पतिव्रताभोदार्या ॥ कन्यातिसींआलीसुतन-
 या ॥ नामानचेंसुशीला ॥ १८ ॥ सुशीलाकन्यासुमंतुघरीं ॥ नित्यभक्तीसदाचारी
 ॥ करीतसेविचित्रपरी ॥ सर्वमंगळस्वरूपें ॥ १९ ॥ गृहशांभाकरीबहुन ॥ नानापा-
 त्रेंतारणेंकरित ॥ पंचवर्णचूर्णयुक्त ॥ रंगमाळिकामहितदेखा ॥ २० ॥ स्वस्तिका
 दिशंरूपप्रभ ॥ चक्रगदादिउत्तम ॥ नमस्कारादिमनोधर्म ॥ देवताचंनमोपस्करां ॥
 २१ ॥ वर्ततांऐसेंएकेदिवसीं ॥ आलीप्रामदेवयगीं ॥ सुमंतुपत्नीपंचव्यासीं ॥ पाव-
 तीआलीतपेंवेळीं ॥ २२ ॥ सुमंतूचीभार्याहीनचझालें ॥ समस्तकर्मगाहितें ॥ पु-
 नःसंधानपाहिजेकेंद्रें ॥ म्हणोनिनारीआणिककेंद्रां ॥ २३ ॥ निचेंनांचअभेककंरा
 ॥ दुःशीलाआचरणीपरिपेसा ॥ नित्यकलहकरीबहुवसा ॥ कन्यापतीसवेंदेखा
 ॥ २४ ॥ सुशीलाकन्याउपवरझाली ॥ सुमंतुचिंतीचेठोवेळीं ॥ इसांएखादावरमि-
 ळेलजरी ॥ कन्यादानकरीनम्हणे ॥ २५ ॥ एसेंचिंतितांएकेदिवसीं ॥ तयेंआला
 कौंडिण्यन्नघरीं ॥ विचारितांकन्येसीं ॥ सुमंतूनंअंगिकारिलें ॥ २६ ॥ कन्यादाज
 गृह्योक्तेंसीं ॥ देनाझालाकौंडिण्यासीं ॥ मिळोनीहोतीदोनीमार्सीं ॥ आपाद-
 आणिआवण ॥ २७ ॥ माताकरीकन्येसींवर ॥ सापत्तेपाचाहाविचारा ॥ कौंडि-
 ण्यपुसेसुमंताविचार ॥ जाडंआथमाआणीकवाया ॥ २८ ॥ सुमंतुबहुदुःखंकर-
 री ॥ म्हणेरुनानव्हेहीमाझीपैरी ॥ कन्याझालीआतांदुरी ॥ केंचीपापिणीवरि-
 लीम्यां ॥ २९ ॥ शांतपत्नीनाहीज्याचेघरीं ॥ तयासीअरण्यनाहींदुरी ॥ ऐकस्वा-
 मीत्रिपुरारी ॥ संसारसागरींबुडालों ॥ ३० ॥ नचलेमाझेकर्मतपस ॥ नायकेबोळ
 हीककेश ॥ कन्याअसतासंतोष ॥ नित्यदर्शनजामाता ॥ ३१ ॥ ऐसासुमंतुचिंता
 करी ॥ कौंडिण्यन्नघीन्यानींवारी ॥ दोघेतापसीएकेघरीं ॥ अस्तूनयेधर्महानी
 ॥ ३२ ॥ जाडंआम्हीआणिकस्थाना ॥ तपकरोमीअनुष्ठाना ॥ भेटीहोईलपुनःपु-
 नः ॥ जवळीचकरूआग्रम ॥ ३३ ॥ सुमंतुम्हणेकौंडिण्यास ॥ आणिकराहोबा-
 रादिवस ॥ सर्वसिद्धांतत्रयोदशीस ॥ प्रस्थानतुम्हीकरावें ॥ ३४ ॥ सुमंतूचीवि-
 त्तीऐकून ॥ आणिकराहिलेतेरादिन ॥ सुसुहूर्तबरवापाहोन ॥ येरेदिवसींनिघू-
 ला ॥ ३५ ॥ सुमंतुम्हणेककेशेसीं ॥ कन्याजाईलपतीसरसी ॥ भोजनघालावेजा

मातासी ॥ व्रीहिगोधूमदेम्हणे ॥ ६६ ॥ पर्तानेसांगतांकायकरा ॥ धांवतगंगी
 गृहाभितरी ॥ कवाडाघालीदृढसिद्धी ॥ पाषाणलावीद्वारवटा ॥ ६७ ॥ कांहीं-
 केळियानुघडीद्वार ॥ सुमंतुविनवीआफ्दीशिर ॥ सुशीलाकन्याधरीकर ॥ ल
 पोजाडंतैसींची ॥ ६८ ॥ पाहंगेळास्वयंपाकघरा ॥ हांताकांडागोधूमकरा ॥ देता
 झालाकन्यावरा ॥ निरोपदीधलादोघांसी ॥ ६९ ॥ दोघेबेंसूनरथावरी ॥ निघांतीं
 कोंडिण्यसंतोषकरी ॥ मध्यान्हकाळीनिदीतीरीं ॥ अनुष्ठानालागींउतरने ॥ ७०
 ॥ ऋषीबेंसलाअनुष्ठाना ॥ सुशीलाहोतीतयस्याना ॥ तरीपाहातसरम्यवना ॥
 स्त्रीसमुदायबहुअसे ॥ ७१ ॥ रक्तांबरवस्त्रांसीं ॥ परिधानकेलेल्याबहुवसीं ॥
 व्रतम्हणतीचतुर्दशी ॥ कलशापूजापृथक्पृथक् ॥ ७२ ॥ पाहोनिसुशीलाहळू
 हळू ॥ गेलीतपासुवासिर्निजबळू ॥ पुसतीझालीवेन्हाळू ॥ कायव्रतकरितांनु
 म्हीं ॥ ७३ ॥ स्त्रियाम्हणतीसुशीलेसीं ॥ अनंतव्रतआहेपरियेसीं ॥ पूजितांहोयत-
 त्काळेंसीं ॥ सकळार्थाष्टपावती ॥ ७४ ॥ सुशीलाम्हणेनारींसीं ॥ कवणविधा
 नसुंगामजसीं ॥ रूपाकरोनीविस्तारेंसीं ॥ निरोपायेंअहोमाते ॥ ७५ ॥ समस्त
 नारीमिळोनी ॥ सांगतातीविस्तारोनी ॥ ऐकसुशीलेबेंसम्हणोनी ॥ व्रतआघं
 तनिरोपिती ॥ ७६ ॥ भाद्रपदशुक्लचतुर्दशीसीं ॥ व्रतकरावेंपरियेसीं ॥ सांगूंतूज
 विस्तारेंसीं ॥ ऐकसुशीलेम्हणतातीं ॥ ७७ ॥ रक्तपटसूत्रेंसीं ॥ अनंतकरावापरि
 येसीं ॥ घेऊनिजायेंनदीसीं ॥ स्नानकरावेंविधीनें ॥ ७८ ॥ दिव्यांबरपरिधानुनी
 ॥ हळदीकुंकुमलावुनी ॥ आणायेकलशानूतनदोनी ॥ गंगायमुनाम्हणूनियां ॥
 ७९ ॥ उदकभरोनीतयांत ॥ पंचपद्मवरत्नसहित ॥ घालोनिपूजावेत्वरित ॥ षो
 डशोपचारेंकरूनी ॥ ८० ॥ नानाप्रकारेंआरतीं ॥ कराव्यागंगायमुनांप्रती ॥ म
 गपूजावादर्मग्रंथां ॥ शेषशापीकरोनियां ॥ ८१ ॥ दोनीकलशांवरीदेरवा ॥
 दोनीवस्त्रेवूनिनिका ॥ पद्मलिहनाष्टदलिका ॥ कलशावस्त्रुनीटेवावें ॥ ८२ ॥
 तयाकलशांपुदेंदेखा ॥ पंचवर्णैचूर्णरिखा ॥ शंखपद्मादिअनेका ॥ रंगमालि
 काघालाव्या ॥ ८३ ॥ शेषपूजावादर्मांचा ॥ षोडशोपचारींवरवासाचा ॥ ध्या
 नींध्यासविष्णूचा ॥ शेषशापीम्हणोनियां ॥ ८४ ॥ सप्तफणीशेषासीं ॥ स
 दांविष्णुत्थापशीं ॥ याचिकारणेंनामतयासविं ॥ अनंतऐसेंकरावेंध्यान ॥ ८५

अनंतचतुर्दशीकथा.

(११९)

॥पिंगलाक्षचतुर्भुजेसीं ॥ शंखपद्मसव्यकरेसीं ॥ चक्रगदावामहस्तेसीं ॥ ऐसी
 सूतीनुवांध्यांसीं ॥ ८६ ॥ ॐ नमो भगवते मंत्रेसीं ॥ षोडशोपचारं दर्शनं प्रथमीसीं ॥
 आणोनिनन्यादोरकासीं ॥ ध्यानकंशये मगतेथे ॥ ८७ ॥ अनंतगुणारत्नायमं-
 त्रेसीं ॥ नयेदोरकवेयावेकलशासीं ॥ पूजाकरावीपुरुषसूक्तेसीं ॥ अतोदं वामं
 ब्रसहितेसीं ॥ ८८ ॥ षोडशोपचारं पूजोन ॥ संस्कारेति मंत्रं दक्षिण करी बांधोन ॥
 नमस्तेया सुदेवमंत्रं करून ॥ जीर्णदोरकविमजांवा ॥ ८९ ॥ दाताचविष्णुर्भग
 वानमूहणत ॥ वायनद्यावेगोधूमघृत ॥ मध्यगोधूमाचंमघृत ॥ फलासहवाय
 नद्यावे ॥ ९० ॥ अपूपादिपायसेसीं ॥ मदक्षिणातांबूनेसीं ॥ अर्धेघावेब्राम्हा-
 णासीं ॥ अर्धेआपणासहावे ॥ ९१ ॥ ऐसेंचौदावर्षेदेखा ॥ व्रतआचरावेरविशो-
 खा ॥ उद्यापनकरायेनिका ॥ चतुर्दशकलशाद्याय ॥ ९२ ॥ ब्राम्हणभोजनक-
 रून ॥ भक्तिकेकरायेउद्यापन ॥ कामनाहोईलसंपूर्ण ॥ चतुर्विधपुरुषार्थ ॥ ९३ ॥
 ऐसेंसांगतीसुशीलसीं ॥ व्रतआचरावेत्वरितेसीं ॥ आजचिभसेचतुर्दशी ॥
 व्रतकरींआम्हांगये ॥ ९४ ॥ समस्तनारीमिळोतितिसीं ॥ तंतूदेतीअनतासीं
 ॥ ग्रंथीचांधोनीचतुर्दशी ॥ प्रजाकरविलाआपणासवे ॥ ९५ ॥ कोंडाहोतागोधू
 माचा ॥ आणोमदेतअर्धमाचा ॥ वाणदेउनीसुवाचा ॥ निरोपस्त्रियाचाघेतुंग
 ॥ ९६ ॥ तमस्तस्त्रियावेदिलें ॥ आलीआपुनेरथाजवळें ॥ अनुष्ठानसारुनी
 ऋषीतयेवेळे ॥ आलाआपुनेस्त्रियेपासीं ॥ ९७ ॥ चळाम्हाणोनीपुढेजार्ती ॥ दो
 घेवैसोनीगोरथी ॥ जातांपुढेदेखती ॥ अमरावतीऐसेंनगर ॥ ९८ ॥ नगरलो
 कसामोरयेती ॥ चळाम्बामीऐसेंमहणती ॥ तुम्हीयानगरीचेअधिपती ॥ त
 पोनिधीऐसेंमहणती ॥ ९९ ॥ नानासमारंपेदेखा ॥ नगरप्रवेशालेदंपतीऐका ॥
 ऐश्वर्यमोगिलेबहुसुरवा ॥ श्रीमदनंतप्रसादे ॥ १०० ॥ ऐसेंकितीदिवसांघरी ॥
 होताकौडिन्यसहनारी ॥ बैसलेअसतांसंतोषेकरीं ॥ देखताझालाअनंत ॥ ११ ॥
 ऋषीपुसतीस्त्रियेसीं ॥ कायबांधिलेहस्तासीं ॥ वशाकरणेआम्हांसीं ॥ रक्त
 दोराबांधिला ॥ २ ॥ सुशीलाबोलेभवतारासीं ॥ अनंतदेवपरियेसीं ॥ याचिया
 प्रसादेंतुम्हासीं ॥ औषैश्वर्यमासझालें ॥ ३ ॥ म्यांजेदिवसींव्रतकेलें ॥ तेणेक-
 रूनदेवतुम्हांआलें ॥ पाहाअनंतदेवतप्रसन्नझालें ॥ म्हणोनिसांगितलेंतुम्हां

उपयुक्तकथासंग्रह-

सी ॥ ४ ॥ ऐसे वचन ऐकूनी ॥ ऋषीकोपलाबहुमनी ॥ दोरकघेतलाहिरांनी ॥
 अग्नीमध्येटाकियेला ॥ ५ ॥ मग म्हणे केंवा अनंत ॥ आपण केलें असेत पबहुत
 तेणें करोनी ऐश्वर्य प्राप्त ॥ झालें अंत आम्हांसी ॥ ६ ॥ वशीकरण केलें आम्हा
 सी ॥ दोरा बांधिला अनंत म्हणसी ॥ रागें भरोनी कौंडिण्येंतीसी ॥ हिरोनी अ-
 र्धांत टाकिला ॥ ७ ॥ हाहा सुशीला म्हणानी ॥ अग्नीभीतरी जाउनी ॥ तन्काळ
 कादोनी रूपनी ॥ केळी पूजा अनंताची ॥ ८ ॥ अनंत टाकिला अग्नीसी ॥ हानी-
 झाळी ऐश्वर्यासी ॥ दरिद्री झाला परिचेसी ॥ कौंडिण्य तत्सर्पां द्विजवर ॥ ९ ॥
 नगरीं झाले सर्वेशू ॥ बोधनादिक आभरण वस्तु ॥ समस्त नेते जाहले न स्करू
 ॥ दरिद्र आले तत्काळ ॥ १० ॥ गृह दग्ध झाले देव ॥ उरले नाहीं वस्तु एक ॥ अबळ
 पाहोता श्रीमदनंत ॥ सर्वगेले तत्सर्पां ॥ ११ ॥ मग विचारी मानसी ॥ म्हण अनं
 तारू सत्तासी ॥ बायां घातले अग्नीसी ॥ मदांधकारे वेष्टिले ॥ १२ ॥ आतां करीन
 नेम एक ॥ जंव भेटेल क्षमीनापक ॥ श्रीमदनंत दर्शन सुख ॥ अन्नोदक न घेई ॥ १३ ॥
 म्हणोनि निर्वाण करोन ॥ रेषता झाला अरण्य भुवन ॥ भार्ये सहित कौंडिण्य
 सत्वर गती परिचेसा ॥ १४ ॥ हाहा अनंत म्हणत ॥ जात असे अरण्यांत ॥ तंव दे
 खिला चक्षुचूत ॥ पुष्पीं फळीं भरलासे ॥ १५ ॥ कीटकादि पक्षि जाती ॥ कोणी
 त्यासीं नातळती ॥ कौंडिण्य पुसेतयां प्रती ॥ अनंतासीं देखिले कीं ॥ १६ ॥-
 दृक्ष म्हणे ब्राम्हणासी ॥ हृषीं न पडेची आम्हासी ॥ तुवां जरी देखिलासी ॥
 आम्हांनि मित्तसांगावें ॥ १७ ॥ ऐसे ऐकोनी पुढें जात ॥ धेनू देखिला वत्सासहि
 त ॥ हिंडतसे तृणांत ॥ तोंडें नये पक्षावया ॥ १८ ॥ द्विज म्हणे तियेसीं ॥ जरी तु-
 वां अनंत देखिलासी ॥ कृपा करीवो आम्हासी ॥ धेनू म्हणे तया ठागीं ॥ १९ ॥
 नाही देखिले अनंतासीं ॥ तुम्हीं भेटलां जरी तयासीं ॥ मज विषयीं सांगत्या
 सीं ॥ धेनू म्हणे तयासीं ॥ १२० ॥ ऐसे ऐकोनि द्विजवर ॥ पुढें जाता देखिला वृष-
 भयोर ॥ तयाते पुसे द्विजवर ॥ अनंता देखिले कीं सांगा ॥ २१ ॥ वृषभ म्हणे तया
 सीं ॥ नेणों आम्ही अनंतासीं ॥ जरी तुम्ही देखिले त्यासीं ॥ आम्हां विषयीं विन-
 द्यावें ॥ २२ ॥ पुढें जाता कौंडिण्य ॥ सरोवरे देखेने व्रीदोन ॥ उदक मिळाले अभ्यो-
 न्या ॥ हंसादि पक्षी नसेषिती ॥ २३ ॥ कमळ कुमुदादि पुष्पेंसी ॥ मिरवती सरोवरे

अनंतचतुर्दशीकथा.

(२०५)

ऐसीं ॥ द्विजपुत्रेनयासीं ॥ अनंतातेदेखिलें ॥ २४ ॥ सरोवरेंमूढणतीतयासीं ॥ नेणों
 केंचाअनंतासीं ॥ भेरीहोइंलजरीतुम्हासीं ॥ आम्हांविषयीसांगावें ॥ २५ ॥ पुढें
 जातां द्विजवर ॥ देखिलेगर्दभकुंजर ॥ पुत्रतसेनयांविचार ॥ तेनबोलतीतयासीं ॥
 २६ ॥ निचांणझालातोब्राम्हण ॥ त्यजुंपाहेआपुलामाण ॥ अनंतअनंतमूढणोन ॥
 धरणीचरीपडियेला ॥ २७ ॥ इतुकियाअवसरिं ॥ वृद्धब्राम्हणवेषधारी ॥ जवळीये
 उनीहाकामारी ॥ उठीउठींमूढणतसे ॥ २८ ॥ कायविप्राकाचपुससी ॥ मदनंतको
 ठेंअसेंविचारिसो ॥ दाखवीनचालआम्हासरिसीं ॥ मूढणोनिधरिलेंउजवेकरिं ॥
 २९ ॥ उग्रवूनियांकोंडिण्यासी ॥ घेऊनिजातांअरण्यासीं ॥ नगरीपाहेअपूर्वऐसी ॥
 महदाश्रयंपाहातसे ॥ १३० ॥ घेऊनिगेळानगरांत ॥ सिंहासनरत्नखचित ॥ नेऊनि
 तेथेंबैसवीत ॥ आपणदारखवीनिजस्वरूप ॥ ३१ ॥ रूपदेखोनीतोकोंडिण्य ॥ स्तो
 त्रकरीअतिगहन ॥ चरणांवरीमाथाठेवून ॥ विनवीतसेकरजोडूनी ॥ ३२ ॥ नमोन
 मस्तेगोविंदा ॥ श्रीवत्सलासच्चिदानंदा ॥ तुझेदर्शनमात्रेंदुःखमदा ॥ हरोनिजाती
 सर्वपापें ॥ ३३ ॥ तूवरेण्यपत्तपुरुष ॥ ब्रह्माविष्णुमहेश ॥ तुझेदर्शनमात्रेंदोषसय-
 स्त ॥ हरोनिजातीतत्कार्त्वी ॥ ३४ ॥ नमोनमस्तेवैकुण्ठवासी ॥ नारायणात्सुष्मीवि-
 लासी ॥ जगद्वापिप्रतिपादिसी ॥ अनंतकोटिब्रह्मांडनायका ॥ ३५ ॥ पापीआ-
 पणपापकर्मी ॥ नेणोंतुझीभक्तिधर्मी ॥ पापात्मापापसंभवमूढणोनी ॥ क्षमांक-
 रींदेवराया ॥ ३६ ॥ तुजवांचोनीआपण ॥ नेणेंअन्यदेवताकोण ॥ याचिकारणेंध-
 रिलेचरण ॥ शरणागतमीतुम्हासी ॥ ३७ ॥ आजिमाझाजन्मसफळ ॥ धन्यमा-
 झेंजिणेंसकळ ॥ तुझेदेखिलेंचरणकमळ ॥ अमरहोउनीवासघतो ॥ ३८ ॥ ऐसें
 स्तविलेंकोंडिण्यांनीं ॥ ऐकोनिप्रसन्नझालातत्सर्णी ॥ भक्तजनचिंतामणी ॥
 चरत्रपदेताझाला ॥ ३९ ॥ धर्मबुद्धीदरिद्रनाशन ॥ शाश्वतवैकुण्ठभुवन ॥ ऐसेदे-
 तश्रीनारायणें ॥ ऐकपुधिष्ठिरामूढणेकृष्ण ॥ १४० ॥ पुनरपीद्विजविनवीनिका ॥
 म्यांदेखिलेंआश्रयेंएका ॥ अरण्यांतरक्षएका ॥ महाफळितआम्रदेखिला
 ॥ ४१ ॥ त्याचींफळेंपक्षीजाती ॥ कोणीत्यासीनानळती ॥ पुढेंयेतांमागुती ॥
 देखिलीधेनूसबत्सेंसी ॥ ४२ ॥ तृणतेथेंअसेसबळ ॥ तिचेतांडानयेएकवेळ ॥
 आणिकदेखिलींनिर्मळ ॥ सरोवरेंदोन्हीतेथें ॥ ४३ ॥ तींअन्योन्यएंकमेकां ॥ मि

आलीहोतीतेथेउदका ॥ पुढेपाहिठाअपूर्वएका ॥ वृषभएकमहाघोर ॥ ४४
 ॥ त्याचेमुखानयेघास ॥ सर्वकाळीउपवास ॥ पुढेदेखितासुरस ॥ कुंजरएक
 मवोन्मत्त ॥ ४५ ॥ ऐसेंचिएकागर्दभासी ॥ देखिलेस्वामीमार्गेसीं ॥ पुढेयेतां
 संबंधेसीं ॥ देखिलादिव्यब्राम्हण ॥ ४६ ॥ नेणोंपांच्याअभिप्राया ॥ विस्ता
 रोनीमजसांगावा ॥ जगन्नाथाकेशवा ॥ म्हणोनिचरणींलागला ॥ ४७ ॥ रु
 पानिधीनारायण ॥ सांगतसेविस्तारोना ॥ ऐकेभक्ताकोंडिण्या ॥ वृक्षनुवां
 खिला ॥ ४८ ॥ पूर्वीहोतादिजवर ॥ त्यासींयेतीवेदशारूप ॥ उन्मत्तपणंगर्बेधो
 र ॥ शिष्यवर्गानसांगेची ॥ ४९ ॥ तेणेंपापेंवृक्षझाला ॥ तुवांदेखिलेधेनुवत्सा
 ला ॥ पूर्वीभूमिधेनुनिष्कला ॥ दिल्लीहोतीब्राम्हणासीं ॥ ५० ॥ देखितानु
 वांवृषभएक ॥ पूर्वीविप्रमहाधनिक ॥ केलेनाहीदानादिक ॥ तेणेंपापेंऐसी
 गती ॥ ५१ ॥ सरोवरेंतुवांदोनी ॥ म्हणसीदेखिलींम्हणोनी ॥ पूर्वाहोत्यादोषी
 बहिणी ॥ घेतलेदानआपआपसांत ॥ ५२ ॥ रथरम्हणजेतुझाक्रोध ॥ कुंजर
 म्नेजाणमदांध ॥ झालेनुझेमनशुद्ध ॥ भेटलोंब्राम्हणआपणची ॥ ५३ ॥ जें
 जेंतुवांदेखिले ॥ त्यात्यासमस्तांसुक्तकेले ॥ अखिलऐश्वर्यभोगीचहिले ॥ अं
 तीजाईस्वर्गास ॥ ५४ ॥ तुवांकरावातेथेवास ॥ नक्षत्रांमाजीपुनर्वसु ॥ ऐसाव
 रदानचहर्ष ॥ झालातथाकोंडिण्या ॥ ५५ ॥ ऐसावरलाधोनी ॥ राज्यकेले
 चहुदिनी ॥ अंतीगोलास्वर्गभुवनी ॥ ऐकरायायुधिष्ठिरा ॥ ५६ ॥ ऐसीकथा
 धर्मासीं ॥ सांगताझालातृषीकेशी ॥ आचरिलेभक्तीसीं ॥ अनंतव्रततयेवे
 ॥ ५७ ॥ युधिष्ठिरदंपत्येसीं ॥ व्रतआचरलाभक्तीसीं ॥ श्रीमदनंतप्रसादेपरिचे
 सीं ॥ पांडवराज्यपदपावले ॥ ५८ ॥ आणिकहेंचिभूमीवरी ॥ व्रतकेलेभ्रूषी-
 श्वरी ॥ आचरितांनरनारी ॥ लाथतीचारीपुरुषार्थ ॥ ५९ ॥ इतिश्रीअनंतचतु
 रदशीव्रत ॥ श्रीकृष्णसांगेधर्माव्रत ॥ तेंचहेप्राकृतभाषेत ॥ श्रोतेतुम्हीपरि-
 साहो ॥ ६० ॥ ॥ इतिश्रीअनंतचतुर्दशीव्रतकथासमाप्ता ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पण
 मस्क ॥ श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्क ॥ ॥ ६१ ॥ ॥ ६१ ॥

अथगयासुरआख्यानप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ पार्वतीसम्हणेशंकर ॥ पूर्वांगियासुरनामंअसुर ॥ नोरुद्रचा
 क्रोधधोर ॥ उत्यन्त्रझालातेथोनी ॥१॥ केशजयात्वेद्ध्वंआरक्तवर्ण ॥ महाभवा
 नककगलवदन ॥ तेषांब्रह्मादिदेवगण ॥ फ्रमणचक्रीपाडिले ॥२॥ जैसेआका
 शींपर्षाहिंडती ॥ तेसेदेवचहूंकडेफिरती ॥ इंद्रभांतझालाचिर्ती ॥ म्हणेरहाव
 यासींथारनाहीं ॥३॥ मगब्रह्मदेवासींगेशरण ॥ इंद्रादिसकळदेवगण ॥ गंग्या
 सुरंगांजिलेम्हणोन ॥ मांगतीगाहाणेंत्यापासीं ॥४॥ झडकरीयत्नकरींआतां
 ॥ मगसंगेघेउनीसमस्तां ॥ शरणगेलेवेकुंठनाथा ॥ सकळदेवांसहितपै ॥ ५ ॥
 जयजयाजीवैकुंठदातारा ॥ जगन्निवासाकमलावरा ॥ गयासुरेंसकळसुरवरां ॥
 वासदेउनीपळविले ॥६॥ कमलोद्भवासींम्हणेहरी ॥ कांहींभयनधरावेंअंतरीं ॥ तो
 असुरकोठेंकापकरी ॥ मजझडकरीदाबाकां ॥७॥ ब्रह्मदेवम्हणेतपदारुण ॥ करीत
 बैसलानिर्वाण ॥ मगसांगातींघेउनचतुरानन ॥ हरीआपणद्रविला ॥८॥ ब्रह्मा-
 भाणिहरी ॥ जेथेंगयासुरतपकरी ॥ तेथेंयेउनीझडकरी ॥ पुढेंउभेठाकले ॥९॥ ब्र
 ह्माम्हणेगयासुरा ॥ महातपस्वियाचतुरा ॥ तुजप्रसन्नझालोवीरा ॥ वरमागेंअ
 पेक्षित ॥१०॥ गयासुरम्हणेतबेळां ॥ तुम्हीदोधेप्रसन्नझालेतिमला ॥ तरीपा
 ह्निजेवरदीधला ॥ मींयागेनतोतुम्हातें ॥११॥ सकळतीर्थेदेवयत्न ॥ गंगापृथ्वीस

र्वभुवन ॥ त्याहुनीमाझे शरीरपावन ॥ करावे आतां येवेळीं ॥ १२ ॥ मग ब्रह्मा आ-
 णिनारायण ॥ बोलते झाले संतोषोन ॥ तुझा देह होई उपावन ॥ सर्वोपकाराकार
 णें ॥ १३ ॥ तत्काळ शरीर झाले पवित्र ॥ मग म्हणती ब्रह्माश्री धर ॥ तुझिया शरीरा
 चरीसाचार ॥ यज्ञ करावया रावदेई ॥ १४ ॥ गयासुरा अबधारीं ॥ शक्य स्थळ नसे धरि
 त्रीं ॥ तरी तुझिया शरीराचरी ॥ यज्ञ आम्ही करितों आतां ॥ १५ ॥ बचन ऐकतां चगया
 सुर ॥ संतोषलातेणें असुर ॥ म्हणे जन्मसकळ आजिसाचार ॥ नपसमग्र फळा आ-
 लें ॥ १६ ॥ धन्य धन्य चतुरानन ॥ ठावमागसी करावया यज्ञ ॥ हें लोकरक्षणाकारण ॥ हें
 मजकळों आलें ॥ १७ ॥ ब्रह्मा म्हणे तूं उदार ॥ तुझे शरीर हें पवित्र ॥ पृथ्वी उच्छिष्ट सम-
 ग्र ॥ म्हणोनि आलों तुजपासीं ॥ १८ ॥ गयासुर म्हणे धन्य माझे जिणें ॥ मजप्रार्थितें
 चतुराननें ॥ धन्य म्हणोनि ते काळीतेणें ॥ शरीर टाकिलें धरणीचरी ॥ १९ ॥ जेहांगया
 सुर स्वार्त्ती पडला ॥ पृथ्वी दणाणिली ते वेळां ॥ शोषाचामाथा दडपला ॥ समपाताळें
 हडबडिलीं ॥ २० ॥ दिग्गज झाले प्रपथीत ॥ म्हणती पृथ्वी रसातळाजान ॥ कर्मपा-
 टीसरसावित ॥ बराह दंत सरसावी ॥ २१ ॥ दिंडीर बनीं उभा होता ॥ तेथोन पडिला
 पालथा ॥ ईशान्यकोर्णागेलामाथा ॥ वाराणशी पलीकडे ॥ २२ ॥ त्याचा कश्मिदेशस
 मस्त ॥ दिंडीर बनीं पडिलासत्य ॥ गोमती पर्वतापर्यंत ॥ पायतें थेंलागते ॥ २३ ॥ म-
 ग शरीराचरी महायज्ञ ॥ करिता झाला चतुरानन ॥ एक संवत्सरांत पूर्ण ॥ पूर्णाहुतीपें
 झाली ॥ २४ ॥ द्रव्याचे पर्वत लोटले ॥ ब्रह्मणा सर्व सुरवीकळे ॥ मग अवभृथस्नानतये
 वेळे ॥ करिता झाला ब्रह्मदेव ॥ २५ ॥ सकळ ब्रह्मणीं करुनि स्नाना ॥ करितां यज्ञा
 सीं मदक्षिणा ॥ तंब शरीर हाल बिलें जाणा ॥ गयासुरें ते धवां ॥ २६ ॥ तें देखोनि कृषी-
 श्वर ॥ म्हणती उठतो कीं असुर ॥ पुढती आतां मळपयोर ॥ अनिवारमांडिला ॥ २७
 ॥ म्हणती न उरें त्रिभुवन ॥ मग हरीचा धांवाकरी चतुरानन ॥ करिते झाले संपूर्ण ॥
 धांववेगीं गोविंदा ॥ २९ ॥ हा उठतो कीं असुर ॥ तूं भक्त बत्सल उदार ॥ चालचालस
 त्वर ॥ त्रिभुवन हें बुडवीलहा ॥ २९ ॥ गुरांचे पाळजे सेबहुत ॥ एकला गुरारवीपि
 दित ॥ तेंसे देषसमस्त ॥ पळती तपासीं देखतां ॥ ३० ॥ कीं बहिरीससाणा उडतां ॥ म-
 ळपहोयपक्षीयांसमस्तां ॥ कीं एकव्याघ्रदेखतां ॥ अजापळती चहूंकडे ॥ ३१ ॥ तें-
 संच होईल आता ॥ धांय धांय वैकुंठगाथा ॥ तो भक्त बत्सल तत्पता ॥ मकडलान

गयासुरआख्यान.

(२०५)

त्काञ्चतेयेर्चा ॥ ३२ ॥ हरीम्हणेसकळजेकांपर्वत ॥ थांयोनियारेसमस्त ॥ गयासुराचेपायहस्त ॥ दडपावरीबैसोनी ॥ ३३ ॥ ऐसीआज्ञाहोतांतेवेळां ॥ विंध्याचळवेगेंधांचला ॥ तोपृष्ठीवरीबैसला ॥ स्कंधदोनीव्यापुनी ॥ ३४ ॥ जोअ्यंबकब्रम्हगिरीसत्य ॥ तेणेदंडपिलावामहस्त ॥ श्रीशैल्यशोषाद्रिपर्वत ॥ तेणेंसव्यहस्त रगडिला ॥ ३५ ॥ पायांवरीगोमंताचळ ॥ दडपोनिबैसलाभट्ट ॥ आतांकरिप्रदेशसकळ ॥ दिंडीरवनामध्येंअसे ॥ ३६ ॥ तेंपठरीसमीपजाण ॥ पुष्यवतीसंगमीपूर्ण ॥ दोनीपायजोडूनिनारायण ॥ कटींहस्तउभाअसे ॥ ३७ ॥ द्वारकेहुनीआळावनमाळी ॥ तेव्हांपुष्यवतीसंगमस्थळीं ॥ गाईगोपाळतेवेळीं ॥ उभेकेलेतेरायीं ॥ ३८ ॥ तेथेबाजविलावेणुशुद्ध ॥ म्हणोनिनामवेणुनाद ॥ गयासुराच्याकटीवरीपद ॥ देउनीउभाठाकला ॥ ३९ ॥ सत्यायशींयोजनेरुंदमाज ॥ गयासुराचाआहेसहज ॥ तयावरीअधोसज ॥ पदजोडुनीउभाठाके ॥ ४० ॥ तेथेंसकळहीदेवआले ॥ तेहीभांवतेउभेराहिले ॥ अद्यापिआहेतपाउले ॥ वेणुनादींस्वयंभ ॥ ४१ ॥ जोडिलेंदोन्हीसमपद ॥ तेंचिविष्णुपदसत्यप्रसिद्ध ॥ वरकडपदेंदेवांचींशुद्ध ॥ भोवतालींउमरलीं ॥ ४२ ॥ तेथेंगोपाळवेणुबाजवित्ती ॥ अक्तभाविककांनींऐकती ॥ अद्यापवेणुषेडनरमापती ॥ उभाअसेत्यारायीं ॥ ४३ ॥ जेथेंउभेहोतेगाईचेभार ॥ तेअद्यापीदिसतीपरिकर ॥ गोपाळांचींपदेंसमग्र ॥ रायींठायींउमरलीं ॥ ४४ ॥ आदींहरीतेथेंआला ॥ मगलक्ष्मीपुदेंठाकला ॥ यावरीपुंडलिकासीचरदीधला ॥ उभाराहिलासमपदीं ॥ ४५ ॥ गयासुराचामाजतेथें ॥ म्हणूनिपदजोडिलेपंढरीनाथें ॥ त्यावरीकाळंबहुते ॥ गयासुरेशिरउचलिलें ॥ ४६ ॥ श्वेतकीटकल्प्यांमागुत्यान ॥ गयासुरेशिरउचलिलेंपूर्ण ॥ मगमागुतायत्तकरावयाचतुरानन ॥ आरंभीतशिराचरी ॥ ४७ ॥ शिरावरीदडपोन ॥ सकळबैसलेसुरगण ॥ इंद्रब्रम्हाउमारमण ॥ ऋषीहीवरीबैसले ॥ ४८ ॥ सागरसरितासमस्त ॥ आणिकहीगिरीवरीबैसत ॥ परीमागुतेंशिरउचलित ॥ नमानींदैत्यनितुक्यांसीं ॥ ४९ ॥ मगयमपुरीचीशिळा ॥ यमेंआणितीतेवेळां ॥ नितुकीशिळाविशाळा ॥ शिरावरीठविली ॥ ५० ॥ वैवस्वतमसूचेवेळे ॥ मागुतीशिरहालविलें ॥ यगभगवंतेंकायकेले ॥ मस्तकींपदठेविला ॥ ५१

॥ ब्रम्हांडाचाभारसमग्र ॥ वरीघालीश्रीधर ॥ मगम्हणेतोअसुर ॥ मजठकवि-
 लेंदेवांनी ॥ ५२ ॥ हळूचठावयज्ञासिमागीतला ॥ माझेमस्तकावरीभारपातला
 वैकुंठनायकउभाठाकला ॥ पायदीधलामस्तकीं ॥ ५३ ॥ म्यांवेळोक्यार्पाडिनें
 ॥ देवांनीमस्तकींरगडिलें ॥ आतांमाझेकांहींचनचाले ॥ हरीनेंठेविलापायवरी ॥
 ५४ ॥ बरेंजच्याचेंसार्धकड्यालें ॥ परोपकारींशिरवेंचिलें ॥ सकळदेवउभेठाक-
 ले ॥ यज्ञकेलाचतुराननें ॥ ५५ ॥ मगम्हणेदेवांसमस्तां ॥ जोवरीसृष्टीस्वींस्वी-
 रता ॥ हाचिवरघामजआतां ॥ चंद्रसूर्यजंवअसती ॥ ५६ ॥ तोवरीहरीचाचरण
 ॥ मस्तकींअसोमाझेपूर्ण ॥ सकळस्रितादेवगण ॥ असेअसावेचिरकान्द ॥ ५७
 ॥ माझेशरीरींहरिपदपूर्ण ॥ तेथेंकरावेंगयावर्जन ॥ तेंणेंफेडिलेंपितृव्रुणा ॥ तो
 झालाधन्यसंसारिं ॥ ५८ ॥ आणितिंडीरवनांत ॥ स्त्रीरूपेराहिलाभगवंत ॥ वे-
 णुनादींसमपदसमस्त ॥ तैसाचियेथेंअसेपें ॥ ५९ ॥ तेथेंजेकरितीगयावर्ज-
 न ॥ त्यांचेतृप्तहोतीपितृगण ॥ ब्रम्हहत्यादिपापेंसंपूर्ण ॥ नासतीलस्नानमा-
 नें ॥ ६० ॥ तेंगयेसींएकपदा ॥ वेणुनादींसमपदप्रसिद्ध ॥ तेथेंकरितीजेगयाआह
 ॥ दोहांठायींप्रसिद्धकळएक ॥ ६१ ॥ भास्करक्षेत्रप्रयाग ॥ पंदरीबाराणसीसांग
 ॥ वेणुनादेगयासमग्र ॥ प्रसादप्रसिद्धजोडिलेजे ॥ ६२ ॥ सुरापांनींअभक्षभ-
 क्षकं ॥ महाचांडाळहीसकळिक ॥ तेथेंस्नानकरितांदेव ॥ उद्ध्रोनीजातीपें ॥
 ६३ ॥ अद्यापीगयासुरतेथ ॥ अंगहालवीनिश्चित ॥ तेकांपृथ्वीकंपहोत ॥ धन्य
 तोगयासुरउदार ॥ ६४ ॥ ब्रम्हादिकदेवआले ॥ ज्याचेपुढेंचाचकड्याले ॥ तेंणें
 नाहींरूपणत्वकेलें ॥ देहदीधलापरोपकारा ॥ ६५ ॥ अद्यापितोआहेजिबंत ॥
 उठावयातोसमर्थ ॥ परीनउठेचीसत्यवंत ॥ परोपकारींदेहदीधला ॥ ६६ ॥ गया-
 सुरेंधोरकेलीकीर्ती ॥ तरीचपुराणेंमहिमाचर्णिती ॥ ज्याचेदेहावरीरमापती ॥
 देवांसमवेतउभाअसे ॥ ६७ ॥ ऐसेउदारभक्त ॥ तेचिझालेजीवन्मुक्त ॥ रूपणते-
 चीनिश्चित ॥ बुडोनिगेलेनरकपुरीं ॥ ६८ ॥ कोरडीदावितीभक्ती ॥ आम्हीभक्त
 ह्यपोनीमिरविती ॥ गाजराचीतुळणाकरिती ॥ बारापहतीविमानाची ॥ ६९ ॥
 अडक्यासाठींभ्राणजात ॥ ह्यणतीआम्हीउदारभक्त ॥ ऐशियादांपिकांभग्य-
 यंत ॥ दूरअसेनिश्चयें ॥ ७० ॥ असोहेंगयास्थान ॥ त्रिकाळकरितांपठण ॥ स्वा

गयासुरारख्यान.

(२०७)

चेमुक्तद्वोर्तापितृगण ॥ श्वषामात्रैकरूनियां ॥ ७१ ॥ पाहोनियांपितृनिथी ॥
 तेदियशीजिंगयारख्यानऐकती ॥ त्यांचेपितृगणउत्तमगती ॥ पावतीलसत्यपै ॥
 ७२ ॥ शिवम्हणेभवानी ॥ धन्यकथाहेत्रिभुवनी ॥ नारदसांगेशेषालागुनी ॥
 मुनीप्रतीसूतसांगे ॥ ७३ ॥ ब्रम्हानंदश्रीधर ॥ श्रोतयांविनवीचारंवार ॥ हेगया-
 रख्यानसुंदर ॥ परिसाचतुरभावाथे ॥ ७४ ॥ इतिश्रीपांडुरंगमाहात्म्यसुंदर ॥ पद्म
 पुराणीचंपरिकर ॥ अपणेंसिसांगेत्रिनेत्र ॥ अष्टमोऽध्यायगोडहा ॥ ७५ ॥ ॥
 श्रीगणेशायनमः ॥ ऐकेंमृडानीकथापवित्र ॥ प्रयागतीर्थराजभास्कर ॥ वाराण
 सीपांडुरंगनगर ॥ गयासाचारवेणुनादी ॥ १ ॥ नमस्कारुनीपांडुरंगचरणां ॥ म
 गनिघावेंगयावर्जना ॥ धूतश्राद्धकरूनजाणा ॥ नगरप्रदक्षिणाकरावी ॥ २ ॥
 गृहाहूनिनिघावेंहर्षयुक्त ॥ जितुकींपाउलेंमार्गींपडत ॥ तितुप्यापापन्याबोधि
 त ॥ पितृगणांसींचदावया ॥ ३ ॥ अश्वमेधाचेंफळ ॥ एकटाकितांपाउल ॥ पितृ
 तीर्थींपिंडदानकेचळ ॥ अतिउत्तमजरीघडे ॥ ४ ॥ अथवापितृपक्षभाद्रपदसप्त
 ॥ तोर्हाविशेषअत्यंत ॥ कांनिदोषमार्गेश्वर ॥ कृष्णपक्षसत्य ॥ ५ ॥ आंबडिया
 येवटापिंड ॥ देतांघडेपुण्यउदंड ॥ नाहींतरीनपडेअवघड ॥ शमीपत्राप्रमाणें
 ॥ ६ ॥ द्रव्यअसलियासिद्ध ॥ विधियुक्तकरावेंश्राद्ध ॥ किंवाशाखाफलमूलकं
 द ॥ त्यांचेपिंडकरावे ॥ ७ ॥ जरीअसेलसंन्यासी ॥ तरीहेंसमर्पावेंपदासी ॥ ते-
 णेंआपुत्याकोटिकुळांसीं ॥ उद्धरिलेंएकदां ॥ ८ ॥ पदेंविष्णूचींअसती ॥ तेथूनमू-
 र्वेवाहेभागीरथी ॥ तेथेंस्नानकरूननिनिश्चिती ॥ ब्रम्हचक्रकरावा ॥ ९ ॥ दोनप्रहर
 झालियातत्वतां ॥ जावेंगोपाळपर्यता ॥ कुंडासमीपस्नानकरितां ॥ पितृगणउ-
 ल्हासती ॥ १० ॥ तेथूनपरतोनिघांजावें ॥ समयदींपिंडदानकरावें ॥ मुष्टिभरी
 तिळटाकाये ॥ पुण्यवंतसंगमीं ॥ ११ ॥ जेजेनिपुत्रिकमेले ॥ अधोगतींएकपड-
 ले ॥ त्यांचेक्रियाकर्मनसेझालें ॥ तेउद्धरतीतिळानीं ॥ १२ ॥ सकळझालियाश्राद्ध
 विध्युक्ती ॥ मगपूजावीपांडुरंगमूर्ती ॥ तेणेंपितृगणपावतीनृमी ॥ मसन्नहोतो
 भगवंत ॥ १३ ॥ मगपुथ्यवतीसंगमींजाण ॥ स्नानकरावेंआवडीकरून ॥ तेणेंकरून
 त्रीपितृगण ॥ उल्हासतीसबेही ॥ १४ ॥ मगशारावतीसंगमींस्नान ॥ तेथेंकरावें
 पितृतर्पण ॥ धर्मलिंगाचेंपूजन ॥ करावेंतेथेंसाक्षेणें ॥ १५ ॥ धर्मराथेंपूर्वींपेऊन ॥

उपयुक्तकथासंग्रह

तेथेकेलेलिंगस्थापन ॥ मागुतीसमपदीजाडन ॥ साष्टांगनमस्कारकरावा ॥
 १६ ॥ करावेब्राह्मणसंतर्पण ॥ तेणेतृसनारायण ॥ पूर्वीगोपांसमवेतआपण ॥
 श्रीकृष्णतेथेकीडले ॥ १७ ॥ तेथेबैसोनीमुरारी ॥ गोपाळांसींवांटीशिदोरी ॥ अ
 चाचामोठानिर्धारिं ॥ अद्यापतेथेसाक्षीअसे ॥ १८ ॥ दहींभातधिरुलाचहूंक
 डे ॥ सूक्ष्मदिसतीतेरबडे ॥ हुतूतूवडजावांकडे ॥ रवेळलेतेथेहरिसये ॥ १९ ॥
 वाघेभाजतीगंभीर ॥ धुमान्याहूमन्यापांवेसुस्वर ॥ टाळमृदंगाचे झणत्कार ॥
 टाळियागजरेहरिनाम ॥ २० ॥ तेथेमृदंगाचींचामरे ॥ झळकतीदोहींकडेसुंदरे ॥
 हरीवरीपल्लुवळत्रे ॥ चिमणेगोपाळधरिताती ॥ २१ ॥ सूतींसांबळीगोमटी ॥ अं
 गींकेशाराचीउटी ॥ तिलकरेखिलालतादीं ॥ रत्नेंमुकुटींझळकती ॥ २२ ॥ क
 पींकुंडलेमकराकार ॥ नेत्रआकर्णअतिसुकुमार ॥ मंदस्मितवदनसुंदर ॥ रमा
 बरवेणुनादीं ॥ २३ ॥ वेणुनादींश्रीधरे ॥ कालावाटिलनिजकरे ॥ विमलीबैसो
 नीएकसरे ॥ देवतेथेपाहती ॥ २४ ॥ कमळाकारगोपाळ ॥ मध्येंफत्रमरतमा
 ळनीळ ॥ निधनाभोवतेसाधकसकळ ॥ साधावपाजेविबैसले ॥ २५ ॥ कींअ
 नर्घ्यरत्नाजवळी ॥ बैसेजैसीपरीक्षकमंडळी ॥ कनकाद्रीभोवतीपाळी ॥
 कुळाचळाचीविराजे ॥ २६ ॥ कींमानससरोवरनिर्मळ ॥ त्याभोवतेजैसेम
 राळ ॥ कींयेष्टुनिपांजाश्वनीळ ॥ तपस्वीजैसेबैसले ॥ २७ ॥ श्रीकृष्णसूर्य-
 नारायण ॥ गौपतेकीरणंप्रकाशधन ॥ कींचंद्रासीवेष्टन ॥ उदुगणेंजैसीं
 बैसलीं ॥ २८ ॥ आपल्याशिदोन्यासंपूर्ण ॥ हरीपुढेठेवितीआपून ॥ एकींमां
 डेआणिलेजाण ॥ अंतर्बाह्यगोडजे ॥ २९ ॥ एकींआणिलीगुळवरी ॥ एका
 चीदहींभातभाकरी ॥ एकाचीशिळीशिदोरी ॥ सोडनियांबैसले ॥ ३० ॥
 कोड्याचीभाकरएकसोडित ॥ एकाचाताकभातझिरपत ॥ एकाचीशिदो
 रीविटलीसमस्त ॥ चरीनलागेजेविता ॥ ३१ ॥ सकळाहरीम्हणेतेधवां ॥ आ
 पुलालेवांउगेचिजेवा ॥ दुसऱ्याचानकाकरूहेवा ॥ मनोभावापासुनी ॥ ३२
 ॥ आपुलेपूर्वकर्मनीटनाहीं ॥ दुसऱ्याचाहेवाकरूनफाई ॥ जेंपेरिलेळवळाहीं
 ॥ बाहेरउगवानीठसावे ॥ ३३ ॥ ऐसाकरितांमुरारी ॥ तौसोहळादेवपाहतीअं
 बरी ॥ नेसमस्तअद्यापीवरी ॥ वेणुनादींअसतीपें ॥ ३४ ॥ वेणुनादींचासोह-

गयासुरआख्यान.

(२०९)

कापाहन ॥ तेथें अगत्य भक्षिजे दध्योदन ॥ ब्राम्हणासी दीधलें भोजन ॥ तेणें कृष्ण
संतोषे ॥ ३५ ॥ असो पंढरीसीयेउन ॥ विवृलासी पातावे लोरांगण ॥ म्हणजे फिदेल
पितृक्रुण ॥ कमलनपनापाहता ॥ ३६ ॥ नकावे वेणुनादीं जावया ॥ तरी हे त्रिवार
पठणके लिघा ॥ तेणें के ली अवधी गया ॥ भावें पूर्ण ऐकता ॥ ३७ ॥ परितां विवृला
चे चरण ॥ तो सकळ फेडी पितृक्रुण ॥ भक्त कैयारी जगजीवन ॥ तारी पूर्ण भवा
ब्धी ॥ ३८ ॥ अंबकृषी वेंज नमरण ॥ आपण फेडी श्री भगवान ॥ भक्तां सीं अ-
णुमान न्यून ॥ पडोने दी महाराज ॥ ३९ ॥ ब्रम्हानंद पंढरीराणा ॥ शरणारि घेजो
त्याचिया चरणा ॥ तो मुक्त झाला जाणा ॥ सकळ क्रुणा पासुनी ॥ ४० ॥ इति
श्री गयासुर आख्यान समाप्त ॥ श्री सांब सदाशिवार्पणमस्तु ॥ ॥ ४१ ॥

अथ कोजागरीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ पूर्वीकोणें ऐके दिवसीं ॥ कृषीपुसतीवालखिल्यांसी ॥ सां

उपयुक्तकथासंग्रह.

माव्रतैकार्तिकमासीं ॥ जेषोंजंतू सुरवावती ॥१॥ ऐकूनवाळखिल्यबोळत ॥ को
 जागरनामंमुरख्यव्रत ॥ त्यतेंआचरतांप्रणत ॥ उचमलोकातेंपावती ॥२॥ आश्वि
 नमासींजेपोर्णिमा ॥ तेंथेंराश्रौषूजिजेरमा ॥ ऐरावतसहइंद्रनामा ॥ नृत्पगीत
 जागरणें ॥३॥ द्यावींदीपदानेवहुत ॥ लक्षलक्षाईवाअपुत ॥ सहस्रअथवा
 एकशत ॥ अथाशक्त्याघृततैळें ॥४॥ तैसेग्रामींपथींवनीं ॥ गृहींआरामींदेवा-
 यतनीं ॥ दीपलावुनीधिप्रांभोजनीं ॥ शोषवाचेंक्षीगन्नें ॥५॥ उपवासींराहोन
 आपण ॥ करावेनारिकेलोदकप्राशन ॥ रात्रौकरोनीजागरण ॥ अक्षक्रीडाक
 रावी ॥६॥ मध्यरात्रीसमयींकमला ॥ कोणजागृतअसेलत्याला ॥ प्रसन्न
 होउनींआपुला ॥ वित्तकोशसमर्पी ॥७॥ याकरितांदरिद्रीयाणें ॥ हेंव्रतकी
 जेअवश्यपणें ॥ याव्रताच्यासहजाचरणें ॥ वलितहीझालाधनवंत ॥८॥ हें
 ऐकुनींऋषीश्वर ॥ म्हणतीवाळखिल्यांसांगासत्वर ॥ वलितहाकोणधोर ॥ द
 रिद्रीसंपत्तीपावेकैसा ॥९॥ वाळखिल्यसांगतीउत्तर ॥ वलितनामाविप्रवर ॥
 पतिव्रजाणतोसदाचार ॥ मगधदेशींविस्ततसे ॥१०॥ यान्चनामरणासमानया
 नी ॥ देईलतितुकेंचीअसेघेउनी ॥ त्याचींभार्यानामंचंडिनी ॥ सदाकलहाम
 वर्ते ॥११॥ म्हणेंमाझ्यासर्वबहिणी ॥ देवांगनाशासुवसनीं ॥ दिल्यामाल्यदि
 व्याप्तरणीं ॥ श्रेष्ठसदांशोभती ॥१२॥ मेल्यादरिद्र्यानुद्ग्राधरीं ॥ पेडुनिपडत्यें
 पीपदरी ॥ लज्जावारेमलाधोरी ॥ लोकांमुखदारववाया ॥१३॥ जळोजळोरे
 तुझेंघर ॥ निर्धनाचेंकुलहेंअवर ॥ ऐसेंलोकींहीवारंवार ॥ सांगोनिपतिप्रिय
 नकरीती ॥१४॥ मगसंकल्पकरीदारुण ॥ भर्ताकरीलजेंनिरूपण ॥ तेंमीविप
 रीतकरीन ॥ लक्ष्मीपावतोवरी ॥१५॥ ऐसारसंकल्पकस्त्रीमनीं ॥ मगतेविप्रास
 वदेकामिनी ॥ अरेषाषाणबुद्धेनृपसदनीं ॥ चोरीकस्तुनिधनभाणीं ॥१६॥ नए
 कसीतरीतुजताडीन ॥ ऐसेंबोलेकठोरवचन ॥ थरथरांकांपेतोब्राम्हण ॥ कांय
 करीलबापुडा ॥१७॥ क्षणेकतीरडेकपाबताडी ॥ एकेदिवसींउपासमांडी ॥ ए
 केसमयींपारणेंसोडी ॥ सर्वहीभक्षीगृहांतील ॥१८॥ पतीयागेजरीपाणी
 ॥ धांवेघेउनींकेरसुणी ॥ तापवूनिपांडाहणी ॥ डागावयाधांचतसे ॥१९॥
 याप्रकारेंकष्टवीब्राम्हणा ॥ परीतोसोसीतिन्वीयातना ॥ कांहींनबोलेअधि

कोजागरीकथा:

(२११)

कचचना ॥ यथात्ताभेसंतुष्टजो ॥ २० ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जीव्याशब्धनि
 ने, वीरहिरणदाकितीकरीलपती ॥ तेस्त्रीकलहायेतां, वारणवेदाकितीकरी
 लपती ॥ ५ ॥ ॥ ओर्वा ॥ ॥ एवंप्रकदाश्राद्धतिथी ॥ पितृपक्षींआलीहोती
 लक्ष्मितीमंहामती ॥ म्हणेआतांकायकरूं ॥ २१ ॥ सामयीकांहींघरींअसे ॥
 परीश्राद्धसंपादेकैसे ॥ बदतानयेकरितांऐसे ॥ अनर्थकरीलहेवृष्टा ॥ २२ ॥ ऐसा
 संकटीपडिलाब्राम्हण ॥ भाषेसनघदेकांहींभाषण ॥ तंवरकमित्रत्याचापूर्ण
 गणेशशर्मापातला ॥ २३ ॥ त्यासीहीपूर्वघातानवदे ॥ परीउद्धमपाहुनीतोचि
 वदे ॥ बलिनामजसंकटकळंदे ॥ तुझीचिंताहरीन ॥ २४ ॥ ऐकोनिसांगेहूच
 त्यास ॥ तोम्हणेउपायअसेयास ॥ कथितांविपरीतार्थास ॥ सुपरीतसहजैक-
 रीलही ॥ २५ ॥ ऐसीभार्यातुजअसतां ॥ मगकरिसीकिमर्थचिंता ॥ संसारीका
 मिनीयापरीमिळतां ॥ होसीकृतकृत्यधन्यतूं ॥ २६ ॥ ऐकोनितुष्टाद्विज ॥ -
 भार्येप्रतीबोलेगुज ॥ अनर्थकारिकेचंडीमज ॥ श्राद्धकरावेनबाटे ॥ २७ ॥ प
 रवांयेतसेश्राद्धतिथी ॥ परीवडिलींजोडिलीनसंपत्ती ॥ याकारणेंमाझीप्रती
 ॥ श्राद्धाविषयींनओटे ॥ २८ ॥ कदाचित्तुलाकरणें ॥ तरीपाकअकाळींसार-
 णें ॥ कुत्सितविभ्रांआमंत्रणें ॥ देऊनिकदाचेंअर्पावीं ॥ २९ ॥ एवंपैकोनिपति
 वचन ॥ आमंत्रिलेश्रेष्ठब्राम्हण ॥ यथाकाळींपाकसाधन ॥ करूनिम्हणेश्राद्धंकर-
 रा ॥ ३० ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ ऐकुनिविप्रसुरवाचे, तत्सौरव्यालाघडेनदानांत ॥ बो-
 लुनिविपरीतार्थें, संपादीश्राद्धपिंडदानांत ॥ ३१ ॥ करुनीपिंडविसर्जन, विस्पृति
 नेविप्रतोवदेजाये ॥ हेपिंडनेउनीतूं, सत्वरगंगाजलांतदेजाये ॥ ३२ ॥ ओवी ॥
 तेचांडालीदुष्टदारा ॥ उचलोनिपिंडसमुदायसारा ॥ रोषेनेउनीसत्वर ॥ शो-
 चरूपींराकिला ॥ ३३ ॥ पाहोनिबलितझालादुःखी ॥ वचननबोलेकांहींमुरखी ॥
 क्रोधावेशेकरुवरुखी ॥ निघताझालागृहांतुनी ॥ ३४ ॥ संकल्पकरीतोब्राम्हण
 ॥ लक्ष्मीप्रसन्नझाल्याधिण ॥ नकरीनमीअन्नप्राशन ॥ फलाहारींयनींवंसें
 ॥ ३५ ॥ एवंपसंकल्पकरुनिमनीं ॥ जाताजाहलामहत्काननीं ॥ फिरेवल्कलेने-
 सोनी ॥ तंवनदीतीरआटळले ॥ ३६ ॥ तेथेंराहिलादिवसवीस ॥ आश्वीनपौ-
 र्णिमेचाजोदिवस ॥ कोजागरकरणेंज्यास ॥ तोचिआलातेकाळीं ॥ ३७ ॥ का

उपयुक्तकथासंग्रहः

स्त्रीपबंशानागकन्या ॥ तिसरीतैसीसुलोचना ॥ ऐशारूपबतीधन्या ॥ मि
 चोनिलक्ष्मीतेंपूजिती ॥ ३८ ॥ साकूनिपूजाविधान ॥ द्यूतरखेळोंघालितीआ
 सन ॥ चवथ्यापरीनाहीकोण ॥ म्हणोनचवथाशोधिती ॥ ३९ ॥ अकस्मा
 तपाहिलाद्विजवर ॥ अन्नाविणेंद्राळाजर्जर ॥ मासेअस्थींचापजर ॥ खो-
 लाचलेनेत्रही ॥ ४० ॥ शुष्कमुरववल्कलधारी ॥ तपस्वीपाहोनीपुसतीनारी
 ॥ भट्टजीयेथेंबनांतरी ॥ किमर्थबैसलांसांगावें ॥ ४१ ॥ ब्राम्हणवृत्तांतसांगेआ
 पुढा ॥ म्हणतीद्यूतरखेळोंचला ॥ प्रसन्नहोईलतुम्हांकमळा ॥ सत्वरउठावें
 यासमयीं ॥ ४२ ॥ विप्रम्हणेगेनिश्रय ॥ द्यूतेंधर्मलक्ष्मीनाशहोप ॥ तुम्हींम्ह
 णतांपावेअक्षय ॥ केवीधेडेहेंसांगा ॥ ४३ ॥ कन्याबदतीवलितानी ॥ विप्रापं-
 डितासमानबदसी ॥ मूर्खासारिखेंकर्मकरिती ॥ हेंअयोग्यतुजलागीं ॥ ४४ ॥
 रवेळतांसांकरिअवश्यआजी ॥ श्रीलक्ष्मीहोतसेसत्वरराजी ॥ आम्हांसवेंरवे-
 ळोभभट्टजी ॥ कौतुकहोयतेंपहावें ॥ ४५ ॥ इतुकेंवदोनीस्वगृहीनेती ॥ नारीके
 खेदकादिदेती ॥ मगरखेळाचाडाचराकिती ॥ लक्ष्मीःप्रीयतांम्हणोनी ॥ ४६
 ॥ रवेळतांरवेळतांत्याअवसरीं ॥ डावआलाब्राम्हणावरी ॥ नागकन्याहीवोदू
 नकरिं ॥ पंचाथेतीभट्टजीचा ॥ ४७ ॥ ब्राम्हणकौपाबहुतचदला ॥ पुढतीखे-
 ळांपचाबैसला ॥ तोहीडापत्यावरीआला ॥ कोपीनपैतीहिरुनीं ॥ ४८ ॥ क्रो-
 धेंधडकेअप्रीतैसा ॥ म्हणोमागुतीखेळाबैसा ॥ जरीमजवरीआलाफांसा ॥ त
 रीयलोपवीतदेईनमीं ॥ ४९ ॥ बरेंम्हणोनीखेळती ॥ नेव्हांहीविप्रातेंजिकिती ॥
 यज्ञोपवीतद्यावेंम्हणती ॥ आतांकायउरलेंगा ॥ ५० ॥ विप्रकोपेंखचळला ॥ म्ह
 णेरवेळेनयाचीरखेळा ॥ शरीरदेईनएकवेळां ॥ मगदेवीअसेलतेंघडो ॥ ५१ ॥ ल
 क्ष्मीयेथेम्हणोनसांगती ॥ त्याचीआलीसध्याप्रतीती ॥ मूर्खसंगेंमूर्खमती ॥ मी
 हीझालोनारायणा ॥ ५२ ॥ हेभगवंताकृपावंता ॥ कायकलेंजगचाया ॥ मज
 पांवसीजरीअनाथा ॥ तरीचविश्वंभरनामतुझे ॥ ५३ ॥ ॥ पृथ्वीचूत ॥ ॥
 कुरोःसदसितेसतीद्रुपदजास्मरेपायते ॥ तदाद्भ्रडक्रीतुचांपटहिअपिलेआय
 ते ॥ सुदामपृथुभस्मणेंबहुततोषवारेकसा ॥ दिलीसकनकाबतीमजचिलो
 भआदेकसा ॥ ५४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ नेलेंसर्षस्वमाझेहरुनिनरहरेनागजाक

कोजागरीकथा-

(२१३)

न्यकांहीं ॥ पूर्वीस्वीत्यक्तआतांतुजविणनसुचेथ्रीपतेअन्यकांहीं ॥ दारिद्येक
 श्लोहीकजबलनतरीमच्छरीरासुधाते ॥ न्यावीविच्छक्तिरामानतरविमलदे
 स्वानुकंपासुधाते ॥ ५५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ ऐसाबितापकरितांक्षणक्षण ॥ मध्य
 रात्रीझालीपूर्ण ॥ तेव्हांश्रीलक्ष्मीनारायण ॥ येतीलोकांपाहाबया ॥ ५६ ॥ उ-
 चडाथज्ञोपयीतहीन ॥ विप्रपाहोनीविवसन ॥ लक्ष्मीसवदेनारायण ॥ तुझाभ
 क्तकांगेदरिद्री ॥ ५७ ॥ हामाझाहीदाससंत ॥ यातेकरावेथ्रीमंत ॥ मगतेलक्ष्मी
 रुपावंत ॥ होऊनिपाहेद्विजाकडे ॥ ५८ ॥ षट्पृजीझालेमदनासमान ॥ तेजेक
 रूनीदेदीप्यमान ॥ बालाम्हणतीहाब्राम्हण ॥ पतीकरावाआपुला ॥ ५९ ॥
 नागकन्यामदनाकुला ॥ म्हणतीआम्हीविप्रानुला ॥ जिंकितांकरूपतीआ
 पुला ॥ तूजिंकितान्करीडच्छिती ॥ ६० ॥ विप्रमनींविचारकरी ॥ दोहींयोगें
 याकिंकरी ॥ होतीऐसेनिर्धारीं ॥ डावराकीखेळाचा ॥ ६१ ॥ जिंकिल्यातीनही
 चंद्रानना ॥ हर्षझालाविप्रविचियामना ॥ होऊनितक्कालअंगना ॥ तिधीबोढिती
 तिहींकडे ॥ ६२ ॥ एकगळामिठीघालिती ॥ एकपुरवातेचुंबिती ॥ एकम्हणेधरू
 निहाती ॥ माझापतीसोडागे ॥ ६३ ॥ बलितम्हणेहोऊनिघाबरा ॥ अवघ्या-
 चतुम्हीमाझ्यादारा ॥ परीयेतांमाझ्याघरा ॥ अन्नमिळेभक्षायया ॥ ६४ ॥ स
 र्वसिद्धीघेऊंनिआम्ही ॥ येतोंतुमच्याआश्रमधामीं ॥ रुपाकरूनियांस्वामी ॥
 सेवाध्यावीआमुची ॥ ६५ ॥ गंधर्वलक्ष्मकरूनिसत्वर ॥ स्त्रियांसहआलागृहाव
 र ॥ चंडीनेंपाहोनियांआदर ॥ केलाबहुमकारें ॥ ६६ ॥ श्रीपतीचीरूपाहोतां
 सर्वहीहरेक्षणांतचिंता ॥ कैवल्यपदयेतसेहाता ॥ मगसिद्धीचेंकायआश्रय
 ॥ ६७ ॥ चास्तबहेंव्रतकरोनी ॥ ब्राम्हणतर्पावेदक्षिणाभोजनीं ॥ आपणपारणें
 सारुनी ॥ वर्ततांलक्ष्मीप्रसन्नहोय ॥ ६८ ॥ सर्वदुःखांहोतसेनाश ॥ बालरिविद्य
 रसांगतीत्रुषिगणांस ॥ हेकथाएकाग्रमानस ॥ ऐकतांव्रतफलजनपावे ॥ ६९
 ऐसीव्रतकथागीर्वाण ॥ पाहोनिरचितेंव्यारव्यान ॥ हेऐकतांनारायण ॥ भ
 क्तांवरीदयाकरी ॥ ७० ॥ ॥ इतिश्रीकोजागरीव्रतकथासमाप्ता ॥ श्रीसांब
 सदाशिवार्पणमस्तु ॥ श्रीलक्ष्मीनारायणार्पणमस्तु ॥ ७१ ॥ ॥ ७१ ॥

अथनरकचतुर्दशीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजयाजीगजानना ॥ ग्रंथारंभीतुजकरितो नमना ॥
मनबुद्धीदेउनियांसगुणा ॥ चतुर्दशीचरित्रवदवावे ॥ १ ॥ नमोशारदेसरस्वती
॥ कविकुळकरितीनवस्तुती ॥ मगतयकटाक्षैकरूनिसुमती ॥ प्राप्तहोतसेस
वोसी ॥ २ ॥ ऐसेंअभेतवसामर्धगहन ॥ म्हणोनिकरितोचरणीनमन ॥ माझि
पाजिव्हाग्रीआरोहण ॥ करोनिग्रंथस्फुरणदेईजे ॥ ३ ॥ ऐसेंसकळांसींप्राथून ॥
आतांकरितोंग्रंधारंभण ॥ श्रोतयांनींएकाग्रमन ॥ करोनिश्रवणकरावे ॥ ४ ॥
कोणेएकेअवसरी ॥ ऋषामिळालेनेमिषारण्यामाझारी ॥ सहस्वरुषींसमा
सीहोणारी ॥ ऐसेंसत्रआरंभिलें ॥ ५ ॥ मगप्रतिदिनींपज्ञानेंअनुष्ठान ॥ आ-
चरोनिकथाकराव्याश्रवण ॥ ऐसाचिन्वारमानसींकल्पून ॥ सूतासिप्रश्नकेळा
पें ॥ ६ ॥ सूतसांगेऋषींस ॥ तुमचाप्रश्नअसेबहुसुरस ॥ तरीएकाग्रकरुनीमान
स ॥ कथाश्रवणकरावी ॥ ७ ॥ पूर्वींवाल्किव्यनामकऋषी ॥ कथासांगतीशौन
कादिकांसी ॥ तेचिसविस्तरतुम्हांसीं ॥ सांगतोतेअवधारा ॥ ८ ॥ वाल्किव्य
म्हणतीऋषींस ॥ आश्विनकृष्णपक्षींचतुर्दशीस ॥ उषःकालींउठोनिविशेष ॥
प्रयत्नेस्नानकरावे ॥ ९ ॥ अरुणोदयाहूनअन्यत्र ॥ जोरिक्तातिथींस्नानकरीत
॥ तथाचावार्षिकधर्मसमस्त ॥ नाशापावेलनिधारे ॥ १० ॥ आश्विनकृष्णचतुर्द-
शीस ॥ रात्रीचाचतुर्यप्रहरविशेष ॥ चंद्रोदयींनरकासुरास ॥ मुक्तीदिपत्नी

नरकचतुर्दशीकथा

(२१५)

श्रीरंगे ॥११॥ हरिनेनरकासुरासदीधलावर ॥ तेसमयीमंगलस्नाननकरीजो
नर ॥ तोपरमंदरिद्रीदुराचार ॥ नचवरीजाणिजे ॥१२॥ तैलामाजीलक्ष्मीव
से ॥ जळामाजीगंगाअसे ॥ ऐसीदिपवाळीचतुर्दशीअसे ॥ म्हणोनिवाल
खिल्यसांगती ॥१३॥ तैलाभ्यंगकेळियावरी ॥ आघाडातुंबीराकळासत्व
री ॥ त्रिवारसमंत्रकभ्रांगवकूनफिर वूनदुरी ॥ नरकाचेक्षयार्थराकार्वी ॥
१४॥ ॥ भ्रामणाचामंत्र ॥ ॥ सितालोष्टसमायुक्तमकरकदलान्वितं ॥
हरपापमपामार्गस्नाम्यमाणः पुनः पुनः ॥१५॥ ॥ ऐसीयामंत्रं करून ॥ उक्त-
औषधींचें त्रिवारकरावे भ्रमण ॥ मगइष्टबांधवांसहितजाण ॥ मांगलिकस्ना
नकरावे ॥१६॥ मगस्नानाचें तर्पण करून ॥ यमाचें करावे संतर्पण ॥ तयाचामं
त्रश्रवण ॥ करावातुम्हीं एकाग्रें ॥१७॥ ॥ यमतर्पणाचामंत्र ॥ ॥ यमा
यधर्मराजाय मृत्यवे चांतकापच ॥ वैवस्वताय कालाय सर्वभूतक्षयापच ॥
औदुंबराय दधाय नीलाय परमेष्ठिने ॥ वृकोदराय चित्रापचित्रगुप्ताय तेनमः
॥१८॥ ऐसें करून यमतर्पण ॥ नरकासुराचे प्रीतीलागुन ॥ देवतांची पूजा करून
॥ दीपप्रज्वलित करावे ॥१९॥ आश्विनचतुर्दशी आणि अमादिवस ॥ तैसाचि-
कार्तिकाचा प्रथमदिवस ॥ आदिवसीं स्वातीनक्षत्रयोगविशेष ॥ असतां तैला
भ्यंगस्नानचंद्रोदपीकरावे ॥२०॥ कार्तिकशुक्लद्वितीयादिवस ॥ तैसाचिस्वा
तीविशारवानक्षत्रविशेष ॥ ऐशियादिवसीं मंगलस्नानास ॥ करितां लक्ष्मीकियो
गातेन पाविजे ॥२१॥ यादिवसीं दीपांनीं करावे नीराजन ॥ ऐसें शास्त्रींकेले असे
कथन ॥ म्हणोनि यासीनामाभिधान ॥ दीपावळीऐसें बोलती ॥२२॥ अमा-
वास्या आणि संक्रांत ॥ रविवार आणि व्यतीपात ॥ तैसाचि दिन क्षयवैद्युत ॥
ऐशादिनीं हीं अभ्यंगदुष्टनाहीं ॥२३॥ ऐसियाचतुर्दशीदिवसीं ॥ जो भोजन क
रील माषपत्रशाकेसी ॥ तयाचीं सकळ दुष्कृतेनाशासीं ॥ जातीलनिश्वयेजा
णापां ॥२४॥ आश्विन कृष्णचतुर्दशीदिवस ॥ तैसाचि अमावास्यादिवस ॥ आ-
णि स्वाती युक्तप्रतिपदादिवस ॥ ह्यातीनदिवसांसीं दिपवाळीबोळिजे ॥२५॥ ह्या
दिनत्रयामाझारी ॥ दीपोत्सवकरावासमस्तांनीं भारी ॥ सुभूषित असोनीव-
स्त्रालंकारी ॥ देवब्राम्हणसंतुष्टकरावे ॥२६॥ आश्विनमासकृष्णपक्ष ॥ त्रयो

दशीपासूनीत्रिदित्तविशेष ॥ ह्या दिनत्रयीनारायणंबलीस ॥ भुवनत्रयषेड
नजिकितें ॥ २७ ॥ तयेंकाळीप्रभूवामन ॥ बलीचीभक्तीपाहूनिपूर्ण ॥ म्हण-
नी झालीमीप्रसन्न ॥ इच्छाअसेलतेंमाग ॥ २८ ॥ ऐसेंवामनाचेंवरदवचन ॥ ऐ
कोनिबोलेतोयैरोचन ॥ आपणाकरितांना हींमागणेंजाण ॥ सकलऐश्वर्यतु
म्हासींअर्पितें ॥ २९ ॥ परीलोकोपकारासाठींजाण ॥ मागतोतेंघावेंपूर्ण ॥
तूकपररूपीअसूनिवामन ॥ पृथ्वीसंपूर्णतुजअर्पिली ॥ ३० ॥ तीनपदांनींतीनदि
वसांत ॥ त्रैलोक्यकेलेंतुवांआक्रांत ॥ म्हणोनिहेतीनदिवसनिश्चित ॥ बलिरा-
ज्यऐसेअसोतपें ॥ ३१ ॥ जेमनुष्यमाझियाराज्यांत ॥ भक्तिकरुनीदीपमाळा
ळावित ॥ तयांचेगृहीलक्ष्मीनिश्चित ॥ सुस्थिरतिष्ठेसर्वदा ॥ ३२ ॥ माझियारा
ज्यामाझ्यारी ॥ जेजनदीपनलावितीआपुल्याघरीं ॥ लक्ष्मीसंततींचानिरंतरीं
॥ तयांचेघरींअंधकारपडे ॥ ३३ ॥ जेजनचतुर्दशीदिनीं ॥ नरकासुराचेप्रीती
लागुनी ॥ दीपलावितीलभक्तीकरूनी ॥ पितरतथांचेसद्गतीपावतीपें ॥ ३४ ॥
बलिराज्यभासझालियावर ॥ ज्यांनींदीपलाविलेनाहींप्रचुर ॥ तयांचेघरीं
दीपसंभार ॥ कैसाप्रज्वलितहोईकेशवा ॥ ३५ ॥ बलिराज्याचेदिनीं ॥ आनं-
दोत्साहकरावाअनुदिनीं ॥ जेनकरितीलनिकेतनीं ॥ तयांचेगृहींसर्वदुःख
वसे ॥ ३६ ॥ वामनरूपीनारायणेंजाण ॥ पृथ्वीघेतलीबलीपासून ॥ मगब-
लीतेंपाताळींस्थापून ॥ पृथ्वीइंझासीअर्पिली ॥ ३७ ॥ तेव्हांसांगीनलेंप्रभू
नेइंद्रास ॥ चतुर्दशीपासोनीतीनदिवस ॥ हेम्यांदिलेअसतीबलीस ॥ संतुष्ट
पणेंसर्वदा ॥ ३८ ॥ म्हणोनिचातीनदिवसांत ॥ यथाशक्तीकरावादीपोत्साह
निश्चित ॥ यक्षगंधर्वादिप्राणिजात ॥ आनंदानेवर्तती ॥ ३९ ॥ पूर्वीजैसेब-
लिराज्यांत ॥ लोकझालेअतिहर्षित ॥ तैसेप्रतिवर्षीत्यादिवसांत ॥ हर्षनि-
र्भरऐसेंअसावें ॥ ४० ॥ सूर्यआलियातुलाराशीसीं ॥ चतुर्दशीआणिअ-
माघास्यादिवसीं ॥ प्रदोषकाळींहातींधरूनचूडिसीं ॥ मार्गपितरांसीं
दारववावा ॥ ४१ ॥ तयायोगेंनरकस्थपितर ॥ स्वर्गींगमनकरितीसत्वर ॥
ऐसेंसांगतीश्रुतिवर ॥ संशयअणुमात्रधरूनये ॥ ४२ ॥ ऐसेहेंनरकचतुर्द-
शींआख्यान ॥ सूतेकथिलेंअरुषींलागून ॥ ज्याचियाश्रवणमात्रेंकरून ॥

नरकंचतुर्दशीकथा.

(२१७)

सकलमनोरथसिद्धहोती ॥४३॥ इतिश्रीसनत्कुमारसंहिनायांनरकचतुर्द
शीकथासमाप्ता ॥ ॥ श्रीरुघ्यार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥ ६१ ॥

अथदिपवालीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ बालखिल्यसांगतीऋषींसी ॥ प्रप्तातकालींअमांवा
स्यादिवशीं ॥ मांगलिकस्नानकरूनिविधीसीं ॥ देवपितरांचेंअर्चनकरावें ॥
॥१॥ मगदधिदुग्धघृतादिकांनीं ॥ पार्वणश्राद्धकरावेंपितरांलागुनी ॥ दिवसा
भोजननकरावेंतयेदिनीं ॥ बालरोगियांनींदिवसाभोजनकरावें ॥२॥ मगप्रदो
षसमयींलक्ष्मीपूजन ॥ करावयासाठींसंपादावेउपचारसंपूर्ण ॥ नानावरघ्नें
पुथ्यपट्टुवेंकरून ॥ लक्ष्मीपूजनकरावें ॥३॥ इतरजेअप्तीष्टदेवतागण ॥ तथां
चेंहीकरावेंपूजन ॥ मगलक्ष्म्यादिकांचेंपादसंवाहन ॥ भक्तीकरूनकरावें ॥
४॥ आश्विनअमावास्यादिनीं ॥ बळीचियाकारागृहांतुनी ॥ इंद्रादिकदे
वांलागुनी ॥ मुक्तकेलेंश्रीवामनें ॥५॥ मगलक्ष्मीसहितसकळदेवगण ॥ भ
गवंतेंक्षीरसागरींनेलेजाण ॥ तेंतेवहुकाळकरितीशयन ॥ सुखेंकरूनिक्षीः
रसागरीं ॥६॥ यासाठींतयेदिनींकरावेंपर्येक ॥ तदुपरीगाधारंचाल्यासतू-

लिक ॥ वरीशत्रुवस्त्रांची अस्तरणेसम्पक ॥ घातो निलक्ष्मीसहितदेवस्था-
 पावे ॥ ७ ॥ लक्ष्मीबलीदैत्याचे भयापासूनी ॥ मुक्तझालीअमावास्यादिनी ॥
 मगक्षीरसागरीजाउनी ॥ सुखेनिद्राकरितीजाहली ॥ ८ ॥ म्हणोनिचथाविधी
 करोन ॥ लक्ष्मीच्याप्रीतीसाठीं करावेसुखशायन ॥ लक्ष्मीच्यासुखाकारणा ॥ क
 मलपत्रांचीशाच्याकरावी ॥ ९ ॥ ऐसीलक्ष्मीचीशाच्याजोकरित ॥ तयांचेंगृह-
 सोडोनीलक्ष्मीनजायवरित ॥ जेनरसुखप्राप्तीनाचरत ॥ तयांसीं धनलक्ष्मीप्रा
 प्तनहोय ॥ १० ॥ ऐसेंपुराणींकेलेअसेकथन ॥ म्हणोनिअमावास्यादिनींकरावे
 लक्ष्मीपूजन ॥ तेणेंहोयदरिद्रनाशन ॥ स्वज्ञातीमाजीसन्मानलाधेत्यै ॥ ११ ॥
 जायफळलवंगावेलचीविध्युक्त ॥ ऐसेपदार्थपालावेगोदुधांत ॥ मगतयांचा
 पाककरूनित्वरित ॥ शर्करेसहितलडुककरावे ॥ १२ ॥ ऐसेलडुककरुना ॥ ल
 क्ष्मीकारणेंकरावेसमर्पण ॥ इतरजेतयेकालींउत्पन्न ॥ तेभक्ष्यभोज्यपदार्थस
 मर्पिजे ॥ १२ ॥ मगप्रदोषकालींकरावेदीपदान ॥ आपुल्याशिरींकीजेउत्मुक्त
 ज्ञामण ॥ तेणेंहोउनियांसर्वारिष्टनाशन ॥ लक्ष्मीप्राप्तीहोतसे ॥ १४ ॥ देवा
 लयचतुष्यथस्मशान ॥ नदीपर्वतप्राणिमंदिरजाण ॥ वृक्षमूलंगोष्ठस्थान
 अंगण ॥ ऐसियास्थानीं दीपलावावे ॥ १५ ॥ वस्त्रेभाणिपुष्पेयांहींसुशोभि
 त ॥ कराव्याराजमार्गांच्याभूमीसमस्त ॥ गृहामाजीनानापकान्नेंस्थापित
 ॥ करावीलक्ष्मीप्रीतीलागुनी ॥ १६ ॥ कमलांनींराजमार्गसुशोषित ॥ विशो
 पेकरावेलक्ष्मीप्रीत्यर्थ ॥ जरीतयेकालींकमळेंनमिळत ॥ वस्त्रादिकांनींशो
 भवावे ॥ १७ ॥ ऐसेंनगरसुशोषितकरून ॥ प्रदोषकाळींकरावेब्राह्मणभो
 जन ॥ मांडेअपूपकरंज्यांचेंभक्षण ॥ अलंकारवस्त्रांनींभूषित ॥ १८ ॥ मग
 रजयानेंअपराणहसभपासी ॥ दंवडीपिठवीसकळप्रजांसी ॥ आजीबली
 चेंसज्यम्हणोनिविशोषी ॥ यथेच्छखेळसर्वांनींखेळावे ॥ १९ ॥ यथेच्छक्रीडा
 आजिकरा ॥ ऐसीआज्ञाकरावीसकळकुमरां ॥ मगनृपानेंविलोकावीक्री-
 डसमया ॥ सर्वसाहित्यतपांसीदेउनी ॥ २० ॥ कुसारांसींकीडेचेपदार्थदेउ
 न ॥ क्रीडेमाजीविलोकावेशशभलक्षण ॥ बालकांनींकीडतांपेठपि-
 लाकृशान ॥ अग्नीपासूनज्वाळाननिघतांपै ॥ २१ ॥ महामारीचेंसपहोईल

दिपवालीकथा.

(२१९)

संपूर्ण ॥ अथवादेशामाजीदुष्कालपडेजाण ॥ बालकांचें असतां दुष्टचरण ॥ राजयासीं शोक घडेलपै ॥ २२ ॥ क्रीडेमाजी बालकांनीं करितां हर्ष ॥ राजापावेल सुरवविशेष ॥ बालक करितां युद्धास ॥ राजपुत्र घडेलपै ॥ २३ ॥ क्रीडेमाजी बालकें करितारोदन ॥ अबश्यजाईल राए विनाशन ॥ ऐसें क्रीडेचें शत्रुभाशुभलक्षण ॥ राजयानें प्रतिवर्षीं विलोकावें ॥ २४ ॥ हस्तादिकांत तिगंधरून ॥ बालकें जें करिती नाना क्रीडन ॥ तें निःशंकपणें स्त्रियाजाण ॥ व्यभिचारासीं प्रवृत्त होतील ॥ २५ ॥ उदक अथवा अन्नसंपूर्ण ॥ क्रीडेमाजी बालकरक्षिती यत्नान ॥ तें दुर्भिक्ष आणि अवर्षण ॥ त्वरित होईल तशवर्षीं ॥ २६ ॥ ऐसी बालकांची क्रीडा विलोकून ॥ शत्रुभाशुभ फलसांगावें प्रजेलागून ॥ म्हणोनी सांगती अर्षीलागून ॥ बालखिल्यते काळीं ॥ २७ ॥ अनंदयुक्त सकलजन ॥ होऊनि मंदिरेशुंगारावीं शत्रुवर्षण ॥ गीतवाद्यांचा गजर करून ॥ दीपप्रज्वलित बहुकरावें ॥ २८ ॥ परस्परांधरी प्रीती करून ॥ स्नेहियांच्या भेदी घ्याव्या संपूर्ण ॥ तांबूल केशरादिसुगंधपदार्थ सेवन ॥ उंची कस्तूरें धारण करावीं ॥ २९ ॥ आपुले मित्र आणि स्वजन ॥ संबंधी स्वगोत्रीता तिलागून ॥ या सर्वांचा सत्कार करावा जाण ॥ भोजनादिक देऊनियां ॥ ३० ॥ जीवहिंसा आणि सुरापान ॥ चौथें कर्म आणि मातृगमन ॥ हीं पापें वर्ज्य करून निजाण ॥ बलिराज्यामाजी दोष नाही ॥ ३१ ॥ वारांगनादिकांसींगमन ॥ स्पृष्टास्पृष्टादिपदार्थांचें भक्षण ॥ परान्वे आचरावें धारण ॥ घृतादिकांचाही दोष नाही ॥ ३२ ॥ जीवहिंसा आणि सुरापान ॥ अगम्य स्त्रियांचे वाचींगमन ॥ चोरी आणि विश्वासघात करण ॥ हीं पांच नरकद्वारें असती पै ॥ ३३ ॥ हीं पांच पातकें वर्जनी ॥ इतर कर्म करावीं बलिराज्यदिनीं ॥ ऐसें कथिलें ऋषिजनीं ॥ म्हणोनि सांगती बालखिल्यपै ॥ ३४ ॥ मग अर्धरात्री नृपवर ॥ अश्वारूढ होऊनि सत्वर ॥ अश्वस्वारांसहित जाऊनि समग्र ॥ नगरशोभा विलोकावी ॥ ३५ ॥ नगरीं दुंदुभीवाद्यांचा गजर ॥ मशाळादीपलावावे सर्वत्र ॥ ऐसी नगरशोभा पाहूनि सत्वर ॥ आपुल्या मंदिराचे इंजे ॥ ३६ ॥ ऐसामध्यरात्रीचा समय होतां ॥ सकलजन अर्धनिद्रित झाले असतां ॥ तों नगरस्त्रियांनी उठोनित त्वतां ॥

उपयुक्तकथासंग्रहः

शूर्पडिंडिमाचागजरकरावा ॥३७॥ ऐसावाद्यांचागजरकरून ॥ अलक्ष्मी
 घालविजेअंगणांतून ॥ ऐसाबलिराज्यदिवसीउत्सवसंपूर्ण ॥ सकळजनां
 नींकरावा ॥३८॥ बालस्वित्थ्यसांगतीऋषींलागुन ॥ प्रतिपदादिवसींप्रातः
 काढीउठून ॥ अभ्यंगपूर्वककरूनिस्नान ॥ दीपमज्वलितकरावे ॥३९॥ अलं-
 कारधस्त्रांनींहोउनिभूषित ॥ भगवत्कथागायनदानेकरूनिस्नान ॥ तैसेंच
 घृतकरूनीनिश्चित ॥ जयापजयविलोकावा ॥४०॥ पंचरंगघेउनिस्नान ॥
 स्त्रियेसहितबलीचीमूर्तीसुरेव ॥ करावीम्हणोनीऋषीदेव ॥ सांगताति-
 शास्त्रांमार्जीपें ॥४१॥ जिह्वातालूआपिनयन ॥ हस्तपायांचींतलेंसंपूर्ण ॥
 हींकरावींआरक्तंरंगान ॥ कृष्णरंगानेकेशलिखावे ॥४२॥ इतरसर्वपिवळे
 रंगान ॥ शस्त्रादिकरेखावींनीलवर्ण ॥ वस्त्रादिकश्वेतवर्ण ॥ ऐसीसुशोभि
 तमूर्तीरेंखावी ॥४३॥ सर्वांभरणांनींसुशोभित ॥ सकळराजचिह्नांनींस
 हित ॥ ऐसीमूर्तीकीजेद्विभुजयुक्त ॥ श्वेततंडुलांनींजाणपां ॥४४॥ ऐसीमूर्ती
 करून ॥ षोडशोपचारेकरावेअर्चन ॥ पूजामंत्रपुढेंसांगतोसंपूर्ण ॥ एकाग्रम
 नेकरूनएकावा ॥४५॥ ॥ पूजामंत्र ॥ ॥ बलिराजनमस्तुभ्यदेत्यदानवपू
 जित ॥ इंद्रशत्रोमरारातेविष्णुसान्निध्यदोषव ॥४६॥ ऐसियामंत्रेकरूनि
 पूजन ॥ मगबलीच्याउद्देशेकरावेदीपदान ॥ यादिवसीजेजेकरावेदान ॥ तें
 अक्षय्यहोतसे ॥४७॥ जोजैशियाभावेकरून ॥ राहीलहर्षदैन्यमानून ॥ तो
 तैशियाभावेकरून ॥ वर्षपर्यंतराहेलपें ॥४८॥ ऐसेंबलीचेकरोनिपूजन ॥ नं
 तरकरावेगोक्रीडनविधिसंपूर्ण ॥ गाईसींगोग्रासादिकदेउन ॥ अलंकार-
 युक्तकराव्या ॥४९॥ पुष्पमालांनींगाईकराव्यासुशोभित ॥ नगराबाहेरच्या
 व्याबाजतगाजत ॥ मगगोष्ठामार्जीआणूनित्वरित ॥ तथासींआरतीकरावी
 ॥५०॥ गाईसींकरितांनीराजन ॥ सकळपापांचेंहोयदहन ॥ ऐसागोक्रीडना-
 चाविधिसंपूर्ण ॥ प्रतिवर्षींकरावा ॥५१॥ ऐसाचीअन्नकोटकून ॥ गोवर्धना
 चाउत्सवकराबाजाण ॥ तेणेंहोयश्रीकृष्णातोषण ॥ ऐसेंबालस्वित्थ्यऋषीसां
 गती ॥५२॥ इतिदिपवाढीकथासंपूर्ण ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ ॥

अथवैकुण्ठचतुर्दशीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ नमूवैकुण्ठकैलासपती ॥ ज्याचीयोगियाअचिंत्यगती ॥ मो
 मासमुद्रगिरिजासती ॥ पद्ममांगीनिश्चित ॥१॥ परात्परास्मेजेअसती ॥ भ-
 क्तहृदयाळींजेवसती ॥ मानितांतद्वेदाचुकती ॥ स्वार्थाळागींसत्यनर ॥२॥
 जेसृष्टिचक्राचेचालक ॥ मायाशक्तीविश्वपालक ॥ प्रह्लादोपमन्यू बालक
 पूर्णभक्तजयांचे ॥३॥ यन्मामरसाचीचाखणी ॥ घेतभद्रापूर्वाल्मिकमुनी ॥
 म्हणूनित्यारसाजोप्राणी ॥ घेतांमुक्तनहोपकीं ॥४॥ ऐसाहरिहरांचाअभे-
 द ॥ आहेशास्त्रीनिर्विवाद ॥ मानीभेदतोचिगद ॥ आत्मघाताकारणें ॥५॥
 नमूनियांतेहरिहर ॥ कथितोकथासविस्तर ॥ वैकुण्ठचतुर्दशीचीआधार ॥ स
 नत्कुमारसंहिता ॥६॥ चालखित्यकथितीऋषींसीं ॥ कार्तिकशरत्तचतुर्द
 शीदिवशीं ॥ वैकुण्ठाहुनीवैकुण्ठवासी ॥ बाराणशींतपातला ॥७॥ हेंचतलेंक
 तपुगांत ॥ चतुर्थांशारात्रराहत ॥ स्नानकरूनीमृणिकर्णिकेंत ॥ तार्क्ष्यकेतआ
 ल्हाकीं ॥८॥ घेउनिसहस्रस्वर्णकमलें ॥ शिवपूजनाजीविमळें ॥ विश्वेशपू
 जाप्रेमळें ॥ भावबळेंआरंभिली ॥९॥ सहस्रपद्मसंख्याकरून ॥ एकेकनामउ-

उपयुक्तकथासंग्रह.

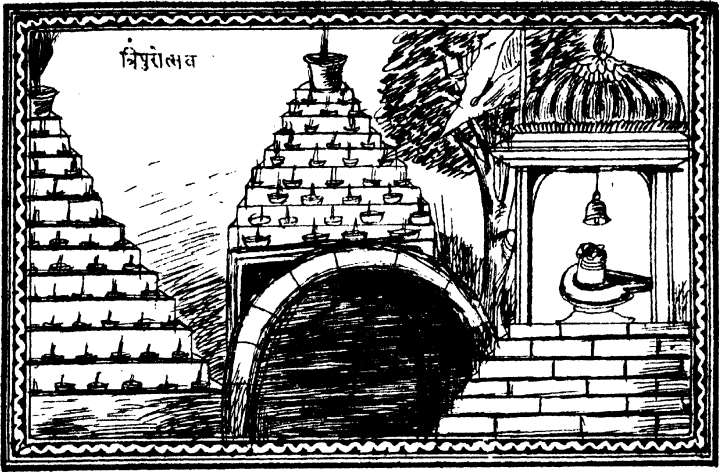
चास्त्र ॥ चाललासेशिवपूजन ॥ पाहेभावतोदेव ॥१०॥ तथापप्रपुंजांतू-
न ॥ एकाञ्जलपयीवृषपाहन ॥ पूजामग्नरवगवाहन ॥ नजाणेआंचरणहाराचे
॥११॥ हरीकरीजोपूजन ॥ अंतीकमलझालेंद्रन ॥ इकडेतिकडेविलोकून ॥ पाहे
तोमनभमीपडे ॥१२॥ कोठेंदिसेनाकमळ ॥ मनालागलीतीतळमळ ॥ कीं
झालानामांतचळ ॥ कैशीवेळआलीही ॥१३॥ पिचारकरूनीक्षणभरी ॥ ना
मभ्रमतोनसेतरी ॥ अज्ञांतीहीनिर्धारिं ॥ निःसंशयहरीवदे ॥१४॥ संक
त्यकेलासहस्राचा ॥ कैशीमिथ्याकराधीवाचा ॥ इतुकीचठेवितांहरार्चा ॥-
लोकींचर्चानिंद्यहोय ॥१५॥ जरीकमलआणूनचहावे ॥ तरीआसनभंगकेबीसहा
वे ॥ कायआतांयेथेंकरावे ॥ भरावेकैसेंपूजन ॥१६॥ चिंताग्रस्तहरीझाला ॥
मगएकउपायमनींआला ॥ कींमाझिपानेआला ॥ सादृश्यकमलाचेंदेती ॥१७
॥ मुरव्यांभारींप्रतिनिधी ॥ करावाऐसाआहेविधी ॥ करूनिऐसीनिश्चितबुद्धी
कार्यसिद्धीकरीहरी ॥१८॥ उपरूनिघांनेत्रपुष्कर ॥ कर्मकेलेंहोदुष्कर ॥ पूजि
इभ्रभक्तीनेशंकर ॥ किंकरभावेविष्णूनें ॥१९॥ मगसंतोषेमहेश्वर ॥ प्रेमंग
द्विंवरोनीसत्वर ॥ प्रत्यक्षोनीउमावर ॥ देतवरवरदतो ॥२०॥ तुझ्यासारिखा
माझाभक्त ॥ नसेसत्यलोकत्रयांत ॥ त्रैलोक्याचेंराज्यसमस्त ॥ दिलेंनिश्चि
ततुजलागीं ॥२१॥ आणरबींकायपाहिजेवर ॥ मांगतोमजसींसत्वर ॥ अब-
श्वदेईननसेविचार ॥ सत्यसारमींअसे ॥२२॥ जेकरितीमाझीभक्ती ॥ विष्णो
करितीत्वदप्रीती ॥ तेघोरतरनरकाजाती ॥ माझेअरातीजाणते ॥२३॥ हरी-
बोलेरुद्राप्रती ॥ लोकपालकलेंकेलीरव्याती ॥ माझीपरीदुर्मदअसती ॥ दे
त्यजातीकेबींवधूं ॥२४॥ रुद्रबोलेमगविष्णूसी ॥ तुजचक्रदेतेंदैत्यनाशी ॥ या
चेधारणातूंचिवशी ॥ जेथेंजासीजयतुझा ॥२५॥ आणिकदेतांतुजवरदान ॥
जरीतुझेंनिरीच्छमन ॥ तरीऐकेंमाझेवचन ॥ सावधाननिश्चये ॥२६॥ हेमलंब
संबत्सरी ॥ कार्तिकशकलचतुर्दशीवासरी ॥ अरुणोदयींब्राह्मवसरी ॥ का
शीपुरीमणिकर्णिकेत ॥२७॥ बैकुंठाहूनयेउन ॥ करूनिघांनिर्मळस्नान ॥ सह
स्रकमळेंकरून ॥ विश्वेशपूजनकेलेंत्वा ॥२८॥ ऐशियामूळकारणास्तब ॥ होई
लंबैकुंठचतुर्दशीप्रसादा ॥ जेकरितीतुझास्तब ॥ त्यांसभवप्रसन्नभी ॥२९॥

वैकुण्ठचतुर्दशीकथा.

(२२३)

आणीकदेतोंबरदुजा ॥ पूर्वरात्रीततुझेपूजा ॥ करावीतेणेंउपवासजा ॥ मगपूजावागिरिजापती ॥ ३० ॥ आदींकरावेतुझेपूजन ॥ मगकरावेममार्चन ॥ अन्यथाहोईलनिष्कळजाण ॥ सत्यवचनमाझेहे ॥ ३१ ॥ रात्रिव्यासचतुर्दशी ॥ घ्यावीविष्णुपूजनासी ॥ अरुणोदपाचेबेबेसी ॥ शंकरासीपूजावे ॥ ३२ ॥ आदींसहस्रकमळानीं ॥ विष्णुपूजावाएकप्रमनीं ॥ मागुतीशिवापूजानीं ॥ जीवन्मुक्तीसहजहोते ॥ ३३ ॥ सायंकाळींपंचनदीं ॥ स्नानकरुनीपूजावेआदीं ॥ बिंदुमाधवाअनादि ॥ सहस्रपद्येंकरुनी ॥ ३४ ॥ तदनंतरमणिकर्णिकेंत ॥ स्नानकरुनीनिश्चित ॥ पूजावाविश्वेशउमाकांत ॥ जीवन्मुक्तीदाताजो ॥ ३५ ॥ पुनःविष्णुकांचीतस्नान ॥ करुनिपूजावाअनंतसेन ॥ रुद्रकांचीतस्नानकरुनी ॥ प्रणवेशानपूजावा ॥ ३६ ॥ ऐसेंकरीलजोआचरण ॥ त्यासप्रसन्नरुद्रनारायण ॥ सर्वधर्मांचेंश्रेयजाण ॥ सहजत्यासलाधेकीं ॥ ३७ ॥ मगअग्नितीर्थीकरुनिस्नपन ॥ करावेनारायणार्चन ॥ पुनःरेतोदकींस्नान ॥ केदरीशानपूजावा ॥ ३८ ॥ ऐशापूजाजोकरील ॥ त्याचेंपापदूरपळेला ॥ हरिहरतथावळेला ॥ कळेलाफळपुण्याचें ॥ ३९ ॥ पुनःपुननेतस्नानकरावे ॥ वेणिमाधवापूजावे ॥ त्याचेंफळशीघ्रघ्यावे ॥ भावेजावेवैकुण्ठा ॥ ४० ॥ पुनःजान्हवीतस्नात ॥ संगमेशाजोपूजित ॥ त्यासकाळजाहलाजित ॥ संशययांतनधरावा ॥ ४१ ॥ रक्तधेतकमळानीं ॥ हरिहरापूजीजोप्राणी ॥ त्यासप्रसन्नकेलासधनी ॥ मृडानीपतीबोलेहे ॥ ४२ ॥ जेणेंकाशीपुरीमार्जा ॥ ज्याचेपुढेंकरीमाजी ॥ ज्यासर्वदेवराजी ॥ पूजियेल्याजीभक्तीनें ॥ ४३ ॥ त्यासकायहोदुर्लभ ॥ मोक्षादिकसहजसुलभ ॥ ऐसेंबोलेउमावह्नुभ ॥ प्रपनाप्रसंतोपला ॥ ४४ ॥ विष्णुपूजनावानून ॥ जेकरितीलममार्चन ॥ तेव्यर्थचीवानून ॥ माताजानूनजन्मले ॥ ४५ ॥ ऐसाचतुर्दशीचाप्रचार ॥ रव्यातीकेलीजर्गीधोर ॥ वैकुण्ठपतीसदेउनवर ॥ गुप्तशंकरजाहला ॥ ४६ ॥ बालखिल्यम्हणतीत्रदधीप्रती ॥ पास्तवपूजितीमोमापती ॥ वैकुण्ठचतुर्दशीचीरव्याती ॥ जर्गीगातीसप्रेम ॥ ४७ ॥ पुढेंयेणारघोरकल्पियुग ॥ ज्यांतमाजतीलबहुतरोग ॥ मगकेंचेंसुखकेंचाभोग ॥ मोठाकरीणयोगअसे ॥ ४८ ॥ कायहोईलकलींतगती ॥ तीसांगतोनिश्चिती ॥ सावधानअसावेचितीं ॥ भयपुदती

बहुभसे ॥४१॥ तत्त्वैशतशतवक्रपेंगेलियावर ॥ काशीस्थलिंगेसत्वर ॥ पाताळनिर्दे
 लमहेश्वर ॥ कलिभरवरवादेसपुदें ॥५०॥ तद्विगुणितवर्षेजातील ॥ तेव्हांकाशीअह
 श्यतापावेळ ॥ गंगाहीमगजाईल ॥ कैसाराहीलदेववर्ग ॥५१॥ काशीदेवताअह
 श्यहोतां ॥ लिंगेनाशापावतीलतत्वां ॥ सर्वलोकांसनिश्चयता ॥ दिग्देवताअपद
 पुदें ॥५२॥ दुर्मिसमहामारीसमुद्रव ॥ गोवधादिपापप्रादुर्भाव ॥ नाहींसावना
 हीदेव ॥ सर्वभावव्यवहारीं ॥५३॥ सस्मृत्यहोईलमाती ॥ तेथेंकेवींराहीलमाती
 ॥ पापाचीहोणारनाहींगणती ॥ देवहीजातीलअथेंदूर ॥५४॥ गंगोदकाचीजीधार
 ॥ भगीरथाअमींपडेयोर ॥ तिचालोपहोईलनिर्धार ॥ हरिद्वारवायव्येजी ॥५५॥
 भागीरथीगेल्यावर ॥ मर्कटीतंतुतुल्यहोणार ॥ उदकींकृमीतेहीनीर ॥ होईल
 सर्वरनीलीनिभ ॥५६॥ चारसहस्रवर्षेकळी ॥ गेल्यावरदेवतामडळी ॥ जीजी
 बसेशैलोशैली ॥ मानससरोवरींजाईलते ॥५७॥ गेल्यावरीदेववर्ग ॥ नष्टहो
 ईलराजगर्भ ॥ पीडितीलबहुतरोग ॥ राजेपापीजन्मतील ॥५८॥ जेव्हांहोतील
 वर्षेअधुत ॥ तेव्हांसर्वबुडेळऔत ॥ करितीलमद्यपानअमित ॥ जाणानिश्चित
 ऋषीहो ॥५९॥ अत्याधुर्षाअल्पबळ ॥ लोकींमाजतीलबहुतरबळ ॥ करितीलस
 जनाचाछळ ॥ ऐसेंधोरकलियुग ॥६०॥ दक्षिणदेशींकवित ॥ होतीलदिजवे
 दवित् ॥ आपूनत्यांसपूर्ववत ॥ धर्मस्थापीलशककर्ता ॥६१॥ ऐसीवैकुंठचतु
 र्दशीचीकथा ॥ श्रवणकरितांजायव्यथा ॥ हेवंचनसेवृथा ॥ सत्यसत्यजा
 पावें ॥६२॥ बालखिल्यक्रुषीश्वरां ॥ कथासांगतीसुमनोहरा ॥ इच्यापरणें
 पापहरा ॥ जन्मजन्मांतराचें ॥६३॥ कलियुगअसेजरीगहन ॥ परीथोडेचिक
 रितांसाधन ॥ संसाराचेंप्रतिबाधन ॥ मुसुक्षूंसहोमसे ॥६४॥ कलियुगींक
 रीलस्वधर्माचार ॥ तोचिश्रेष्ठम्हणावासाचार ॥ जवळीअसोनियांचोर ॥
 धान्यगांठोळेंजोरक्षी ॥६५॥ हेंध्यानींआणाओतेहो ॥ जन्ममरणाचाफेरा
 नहो ॥ म्हणोनिघेतलालाहो ॥ चतुर्दश्यादिकथारचर्नाचा ॥६६॥ हीवैकुंठच
 तुर्दशीकथासुंदर ॥ संमतसनत्कुमारसंहिताधार ॥ सदापरिसोतओतेचतु
 र ॥ होईलसारजन्माचें ॥६७॥ इतिवैकुंठचतुर्दशीकथासमाप्ता ॥ श्रीरस्तु ॥

अथत्रिपुरकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ बालखिल्यमृगतीक्ष्णीस ॥ प्रासझालियाकार्तिकपौर्णि-
मादिवस ॥ शिवालर्षीसायंकालीविशेष ॥ अवश्यदीपलावावे ॥१॥ येषिषयीं
इतिहास ॥ तुम्हांसिसांगतोंबहुसुरस ॥ ज्याचियाश्रवणोविध्वंस ॥ सकलपा
पांचाहोतसे ॥२॥ पूर्वीत्रिपुरनामक असुर ॥ प्रयागीवैसोनिनपकरीप्रस्वर ॥ ऐ
सेंतपकरितांलक्षसंवत्सर ॥ सकललोकपीडिले ॥३॥ त्याचियातेजेकरून ॥
जळावयालागेविभुवन ॥ तेदेवांनीत्रैलोक्याचेरक्षणाकारण ॥ देवांगनाप्रेरित्य
॥४॥ त्यादेवांगनायेऊन ॥ तथापुढेंकरितीचृत्यगायन ॥ नानाकामविकारयो
जून ॥ वशकरावयासींपाहती ॥५॥ ऐसेनानाविधकेलेपत्न ॥ परीतेझाले
निष्कलजाण ॥ तेत्यादेवांगनींपराभवपावून ॥ इंद्रासींचृन्नांतनिवेदिला ॥६॥
मगइंद्रनारदादिदेवांसहित ॥ ब्रह्मआलावर धावयात्वरित ॥ ऐसेंविळोकून
दैत्य ॥ नमनकरिनाझालापै ॥७॥ तेह्नांब्रह्मामृणोदैत्यासी ॥ मीपिनामईसं
तुष्टझालोंतुजसी ॥ तपस्विहीझालियासरसी ॥ क्लेशकासयाकरावे ॥ १ ॥
त्रिपुरासुरमृणोप्रजापती ॥ जरीतुम्हीचरधावयाआलेती ॥ मजअमरपणद्या
जेनिश्चिती ॥ अन्यथातपकरीन ॥१॥ अमरपणधावयासमर्थ ॥ तुम्हींअसा

लनिश्चितः। तरीतैसेंमजदेउनिश्चित॥ स्वस्थानींगमनकरावे॥१०॥ मगब्र
 म्हाम्हणोदैत्यासी॥ मजहीमरणअसेनिश्चयेसीं॥ मगइतरांचीकयाकाय
 सी॥ प्राणीतेथोनीनाशवंत॥११॥ म्हणोनियोग्यायोग्यविचारून॥ बरमागा
 वातुवांसंपूर्ण॥ ऐसेंबोलतांकमलासन॥ त्रिपुरासुरवरमागतसे॥१२॥ त्रि
 पुरासुरम्हणोकमलासन॥ देवतामनुष्यराक्षसजाणा॥ स्त्रीरोगतैसेंकिन्नर
 गणां॥ इतुक्व्याहातींमरणनसावे॥१३॥ ऐसेंमागतांवरदान॥ ब्रम्हदेवेंतथासु
 म्हणोन॥ मगआपुल्यासत्यलोकींगमन॥ केलेंआनंदेंतेकाळीं॥१४॥ मगत्रि-
 पुरासुरासीवरदान॥ ब्रम्हदेवेंदिधलेंऐसेंश्रवणकरून॥ सकलदैत्यआलेधांघु
 र॥ त्रिपुरासुराचेसभांतरीं॥१५॥ तेव्हांदैत्यआलेऐसेंबिलोकून॥ त्रिपुरासु
 रबोलितयांसींवचन॥ आमुचेशत्रुदेवसंपूर्ण॥ तुम्हींजाउनतयांसींजिकावे॥
 १६॥ अथवातयांचींसर्वरत्नें॥ आम्हींआणार्थींहिरोनत्वरेनें॥ मगतींघेउनसं-
 पूर्णें॥ उपायनमजलाकरावे॥१७॥ ऐसेंत्रिपुरासुराचेंशासन॥ शिरसामान्य
 करूनिदैत्यजन॥ निघतेझालेवेगेंकरून॥ सकलदेवांसीजिकावया॥१८॥ मग
 देवनगयक्षकिन्नर॥ युद्धमाजीजिकोनसत्वर॥ त्रिपुरासुरापुढेंआणूनिफ-
 रिकर॥ किंकरांपरीउभेकेले॥१९॥ मगइंद्रादिसकलदेवगण॥ त्रिपुरासुरा-
 सींकरूनिनमन॥ म्हणतीतुवांआमुच्यारत्नाचासंपूर्ण॥ उपभोगध्यावाराजेंद्र
 ॥२०॥ आम्हींआजीतुझीसेवाकरून॥ तुझियाघरींराहोंअनुदिन॥ ऐसेंतयांचें
 वचनऐकून॥ सर्वअधिकारस्वयेंघेतले॥२१॥ मगतयांच्यास्त्रियाआणून॥ आ-
 पुल्यासेवेसींठाबित्यासंपूर्ण॥ ऐसेंतयानेंत्रिभुवन॥ जिंकोनिकेलेंस्वाधीन॥
 २२॥ ऐसेसूर्यावांचोनिदेवगण॥ तदाज्ञेमाजीचर्ततीअनुदिन॥ तयांचेद्वारपाठ
 होऊन॥ किंकरांपरीवर्तती॥२३॥ कोणेएकेअवसरीं॥ सूर्यासींतादैत्यआज्ञा
 करी॥ माझियाहारींघेउनितुंसत्वरी॥ द्वारपाठापरीवर्तावें॥२४॥ ऐसेंदैत्या
 चेंहोतांशासन॥ तथास्तुम्हणेसूर्यनारायण॥ मगतयाचेद्वारींक्षणभरयेउन॥
 तिष्ठताअसेनिजांगें॥२५॥ सूर्याचेकिरणअतिप्रवश॥ तेणेंयोगेंजळालेदैत्या
 चेंमंदिर॥ ऐसेंघडतांचदैत्येंद्र॥ सूर्यांतेंमुक्तकरिताझालापै॥२६॥ तदनंतरतो
 दिवाकर॥ जाताजाहलाअतिसत्वर॥ तथाचेआज्ञाधारकरहोउनभिभमर॥ द्वारफ

त्रिपुरकथा.

(२२७)

माजीतिष्ठती ॥ २७ ॥ ऐसेंकितीएकसंवत्सर ॥ त्रिभुवनाचेंराज्यकरीतोदैत्येंद्र
 ॥ तंवएकेदिवसींब्रम्हपुत्र ॥ नारदतयाचेगृहींपातला ॥ २८ ॥ मगनारदातेंबैस
 वोमिसिंहासनीं ॥ पूजाकेलीषोडशौपचारांनीं ॥ मगपुढेंबद्धांजुळीउभारा-
 होनी ॥ स्वपराक्रमातेंपुसतसे ॥ २९ ॥ दैत्यम्हणेतुम्हीब्रम्हनंदन ॥ त्रैलोक्यां
 असेतवसंचारण ॥ म्हणोनिममपराक्रमसंपूर्ण ॥ कथनकरावासाचार ॥ ३० ॥
 ऐसेंत्रिपुरासुराचेवचन ॥ श्रवणकरोनीब्रम्हनंदन ॥ म्हणेतवपराक्रमेंसंपूर्ण ॥
 भूमंडळभरलेंअसे ॥ ३१ ॥ तेव्हांनारदासिंम्हणेत्रिपुरासुर ॥ येथूनिमेरिलेऽम्यां
 सकळअसुर ॥ तयांनींजाऊनपराक्रमघोर ॥ नाहींकेलाकींनारदा ॥ ३२ ॥ नारद
 ह्मणेत्रिपुरासुरासीं ॥ त्वांपालविलेंदैत्यांसीं ॥ मगत्यात्यालोकींगेलेसेवेसीं-
 ॥ स्वयेंराजेंहोऊनतेथेंराहिले ॥ ३३ ॥ जोजोदैत्यत्वांपाठविला ॥ तोनीवर्णितसे
 आपुत्यापराक्रमाळा ॥ आगिनघेतांतुझियाणामाळा ॥ सर्वअधिकारस्व-
 येंकरित ॥ ३४ ॥ ऐसेंनारदाचेवचन ॥ श्रुतहोतांचिझालाक्रोधायमान ॥ मगम-
 नींविचारीआपण ॥ कायकरावेंयेकाळीं ॥ ३५ ॥ मगविश्वकर्मासीबोलावून
 ॥ तयासींसांगेनिजशासन ॥ त्वांतीनधातूंचींतीनविमानेकरून ॥ सत्वरघा-
 षींमजलागीं ॥ ३६ ॥ ज्याज्यालोकींइच्छिनप्रयाण ॥ तेथेंजावेतेंशीघ्रविमा-
 न ॥ ऐसीजयांचीगतीसंपूर्ण ॥ विमानेंत्वरितदेईजे ॥ ३७ ॥ ऐसेंत्रिपुरासुराचे
 वचन ॥ विश्वकर्मानेंश्रवणकरून ॥ तैसींविमानेंतीननिर्मून ॥ दैत्याकारणेंदी-
 धलीं ॥ ३८ ॥ मगत्रिपुरासुरानेंतीनस्वरूपेंधरून ॥ तीनहीविमानींकेलेंआरोहण
 ॥ त्रैलोक्यामाजीकरूनभ्रमण ॥ सकळदैत्यांसींबंदीमाजीराकिलें ॥ ३९ ॥ एका-
 विमानींबैसोन ॥ पाताळींकरीतसेतोषत्रमण ॥ तैसाचिदुसऱ्याविमानींबैसून
 स्वर्गमंडळींगमनकरी ॥ ४० ॥ तैकितिएकांसींताडिलें ॥ कितीएकांसींजीवें-
 मारिलें ॥ कितीएकांसींस्वामित्वदीधलें ॥ ऐसास्वेच्छाचारीमहाबलिष्ठ ॥ ४१
 ॥ ऐसेंपांचलक्षसंवत्सर ॥ राज्यकरुमीसर्वलोकांसींकेलेंजर्जर ॥ तैसुरवराप्र-
 तीयेऊनिसत्वर ॥ सुरर्षींनारदबोळताती ॥ ४२ ॥ नारदम्हणेतुम्हीस्वी-
 कारिलें ॥ ४३ ॥ तुम्हीम्हणवितामहाप्रहर ॥ परींतुमच्याबुद्धीचांगेलाविचार

॥ ऐसें नारद बोलतां देवेंद्र ॥ सत्सज्ज होउनी खाली पाहे ॥ ४४ ॥ तेव्हां नारद सांगत
 सेइंद्रासीं ॥ तुवां शरण जावें ब्रम्ह देवासीं ॥ तेथे उनी देवगणांसीं ॥ सत्यलो-
 कासीं जाता जाहला ॥ ४५ ॥ तेथे जाउनी पुरंदर ॥ ब्रम्ह देवासीं करीन मस्कार ॥
 हात जोडुनी वचनोत्तर ॥ करुण स्वरे बोलतसे ॥ ४६ ॥ इंद्र म्हणे चतुरानना ॥ त्वां
 करावें आमुच्या हनना ॥ नासाग्रीधरूनि यां प्राणां ॥ त्रिपुराच्या आज्ञेंत वर्त
 तसो ॥ ४७ ॥ ऐसें इंद्राचें वचन श्रवण करुनी ॥ इंद्र ऋषींसी संगें घेउनी ॥ ब्रम्ह
 देवगेले वैकुण्ठ पुवनीं ॥ जेथें मधुसूदन तिष्ठतसे ॥ ४८ ॥ तेथें जाउन अमरगण ॥
 विष्णु सी करिते झाले नमन ॥ तेनें एकटा क्षें अनुग्रह पावून ॥ चतुरानन बोलत
 से ॥ ४९ ॥ हे भगवंतानारायणा ॥ भक्त कै वारि या मधुसूदना ॥ त्रिपुरासु
 रें स्वपराक्रमें जाणा ॥ सकळ देव संहारिले ॥ ५० ॥ ऐसा संहार होतां थोर ॥
 किमर्थ उपेक्षि सी तूं विश्वंभर ॥ ऐसें बोलतां सावित्री वर ॥ विष्णु भगवान-
 बोलती ॥ ५१ ॥ विष्णु म्हणे चतुरानना ॥ त्वांचित यासीं वर दीधले नाना ॥
 देवादिकां पासो निमरणा ॥ कैसा पावे लये काळीं ॥ ५२ ॥ त्रिपुरासुर मृत्यु पावे-
 त्वरित ॥ ऐसा विचार मजन दिसत ॥ परी कांहीं विचारूनि मनांत ॥ काळांतरीं
 सांगेन ॥ ५३ ॥ ऐसें विष्णूचें वचन ॥ श्रवण करोनी सकळ सुरगण ॥ कुंठित झाले
 सूर्य जाणून ॥ तया वरी कांहीं बोलती ॥ ५४ ॥ देवगण झाले म्हांन वदन ॥
 ऐसें पाहुनी ब्रम्हनंदन ॥ आपुल्या मानसीं विचार करून ॥ बोलतां झाला ते स-
 मयीं ॥ ५५ ॥ नारद म्हणे देवांसीं ॥ तुम्ही रवेदन करावा निजमानसीं ॥ येविष-
 यीं उपाय तुम्हांसी ॥ सांगतसें मीं अवधारा ॥ ५६ ॥ हे चराचर जगत समग्र ॥
 तयामाजी एक असे दृष्टगोचर ॥ ना देवनामानुष लहान थोर ॥ नाराक्षसना
 दैत्य असे ॥ ५७ ॥ नव्हे पिशाच नव्हे भूत ॥ नव्हे पुरुष नव्हे घोषित ॥ नव्हे जड
 नव्हे पंडित ॥ श्रुति शिरे जयासीं वणिती पै ॥ ५८ ॥ जयासीं ना हीं मातापितर
 ॥ जयासीं ना हीं तप्तगिनी सोदरा ॥ जयासीं ना हीं तसंतान गोत्र ॥ ऐसा त्रिपु-
 रासुरासी मारी लपें ॥ ५९ ॥ तये कालीं चतुरानन ॥ नरदा प्रतीबोले वचन ॥ ऐ-
 सा विलक्षण देव तुवां संपूर्ण ॥ कोण्या स्थानीं विलोकिला ॥ ६० ॥ हे सत्य-
 किंवा मिथ्यांत वभाषण ॥ असे ते सांगावें मजलागून ॥ ऐसें ब्रम्हाचें वचन ऐकू

त्रिपुरकथा.

(२२९)

न ॥ नारायणबोलतसे ॥ ६१ ॥ विष्णुमूढेअमरनाथा ॥ जोसकलत्रैलोक्या-
 चाआदिकर्ता ॥ ऐसादेवत्रिभुवनामाजीपाहतां ॥ एकमहादेववर्ततसे ॥ ६२ ॥
 ऐसाअसतांमृडानीप्रती ॥ तथाचीतुम्हांकैसीझालीविस्मृती ॥ तोआमचेंका
 र्यकरीलनिश्चिती ॥ तथासींशरणरिघावें ॥ ६३ ॥ ऐसेंबोलतांचीनारायण ॥ स
 कलदेवशांकराप्रतीगेलेशरण ॥ अंजलीजोडुनसाष्टांगनमन ॥ भक्तिभावें
 करूनबोलती ॥ ६४ ॥ हेदेवाधिदेवत्रिलोचन ॥ दुष्टदैत्यांचेंकरिशीनिर्दळण ॥
 मूढोनिआम्हीअसंतवशरण ॥ त्रिपुरासुरानेंपीडिलेंअसे ॥ ६५ ॥ ऐसेंसक
 लदेवांचेंवचन ॥ ऐकूनिबोलेपार्वतीरमण ॥ मूढोब्रह्मघासींतुवांदिलेंवरदान
 ॥ मूढोनिदैत्यउन्मत्तझालाअसे ॥ ६६ ॥ तूंचिदीधलेवरदान ॥ आणितया-
 चेंआतांविचारिसीमरण ॥ हेतुझेअनुचितआचरण ॥ विचास्तूनियाहेंआप
 णासी ॥ ६७ ॥ माझानकरितांअपराध ॥ म्यांकैसाकरावातयाचावध ॥ जे
 शास्त्रींअसतीमहासुबुद्ध ॥ अन्यायाचरणेंनवर्तती ॥ ६८ ॥ ऐसेंमहादेवा
 चेंवचनऐकून ॥ निराशाझालेसकळसुरगण ॥ तेंदेवांतेंखिन्नपाहून ॥ विष्णु
 महादेवाप्रतीबोलतसे ॥ ६९ ॥ विष्णुमूढेलोकपालन ॥ करीनऐसीत्वांप्रति
 ज्ञाकैलीपूर्ण ॥ ह्यणोनिदेवआलेशरण ॥ तथांचेंदुःखहरणकरावें ॥ ७० ॥ जें
 जेंदुःखहोतसेप्राप्त ॥ तथांचानाशमीस्वपेंकरित ॥ परीहेंमजसर्वायाअश-
 क्यअसत ॥ ह्यणोनिवप्रार्थनाकरीतसें ॥ ७१ ॥ शिवमूढेहेनारायण ॥ तव
 वचनअसेमजलामान्य ॥ परीसामग्रीवांचूनिधारण ॥ कैसेंहोईलसांगयां
 ॥ ७२ ॥ जेंमाझाअपराधकरीलनिश्चित ॥ तेंमीतयासीपारीनत्वरित ॥ ऐसेंशि
 वाचेंवचनकरूननिश्चुत ॥ विष्णुशिवाप्रतीबोलतसे ॥ ७३ ॥ विष्णुह्यणोसाम-
 ग्रीदेईनतुम्हाकारण ॥ परीदैत्यतवअन्यायीहोईलकैशानें ॥ ऐसेंवचनविष्णू
 चेंऐकून ॥ देवअपपीतबोलती ॥ ७४ ॥ आत्मीशांकरासीआलांशरण ॥ हे
 त्रिपुरासींहोईलअचण ॥ तरीतोतत्सर्णीसंहरीलआम्हांतेंथेडन ॥ कैसां
 विचारकरावा ॥ ७५ ॥ ऐसेंबोलोनीदेवगण ॥ स्ठानमुखझालेपाहून ॥ तेंसु
 रर्षिनारदजाण ॥ विष्णुप्रतीबोलताजाहला ॥ ७६ ॥ नारदमूढोनारायणासी
 तुवांबुद्धसामुग्रीकरावीवेगेंसीं ॥ विष्णुपळालाजाणोनिशिवासी ॥ पाहण्या

सागीदैत्यपेईल ॥७७॥ तैशिवबोलेदेवांतागुनी ॥ तोदैत्यपेईलजरीमा
 झियास्थानी ॥ नरीत्यासीमीरणांगणी ॥ अवश्यमेवबधीन ॥७८॥ ऐसेंशि
 वचनऐकून ॥ देवांसिचारलेसमाधान ॥ मगसामग्रीयुद्धासागीसंपूर्ण ॥ शि
 वाकारणेंविष्णूकरीतसे ॥७९॥ विष्णुस्वयेंझाळाबाण ॥ बाणाचेंशल्यझा-
 लाकृशान ॥ वायुबाणाचेपिसारेजाण ॥ मेघधनुष्यझालाअसे ॥८०॥ पृथ्वी
 झालीतयाचारथ ॥ चारपेदझालेरथाचेअश्वनेथ ॥ पितामहझालारथसुता ॥
 ध्वजरथावरीसूर्यझालापें ॥८१॥ छत्रझालाशीतकिरण ॥ गणेशादिसकळ
 पारिषदगण ॥ पायदळसेनाझालेजाण ॥ ऐसीशुद्धसामग्रीकेलीपें ॥८२॥
 मगनारदवेगेंकरून ॥ त्रिपुरासुराप्रतीआळाधांबून ॥ त्रिपुरासुरेंनारदानें
 विडोकून ॥ सामोराजाताजाहला ॥८३॥ मगनमनकरूननारदासीं ॥ स-
 त्कारेंकरूनपूजिलामहर्षी ॥ ह्यणोमाझियातीनपुरांसी ॥ पाहात्रैलोक्यामा
 जीभजिंक ॥८४॥ तुमचियाकूपेंकरून ॥ त्रैलोक्यांतआजिकीर्तिझालीसंपू-
 र्ण ॥ ऐसेंतयाचेंवचनऐकोन ॥ नारदआपुलेंलह्मटापिटितसे ॥८५॥ तैत्रिपु
 रासुरमूणोनारदासीं ॥ तूंमुनीअसोनिऐसीचेष्टाकांकरिसी ॥ कोणीअसे
 लमजभाग्यासी ॥ समानतरीमजकारणेंसांगावा ॥८६॥ तैन्नारदह्यणोभि
 पुरांसुरासी ॥ मींआजगेलोंहोतोकेलासासीं ॥ तेथीलमहादेवाचियाऐ
 श्वर्यासी ॥ कायवर्णनकरावें ॥८७॥ तथाचेऐश्वर्याचीथोरी ॥ कितीवर्णुंसी
 तवपुदारीं ॥ तथाचेलक्षाशाचीसरी ॥ तबऐश्वर्यनपावेतपें ॥८८॥ ऐसेंतें
 नारदानेंवचन ॥ त्रिपुरासुरेंश्रवणकरून ॥ संगंधेउनीदैत्यगण ॥ त्रिपुरासुर
 कैलासींपातला ॥८९॥ मगतेथेंदेवदैत्यांचेंयुद्धदारुण ॥ कैलासींझालेंतीन
 दिन ॥ मगमहादेवेंएकबाणेंकरून ॥ त्रिपुरासुरबधियेला ॥९०॥ तोकार्ति
 कपौर्णिमादिवस ॥ तथादिवसींत्रिपुरासुराचाधिध्वंस ॥ झालाऐसेंजाणू
 नविशेष ॥ सकळदेवांनींमहादेवपूजिला ॥९१॥ त्यादिवसींसकळमिळा-
 लेदेव ॥ महादेवाचियाप्रीत्यर्थदीपोत्सव ॥ करितेझालेमूणोनसर्वथेव ॥
 हरसंतोषार्थत्रिपुरोत्सवकरावा ॥९२॥ सातशेंषीसतंतूघेउन ॥ तथांचीए
 कवर्तिकाकरावीजाण ॥ पौर्णिमादिनीऐसादीपउजळितांसंपूर्ण ॥ सर्वपा

पांचेदहनहोतसे ॥ ९३ ॥ कार्तिकमासीपौर्णिमादिनीं ॥ प्रदोषकाळींहरा-
न्याप्रीतीलागुनी ॥ पुढेंसांगतोत्यामंत्रेंकरूनी ॥ दीपउजवावेदेवालयीं ॥
९४ ॥ ॥ दीपपूजामंत्रः ॥ ॥ कीटाःपतंगाःमशकाश्वघृष्णाजलेस्थलेये-
विच्चरंतिजीवाः ॥ दृष्ट्वाप्रदीपंनचजन्मभागिनोभवंतिनित्यंश्वपचाहिबिप्राः
॥ ९५ ॥ ऐशियामंत्रेंकरून ॥ दीपांचेंकरावेंषोडशोपचारपूजन ॥ ऐसापौर्णिमा
दिवसींत्रिपुरोत्सवजाण ॥ भक्तिभावेंसीकरावा ॥ ९६ ॥ इतिश्रीत्रिपुरोत्सवक
थासमाप्ता ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्तु ॥ ॥

अथदत्तजयंतीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ नमोजीसद्गुरुपंचाक्षरा ॥ श्रीब्रम्हानंदासौरथसमुद्रा
॥ नूपरात्परसोचरा ॥ नामरूपातीतपें ॥ १ ॥ नामरूपगुणवर्ण ॥ तुझेगर्षीं
नाहींतमुळींहून ॥ सच्चिदानंदधनपूर्ण ॥ हेहीबोलणेंनसाहे ॥ २ ॥ अनंतब्रम्हां
डकडोविकडी ॥ मायातुझीघडीमोडी ॥ परीतूंतिकडेएकघडी ॥ नपाहसी
विकोळनी ॥ ३ ॥ ऐसातूंपूर्णब्रम्हसनातन ॥ झणोनितूतेंकरूननिमन ॥ द
त्तजयंतीकथारत्न ॥ यथामतीलिहितोमीं ॥ ४ ॥ पूर्वीशिष्यनामधारक ॥
नमनकरूनीक्षणक ॥ करसंपुस्जोडोभिएक ॥ विनवीतसेसिंहासीं ॥ ५ ॥

श्रीगुरुसिद्धयोगेश्वरा ॥ कामधेनूरूपासागरा ॥ विनवीतसेअवधारा ॥
 सेवकतुमचास्वामिया ॥ ६ ॥ स्वामीनीनिरूपितेसकळ ॥ झालेमाझेम
 ननिर्मळ ॥ वेधलागलाअसेकेवळ ॥ चरित्रश्रीगुरुचेंएकावया ॥ ७ ॥ गुरुचें
 मूर्तीकेकोकानी ॥ कैसेअवतरलेमनुष्ययोनी ॥ सर्वसांगाविस्तारुनी ॥ स
 णोनिचरणीलागला ॥ ८ ॥ मगशिष्यम्हणेसिद्धलागुनी ॥ धन्यधन्यतु
 झीवाणी ॥ आठवतसेतुझ्याप्रश्नी ॥ आदिमध्यावसानक ॥ ९ ॥ प्रथकेला
 बरवानिका ॥ सांगेनआतांतुजविवेका ॥ अत्रिक्रुषीचापूर्वका ॥ सृष्टीपा
 सोनीसकळ ॥ १० ॥ पूर्वीसृष्टीनव्हतीकांहीं ॥ जलमयहोतेंसर्वही ॥ आपो
 नारायणम्हणवोनीपाहीं ॥ वेदबोळतीयाचिकारणें ॥ ११ ॥ उदकआषोना
 रायण ॥ सर्वांठाचीवासपूर्ण ॥ बुद्धीसंभवप्रपंचगुण ॥ हिरण्यगर्भअंड
 निर्मितें ॥ १२ ॥ तेंचिब्रह्मांडनामजाहलें ॥ रजोगुणब्रह्मयासीनिर्मितें ॥ हि
 रण्यगर्भनामपावले ॥ देवतावर्षएकहोतें ॥ १३ ॥ तेंचिब्रह्मांडदेखा ॥ क्रुरो
 निदोणशकलेंझालींएका ॥ एकआकाशाएकभूमिका ॥ होउनिठेतींशक
 लेंदोनी ॥ १४ ॥ ब्रह्मातेथेंउपजोन ॥ रचितचवदाहीभुवनें ॥ दाहीदिशामा
 नसबचन ॥ काळकामक्रोधादिसकळ ॥ १५ ॥ पुढेंसृष्टीरचावयासी ॥ स
 संपुत्रउपजवीमानसीं ॥ नामेंसांगेनपरिपेसीं ॥ सातजणब्रह्मपुत्र ॥ १६ ॥
 मरीचीअत्रीअंगिरस ॥ पुढस्त्यपुढहकतुवसिष्ठ ॥ सप्तपुत्रजाहलेश्रेष्ठ ॥
 सृष्टिकर्तेब्रह्मेजाण ॥ १७ ॥ सप्तब्रह्मपुत्रांमधीलअत्री ॥ तेथूनिपीठगुरुसं
 तती ॥ सांगेनएकाएकचित्तीं ॥ सप्ताग्यनामधारका ॥ १८ ॥ क्रुषीअत्रीची
 भार्या ॥ नामतिचेंअनुसुया ॥ पतिव्रताशिरोमणिया ॥ जगदंबातेविजा
 णा ॥ १९ ॥ तिचेंसौंदर्यलक्षण ॥ वर्णूशकेऐसाकोण ॥ जिचापुत्रचंद्रआप
 ण ॥ तिचेंस्वरूपकायसांगों ॥ २० ॥ पतिसेवाकरीबहुत ॥ ममस्तसुरवरभ
 यंसीत ॥ सर्वेश्वर्यथेईलत्वरित ॥ ह्यणोनिचिंतामानसीं ॥ २१ ॥ इंद्रदिसुरव
 र्मिलोनी ॥ त्रयमूर्तीपासींजाउनी ॥ विनवितात्कीकरुणावचनी ॥ आचा
 रअत्रीक्रुषीचा ॥ २२ ॥ इंद्रम्हणेस्वामिया ॥ पतिव्रतास्त्रीअनुसूया ॥ आ
 चारतिचासांगोंकाय ॥ तुम्हांप्रतीविस्तारुनी ॥ २३ ॥ पतिसेवाकरीभक्ती

दत्तजयंतीकथा.

(१३३)

सी ॥ मनोवाकापमानसीं ॥ अतिथीपूजीमहाहर्षी ॥ विन्दुस्वनचेकवणेकाडीं ॥ २४
 तिन्वाआचारदेखोनी ॥ सूर्यभीतसैगगनीं ॥ उष्णतिलाहोईलम्हणोनी ॥ मंदमंद
 तपतसे ॥ २५ ॥ अपीड्यालाभयभीत ॥ शतिठअसेवर्तत ॥ बायुझाताभयचकि
 त ॥ मंदमंदवर्ततसे ॥ २६ ॥ भूमिआपणभिउनिदेखा ॥ नभ्रझालीपादुका ॥ शा
 पदेईलम्हणोनिऐका ॥ स्वमस्तआम्हीभीतसों ॥ २७ ॥ नेणोंधेईलकवणस्था
 न ॥ कोणादेवाचेंहिरोन ॥ एकाघातेंवरदेतांजाण ॥ तोहीआमुतेंमास्त्राके
 ॥ २८ ॥ यासीकराराउपाय ॥ नृजगदात्मादेवराय ॥ जाईलआमुचास्वर्गठाय
 ह्यणोनितुम्हांसांगोंआलों ॥ २९ ॥ नकरालजरीउपाययासी ॥ सेवाकरूं
 आम्हीतिर्सी ॥ तिचेठायींअहर्निशीं ॥ राहूंचित्तधरोनियां ॥ ३० ॥ ऐसेऐको
 नीत्रयमूर्ती ॥ महाक्रोधेकांपती ॥ चलाजाउपाहूंकेंसीसती ॥ ह्यणतीओहे
 पतिव्रता ॥ ३१ ॥ व्रतभंगकरूनितिसी ॥ ठेवूनयेउंभूमीसीं ॥ अथयाबैवस्व
 तालयासी ॥ पाठवूंम्हणोनिनिघाले ॥ ३२ ॥ सत्वपाहावयासतीचें ॥ अथमूर्ती
 बेषभिक्षकाचे ॥ आश्रमाआलेसतीचे ॥ अप्यागतहोउनियां ॥ ३३ ॥ ऋषी
 करूंरोलाअनुष्ठान ॥ मार्गेआलेत्रैमूर्तीआपण ॥ अनुसुयेसीआश्रवासून ॥ अ
 तिथीआपणआलोंम्हणती ॥ ३४ ॥ सुधेनेवहुपीडोन ॥ आम्हींआलोंब्राम्हण ॥
 त्वरितघावेसतीअन्न ॥ अथवाजाउंआणिकाठया ॥ ३५ ॥ सदातुमचेआश्र
 मांत ॥ संतर्पणअप्यागत ॥ ऐकोंआलीकीतीरव्यात ॥ ह्यणोनिआलोंअनुसुये
 ॥ ३६ ॥ इच्छाभोजनदानतुम्हीं ॥ देतांम्हणोनीऐकिलेंआम्हीं ॥ ठाकोनिआ
 लोंयाचिकामीं ॥ इच्छाभोजनमागावया ॥ ३७ ॥ इतुकेंऐकूनिअनुसुया ॥
 नमनकेलेंअतिथिपायां ॥ वैसकारकरूनियां ॥ क्षालनकेलेचरणत्पांचे ॥ ३८
 अर्घ्यपाद्यदेउनित्यांसी ॥ गंधाक्षतापुष्पेंसीं ॥ सर्वेचिह्नणतसेहर्षीं ॥ स्ना
 नशीघ्रसारिजे ॥ ३९ ॥ अतिथीम्हणतीतयेवेडीं ॥ करूनिआलोंचौआंघोडी
 ॥ ऋषीयेतांवहुतांवेडीं ॥ त्वरितआम्हांभोजनदावे ॥ ४० ॥ यारपाहुनीपतीते
 ॥ मगकायकेलेपतिव्रते ॥ गायघातलेत्वरितें ॥ वैसकारकेठादेखा ॥ ४१ ॥ बै
 सबूनियांपारांबरि ॥ घुतेसींपात्रेंअभिघारीं ॥ घेउनिआलीआपणक्षीरी
 ॥ शाकपाकतयेवेडीं ॥ ४२ ॥ तिसीम्हणतीअहोनारी ॥ आम्हीअतिथी

आलोंदरी ॥ देवोनिनुझेस्वरूपसुंदरी ॥ अभीष्टमानसींआणीकवसे ॥ ४३ ॥
 नग्नहोवोनीआम्हासीं ॥ अन्नवादावेंपरियेसीं ॥ अथवाकाचनिरोपदेसीं ॥ आ
 म्हीजाड्नाहींतरी ॥ ४४ ॥ ऐकोनिदिजांचेंवचन ॥ अनुसुयाकरीचिंतन ॥ आले
 विप्रपाहावयामना ॥ कारणीकपुरुषहोतील ॥ ४५ ॥ पतिव्रताशिरोमणी ॥ वि
 चारकरीअंतःकरणीं ॥ अतिथीविचुरवतरीहानी ॥ निरोपकेवींउड्डूं ॥ ४६
 ॥ माझेमनअसेनिर्मळ ॥ कायकरीलमच्छथखळ ॥ पतीचेंअसेतपफळ ॥ तारी
 लभजम्हणतसे ॥ ४७ ॥ ऐसेंविचारुनिपांमानसीं ॥ तथास्तूम्हणेनपांसी ॥
 भोजनकरावेंस्वस्थमानसीं ॥ नग्नवादीनम्हणतसे ॥ ४८ ॥ पाकस्थानाजा
 ङ्गनिआपण ॥ चिंतनकरीपतिचेचरण ॥ वस्त्रफेडुनीझालीनग्न ॥ म्हणेअ
 तिथीवालमाझे ॥ ४९ ॥ नग्नहोउनीसतीदेखा ॥ घेउनआलीअन्नोदका ॥ तंब
 तेझालेबालकां ॥ गथांपुढेंलोळती ॥ ५० ॥ बाळेंदेखूनिअनुसुया ॥ भयचकित
 होउनिपां ॥ पुनरपीवस्त्रनेसोनिपां ॥ आलीतयांबालकांजवडी ॥ ५१ ॥ रु
 द्नकरितीतीम्हीबाळ ॥ अनुसुयाराहवीवेळोवेळ ॥ क्षुधार्तझालीकेवळ ॥ म्हणो
 निकडियेथेतसे ॥ ५२ ॥ कडियेघेउनीबालकांसीं ॥ स्नानपानकरवीअतिहर्षीं ॥
 एकासांडोनीएकासी ॥ क्षुधानिवारणकरीतसे ॥ ५३ ॥ पाहेंपानबलकायपड
 लें ॥ त्रयमूर्तीचेबाळकझाले ॥ स्नानपानमात्रेंतोषले ॥ तपफळऐसेंपतिव्रतेचें ॥
 ५४ ॥ ज्याचेउदरींचवदाभुवन ॥ सप्तसमुद्रवडवाग्नीजाण ॥ त्याचीक्षुधानिवा
 रणा ॥ पतिव्रतास्तनपानीं ॥ ५५ ॥ चतुर्मुखब्रम्हयासी ॥ सृष्टीकरणेअहर्निशीं
 ॥ त्याचीक्षुधास्तनपानेसी ॥ केवींझालीनिवारण ॥ ५६ ॥ भाळासकपूर्वगौर ॥
 पंचवक्त्राकालाभिरुद्र ॥ स्नानपानकरवीअनुसुयासुंदर ॥ तपसामर्थ्येअग्नीऐ
 सा ॥ ५७ ॥ अनुसुयाअत्रिमणी ॥ दुजीनाहींनिभुवनीं ॥ त्रयमूर्तीचीझालीज
 ननी ॥ ख्यातीप्रगटलीनिभुवनांत ॥ ५८ ॥ कडियेघेउनीबाळकांसीं ॥ खेळवीत
 सेतिपांसी ॥ घालोनिपांपाळण्यासीं ॥ पर्येंगायतेवेळीं ॥ ५९ ॥ येरीगायना
 नापरी ॥ मबंधउपनिषदार्थअतिकुसरी ॥ अतिउल्हासेंसमस्वरीं ॥ संबोखि
 तसेत्रिमूर्तीसीं ॥ ६० ॥ इतुकेहोतातेवेळीं ॥ माध्यान्हीकसारोनि सकळीं ॥
 अत्रिऋषीअतिनिर्मळी ॥ आळाआपुल्याआश्रमा ॥ ६१ ॥ परामार्जीअवलो

दत्तजयंतीकथा-

(२३५)

कितां ॥ तंचदेखिलीअनुसुयागातां ॥ कैचींबाळेंअसेंम्हणतां ॥ पुसतसेस्त्रियेसीं
 ॥ ६२ ॥ तिणेंसांगीतलावृत्तांत ॥ ऋषीज्ञानीअसेपाहतां ॥ त्रयमूर्तिहेचम्हणतां ॥ न
 मस्कारकरीतसे ॥ ६३ ॥ नमस्कारितांअत्रिदेखा ॥ संतोषतीविष्णुपिनाका ॥ आ
 नंदझालाननुर्मुखा ॥ प्रसन्नझालेतपेवेळीं ॥ ६४ ॥ बाळराहितेपाळणेसीं ॥ निज
 मूर्तीठाकलेसन्मुखेसीं ॥ साधुसाधुअत्रिक्रपी ॥ अनुसुयासत्यपतिव्रता ॥ ६५ ॥
 तुष्टळोंतुझेभक्तीसीं ॥ मागमनींवरजोइच्छिती ॥ अत्रिम्हणेसतीसीं ॥ जें-
 वांछितीमागआतां ॥ ६६ ॥ अनुसुयाम्हणेऋषीसी ॥ प्राणेश्वरातूंनिहोसी ॥
 देवपातलेतुझेभक्तीसीं ॥ पुत्रमागातुम्हीआतां ॥ ६७ ॥ तिघेबाळकमाझेधरीं ॥
 राहावेमाझेपुत्रापरी ॥ हेंचिमागतोंनिर्धारिं ॥ त्रयमूर्तीआपणएकरूप ॥ ६८ ॥
 ऐसेंचनऐकोनी ॥ वरदीधलात्रिमूर्तीनीं ॥ राहतीबाळकेंम्हणोनी ॥ आपणगैरे
 निजाळयासी ॥ ६९ ॥ त्रिमूर्तीराहितेत्याचेधरीं ॥ अनुसुयापोरीबाळकांपरी
 ॥ नामेंदेखिलीप्रीतिभरीं ॥ त्रिवर्गांचींपरियेसा ॥ ७० ॥ ब्रह्ममूर्तीचंद्रआला ॥
 विष्णुमूर्तीदत्तकेला ॥ ईश्वरतोदुर्वासनामपावला ॥ तिघेपुत्रअनुसुयेचे ॥ ७१ ॥
 दुर्वासआणिचंद्रदेखा ॥ उभेराहूनसन्मुखा ॥ निरोपमागतीकौतुका ॥ जा
 उंतपानिजस्थाना ॥ ७२ ॥ दुर्वासाम्हणेअहोजननी ॥ आम्हीऋषीअनुष्ठानी ॥
 जाउंतीथेंआचरोनी ॥ म्हणोनिनिरोपघेतला ॥ ७३ ॥ चंद्रम्हणेअहोमाते ॥
 निरोपचावाआम्हात्वरितें ॥ चंद्रमंडळींवासमातें ॥ नित्यदर्शनतुमचेचरणिं
 ॥ ७४ ॥ तिसरादत्तविष्णुमूर्ती ॥ असेलतुमचेधरोनिचितीं ॥ त्रयमूर्तीदोचि
 हेंनिश्चितीं ॥ ह्यणोनिसांगतीतिघेसीं ॥ ७५ ॥ त्रयमूर्तीजाणातोचिदत्त ॥ स
 र्यंविष्णुमयंजगत् ॥ राहीलतुमचेंधरोनिचित्त ॥ विष्णुमूर्तिदत्तात्रेय ॥ ७६ ॥ त्र
 यमूर्तीऐक्यहोऊन ॥ दत्तात्रेयराहिलाआपण ॥ दुर्वासचंद्रनिरोपघेऊन ॥ गेले
 स्वस्थळाअनुष्ठानासीं ॥ ७७ ॥ अनुसुयेचेधरींदेखा ॥ त्रयमूर्तीराहितेमूर्तिए-
 का ॥ नामदत्तात्रेयेका ॥ मूळपीठश्रीगुरूचें ॥ ७८ ॥ ऐशापरीसिद्धदेखा ॥ कं-
 थासांगेनामधारका ॥ भ्रांवार्येश्रवणकरितांअनेका ॥ पापांक्षयहोतसे ॥ ७९ ॥
 ॥ इतिश्रीदत्तजयंतीकथासमाप्ता ॥ श्रीसद्गुरुदेवदत्तात्रेयार्पणमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

अथमकरसंक्रांतिकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ नमोजीजगदाद्या ॥ पुराणपुरुषास्वसंवेद्या ॥ मायातीता
 भक्ताराध्या ॥ योगीध्येयाजगद्गुरु ॥ १ ॥ जगदुत्पत्तिस्थितिप्रलय ॥ तूंचिब्रिगु
 षोसीकर्ताहोय ॥ तूंचिअक्षरसच्चिदव्यय ॥ अजअजेयपरब्रम्ह ॥ २ ॥ तूंसां-
 चांआदिकर्ता ॥ तुजनाहींचिमातापिता ॥ आणिसोनियांत्रिगुणापरता ॥
 सगुणझालासीभक्तांसीं ॥ ३ ॥ तूंचालतांविश्वचाले ॥ तूंबोलतांविश्वबोले
 ॥ तूंहालतांविश्वडोले ॥ तूंवांव्यापिलेंविश्वसर्व ॥ ४ ॥ तुवांउघडिलियानेत्रपा-
 तीं ॥ विश्वपाहेविश्वप्रती ॥ तुवांऐकलियाजनऐकती ॥ अतर्क्यगतीपैतुझी
 ॥ ५ ॥ तुझियाजागरणेंविश्वजागत ॥ तूंप्रसुसतेव्हांजननिजत ॥ तुझियेइ
 च्छेंजनवर्तत ॥ सर्वगतसर्वसाक्षीतूंएक ॥ ६ ॥ सर्वव्यापारतूंचिकरिसी ॥
 इच्छामात्रेंसर्वरवेळुसी ॥ अलिसपणेंतूराहसी ॥ आणिरवेळूनिसीनिराछा
 ॥ ७ ॥ मत्स्यकूर्मादिवतार ॥ तूंचिनरसीसर्वेश्वर ॥ मायाआवरणेंजगसमग्र
 ॥ मोहमनीपावैपै ॥ ८ ॥ देववर्णितीतुझामहिमा ॥ शूश्रेण्णतीझालीसी
 मा ॥ पुराणेंरूपस्वरूपप्रतिमा ॥ रूपदूयनेमाजाणती ॥ ९ ॥ रूपह्याणतां
 अरूपहोसी ॥ अरूपह्याणतांप्रत्ययायेसी ॥ शिखयोत्पादकमममानसीं ॥ १० ॥

तिष्ठसीजगदाख्या ॥ १० ॥ तूंअनंतगुणअनंतनाम ॥ अचंतअपारवदतीब्रह्म
 ॥ अनंतरूपेअनंतनेम ॥ अनंतशायनसर्वेशा ॥ ११ ॥ ऐशाअनंतासकळश्रेष्ठा ॥
 पूर्णानंदापूर्णवरिष्ठा ॥ तुझ्याचरणींममललाटा ॥ तनमनधनेसीठेवितो ॥ १२ ॥
 नैमिषारण्ययासिपांमती ॥ सूतसांगेपरमप्रीती ॥ तेंचश्रवणकरावेंश्रीती ॥ अ-
 क्तिभावेकरूनिपां ॥ १३ ॥ सूतसूणेशोनाकांलागुनी ॥ पूर्वीद्रोणाचार्याचीकृपी
 पत्नी ॥ महापतिघताआणिसुगुणी ॥ स्वगृहामाजीवर्तत ॥ १४ ॥ तेऋषिश्रेष्ठ
 द्रोणाचार्य ॥ समिधाहरणार्थवर्नीजाय ॥ तोंदुवसिनामामुनिवर्ष ॥ तद्रूहाते
 पातला ॥ १५ ॥ तेव्हांकृपीनेंआसनदेऊनी ॥ अर्घ्यपाद्यादिदेउनीपूजितामुनी ॥
 आणिमस्तकठेउनीतचरणीं ॥ करजोडुनीचिनवीषे ॥ १६ ॥ ह्यणेदुर्वासाऋषि-
 श्रेष्ठा ॥ आजिमाझाभाग्योदयमोग ॥ त्वदंघ्रिदर्शनेंसर्वसंकरां ॥ पळसुदेतत्
 काळ ॥ १७ ॥ एवंप्रभावतवचरण ॥ तेम्यांदेखिलेआजिजाण ॥ ह्यणोनचिझा
 त्येंअतिधन्य ॥ निश्रयेसींमुनिवर्षा ॥ १८ ॥ त्वदंघ्रिकमलाजेनमिती ॥ तयंच्या
 कामनापूर्णहोती ॥ तूंहोतांप्रसन्ननिश्रितीं ॥ अप्राप्यकांहींनसेतपां ॥ १९ ॥
 ऐसाआहेतुझामहिमा ॥ घाटागींतवचरणपद्या ॥ शरणआठोंब्राम्हणोत्त-
 मा ॥ तरीसर्वकामांपूर्णकरीं ॥ २० ॥ आम्हीसदादारिद्र्येपीडित ॥ आणिनिपु-
 त्रिकपर्णेबहुदुःखित ॥ द्रोणाचार्यतेममकांत ॥ तपस्येमाजीनिमग्न ॥ २१ ॥ जरी
 लागावेंद्रव्यसंपादनासी ॥ तरीभंगहोतोतपस्येसी ॥ ह्यणोनितपव्यतिरिक्त
 कार्यासी ॥ सोडदीधलीतयांनीं ॥ २२ ॥ माझेकायतेंसर्वद्वय ॥ स्वत्यदुग्धाए-
 कगाय ॥ तिचेंहीझालेंबहुवप ॥ अन्यकांहींनसेची ॥ २३ ॥ मींजीवनकरित्येंत-
 क्रानें ॥ तेव्हांधर्मवार्ताकेंचीबोलणें ॥ तरीकृपाकरोनीमजसांगणें ॥ सुखकें
 सेंप्राप्तहोय ॥ २४ ॥ ऐसेंऐकतांरूपीचेंवचन ॥ सद्गद्दालादुर्वासब्राम्हण ॥
 आणिसूणेतियेकृपीलागून ॥ चिंताकांहींकरूनको ॥ २५ ॥ दुर्वाससूणोगेपति
 घते ॥ द्रोणपत्नीकृपीमाते ॥ पौषमासींमकरराशीतें ॥ गमनकरीसूर्यजेव्हां ॥
 २६ ॥ तयेदिनींदधिमंथन ॥ दानदेतांविप्राकारण ॥ सर्वमनोरथहोतीपूर्वा ॥
 संशयकांहींनसेची ॥ २७ ॥ पूर्वांधशोदानंदपत्नीजाण ॥ लियेनेदेतांदधिमंथन
 दाम ॥ जोचक्रपाणीश्रीभगवान् ॥ तोपुत्रझालानियेचा ॥ २८ ॥ आणिसर्वसं

उपयुक्तकथासंग्रह.

प्रचीझाल्याप्राप्त ॥ दारिद्र्यदुःखरुझालेंसमाप्त ॥ आणिगोपाधिपत्वनंदाप्रत
 ॥ आलेंसमस्तदानमात्रें ॥ २९ ॥ द्यादधिमंथनदानासमान ॥ दारिद्र्यादिदुःख
 हरण ॥ आणिपुत्रप्राप्तीकरणारजाण ॥ दारिद्र्यासिअन्यनसेवी ॥ ३० ॥
 तरीधनराशीपाखूनआदित्य ॥ आजचिमकर्रींझालाप्राप्त ॥ यालागींस्नानक-
 रूनिविध्युक्त ॥ दधिमंथनदानदेई ॥ ३१ ॥ आणिमीक्षुधातुरतपस्वीब्राम्हण ॥
 त्वद्वैवयोगेंझालोंजाण ॥ तरीमजसींदेतांदधिमंथन ॥ चिरंजीबपुत्रहोपतुज
 ॥ ३२ ॥ ऐसेंऋषीचेंऐकोनिवचन ॥ कृपीहोउनीआनंदपूर्ण ॥ म्हणेऋषिवर्याम
 जकारण ॥ स्नानदानविधीसांग ॥ ३३ ॥ मगदुर्वासम्हणेकृपीसी ॥ सूर्यजा-
 तांमकरराशीसी ॥ तिळलावूनियांआंगासी ॥ स्नानकरावेगंगेचें ॥ ३४ ॥ मग
 स्वगृहासींचेऊन ॥ गोमयेकीजेभूमिलेपन ॥ आणितदुपरीस्वस्तिकठेरवन ॥
 नानावर्णीकीजिये ॥ ३५ ॥ त्यास्वस्तिकाउपरीजाण ॥ गोधूमठेवाचेअर्धमण
 ॥ आणिकृष्णालीलाआठवून ॥ तदुपरिस्थापावेदधिपात्र ॥ ३६ ॥ त्यादधि
 पान्नाभीतरं ॥ मंथनदंडघालीनिसुंदर ॥ सिद्धहोतांमंथनसमग्र ॥ दंडतैसा
 चीठेयाया ॥ ३७ ॥ मगत्यादधिभाजनासी ॥ हरिद्रायुक्तकुंकुमेंसीं ॥ लेपन
 करोनीरक्तवस्त्रेंसीं ॥ आणिरक्तसूत्रेंवेष्टावे ॥ ३८ ॥ अष्टदिशांसींअष्टदीपक
 लड्डुइक्षुदंडलाजापृथुक ॥ आणिनानाविधखाद्येअनेक ॥ आसमंताद्वागीं-
 स्थोपिजे ॥ ३९ ॥ मगसोमवस्त्रपरिधान ॥ पृथुकदितटींशोभापमान ॥ वरी
 हेमदांबवस्त्रपूर्ण ॥ झळकतसेतेजस्वी ॥ ४० ॥ आणितनपाच्यास्त्रेहेंकरूनी
 दुग्धरत्नवेउभयस्तनीं ॥ मंथनरज्जूओढितांपाणी ॥ बिकळझालेअतिशयि
 त ॥ ४१ ॥ हस्तीकंकणेशब्दकरिती ॥ कर्णीकुंडलेंडोलदेती ॥ सूक्ष्ममुक्तांप-
 रीशोभती ॥ यन्त्रावरीधर्मकण ॥ ४२ ॥ आणिजियेन्याकवरीतून ॥ माळ
 तीपुष्येपावतीपतन ॥ एवंप्रकारेंदधिमंथन ॥ करितआहेयशोदा ॥ ४३ ॥
 तांनेथेंयेऊनश्रीकृष्ण ॥ हस्तेंधरूनिनिषेचेंबसन ॥ ह्यणोआईमजकारण ॥
 भूकलागलीअतिशयित ॥ ४४ ॥ तरीतूंआदींस्तन्यमजसीं ॥ द्वेऊनिमगसा
 वकाशीं ॥ मंथनकर्रींस्वस्थमानसीं ॥ आणिमीहीस्वस्थरवेबेन ॥ ४५ ॥ म-
 गयशोदाम्हणेरेबाळकृष्ण ॥ सोडींवसनमनमोहना ॥ आधींकरित्येंदधि

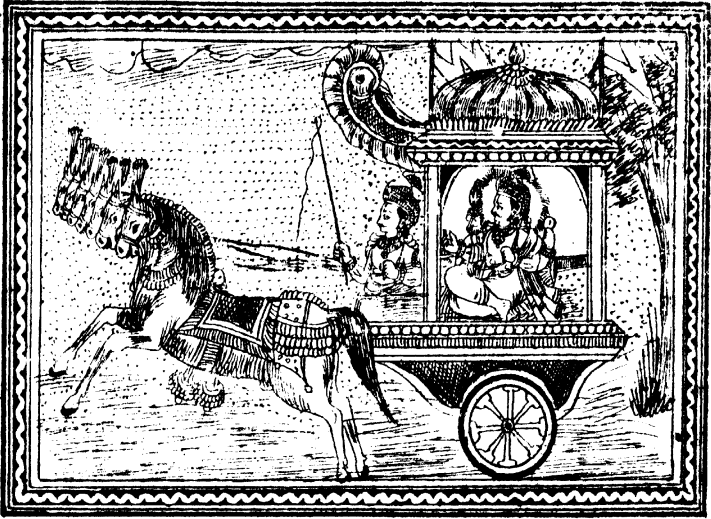
मकरसंक्रांतिकथा.

(२३९).

मंथना ॥ मगस्तनपाजीनतुज ॥ ४६ ॥ तरीतोपपंतहेदेख ॥ लहुइक्षदंडला-
जापृथुक ॥ आणिनानाविधखाद्येअनेक ॥ मक्षणकरींस्वस्थमनें ॥ ४७ ॥ ऐ
सेंबहुतप्रकारेसीं ॥ यशोदासमजावीकृष्णासीं ॥ परीतोचआणीमना
सीं ॥ अतिआळघेतसे ॥ ४८ ॥ सणघेमजसींआदीआई ॥ फारभूकलाग-
लीपाहीं ॥ ऐसेंबोलोनीलवलाहीं ॥ मातेसीरवालींबसवीतसे ॥ ४९ ॥ मग
तियेच्याअंकींबसून ॥ आनंदेंकरीतसेस्तनपान ॥ चारंवारमातेचेंवदन ॥ बि
लोकनकरीमीतीनें ॥ ५० ॥ एवंप्रकारेंयशोदेची ॥ कृष्णासहितसुवर्णाची
॥ प्रतिमाकरूनीतेथेची ॥ ठेवावीजाणनिर्धारें ॥ ५१ ॥ मगयथाशास्त्रसंक
त्यकरून ॥ प्रतिमासहितदधिभाजन ॥ बस्त्रभूषादिकरूनिअर्पण ॥ षोड-
शोपचारींपूजावे ॥ ५२ ॥ सर्वपूजाझालियावर ॥ जोडूनियांउभयकर ॥ प्रा
र्थनाकीजेकींसुंदर ॥ भक्तिभावेकरूनिपै ॥ ५३ ॥ हेमहाभागपतिव्रते ॥ नं
दपत्नीयशोदेमाते ॥ दधिमंथनपात्रींतूतें ॥ शाक्यवर्जितअर्पिलेंसें ॥ ५४ ॥
तरीआतांप्रसन्नहोउनी ॥ माझ्यामनाचीपुरवींधणी ॥ मनोहरपुत्रमजलागु-
नी ॥ अतिसखरीदेईपा ॥ ५५ ॥ ऐसीयशोदेचीकरूनिप्रार्थना ॥ मगविनचावें
नंदनंदना ॥ कींभवाणचतारकाश्रीकृष्णा ॥ परमानंदापरमेश्वरा ॥ ५६ ॥
चिरंजीवीअतिसुंदर ॥ आणिऋणत्रयापासूनशीघ्र ॥ मुक्तकरीलऐसापुत्र
॥ मजलादेईदयाळा ॥ ५७ ॥ प्रार्थनाकरूनीएवरीती ॥ मगवेदेवत्याब्राम्हणा
प्रती ॥ आसनदेउनीपूजानिश्चिती ॥ गंधमाल्येंसींकीजिये ॥ ५८ ॥ आणित-
याब्राम्हणाकारण ॥ दानदेउनीदधिभाजन ॥ मगउभयहस्तजोडून ॥ प्रार्थ-
नीकीजेतपाची ॥ ५९ ॥ दुर्वासभूणगेद्रोणपत्नी ॥ ऐशियाप्रकारेंकरितांजा
णीं ॥ सर्वमनोरथपूर्णहोउनी ॥ अंतीमोक्षप्राप्तहोय ॥ ६० ॥ ऐसेंदुर्वासार्चेंव
चन ॥ ऐकूनीकृपीसतीरत्न ॥ तत्काळहोउनीआनंदपूर्ण ॥ व्रताचरणकरीत
से ॥ ६१ ॥ तयेदिनींश्रीआदित्य ॥ मकरराशीसींहोतांप्राप्त ॥ तिलोर्दानपूर्व
कथथार्थ ॥ स्नानकरींगुंगेचें ॥ ६२ ॥ मगदुर्वासानीपूजाकरून ॥ पूर्वोक्त-
रीत्यातयालागुन ॥ प्रतिमासहितदधिमंथन ॥ दीधलदानभक्तीनें ॥ ६३ ॥
त्यादानप्रभावेकरून ॥ कृपीसींझालासुंदरनंदन ॥ ऋणत्रयमोचकथशास्त्री

उपयुक्तकथासंग्रह.

पूर्ण ॥ अश्वत्थामाचिरंजीवजो ॥ ६४ ॥ आण्डिझालीदारियमुक्त ॥ उत्तमभो
 गभोगीपथार्थ ॥ ऐसेअसेपैसा मर्थ्य ॥ दधिमंथनदानचें ॥ ६५ ॥ सूतम्हणे
 शौनकांलागुनी ॥ एंवरीत्याज्याकामिनी ॥ यथाशक्तीआचरतीजाणीं ॥
 तयान्चीदुःखेदगधहोती ॥ ६६ ॥ आण्डिवाढेबहुसंतती ॥ सर्वमनोरथपूर्णहो
 ती ॥ इहपरत्रीभुक्तिमुक्ती ॥ प्राप्तहोतीनिश्चये ॥ ६७ ॥ सूर्यजातांमकररा-
 शीं ॥ तिलोद्धर्तनपूर्वकेंसीं ॥ स्नानकरोनीपथाविधीसी ॥ आडकीजेअपि
 डक ॥ ६८ ॥ वेदवेत्याविप्रांकारणें ॥ तिलमयधेनूदानदेणें ॥ तिलतैलाचेदी
 पलावणें ॥ शिवगृहामाझारी ॥ ६९ ॥ तिलआण्डिस्वच्छतंदुल्ल ॥ याहींपूजा
 चारुषपाल ॥ आण्डिवांरावेसगुडतिल ॥ स्नेहरुद्धीकारणें ॥ ७० ॥ तिलांचेंक
 राबेहवन ॥ तिलकरावेसगुडभक्षण ॥ तिलताम्रपात्रससुवर्ण ॥ दानदीजे
 विप्रासीं ॥ ७१ ॥ शंभूवरीघृताभिषेककरितां ॥ तमांतकासींघृतेस्त्रापितां ॥
 मन्नेरथासींहोयपूर्णता ॥ सत्यसत्यजाणापें ॥ ७२ ॥ बस्त्रतांबूलआण्डिरत्न
 ॥ विप्रांसींदीजियेसंपूर्ण ॥ आण्डिपथाशक्तीब्राम्हणभोजन ॥ भक्तिभावे-
 घाडिजे ॥ ७३ ॥ सौभाग्यरुद्धवर्धसुघटदान ॥ सुवासिनीसौभाग्यवाच
 न ॥ दानदेतांसौभाग्यपूर्ण ॥ प्राप्तहोयस्त्रियांसीं ॥ ७४ ॥ आण्डिमकरसं
 क्रांतिदिनीं ॥ एवंप्रकारेद्विजांलागुनी ॥ दानेदेतांवासरमणी ॥ प्रसन्नहोय
 निर्धारें ॥ ७५ ॥ आण्डिजन्मोजन्मामाझारी ॥ सर्वमनोरथपूर्णकरी ॥ आण्डि
 तद्दिनींस्नानजोनकरी ॥ तोरोगीहोयससजन्म ॥ ७६ ॥ ऐसीहीमकरसं-
 क्रांतीकथा ॥ भक्तिभावेअवणकरितां ॥ नाशहोयसर्वदुरितां ॥ हीसत्यता
 जाण्डिजे ॥ ७७ ॥ इतिश्रीमकरसंक्रांतीकथा ॥ ब्रह्मांडोक्तझालीसमाप्ता ॥
 यांतअसेलन्यूनाधिकता ॥ तरीक्षमाकीजेसज्जनीं ॥ ७८ ॥ इतिश्रीब्रह्मां
 डपुराणमकरसंक्रांतीपूजाकथासमाप्ता ॥ श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्तु
 श्रीगोपीजनवदुभार्यणमस्तु ॥ श्रीजानकीजीवार्पणमस्तु ॥ श्रीपांडु
 रंगार्पणमस्तु ॥ ॥ शुकभभवतु ॥ ॥ श्रीरस्तु ॥ ॥ ६९ ॥

अथरथसप्तमीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ नमोजीसूर्यनारायण ॥ जोसकलजगताचाप्राण ॥ करी
 भक्तजनांचेंत्राण ॥ अदभ्रकरुणाम्हणोमी ॥ १ ॥ कीचकेंद्रौपदीछळितां ॥ स्व
 मात्रेंसोडंबीसविता ॥ त्यानारायणासनमितां ॥ अनंतपापेंभस्महोती ॥ २ ॥ जो
 अंतरिक्षींगतागतें ॥ जागवीस्वस्वकार्यीजगातें ॥ सुमुक्षजनहोस्तवात्यातें
 ॥ भवचक्रातेंचुकाया ॥ ४ ॥ सर्वदेवआहेतअगोचर ॥ ह्यणोनिहाद्यात्तगोच
 र ॥ हेंनजाणतीतेगोचर ॥ वनचरतुल्यगणावे ॥ ४ ॥ जोउदयास्तेकरून ॥ आ
 युष्यनेतहकरून ॥ नारायणप्रजनावांचून ॥ नेलाजोक्षणत्यासची ॥ ५ ॥ ऐसाउद
 यास्तेपरोपकार ॥ करीजोतपानप्रजेवर ॥ तोमनुजांतसाचार ॥ ह्यणावास्वर
 निश्वये ॥ ६ ॥ ज्याच्याअर्घ्यदानेंकरून ॥ रोगजातीसर्वजडून ॥ हें लोकांसक
 रून ॥ फुलूनिजगतेपहा ॥ ७ ॥ असोजयाचागुणासागर ॥ धुंडाळितांनक
 रेपार ॥ चतुर्मुखादिसर्वसुर ॥ ज्यांतअपारसत्यहोती ॥ ८ ॥ जेथेंमंदरादीची
 गडबड ॥ तेथेंपरमाणूचाकायपाड ॥ ज्ञानृत्वाचीदेताबाड ॥ होयबडबडस
 र्वती ॥ ९ ॥ मीतोंपामरमंदमती ॥ ज्याचेस्सर्षीबुधदमती ॥ परीवर्णितोंस्वकी

उपयुक्तकथासंग्रहः

चमती ॥ शठद्वनिश्चितकरावधा ॥ १० ॥ आतांसांगतो रथससमीकया ॥ जी
 श्रवणोचुकवीरोगव्यथा ॥ तीतेसोडोनियांरुथा ॥ व्यर्थकथाकांगातां ॥ ११ ॥
 ऐकाश्रोतेहांसावधान ॥ सांगतो आतांस्नानविधान ॥ अरुणोदयीजंकलून ॥
 देहपावननिश्चये ॥ १२ ॥ माघशठकुरथससमी ॥ जीतिलमात्रनरसेकमी ॥ सूर्य
 ग्रहणाहूनिस्वामी ॥ जीचेनामींसवितृदेव ॥ १३ ॥ स्नानआणिअर्घ्यदान ॥ जी
 तेकरितांकोरिगुण ॥ आयुरारोग्यादिसर्वगुण ॥ कांहींउननसेची ॥ १४ ॥ स्नाना
 सआदिनद्याउत्तम ॥ त्यांतअसेलजरीसंगम ॥ त्याचेंपुण्यहोयअगम ॥ सफ
 लजन्महोतसे ॥ १५ ॥ करावारोप्यसुवर्णजात ॥ दीपतुंबीफलनिर्मित ॥ करो
 नियांतैलपूरित ॥ वर्तीआंतलावावी ॥ १६ ॥ स्नानकालींसुरंजित ॥ धरावाम-
 स्तकींसुशोभित ॥ मनींअसावेसमाहित ॥ आदित्यातेंध्यातजी ॥ १७ ॥ मग-
 मंत्रपूर्वकतेदीप ॥ तारितांउदकींजायपापा ॥ सूर्यप्रसादेसमग्रताप ॥ आपें-
 आपजातसे ॥ १८ ॥ रुईचींसममगदळे ॥ तैशींचबोरीचींसातविमळें ॥ शि
 रींधरावींमनेंनिर्मळें ॥ भावबळेंकस्ती ॥ १९ ॥ याचाभूणोनियांमंत्रा ॥ मगअर्घ्य
 द्यावेपवित्र ॥ त्यासप्रसन्नहोयमित्र ॥ यांतचित्रकायसें ॥ २० ॥ केव्यावरीअ-
 र्घ्यप्रदाना ॥ करावीससमीचीप्रार्थना ॥ जीच्यास्तवेंयमघातना ॥ चुकती
 नानासत्यची ॥ २१ ॥ ऐसेंस्नानझाल्यावर ॥ पूजावामगदिवाकर ॥ त्याचा
 सांगतोप्रकार ॥ अत्यविस्तरबह्वर्थ ॥ २२ ॥ रंगेंलिहावास्यंदन ॥ त्यांतलिहा
 याविकर्तन ॥ षोडशरूपेंकस्त ॥ बिंबरूपींपूजावा ॥ २३ ॥ आतांयात्रताचेंफ
 ल ॥ सांगतोकोणाआलेंअच्छ ॥ तेंसावधानसकळ ॥ श्रोतेरसाळपरिसो
 त ॥ २४ ॥ श्रीकृष्णापुसेयुधिष्ठिर ॥ रथससमीचाप्रचार ॥ कैसावर्तलाप्रका
 र ॥ सांगासान्चारमजलातो ॥ २५ ॥ जेंआचरतांव्रत ॥ चक्रवर्तिलंप्राप्तहोत
 ॥ पुण्यहोयअगणित ॥ ऐसेंनिश्चितसांगीतळें ॥ २६ ॥ प्रश्नएकोनीकस्मि-
 णीपती ॥ कथासांगेधर्माप्रती ॥ ज्याचीकीर्तीदेवगाती ॥ दावीलोकरीती
 तो ॥ २७ ॥ होताकांबोजनामदेशीं ॥ भूपाळविरच्यातसन्नियवंशी ॥ यशो
 वर्त्सास्वप्रजेशीं ॥ धर्मोपदेशींवागवी ॥ २८ ॥ तयासरुद्धवधांत ॥ पुत्रजन्म
 उज्याधियुक्त ॥ तोदेखोनियांसुत ॥ नृपत्रिंतायस्तकी ॥ २९ ॥ एकेदिवासीं

रथसप्तमीकथा.

(२४३)

राजसदनीं ॥ आलाविनीतनामकमुनी ॥ त्यासरायेंपूजोनी ॥ नमूनिवृत्त-
 पूशिलें ॥३०॥ मजझालावृद्धवयांत ॥ अनेकरोगयुक्तसुत ॥ याचेंपापसांगा
 निश्चित ॥ तुम्हांविदितसर्वअसे ॥३१॥ ध्यानींआणुनीवृत्तांत ॥ राजाप्रतीमु
 नीवदत ॥ पूर्वजन्मींहातुझासुत ॥ धनवंतवैश्यहोता ॥३२॥ धनवंतअसो-
 नीकृपण ॥ देईनाचीकोणासिधना ॥ पूर्वपुण्येंझालेंदर्शान ॥ रथसप्तमीव्रता-
 चें ॥३३॥ नकळोनिदेखिलेंव्रतास ॥ त्यापुण्येंआळानुझ्यापोटास ॥ आतां-
 झालेरोगयास ॥ त्यापापासमोगितो ॥३४॥ वैभवअसोनीदामनकरी ॥ त्या
 सिव्याधीहोतीनानापरी ॥ भिक्षापागेतोघरोपरीं ॥ सत्यनिर्धारिराजाहो ॥
 ३५॥ मगराजापुसेब्राम्हणास ॥ कैसाहोईलपापनाश ॥ कायकरावेंनेमास ॥
 जेणेंब्रासजाईलहा ॥३६॥ ब्राम्हणवदेराजाप्रत ॥ करारथसप्तमिचेंव्रत ॥ भक्तिभा
 रेंतुझासुत ॥ होईलदुरितमुक्तकीं ॥३७॥ याव्रताचाकरीलनेम ॥ तरीहोईलसा-
 र्वभोम ॥ होतीलसर्वपूर्णकाम ॥ आचरतांसप्रेमभावांन ॥३८॥ मगरावपुस्त्रे
 तविधी ॥ सांगाआचरावेंकधीं ॥ रोगदारिद्र्यादिव्यार्थी ॥ श्रुतीसांधींयदन्व
 रणें ॥३९॥ मगविप्रवदेरायास ॥ शुकूपक्षिमाघमास ॥ षष्ठीचार्येतादिवस ॥
 स्नानासनदीतीरींजावें ॥४०॥ घेऊनियांशुकुतिल ॥ नदीवाप्यादिंभावसलील
 ॥ तारतम्यपाहूनिविमल ॥ स्नानशीतलकरावें ॥४१॥ स्वस्ववर्णप्रयुक्त ॥ मं
 त्रपूर्वकव्हांवेंस्नान ॥ मगयेउनीगृहांत ॥ इष्टदेवतपूजावें ॥४२॥ देवपूजनानंत
 र ॥ सूर्यपूजनाजावेंसत्वर ॥ समर्पावेंपूजोपचार ॥ नमस्कारकरावे ॥४३॥
 मगस्वमंदिरींयेउन ॥ पंचयज्ञसमर्पन ॥ बालभृत्यातितांससमर्पन ॥ मगअश
 नकरावें ॥४४॥ रात्रीसबोळावूनिब्राम्हण ॥ जेवेदशास्त्रपरायण ॥ तयांपूजो-
 नीनारायण ॥ ध्यावाजगत्स्त्राणमनीं ॥४५॥ संकल्पकरावारात्रींत ॥ निराहा
 रराहोनीसप्तमींत ॥ सर्वभोगविवर्जित ॥ अष्टमींतजेवीन ॥४६॥ संकल्पयेसा
 करून ॥ उदकउदकींसोडून ॥ मगभूमीवरीकरावेंशयन ॥ शुद्धमनठेवावें ॥४७॥
 मगप्रातःकार्त्तींउठन ॥ स्नानादिकर्मेंसाकून ॥ रथकरावाकांचन ॥ अथवारोप्यनि-
 र्मित ॥४८॥ शुद्धघंटासमायुक्त ॥ सर्वोपस्करसहित ॥ सर्वांगरत्नेंचित्रित ॥ अथ
 स्नारथीयुक्तची ॥४९॥ तरनंतरमध्यान्हसमयीं ॥ स्नानादिकशुद्धतोषीं ॥ ककट्टीं

उपयुक्तकथासंग्रह.

कोणेठाचीं ॥ नदेतांपायीं गृहपांचें ॥ ५० ॥ सूर्यस्तुती करून ॥ निःपकर्मसंपा-
दून ॥ यगकरोनी स्वस्तिवाचन ॥ रथस्थापन करावा ॥ ५१ ॥ पाचें सांगतो आतां स्था-
न ॥ मंडपकरावा विस्तीर्ण ॥ सुगंधकुंकुमें चूर्चून ॥ पुष्पमाला बांधाव्या ॥ ५२ ॥ धू-
पें करावा सुधूपित ॥ मध्यं रथसुरस्थापित ॥ पूजावासूर्यनारायणत्यांत ॥ यथावि-
त्तयै भवे ॥ ५३ ॥ जो वित्तशाक्य करील ॥ सूर्यप्रतिमा त्याची बिकळ ॥ पूजन होईल
निष्कळ ॥ भावबल पाहिजे ॥ ५४ ॥ रथसारध्यासहित ॥ रथपूजा वारधांत ॥ त्याच्या
समस्त पापांचा धात ॥ होईल निश्चित जाणार्थें ॥ ५५ ॥ पुष्पधूपाघलंकार ॥ सम-
पविसर्वोपचार ॥ यथाविभव विस्तर ॥ सहस्र कर पूजावा ॥ ५६ ॥ नानाविध प-
क्वान्ने ॥ नैवेद्य अर्पावा प्रेमानें ॥ सुखवासतांबूलभावा नें ॥ शक्य मने अर्पावे ॥ ५७
॥ अधिकार परत्वे मंत्रांनीं ॥ वेदपुराणोक्तस्तोत्रांनीं ॥ स्तवूनिसूर्य अणावा ध्या-
नी ॥ सवितृ मंडल मध्यवर्ती ॥ ५८ ॥ मग कराचें प्रार्थन ॥ प्रक्ति ही नक्री या ही न ॥
मंत्रही न हें विधान ॥ मज ज्ञान न से देवा ॥ ५९ ॥ जरी तुझा होईल प्रसाद ॥ ऐसें सा-
बें सद्गद ॥ तरी चमाझा जाईल प्रसाद ॥ प्रजितांवर दपसन्न ॥ ६० ॥ जरी असे लवि-
तही न ॥ तरी रंगें काटावा स्थंदन ॥ त्यांतर यिबिंबकांचनें ॥ यथाशक्त्या पूजावा-
॥ ६१ ॥ रात्रोकराचें जागरण ॥ गावें मंगल सुंदर गाथन ॥ बान्नावें पवित्र सूर्याख्या-
न ॥ ध्यान धराचें सूर्याचें ॥ ६२ ॥ मगर थचर्पा पाहावी ॥ अलोकन रात्री दबडावी ॥
भातः स्नान संध्या करावी ॥ प्रक्ति वराची नारायणी ॥ ६३ ॥ मग कराचें ब्राह्मण
भोजन ॥ यथाशक्ती करावें पक्वान्न ॥ देऊनिया चकांसीदान ॥ सर्वांस अन्न द्या-
वें कीं ॥ ६४ ॥ रथ द्यावा आचार्यास ॥ रक्तधेनूदक्षिणा वास ॥ आरक्तवरी घालावें
शोभेस ॥ सोपस्कार अर्पावा ॥ ६५ ॥ ऐसें करील जो व्रत ॥ त्यास अलप्प्यन से ज-
गतांत ॥ प्राप्त होईल त्यास इच्छित ॥ नारायण प्रसादें ॥ ६६ ॥ यास्तवर वससमी-
व्रत ॥ करोशी घनतुझा सुत ॥ होईल जगीं विख्यात ॥ रोगमुक्त निश्चये ॥ ६७ ॥ ज-
री होईल सूर्यप्रसाद ॥ मग तेथें केवीं राहील गद ॥ सूर्यभक्तीचें अगद ॥ संसार मद्-
घालवी ॥ ६८ ॥ भोगील राज्यनिष्कंदक ॥ होईल त्रैलोक्यभ्रातानायक ॥ वषा असती-
ल प्रधानादिक ॥ जरी अर्क प्रसन्ना ॥ ६९ ॥ पुत्रपौत्रादी संतती ॥ प्राप्त होईल अभि-
नसंपती ॥ हौं इनिधांच क्रवर्ती ॥ सूर्यलोकस्थिति अंती ॥ ७० ॥ धर्माव्रती वदेवि-

रथसप्तमीकथा.

(२४५).

ष्वयसेन ॥ ऐसेंसविस्तरकथून ॥ तपोयुक्ततोब्राह्मण ॥ स्कच्छंदंगमनकरीमग
॥ ७१ ॥ नृपाब्राह्मणेउपदेशिलें ॥ त्याचमार्गेव्रतकेले ॥ पापसर्वजळुनिगेलें ॥
दिव्यझालेंपुत्रगात्र ॥ ७२ ॥ ऐसेंव्रतकरून ॥ जन्मांतरीनृपनंदन ॥ चक्रवर्तिल
पावून ॥ मोक्षस्थानअंतीपावे ॥ ७३ ॥ जोप्रसिद्धमांधाता ॥ पित्याचेउदरीज-
न्मलातत्वतां ॥ इंद्रमुखींतर्जनीदेतां ॥ जोवाढलातक्षणीं ॥ ७४ ॥ ज्याचीक
थापुराणांत ॥ आहेबहुर्षिवर्णित ॥ तोचिझालाहानृपसुत ॥ सप्तमीव्रतक
रितांची ॥ ७५ ॥ जोकरीलकथाश्रवण ॥ त्यासहीहोईव्रतपुण्य ॥ करितां
कथेचेंपठण ॥ उत्थापनपापाचें ॥ ७६ ॥ ज्याचीभक्तीसूर्यनारायणीं ॥ त्या
चीबुकेयमजाचणी ॥ कृष्णस्वमुखेंवारवाणी ॥ ज्याचीवदेवाणीकीं ॥ ७७ ॥
ऐसाकरोनीरथवर ॥ सुवर्णनिर्मितपरिकर ॥ आंतसौवर्णसहस्रकर ॥ प-
रिवारजेणेंदीधला ॥ ७८ ॥ माघशुक्लसप्तमीस ॥ जेणेंदीधलाआचार्यास
॥ तोसार्वभौमपदास ॥ सत्पत्न्यपावेळकीं ॥ ७९ ॥ ऐसीकथासविस्तर ॥
श्रवणकरोनीयुधिष्ठिर ॥ सूर्यासकरीनमस्कार ॥ सपरिवारसभेमें ॥ ८० ॥
हीरथसप्तमीकथासुंदर ॥ संमतव्रतराजप्रथाधार ॥ सदापरिसोतश्रीने
चतुर ॥ नमस्कारसूर्याकरोनी ॥ ८१ ॥ इतिश्रीरथसप्तमीकथासमाप्ता ॥

अथशिवरात्रिकथाप्रारंभः

उपयुक्तकथासंग्रहः

श्रीगणेशायनमः ॥ जेथें सर्वदा शिवस्मरण ॥ तेथें मुक्तिमुक्ति सर्वकल्याण
 ॥ नानासंकटें विघ्नें दारुण ॥ नबाधती कालत्रयीं ॥ १ ॥ संकेतें अथवा हास्पें करू
 न ॥ भलत्यामिषें घडो शिवस्मरण ॥ नकळतां परिसासी लोहजाण ॥ संघटनां सुव
 र्णकरी ॥ २ ॥ नकळतां प्राशिलें अमृत ॥ परी अमरकरीयथार्थ ॥ औषधीनेणतां भ-
 क्षित ॥ परीरोगसर्वथाहरीकीं ॥ ३ ॥ शम्भुतृणपर्वत अद्भुत ॥ नेणतां बाळकअक
 स्मात ॥ अभिस्फुल्लिगटाकित ॥ परी भस्मयथार्थकरीकीं ॥ ४ ॥ तैसे नकळतां घ
 डेशिवस्मरण ॥ परी सकळदोषां होय दहन ॥ अथवा विनोदें करून ॥ शिवस्मर
 णघडोकां ॥ ५ ॥ हेकां व्यर्थ हाका फोडिती ॥ शिवशिवनामें ओरडती ॥ अरेकां
 हे उगे नराहती ॥ हरहरगर्जनी वेळोवेळां ॥ ६ ॥ शिवनामाचा करिती कल्होळ ॥
 माझे उडविलें कपाळ ॥ शिवशिव म्हणती वेळोवेळ ॥ काययेनें यांच्या हाता ॥
 ७ ॥ ऐसी हे छणाकरी क्षणक्षणीं ॥ परी उमा वरुणनामये वदनीं ॥ पुत्रकन्याना-
 में करूनी ॥ शिवस्मरणघडोकां ॥ ८ ॥ महाप्रीतीनें करितां शिवस्मरण ॥ आद
 रेंकरितां शिवध्यान ॥ शिवरूपमानूनि ब्राम्हण ॥ संतर्पणकरी सदा ॥ ९ ॥ ऐ
 शी शिवी आवडी धरी ॥ त्याहीमाजी आली शिवरात्री ॥ उपवासजाग्रणकरी
 ॥ होयवाहेरी महत्याप ॥ १० ॥ त्यादिवशीं बिल्वदळें घेऊन ॥ यथासांग घडलें शि
 वांचन ॥ तरी सहरजन्मींचें पापसंपूर्ण ॥ भस्म होऊन जाईल ॥ ११ ॥ नित्यबिल्व
 दळें शिवासींचाहत ॥ त्याएवदानाही पुण्यवंत ॥ तो तरेलें नवल नव्हे सत्य ॥ त्या
 च्यादर्शनें बहुतरती ॥ १२ ॥ प्रातःकाळीं घेतां शिवदर्शन ॥ यामिनीतलें पापजा
 यजळोन ॥ पूर्वजन्मींचें दोषगहन ॥ मध्यान्हीं दर्शन घेतां नुरती ॥ १३ ॥ सायका
 ळीं शिवपाहतां सप्रेम ॥ ससजन्मींचें पापहोय भस्म ॥ शिवरात्रीचा महिमाप
 रम ॥ शोपही वपुंशकेना ॥ १४ ॥ कपिलाषष्ठी अर्द्धोदयसंक्रमण ॥ महोदयग
 जच्छायाग्रहण ॥ इतुकेही पर्वकाळ ओवाळून ॥ शिवरात्री वरून राकावे ॥ १५ ॥
 शिवरात्री आधींच पुण्यदिवस ॥ त्याहीवरी पूजनजागरणविशेष ॥ त्रिकाळ
 पूजा आणिरुद्रघोष ॥ त्याच्यापुण्यासीं पारनाहीं ॥ १६ ॥ वसिष्ठविश्वामिनादि
 मुनीश्वर ॥ सुरगणगंधर्वकिन्नर ॥ सिद्धचारणविद्याधर ॥ शिवरात्रीघ्नतक-
 रिताती ॥ १७ ॥ यदधीं सुरसकथा बहुत ॥ शौनकादिकां सांगेसूत ॥ तीथोतीं

शिवरात्रिकथा.

(२४७)

ऐकावीसावधानचित्त ॥ अत्यादरेंकरूनियां ॥ १८ ॥ तरीमासांमाजीमाघमास
 ॥ ज्याचाव्यासमहिमावर्णीविशेष ॥ त्याहीमाजीरुष्णाचतुर्दशीस ॥ सुरव्यशि
 बरात्रजाणिजे ॥ १९ ॥ विंध्याद्विवरीएकव्याध ॥ मृगपक्षीघातकपरमनिषिद्ध
 ॥ महानिर्दयहिसकनिषाद ॥ केलेअपराधबहुततेणें ॥ २० ॥ धनुष्यबाणघेडनि
 करीं ॥ पारधीसचाललादुराचारी ॥ पाशवागुराकक्षेसिधरी ॥ कचचलेतह
 स्तितवर्ण ॥ २१ ॥ करींगोधांगुलित्राण ॥ आणिकहातींशरूत्रसामग्रीघेडन ॥ का
 नर्नीजातांशिवस्थाना ॥ शोभनायमानदेखिलें ॥ २२ ॥ तंवतोशिवरात्रीचादि
 न ॥ यात्राआलीचहूंकडून ॥ शिवमंदिरशृंगारून ॥ शोभाआणिलीकैला
 सींची ॥ २३ ॥ शरद्वरजततगरवर्ण ॥ देवातपझळकेशोभायमान ॥ गगनचुं
 बितध्वजपूर्ण ॥ रत्नजडितकलशतळपती ॥ २४ ॥ मध्येंमणिमयशिवलिंग
 ॥ भक्तपूजाकरितीसांग ॥ अभिषेकधाराअभंग ॥ विप्रधरितीरुद्रघोषें ॥
 २५ ॥ एकटाळमृदंगघेडन ॥ सप्रेमेंकरितीशिवपूजन ॥ श्रोतेकरटाळीवज
 वून ॥ हरहरशब्देंघोषकरिती ॥ २६ ॥ नानापरिमळद्रव्यसुवास ॥ तेणेंदं-
 शादिशादुमदुमित्याविशेष ॥ लक्षदीपांचेप्रकाश ॥ जलजघोषघंटांरवा ॥
 २७ ॥ शशिमुखागर्जतीभेरी ॥ त्यांचानादनमायेअंबरीं ॥ एंचचतुर्विधवाघें
 नानापरी ॥ भक्तवाजवितीआनंदें ॥ २८ ॥ तोतेपेंव्याधपातला ॥ समोरवि
 लोकीसर्वसोहळा ॥ एकसुहूर्तउभाठाकला ॥ हांसतबोलिलाविनोदें ॥ २९
 हेमूर्खअवघेजना ॥ येथेंद्रव्यकायनासोन ॥ आंतदगडबाहेरपाषाण ॥ देवप-
 णयेथेंकेंचें ॥ ३० ॥ उत्तमभ्रमसांडोन ॥ व्यर्थकांकरितीउषोषण ॥ ऐशियाचे-
 ष्टाकरीततेथून ॥ काननाप्रतीजातसे ॥ ३१ ॥ लोकनामेगर्जतीवारंधार ॥ आ
 पणहीविनोदेंमूणेशिवहर ॥ सहजसव्यापालोनिशिवमंदिर ॥ घोरकांतार
 प्रवेशाला ॥ ३२ ॥ वाचेसिंगलगलातोचिवेध ॥ विनोदेंबोलेशिवशब्द ॥ नाम
 मतापेदोषअगाध ॥ जळतसर्वचाळिले ॥ ३३ ॥ पौरांदरसेवितांबन ॥ नादळ
 तीचजीवलघुदारुण ॥ तोवरुणदिग्बधूचेंसदन ॥ वासरमणीप्रवेशाला ॥ ३४
 दिशाभवर्तलीसबळ ॥ कींत्रंमहांडडवीभरलेंकाजळ ॥ कींविशाळरुष्णाकं
 षळ ॥ मंडपकापउभारिला ॥ ३५ ॥ विगतधवाजेवीकामिनी ॥ तेथींनशोभे

कदायामिनी ॥ जरीमंडितदिसे उडुगणी ॥ परीपतीहीनरजनीते ॥ ३६ ॥
 जैसापंडितगोलासभंतून ॥ मूर्खजल्पतीपारवंडज्ञान ॥ तेवींअस्ताजातांकि
 रणा ॥ उडुगणमागेंझळकती ॥ ३७ ॥ असोऐशीनिशादाट्टीसुबुद्ध ॥ अ
 वधावेळउपवासनिषाद ॥ तोंएकसरोवरअगाधा ॥ दृष्टीदेखिलेंशोभितां ॥
 ३८ ॥ अनेकसंपत्तीसभाग्रसदनीं ॥ तेवींसरोवरींशोभतीकुमुदिनी ॥ त-
 टींबिल्ववृक्षगनीं ॥ शोभायमानपसरळा ॥ ३९ ॥ योगभ्रष्टकर्मभूमीस
 पावतीजनन ॥ तेवींबिल्वदाळियागनींहून ॥ भूमीसलागल्यायेउन ॥ मा
 जीरविशशिकिरणनदिसे ॥ ४० ॥ त्यांततमदाट्टेंदारुण ॥ माजीवैसळाव्या
 धयेउन ॥ शरासनींशरलाघून ॥ कानाडीओढूनसावजलक्षी ॥ ४१ ॥ दृष्टींवि-
 त्त्वदळेदाट्टींचहूत ॥ तींदक्षिणहस्तेंखुंटोनिटाकित ॥ तोतेथेंपद्मजहस्तेंस्था-
 पित ॥ शिवलिंगादिव्यहोतें ॥ ४२ ॥ त्यावरीबिल्वदळेपडत ॥ तेषांसंतोषळाअ-
 पणानाय ॥ व्याधासउपवासजाग्रणघडत ॥ सायासनकरितांसहजची ॥
 ४३ ॥ वाचेसिशिवनामान्वाचाला ॥ हरहरमूढणेवेळोवेळा ॥ पापक्षयहोत
 चालिला ॥ पूजनस्मरणसर्वघडलें ॥ ४४ ॥ एकयामझालीरजनी ॥ तोंजळ
 पानाळागींएकहरिणी ॥ आढीतेथेंतीगर्भिणी ॥ परमसुकुमारतेजस्वी ॥
 ४५ ॥ व्याधतिणेंछक्षितादुरुना ॥ कृतांतवत्परमदारुण ॥ आकर्णवोटिलाबा-
 ण ॥ देखोनिहरिणीबोलतसे ॥ ४६ ॥ मूढणमहापुरुषाअन्यायाधिण ॥ कांम
 जवरीलाविलाबाण ॥ नीतंवआहेगर्भिण ॥ वधतुवांनकरावण ॥ ४७ ॥ उद-
 रांतगर्भसूक्ष्मअज्ञान ॥ वधितांतुजदोषदारुण ॥ एकरथभरीजीववधितां
 सान ॥ तरीएकवस्तवधिचेळा ॥ ४८ ॥ शतवस्तवधितांएक ॥ वृषभहृत्येचें
 पातक ॥ शतवृषभनेगोहत्यादेख ॥ घडलीशास्त्रवदतसे ॥ ४९ ॥ शतगोह-
 त्येचेंपातकपूर्ण ॥ एकवधितांहोयब्राम्हण ॥ शतब्रह्महत्यांचेंपातकजाण
 ॥ एकस्त्रीवधिलिया ॥ ५० ॥ शतस्त्रियांहुनीअधिक ॥ एकागुरुहृत्येचेंपातक
 त्याहनिशतगुणितदेख ॥ एकगर्भिणीवधिलिया ॥ ५१ ॥ तरीअन्यापनस-
 तांथेंअवसरीं ॥ मजमारिसीकांबनांतरीं ॥ व्याधमूढणेकुटुंबघरीं ॥ उप-
 चासींघाटपाहातसे ॥ ५२ ॥ मीहीआजीनिराहार ॥ अन्ननाहींचअणुमात्र ॥

शिवरात्रिकथाः

१२४९

परीमृगीहोउनीसुंदर ॥ गोपीचदसीशारत्नीन्ध्या ॥ ५३ ॥ मजअश्वर्यवारतेपोटीं
 ॥ नराऐशासांगसीगोपी ॥ तुजदेखोनियां दृष्टी ॥ दयात्तदयीं उपजतसे ॥ ५४ ॥
 पूर्वीतूहोतीसुकोण ॥ तुजएवदेजानंकोठून ॥ तूंविशालनेत्रीरूपलावण्य ॥ स
 र्ववर्तमानपजसांगे ॥ ५५ ॥ मृगीमूणेतेअवसरीं ॥ पूर्वीमंथनकरितांक्षीरसाग
 रीं ॥ चतुर्दशरत्नेकादिनीसुरासुरीं ॥ महाप्रयत्नेकस्तनियां ॥ ५६ ॥ त्यामाजीपी
 रंभाचतुर ॥ मजदेखोनीमुठतीसुरवर ॥ नानातपेआचरोनिअपार ॥ तपस्वीपा
 यतीआम्हाते ॥ ५७ ॥ म्यानयनकराक्षजाठपसस्त्र ॥ बांधिलेनिर्जरांचेम-
 नमीन ॥ माझियाअंगसुवासेंवेधून ॥ मुनिभ्रमरधावती ॥ ५८ ॥ माझेगापन
 एकाचयासुरंग ॥ सुधापानीधावतीकुरंग ॥ मींभोगींस्वर्गांचेदिव्यभोग ॥
 स्वस्त्रपेनमानीकोणासीं ॥ ५९ ॥ मदअंगीचदलाबहुत ॥ शिवभजनराकिलेंस
 मस्त ॥ शिवरात्रीसोमचारप्रदोषव्रत ॥ शिवाचनसांडिलेंम्यां ॥ ६० ॥ सोडूनि
 यांसुधापान ॥ कस्तूलागल्येंमद्यप्राशन ॥ हिरण्यनामादैत्यदारुण ॥ सुरांसो
 डुनीरतल्येंत्यासीं ॥ ६१ ॥ ऐसालोटलाकाळअपार ॥ मृगयेसगेलातोअसुर ॥
 त्यादुष्टासंगेअपर्णावर ॥ भजनपूजनविसरल्यें ॥ ६२ ॥ मनासऐसेंवादलेंपूर्ण
 ॥ असुरगेलामृगयेलागून ॥ इतुस्यांतघ्याचेंशिवदर्शन ॥ झणोनिगेलेकैला
 सा ॥ ६३ ॥ मजदेवताहिमनगजामात ॥ परमक्षोभोनीशापदेत ॥ तूपरमपा
 पिणीपथार्थ ॥ मृगीहोईमृत्युलोकीं ॥ ६४ ॥ तुझ्यासरव्यादोषीजणी ॥ त्याहो-
 तीतुजसेवेंहरिणी ॥ हिरण्यअसुरमाझियेभजनीं ॥ असावधसर्वदा ॥ ६५ ॥
 तोहीमृगहोउनिसत्य ॥ तुम्हांसींचहोईलरत ॥ ऐकव्याधासावचिन ॥ मगम्यां
 शिवप्रार्थिता ॥ ६६ ॥ हेपंचवदनाविरूपाक्षो ॥ सच्चिदानंदाकर्माध्यक्षा ॥ दक्ष-
 मरवदलनासर्वसाक्षा ॥ उःशापदेईआम्हाते ॥ ६७ ॥ भोळाचक्रवर्तीदयाळ ॥
 उःशापवदलापयःफेनधवल ॥ द्वादशवर्षेभरतांतत्काळ ॥ पावालमाझियाप-
 दाते ॥ ६८ ॥ मगआम्हींमृगयोनीं ॥ जन्मलोयेकर्मअवनीं ॥ तरीमीगर्भिणीआ
 हेंहरिणी ॥ प्रसूतिकाळसमीपआला ॥ ६९ ॥ तरीमींआपुल्यास्वस्थ्याजाड
 म ॥ सत्यरयेत्येगर्भठेवून ॥ मगसुरेवेंघेईप्राण ॥ सत्यवचनहेमाझे ॥ ७० ॥
 ऐसेंबोललीसावचिन ॥ पावरीव्याधकायबोलत ॥ तूगोडबोलंसीयथार्थ ॥

परीविश्वासमजनवादे ॥ ७१ ॥ नानापरीअसत्यबोलोन ॥ करावेंशरीराचेंरक्ष
 या ॥ हेंप्राणिमात्रांसआहेज्ञान ॥ तरीतूंपथयदेंआतां ॥ ७२ ॥ महत्यापेंउच्चा-
 रून ॥ शपथदेयथार्थपूर्ण ॥ यावरीतीहरिणीदीनवदन ॥ वाहतआणऐका
 ते ॥ ७३ ॥ ब्राम्हणकुळीउपजोन ॥ जोनकरीवेदशास्त्राध्ययन ॥ सत्यशौचव
 र्जितसंध्याहीन ॥ माझेशिरींपातकतें ॥ ७४ ॥ एकवेदविक्रयकरितीपूर्ण ॥ कृ
 नघपरपीडकनावडेभजन ॥ एकदानासकरितीविघ्न ॥ गुरुनिंदाअबणाएकक
 रिती ॥ ७५ ॥ रमावरउमावराचीनिंदा ॥ त्यापापाचीमजहोयआपदा ॥ दानदि
 धलेजेंब्रम्हवृंदा ॥ हिरोनीघेतीमाघारे ॥ ७६ ॥ एकयतिनिंदाकरिती ॥ एकशा
 स्त्रेपाहतीद्वैतनिंदिती ॥ नानाअहआचरती ॥ स्वधर्मआपुत्तासांडूनियां ॥ ७७
 ॥ दिवालयामाजीजाऊनी ॥ हरिकथापुराणअवर्णां ॥ जेबेंसतीविडारवाऊनी
 ॥ तेकोडीहोतीपापिये ॥ ७८ ॥ जेदेबळांतकरितीस्त्रीसंभोग ॥ कींस्त्रीअता-
 रांनकरितीवियोग ॥ तेनपुंसकहोऊनिअभारग्य ॥ उपजतीयाजर्मी ॥ ७९ ॥
 धर्मकर्मनिंदाकरित ॥ जेजगपूरिषसक्षककागहोत ॥ शिष्यांसींविद्याअसो
 ननसांगत ॥ तोपिंगळाहोतनिर्धारें ॥ ८० ॥ अनुचितप्रतिग्रहब्राम्हणघेती ॥
 त्यानिमित्तेगंडमाळाहोती ॥ परीक्षेत्रींच्यागाईवळूनिआणिती ॥ तेअत्यापु-
 षीहोतीयाजर्मी ॥ ८१ ॥ जोराजाकरीप्रजापीडन ॥ तोयाजर्मींच्याघकांसपेदा
 रुण ॥ वृथाकरीसाधुछळण ॥ निर्वेशहोयपूर्णत्याचा ॥ ८२ ॥ स्त्रियाघतनेमक
 रित ॥ अतारासींअच्छरित ॥ धनधान्यअसोनीवंवित ॥ त्यावागुच्छाहोतीया
 जर्मीं ॥ ८३ ॥ पुरुषकुरूपम्हणूनीत्यागिती ॥ त्यायाजर्मींबाळविधवाहोती ॥
 तेथेहीजारकर्मकरिती ॥ मगत्याहांतीवारांगना ॥ ८४ ॥ ज्याअतारासीनिर्भ
 र्तिती ॥ त्यादासीकिंवाकुलटाहोती ॥ सेवकस्वामीचाद्रोहकरिती ॥ तेज-
 न्माघेतीश्वानाच्या ॥ ८५ ॥ सेवकापासूनसेवाघेऊन ॥ त्याचेंनदेजोवेतन ॥ तो
 अत्यंतभिकारीहोऊन ॥ दारोदारींहिंडतसे ॥ ८६ ॥ स्त्रीपुरुषेंगुजबोलतां ॥
 जोजाऊनऐकेतखतां ॥ त्याचीस्त्रीदुरावेहिंडतां ॥ अन्नमिछेतयातें ॥ ८७ ॥
 जेजारणमारणकरिती ॥ तेभूतप्रेतपिशाचहोती ॥ यतीउपवासेंपीडिती ॥
 त्यांतेंदुष्काळजन्मवरी ॥ ८८ ॥ स्त्रीरजस्वलाहोऊनी ॥ गृहींवावरेजीपापिणी

शिवरात्रिकथा.

(२५१)

पूर्वजरुधिरिपडतीपतर्नी ॥ तेघरींपितृगणनयेती ॥८९॥ देवांच्यादीपांचेंजे
तेरनेती ॥ तेषांजन्मींनिपुत्रिकहोती ॥ ज्यारांधितांअन्नचोरुनिभक्षिती ॥
त्यामार्जारीहोतीयाजन्मी ॥९०॥ ब्राम्हणांसकदानघालून ॥ आपणभक्षि
तीषडुसपक्कान्न ॥ त्यांचेगर्भपडतीगळोन ॥ आपुलियाकर्मवशां ॥९१॥ जो
मातापित्यातंसिणवीत ॥ तोयेजन्मींमकरहोन ॥ सासुश्वशुरांस्तनुषांगांजित ॥
तरीबाळकनवांचेतिथेचें ॥९२॥ मृगींमूढेव्याधालागुन ॥ जरीमींनयेपरतो
न ॥ तरीहींमहत्यापेंसंपूर्ण ॥ माझेमाथांवेसोत ॥९३॥ हेमिध्यागोष्टहोय-
साचार ॥ तरीघडोशिवपूजेचाअपहार ॥ ऐसीशपथऐकतांनिर्धार ॥ व्याध
शंकतामानसीं ॥९४॥ म्हणेपतिघतेजाईंआतां ॥ सत्वरघेईंनिशीसरतां ॥
हरिणींमूढोशिवपदासीतत्वतां ॥ पुण्ययंताजाशील ॥९५॥ उदकपानक-
रुनिघेगीं ॥ निजाअमींगेलीतेकुरंगी ॥ इकडेव्याधदक्षिणभार्गी ॥ राकीबि
त्वदळेरवुंदोनियां ॥९६॥ दोनमहरझालीयामिनी ॥ द्वितीयपूजाशिवेमानुषी
॥ अर्धपापजळेंमुळींहुनी ॥ समजन्मींचेंतेधवां ॥९७॥ नामींआवडजडलीपू
र्ण ॥ व्याधकरीशिवस्मरण ॥ मृगीमुखेऐकिलेंनिरूपण ॥ सहजजागरणाघ
डलेंतया ॥९८॥ तोंदुसरीहरिणअकस्मात ॥ पातलीतेधेचंतृषाक्रांत ॥ व्या
धेंबाणओढितांत्वरित ॥ करुणाभाकीहरिणीते ॥९९॥ म्हणेव्याधाऐकयेसमर्पां
॥ मजकामानळेंपीडिलेंपाहीं ॥ पतीसभोगदेउनिलबलाहीं ॥ परतूनिचेत्येंस
त्वर ॥१००॥ व्याधआश्चर्यकरीमनांत ॥ म्हणेशपथबोलोनीजाईंत्वरित ॥ ध
न्यतुमचेंजीवित ॥ सर्वेशास्त्रार्थठाउका ॥११॥ वापीतडागसरोवर ॥ जोपती
तमोडीदेवागार ॥ गुरुनिंदकमघपीदुराचार ॥ तींपापेंसमग्रमस्तकींमाझ्या
॥१२॥ महाक्षत्रियआपणम्हणवित ॥ समरंगणींमाणेंपळत ॥ वृत्तीहरिसीमा
लोदित ॥ ग्रंथनिंदितमहापुरुषांचे ॥१३॥ वेदशास्त्रांचींनिंदाकरी ॥ संतभक्तां
सीद्वेषधरी ॥ हरिहरचरित्रेअळेशी ॥ माझेशिरींतींपापें ॥१४॥ धनधान्यअ-
सोनिपाहीं ॥ पतीलागींशिणवीम्हणेनाहीं ॥ पतीसांडोनीनिजेपरगृहीं ॥
तींपापेंमाझियामाथां ॥१५॥ पुत्रस्तुषासन्मार्गेवर्ततां ॥ त्यांसींव्यर्थचिगांजि
तीजेनपाहतां ॥ तेरुत्पहोतीतत्वतां ॥ हिंडतांभिक्षानमिळेची ॥१६॥ बंधु

बंधुजेवैरकरिती ॥ तेयेजन्मीं मत्स्यहोती ॥ गुरुत्वेउणेंजेपाहती ॥ त्यांचीसं
 प्तीदग्धहोय ॥ ७ ॥ जेमार्गस्थांचीं वस्त्रें हरिती ॥ तेअतिशूद्रप्रेतवस्त्रं पांधु
 रती ॥ आम्हीतपस्वीं म्हणूनअनाचारकरिती ॥ तेधुळेहोतीमोकार ॥ ८ ॥ दा-
 सीस्वामीचीसेवानकरी ॥ तीयेजन्मीं होयमगरी ॥ जोकन्याधिक्रयकरी ॥
 हिंसकयोनीनिपजेतो ॥ ९ ॥ स्त्रीभ्रताराचीसेवाकरित ॥ तीसजोव्यर्थचीगां
 जित ॥ त्याचागृहभंगहोत ॥ जन्मजन्मांतरींनसुटे ॥ १० ॥ ब्राम्हणकरींरसवि
 क्रय ॥ घेतादेतामद्यपीहोय ॥ जोब्रम्हचुंदाअपमानिताहे ॥ तोहोयब्रम्हराक्ष
 स ॥ ११ ॥ एकेंउपकारकेला ॥ जोनष्टनागवीत्याला ॥ तोकृतघजंतड्याला ॥
 पूर्वकर्मींजाणिजे ॥ १२ ॥ विप्रत्राह्मींजेउनी ॥ स्त्रीभोगकरीजोतेदिनीं ॥ तो
 श्वानशूकरयोनीं ॥ उपजेलनिःसंशयें ॥ १३ ॥ व्यवहारींदहांतबैसोन ॥ स्वो
 दीसाक्षदेईगर्जोन ॥ पूर्वजनरकीं पावतीपतन ॥ असत्यसाक्षदेतांची ॥ १४
 दोषीस्त्रियाकस्त्र ॥ एकीचेंचजोरारवेमन ॥ तोगोचीडहोयजाण ॥ सारमे
 यशरीरीं ॥ १५ ॥ पूर्वजन्मींकोडीउदक ॥ त्याचामळमूत्रनिरोधदेख ॥ करि
 तांसाधुनिंदाअवश्यक ॥ सत्वरदंतभग्नहोती ॥ १६ ॥ देवालयांकरीभोजन
 ॥ तरीयेजन्मीं होयक्षीण ॥ पृथ्वीपतीचीनिंदाकरितांजाण ॥ उदरींमंदाग्नी
 होंयपें ॥ १७ ॥ ग्रहणसमयींकरीभोजन ॥ त्यासीं पित्तरोगहोयदारुण ॥ पर
 वालेंविकीपरदेशींनेऊन ॥ तरीसर्वांगींकुष्ठपरे ॥ १८ ॥ जीस्त्रीकरीगर्भपतन
 ॥ तीउपजेबंध्याहोऊन ॥ देवालयाटाकीपाडोन ॥ तरीअंगभंगहोयत्याचा ॥
 १९ ॥ अपराधावीणस्त्रीसीगांजिताहे ॥ त्याचेंपानन्मीं एकअंगजाये ॥ ब्राम्ह
 णाचेंअन्नहरितीपापिये ॥ त्यांचावंशानबाढेकर्धी ॥ २० ॥ गुरुसंतमातापि
 ता ॥ त्यांसीजोहोयनिर्भर्त्सिता ॥ तरीवाचाजायतत्वतां ॥ अडरबळेबोत्सतां
 क्षणक्षणा ॥ २१ ॥ जोब्राम्हणासीदंडमारी ॥ त्यासींव्याधितिडकालागतीश
 रीरीं ॥ जोसंतासींचाद्विवादकरी ॥ दीर्घदंतहोतीत्याचे ॥ २२ ॥ देवदारींचेत
 रुवर ॥ अश्वत्थादिदृष्टसाचार ॥ तोडितांपांगुळहोयनिर्धार ॥ भिक्षानमि
 छेहिंडतां ॥ २३ ॥ जोसूतकान्नभक्षित ॥ त्याचेउदरींनानारोगहोत ॥ आप-
 णचीपरिमळद्रव्यभोगीसमस्त ॥ तरीदुर्गंधीसत्यसर्वांगीं ॥ २४ ॥ ब्राम्हणा

शिवरात्रिकथा.

(२५३)

चैत्रणनदेतां ॥ तरीबाळकपणींमृत्युपावेपिता ॥ जलवृक्षछापामोडितां ॥ तरी
 एकहीस्थळनमिलेस्यार्ते ॥१५॥ ब्राम्हणासींआशाताबून ॥ चाळवीनेदीकदादा-
 न ॥ तोपेजन्मिअन्नअन्न ॥ करीतहिंडेघरोघरीं ॥२६॥ जोपुत्रद्वेषकरीत ॥ आ
 णिदारिद्रीचाचेंलग्नमोडित ॥ तरीस्त्रीससतराहेपोटांत ॥ बंध्यानिश्चितसंसा
 रीं ॥२७॥ जेणेंब्राम्हणालांधिर्लेनिग्रहून ॥ त्यासींसांडसेतोडीसूर्यनंदन ॥ जोना
 यकेकथाग्रंथपावन ॥ बधिरहोयजन्माजन्मीं ॥२८॥ जोपीडीमातापितयांस ॥
 त्याचासर्वदाहोईलकार्यनाश ॥ एकासप्तजोनिंदीसर्वदेवांस ॥ तरीएकचीपु-
 त्रहोयत्यासीं ॥२९॥ जोन्वांडाळगोवधकरी ॥ त्यासमिळेकर्कशानारी ॥ वृष-
 भवधितांनिर्धारीं ॥ शतमूर्खपुत्रहोयत्यासी ॥३०॥ उदकतृणावीणपशुमा
 रित ॥ तरीचमुक्याप्रजाहोतीसमस्त ॥ जोपतिव्रतेसीभोगूंडच्छित ॥ तरीकृ-
 रूपनारीकर्कशामिळे ॥३१॥ जोपारधीबहुजीवसंहारी ॥ तोफेंफराहोयसंसा-
 रीं ॥ गुरूचात्यागजोन्वांडाळकरी ॥ तोउपजतांचीमृत्युपावे ॥३२॥ नित्यअ-
 थवारविवारींमुतेरवीसमोर ॥ त्याचेबाळपणींदंतप्रभकेशशक्तप्रभ ॥ जेमृतबा-
 कासार्थीरुदतीनिर्धार ॥ त्यांसहांसतांनिपुत्रिकहोय ॥३३॥ हरिणीमूणेव्या-
 धाळागुन ॥ मींसत्वरयेत्येपतीसभोगदेइन ॥ नयेईंतरीहींपापेंसंपूर्ण ॥ मा-
 ह्यामाथांबैसोतपैं ॥३४॥ व्याधमनांतशंकोन ॥ म्हणोधन्यधन्यतुझेज्ञान ॥ स-
 त्वरयेईंगृहासजाऊन ॥ सत्यसंपूर्णसांभाळीं ॥३५॥ जलपानकरूनिबेगीं ॥
 आश्रमागेलीकुरंगी ॥ तोमृगराजतेप्रसंगीं ॥ जलपानार्थंपावळा ॥३६॥ व्या-
 धेंओढिलाबाण ॥ तोमृगबोलेदीनवदन ॥ ह्यणेमाझ्यास्त्रियापतिव्रतासुगु-
 ण ॥ त्यांसींपुसोनयेतोमीं ॥३७॥ शपथगेकेंतवरित ॥ कीर्तनकरितीप्रेमब्र-
 क्त ॥ तोकथारंगमोडितांमिर्बंशहीत ॥ तेंपापसत्यमाझ्यामाथां ॥३८॥ ब्रम्ह-
 कर्मवेदोक्त ॥ शूद्रनिजांगेंआचरत ॥ जोअधमनरकींपडत ॥ परधर्मआचरतां
 ॥३९॥ तीर्थयात्रेसींविघ्नेकरी ॥ वाटपाडीवस्तुद्रव्यहरी ॥ तरीसर्वांगींघ्नप्र-
 घोरीं ॥ नरकींपडेंकल्पपर्यंत ॥४०॥ शास्त्रकोशींनाहींप्रमाण ॥ कूटकवि-
 टाकरीसुद्रलसून ॥ हरितीब्राम्हणात्मान ॥ तरीसतानतथाचेंनवादे ॥
 ४१॥ हरिदिनींशिवदिनींउपोषण ॥ विधियुक्तनकरीद्वादशीपूर्व ॥ तरीहस्त

पादक्षीण ॥ होतीत्याचेनिर्धारें ॥४२॥ एकशिवहरिप्रतिमाफोडिती ॥ एक
 भगवद्भक्ताविघ्नकरिती ॥ एकशिवमहिमाउच्छेदिती ॥ नस्कीं होतीकीटकते
 ॥४३॥ मातृद्रोहीत्यासीं व्याधीभरे ॥ पितृद्रोहीपिशाचविचरे ॥ गुरुद्रोहीत-
 त्काळभरे ॥ भूतप्रेतगर्णांविचरेतो ॥४४॥ विप्रआहारबहुतजेविती ॥ त्यांस-
 जोहांसेदुर्मती ॥ त्याचेमुखींअरोचकरोगनिश्चितीं ॥ नसोडीतो जन्मवरी ॥४५
 एकगोविक्रयकरिती ॥ एककन्याविक्रयअर्जिती ॥ तेनरमार्जारमस्तहोती ॥
 बाळेंभक्षितीआपुलीं ॥४६॥ जोकन्याभगिनीअभिलाषी ॥ जोकामदृष्टीं पाहे
 पतिघनेसीं ॥ प्रमेहरोगहोयत्यासीं ॥ कीरबडागुत्यांतदारत ॥४७॥ प्रासाद
 भंगलिंगभंगकरी ॥ देवांचींउपकरणीअलंकारचोरी ॥ देवप्रतिष्ठाअच्छेरी ॥
 पंडुशंगहोयतेथें ॥४८॥ एकमित्रद्रोहविश्वासघातकरिती ॥ मातृपितृहत्या-
 गुरूसींसंकटींपाडिती ॥ ब्रम्हवधगोवधनवारिती ॥ आंगींसामर्थ्यअसो-
 नियमं ॥४९॥ ब्राम्हणवैसयोनीबाहेरी ॥ उत्तमान्भजेवितीगृहांतरीं ॥ सोय-
 न्यांचीप्रार्थनाकरी ॥ संग्रहणीपोटींशूलहोतीतया ॥५०॥ एककर्म्मक्षुपं
 चयज्ञकरिती ॥ एकब्राम्हणांचींसदनेंजाळिती ॥ एकदीनासींमागींनाग
 विती ॥ एकसंतांचाकरितीअपमान ॥५१॥ एककरितीगुरुछळण ॥ एकह
 णेपाहूंयांचेंलक्षण ॥ नानादोषआरोपितीअज्ञान ॥ त्यांचेंसंताननवादे ॥५२
 जोसदापितृद्वेषकरी ॥ जोब्रम्हदंडासींअच्छेरी ॥ शिवकीर्तनऐकतांआसेअं
 तरीं ॥ तरीपितृवीर्यजनव्हेतो ॥५३॥ शिवकीर्तनींनव्हेसादर ॥ तरीकर्ण
 मूळरोगीनिर्धार ॥ नसत्याचगोष्टीजल्येअपार ॥ तोदुर्दुरहोयनिर्धारें ॥
 ५४॥ शिवकीर्तनकिंवापुराणअवण ॥ तेथेंशयनकरितांसर्पहोयदारुण ॥
 एकअनिवादकछळकजाण ॥ तेपिशाचघोनींपावती ॥५५॥ एकांदेवार्चनींवी
 द्येत ॥ ब्राम्हणपूजावयाकंदाळत ॥ तीर्थप्रसादअच्छेरित ॥ त्याच्याआंखु
 डतीअंगशिरा ॥५६॥ मृगाम्हणेसींपारिंप्रअपार ॥ मममस्तकींहीईलपरम
 पार ॥ मगपारधीमूणेसत्वर ॥ जाईंस्वस्थानामृगवर्या ॥५७॥ व्याध
 शिवनामैंगजेंतेक्षणीं ॥ कंठसद्भदितअश्रुनयनीं ॥ सागुतीबिल्वदळेखंबुरी
 नी ॥ शिवावरीटाकितसे ॥५८॥ चौप्रहसंख्यापूजाचारी ॥ संपूर्णझाल्या

शिवजागरीं ॥ समजन्माचींपापेनिर्घारीं ॥ सुखींहुनीभस्मजाह्वलीं ॥ ५९ ॥ तो
 पूर्वदिशामुखप्रसाकित ॥ सुपर्णाग्रजउदयपावत ॥ आरक्तवर्णशोभादिस
 त ॥ तेचिंकुंकुमप्राचीचें ॥ ६० ॥ तोतिसरीमृगीआलीअकस्मात ॥ व्याधदे
 खिल्लाकृतांतवत ॥ म्हणेमारूनकोमजयथार्थ ॥ बाळांसींस्तनदेउनियेत्यें
 ॥ ६१ ॥ व्याधअत्यंतहर्षभरित ॥ म्हणेहीकायबोलेलशास्त्रार्थ ॥ तोऐकावा
 ह्यणत ॥ शपथकरूनीजाईतू ॥ ६२ ॥ यावरीमृगीम्हणेव्याधाऐक ॥ जोवृ-
 णदाहकग्रामदाहक ॥ गोब्राम्हणाचेंकोडीउदक ॥ क्षयरोगत्यासींनसोडी
 ॥ ६३ ॥ ब्राम्हणांचींसदनेंहरितीदेख ॥ त्यांचेपूर्वजपडतीरौरधींनिःशंक ॥
 मातृपुत्रांविघडतीएक ॥ स्त्रीपुरुषांतविघडपाडिती ॥ ६४ ॥ देवब्राम्हणादे-
 खोन ॥ घालवितनीकरितीकदांमान ॥ निदितीबोलतीकठोरवचन ॥ बभ्र
 करचरणछेदीतयांचे ॥ ६५ ॥ परवस्तुचोरावयादेख ॥ अखंडलाविल्लाअ-
 सेरोख ॥ साधुसन्मानेंमनींदुःख ॥ त्यासीनेत्ररोगतिडकानसोडिती ॥ ६६
 पुस्तकचोरतेमुकेहोती ॥ रत्नचोराचेनेत्रजाती ॥ अत्यंतगर्विष्ठमहिषहोती
 ॥ पारधीनिश्चितश्येनपक्षी ॥ ६७ ॥ भक्तांचीजोनिंदाकरित ॥ त्याच्यामुखीं
 दुर्गंधीघाणित ॥ जोमातापितयांसींताडित ॥ तुलाहोयतपालागीं ॥ ६८
 जोअत्यंतरूपण ॥ धननवेचीअणुप्रमाण ॥ तोमहासुजंगहोउन ॥ धुसंधु-
 सीतबैसेतेथें ॥ ६९ ॥ भिक्षेसिधतीश्वरआला ॥ तोजेणेरितादबडिल्ला
 ॥ शिवत्यावरीजाणकोपला ॥ संततीसंपत्तीदग्धहोय ॥ ७० ॥ ब्राम्हणबै-
 सलापान्नावरी ॥ उठवूनिघातलाबाहेरी ॥ त्याहूनियांदुराचारी ॥ दुसरा
 कोणीनसेची ॥ ७१ ॥ ऐसाधर्माधर्मऐकोन ॥ पारधीसद्दबोलेवचन ॥ स्वस्थ
 लाजाईंजलपानकरून ॥ बाळांसींस्तनदेउनयेई ॥ ७२ ॥ ऐसेंऐकोनीमृगील
 बलाद्या ॥ गेलीजलपानकरूनियां ॥ बाळेंस्तनीलावूनियां ॥ नृसकेलींति
 येनें ॥ ७३ ॥ वडीलजाहलीभ्रसूत ॥ दुसरीपतीचीकामनापुरवीत ॥ मृगरा
 जम्हणेआतांत्वरित ॥ जाउंचलाव्याधापाशीं ॥ ७४ ॥ मगपाडसांसहित
 सर्वही ॥ व्याधापाशींआलींबलाही ॥ मृगम्हणेतेसमयीं ॥ आधींमजव-
 र्धींपारयिषा ॥ ७५ ॥ मृगीम्हणेहानव्हेविधी ॥ आम्हींजाउंपतिव्याआधीं ॥

पाइसेंमूढणतीत्रिशह्नी ॥ आम्हासींवधींपारधीया ॥ ७६ ॥ त्यांचीयावचनें
तेक्षणीं ॥ पारधीसद्गद्गालामनीं ॥ अशुधारालोदल्यानयनीं ॥ लागेचर-
णींतयांच्या ॥ ७७ ॥ म्हणेधन्यजिणेमाझेझालें ॥ तुमचेनिमुरवेनिरूपण
ऐकिलें ॥ बहुतांजन्मींचेंपापजळालें ॥ पावनकेलेंशरीर ॥ ७८ ॥ मातापि-
तागुरुदेव ॥ तुम्हींचआतांमाझेसर्व ॥ कैंचासंसारसिध्याभाव ॥ पुत्रकल-
त्रसर्वलटिकें ॥ ७९ ॥ व्याधबोलेसप्रेमैकरून ॥ आतांस्त्रीकधींशिवपदपावेन
तोअकस्मातआलेंविमान ॥ शिवगणबैसलेत्यावरी ॥ १८० ॥ पंचवदनदशभु-
ज ॥ आघ्रांबरनेसलेमहाराज ॥ अद्भुततयांचेंतेज ॥ दिक्चक्रामाजीनसमा-
ये ॥ ८१ ॥ दिव्यवाद्यंवाजवित्तीकिन्नर ॥ आलापकरितीविद्याधर ॥ दिव्यसु-
भनांचेसंभार ॥ सुरगणस्वयेंवर्षती ॥ ८२ ॥ मृगेंपावलींदिव्यशरीर ॥ व्या-
धकरीसाष्टांगनमस्कार ॥ मुरवेंमूढेजयजयहरहर ॥ तोशरीरभावपाठद-
ला ॥ ८३ ॥ परिसींझगदतांलोहहोयसुवर्ण ॥ तैसाव्याधझालादशभुजपं-
चवदन ॥ शिवगणींबहुतप्रार्थून ॥ दिव्यविमानींबैसपिला ॥ ८४ ॥ मृगेंपाव-
लींदिव्यशरीर ॥ तींहीआरूढलींविमानींसमग्र ॥ व्याधान्वीस्तुतीवारंवार ॥
करितीसुरगणसर्वही ॥ ८५ ॥ व्याधनेलाशिवपदाप्रती ॥ तारामंडळींमृगेंरा-
हती ॥ अद्यापिगामींझळकती ॥ जनपाहतीसर्वडोळां ॥ ८६ ॥ सत्यवतीहृ-
दयरत्नरवाणी ॥ रसभरितबोलिलालिंगपुराणीं ॥ तेंसज्जनऐकोतदिनर-
जनीं ॥ ब्रम्हानंदैकरूनियां ॥ ८७ ॥ धन्यतेंशिवरात्रीव्रत ॥ श्रवणेंपातकेंदग्ध-
होत ॥ जेहेंपठपाकरितीसावचित्त ॥ धन्यपुण्यवंतनरतेची ॥ ८८ ॥ सज्जनश्रो-
तेनिर्जरसत्य ॥ प्राशनकरोतशिवलीलामृत ॥ निंदकअसुरकुनकींबहुत ॥
त्यांसप्राप्तकैंचेंहे ॥ ८९ ॥ कैलासनाथब्रम्हानंद ॥ तयांचेंपदकल्हारसुगंध ॥
तेथेंश्रीधरअभंगषट्पद ॥ रुंजीघालितशिवनामै ॥ ९० ॥ शिवलीलामृतग्रं-
थप्रचंड ॥ स्कंदपुराणब्रम्होत्तरखंड ॥ परिसोतसज्जनअखंड ॥ द्वितीयाऽ-
ध्यायगोडहा ॥ ९१ ॥ ॥ इतिश्रीशिवरात्रिकथासमाप्ता ॥ ॥ श्रीसांबस-
दाशिवार्यणमस्तु ॥ ॥ श्रीरक्त ॥ ॥ श्रीशुभमस्तु ॥

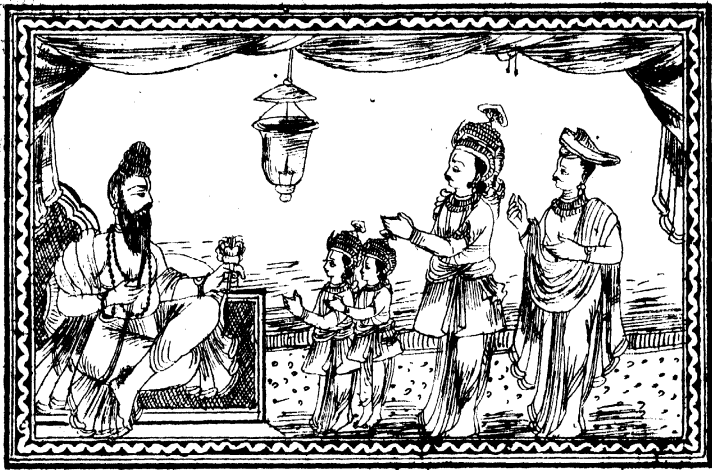
उपपुस्तकथासंग्रहः

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजयश्रीकरुणाकरा ॥ अमरवरदाकूपूरगौरा ॥ भक्तव
 स्सलापरात्परा ॥ पार्वतीवरातुजनमो ॥ १ ॥ तूंउत्पत्तिस्थितिप्रलयकारक ॥
 शरणागतजनसंरक्षक ॥ भवगजविदारणपंचमुख ॥ विघ्नहारकतूंचिपें ॥ २
 ॥ तूंत्रिगुणातीतपरब्रह्म ॥ मायाचक्रचाळकउत्तम ॥ नकळेतुझेकोणासिवर्म
 ॥ आत्मारामतूंहोसी ॥ ३ ॥ त्वद्रूपगुणांचानिश्रय ॥ श्रुतिस्मृतींसीकदानहोय ॥
 सनकादिकयोगिवर्य ॥ सक्तहृदयस्वरूपी ॥ ४ ॥ तूंनिर्विकारनिर्गुण ॥ तुजनाहीं
 स्वरूपाभिधान ॥ परीधरुनियांभक्तभिमान ॥ होसीसगुणसाकार ॥ ५ ॥ भा
 रेंतुझेस्मरणकरितां ॥ नाशहोयसर्वदुरितां ॥ आणिसुखेंत्वचामघेतां ॥ दुःख
 वार्तानुरेची ॥ ६ ॥ श्रवणमनननिदिध्यास ॥ जेनकरितीरात्रंदिवस ॥ स्वरूपप्रा
 र्सीहोयतयांस ॥ अविद्याफांसतुटेत्यांचा ॥ ७ ॥ एवंप्रकारतुझामहिमा ॥ प्रसि
 द्धअसेसर्वोत्तमा ॥ म्हणोनिमीलत्पादपद्मा ॥ पूर्णकामावंदितो ॥ ८ ॥ श्रीहो
 लिष्ठाकथाविधान ॥ प्राकृतभाषासंक्षेपेंकरून ॥ लिहावेंऐसेंझालेंमन ॥ परी
 स्वाधीनतुझ्यासर्व ॥ ९ ॥ जरीतूंकरिसीकृपापूर्णा ॥ नरीहृदयींहोईलस्फुरण ॥
 सर्वकर्तांतूंउमारमण ॥ म्हणोनिशरणतुजअसें ॥ १० ॥ नैमिषारण्यामाजीसू
 त ॥ कथासंगतीशौनकांप्रता ॥ तीप्राकृतभाषेंतमीयेथें ॥ लिहितोंकिंचितय
 थामती ॥ ११ ॥ पूर्वींत्रिपुरस्तुतारकासुर ॥ तेषोंप्रलयमांडिल्लाथोर ॥ देवपळ
 बिलेसमग्र ॥ सूर्यचंद्रधरुनिनेले ॥ १२ ॥ भागीरथ्यादिगंगापवित्र ॥ धरुनिनेई
 तारकासुर ॥ देवांगनात्याभ्रतिसुंदर ॥ दासीसमग्रकेल्यापें ॥ १३ ॥ ब्रह्माविष्णु
 शचीवर ॥ करितीकींएकांतींविचार ॥ शिबउमाकरितांएकाग्र ॥ होईलपुत्र
 षण्मुख ॥ १४ ॥ त्याचेहस्तेंमरेलतारकासुर ॥ मगबोलायूनपंचशर ॥ म्हणती
 तुवांजाडुनिसत्वर ॥ उमाशंकरऐक्यकरी ॥ १५ ॥ हिमाद्रीतपकरीव्योमकेश ॥
 मन्मथातूंमुलयींतयास ॥ मगरतीसहितरतीश ॥ हिमाद्रीपासपातला ॥ १६ ॥
 पार्वतीच्यास्वरूपांत ॥ रतीतेव्हांप्रवेशत ॥ आणिवसंतेंवनसमस्त ॥ सुवासित
 केलेपें ॥ १७ ॥ तोंशिवाच्यामानसींसतेज ॥ प्रवेशलाशाफरिध्वज ॥ पक्षीकरि
 तीबहुगजबज ॥ वृषभध्वजभ्यानविक्षेपिती ॥ १८ ॥ तेपक्षीह्लाकावयानंदिकेश्व
 र ॥ गेलाहोतातेव्हांदूर ॥ तोंपार्वतीहोउनकामातुर ॥ पावीशींस्थिरमदनाच्या

होलीकथा.

(२५९)

॥१९॥ शिवेंउघडिलेनयन ॥ तोंपुदेंदेखिलामीनकेतन ॥ म्हुणेमाड्यातपासीं
केलेविघ्न ॥ मगभाललोचनउघडिला ॥२०॥ भियालाप्रलयवैश्वानर ॥ भस्मके
लांकुसुमशर ॥ फाल्गुनपौर्णिमेसींसाचार ॥ जाळिलापंचशरशिवानों ॥२१॥
मगशियदूतभूतगण ॥ महाशब्देहाकदेउन ॥ स्मरगृहशब्दउच्चारून ॥ यथामन
उपहासिती ॥२२॥ शिवाचीआज्ञातेंपासून ॥ फाल्गुनमासींहुताशनीकरून ॥
जोहेंव्रतनपाळीपूर्ण ॥ अवदशाजाणत्याबाधी ॥२३॥ फाल्गुनशुद्धपंचमीपा-
सूनी ॥ पौर्णिमातिथीपर्यंतजाणीं ॥ काष्ठेंआणिगोवत्याआणुनी ॥ संचयक
रूनटेचणें ॥२४॥ मगनिशासुखींपूर्णदिवसीं ॥ स्नानकरुनीशुचिभूतेंसीं ॥
चांडालगृहस्थअग्नीसीं ॥ शिशुहस्तेंसींआणावा ॥२५॥ मगपेटवूनियांकां
ष्ठभार ॥ नानायाद्यांचामहागजर ॥ यथाविधीपोडशोपचार ॥ पूजासमग्रसं-
पादावी ॥२६॥ दुग्धेंघृतेंकरुनिहवन ॥ नानावस्तुदीजियेदान ॥ आणिनारि
केलादिफलार्पण ॥ कीजेनमनसाष्टांगें ॥२७॥ मगप्रदक्षिणातीनकरुनी
॥ लिंगभगांकितशब्दींजाणीं ॥ अतिआक्रोशेंसकलजनीं ॥ शंखध्वनीकश-
वा ॥२८॥ योनिनामहामहामंत्र ॥ तदिनींहाचपरमपवित्र ॥ करितांयो-
नीचानामोच्चार ॥ होलिकासत्वरप्रसन्नहोय ॥२९॥ उच्चारुनियांयोनि
नाम ॥ सर्वेस्त्रियांसींकीजेभ्रम ॥ योनिमंत्रहाविउत्तम ॥ सर्वकामनापू-
रक ॥३०॥ जोयांनिमंत्रोच्चारकरी ॥ तयांसींसंकटेंवर्षभरी ॥ कदांनबा-
धितीनिर्धारीं ॥ सुखनिरंतरप्राप्तहोय ॥३१॥ सर्वजनएकत्रमिळोन ॥ य-
थासुखेंकरावेंक्रीडन ॥ सर्वशत्रींजागरण ॥ नृत्यगायनकीजिये ॥३२॥
मगप्रातःकालींचांडालासीं ॥ स्पशोनीकीजेस्नानासीं ॥ सारोनियांनित्य
कृत्यासीं ॥ होलीधूळीसींवदिजे ॥३३॥ एवंप्रकारेंहोलिकोत्सव ॥ प्रतिव-
र्षींकरितीजेमानव ॥ तयांसीमिळेसर्ववैभव ॥ दारिद्र्यावनसेची ॥३४॥ हें
होलिकादेवीआख्यान ॥ जेनकरितीश्रवणपठण ॥ तयांचेसर्वमनोरथ
पूर्ण ॥ होतीजाणनिश्चयें ॥३५॥ इतिश्रीहोलिकाकथा ॥ समाप्तमहोड
पुराणोक्ता ॥ यांतअसेलन्यूनाधिकता ॥ तरीपूर्णताकीजेसज्जनीं ॥३६॥
इतिश्रीहोलिकाकथासंपूर्णा ॥ श्रीसांबसदाशिवाप्यमस्तु ॥ ॥ ७९ ॥

अथशिवलीलासूत.अध्याय११.

श्रीगणेशायनमः ॥ धन्यधन्यतेचिजन ॥ जेशिवभजनीपरायणा ॥ सदाशिवलीलासूतश्रवण ॥ अर्चनसदाशिवार्चं ॥ १ ॥ सूतमूढेणशौनकादिकांपतीजेरुद्राक्षधारणप्रसन्नचर्चिती ॥ त्यांच्यापुण्यासनाहींमिती ॥ त्रिजगतीतैचिधन्य ॥ २ ॥ जोसहस्ररुद्राक्षकरीधारण ॥ त्यासीचंदितीशक्रादिसुरगण ॥ तोशंकरचित्याचेंदर्शन ॥ घेनांतरतीजीवबहू ॥ ३ ॥ अथवापोडशषोडशदंडींजाण ॥ बांधावेरुद्राक्षसुलक्षण ॥ शिखेमाजीएकबांधावापूर्ण ॥ शिवस्वरूपमूढणवुनी ॥ ४ ॥ त्यावरोनकरितांस्नान ॥ तरीत्रिवेणीस्नानकेल्यासमान ॥ असोद्वादशहादशमनगटींपूर्ण ॥ रुद्राक्षबांधिजेआदरें ॥ ५ ॥ कंडींबांधावेबत्तीस ॥ मस्तकाभोंवतेचोवीस ॥ सहास्रहाकर्णीपुण्यविशेष ॥ बांधितांनिर्दोषसर्वदा ॥ ६ ॥ अष्टोत्तरशतमाळा ॥ सर्वदाअसावीगळां ॥ एकसुखीरुद्राक्षआगळा ॥ पूजितांभाग्यविशेष ॥ ७ ॥ पंचमुखवषण्मुखअष्टमुख ॥ चतुर्दशमुखवलक्ष्मीकारक ॥ सकळमंत्रसुफळदेख ॥ रुद्राक्षजपनित्यकरितां ॥ ८ ॥ नित्यरुद्राक्षपूजन ॥ तरीकेलेंजाणिजेशिवार्चन ॥ रुद्राक्षमहिभाषणमपावन ॥ इतिहासलेकायेविषयीं ॥ ९ ॥ काश्मीरदेशींचिानुपपावन ॥ ना

शिवलीलामृतअध्याय ११.

(२६५).

साभिधानमद्दसेन ॥ विवेकसंपन्नप्रधान ॥ परस्मच्चतुरपंडित ॥ १० ॥ प्रजादापाद
भूसुर ॥ धन्यमूढणतीतोचिराजेश्वर ॥ लांघनघेन्यापकरासाचार ॥ अमात्यथोर
तोचिपै ॥ ११ ॥ सुंदरपतिव्रतामृदुभाषिणी ॥ पूर्वदत्तलाधिजेऐशिका मिनी ॥ सुत
सप्ताग्यविद्वानगुणी ॥ विशेषसुकृतेंपाविजे ॥ १२ ॥ गुरुरूपावंतसर्वजथोर ॥ शिष्य
प्रज्ञावंतगुरुभक्तउदार ॥ यत्काक्षिमावंतशास्त्रज्ञसुरसफार ॥ विशेषसुकृतेलाधि
जे ॥ १३ ॥ श्रोतासप्रेमचतुरसावधान ॥ यजमानसाक्षेपीउदारपूर्ण ॥ कायाआरोग्य
सुंदरकुलीन ॥ पूर्वसुकृतेंप्रासदाय ॥ १४ ॥ असंतोषदसेनआणिप्रधान ॥ बहुतक-
रितांअनुष्ठान ॥ दोषांसीजाहनेनंदन ॥ शिवभक्तउपजतांची ॥ १५ ॥ राजपुत्रना
मसुधर्म ॥ प्रधानात्मजतारकनाम ॥ दोषेशिवभक्तनिःसीम ॥ सावधानशिवव्या
नी ॥ १६ ॥ बाळेंहोवोनीसदाप्रेमळ ॥ अनुरागचित्तीवैराग्यशीळ ॥ नैौकिकसंगें
धुयअमंगळ ॥ त्याचीसंगतीनावडेत्यां ॥ १७ ॥ पंचवर्षीदोषेकुमर ॥ लेववितीवरुत्रें
अलंकार ॥ गजमुक्तमालामनोहर ॥ नानाप्रकारेंलेवविती ॥ १८ ॥ तंवतेदोषेजण ॥
सर्वालंकारउपाधीटाकून ॥ करितीरूद्राक्षधारण ॥ भस्मचर्चितीसवांगीं ॥ १९ ॥
आवडेसर्वदाएकान ॥ श्रवणकरितीशिवलीलामृत ॥ बोलतीशिवनामावर्त्मस्य
॥ पाहणेंशिवपूजासर्वदा ॥ २० ॥ आश्चर्यकरितीरावप्रधान ॥ पांसकांनावडेवरुमृ
षण ॥ करितीरूद्राक्षभस्मधारण ॥ सदास्मरणशिवाचें ॥ २१ ॥ पिभूतीपुसोनीरू
द्राक्षकादिती ॥ मागुतीवरुत्रेंभूषणेंलेवविती ॥ तेसेवेचिब्राम्हणांअर्पिती ॥ घेती
मागुतीशिवदीक्षा ॥ २२ ॥ शिष्याकरितांबहुत ॥ परीतेनसांडितीआपुलेंव्रता ॥ रा
चप्रधानचिंताग्रस्त ॥ मूढणतीकरावेकायआतां ॥ २३ ॥ तांउगवलासुकृतमित्र ॥
घरासींआलापराशर ॥ सवेवेष्टितऋषींचेभार ॥ अपरसूर्यतेजस्वी ॥ २४ ॥ जो
कृष्णाद्वैपायनाचाजमिता ॥ त्रिकाळज्ञानीप्रतिसृष्टिकर्ता ॥ तोवसिष्ठाचानातू
तत्वतां ॥ राक्षससन्नज्याणेंकेलें ॥ २५ ॥ जेयींमनुष्येवागतीअपार ॥ तेसेचपूर्वीं
होतेरजनीचर ॥ तेपितृकैवारेसमग्र ॥ जाळिलेसन्नकरूनियां ॥ २६ ॥ जच्चेजयंसर्प
सन्नकेलें ॥ तेंआस्तिकेंमःयेंचराहविलें ॥ पराशतासीपुलस्तीनेंपार्थिलें ॥ मगवं
नलेरावणादिक ॥ २७ ॥ विरंचीसदरावृनिक्षणाभात्रें ॥ प्रतिसृष्टिकेळीविश्यामित्रें ॥
तेयींपितृकैवारेपराशरें ॥ वादीजर्जरपैकेळे ॥ २८ ॥ तेसांगावीसपूढकथा ॥ नरीवि

स्तारहोईनप्रथा ॥ पालागीध्वनितार्थबोलितोंआतां ॥ कळलेंपाहिजेनिर्धारें ॥
 ३९॥ ऐसामहाराजपराशर ॥ ज्याचानातूहोयशक्तयोगींद्र ॥ तोभद्रसेनाचाकुल
 गुरुनिर्धार ॥ पराआलाजाणोनी ॥ ३० ॥ रायप्रधानसामोरेधांवती ॥ साह्यांगेन
 मूर्नाघराशिआणिती ॥ षोडशोपचारिंपूजिती ॥ भावचिर्त्तिविशेष ॥ ३१ ॥ समस्तां
 यन्त्रेषूपणेंदेउन ॥ राफविनवीकरजोडन ॥ ह्यणेदोघेकुमररात्रंदिन ॥ ध्यानकरि
 तीशिवाचें ॥ ३२ ॥ नाचडतीवर्येंअलंकार ॥ रुद्राक्षप्रस्थावरीसदाभर ॥ येराग्य
 भीलअणुमात्र ॥ भाषणनकरितीकोणासी ॥ ३३ ॥ इंद्रियभोगावरिनाहींभर ॥ ना
 बडेराज्यभोगअणुमात्र ॥ गजवाजीयानींसमग्र ॥ आरुढावेंआवडेना ॥ ३४ ॥ पुढें
 हेकेसंराज्यकरिती ॥ हेंआम्हासींगूढपडलेचिर्त्ति ॥ मगतेदोघेकुमरआणोनीगुरुप्र
 ती ॥ दारवविलेभद्रसेनें ॥ ३५ ॥ गुरूनेंपाहिलेदृष्टासीं ॥ जैसेमित्रआणिशाशी ॥ नै
 सेनेजस्वीउपमात्यांसीं ॥ नाहींकोठेंशोधितां ॥ ३६ ॥ यावरीबोलेशक्तिसुत ॥ ह्य
 षोढेकांड्यालेशिवभक्त ॥ यांचीपूर्वकथासमस्त ॥ ऐकतूजसांगतां ॥ ३७ ॥ पू
 र्वीहेकारमीरदेशांतउत्तम ॥ महापट्टणींनदिग्राम ॥ तेथीलवारांगनामनोरम ॥
 महानंदांनामतियेचें ॥ ३८ ॥ त्याग्रामींचातोचिभूप ॥ पृथ्वीमाजीनिःसीमस्व-
 रूप ॥ ललिताकृतीपाहोनि कंदर्प ॥ तन्मयहोवोनीनृत्यकरी ॥ ३९ ॥ जैसाउगव
 लापूणंचंद्र ॥ तैसेंनिजवरीविराजछत्र ॥ रत्नखचितयानेंअपार ॥ भाग्यापार-
 नाहींतिच्या ॥ ४० ॥ रत्नमयदंडयुक्त ॥ चामरेंजीवरीसदाढाळत ॥ मणिमयपादु
 कारत्नखचित ॥ चरणींजिच्यासर्वदा ॥ ४१ ॥ विचित्रवसनेंदिव्यसुवास ॥ हिर
 प्मयपर्यंकरत्नराजस ॥ चंद्रशमीसमप्रकाश ॥ शाय्याजिचीअभिनव ॥ ४२ ॥
 दिव्याभरणींसंयुक्त ॥ आंगींसुगंधविराजित ॥ गोमहिषीखिह्दारेंबहुत ॥
 बाजीगजघरींबहुवस ॥ ४३ ॥ दासदासीअपार ॥ घरींमातासभाग्यसहोदर ॥
 तिचेंगायनऐकतांकिन्नर ॥ तटस्थहोतीकोकिळा ॥ ४४ ॥ जिचेंनृत्यकौशल्य
 देखोन ॥ सकळनृपडोलवितीमान ॥ तिचाभोगकामइच्छून ॥ भूपसभाग्यये
 तीघरा ॥ ४५ ॥ वेश्याअसोनीपतिव्रता ॥ नेमिल्लाजोपुरुषतत्वतां ॥ त्याचादि
 वसनसरतां ॥ इंद्रासहीवशनकें ॥ ४६ ॥ परमशिवभक्तविरव्यात ॥ दानरि
 लउदारबहुत ॥ सोमवारप्रदोषघ्न ॥ शिवरात्रकरिनेमानें ॥ ४७ ॥ अन्नसव-

शिवलीलापुतः अध्याय ११.

(२६३)

सदाचारवित ॥ नित्यलक्षत्रिदलीशिवपूजित ॥ ब्राम्हणहस्तैः अद्भुत ॥ अ-
भिषेककरणीशिवासीं ॥ ४८ ॥ याचकमनीजैर्जैः इच्छित ॥ तैर्तेमहानदापुरवि-
त ॥ कोटिलिंगेकरवित ॥ श्रावणमासीं अत्यादरे ॥ ४९ ॥ ऐकभद्रसेनासावधा-
ना ॥ कुक्कुटमर्करुपाळिलेप्रीतिकरुन ॥ त्यांच्यागळांरुद्राक्षबांधोन ॥ नाचूंशि-
कयिलेंकोतुकें ॥ ५० ॥ आपुलेंजेकानृत्यागार ॥ तेथेशिवलिंगस्थापिलेंसुंदर
॥ कुक्कुटमर्करुत्यांसमोर ॥ तेथेंचिबाधीप्रीतीनें ॥ ५१ ॥ करीशिवलीलापुरा-
णश्रावण ॥ तेहीऐकतीदोघेजण ॥ सवेंचिमहानंदाकरीगायन ॥ नृत्यकरीशि-
बापुढें ॥ ५२ ॥ महानंदात्यांसींसोडून ॥ नृत्यकरीकोतुकेंकरुन ॥ त्यांच्यागळां
कपाळींजाण ॥ विभूतीचर्चीस्वहस्तें ॥ ५३ ॥ एवंचित्याभंगतींकरुन ॥ त्यांस
हीघडतसेशिवभजन ॥ असोतिचेंसतपाहावयालागुन ॥ सदाशिवपातला ॥
५४ ॥ सोदागराचावेषधरिला ॥ महानंदेच्यासदनाआला ॥ त्याचेंस्वरूपदेखो-
नितेअबला ॥ तन्मयझालीतेधवां ॥ ५५ ॥ पूजाकरुनीस्वहस्तकीं ॥ त्यासंबैस-
विलेंरत्नमंचकीं ॥ तोपृथ्वीमोलचेंहस्तकीं ॥ कंकणत्याच्यादेखिलें ॥ ५६ ॥ दे-
खतांगेळीतन्मयहोडून ॥ म्हणेस्वर्गींचीवस्तुवाटेपूर्ण ॥ विश्वकर्म्यानिर्मिली
जाण ॥ मानवीकर्तृत्वनव्हेहे ॥ ५७ ॥ सोदागरेंतेकाडून ॥ तिच्याहस्तकींघातले
कंकण ॥ घेरीहोउनीआनंदघन ॥ नेमकरीतयासी ॥ ५८ ॥ पृथ्वीचेंमोलहेंकं-
कण ॥ मीहीबत्तीसलक्षणींपद्येण ॥ तीनदिवससंपूर्ण ॥ दासीतुमचीझा-
ल्येसीं ॥ ५९ ॥ तयासींतेमानवले ॥ सवेंचित्याणेंदिव्यलिंगकादिलें ॥ सूर्यप्र-
भेहनिभागले ॥ तेजवर्णिलेंनवजाय ॥ ६० ॥ लिंगदेशोनीतेवेळीं ॥ महानंदात-
न्मयझाली ॥ ह्यणेजयजयचंद्रमोळी ॥ ह्यणोनिवंदीलिंगाते ॥ ६१ ॥ ह्यणेया
लिंगाच्याप्रभेवरुनी ॥ कोटिकंकणेंटाकावींबोवाळुनी ॥ सोदागरम्हणेमहानं-
देलागुनी ॥ लिंगेठवींजतनहें ॥ ६२ ॥ ह्यणेयालिंगापासींमाझाप्राण ॥ भंग-
लेकींगेलेदग्धहोडून ॥ तरीमीअग्निप्रवेशकरीन ॥ महाकठिणाघ्नतमाझे ॥ ६३
॥ येरीनेंअवश्यम्हणून ॥ उविलेंनृत्यागारीनेडून ॥ मगदोषेंकरितीशायन ॥ रु-
त्नरवचिनमंचकीं ॥ ६४ ॥ तिचेंकैसेंआहेसत ॥ धैर्येपाहेसदाशिव ॥ अक्तना-
रावथाअभिभव ॥ कोतुकचरित्रदासवी ॥ ६५ ॥ त्याचेआज्ञेकरुन ॥ नृत्यशां

छेसलागलाअग्र ॥ जनधांवांलागलेचहूंकडोन ॥ एकचीहाकजाहली ॥ ६६ ॥
 ॥ तीससावधकरीमदनारी ॥ म्हणेअग्नीलागलाअठलवकरी ॥ येरीउठलीघा
 बरी ॥ तंववात मित्रचेतला ॥ ६७ ॥ तैशामाजीउडीघालून ॥ कंठपाशत्यांचे
 फाटून ॥ कुक्कुटमर्कटदीधलेसोडून ॥ गेलेपळोनीवनाप्रती ॥ ६८ ॥ नृत्यशा
 ळाभस्मझालीसमग्र ॥ मगशांतझालाससकर ॥ याचरीपुसेसौदागर ॥ म
 हानंदेप्रतीतेधवां ॥ ६९ ॥ माझेदिव्यलिंगआहेकीजतन ॥ महानंदाघाबरीऐ-
 कोन ॥ वक्ष्यस्थळघेतबडवून ॥ ह्यणेदिव्यलिंगदग्धझालें ॥ ७० ॥ सौदागरबो
 लेघचन ॥ नेमाचाआजिदुसरादिन ॥ मीआपलादनोंप्राण ॥ लिंगाकारणेंतु
 जवरी ॥ ७१ ॥ मगत्रिचरणचेतविला ॥ आकाशपंथीजातीज्वाळा ॥ सौदागरसि
 झ्झाला ॥ समीपआलाकुंडाच्या ॥ ७२ ॥ अतिलाघवीउभारंग ॥ जोभक्त-
 जनभयभंग ॥ उडीघालीतोसवेग ॥ नमःशिवाय म्हणवुनी ॥ ७३ ॥ ऐसेंदेख
 तांमहानंदा ॥ बोलाविलेंसर्वेब्रह्मवृंदां ॥ लुटविलीसर्वसंपदा ॥ कोशसमवेतस
 र्वही ॥ ७४ ॥ अश्वशाळागजशाळासंपूर्ण ॥ सर्वसंपत्तीसहित करीगृहदान
 ॥ महानंदेनेचानकरून ॥ भस्मअंगींचिर्चिलें ॥ ७५ ॥ रुद्राक्षसर्वांगींलेउन ॥
 हृदयींचितिलेंशिवध्यान ॥ हरहरशिवम्हणून ॥ उडीनिःशंकघातली ॥ ७६ ॥
 सूर्यबिंबिघेउदयाचळीं ॥ तैसाप्रकटलाफपालमाती ॥ दशभुजपंचवदन
 चंद्रमौळी ॥ संकटींपाळीभक्ताते ॥ ७७ ॥ माथांजरांचाभार ॥ तृतीयनेत्रवै-
 श्वानर ॥ शिरींझुळझुळांवाहेनीर ॥ अभयकरमहायोगी ॥ ७८ ॥ चंद्रकळात
 याचेशिरीं ॥ नीलकंठरवद्वांगधारी ॥ भस्मचर्चिलेंशरीरीं ॥ गजचर्मपांधुर
 ला ॥ ७९ ॥ नेसलासेच्याघांबर ॥ गळांमनुष्यमुंडांचेहार ॥ सर्वांगींघेष्टिले
 फणिवर ॥ दशभुजामिरयती ॥ ८० ॥ परचेवरकुंदुकझेळित ॥ तेवींदहाभुजा
 पसरोनिभकस्मात ॥ महानंदेसझेळूनधरित ॥ हृदयकमळींपरमात्मा ॥ ८१ ॥
 ह्यणेझालोंमीप्रसन्न ॥ महानंदेमागवरदान ॥ तीह्यणेहेनगरउद्धरून ॥ विमा
 नीबैसवींदयाळा ॥ ८२ ॥ माताबंधूसमवेत ॥ महानंदाविमानीबैसत ॥ दिव्य
 रूपमाबोनिखरित ॥ नगरसमवेतचालिली ॥ ८३ ॥ पावलींसकळशिवपदीं ॥
 जेथेनाहीआधिब्याधि ॥ क्षुधातृषाविरहितत्रिशुद्धी ॥ मेदबुद्धीकेंचीतेथे ॥

शिवलीलासृत.अध्याय ११.

(२६५).

॥८४॥ नाहींकामक्रोधद्वंद्वदुःख ॥ मदमत्सरनाहीनिःशंक ॥ जेथींवेगोडउदक
 ॥ अमृताहुनीकोटिगुणें ॥८५॥ जेथेंसुरतरूचीवनेंअपारें ॥ सुरभींचींबहुत-
 खिन्नारें ॥ चिंतामणीचींधवलागारें ॥ भक्तांकारणेंनिर्मितीं ॥८६॥ जेथेंबो-
 सणातांबोलतीशिवदास ॥ तेंतेंप्राप्तहोयतयांस ॥ शिवपदसर्वदाअविना
 श ॥ महानंदातेथेंपावली ॥८७॥ हेकथापरमसुरस ॥ पराशरसांगेभद्रसेना
 सा ॥ म्हणेहेकुमरदोधेनिःशेष ॥ कुकुटमर्कटपूर्वींचे ॥८८॥ कंठींरुद्राक्षधार
 ण ॥ भाळींविभूतीचर्चन ॥ त्याचपूर्वपुण्येंकरून ॥ सुधर्मतारकउपजले ॥८९
 हेपुंदेंराज्यकरितिलनिर्दोष ॥ बत्तीसलक्षणींढोळस ॥ शिवभजनींलावूनि
 तुम्हांस ॥ उद्धरितीलतुम्हांतें ॥९०॥ आमात्यसहितभद्रसेन ॥ गुरूसींघाली
 लोटांगण ॥ म्हणेइतुकेनिमीधन्य ॥ सुपुत्रजन्मलेउदरीं ॥९१॥ भद्रसेनबोल
 तपुदती ॥ हेराज्यकितीवर्षेंकरिती ॥ आयुष्यप्रमाणकिती ॥ सांगयथार्थगु
 रुरया ॥९२॥ बहुतकरितांनवस ॥ येवढाचपुत्रआम्हांस ॥ परमप्रियकर
 राजस ॥ प्राणाहुनीआवडेबहू ॥९३॥ तुमच्याआगमनेंकरून ॥ स्वामीम-
 जसमाधान ॥ तरीयापुत्राचेंआयुष्यप्रमाण ॥ सांगास्वामीतत्वतां ॥९४
 ऋषींम्हणेमीसत्यबोलेंनदेख ॥ तरीतुम्हांसींऐकतांवाटेल्दुःख ॥ हेसप्ता
 सकळिक ॥ दुःखार्णवींपडेलेपें ॥९५॥ प्रत्ययसदशबोलावेंवचन ॥ नातरी
 आंगासपीयेतेंसूर्यपण ॥ तुम्हांवाटेलेविषाहून ॥ विशेषतेगोष्टी ॥९६॥ भ
 द्रसेनम्हणेसत्यवचन ॥ बोलावयानकरावेंअनुमान ॥ तरीतुझ्यापुत्रासींवा
 रावर्षेंपूर्णा ॥ झालींअसतीजाणपां ॥९७॥ आजपासोनसातवेदिवसीं ॥
 मृत्युपावेलयाचसमयासीं ॥ रावऐकतांधरणीसीं ॥ मूर्च्छापेउनीपडिये-
 ला ॥९८॥ आमात्यासहितत्यास्थानीं ॥ दुःखाग्नींतगोलाआहाळोनी ॥ अं
 तःपुरींसकळकामिनी ॥ आकांतकरितीआक्रोशें ॥९९॥ करूनियाहाहाः
 कार ॥ वक्षस्थळपिटीनृपवर ॥ मगरायासींपराशर ॥ सावधकरूनीगोष्टी
 सांगे ॥१००॥ नृपश्रेष्ठानसोडींधीर ॥ ऐकएकसांगतोविचार ॥ जेंपंचभूतें
 नव्हतींसमग्र ॥ शशीमित्रनव्हतेते ॥११॥ नव्हतामायामयविकार ॥ केवळ
 ब्रह्ममयसाचार ॥ तेथेंझालेंस्फुरणजागर ॥ अहंब्रह्मम्हणानी ॥१२॥ तेध्व

(२६६)

उपयुक्तकथासंग्रहः

नीमायासत्य ॥ तेषोनिज्ञालेहंमहत्तत्त्व ॥ मगत्रिविधअहंकारहोत ॥ शि
वइच्छेकरुनियां ॥३॥ सत्याशोनिर्मिलापीतवसन ॥ रजाशोसृष्टिकर्ताद्रुहि
ण ॥ तमाशोरुद्रपरिपूर्णा ॥ सर्गस्थित्यंतकरविता ॥४॥ विधीसम्हणेसृष्टीर-
चीपूर्णा ॥ येरुम्हणेमजनाहीज्ञान ॥ मगशिवेंतयालागुन ॥ चारीवेदउपदे
शिले ॥५॥ चहूंवेदांचेंसामपूर्ण ॥ तोहारुद्राध्यायपरमपावन ॥ त्याहूनवि-
शेषगुह्यज्ञान ॥ भुवनत्रयीअसेना ॥६॥ बहुतकरींहाजतन ॥ त्याहूनआ-
णीकथोरनाहीसाधन ॥ हारुद्राध्यायशिवरूपम्हणोन ॥ श्रीशंकरस्वयं
बोले ॥७॥ जेहारुद्राध्यायऐकतीपढती ॥ त्यांच्यादर्शनेंजीवउद्धरती ॥ म
गकमलोद्भवाएकांती ॥ समपुत्रांसांगेरुद्रहा ॥८॥ मगसांप्रदायऋषींया
सोन ॥ भूतळींआलाअध्यायजाण ॥ थोरजपतपज्ञान ॥ यांहुनीअन्यनसे
ची ॥९॥ जोहाअध्यायजपेसंपूर्ण ॥ त्याचेनिदर्शनेंतीर्थेपावन ॥ स्वर्गांचेदे
वदर्शन ॥ त्याचेंघेउंडुच्छिती ॥१०॥ जपतपशिवाचन ॥ याहूनियोरना-
हीजाण ॥ रुद्रमहिमाअगाधपूर्ण ॥ कितीम्हणोनियर्णावा ॥११॥ रुद्रम
हिमावाढलाफार ॥ ओसपडलेभानुपुत्रनगर ॥ पाशसोडोनियांचमकिं-
कर ॥ रितेहिंडोलागलें ॥१२॥ मगयमेंविधीलागींपुसोन ॥ अभक्तिकृत्या
निर्मितीदारुण ॥ तीकुतर्कवादीपेदलसून ॥ त्यांच्याहृदयींसंचरली ॥
१३॥ त्यासीमत्सरवादविलानिःशेष ॥ वाटेकरावाशिवद्वेष ॥ तेणेंतेजा-
वोनीचमपुरीस ॥ महानरकींपडलेसदां ॥१४॥ यमसांगेदूतांप्रती ॥ शिव-
द्वेषीजेपापमती ॥ तेअल्यापुषीहोती ॥ नानारीतींजाचणीकरा ॥१५॥
शिवथोरविष्णुलहान ॥ हरीविशेषहरगोण ॥ ऐसेंम्हपातीजेत्यांलागुन ॥
आणोनिरकींघालावे ॥१६॥ रुद्राध्यायनावडेज्यांसीं ॥ कुंभीपाकींघाला
केंयांसीं ॥ रुद्रानुष्ठानेआयुष्यासीं ॥ वृद्धीहोयनिधारे ॥१७॥ याकरितांपद्म-
सेनाअवधारीं ॥ अयुतरुद्रावर्तनेंकरीं ॥ शिवावरीअभिषेकधारधरीं ॥ मृ-
त्युदूरीहोयसाच ॥१८॥ अथवाशतघटस्थापून ॥ दिव्यरक्षांचेपद्मवधाणू-
न ॥ रुद्रेंउदकअभिमंत्रन ॥ अभिसिंचनपुत्रांकरीं ॥१९॥ नित्यदहासहस्रआ-
वर्तनेंपूर्ण ॥ क्षोणिपाळाकरींसप्तदिन ॥ रायेंभरिलेदृढचरण ॥ सद्गदहोवोनीबो

शिवलीलामृत-अध्याय ११.

(२६७).

लत ॥१२०॥ सकळरत्नमंडितपदक ॥ स्वामीत्यांतं सुरव्यनायक ॥ काळमृ
 त्युभयशोक ॥ गुरुरक्षीत्यापासुनी ॥११॥ तरीवांआचार्यत्वकरावेंपूर्ण ॥
 तुजसर्वेआहेतेजब्राम्हण ॥ आणीकसांगसीतेबोलावून ॥ आतांविआणि
 तोंआरंभीं ॥१२॥ मगसहस्रविप्रबोलावून ॥ ज्यांचीरुद्रानुष्ठानींभक्तिपूर्णा ॥
 न्यासध्यानयुक्तपदून ॥ गुरुसासूनजेआले ॥१३॥ परदाराआणिपरधन ॥ ज्यां
 सबमनाहुनीनीचपूर्ण ॥ विरक्तसुशीलगेलियाप्राण ॥ दुष्टप्रतिग्रहनघेती ॥
 १४॥ जेशापानुग्रहसमर्थ ॥ सामर्थ्येचालोनदेतीमित्ररथ ॥ किंवासाक्षातउ
 मानाथ ॥ पुढेआणोनीउभाकरिती ॥१५॥ ऐसेलक्षणयुक्तब्राम्हण ॥ बैसला
 व्यासपिताघेडून ॥ सहस्रघटमांडून ॥ अभिमंत्रोनीस्थापिले ॥१६॥ स्वधुं
 नीचेंसलिलभरिलेपूर्ण ॥ त्यांतधाम्रपस्त्रवघालोन ॥ रुद्रघोषेंगर्जितलेझास
 ण ॥ अनुष्ठानमांडिले ॥१७॥ शास्त्रसंख्याझालेदिवस ॥ सातवेदिवशींमध्या
 न्हींआलाचंद्रांश ॥ मृत्युसमययेतांधरणीस ॥ बाळमूर्च्छितपडियेला ॥२८
 एकमुहूर्तनिश्चेष ॥ चलनवलनराहिलेंसमस्त ॥ परमघाबरलानृपनाथ ॥ गु
 रुदेतनाप्तीकारा ॥२९॥ रुद्रोदकशिंपोन ॥ सायधकेलाराजनंदन ॥ त्यासीं
 पुसतीवर्तमान ॥ बर्तलेतेचिसांग ॥१३०॥ एककाळपुरुषभयानकर्योर ॥ उ
 र्ध्वजराकपाक्षीशेंदुर ॥ विकालदाढाभयंकर ॥ नेत्ररवदिरांगारासारिरेवे ॥३१
 जोमजघेडूनजातअसतां ॥ चोघेपुरुषधांवलेतत्वतां ॥ पंचवदनदशभुज त्यांची
 साम्यता ॥ कमळभवांडींदुजीमसे ॥३२॥ तेतेजेजेसेगभस्ती ॥ दिगंतनमसं
 हारती ॥ भस्मआंगींव्याघ्रांबरदिसती ॥ दशहस्तींआयुधें ॥३३॥ तेमहारा
 जयेडून ॥ मजसोडविलेंतोडोनिबंधन ॥ त्याकाळपुरुषासींधरून ॥ करीतता
 ड्यागेलेते ॥३४॥ ऐसेंपुत्रसुरवीचेंऐकतांउत्तर ॥ षडसेनकरीजयजपकार
 ॥ ब्राम्हणांसींघालीनमस्कार ॥ आनंदाश्रूनेत्रींआले ॥३५॥ आंगींचेरोमांच
 दादले ॥ विप्रचरणींगडबडालोळे ॥ शिवनामगर्जातांतयेवेळे ॥ देवसुमनेंवर्य
 ती ॥३६॥ अनेकवाद्यांचेगजर ॥ डंकागर्जेअवध्यांतधोर ॥ सुखद्वयांचेमहास
 स्वर ॥ मृदंगबाघेंगर्जती ॥३७॥ अनेकवाद्यांचेगजर ॥ शिवलीलागातीअपार ॥
 शृंगभृंगेंकहाळायोर ॥ सनयाअपारवाजती ॥३८॥ चंद्राननाधडकतीभेरी ॥ भी

दनमायेनभोदरीं ॥ असोभद्रसेनयावरी ॥ विधियुक्तहोमकरीतसे ॥ ३२ ॥ अ-
 सोषडसभभेशोभिवंत ॥ अलंकारवरुन्नेदेत ॥ अमोलिकवस्तुअद्भुत ॥ आणो
 निअर्षीब्राम्हणांसीं ॥ १४० ॥ दक्षणेलागींभांडारं ॥ मुक्तकेलीराजेंद्रं ॥ ह्मणेआव
 रेतितुकेंभराएकसरं ॥ मार्गेपुदेंपाहूनका ॥ ४१ ॥ सर्वथाचककेलेतृप्त ॥ पुरेपुरे
 हेचीऐकिलीमात ॥ धनभारझालाबहुत ॥ म्हणोनिसोडितीगयींगयीं ॥ ४२ ॥
 ब्राम्हणदेतीमंत्राक्षता ॥ विजयकल्याणहोतुझिपासुता ॥ असाअतिआनंद
 होतअसतां ॥ तोअद्भुतवर्तलें ॥ ४३ ॥ वसंतयेतसुगंधवनीं ॥ कींकाशिसेत्रा
 वरीस्वर्धुनी ॥ कीश्वेतोत्यलेंमृडानी ॥ रमणलिंगअर्चिजे ॥ ४४ ॥ कींनिदेंव्या
 ससांपडेचिंतामणी ॥ कींक्षुधितापुदेंक्षीराभियेधांवोनी ॥ तैसाकमलोद्भव
 चंदनतेक्षणीं ॥ नारदमुनीपातला ॥ ४५ ॥ वाल्मीकसत्यवतीनंदन ॥ औता
 नपादादिकयाधुदिव्यरत्न ॥ हेशिष्यज्याचेत्रिभुवनीजाण ॥ वंभजेकांसवोंतें ॥
 ४६ ॥ जोचतुःषष्टिकळाप्रवीणनिर्मळ ॥ चतुर्दशविधाकरतळामळ ॥ जयाचें
 स्वरूपपाहताकेबळ ॥ नारायणदुसराकीं ॥ ४७ ॥ हेंकमळभवांडमोडोनी ॥
 पुनःसृष्टीकरणारमागुतेनी ॥ अन्यायविलोकितानपनीं ॥ दंडेंताडीलशका
 दिकां ॥ ४८ ॥ त्यानारदादेरवोनीतेचक्षणीं ॥ कुंडांतूनमूर्तिमंतनिधेअग्नी ॥ द
 क्षिणाग्नीगार्हपत्यआहूचनी ॥ उभेठकलेसाचार ॥ ४९ ॥ पराशरादिकसक
 ळब्राम्हण ॥ प्रधानासहितभद्रसेन ॥ धांवोनियांधरितीचरण ॥ ब्रह्मानंदेंउ-
 च्चंबळले ॥ ५० ॥ दिव्यसुगंधदिव्यसुमनीं ॥ षोडशोपचारेंपूजिलानारदमुनी ॥
 रावउभाठाकेकरजोडोनी ॥ म्हणेस्वामीअतींद्रियब्रह्मांत ॥ ५१ ॥ त्रिभुवनींगम
 नतुझेंसर्व ॥ कांहींदेरिवलेसांगअपूर्व ॥ नारदम्हणेमार्गीयेतांशिव ॥ दूतचौपे
 देरिवले ॥ ५२ ॥ दशाभुजपंचवदन ॥ तिहींमृत्युनेलाबांधोन ॥ तुझ्यापुत्राचेंचु
 कलेंभरण ॥ रुद्रानुष्ठानेंधन्यकेलें ॥ ५३ ॥ तवपुत्ररक्षणार्थतेवेळां ॥ शिवेवीर
 भद्रमुख्यपाठविला ॥ सजदेरवतांमृत्यूसपुसोंलागला ॥ शिवसुतऐकातें ॥ ५४
 तूंकोणान्याआतेंकस्तून ॥ आणीतहोतासीभद्रसेननंदन ॥ त्यासदहासहस्रव
 र्षेपूर्ण ॥ आयुष्यअसेनिश्रये ॥ ५५ ॥ तोसार्वभौमहोईलतलतां ॥ रुद्रमहिमा
 तुजठाउकअसतां ॥ शिवमहिमाउरुंधूनि तत्वतां ॥ कैसाआणीतहोतासी ५६

शिवटीलामृत.अध्याय११.

(२६९)

मगचित्रगुप्तापुसेसूर्यनंदन ॥ पत्रिकापाहितीवानून ॥ तंवद्वादशवर्षींमृत्क
 चिन्ह ॥ गंडांतरथोरहोते ॥ ५७ ॥ तेमहत्युष्येनिरसूनिसहज ॥ दहासहस्रवर्षेकरावे
 राज्य ॥ मगतोसूर्यनंदनमहाराज ॥ स्वापराधेकष्टीबहू ॥ ५८ ॥ मगरुभाठाकुनीकृतां
 त ॥ करजोडूनीस्त्वनकरित ॥ हेअपर्णाधयहिमनगजामात ॥ अपराधनकृतांघड
 लाहा ॥ ५९ ॥ ऐसेनारदेसांगतातेक्षणीं ॥ रायेपायांवरघातकीडोवणी ॥ आणी
 कसहस्त्ररुद्रेकरूनी ॥ महोत्साहकरितसे ॥ १६० ॥ शतरुद्रकरितांनिःशेष ॥ शता
 युषीहोयतोपुरुष ॥ हाअध्यायपढतांनिदोष ॥ तोशिवरूपयान्चदेहीं ॥ ६१ ॥ तो
 तेथेचींझालामुक्त ॥ त्याचेतीर्थीतरतीबहुत ॥ असोयावरीब्रम्हसुत ॥ अंतर्धान
 पावला ॥ ६२ ॥ आनंदमयशक्तिनंदन ॥ रायेशतपद्मेडून ॥ तोषविलागुरुसंपूर्ण
 ॥ ऋषीसहितजाताझाला ॥ ६३ ॥ भद्रसेनआरव्यानजेपढती ॥ त्यांसहोपआयु
 ष्यसंतती ॥ त्यांसकाळनबाधेअंती ॥ वंदोनिनेतीशिवपदा ॥ ६४ ॥ दशशतकपि
 लादान ॥ ऐकतांपढतांघडेपुण्य ॥ केलेअसेलअपश्यभक्षण ॥ सुरापानब्रम्हह
 त्या ॥ ६५ ॥ एवमहापापपर्वततत्वता ॥ भस्महोतीश्रवणकरितां ॥ हाअध्यायत्रि
 काळींचाचितां ॥ गंडांतरेंदूरहोती ॥ ६६ ॥ पायरीकलियुर्गीनिःशेष ॥ शिवकीर्त
 नाचामहिमाविशेष ॥ आयुष्यहीनलोकांस ॥ अनुष्ठानहंचेनिर्धारें ॥ ६७ ॥ मगतो
 रावभद्रसेन ॥ सुधर्मपुत्रासराज्यदेडून ॥ युवराज्यतारकालागून ॥ देताझालाते
 काळीं ॥ ६८ ॥ मगप्रधानासमवेतरावजाणा ॥ जाताझालातपोवना ॥ शिवअनुष्ठा
 नरुद्रध्याना ॥ करितांमहारुद्रतोषला ॥ ६९ ॥ विमानीबैसवूनित्वरित ॥ रावम
 धाननेलेमिरवित ॥ विधिलोकवैकुण्ठीवासबहुत ॥ स्वेच्छेकरूनीराहिते ॥ ७०
 ॥ शेवटींशिवपदासींपावून ॥ राहितेशिवरूपहोडून ॥ अकरावाअध्यापजाण ॥
 स्वरूपएकादशरुद्रांचें ॥ ७१ ॥ हाअध्यायकरितांश्रवण ॥ एकादशरुद्रांसमाधा
 न ॥ कींहाकल्पद्रूमसंपूर्ण ॥ इच्छितेंफळदेणार ॥ ७२ ॥ मृत्युंजयजपरुद्रानुष्ठा
 न ॥ त्यासिनबाधीमृहृपीडाविघ्न ॥ पिशाचबाधारोगदारुण ॥ नबाधीचकदाही
 ॥ ७३ ॥ येथेंजोमानीलअविश्वास ॥ तोअत्यायुषीहोईलतामस ॥ हेजोनिंदीतोषां
 ङ्हाळनिःशेष ॥ त्याचविदाळनव्हावा ॥ ७४ ॥ त्यासप्रसवोनीवांझालीमाता ॥ त्या
 चीसंगतीनधरावीतत्वतां ॥ त्यासींसंभाषणकरितां ॥ महापातकजाणिजे ॥ ७५ ॥

तेआपुल्यागृह्णासनाणावे ॥ आपणत्यांच्यासदनानजावें ॥ तेत्यजवेजीवेंभा-
 वें ॥ जेवींसुशीलेंहिंसकगृह ॥ ७६ ॥ जोप्रत्यक्षप्रक्षितोविष ॥ जेसूर्खबैसतीत्याचे
 पंक्तीस ॥ त्यांसीमृत्युआत्मापागोष्टीस ॥ संदेहकांहींअसेना ॥ ७७ ॥ असोस
 र्वभायेंनिश्चित ॥ अखंडपाहावेंशिवलीलामृत ॥ हेंनघडेजरीत्वरित ॥ हाअध्या
 यतरीघाचावा ॥ ७८ ॥ याअध्यायाचेंकरितांअनुष्ठान ॥ त्यांसीनित्यरुद्रके
 त्याचेंपुण्य ॥ त्याचेघरींअनुदिन ॥ ब्रम्हानंदप्रकटेत्त ॥ ७९ ॥ अपर्णाहृदया
 झूमित्तिंद ॥ श्रीधरस्वामीतोब्रम्हानंद ॥ जोजगदानंदमूळकंद ॥ अमंगनवि
 टेकात्तत्रयीं ॥ ९८ ॥ इतिश्रीशिवलीलामृतस्कंदपुराणोपरि०एकादशोऽ
 ध्यायगोडहा ॥ ११ ॥ ॥ श्रीसांबसदाशिवापणमस्तु ॥ ॥ ६३ ॥

अथगणपतीचेश्लोकप्रारंभः

घोरहानकोफारकष्टदो ॥ निजहितासमीव्यर्थगुंतलो ॥
 यारिंशीघ्रसंसारयातना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥ १ ॥
 विषयगोडिहेलागलीमना ॥ यामुळेंअसेघातआपुला ॥
 कळुनियांअशीभ्रान्तिजाइना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥ २ ॥
 त्रिविधतापहाजाळितोअती ॥ कामक्रोधहेजाणपीडिती ॥
 चिन्तसर्यथास्वस्थराहिना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥ ३ ॥
 स्त्रीधनादिहेंआठवेमनीं ॥ छंदहाचिरेदिवसयामिनीं ॥
 विसरळोंतुलादीनपाळणा ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥ ४ ॥
 माउलीपिताबंधुसोयरा ॥ तंचिआमुचानिअखरवरा ॥
 शरणतूजमींविघ्नभंजना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥ ५ ॥
 म्हणवितोंतुझादासयाजनीं ॥ सकळव्यापकाजाणसीमनीं ॥
 भुक्तिमुक्तिदेभक्तपालना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥ ६ ॥
 कायकायरेसाधनेंकरूं ॥ मीअसेंतुझेसूर्खलेकरूं ॥
 विटंबितीमलाहैतभावना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥ ७ ॥

गणपतीचे श्लोक.

(२७१)

विषयचिंतने शोकपावलो ॥ देहबुद्धिने व्यर्थनाडलो ॥
 भालचंद्रजीतोडिंबंधना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥८॥
 गजमुखानुझीवाटपाहता ॥ नयनशीणलेजाणतत्यतां ॥
 भेटसीकधीभ्रमनिवारणा ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥९॥
 प्रभुसमर्थतूआमुचे शिरीं ॥ वेष्टिलोअसेविषयपामरीं ॥
 नचलहेचिरेवाटतेमना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥१०॥
 अगुणअद्वयानुपरात्यरा ॥ पारनेणवेविधिहरीहरां ॥
 अचलनिर्मलानित्यनिर्गुणा ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥११॥
 जीवनव्यर्थहेतूजवेगळे ॥ स्वहितआपुलेकापसाधिले ॥
 सुरवनसेसदामोहयातना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥१२॥
 फारसेमलाबोलतानपे ॥ पाउलेतुझीदेरिविलींस्वये ॥
 मांडिलीअसेबहुतवल्गना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥१३॥
 दीनबंधुहेब्रीदआपुले ॥ साचतूकरींदाविंपाउले ॥
 मंगलात्तयाविश्वजीवना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥१४॥
 नाशवंतरेसर्वसंपदा ॥ हेनकोमलापावएकदा ॥
 क्षेमदेउनीचिंतरंजना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥१५॥
 जातसेघडीपलयुगापरी ॥ लागलीतुझीरखंतिअंतरीं ॥
 स्वामिआमुचाविरहसाहिना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥१६॥
 कळेलेतेंकरींविनवणेंकिती ॥ तारीअथवामारिगणपती ॥
 सकलदोषसंकषणाशना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥१७॥
 आवडेमलात्रिभुवनाकृती ॥ पूजुनीबरीकरिनभारती ॥
 धांवपावरेमोदकाशना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥१८॥
 हृदयकठिपातूनकरिसर्यथा ॥ अंतआमुचापाहसिपूरता ॥
 सिद्धिबहुआमुषकवाहना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥१९॥
 कल्पवृक्षतूकामधेनुवा ॥ लाविजेस्तनीजीविंच्याजीवा ॥
 हाचिहेतुरेशेषभूषणा ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥२०॥

उपयुक्तकथासंग्रहः

तारिमोरयादुःखसामरीं ॥ गोसाविनंदनप्रार्थनाकरि ॥
आसयामनीजाणचिद्धना ॥ हेदयानिधेश्रीगजानना ॥ २१ ॥

अथशिवस्तुतिप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ कैलासराणाशिवचंद्रमौली ॥ फणींद्रमायांमुगुटींझ
ळाळी ॥ कारुण्यसिंधूभवदुःखहारी ॥ तुजविणशंभोमजकोणतारी ॥ १ ॥
रवींदुदावानलपूर्णभाळी ॥ स्वतेजनेत्रीतिमिरांधजाळी ॥ ब्रह्मांडधीशामद-
नांतकारी ॥ तुजवीणशंभोमजकोणतारी ॥ २ ॥ जराविभूतीउद्विचंदनाची ॥ क
पालमाळाप्रितगोमतीची ॥ पंचाननाविधनिवांतकारी ॥ तुजवीणशंभोमजको
णतारी ॥ ३ ॥ वैराग्ययोगीशिवशूलपाणी ॥ सदासमाधीनिजबोधवाणी ॥ उमा
निवासान्निपुरांतकारी ॥ तुज ० ॥ ४ ॥ उदारमेरुपतिशैलजेचा ॥ श्रीविश्वनाथमूहण
तीसुरांचा ॥ दयानिधीतोगजचर्मधारी ॥ तुज ० ॥ ५ ॥ ब्रह्मादिवंदीभमरादिनाथ
॥ भुजंगमाळाधरिसोमकांत ॥ गंगशिरितीमहादोषहारी ॥ तुज ० ॥ ६ ॥ कर्पूरगौर
गिरिजाविराजे ॥ हालाहलकंठनिळाचसाजे ॥ दारिद्र्यदुःखेस्मरणोनिवारी ॥ तुज ०
॥ ७ ॥ स्मशानक्रीडाकरितांसुखावे ॥ तोदेवचूडामणिकोणआहे ॥ उदासमूर्तीज
राभस्मधारी ॥ तुज ० ॥ ८ ॥ भूतादिनाथअस्त्रितकाचा ॥ तोस्वामिसाझाध्वज
शांभवाचा ॥ राजामहेशबहुबाहुधारी ॥ तुज ० ॥ ९ ॥ नंदीहराचाहरिनंदिकेश ॥
श्रीविश्वनाथमूहणतीसुरेश ॥ सदाशिवव्यापकतापहारी ॥ तुज ० ॥ १० ॥ प्रयान
कीभोमविक्राळनग्न ॥ लीलाविनोदेंकरिकामभग्न ॥ तोरुद्रविश्वंभरदक्षमारी ॥
तुज ० ॥ ११ ॥ इच्छाहरीचीजगहेविशाळ ॥ पाळीरचीतोरिब्रह्मगोळ ॥ उमाप
तिभैरवविघ्नहारी ॥ तुज ० ॥ १२ ॥ सागीरथीतीरसदापवित्र ॥ जेथेअसेतारक
ब्रह्मंत्र ॥ विशेषविश्वंभरत्रिपुरांतकारी ॥ तुज ० ॥ १३ ॥ प्रयागवैष्णिसकळाह
राच्या ॥ पादारविदींवाहतीहरीच्या ॥ मंदाकिनीमंगळमोक्षंकारी ॥ तु ० ॥ १४ ॥
कीर्तीहरीचीस्तुतिबोलवेना ॥ कैवल्यदातामनुजांकळेना ॥ एकायनाथाविष
अंगिकारी ॥ तुजवीणशंभोमजकोणतारी ॥ १५ ॥ सर्वांतरीच्यापकजोनि-
यंता ॥ तोप्रणालिंगाजवळीमहंता ॥ अंकींउमातेगिरिरूपधारी ॥ तुजवी

शिवस्तुति.

. (२७३) .

णशंभोमजकोणतारी ॥ ५६ ॥ सदातपस्वीअसेकामधेनु ॥ सदासतेजशशिको
 टिभानू ॥ गौरीपतीसदासस्मधारी ॥ तुजविणशंभो ॥ ५७ ॥ कर्पूरगौरस्मर-
 त्याविसाया ॥ चिंताहरीतोभजकांसदैवा ॥ अतिस्वहितसुचनाविचारी ॥ तुज
 वीण ॥ ५८ ॥ विरामकाळीविकळशरीर ॥ उदासचिन्तीनधरीचधीर ॥ चिंतामणी
 चिंतनेचिन्तहारी ॥ तुजवीण ॥ ५९ ॥ सुरवावसानेसकळसुरवार्त्ती ॥ दुःखाव-
 सानेटळतीजगाची ॥ देहावसानेधरणीथरारी ॥ तुजवीण ॥ ६० ॥ अनुहात
 शब्दगगनीनमाय ॥ तिचेविनोदेभवशून्यहोय ॥ कथानिजांगेकरुणाकुमा-
 री ॥ तुजवीण ॥ ६१ ॥ शांतीस्वलीलावदनीविलासे ॥ ब्रम्हांडगोळाअसुनी
 नदीसे ॥ भिड्डीभवानीशिवब्रम्हचारी ॥ तुजवीण ॥ ६२ ॥ पीतांबरमंडि
 तनाभिन्याची ॥ शांभाजडितवरिकिंकिणीची ॥ श्रीदेवदत्तदुरितांतकारी
 ॥ तुजवीण ॥ ६३ ॥ जिवाशिवाचीजडलीसमाधि ॥ विटलाभपंचतुटलीउ-
 पाधि ॥ शरद्वस्वरेगर्जतिवेदचारी ॥ तुजवीण ॥ ६४ ॥ निधानकुंभपरत्ताअ
 भंग ॥ पहानिजांगेदिवय्यंतिळिंग ॥ गंभीरधीरधुरचक्रधारी ॥ तुजवी
 ॥ ६५ ॥ मंदारबिल्वेबकुलेसुवासी ॥ मालापवित्रवाहाशंकरासी ॥ काशीपु-
 रीभैरवविश्वतारी ॥ तुजवीण ॥ ६६ ॥ जाईजुईचंपकपुष्पजाती ॥ शोभेग
 ळंमालतिपुष्पहारी ॥ मतापस्येशरचापधारी ॥ तुजवीण ॥ ६७ ॥ अलक्ष
 मुद्राअवर्णांप्रकाश ॥ संपूर्णशोभावदनीविलासे ॥ नेईसुपथंभवपैलपारी
 ॥ तुजवीण ॥ ६८ ॥ नागेशनामसकळजिह्वाळा ॥ मनाजपेरेशिवमंत्रमाळा
 ॥ पंचाक्षरीध्यानगुहाविदारी ॥ तुजवीण ॥ ६९ ॥ एकांतियेरेगुरुदासस्वा-
 मी ॥ चैतन्यरूपीशिवसुरवनामी ॥ शिणळोदपाळाबहुसालभारी ॥ तुज
 वीण ॥ ७० ॥ शास्त्राभ्यासनकोश्रुतीपटुनकोतीर्थासिजाडुनको ॥ योगा-
 भ्यासनकोम्रतेमखनकोतीत्रेतपेतीनको ॥ काळाचेंभयमानसीधरुनको
 दुष्टांसिशंकुनको ॥ ज्याचीयास्मरणेपतीततरतीतोशंभुसोडुनको ॥ ७१ ॥
 ॥ इतिवामनविरचितश्रीशिवस्तुतिसमाप्ता ॥ ॥ ७२ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥

अथश्रीपांडुरंगस्तोत्रप्रारं.

श्रीगणेशायनमः ॥ विठोपंदरीभूमिवैकुण्ठकेली ॥ स्वदासांसयेतूकरायास्त
केली ॥ सदारंगहीइच्छिसीसाधुसंगा ॥ नमस्कारमाझातुलापांडुरंगा ॥
१॥ विशोभक्तिनेमोक्षहीतुच्छकेला ॥ गुणांगावयादेवतोहीभुकेला ॥ धरीपाउ
लेस्वनेदीचंद्रभागा ॥ नमस्कार॥ २॥ हरेतूमचीभक्तिकेलीअजाची ॥ अशीम
क्तियापुंडलीकाद्विजाची ॥ नतींकीडशीत्यागुनीश्रीरमागा ॥ नमस्कार॥ ३॥
प्रभूपुआलीचित्तवनीसुरावी ॥ सदाप्रेमसत्कीर्तिलोकींउराची ॥ मनचीहिनेंवा-
सनातुच्छभंगा ॥ नमस्कार॥ ४॥ रुपाळाबहूतरिलेदीनदास ॥ नकोहोउंबा
प्रामलातूउदास ॥ त्वरेउड्डीदेउनीनामगंगा ॥ नमस्कार॥ ५॥ अजामाउली
सर्वविश्वासदावी ॥ क्षणाचानआयुष्यविश्वासदावी ॥ म्हणोनीत्वरेइच्छितो
पादसंगा ॥ नमस्कार॥ ६॥ भवघ्नाभवार्थीभरेपूर्णपाणी ॥ बुडाळोंसरव्या
धांयदेतूर्पापाणी ॥ जनींआदिमायाकरीथोरदंगा ॥ नमस्कार॥ ७॥ रमेशाम
लाअल्पधीळाविलोकीं ॥ तुझीभक्तिहेसत्त्वजालाविलोकीं ॥ असातूर्णना
रायणादेसुसंगा ॥ नमस्कार॥ ८॥ ॥ इतिपांडुरंगापृक्तस्तोत्रसमाप्त ॥ ॥

अथश्रीगोविंदाष्टकस्तोत्रप्रारं.

गोविंदगोपसरवगो द्विजसाधुपाळा ॥ गोवर्धनाचलधरावसुदेवबाळा ॥ गोपी
मनोहरतनोजगदीश्वराहो ॥ गोविंदजीतवपदींममचिन्तराहो ॥ १॥
विंध्याचलोपमपडोतवपादपद्मीं ॥ हादेहदंडवतन्यास्वविकुंठसर्त्रीं ॥ मीअज्ञदी
नमतिहीनदयाकराहो ॥ गोविंदजीतवपदींममचिन्तराहो ॥ २॥
दामोदराफणिफणावरिरूपनाचे ॥ तेदावुनीपरिहरींभ्रमममनानचे ॥ पीतांब
रारिदरपद्मगदाधराहो ॥ गोविंदजीतवपदींममचिन्तराहो ॥ ३॥
यद्मनिर्गुणपरात्परनिर्विकार ॥ सत्याक्षराद्यहिअनंतपुराणसार ॥ तेतूचि
निश्चययलाकळलाब्रराहो ॥ गोविंदजीतवपदींममचिन्तराहो ॥ ४॥

गोविंदाष्टकस्तोत्र.

(२७५)

नत्राणकारकदुजाभवदुःखहर्ता ॥ धर्ताविनाशकहिदुःखअशेषकर्ता ॥ भ
र्ताप्रभोसकळतूजगदकुराहो ॥ गोविंदजीतवपदीममचिन्तराहो ॥ ५ ॥

मोपाक्रियाअखिलहीतुजवीणबापा ॥ गोविंदनामपथहाचिकर्त्तीतसोपा ॥
बापाअपारतरलेमजउद्धराहो ॥ गोविंदजीतवपदीममचिन्तराहो ॥ ६ ॥

स्तुत्यर्थहाहिनकळेभजनीनरूढ ॥ मीधृष्टनष्टअतिदुष्टकनिष्टमूढ ॥ हेदीनवत्स
लमलाचरणींधराहो ॥ गोविंदजीतवपदीममचिन्तराहो ॥ ७ ॥

तेसाधुसंगतहरेतुजआठवीती ॥ चिन्तीत्तदंबुजिंपदांबुजसांठवीती ॥ नारा
यणमजहिभृत्यतसाकराहो ॥ गोविंदजीतवपदीममचिन्तराहो ॥ ८ ॥

॥ इतिगोविंदाष्टकस्तोत्रसंपूर्णम् ॥

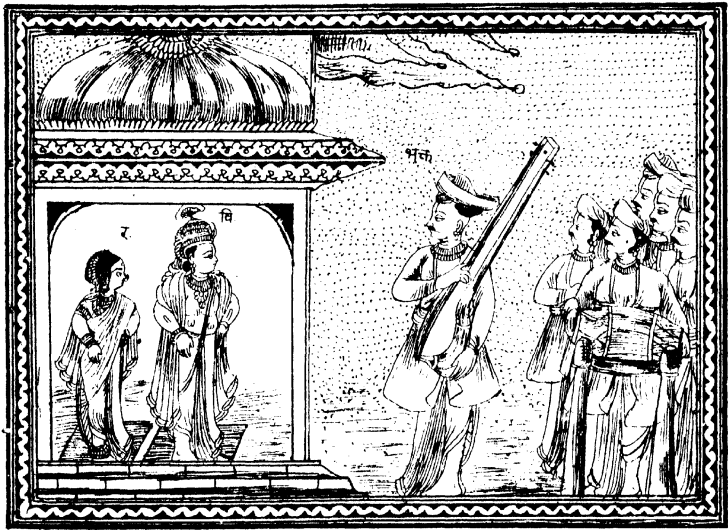
अथमारुतिस्तोत्रप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीभजनीत्तदपरत्त्वमरुकुमारा ॥ तारावयास्वफजनावस्
सीउदारा ॥ लावींसदामममनस्वपदस्मराया ॥ साष्टांगतूजनमितोकंपियूथरा
या ॥ १ ॥ ब्रह्मांजुलिस्तविततूजसुरासुरादि ॥ त्वद्विक्रमाकथितिसांबगदाधरा
दि ॥ मीहीनबुद्धिनसुचेस्तुतिहीकराया ॥ साष्टांगतूजनमितोकंपियूथराया ॥ २ ॥
तुभ्यप्रकीर्तिंवरामपदाब्जभृंगा ॥ सिद्धीसमग्रतुजवंदितिअंतरंगा ॥ यज्ञांग
तूप्रकटसीव्यसनेंहराया ॥ साष्टांगतूजनमितोकंपियूथराया ॥ ३ ॥ भीतीपि
शाचतवनमजपेतयाते ॥ देवांसहीसुरवधडेतवदृष्टिपाते ॥ दासांतुड्याभ्र
मकरीनकदापिमाया ॥ साष्टांगतूजन ॥ ४ ॥ मर्त्यांसतूंभवनिधीपरपायनौका ॥
क्षारोदलंधुनितुयांवशकेल्लिका ॥ द्रोणाद्रिउद्धरिसिधोरसजीवव्हाया ॥ सा
ष्टांगतूजनमितोकंपियूथराया ॥ ५ ॥ मारुनिदुष्टकरिसीसुस्त्रिरामचंद्रा ॥ सीता
समर्पिसितयासदयासमुद्रा ॥ तत्थ्याननिष्टवससीचिरजीवकाया ॥ साष्टांग ॥
॥ ६ ॥ रुद्रावतारअवनीवरितूंचिदेवा ॥ मीलेंकस्तुतिकरंनकळेसुसेवा ॥ योगी
श्वराप्रकटहोमजउद्धराया ॥ साष्टांग ॥ ७ ॥ तत्कालदासभयरोगनिष्टन्निवर्त्ता ॥
तूजाणसीगुणनिधेसकळांतरासा ॥ भीदीनतूपरमदीनदयालुवर्था ॥ साष्टांग ॥ ८ ॥

(२७६)

उपयुक्तकथासंग्रह.

धेतीअनन्यशरणाप्रतितूजभावे ॥ त्यांच्याअशेषरुजिनाहरिसीस्वभावे ॥ हु
प्रकारतूकरिसिदासतुरीकराया ॥ साष्टांग ॥ १ ॥ नक्षत्रमंडळहिभेदुनिउ-
र्ध्वहोते ॥ उड्डाणकार्यविषयींकरिसीथहोते ॥ धांवेमहाबलनिधेममशंकरा
या ॥ साष्टांग ॥ १० ॥ मत्सीतिहेनवपदींचिरकालराहो ॥ दृष्टीसुधासमतुझी
मजपूर्णापाहो ॥ नारायणास्तवतुझानकळेकराया ॥ साष्टांगतूजनमितोकपि
पूथराया ॥ ११ ॥ इतिनारायणविरचितंमारुत्येकादशनीस्तोत्रंसंपूर्णम् ॥

अथभजनप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥ श्रीगुरुदेवदात्रेयायनमः ॥ गुरुब्रह्म
गुरुर्विष्णुगुरुर्देवोमहेश्वरः ॥ गुरुरेकःपरब्रह्मतस्मैश्रीगुरवेनमः ॥ १ ॥ श्लोक
॥ मनोजयमारुतनुल्यवेगंजितेन्द्रियंबुद्धिमतावरिष्ठं ॥ यातास्जंवानरपूथमुख्यं
॥ श्रीरामदूतंशरणंप्रपद्ये ॥ २ ॥ ॥ भजन ॥ ॥ जयगुरुजयजयगुरुजयजय
परब्रह्मसद्गुरु ॥ चारीमुक्तीदायकदाताउदारकल्पतरु ॥ जय ॥ रूपजयाचे
मनबुद्धीपरवाचेअगोचरु ॥ जय ॥ अलक्ष्यअनाम्यअरूपअद्वयअक्षयपरा
त्यरु ॥ जय ॥ आत्मारामरामदासगोपालकरुणाकरु ॥ जय ॥ ४ ॥ ॥

अभंग ॥ ॥ येगेयेगेविठाबाई ॥ आम्हांअनाथांचेआई ॥१॥ श्रीमाआ
 णिचंद्रभागा ॥ तुझ्याचरणींच्यागंगा ॥२॥ इतुक्यांसहितत्वांबायावे ॥ माझे
 रंगणींनाचावे ॥३॥ माझारंगतुझेगुणी ॥ म्हणेनामयाचीजनी ॥४॥ ॥ **भज**
न ॥ ॥ येगेमायविठाई ॥ तुजविणगमेनाकरूंमीकाई ॥ ॥ **अभंग** ॥ ॥ वेद
 व्यासगुरु ॥ तुम्हांमाझानमस्कारु ॥१॥ माझेकल्याणकरावे ॥ मजदासपदथा
 वे ॥२॥ आनंदनिधान ॥ कृष्णमूर्तीनारायण ॥३॥ ज्योतीम्हणेदीनोद्वारा ॥ कृ-
 पासिंधूजीदानारा ॥४॥ ॥ **भजन** ॥ ॥ नारायणविधिअत्रीनाथ ॥ दनजना
 रदनएकनाथ ॥ ॥ **अभंग** ॥ ॥ जेसेतेसेतारी ॥ तुजशरणागतहरी ॥१॥
 आतांनपाहिजेकेले ॥ ब्रीदत्तिकेचीआपुले ॥२॥ शकूनहीचित्त ॥ परीम्ह-
 णवितोषक्त ॥३॥ मजकोणपुसेरंका ॥ नामसांगेतुझेतुका ॥४॥ ॥ **भजन** ॥
 राधारमणासांवळिया ॥ चित्तचोरव्यागोंवळिया ॥ ॥ **अभंग** ॥ ॥ माझे
 सागणेंतेंकिती ॥ दातालक्षुमीचापती ॥१॥ नान्हेलियापितांपाणी ॥ वेणेंगें
 गानोहेउणी ॥२॥ कल्पतरूझालादाता ॥ तेथेंपोटांचामागता ॥३॥ तुकाम्हणे
 संतध्यातां ॥ परब्रम्हआलेहाता ॥४॥ ॥ **भजन** ॥ ॥ रघुपति राघवराजा
 राम ॥ पतीतपावनसीताराम ॥ ॥ **अभंग** ॥ ॥ कोठेंगुंतलासीयोगीयां-
 चेध्यानी ॥ आनंदकीर्तनीपंदरीणी ॥१॥ कवण्याकाजाकोठेंपडियेलीगुंती ॥
 कानींनपडतीबोलमाझे ॥२॥ कायशेषशायनींसुखेंनिदाआली ॥ सोयसांडी
 येलीमाझीदेवा ॥३॥ तुकाम्हणेकोठेंगुंतलेतीसांगा ॥ कितीपांडुरंगायात्पा
 हूं ॥४॥ ॥ **भजन** ॥ ॥ पतीतपावनरामा ॥ ॥ **अभंग** ॥ ॥ हेचिदेवापेंभा
 गत ॥ चरणसेवाअखंडित ॥१॥ वासदेईपंदरीचा ॥ सदासंगहरिदासांचा ॥
 २॥ जन्महोकांपलत्यायाती ॥ परीनचुकोतुझीभक्ती ॥३॥ नामाम्हणेकमळा-
 पती ॥ हेचिघावेपुढतापुढती ॥४॥ ॥ **भजन** ॥ ॥ रामनारायणहरीनाराय
 ण ॥ ॥ **अभंग** ॥ ॥ प्रतिग्रतानेणेआणिकाचीस्तुती ॥ सर्वभावेपतीध्यानीं
 मनीं ॥१॥ तैसेंमाझेमनएकविधझालें ॥ नावडेविठ्ठलाविणदुजे ॥२॥ सूर्यविका
 सिनीनघेचंद्रकळा ॥ गायतेकोकिलानसतेंसी ॥३॥ तुकाम्हणेबाबमानेपुढेंनाचे ॥
 बोलआणीकाचेनावडती ॥४॥ ॥ **भजन** ॥ ॥ विठाबाइगविठाबाई ॥ छंद

लागलातुझेपाईं ॥ ॥ **अभंग** ॥ ॥ नामगाउं नामध्याउं ॥ नामविठोबालावाहं
 ॥१॥ आम्हीदेवाचेदेवाचे ॥ दासपंढरीरायाचे ॥२॥ टाळविणाघेउंहातीं ॥ विठुरा
 जगाउंगीतीं ॥३॥ नामाम्हाणेलाखोलिसदा ॥ नित्यवाहातसेगोविंदा ॥ ४ ॥
 ॥ **भजन** ॥ ॥ जयजयरामकृष्णारामराम ॥ सीतारामरामराम ॥ ॥ **अभंग**
 ॥ आपुलियाबळेनाहीं बोलवत ॥ सरवाभगवंतबाचात्याची ॥१॥ साळुर्यतेके
 सीबोलेमंजुळावाणी ॥ शीकवीताधणीवेगळाची ॥२॥ कायम्यांपामरेंबोला
 वींउत्तरे ॥ परित्याविश्वंभरेंबोलवीले ॥३॥ तुकाम्हाणेत्याचीकोणजाणेकळा
 ॥ वागवीपांगुळापायांवीण ॥४॥ ॥ **भजन** ॥ ॥ जयजयनारायणहरी ॥ ॥
अभंग ॥ ॥ पंढरीपंढरी ॥ विदूरायाचीनगरी ॥१॥ भवताषीं वरेचावेदा ॥ मध्यें
 पंढरीचाहुडा ॥२॥ गस्तफारेचहूकोनीं ॥ टाळमृदंगाचीध्वनी ॥३॥ ऐसेंस्थळ-
 आहेकोठे ॥ तुकयालाविठुलपेटे ॥४॥ ॥ **भजन** ॥ ॥ मारुतिरायाबलषी-
 मा ॥ शरणआळोंमजघाप्रेमा ॥ ॥ **अभंग** ॥ ॥ सुंदरतेंध्यानउभेविठेवरी ॥
 कजरकवरीवेधोनियां ॥१॥ मकरकुंडलेंतळपतीअवणी ॥ कंठींकोस्तुभमणि
 वीराजित ॥२॥ गळंतुळसीहार कासेपीतांबर ॥ आवडेनिरंतरहेचिध्यान ॥
 ३॥ तुकाम्हाणेमाझेहेचिसर्वसुख ॥ पाहीनश्रीमुखआवडीनें ॥४॥ ॥ **भजन** ॥
 हरिरामरामराम ॥ सीतारामरामराम ॥ ॥ **अभंग** ॥ ॥ एकप्रहररात्रझाली
 फेरीविठुलाचीआली ॥१॥ नामाम्हाणेजनीं पाहे ॥ हारींउभाकोणआहे ॥२॥ म-
 भाघरांतदाटली ॥ एकसराईलूटली ॥३॥ पदकवैजयंतीगळां ॥ उभाविठुलसां-
 वळा ॥४॥ एकमेकांआसिंगन ॥ नामाम्हाणेजनींधन्य ॥५॥ ॥ **पद** ॥ ॥ धावे
 पावेबापाविश्वाचपाराया ॥ हरिरेपंढरिच्याराया ॥ तुलावंदूंआम्हींलागूनियांपा
 यां ॥ धु० ॥ कोठेंगुंतलासीअजूनीनायेसी ॥ हरिरेअजुनीनायेशी ॥ आम्हांदर्श-
 नरामाकैसेनीन देशी ॥ धांवे० ॥१॥ यावेंयावेंसत्वररुक्मिणिच्यारमणा ॥ हरि
 रेरुक्मिणिच्यार० ॥ धावेंधावेंदर्शनवनमालापरणा ॥ धांवे० ॥२॥ तुजवांचुनिवि-
 श्वांचानकोणीपाळक ॥ हरिरेनकोणीपा० ॥ सर्वहिअंतर्पामीवससीचाळक ॥ धां
 वे० ॥३॥ अर्जुनभक्ताविश्वस्वरूपदाबुनी ॥ हरिरेस्वरुप० ॥ केलानिर्मळबुद्धीभक्ती-
 तेंदुनी ॥ धांवे० ॥४॥ उद्धवभक्तादेशीसुपूर्णबोधते ॥ हरिरेसुपूर्णबोधते ॥ केले

भजन.

(२७९).

कृष्णातूचिनम्यशोधाते ॥ धावे ॥ ५ ॥ भग्निनीकृष्णास्तवनीपावसिलवला
 हीं ॥ हरिरेपावसि ॥ आम्हांभेटीदेतासंकटसेंकायी ॥ धावे ॥ ६ ॥ येहंयेईवि
 ठोकुरुणासागरा ॥ हरिरेकरुणा ॥ भक्तीसजीवनशिपीनिजजनआगरा ॥
 धावे ॥ ७ ॥ ध्रुवबाळासीदिवापावसिलवलाहीं ॥ हरिरेपावसि ॥ आम्हीअभ-
 क्तमृणुनीकंठाळाकांहीं ॥ धावे ॥ ८ ॥ दंतीलाहीसंकटपडतांचहुतफार ॥ हरि
 रेपड ॥ धापोनीयांपेशीबापासत्वर ॥ धावे ॥ ९ ॥ आम्हीपतीतपावनमृणती
 तुजलागा ॥ हरिरेमृणती ॥ मृणुनीभजतोबापामुक्तीच्यालागा ॥ धावे ॥ १०
 ॥ नकळेभक्तीकांहींआम्हांपापीया ॥ हरिरेपा ॥ पारत्तवदीनानाथावंदीतोपायां
 धावे ॥ ११ ॥ आतांआळसनफरींसत्वरपावावे ॥ हरिरेसत्वरपा ॥ देउनिदर्शनना
 थावेकुठान्यावे ॥ धावे ॥ १२ ॥ ज्ञातांवेदब्रम्हाझाळाघाबरा ॥ हरिरेझाळा
 ॥ शफरीहोउनिविष्णोकेलेउद्धारा ॥ धावे ॥ १३ ॥ होसीकूर्मसागरमंथनाचेवेबी
 हरिरेमंथना ॥ मंदरबुडातापृष्ठीधारकतेवेची ॥ धावे ॥ १४ ॥ अबनीउद्धरणा
 लावराहतहोसी ॥ हरिरेवराह ॥ मारुनिकनकासातेभक्तांसुरवदेसी ॥ धावे
 पावे ॥ १५ ॥ मन्हादाच्यास्तवनेनरहरीअवतरसी ॥ हरिरेनरहरि ॥ हिरण्यक
 शिपूमारुनिअभयप्रदहोसी ॥ धावे ॥ १६ ॥ इंद्राच्यारेश्वर्याबळिदैत्येघेतां ॥
 हरिरेबळिदैत्ये ॥ प्रार्थीतुजलाब्रम्हाजोडुनियाहातां ॥ धावे ॥ १७ ॥ वामनरू
 पाधरुनिदंडुनिबळिराजा ॥ हरिरेदंडुनिब ॥ इंद्रातेमागुतीकेलादिविराजा ॥
 धावे ॥ १८ ॥ परशुरामनामंयक्तीघेउनी ॥ हरिरेव्यक्ती ॥ दशशतकरधरअर्जु
 नराजामारुनी ॥ धावेपावे ॥ १९ ॥ निःक्षत्रीनिचैराकेलीत्वांअवनी ॥ हरिरे
 केली ॥ एकविंशतिवेवारव्यातीहेभुवनी ॥ धावे ॥ २० ॥ सुग्रीवाल्लाशरणाग
 तसाजायोनी ॥ हरिरेशरणा ॥ दिधलेराज्यहिवान्नरवाळीमारुनी ॥ धावे ॥
 ॥ २१ ॥ लंकेशाचानाशायनरांच्याहातीं ॥ हरिरेवान ॥ करुनीआपंगीलीपैदेही
 सती ॥ धावे ॥ २२ ॥ साधूद्वेषेराक्षसनलगतांक्षणा ॥ हरिरेनलगतां ॥ यधु
 नीलंकादिधलीभक्ताविभिषणा ॥ धावे ॥ २३ ॥ कृष्णावतारधरुनीहरिस्ता
 भ्रूमार ॥ हरिरेहरि ॥ भक्तांदीननाथारक्षीलेफार ॥ धावेपावे ॥ २४ ॥ आ-
 तांप्रस्तनकालींकलिकालामाजी ॥ हरिरेकलिका ॥ बौद्धअवतारधरुनीतं

उपयुक्तकथासंग्रह.

भक्तालाजी ॥ धांवे ॥ २२ ॥ कीर्तनयोगे सत्वरसांपडसीदेवा ॥ हरिरेसांपड ॥
 म्हणुनीगातोकरितोतुझीचीसेवा ॥ धांवे ॥ २६ ॥ नकळेगायनभजनभक्तीहि
 नूमजे ॥ हरिरेभक्ति ॥ हरिहरिम्हणोनितुजलाओरडतोसहजे ॥ धांवे ॥ २७ ॥
 अल्पानेसंतुष्टभगवंतानुहोसी ॥ हरिरेभ ॥ आम्हांदीनांसत्वरदर्शनमगदेशी
 ॥ धांवे ॥ २८ ॥ जैसेंतेसेंप्रेमचमानुनीयांध्यावे ॥ हरिरेप्रेम ॥ आणिकनसुचे
 कांहींसत्तरापायावे ॥ धांवेपाये ॥ २९ ॥ नारायणापावेकरुणेच्याराशी ॥ ह-
 रिरेकरु ॥ देउनिभक्तीमोडींपायाच्याराशी ॥ धांवेपावेबापाविश्वान्यारा-
 या ॥ हरिरेपंदरीच्याराया ॥ तुजलावंदूंआम्हींलागूनियांपायां ॥ ३२ ॥ ॥
 पददत्तात्रेयाचे ॥ ॥ गुरुदत्तात्रय दत्तात्रयअवधूता जनार्दनस्वामिएक-
 नाथा ॥ गुरुद ॥ धु ॥ दत्तअवधूत अवधूतनिशाकारस्मरणींषाबेसत्वर ॥
 शरद्वअविनाश ॥ अविनाशासुंदरस्वरूपहेंदिसेमनोहरा ॥ पतितमीपायी ॥ पापी
 दुर्धरनेइतूभयसिंधूपार ॥ मागणेहेंची ॥ हेंचीसत्वरमस्तकींठेविअभयकर ॥ स
 गुयाहेरूप ॥ रूपदाविआतां ॥ जनार्दनस्वामिएकनाथा ॥ ५ ॥ भस्मभूषित
 भूषितदिव्यकांती ॥ माळाविशूळडमरुहातीं ॥ गळांवनमाळा माळारैजय
 तीकांथिंकुंडलेसूर्यदीप्ती ॥ माथांमुगुट. मुगुटचंद्रज्योती पाहतांवेधळीमनो
 चुंती ॥ आकणानयन, नयनमदनमूर्तीविर्षितांस्तब्धवेदश्रुती ॥ नेथेंमींपामर,
 कायवर्णुंआतां ॥ जनार्दन ॥ २ ॥ मुरव्यनीयास, नीयासमेरुशिरस्त्री ॥ समाधि
 निद्रामाहोरीं ॥ स्नानसारीले ॥ सारिलेंगंगातीरीं ॥ टिळकरेखिलापंदरी ॥
 माध्यान्हींशीशा ॥ भिक्षाकरशीरीं भोजनकेलेकावेरी ॥ सायंसंध्या, संध्या
 सागरीं : मुरव्यआसनकेदारीं ॥ जाउनीचरणीं ॥ चरणिंठेंचुंमाथा जनार्दन ॥
 ॥ ३ ॥ अविअनुसूयाअनुसुयात्मजदत्त त्रिगुणअवतारमूर्तिमंत ॥ कटिमेख-
 ला, मेखळारत्नजडित ॥ चरणिंनूपुरेरुणझुणित ॥ मसन्नवदन वदनहर्षपुक्त
 तारिलेपतितअसंख्यात ॥ अखंडहेनाम नामवदनांत मूर्तिममबिंबोहृद-
 यांत ॥ अपभयवरदेई देईगुरुनाथा जनार्दनस्वामीएकनाथा ॥ ४ ॥ लक्ष्मी
 न्याशीं चोन्याशींजन्मवायां ॥ म्यांमोगिलेगुरूराया ॥ भक्तवत्सला वत्स
 लादत्तरायाकरावीलूपेचीछाया ॥ इच्छितोहेंची हेंचीगुरुसदया न्यावंमाते

निजगया ॥ रुष्णात्मजाते आत्मजातेतारिंआतां ॥ जनार्दनस्वामी एकनाथा
 ॥ गुरुदत्तात्रय दत्तात्रयअवधूता ॥ ५ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ हेचिदानदेगादेवा ॥
 तूझावीसरनव्हावा ॥ १ ॥ गुणगाईनआवडी ॥ हेचिमाझीसर्वजोडी ॥ २ ॥ नरुगे-
 मुक्तिधनसंपदा ॥ संतसंगमदेगासदा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगर्भवासीं ॥ सुरवेंचालावे
 आम्हासीं ॥ ४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ कथेचीसामग्री ॥ देहअवसानावरी ॥ १ ॥ नकोजा
 उंदेउंगी ॥ गात्रेमाझींपांडुरंगा ॥ २ ॥ आयुष्यमाझेकरिंउन ॥ परिमजआवडो
 कीर्तन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहानी ॥ यावेगळीमनानाणीं ॥ ४ ॥ ॥ भजन ॥ ॥ राम
 रायाराघोबा ॥ रामारामाहोरामा ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ आतांदेहतूझेपाईं ॥
 ठेउनिझालोंउतराईं ॥ १ ॥ हरिरेआतांमाझ्याजीवा ॥ करणेंतेंकरीदेवा ॥ २ ॥
 रामावहूअपराधी ॥ मतिमंदहीनबुद्धी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनेणें ॥ भावभक्तीचींलक्ष
 णें ॥ ४ ॥ ॥ भजन ॥ ॥ ज्ञानराजमाउली ॥ गुरुज्ञानेश्वरमाउली ॥ ॥ अभं
 ग ॥ ॥ सांडियेलीकाया ॥ वरीओवाकूनीपांयां ॥ १ ॥ शरणशरणनारायणा
 ॥ मजअंगीकारींदिना ॥ २ ॥ भावेंआलोंलोटोंगणीं ॥ लोळेंतूमन्वाचरणीं ॥ ३ ॥
 तुकाम्हणेशिर ॥ ठेवियेलेंपायांबर ॥ ४ ॥ ॥ भजन ॥ ॥ रामदासगुरुमाझे-
 आईं ॥ मजलाठावयावापाईं ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ झणीदृष्टीलागोतुझियास
 गुणपणा ॥ जेणेंमाझ्यामनाबोधकेला ॥ १ ॥ योगियांचेध्यानींध्यातांनातळ-
 सी ॥ तोतूंआम्हापासींनिरंतर ॥ २ ॥ अनंतजन्मींचेविसरलोंदुस्व ॥ पहातां-
 तूझेभूरवपांडुरंगा ॥ ३ ॥ नामाम्हणेजीवेकरिंनिंबळीणा ॥ विरेसहितचरणवो-
 चाळीन ॥ ४ ॥ ॥ नमन ॥ ॥ तबकथामृतंतसजीवनं ॥ कविभिरीडितंकल्प
 षापहं ॥ श्रवणमंगलंश्रीमदांतकं ॥ सुविगृणंतितेपूरिदाजनाः ॥ १ ॥ ॥ अभंग
 ॥ करोनीआरती ॥ चक्रपाणीओंवाळिती ॥ १ ॥ आजीपूरलेनवसा ॥ धन्यकाबह
 दीवस ॥ २ ॥ पाहापाहाहोसकळ ॥ पुण्यवंततुम्हींबाळ ॥ ३ ॥ तुकावाहेदाळी ॥ हो
 कांसन्धिजवळी ॥ ४ ॥ ॥ भजन ॥ ॥ गोविदागोपाळारामा ॥ रुष्णाप्रि-
 ष्योमेघश्यामा ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ कायमागोंविबुलझरे ॥ आम्हांतुळसीपत्र
 पुरे ॥ १ ॥ मागोंमुगुटमाथांचा ॥ तोतरआपीलाइंदाचा ॥ २ ॥ मागोंकुंडलेंकानीं
 चीं ॥ तीतरआपीलींकर्णाचीं ॥ ३ ॥ मागोंवैजयंतीमाळा ॥ तीतरतुमचेवक्षस्व-

ल्भ ॥१५॥ मागोंपीतांबरपीचिळा ॥ तोतरकासेसीकशिपेला ॥१५॥ मागोंनोडर
 चरणिचा ॥ धाकजाइलअसुरांचा ॥६॥ नामाम्हणेकांहींनमागों ॥ तुझियाच
 रणीलक्षलागो ॥७॥ ॥ भजन ॥ गोपाळरुष्णगोपाळ ॥ ॥ अभंग ॥
 ॥ येईगातूंपेईगातूंपंदरीच्यारापा ॥ तुजवीणशीणयाटेझालीहीनकाया ॥१॥
 यातीहीनमतीहीनकर्महीनमाझे ॥ सर्वलज्जासांडुनिबापाशरणमीआलोतूज
 ॥२॥ दीनानाथादीनबंधूनामतुम्हांसाजे ॥ पतीतपायननामऐसीब्रीदावळी
 गाजे ॥३॥ विदेवीनीटउभाकरेवरीकर ॥ तुकाम्हणेहेंचिआम्हांध्याननिरंतर
 ॥४॥ ॥ भजन ॥ ॥ रामरामसीतारामरामराम ॥ ॥ इतिदेवाचेंभजनस-
 माप्त ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ६॥ ॥ ६॥ ॥ ६॥ ॥

अथ आरत्याप्रारंभः

आरतीगणपतीची.

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ सुखकर्तादुखहर्तावार्ताविघ्नाची ॥ नुरवीपुरवीप्रेमरूपा
 जयाची ॥ सर्वांगीसुंदरउदृशेंदूराची ॥ कंठींशीभेमाळमुक्ताफळांची ॥ जयदेव
 जयदेवजयमंगळमूर्ती ॥ दर्शनमात्रेंमनकामनापुरती ॥ धु० ॥१॥ रत्नरचितफ
 रानुजगौरीकुमरा ॥ चंदनाचीउटीकुंकुमकेशरा ॥ हीरेजडितमुकुटशोभतो
 बरा ॥ रुणझुणतीनेपूरेंचरणींघागरिया ॥२॥ लंबोदरपीतांबरफणिवरबंध
 ना ॥ सरळसोडवक्रतुंडत्रिनयना ॥ दासरामान्वाचारपाहेसदना ॥ संकष्टींषा
 वाबेनिर्वाणीरक्षायेंसुरवरचंदना ॥ जयदेवजयदेवजयमंगळमूर्ती ० ॥ ३ ॥

आरतीगणपतीची.

शेंदुरलालचढापोअच्छागजमुखको ॥ दोंदिललालविराजितसुतगौरीहरको
 ॥ हसतलियेगुडलडूसार्डसुखको ॥ महिमाकहीनजायलागतहमपदको ॥१॥
 जयजयजीगणराजेविद्यासुखदाता ॥ धन्यतुमारोदर्शनमेरामनरमता ॥ धु० ॥
 अष्टौसिद्धीदासीसंकटकोबेरी ॥ विभविनाशनमंगळमूर्तीअधिकारी ॥ कौटि
 स्वरजप्रकाशरेश्मीछबतेरी ॥ गंडस्थलमदमस्तकशोभेशशिबहारी ॥२॥ भाव

भगनसंकोईशरणागतभावे ॥ संततसंपतसबहीभरपूरतपावे ॥ ऐसेतुमम
हाराजमोकोअतिभावे ॥ गोसावीनंदननिसिदिनिंगुणगावे ॥३॥ ॥७॥

आरतीविष्णूची.

आरतीविश्वंभरा ॥ पूर्णसाक्षीओंकरा ॥ सदयनव्यापुनीयां ॥ योगिरुंरमाहे
रा ॥ धु० ॥ निर्गुणनिरामया ॥ विर्विकाराअदया ॥ स्वच्छिदानंदरूपा ॥ निरंजनाअ
व्यया ॥ आर० ॥१॥ अन्वपळाशावरता ॥ निर्मळज्ञोअच्युता ॥ सोज्वळाशरुद्ध
बुद्धा ॥ नित्यसत्यअनंता ॥२॥ ब्रम्हादिदेवबंधा ॥ परमवेदानंदेद्या ॥ अपाररू
पतुझे ॥ शंकरासहितआद्या ॥३॥ सहस्त्रपुरिवशेषे ॥ वर्णिपेलाविशेषे ॥ नक
ळेपरिपार ॥ गातीनारदादिघोषे ॥४॥ उहालकानापितीर ॥ ज्यासन्निधअवता
र ॥ प्रकटोनीधर्मासीतूं ॥ पापितारिपेठेथोर ॥५॥ शरणमीतूजआनां ॥ पांपिठेद्विपे
लामाथा ॥ संतोषेसुतरक्षीं ॥ गुरुविश्वंभरनाथा ॥ आरतीविश्वंभरा० ॥ ६ ॥

आरतीविष्णूची.

आरतीअनंतभूजा ॥ विठोपंदरीराजा ॥ नचलनीउपचार ॥ मनंसारिन्डीपूजा ॥ धु०
॥ परेसपारनाहीं ॥ नपडेनिगमाठाई ॥ फुललाभक्तिभावे ॥ लाहोयेतलादेहीं ॥१॥
अनिर्वाच्यशुद्धबुद्ध ॥ उभाराहिलानीट ॥ रामाजनार्दनीं ॥ पार्थीनोडलीबीटा ॥२॥

आरतीरामचंद्राची.

उत्तरसाधुनिशिळासेतूषांधोनी ॥ लिंगदेहलकापुरिविध्वंसूनी ॥ कामक्रोधादि
कराक्षसमर्दोनी ॥ देहअहंकाररावणानिबरोनी ॥ जयदेवजयदेवजयनिजबोधारा
मा ॥ परमार्थेआरतीपरिपूर्णकामा ॥ धु० ॥१॥ प्रथमसीताशुद्धीहनुमंतगेला ॥ उंका
दहनकरुनीअस्वधामारीला ॥ मारीलाजंबूमाळीभुवनीत्राहारिला ॥ आनंदाचीगृही
घेउनियांआला ॥२॥ निजबघेनिजशक्तीसोडविलीसीता ॥ सहजचणेणंझालेंअयो
ध्येरपुनाथा ॥ आनंदेंबोसंडेयैराग्यभरता ॥ आरतपेउनआलीकौसल्यामाता ॥३
॥ अनुहंतध्वनीगर्जतिअभार ॥ अठरापद्येवानरकरितीभुषुःकार ॥ अयोध्येसी
आलेदशरथकुमर ॥ नगरींहोतोआहेआनंदथोर ॥४॥ सहजसिंहासनींराजारपुवी
र ॥ सोहंभावेनयापूजाउपचार ॥ सहजांचीआरतीबाबांवागजर ॥ माधवदासा
स्वामीआठवनाविसर ॥ जयदेवजयदेवजयनिजबोधारामा ॥ परमार्थे ० ॥५॥

उपयुक्तकथासंग्रह.

आरतीविठ्ठलाची.

ग्रुमेंअद्वावीसविदेवरीउभा ॥ यामांगींरखुमाईदिसेदिव्यशोभा ॥ पुंडलिकाचेभे-
टीपरब्रम्हआलेगा ॥ चरणींवाहेभीमाउद्धरीजगा ॥ १ ॥ जयदेवजयदेवजयपंढुरंगा
॥ रखुमाईवंदुभारईच्याबहुभापावेजिवलगा ॥ धु० ॥ तुळसीमाळागळांकरवैपुनि
कटीं ॥ कांसेपीतांबरकस्तुरिलह्नुटीं ॥ देवसुरवरनित्ययेतीभेटी ॥ गरुडहनुमंतपु
देंउप्रेराहती ॥ २ ॥ धन्यवेणूनादअनुक्षेत्रपाळा ॥ सुवर्णाचींकमचेपदमाळागळां ॥
राईरखुमोबाईराणीयासकळां ॥ ओंवाळीतेराधाविठोवासांवळा ॥ ३ ॥ ओंवा
ळूंआरत्याकुरवंड्यायेती ॥ चंद्रभागोमाजीसोडुनियांदेती ॥ दिंडीपताकवैष्ण
वनाचती ॥ पंढरीचामहिमावर्णावाकती ॥ ४ ॥ आषाढीकार्तीकीभक्तजन-
येती ॥ चंद्रभागोमाजीस्नानेजेकरिती ॥ दर्शनहेलामात्रंतयांहोयमुक्ती ॥ केश
वास्मीनामदेवपावेंओंवाळीती ॥ ५ ॥ जयदेव० ॥ ॥ ॥ ॥

आरतीदेवीची.

दुर्गेदुर्घरक्षारीतुंजविणसंसारिं ॥ अनाथनाथेअंबेकरुणाविस्तारीं ॥ वारीं-
वारींजन्ममरणानेंवारीं ॥ हारींपडलोंआतांसंकरनीवारीं ॥ १ ॥ जयदेवीजय
देवीजयमहिषासुरमथनी ॥ सुरवरईश्वरवरदेतारकसंजिवनी ॥ धु० ॥ त्रिभु
वनभुवनीपाहतांतुजऐसीनाहीं ॥ चारींअमलेपरंतुनबोलवेकांहीं ॥ साहीवि
वादकरितांपडिलींप्रवाहीं ॥ तेतूंभक्तगंलागींपावसित्त्वलाहीं ॥ २ ॥ मसन्नव-
दनंमसन्नहोसीभिजदासां ॥ क्लेशांपासुनिसोडींतोडींभवपाशा ॥ अंबेतुजवां-
चूनकोणपुरविलआशा ॥ नरहरिनद्धिनझालापदंपंकजलेशा ॥ जय० ॥ ३ ॥

आरतीज्ञानदेवाची.

आरतीज्ञानराजा ॥ महाकेवल्यतेजा ॥ सेवितीसाधुसंत ॥ मनुवेधत्तामाझा ॥ धु०
लोपलेज्ञानजगीं ॥ हितनेपातीकोणी ॥ अवतारपांडुरंग ॥ नामदेविलेंज्ञानी ॥ १ ॥
कनकाश्वेंतादकरी ॥ उष्यागोपिकानारी ॥ नारदतुंबूहो ॥ सामगायनकरी
॥ २ ॥ प्रकटगुल्यबोले ॥ विश्वब्रम्हचीकेले ॥ रामाजनादनीं ॥ पायींठकचीवे-
ले ॥ आरतीज्ञानराजा ० ॥ ३ ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥

आरतीजगदंबेची.

आश्विनशुद्धपक्षीअंबाबैसलीसिंहासनीहो ॥ मतीपदेपासुनीघटस्थापना-
 तीकरुनीहो ॥ मूलमंत्रंजपकरुनीभयतेरक्षकरेउनीहो ॥ ब्रम्हाविष्णुरुद्रआइचेपू-
 जनकरुनीहो ॥ उदोबोलाउदोअंबावाईमाउलीचाहो ॥ उदोकारेंगर्जतीकायम-
 हिमावर्णतिचाहो ॥ ध्रु०॥१॥ द्वितीयेचेदिवसींमिळतीचोसष्टयोगिनीहो ॥
 सकळामध्येष्टपरशुरामाचीजननीहो ॥ कस्तूरीमळवटभांगीशेंदुरभरुनीहो ॥
 उदोकारेंगर्जतीसकळचापुंडामिळुनीहो ॥ उदोबोला०॥२॥ तृतीयेचेदिवशींअंबेशं-
 गारमांडिलाहो ॥ मळपटपातळचोळीकंठीहारमुक्ताफळाहो ॥ कंठीचींपदकेकां-
 सेपीतांबरकसिलाहो ॥ अष्टभुजाभिरवतीअंबेमुंदरदिसेलीलाहो ॥ उदोबो०॥३॥
 चतुर्थीच्यादिवशींविषव्यापकजननीहो ॥ उपासकांपाहसीअंबेप्रसन्नअंतःकर-
 णीहो ॥ पूर्णकपेपाहसीजगन्मातेमनमोहिनीहो ॥ भक्तांच्यामाउलीसुरतेयेती
 लोटांगणीहो ॥ उदोबोला०॥४॥ पंचमीच्यादिवसींव्रतउपांगलतिताहो ॥ अर्घ्य
 पाचपूजेनेतुजलाभवानीस्तवितीहो ॥ रात्रीच्यासमयींकरितीजागरण्यहरिक-
 थाहो ॥ आनंदेप्रेमतेआलेसद्भवेकीडताहो ॥ उदोबोला०॥५॥ षष्ठीचेदिवसीं
 भक्तांआनंदवर्तलाहो ॥ घेउनिदिवव्याहस्तींहंपेंगोधळघातलाहो ॥ कवडीएक
 अर्पितांदेसीहारमुक्ताफळाहो ॥ जोगवामागतांप्रसन्नझालीभक्तकुळाहो ॥
 उदोबोला०॥६॥ सप्तमीच्यादिवशींसप्तशृंगगडावरीहो ॥ तेथेंतूनादसीभं-
 वतीपुष्पेनानापरीहो ॥ जाईजुईसेवंतीपूजारेखिचलीबरीहो ॥ भक्तसंकरींप
 डतांझेलुनघेसीवरच्यावरीहो ॥ उदोबोलाउदो०॥७॥ अष्टमीच्यादिवशींअ
 ष्टभुजानारायणीहो ॥ सद्याद्रीपर्वतींपाहिलीउभीजगजननीहो ॥ मनमाझे
 मोहिलेंशरणआलोंतुजलागुनीहो ॥ स्तनपानदेउनीकेलेसुखिअंतःकरणींहो
 उदोबोलाउदो०॥८॥ नवमीचेदिवसींनवदिवसांचेपारणेंहो ॥ सप्तशतीजपहोम
 हूवनेंसद्भक्तिकरुनीहो ॥ षड्सअन्नेनेवेद्यासींअर्पिलींभोजनीहो ॥ आचार्यत्रां
 म्हणांतृप्तीकेलीत्वांकपेनेहरे ॥ उदोबोलाउदो०॥ ९॥ दशमीच्यादिवशींनिघे
 अंबासीमोहूंधनीहो ॥ सिंहासूदकरींसबळतीं शस्त्रेंअंबेत्वापेउनीहो ॥ शुंभ
 निशुंभादिकराक्षसांकितीमारसीरणीहो ॥ विप्रारामदासाआश्रयंदिधलातव

चरणीहो ॥ उदोबोलाउदोअंबावाईमाउलीचाहो ॥१०॥ ॥५॥ ॥

आरतीरुष्णाची.

हरिनामगोडझालें ॥ कायसांगुंगेमाते ॥ गोपाळावाहताती ॥ वेष्टाआरतीपावे ॥ धु० ॥ गेलेंहोतेंचंदावना ॥ तेथेंभेटलाकान्हा ॥ गोपाळांसीबेपमाझा ॥ छंदटागलामना ॥१॥ आणिकएकनवलकैसें ॥ ब्रम्हादिकांलागिंपीसें ॥ उच्छिष्टा-
लागुनीयां ॥ देवझालेजळींमासे ॥२॥ आणिकएकनवलचोज ॥ गोपाळांसीं सांगेंगूज ॥ आंचवूजळिचोजवेना ॥ पाहतांनेत्रतेअसूज ॥३॥ आणिकएकनवलपरी ॥ करिंधिरिळीशिदोरी ॥ गोपाळांसींवादीतसे ॥ नामयाचास्वामीहरी ॥४॥॥

आरतीतुळसीची.

जयदेवीजयदेवीजयमायतुळसी ॥ मिजपचाहुनिलपुतरत्रिभुवनहेंतुळसी ॥ धु० ॥ ब्रम्हाकेवलमूर्तींमध्येतोशोरी ॥ अग्नीशंकरतीर्थेशाखापरिवारी ॥ सेवा करितीसाबेंसकळहिनरनारी ॥ दर्शनमात्रंपापेंहरतीनिर्धारी ॥१॥ शीतळछाया भूतळच्यापकतूंकेशी ॥ पंजीरिचीआवडकमळारमणासीं ॥ तवदलविरहित पिष्टपूराहेउपवासी ॥ विशेषमहिमातूझाशुभकार्तिकमासीं ॥२॥ अच्युतमाधवकेशवपीतांबरधारी ॥ तूझेपूजनकाळींजोहेंउच्चारी ॥ त्यासींदेसीसंतति संपतिसुरवकारी ॥ गोसावीसुतविनवीमजलातूंतारीं ॥ जयदेवी० ॥३॥ ॥

आरतीगणपतीची.

नानापरिमळदुर्वाशेंदुरशमिपत्रें ॥ लाडुमोदकअन्नेपरिपूरितपात्रें ॥ ऐसेंपूजनके लेंबीजाक्षरमंत्रें ॥ अष्टौसिद्धीनवनिधिदेसीक्षणमात्रें ॥१॥ जयदेवजपदेवजयमंगळमूर्ती ॥ तूझेगुणवर्णांयामजकेंचीस्फूर्ती ॥ ध्रु० ॥ तूझेध्याननिरंतरजेकोणीकरिती ॥ त्यांतींसकळहिपापेंविघ्नेंहोहरती ॥ वाजीवारणशिविकासिद्धीहेप्राप्ती ॥ सर्पहिपावनअंतींभवसागरतरती ॥२॥ शरणागतसर्वस्वेंभजंतीतचचरणी ॥ कीर्तितपाचीराहेशशिजोंवरतरणी ॥ त्रैलोक्यांतविजयीअद्भुतहेकरणी ॥ गोसावीनंदनवनामस्मरणीं ॥३॥ जयदेवजयदेव० ॥ ॥

आरतीरुष्णाची.

अवतारगोकुळींहो ॥ जनतारावपासी ॥ लावण्यरूपडेंहो ॥ तेजःपुंजाकराही ॥

उगवलाकोरिबिंब ॥ रविलोपलाशशी ॥ उत्साहसुरवरां ॥ महियोरमानसीं
 ॥१॥ जयदेवारूष्णानाथा ॥ राइररुमाइकांता ॥ आरतीओवाळीना ॥ तुम्हांदेव
 कीसूता ॥ ध्रु० ॥ कौतुकपहावया ॥ मां वब्रम्पानेकेली ॥ वत्सेहींचोरुनीयां ॥ स
 र्यलोकासीनेलीं ॥ गोपाळगाइवत्सें ॥ दोहिं गार्दरक्षियेळीं ॥ सुरयाचाप्रेमसिं
 धू ॥ अनाथाचीमाउठी ॥ २ ॥ चारितांगोधनेहो ॥ इंद्रकोपलाभारी ॥ मेघजो क-
 डाडीला ॥ शिळावर्षत्याधारीं ॥ रक्षिलेंगोकुळहो ॥ नसींधरीलागीरी ॥ निर्भ
 यलोकपाळ ॥ अबतरलाहरी ॥ ३ ॥ यमुदेवदेवकीचे ॥ बंदफोडिलीशाळा ॥ हो
 उनियांविषकजनिता ॥ तयांपोटिंचाबाळ ॥ दैत्यहेत्रासियेले ॥ समुळकंसासीका-
 ळ ॥ राज्यहेंउग्रसेना ॥ केळामथुरापाळ ॥ ४ ॥ तारिलेभक्तजन ॥ दैत्यसर्वनिर्दा
 कून ॥ पांडवांसाहाकरी ॥ अडलीचानिर्बाण ॥ गुणमींकाधचणूं ॥ मतिकेवदी
 यानी ॥ विनवितोदासतूका ॥ गवमागेचरणीं ॥ जयदेव० ॥ ५ ॥

आरतीपंचायतनाची.

जयदेवजयदेवजयसुरवकरमूर्ती ॥ गणपतिशिवहरिभास्करअंबासुखमूर्ती
 ॥ ध्रु० ॥ अधसंकरप्रथनाशनसुखदाविप्रेक्षा ॥ अद्यासुरवरंबंदानरधारणवेशा ॥
 पाशांकुशाधरसुंदरपुरवीसीआशा ॥ किजवरदेउनिहरिसीभ्रांतीच्यापाशा ॥
 १ ॥ नंदीवहनागहनापार्वतिच्यारमणा ॥ मन्मथदहनाशंभोवातात्मजनयना ॥ स
 योपायविवर्जिततापत्रयशामना ॥ केलासाचबवासाकरितीसुरनमना ॥ २ ॥ प
 यसागरजाकांताधरणीधरशयना ॥ करुणालयवारिसिभयषारिजदुलनय
 ना ॥ गरुडभ्रजभजनप्रियप्रभुपीतवसना ॥ अनुदिनतबकीर्तनरसचारबोहे
 रसना ॥ ३ ॥ पद्मप्रबोधकरणानेत्रभ्रमहरणा ॥ गोधनबंधनहर्ताद्योतकआच
 रणा ॥ कीर्णस्पर्शेवारिसिचातमआवरणा ॥ शरणागतप्रथनाशनसुखव-
 र्धनकरणा ॥ ४ ॥ त्रिभुवनउत्पत्तिपालनकरिसीतंभाया ॥ नाहींतूड्यास्वरुपीं
 दुसरीउपमाया ॥ तूझागुणगणमहिमानकळेनिगमाया ॥ करुणाकरिसीकूं-
 ष्णामजविश्रामाया ॥ ५ ॥ जयदेवजयदेवजयसुरवकरमूर्ती ॥ गणपति० ॥ ॥

आरतीदत्तात्रयाची.

त्रिगुणत्रयमूर्तीदत्तहाजाणा ॥ त्रिभुवनीअवतारत्रैलोक्यराणा ॥ नेतिनेतिशब्द

उपयुक्तकथासंग्रह.

नबैअनुमाना ॥ अखंडसमाधीध्यानमुनिजना ॥ १ ॥ जयदेवजयदेवजयजय
श्रीदत्ता ॥ आरतीओंवाळूंहरिसर्वव्यथा ॥ ध्रु० ॥ सबाह्यअभ्यंतरीतू एकदत्त ॥
अभाग्यासींकेसीनकबेहीमात ॥ पराहीपरतलीतेथेकैचाहेत ॥ जन्ममरणाचा-
हीपुरलासेअंत ॥ १ ॥ दत्तदत्तऐसेंठागलेंध्यान ॥ हरपलेमनजाहलेउच्यन ॥ मीतू
पणयासींझाळीबोळवण ॥ एकाजनादर्नीश्रीदत्तध्यान ॥ जयदेवजयदेव ॥ ३ ॥

आरतीमहालक्ष्मीची.

जयदेवीजयदेवीजयमहालक्ष्मी ॥ वससीकरवीरींतूरिश्वाच्यापक्ष्मी ॥ ध्रु० ॥ श्री
पतितुत्रियायोगेश्रीहरिलानाम ॥ ब्रम्हादिकहीध्यातीपुरबिस्तीतत्काम ॥ नि-
ष्कामेजेभजतिपायतिनिजधाम ॥ योगीध्यानेंपायतिपदआत्साराम ॥ जयदे
वी ॥ १ ॥ जपतपसिद्धीतुजविणकांहींसाधेना ॥ प्रसन्नहोतांभक्तांभयभयबाधेना
॥ तुजवांचुनियांअंबेशांतीठाधेना ॥ वेदांतीचेसारहिशिष्याबोधेना ॥ जयदेवी ॥ २ ॥
गर्जतिनिगमागमपरियाणीलागोप्य ॥ जेजेवर्णितितेतेमायेतवरूप ॥ कोणक
रीमगतुझ्यासगुणत्वामाप ॥ स्तवितांसहस्त्रवदनेंश्रमलाकींसाप ॥ जय ॥ ३ ॥
दंभेदपेमानेकंधेजेरहित ॥ भजतीतवचरणांत्यांसाधेआत्महित ॥ उद्धरतीतेप्रा
णीपरिवारासहित ॥ देवीत्यालाकरिसीश्रीपतिसन्निहित ॥ जयदेवीजय ॥ ४ ॥
बाधाभयभीतीचीतवदासांनहीं ॥ मायेनकरिसीमोहाचंचळतेकांहीं ॥ हृदयींअ
खंडमाझ्यातूसदयेराहीं ॥ गोविदात्मजपिप्रास्वकदासींपाहीं ॥ जयदेवी ॥ ५ ॥

आरतीश्रीमंगलागोरीची- (स्त्रियांचेफडतीचेनालीवर.)

जयमायमंगलागोरी ॥ तुजलापूजूंअंतरी ॥ नानाविधिउपचारीं ॥ दीपवोंवाळूं
सुंदरी ॥ ध्रु० ॥ मंगलागोरीनामतूझे ॥ तुलानमनअसोमाझे ॥ भवदुःखाचेहेओझे
॥ देवीउतरावेंसहजे ॥ १ ॥ गजाननाचीतूमाता ॥ शंकराचीप्रियकांता ॥ हिमाचला
चीतूदुहिता ॥ मजतारिंतारिंआतां ॥ २ ॥ लागेंतुझ्याचरणासीं ॥ जाडिंपापाचि
चाराशी ॥ भक्तिठसावीमानसीं ॥ अंबेन्यावेपायांपाशीं ॥ ३ ॥ गोरीओंवाळी
त्येदीप ॥ नेणेंतुझेनामरूप ॥ वाढवावेंसौभाग्यअसूप ॥ विश्वाचीतूमायबापं ॥
४ ॥ रिकामीहीस्वदपट ॥ धुडूमार्गीलावीनीर ॥ परब्रह्मींघनदाट ॥ घावींचारा
चणिंभेद ॥ जयमायमंगलागोरी ॥ ५ ॥

श्रीहरितालिकादेवीची आरती. स्त्रियांचे चालीनें ह्मणाची.

जयदेवीहरितालीके ॥ सरिवपार्वतीअंबीके ॥ आरतीओंवाळीत्ये ॥ स्नानदीपकक-
ळीके ॥ जय० ॥ ध्रु० ॥ हूरअर्धोगीवसशी ॥ जाशीयज्ञामाहेराशी ॥ तेथेंअपंजन
पावसी ॥ यज्ञकुंडीगुप्तहोसी ॥ १ ॥ रिघसीहिमाद्रिच्यापोटी ॥ कन्याहोसीतूंगो
मरी ॥ उग्रतपश्चर्यामोठी ॥ आचरसीउठाउठी ॥ २ ॥ तापपंचाग्नीसाधनें ॥ धूम्र
पानेंअधोवदनें ॥ केलिंबहुउपोषणें ॥ शंभुभ्रताराकारणें ॥ ३ ॥ लीलादास्य
विशीदृष्टी ॥ हेंघतकरिसीलोकंसाठी ॥ पुन्हावरिसीधूर्जरी ॥ मजरक्षावेंसंकरी
॥ ४ ॥ कायवर्णेतवगूण ॥ अत्यमतीनारायण ॥ मातेदाखवींचरण ॥ चुकवायें
जन्ममरण ॥ जयदेवीहरितालीके ० ॥ ५ ॥

मुरलीधरकृष्णाची आरती.

बंधूबन्धुरामासहगोकुळिंअवतरसी ॥ मारुनिसकळांदुष्टांभूभाराहरिसी ॥ गो
पपधूसीरासक्रीडाबहुकरिसी ॥ आत्मज्ञानाक्युनीत्यांसहिउद्धरिसी ॥ जयकृ
ष्णजयकृष्णजयजयकंसांता ॥ वंशीवादनयोगेंमुलविशिसुरकांता ॥ १ ॥ ध्रु० ॥
सीमासांडुनिडेंदेंकरितांबहुकोप ॥ गोवर्धनउचळोनीरक्षिसिगोगोप ॥ लावि-
सिगोरसरक्षकगोपीलाद्योप ॥ सर्वहिनोरुनिभक्षिसिवांरिसीअमूप ॥ २ ॥
याजवुनीमुरलीलाग्मविशिल्लीला ॥ त्यांसहपमुनातीरींदाविसिबहुलीन्डा ॥
कंठीघातिसिमोहकसुफुल्लुबल्लीला ॥ स्कंधीघेउनानाचसिरुसत्यागोपीला ॥ ३ ॥
दमविशियमुनाडोहींकालीथासर्पा ॥ नाचसिफणिवरथेंथेंशमविशितदर्पा ॥ गो
पीचिन्तेंहरिसीउभवुनिकंदर्पा ॥ म्हपासीतनुमनधनकृतसर्वहिमजअर्पा ॥ ४ ॥
नमितोंतवचरणानेंजननामरणानें ॥ नासायेंश्रीकृष्णाआलांशरणानें ॥ काटीं
दीनदयाळामायावरणानें ॥ मजघावेंनारायणनामस्मरणानें ॥ जय० ॥ ५ ॥

आरतीपंदरीनाथाची.

पंचदशीचेसारींपंडितहीभ्रमले ॥ घटमठरवटपरकरितांगुरुशिष्येअमले ॥
तवपदिसुगामींनमलेस्वसृग्नीतेरमले ॥ पंदरिनाथानयनींलक्षुनिविभ्रमले ॥ ज
यदेवजयदेवपंदरिच्याराया ॥ भूयेंकुंवींवससीजगदुद्धाराया ॥ ध्रु० ॥ १ ॥ तुकल
तिचिरडतिपडतीवरडतिभेराया ॥ क्षीरापतिउडवितीकितिवणवतिवेंदाया ॥ व

उपयुक्तकथासंग्रह.

इवेचडवितिदेवाद्भालारवेराया ॥ पुनरपिजापेरवुंरंकात्ताच्याठाया ॥ २ ॥ रिपु
हीचरणीलोळतिसांडुनिथांगर्व ॥ वर्णावर्णाहिनेणतिस्वेरतिस्मसर्व ॥ नाचति
अप्सरसागणगतीगंधर्वी ॥ बहुजन्मीच्यापुण्येसाधेहेपर्व ॥ जय० ॥ ३ ॥ ना
चावेसंतांसहगावेस्वेळावे ॥ आनंदेंडोळावेप्रेमेंलोळावे ॥ न्हावेभीमाजळिमनभज
नींधोळावे ॥ पुंडलिकाभेटावेतचवपुटेळावे ॥ ४ ॥ जयदे० ॥ थकतोपेराझारींब
हुविधसंसारि ॥ तुजविणश्रमलोदुःखेअनुभविलींसारी ॥ ध्यानीयावेविदुत्त
पीतांबरधारी ॥ नारायणादासान्याभवनिधिपरपारी ॥ जयदे० ॥ ५ ॥

आरतीमारुतीची.

मायाशोधाविषयींतरलासीसमुद्रा ॥ मध्येभयंकरिलाकरिसीत्तच्छिद्रा ॥ न
मुनीश्रीलादेशीदाधारथीमुद्रा ॥ लंकाजाळुनियेशीएकादशरुद्रा ॥ जयदेवा
जयदेवाजयमारुतिराया ॥ जगदुद्धारकरायापेसीयाठाया ॥ धु० ॥ १ ॥ रुद्रमव
रीरमतयाबहुसुरिकेन्ना ॥ सेतूबांधुनीसकपीनेसीलंकेला ॥ दशवदनादिकम
ऊनआणिसिसीतेला ॥ दासबिभीषणात्तांकापतिकेला ॥ २ ॥ जय० ॥ तीर्की
तींतवअतुलावर्णिलकोणजनी ॥ तरलेदुःखसमुद्रांबहुनरतचभजनी ॥ मत्त
रपावसिएसेंकथिलेसेसुजनी ॥ तबदर्शनरवियोगेनिरसेभ्रमरजनी ॥ जय०
॥ ३ ॥ राहावेममत्तदयींसदयाकपिराया ॥ सकलहिआधिव्याधिभिर्मूलकराय
॥ मन्मननिस्पृहळावेनिर्मलविचराया ॥ नजसाविलंबउदकींलवणास्विसाय
॥ जयदेवा० ॥ ४ ॥ यादेहीयानयनींब्रम्हचिस्वेळावे ॥ ज्ञानार्थीनेसंचितसर्वहिज
ळावे ॥ क्रियमाणहिबाधेनाऐसेंबाळावे ॥ नारायणदासातचरणींपाळावे ॥ ज०
॥ ५ ॥

विडा.

विडाध्याहोनारायणा ॥ कृष्णाजगत्रयजीवना ॥ विनवितेरस्वुमाई ॥ दासीहे
ईनमीकान्हा ॥ विडा० ॥ १ ॥ वासनाफोडुनीयां ॥ चूर्णकेलीसुपारी ॥ भावार्थक
पुराने ॥ घोळियेलीनिर्घाशि ॥ विडा० ॥ २ ॥ शांतिहेनागवेडी ॥ पानंधेनीयां करीं
मीपणजाळुनीयां ॥ चुनाळावियेलावरी ॥ विडा० ॥ ३ ॥ विवेकहाकातरंगा ॥ रंगि
रंगलासुरंगा ॥ वैराग्यजायफळ ॥ मेळविलेंसकळ ॥ विडा० ॥ ४ ॥ दयाहेजायफळ
॥ क्षमालवंगलआणील्या ॥ शीतळवेलदोडे ॥ शिवरामीमेळवीले ॥ विडा० ॥ ५ ॥ स

माइनेभायें॥स्वफितीहोकेला॥ श्रीकृष्णाघेईंविडा॥ मनोभावेगेंवियेला॥
विडाघ्याहोनारायणा॥६॥

शोजारतीचेअभंग.

आतांस्वामीसुखेंनिद्राकरागोपाळा॥ पुरलेमनोरथजातोआपुलाल्यास्थळा
॥१॥ तुम्हासींजागविलेंआम्हींआपुत्याचाडा॥ शरभाशरभकर्मदोषहरावया
पीडा॥२॥ पावलाप्रसादआतांविठोनीजायेंविठोनीजायें॥ आपुलान्तेथमकळों
येतातिभायें॥३॥ तुकाम्हणेदीधळेंउच्छिष्टाचेंभोजन॥ नाहीनीवडीलेंआम्हां
आपणाभिन्न॥४॥ हरीचलामंदिराऐशाम्हणतीगोपिका॥ भावेंओंवाळूनी
यदुकुळरीळका॥५॥ एकीकडेराईएकीकडेरबुमाई॥ भावेंओंवाळितांहरि-
जालादोंवायीं॥६॥ अष्टादिकसोजासहस्रज्याच्यासुंदरा॥ ज्यांनींप्रार्थिता
गेलानयांचियाघरा॥७॥ एकाजनार्दनींहरितूलाघवीहोसी॥ इतुस्याहीभोगू
नब्रम्हचारीम्हणवीसी॥८॥ पावलाप्रसादआतां॥ ॥६॥ ॥६॥

स्तुति.

घालिनलोटांगणावंदीनचरणडोळ्यांनिपाहिनरुपतुझे॥ प्रेमेंआळिं गिनअनंदें
पूजिनभायेंओंवाळिनम्हणेनामा॥ त्वमेवमातापितात्वमेवत्वमेवबंधूसरवात्वमे
व॥ त्वमेवविद्यादधिणत्वमेवत्वमेवसर्वममदेवदेव॥ कायेनवाचापनसेंदियेवी
बुद्ध्यात्मनायाप्रकृतिस्वभावात्॥ करोमिद्यद्यत्सकलंपरस्मै नारायणायेति
समर्पयामि॥१॥ ॥ इति आरत्यासमाप्ता॥ ॥६॥ ॥

अथपड्डीपतनकारिकाप्रारंभः

मनुष्याच्याआंगावरपालपतनपावलीअसतां विशेषेंकरून कायफल
आहेतेंगर्ग, बराह, मांडव्य इत्यादिऋषींनींजसें सांगितलेंआहे त्याप्रमा
णेंमींयेथें सांगतोः-

पुरुषाचेंफल.

.. मस्तकावर किंवाशेंडीवरपालपडलीअसतां सुखप्राप्तहोतें.

(२९२)

उपयुक्तकथासंग्रह.

२००. डाव्या गालावर पडली असतां पितरांचें दर्शन होईल असें जाणावें.
२०१. उजव्या गालावर पडली असतां इष्टसंपत्ति मिळेल.
२०२. केशाबंधाचेवाई पडली असतां रोम उत्पन्न होईल.
२०३. केशांच्या अग्रावर पडली असतां नाश जाणावा.
२०४. तालूवर पडली असतां मरण जाणावें.
२०५. कपाळावर पडली असतां लक्ष्मी प्राप्त होते.
२०६. भ्रुकुटीवर पडली असतां द्रव्यनाश होतो.
२०७. भ्रुकुटीच्या मध्येच जर पतन पावली तर द्रव्यलाभ जाणावा.
२०८. उजव्या नेत्रावर पडली असतां शत्रुभय जाणावें.
२०९. डाव्या नेत्रावर पडली असतां बंधन प्राप्त होते.
२१०. मुरवावर पडली असतां मिष्टान्न भोजन मिळते.
२११. नाकावर पडली असतां सोपान्नाय प्राप्त जाणावी.
२१२. नाकाच्या अप्रभागी पडली असतां दुःख प्राप्त होईल.
२१३. उजव्या कानावर पडली असतां लाभ होतो.
२१४. डाव्या कानावर पडली असतां दुःख प्राप्त होते.
२१५. गालाच्या मध्यभागी जर पडली तर जेवण मिळेल.
२१६. मनुष्याच्या स्वाळाच्या ओंठावर पडली तर द्रव्य व ऐश्वर्य मिळेल.
२१७. चरच्या ओंठावर पडली असतां कलह होईल.
२१८. ओष्ठसंपुटाचेवाई पडली असतां मरण जाणावें.
२१९. चुबुकावर म्हणजे ओंठाचे स्वाळी व हनुवटीच्या वर पडली असतां राजावरोवर द्वेष घडेल असें जाणावें.
२२०. कंठावर पडली असतां मित्रांचें आगमन होईल.
२२१. कंठाचे बाहेर पडली असतां शत्रूपासून भय प्राप्त होईल.
२२२. उजव्या स्वांघावर पडली असतां जय प्राप्त होतो.
२२३. डाव्या स्वांघावर पडली असतां पराजय होतो.
२२४. ह्रानावर पडली असतां द्रव्यनाश होतो.

पडलीपतनकारिका.

(२९३).

- २७.. मनगरावर पडली असतां अलंकारासि होत्ये.
- २८.. हाताच्या पृष्ठभागावर पडली असतां द्रव्याचा नाश जाणावा.
- २९.. अंगुलीवर पडली असतां इष्टपदार्थप्राप्ति जाणावी.
- ३०.. नखावर पडली असतां द्रव्यनाश होतो.
- ३१.. हस्ताच्या मध्यभागीं पडली असतां महत्सुर्य प्राप्त होईल.
- ३२.. पाठीवर पडली असतां आपल्या मित्रांची यातमी समजेल.
- ३३.. दोन्ही कुशांवर पडली असतां बंधूची भेट होईल.
- ३४.. पोटावर पडली असतां द्रव्यलाभ होईल.
- ३५.. हृदयाचेठावीं पडली असतां सौख्यवृद्धि होईल.
- ३६.. पुरुषाच्या स्तनद्वयाचेठाईं पडली तर सौभाग्य प्राप्त होतें.
- ३७.. उभय कांखांच्याठावीं पतन पावली तर स्त्रियांस सुख प्राप्त होतें.
- ३८.. डाव्या बाजूवर पडली असतां बहुत क्लेश होतात.
- ३९.. उजव्या बाजूवर पडली असतां यश प्राप्त होतें.
- ४०.. डाव्या हातावर पडली असतां आपल्या कुटुंबाशीं कलह होतो.
- ४१.. डाव्या मनगरावर पतन पावली तर द्रव्यनाश होतो.
- ४२.. डाव्या हाताच्या पृष्ठभागावर आणि बोटांवर पडली असतां भूषण...
- ४३.. डाव्या हाताच्या नखांवर पडली असतां नाश होईल.
- ४४.. डाव्या हाताच्या मध्यभागीं पडली असतां धन प्राप्त होईल.
- ४५.. कमरेवर पडली असतां वस्त्रालंकार प्राप्त होतील.
- ४६.. नाभीवर पडली असतां जय आणि कीर्ति हीं प्राप्त होतील.
- ४७.. बंधनाचेठाईं म्हणजे बस्तीवर पडली असतां रोगप्राप्ति जाणावी.
- ४८.. गुदस्थानीं पडली असतां मरण जाणावें.
- ४९.. मांड्यांवर पडली असतां वस्त्राचा नाश जाणावा.
- ५०.. जंघेच्याठावीं म्हणजे कमरेच्या पुढच्या बाजूवर पडली असतां द्रव्यनाश होतो.
- ५१.. गुदस्थानीं पडली असतां रोगाची प्राप्ति जाणावी.

(२२४)

उपयुक्तकथासंग्रहः

- ५२.. दोन्ही गुडघ्यांवर पडली असतां बंधन प्राप्त होईल.
- ५३.. घोड्यावर पडली असतां रूचीचा नाश जाणावा.
- ५४.. जंघांवर म्हणजे दोन्ही गुडघ्यांचे स्वाली पायांपर्यंत पडली असतां प्रवास घडेल.
- ५५.. दोन्ही पायांवर पडली असतां बंधन प्राप्त होईल.
- ५६.. रूवर म्हणजे लक्षणें करून जोडलेले पाय यांवर पडली असतां मृत्यु प्राप्त होईल.
- ५७.. टांचेवर पडली तर सुरवमाप्ति होईल.
- ५८.. पायांच्या बोटांवर पडली तर पुत्रनाश होईल.
- ५९.. पायांच्या नखांवर पडली असतां पशूबचाकर पांचानाश जाणावा.
- ६०.. पायांच्या तळत्यांवर पडली असतां शत्रूचा नाश होईल असा निश्चय शास्त्रांत आहे.
- येथपर्यंत जें फळ सांगितलें तें सर्व आपल्यासच प्राप्त होईल असें समजावें.
- ६१.. शयनावर निजतांना जर पाल पडली तर शक्य फळ नाही. अशक्य असें जाणावें.
- ६२.. आसनाचेगई बसत्यावर जर पाल पडली असें पाहिलें तर कांहीं शक्य व कांहीं अशक्य अशीं दोन्ही प्रकारचीं फळे जाणावीं.
- ६३.. आपल्या पात्रावर जें उच्छिष्ट अन्न त्याचेगई जर पाल पडनांना पाहिली तर बंधूंचें परस्पर सख्य होईल असें जाणावें.
- ६४.. आपण गमन करीत असतांना जर आपल्या आंगावर पाल पडली तर जें फळ सांगितलें तें फळ आपले शत्रूस होईल असें जाणावें.
- ६५.. जेवावयाचे अन्नावर पाल पडली असतां तें अन्न टाकून घावें. अन्नरहित पात्राचेगई पडली असतां ती पाल व्याधि, शोक, भय यांतें देणारी असें जाणावें.
- ६६.. ज्या अग्नीमध्ये स्वयंपाक करावयाचा त्यांत पडेल तर रायको मरेल.

पक्षीपतनकारिका.

(२९५)

- ६७.. देवळांत जर पडली तर राजाचा नाश होईल.
- ६८.. सभेमध्ये पडली तर सभापतीचा नाश होईल.
- ६९.. अर्धघराच्या मध्यभागीं जर पडेल तर घर धन्याचा नाश होईल.
- ७०.. दोघांचे मध्यभागीं पडेल तर दोघांत जो उत्तम असेल त्याचा नाश हो.
- ७१.. पालींचें परस्पर पुढू होत असतां जर खालीं पडलेली पाहिली तर सर्व दुःखांचा नाश होऊन घरांत राहणाऱ्या माणसांस सुख प्राप्त होईल.
- ७२.. पालीच्या पडण्यानें जर घरांतला दिवा मालवला गेला तर तें गृह नाश पावतें यास्तव तीन महिनेपर्यंत त्यांत राहूं नये.
- ७३.. आपले वस्त्रातं कारांचेर पाल पडलेली पाहिली तर आपले योग्यतेचा नाशच कलह होईल.
- ७४.. तलवार वगैरे आयुधांचेर पाल पडली तर आपले हस्तें शत्रूचा नाश होईल.
- ७५.. आपलीं जीं अश्वदिवाहनें त्यांचे ठायीं पडली तर कष्टयुक्त प्रवास पडेल.
- ७६.. आपल्या जन्मदिवशीं किंवा जन्मनक्षत्रीं, आपल्या सवारा वाचंद्र असेल त्या दिवशीं, वैधृत, व्यतीपात, उत्पात दिवस, ग्रहणादिक, यमघंट, मृत्युयोग, दग्धयोग, कालनाडिका, विषनाडी, पापग्रहयुक्त व पापग्रहा वें अवलोकित असेल अथवा इत्यादिक कालीं पाल जर चांगल्या ठिकाणीं पडली तर जें फल पूर्वीं सांगितलें तें पूर्ण होतां वाईट फल प्राप्त होईल.
- ७७.. याच रीतीवरून दुर्निमित्त झाले असतां नाश होतो असें जाणावें. याप्रकारें करून कुशाळ पुरुषांनीं पालीच्या पडण्याचें फल समजावें.
- ७८.. सरड आंगावर पडला असतां हेंच फल जाणावें. पालीचें पडणें व सरडाचें प्ररोहण हीं दोन्ही नाशार्थ होतात; परंतु विपर्यय असतां शक्य जाणावीं. सरड आंगावर पडून जर चढला तर चढण्याचें फल उत्तमच नुसत्या पडण्याचें फल त्यापेक्षां कमी.

आरोहणपतनचीं लक्षणें- तोंड वर करून जर आंगावर चढला तर त्याला आरोहण म्हणावें आणि खालीं तोंड करून जर उतरला तर त्याला पतन म्हणावें. असें लक्षणयुक्त जर सरडाचें आरोहण किंवा पतन झालें

उपयुक्तकथासंग्रहः

तर शीघ्र फल प्राप्ति होईल असल निश्चय आहे.

पालीच्या पडण्याचे दोषास उपाय- पालीचा स्पर्श झाला असतां लगेच वस्त्रसुद्धां स्नान करावे आणि पंचगव्य प्राशन करून तुषामध्ये मुखपाहावे. अशक्त असो किंवा सशक्त असो. ज्याला कल्याणाची गरज आहे त्याणें भ्रूगोदर असें करावे. नंतर पुण्याहवाचन करून शांतिकर्म आचरण करावे.

पालीच्या शांतीचा प्रकार- दहापल सुवर्णाची पालीची प्रतिमा करावी. इतकें सामर्थ्य नसेल तर पयाशक्ति विनशाख्यन करितां सुवर्णाची प्रतिमा करावी. ती प्रतिमा तांबड्या वस्त्रेंकरून बेषित करावी. नंतर गंध फुलादिकांनी तिचे पूजन करावे. मग त्या प्रतिमेपुढें मृत्तिकेचा चांगला घट भरून ठेवावा आणि वस्त्र, पुष्प इहींकरून तो फलशाभलंकरून तांदुळांवर स्थापन करावा. त्या घटाने ठायीं पंचामृत, पंचगव्यें, पंचरत्नें, पांचताळी, पंचपात्री आणि सप्तमृत्तिका टाकाव्या. मग गंध, पुष्प, अक्षता, इत्यादिकें करून त्यांच्या त्यांच्या मंत्रांनीं भक्ती करून लोकपालांची पूजा करावी. नंतर अग्निस्थापना करावी. नंतर मृत्युंजय मंत्रेंकरून चांगल्या खेंराच्या समिधांनीं अग्नीचे ठायीं होम करावयास आरंभ करावा. आणि एकाग्रचित्त होऊन व व्याहृती म्हणून अष्टौत्तर सद्ब्रह्म अथवा अष्टौत्तरशत चांगल्या तिळांचा होम करावा. होमसमाप्त झाल्यावर पुण्यकारक वरुणसूक्त, शक्तिसूक्त इहींकरून ब्राम्हणांच्या हस्तेन यजमानाच्या मस्तकावर अभिषेक करावा. अशा विधीनें जो शांतिकर्मांचें आचरण करितो त्याला आयुष्य, श्री, जय, वृद्धि, पशु, आरोग्य हीं प्राप्त होतात.

स्त्रियांचे आंगावर पाल पडली असतां काय फल तें सांगतां.

- १.. स्त्रियांच्या मस्तकावर पाल पडली असतां लक्ष्मी प्राप्त होते.
- २.. नाळवर पडली असतां मृत्यु देणारी जाणावी.
- ३.. वेर्णावर पडली तर रोगप्राप्ति जाणावी.
- ४.. केंसांच्या अंगावर पडली तर मरणप्राप्ति जाणावी.
- ५.. मानेवर पडल्यास नित्य कलह होतो.

पडलीपतनकारिका.

(२९७)

- ६०.. कपाळावर पडल्यास द्रव्यनाश.
- ७०.. उजव्या गालावर पडल्यास विधवा होईल.
- ८०.. डाव्या गालावर पाल पडली तर आपल्या प्रियाचें दर्शन होईल.
- ९०.. उजव्या कानावर पडली असतां दीर्घायुषी.
- १००.. डाव्या कानावर पडली असतां सुवर्ण अलंकार मिळतील.
- ११०.. उजव्या नेत्रावर पडली तर दुःख.
- १२०.. डाव्या नेत्रावर पडली असतां पतीचें दर्शन होईल असें शास्त्रप्रमाण आहे.
- १३०.. नाकावर पाल पडली असतां रोगप्राप्ति जाणावी.
- १४०.. वरच्या ओंठावर पडली असतां कलह होईल.
- १५०.. खालच्या ओंठावर पडली तर द्रव्य व ऐश्वर्य यांची प्राप्ति होईल.
- १६०.. ओष्ठसंपुरावर पडली तर नाश जाणावा.
- १७०.. चुबुक म्हणजे खालच्या ओंठाखालचा व हनुवटीच्या वरचा जो भाग त्यावर पाल पडली तर कलह होईल.
- १८०.. तोंडांत जर पडली तर मिष्टान्न भोजन मिळेल.
- १९०.. कंठावर पडली असतां अलंकार प्राप्त होतील.
- २००.. दोन्ही कानांवर पडली असतां सुखसंपत्ती त्वरित प्राप्त होईल.
- २१०.. पाठीवर पडली असतां बंधूचा वियोग होईल.
- २२०.. दोहों कुशींवर पडली तर बंधूची भेट होईल.
- २३०.. दोहों भवांटांवर पडली असतां यणियुक्त अलंकारप्राप्ति जाणावी.
- २४०.. उजव्या हातावर पडली असतां द्रव्यनाश होईल.
- २५०.. डाव्या हातावर पडली असतां लाभ होईल.
- २६०.. उजव्या मनगरावर पडली असतां मनाला संताप व द्रव्याचा नाश होईल.
- २७०.. डाव्या मनगरावर पडली तर अलंकार प्राप्त होतो.
- २८०.. दोन्ही हातांच्या मध्यभागी पडली तर महत्सुख.
- २९०.. दोन्ही हातांच्या पृष्ठभागी किंवा बोटांवर पडली तर अलंकार प्राप्त होता.
- ३००.. नखांवर पडली असतां नाश होतो.

उपयुक्तकथासंग्रह.

- ३१.. दोन्ही स्तनांवर पडली तर बहुत दुःख होईल.
- ३२.. हृदयाचेठापीं पडली तर सौरव्यवृद्धि होईल.
- ३३.. कुसीचेठापीं पडली तर सन्तुत्राची प्राप्ति होईल.
- ३४.. कन्येच्या पोटावर पडली तर लग्न होईल असें जाणावें.
- ३५.. स्त्रियांचे पोटावर पडली असता मंगल म्हणजे कांहीं शक्य होईल.
- ३६.. नाभीवर पडली असता सत्कीर्तिवृद्धि होईल.
- ३७.. गुह्यस्थानीं पडली असता मरणप्राप्ति.
- ३८.. कमरेवर पडली असता वस्त्राचा लाभ होईल.
- ३९.. गुदस्थानीं पडली असता रोगाचा उपद्रव होईल.
- ४०.. दोन्ही मांड्यांवर पडली असता कन्या किंवा पुत्र होईल.
- ४१.. उभय गुडघ्यांवर पडली असता बंधनप्राप्ति होईल.
- ४२.. जंघेवर म्हणजे गुडघ्यांपासून पायांपर्यंत पडली असता द्रव्याचानाश हो.
- ४३.. उभय घोंठ्यांवर पडली असता मरण प्राप्त होईल.
- ४४.. उजव्या पायांवर पडली असता गांवास जाणें होईल.
- ४५.. डाव्या पायांवर पडली असता पुत्रवपुष्कळद्रव्य प्राप्त होईल.
- ४६.. पायांच्या नखावर पडली असता धनप्राप्ति.

याप्रकारेकरून पातीच्या पडण्याचे व सरराच्या चटण्याचे फळ ऋषींनी स्त्रियांस सांगितले आहे.

अथदिशाफल- आतां आपल्या आंगावर पात पडून ती जर पूर्वेकडे जाईल तर ज्याच्या आंगावर पडली असेल त्याचे चिंतिलेले कार्य सिद्धीस पावेल. आग्नेयीक डे गेती तर अधीपासून भय जाणावें. दक्षिणेकडे गेती तर मरणप्राप्ति जाणावी. नैर्ऋत्येकडे गेती तर कलह होईल. पश्चिमेकडे गेती तर द्रव्यलाभ जाणावावा पथ्येकडे गेती तर रोगप्राप्ति. उत्तरेकडे गेती तर कीर्तिलाभ होईल. आणि ईशा त्थेकडे गेती तर चिंतिलेले कार्य होईल. हे सांगितलेले फळ पात आंगावर पडून गेती तर जाणावें.

अथतिथिफल- प्रतिपदेचे दिवशीं पात आंगावर पडली असता सर्व-

लोक अनुकूल होतात. द्वितीयेचे दिवशीं पडली असतां त्या पुरुषास राज्य प्राप्त होईल. तृतीयेचे दिवशीं पडली असतां लाभ होईल असें जाणावें. चतुर्थीचे दिवशीं पडली तर रोग प्राप्त होईल असें जाणावें. पंचमी, षष्ठी, सप्तमी या तीन दिवशीं पडली असतां धनप्राप्ति जाणावी. अष्टमी, नवमी, दशमी, एा दिवशीं पडली असतां मरण जाणावें. एकादशीचे दिवशीं पाल पडली असतां पुत्रलाभ होईल. द्वादशीचे दिवशीं पडली असतां पुत्रवसंपत्ति प्राप्त होईल. त्रयोदशीचे दिवशीं पडली असतां हानि जाणावी. चतुर्दशीचे दिवशीं पडली असतां द्रव्याचा नाश होईल. आणि पौर्णिमा व अमाचास्या या दिवशीं पडली असतां बंधुहानि व द्रव्यनाश हीं फलें जाणावीं.

अथवारफलम्.

सोम, बुध, गुरु, शुक या चारवारीं जर पाल पडली तर धनलाभ होतो व रवि, मंगळ, शनि, छावारीं पडली तर द्रव्यनाश होईल असें जाणावें.

अथनक्षत्रफलम्.

अश्विनीवर पाल पडली असतां आयुष्य आणि आरोग्य प्राप्त होतें. भरणीवर पडली असतां रोगप्राप्ति होते. कृत्तिकावर पडली असतां धनहानि जाणावी. रोहिणी व मृगशांवर पडली असतां संपत्ति प्राप्त होईल. आर्द्रावर पडली असतां मृत्यु प्राप्त होईल. पुनर्वसूवर पडली असतां धनलाभ होईल. पुष्य नक्षत्रावर पडली असतां लाभ. आश्लेषावर पडली असतां मरण. मघा नक्षत्रावर पडली असतां कल्याणप्राप्ति. पूर्वा नक्षत्रावर पडली असतां रोगाधिक्य. उत्तरा, हस्त, चित्रा, स्वाती त्या नक्षत्रांवर पडली असतां शक्य. विशाखावर पडली असतां धननाश. अनुराधावर पडली असतां राज्यप्राप्ति. ज्येष्ठावर पडली असतां नाश. मूलावर पडली असतां सुख. पूर्वाषाढावर पडली असतां मृत्यु, उत्तराषाढावर पडली असतां कल्याण. श्रवणावर पडली असतां राज्यप्राप्ति. धनिष्ठावर नाश. शततारकावर पडली असतां सुख. पूर्वाभाद्रपदावर पडली असतां शक्य. उत्तराभाद्रपदावर पडली असतां शक्य. आणि रेवती नक्षत्रावर पाल पडली असतां राज्यप्राप्ति जाणावी.

उपयुक्तकथासंग्रहः

अथलघ्नफलम्.

शारास्रघ्नांवरपालपडली असतां कायफल तें सांगतो. मेघ, वृषभयास्रघ्नांवरपालपडली असतां लाभजाणावा. मियुनलघ्नांवरपडलीतर कन्याहोईल. कर्कळ-घ्नांवरपडली असतां आपला उत्कर्षहोईल. सिंहलघ्नांवरपडलीतर इष्यनावा. तूल, वृश्चिकयास्रघ्नांवर इष्यप्राप्ति. धन, मकरयास्रघ्नांवर धनप्राप्ति. कुंभलघ्नांवर मोठी हानी. आणि मीनलघ्नांवर संतोषप्राप्तिजाणावी.

अथयोगफलम्.

शूल, वज्र, व्यतीपात, व्याघात, परिध, वैधृति या योगांवरपालपडली असतांनाशाहोईल व याशिवायजे योगत्यांवरपडली असतां शरभ.

अथकरणाफलं.

नाग, चतुष्पादघ्नांवरपालपडली असतां शोककारक जाणावी. भद्रांवरपडली असतां निश्चयेंकरून मरणजाणावें. व यांशिवाय बाकीच्या करणांवरपडल्यास शरभदायक जाणावी.

इतिपल्लीसरठयोः फलकारिकासमाप्ता.

अथस्वप्नाध्यायफकीकाप्रारंभः

स्वप्नपडण्याचीवेळ:- सर्व व्यापारांपासून मन व इंद्रियें स्थिर झाले आणि नानारूपाचें ज्ञान नाहीसे झालें म्हणजे तें स्वप्न.

हे स्वप्न दोन प्रकारचें:- एक चांगलें व एक वाईट प्रकारचें:- त्यापैकींच गल्याचें सामान्य फल सांगतो.

नदी आणि समुद्र यांतून पोहून पार जाणें, आकाशांत उडणें, सूर्य उगवला, प्रज्वलित अग्नि, सूर्यादि ग्रह, आश्विन्यादिक नक्षत्रें, धुवादि तारे, चंद्रमं इत्यादि जो मनुष्य स्वप्नाचेद्वारांनी पाहतो त्यास सर्व सिद्धि होईल.

स्वप्नामध्ये मद्यपिणें, आंतडींच मांसयांचें भक्षण, किडे, विषा, रक्तहीं भांग सल्लेपन केलेलीं, दही भात स्वाणें आणि पांढरें गंधय रत्नांचे अलंकार इत्यां घातलेलें असें जो मनुष्य पाहील तो धन्य होईल.

देव, ब्राम्हण, भारद्वाजादिक श्रेष्ठपक्षी, कोंबडा, छत्र, कमलपुष्प, राजा व पांढरीं पुष्पें, पांढरें वस्त्र, वस्त्रियांचेजे उत्तम अलंकार तिहींकरून युक्त अशी स्त्री हीं स्वप्नामध्ये जो पाहील व बैल, पर्वत, औ दुंबर, फळें आलेला वृक्ष यांवर चढलेला, आरसा, मांस, पुष्पे हीं मिळालीं आणि पुष्कळ पाण्यांतपोहणें हीं जो मनुष्य स्वप्नामध्ये पाहील त्याला द्रव्य मिळेल व कांहीं रोग असल्यास तो दूर होईल.

आतां स्वप्नाचें साधारण वाईट फल सांगतो.

यज्ञस्तंभ, पळस, वास्तूळ, कडूनिंब इतक्यांवर चढणें, कापूस, लोखंड, पेंड, तेल, यांची प्राप्ति नाशकारक.

क्रीडा करणें, तांबडें वस्त्र धारण करणें, नदी अडवून आणणें, शिजलेलें मांस खाणें हीं सर्व नाशकारक जाणावीं.

दोन प्रकारचें जें स्वप्नसांगितलें त्याच्या पडण्याचे वेळापरतें फलाचे भेद सांगतो.

रात्रीच्या राशीं पहिले प्रहरीं स्वप्न पडलें असतां एक वर्षानें फल, दुसरे प्रहरीं पडलें असतां आठ महिन्यांनीं, तिसरे प्रहरीं पडलें असतां तीन महिन्यांनीं, चवथे प्रहरीं पडलें असतां एक महिन्यानें, अरुणोदयीं पडलें असतां दहा दिवसांनीं, गाई सोडण्याची वेळ म्हणजे सूर्योदयीं पडलें असतां नत्काल याप्रमाणें शुभाशुभ जसें स्वप्न पडेल त्याप्रमाणें जाणावें.

बहुतकरून शुभ स्वप्नें— जो स्वप्नाचे ठायीं राजा, हत्ती, घोडा, सुवर्ण, बैल, गाई इत्यादिकांतें पाहील त्याचे कुटुंबाची वृद्धि होईल.

जो गाय, बैल, हत्ती, शिवालक्य, पर्वताग्र, वृक्ष इत्यादिकांवर चढतो आणि विष्ठा आंगास लावलेली, रडणें व मरणें, आणि जी स्त्री प्रासनं व्हावयाची तिशीं संग करणें, इतकीं स्वप्नाचे ठायीं पाहील तो मनुष्य धन्य.

वटवृक्ष, फळें यांवर एकदाच चढून तेथून जागा होतो त्यास द्रव्यलाभ लवक र होईल.

जो आपला उजवा हात

नें गिळला असें पाहील त्यास हजारों

रूपयांचा लाभ होईल असें समजावें.

ज्यास सर्प व विंचू पाण्यांत चावले असें दृष्टीस पडेल त्याला जयव सर्व सिद्धि प्राप्त होईल.

ज्यास देवालय, राजगृह, पर्वताग्र, यांवर चढणें व समुद्रामध्ये पोहणें असें दृष्टीस पडेल तो जरी शत्रुकुळांतला असला तरी निश्चयें करून राजा होईल.

जो नर तळ्यामध्ये तूप चक्षीर हीं फाटल्या रवेरीज कमलपत्रांत घेऊन भक्षण करितो तो सार्वभौम राजा होईल.

जो नर स्वप्नामध्ये, मोर, कोंबडा, कोंबपक्षी यांतें पाहून जागृत होतो त्यास उत्तम कुळींची व मधुर बोलणारी कन्या प्रार्था मिळेल.

जो सांखळदंडांनीं बांधला व पुनः दोऱ्यांनीं दंड बांधले अशांतें आपणांस स्वप्नामध्ये पाहील त्याला पुत्र व धन हीं लवकर प्राप्त होतील.

जो वसण्याची गादी व निजण्याचा विछाना, पालरबी, गाडी, शरीर, घर इत्यादिकांतें आग लागलेली पाहून जागा होईल त्याला लक्ष्मी सार्वकाल सन्मुख राही.

जो स्वप्नामध्ये सूर्यमंडळ व चंद्र यांतें पाहील तो रोगी असल्यास बरा होईल व निरोगी असल्यास धनप्राप्ति होईल.

जो स्वप्नामध्ये रक्तप्राशन करितो तो ब्राम्हण असल्यास विद्यावान् व तदीतरजातीय असल्यास धनप्राप्ति होईल.

ज्यास स्वप्नामध्ये पांढरें वस्त्र व पांढरे वस्त्रें करून भूषितगंधधारणकेलेल्या स्त्रीने स्नान घातलें असें जो पाहील त्याला निश्चयें लक्ष्मी प्राप्त होईल. ज्यास खडावा, छत्री, स्वच्छ धारेची तरवार मिळाली असें पाहून जागृत होईल त्याला उत्तम प्रकारचें अन्न मिळेल.

जो बैलाचे गाडींत एकटाच बसून जागा होतो त्यास लवकरच धनप्राप्ति होईल.

ज्यास दही मिळालें त्यास धनप्राप्ति, तूप मिळालें असतां यश, तूप भक्षण केलें असतां आरोग्य व दही भक्षण केलें असतां निश्चयें करून यश मिळेल.

ज्यास शहरामध्ये किंवा घरामध्ये अग्नीनें कोडलें त्यास घरामध्ये कोडलें असतां कांहीं गांवचें राज्य व शहरामध्ये कोडलें असतां पृथ्वीचें राज्य मिळेल.

व्रामाध्याय.

सर्वपांडन्यावस्तु स्वभ्रामाध्याये मिळाल्या किंवा पाहिल्या तर चांगल्य
रारवाडी, भात, ताक हीं वाईट फळे देणारीं. व सर्व काळे पदार्थ वाईट;
ती, देव, ब्राम्हण हीं उत्तम फळे देणारीं आहेत.

स्वभ्रामाध्याये केंसासकट दूध पितो त्यास सोमपात पडेल. व तोस
भोग भोगील.

आतां शौनक ऋषी वाईट फळे देणारीं स्वभ्रें सांगतात.

स्वभ्राचे गयीं सूर्य व चंद्र यांना निस्तेज पाहील व अश्विन्यादि नक्षत्रे
हेत व ध्रुवादि कतारे यांचें पतन पाहील त्याला मरण किंवा शोक प्राप्त
जो स्वभ्राचे शोबटीं अशोक, कण्हेर, पळस, इत्यादि वृक्ष फुललेले
त्याला शोक प्राप्त होईल.

जो नावेवर बसून पार जाईल त्याला प्रवास लवकर प्राप्त होईल.
लवकर होईल.

ज्यास स्वभ्रामाध्याये तांबडें वस्त्र नेसले त्याव आरक्त गंध लावले त्यास
नाहू घातलें तर मृत्यु लवकरच प्राप्त होईल.

ज्याचे शरीरास तेल, तूप, दही, दूध आदिक रून स्नेहन पदार्थांनीं
केले असें पाहील त्याला व्याधि प्राप्त होईल.

ज्याचे स्वभ्रांत केंस गळतात त्याचे धन जातें व दांत पडले तर पुत्रनाश होईल.

जो स्वभ्रामाध्याये गाढव, उंद, टोणगा यांचे रथावर एकदाच बसून जागा हो.
त्याला मृत्यु लवकर येईल असें जाणावे.

जो स्वभ्रामाध्याये नाक, कान, हात, यांचा छेद; चिखलांत बुडणें; दांत, केंस यांचे
पतन; शिजलेलें मांस खाणें; गाढव, उंद, टोणगा, यांवर बसणें; नैलाभ्यंग हीं मृत्युप्रद
जो अरुंधती, ध्रुव, विष्णुचीं तीनही स्थानें, मानृमंडल देवता यांत पाहील तो पूर्णश
तायु जाणावा. घर देवता सांगितल्या त्या देहामध्ये आहेत त्या पुढें सांगतां.

आपल्या मुरवांत जी जिह्वाती अरुंधती, नाकाचे अग्रतो ध्रुव, भोग त्रयाचा जो
मध्यभाग तो मानृमंडल, हीं स्वभ्रांत पाहीलीं तर वरील कल जाणावे.

ज्याचे कानांत बोट पातलें असतां आकाशाचा, गंगेचा शब्द झाला असें ऐकें ते

उपयुक्तकथासु. ह.

शीं चांशुणें दिसतनाहीं त्याचें आयुष्य स्वपलें असें समजावें.

चीं पावले स्वप्रांततुटकीं दिसतील तो = महिन्यांचे आंत मृत्युपावेत.

निरसनार्थ शांति- दुष्ट स्वप्रांचे निरसनार्थ कातराख्यादिक देव करावें. रात्रि सूत्र-त्वा जप करावा. होम प्रयत्नें करून रात्रीचे गार्थी करायस यांच्या आहुतीनें उक्तविधि म्हणजे स्वशास्त्रोक्तविधि करावा.

तूक।च्या कचेक करून प्रत्येक पायसाचें हवन करावें व स्वप्राची जीकाल वर तिच्या नाममंत्रें करून अष्टोत्तरशत होम करावा. नंतर स्विष्टकृत होमसं शांतीचा अभिषेक करावा. मग गुरु जो उपाध्याय त्यास शांति फ र्थ दक्षिणा, चरित्र बधेनू द्यावी.

रात्रि त दक्षणा देण्याचें व होम करण्याचें सामर्थ्य नसेल तर त्यांनीं गरसोनें तत्क्षणीं द्यावें व ब्राम्हणभोजन यथाशक्त्या चांगले शी- वेद म्हणणारे-चांस द्यावें. किंवा नानाप्रकारचीं पक्वान्नें, भोजनें व र ब्राम्हणांस द्यावीं. या विधी करून जो शांति करील तो शंभर वर्षे पर्य- वें करून मृत्युतोकीं राहील.

इति स्वप्राध्यायसमाप्त.

निद्वारं भीं सर्वविघ्ननिवारणार्थं श्लोकपाठमा०

रक्षतु वाराहः स्थले रक्षतु वामनः ॥ अटव्याचारसिंहश्च सर्वतः पातुकेशवः ॥

मले रक्षतु नदीशः स्थले रक्षतु भैरवः ॥ अटव्यावीरभद्रश्च सर्वतः पातुशंकरः ॥

। कफलुकरुचयोभार्यादाहिनीमोहिनीसती ॥ तासां स्मरणमात्रेण चोरो भ निनिफलः ॥ ३ ॥ अर्जुनः फाल्गुनोजिष्णुः किरीटीश्वेतवाहनः ॥ बीभत्सुर्वि तयीकृष्णाः सत्यसाची धनंजयः ॥ ४ ॥ दशनामंजपतां ओठी ॥ विघ्नं पळती चारा वाठी ॥ विजयलक्ष्मीवैसेपाठी ॥ दारिम्यदृष्टीं दिसेना ॥ ५ ॥ कफलुक, कफलुक, कंफलुक म्हणून त्रिवार टाळी याजवावी; नंतर आस्तिकाचें स्मरण करावें.

इति उपयुक्तकथासंग्रहसमाप्त.

